

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**DANSKE OPDRAGELSESHJEM
I BILLEDER OG TEKST**

DANSKE OPDRAGELSESHJEM

I BILLEDER OG TEKST

UDGIVET AF

DANSK BØRNEHJEMSFØRENING
FØRENINGEN FØR SKOLE- OG UNGDOMSHJEM
FØRENINGEN FØR OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEM

REDIGERET AF

ESKE M. ESKESEN,
TILSYNSFØRENDE MED OPDRAGELSESHJEM,
FORMAND FØR
DANSK BØRNEHJEMSFØRENING

LUDV. BECK,
CAND. THEOL., FØRSTANDER,
HOLSTEINS MINDE

M. KNUDSEN,
LÆRER, FØRSTANDER,
ÆRØ IAGTTAGELSESHJEM

KØBENHAVN
EGMONT H. PETERSENS KGL. HOF-BOGTRYKKERI

M C M X X V I

FORORD

De tre Foreninger, som udgiver Danske Opdragelseshjem i Billeder og Tekst, omfatter næsten alle Landets Opdragelseshjem.

De har ønsket, at Bogen skulde give et godt og anskueligt Billede af Vilkaarene for disse Hjems Arbejde i Fortid og Nutid og af den Udvikling, der er foregaaet paa dette Omraade i de 100 Aar, der er gaaet, siden vor nuværende Børneforsorg grundlagdes, og den Indsats, som Opdragelseshjemmene for Tiden er i Stand til at yde til Løsningen af det betydningsfulde Spørgsmaal: en god og forsvarlig Opdragelse af de Børn og Unge, som ikke kan opdrages i eget Hjem.

Bogen skulde da baade have historisk Værdi og være til Vejledning for Værgeraad og andre Myndigheder og Private, der skal tage Bestemmelse om Børns Anbringelse og Opdragelse.

Vi haaber, at den Opgave, som saaledes er stillet os, i nogen Maade maa være lykkedes. De mange, som ved at skrive Artikler til Bogen har bidraget dertil, bringer vi vor bedste Tak, og navnlig takker vi fhv. Overinspektør for Opdragelseshjemmene Overretsassessor Brun og nuværende Overinspektør Oluf J. Skjerbæk for meget værdifulde Bidrag.

For det fortrinlige Bogtryk og Billedfremstilling saavel som for den betydelige Nedsættelse i Prisen, der gjorde det muligt at faa Bogen udgivet, takker vi Egmont H. Petersens Kgl. Hof-Bogtrykkeri.

REDAKTIONEN.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Oversigt over Opdragelseshjemmene	3
Alfabetisk Fortegnelse over Opdragelseshjemmene	485

I. Historisk Oversigt.

C. Brun: Tiden indtil 1825	19
Eske M. Eskesen: 1825 til 1905	27
Eske M. Eskesen: Peter Poulsen Schmidt, Bøgildgaard	28
Eske M. Eskesen: Anders Stephansen, Holsteinsminde	30
Eske M. Eskesen: Christen Møller, Flakkebjerg	42
Den første danske Plejehjemsforening, efter en Beretning 1916	49
Eske M. Eskesen: Leopold Budde	53
A. T. Høy: Grevinde Danner	62
Eske M. Eskesen: Frøken Josephine Schneider	64
Forstander Carl Christensen-Ordrup, efter „Barnet“	69
C. Brun: De danske Plejehjemsforeninger	79
Kristelig Forening til Børns Redning, efter Jubilæumsbogen 1923	83
Eske M. Eskesen: Børnesagens Fællesraad	90
Eske M. Eskesen: 1905 til 1926	92
Eske M. Eskesen: Børnehjemmene	92
A. Bonnevie: Skole- og Ungdomshjemmene	96
M. Knudsen: Optagelses- og Iagttagelseshjemmene	98
Eske M. Eskesen: Uddannelse	103
Eske M. Eskesen: Pensionsforhold	105

II. Opdragelseshjemmenes Forhold til Lov og Administration.

Oluf J. Skjerbæk: Opdragelseshjemmenes Stilling efter Værgeraadsløven	109
---	-----

III. De danske Opdragelseshjem 1926.

Beskrivelse af 242 Opdragelseshjem, 263 Billeder i Teksten	123—483
--	---------

OVERSIGT OVER OPDRAGELSESHJEMMENE*)

I. BØRNEHJEMMENE

1. Hjem, som modtager Børn fra Kommuner og Private og fra Værgeraad.

a. Hjem for Drengene.

	Side
<i>Godthaab I—IV, Dronningensvej, København F.</i>	182
4 Hjem med 20 Drengene, 3—15 Aar, i hvert Hjem. Egen Skole, hvor ogsaa nogle andre Børn undervises. Eget Lærningehjem. — I. Hjem, Forstanderinde Frk. Andreasen; II. Hjem, Forstanderinde Frk. A. N. Holm; III. Hjem, Forstanderinde Frk. Laursen; IV. Hjem, Forstanderinde Frk. F. Jensen.	
<i>Bethlehem, Høje Sandbjerg pr. Hørsholm</i>	211
50 Drengene, 2—14 Aar. Forstanderinde Frk. K. Jespersen.	
<i>Haabet, Fredensborg</i>	320
40 Drengene, 5—15 Aar. Egen Skole. Landbrug. Forstander J. Eriksen.	
<i>Ondløse Drengene pr. Tølløse St.</i>	421
34 Drengene, 5—17 Aar, svagtbegavede. Egen Skole. Landbrug. Forstander J. Hansen.	
<i>Vallø Strand I pr. Køge</i>	274
16 Drengene, 6—15 Aar. Forstanderinde Frk. K. Hansen.	
<i>Raagelund Børnehjem pr. Marslev St.</i>	209
40 Drengene, 2—15 Aar. Egen Skole. Land- og Havebrug. Forstander H. Høper.	
<i>Sdr. Højrup Børnehjem pr. Pederstrup St.</i>	441
18 Drengene, 6—17 Aar, svagtbegavede. Egen Skole. Havebrug. Forstander Kaj V. Olsen.	
<i>Sct. Hedvig Søstrenes Børnehjem, Odense</i>	327
24 Drengene, 2—15 Aar, fra katolske Hjem. Forstanderinde Søster Athanasia.	
<i>Aalborg Drengene, Aalborg</i>	196
30 Drengene, 4—14 Aar. Forstander O. R. Toftgaard.	
<i>Theodorsminde, Aalborg</i>	396
20 Drengene, 2—15 Aar. Forstander K. Madsen.	
<i>Holt Bjerg Børnehjem pr. Præstbro</i>	406
25 Drengene, 6—15 Aar. Egen Skole. Landbrug. Forstander O. Wolffhechel.	
<i>Fastrup Børnehjem pr. Viborg</i>	425
20 Drengene, 5—15 Aar. Egen Skole. Landbrug. Forstander J. Christensen.	
<i>Saustrup Drengene pr. Holstebro</i>	427
24 Drengene. Egen Skole. Landbrug. Forstander Olsen.	
<i>Bjerre Børnehjem pr. Hornsyld</i>	282
37 Drengene, 3—15 Aar. Egen Skole. Forstander J. Thyssen-Hansen.	
<i>Børnehjemmet Kildebjerg pr. Stouby St.</i>	418
20 Drengene, 6—15 Aar. Landbrug. Forstander S. Magelund.	

*) Indenfor hver Afdeling er Hjemmene opført efter Beliggenhed i følgende Orden: Sjælland, Lolland-Falster, Fyn, Jylland (fra Nord til Syd).

b. Hjem for Piger.

	Side
<i>Ilias Minde</i> , Dronningensvej, København F.	154
18 Piger, 3—15 Aar. Forstanderinde, Diakonisse Edel Rasmussen.	
<i>Ove Hohlenbergs Minde</i> , Hellerup.	197
20 Piger, 2—16 Aar. Egen Skole. Forstanderinde Frk. Sørensen.	
<i>Dohns Minde</i> , Hellerup	218
40 Piger, 3—16 Aar. Forstanderinde Frk. C. Bonde.	
<i>Børnely</i> , Lyngby	142
16 Piger, 4—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Albinus-Nielsen.	
<i>Bethania</i> , Holte	242
16 Piger, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. J. Larsen.	
<i>Højbjerg</i> , Birkerød	402
20 Piger, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. N. Emborg.	
<i>Roskilde Børnehjem</i> , Roskilde	200
20 Piger, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Jensen.	
<i>Østervang</i> , Udby pr. Holbæk	358
12 Piger, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. E. Knudsen.	
<i>Louisestiftelsen</i> , Sorø	144
16 Piger, 4—16 Aar. Forstanderinde Diakonisse Fanny Henriksen.	
<i>Sundshøj Børnehjem</i> , pr. Stenstrup St., Fyn	404
16 Piger. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. E. Mortensen.	
<i>Sæby Børnehjem</i> , Sæby	221
16 Piger, 2—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. L. Larsen.	
<i>Aalborg Pige hjem</i> , Aalborg	195
25 Piger, 2—15 Aar. Forstanderinde Fru M. Schultz.	
<i>Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem</i> , Randers	323
7 Piger, 5—15 Aar, fra katolske Hjem. Egen Skole. Forstanderinde Søster Marie.	
<i>Gern-Skannerup Børnehjem</i> , pr. Gern St.	446
12 Piger, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. K. M. Olesen.	
<i>Gamle Minder</i> , Hammerum	225
20 Piger, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Nielsen.	
<i>Nesager Børnehjem</i> , pr. Hornsyld	280
12 Piger, 3—15 Aar. Forstanderinde Frk. K. Petersen.	
<i>Børnehjemmet Solhjem</i> , Vejle	365
16 Piger, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. Th. Callesen.	
<i>Kolding Børnehjem</i> , Kolding	220
12 Piger, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. Anna Petersen.	
<i>Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem</i> , Haderslev	328
16 Piger, 2—15 Aar, fra katolske Hjem. Forstanderinde Søster Patricia.	
<i>Toftlund Børnehjem</i> , Toftlund	374
40 Piger, 2—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. K. Holm.	
<i>Børnehjemmet Voigtsminde</i> , Adserballeskov pr. Fynshav	459
12 Piger, 2—17 Aar, svagt begavede. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Fru Voigt.	

c. Hjem for Dreng og Piger (Søskendehjem).

<i>Værgeraadsinstitutionens Børnehjem</i> , Allégaarden, Husum	335
18 Børn, 2—18 Aar, svagelige (Lues). Forstanderinde, Sygeplejerske Frk. M. Monsen.	

	Side
<i>Jødisk Børnehjem, Holbergs Allé 4, Vanløse</i>	391
20 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. Nørtung.	
<i>Børnehjemmet Peter Bangsvej 66, København F.</i>	336
40 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Diakonisse Petra Jacobsen.	
<i>Børnehjemmet Skovbrynet, Birkerød</i>	438
10 Børn, 2—15 Aar. Forstander J. Jacobsen.	
<i>Børnehjemmet Frihedstyst, pr. Hørsholm</i>	236
18 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander Hassel.	
<i>Sønderby Børnehjem, pr. Skibby</i>	392
13 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. S. C. Thomsen.	
<i>Børnehjemmet Solvang, Tølløse</i>	214
24 Børn, 3—15 Aar. Forstanderinde Fru Christine Jensen.	
<i>Børnehjemmet Solglimt, Faarevejle</i>	400
15 Børn, 2—15 Aar. Forstander Chr. Knudsen.	
<i>Høng Børnehjem, Høng</i>	178
30 Børn, 2—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. H. Hansen.	
<i>Kirke-Helsingø Børnehjem, pr. Gørlev St.</i>	468
8 Børn. Forstanderinde Frk. Th. Pedersen.	
<i>Børnehjemmet ved Skelskør</i>	370
14 Børn, 2—15 Aar, svagelige eller svagt begavede. Forstanderinde Frk. A. Pedersen.	
<i>Sct. Hedvig Søstrenes Børnehjem, Slagelse</i>	329
20 Børn, 2—15 Aar, fra katolske Hjem. Forstanderinde Søster Radagundis.	
<i>Børnehjemmet Vallø Strand II, pr. Køge</i>	275
40 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Schou.	
<i>Børnehjemmet Ebenezer, pr. Rødvig</i>	380
30 Børn, 1—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. L. Boesen.	
<i>Nykøbing F. Børnehjem</i>	286
27 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. L. Andersen.	
<i>Maribo Børnehjem</i>	249
20 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. N. Petersen.	
<i>Nakskov Børnehjem</i>	279
28 Børn, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. A. Jensen.	
<i>Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nakskov</i>	324
24 Børn, 6—15 Aar, fra katolske Hjem. Egen Skole. Forstanderinde Søster Elisabeth.	
<i>Odense Kommunes Børnehjem, Bolbro, Odense</i>	194
70 Børn, 3—15 Aar. Forstander H. H. Palstrøm.	
<i>Børnehjemmet Aaløkkegaarden, Odense</i>	292
28 Børn, 2—15 Aar. Forstander Chr. Kiholm.	
<i>Kerteminde Børnehjem</i>	251
11 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. B. A. Højmark.	
<i>Klintebjerg Børnehjem, pr. Otterup</i>	403
25 Børn, 1—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. A. Madsen.	
<i>Nørre Aaby Børnehjem, Nr. Aaby St.</i>	394
12 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. E. Petersen.	
<i>Ronæs Børnehjem, pr. Nr. Aaby</i>	424
18 Børn, 2—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. K. Knudsen.	

	Side
<i>Nyborg Børnehjem</i>	155
26 Børn, 3—15 Aar. Forstander H. Hansen.	
<i>Børnehjemmet Vesterbo, Ryslinge</i>	440
12 Børn, 0—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Hansen.	
<i>Palleshave Børnehjem, pr. Ringe</i>	331
25 Børn, 2—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstander J. Jørgensen.	
<i>Toftegaard, pr. Ringe</i>	443
14 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander J. Johannesen.	
<i>Brandts Minde, Ollerup</i>	180
18 Børn, 2—15 Aar. Forstander C. Nielsen.	
<i>Kistrup Børnehjem, pr. Korinth</i>	299
10 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander K. Sørensen.	
<i>Guds Gave Børnehjem, Marstal</i>	445
12 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk N. Busck.	
<i>Fremtidshaab, Frederikshavn</i>	291
26 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk A. Thomsen.	
<i>Søndbjerg Børnehjem, pr. Uglev St.</i>	413
24 Børn, 1—15 Aar. Skole i Hjemmet. Forstander Kr. Borre.	
<i>P. Sabroes Børnehjem, Skive</i>	463
30 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. L. Petersen.	
<i>Randers Børnehjem</i>	301
35 Børn, 2—15 Aar. Forstander N. Hansen.	
<i>Mellerup Børnehjem, pr. Randers</i>	414
32 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Skole i Hjemmet. Forstander K. S. Vestergaard.	
<i>Christian IX's Børnehjem, Aarhus</i>	360
66 Børn, 2—15 Aar. Forstander N. K. Thomasen.	
<i>Børnehjemmet Nazareth, Aarhus</i>	253
10 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. A. N. Søb.	
<i>Maarslet Børnehjem, Maarslet St.</i>	222
20 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. M. Jensen.	
<i>Ormslev Børnehjem, pr. Hasselager St.</i>	202
40 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Diakonisse Wodskov.	
<i>Firgaarde Børnehjem, pr. Ry St.</i>	215
22 Børn, 1—15 Aar. Landbrug. Skole i Hjemmet. Forstanderinde Frk. N. Petersen.	
<i>Herning Børnehjem</i>	216
22 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander Chr. Nielsen.	
<i>Hejbergs Gave, Løvstruggaard pr. Lem St.</i>	237
20 Børn, 2—15 Aar. Skole. Landbrug. Forstander J. M. Voigt.	
<i>Skern Børnehjem</i>	452
20 Børn, 4—15 Aar. Skole. Forstander L. P. Larsen.	
<i>Sir Børnehjem, pr. Holstebro</i>	448
12 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander Bertel Overlund.	
<i>Lemvig Børnehjem</i>	240
14 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. J. Backmann.	
<i>Børnehjemmet ved Vejle Fjord, pr. Vejle</i>	253
72 Børn i 3 Afdelinger. Skole. Landbrug. Forstander I. C. J. Søb.	

	Side
<i>Marielund Børnehjem</i> , Vejle	289
34 Børn, 0—15 Aar, de spæde Børn i særlig Afdeling. Landbrug. Forstander C. J. Østberg.	
<i>Smidstrup Børnehjem</i> , pr. Fredericia	453
8 Børn, 2—15 Aar. Forstander L. Petersen.	
<i>Lunderskov Børnehjem</i> , Lunderskov	398
12 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. E. Andersen.	
<i>Baunhus</i> , Vejen	382
12 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstanderinde Frk. K. Jensen.	
<i>Esbjerg Børnehjem</i> , Esbjerg	228
18 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Diakonisse Hansine Christensen.	
<i>Erlev Børnehjem</i> , Haderslev	372
50 Børn, 2—15 Aar. Landbrug. Forstander C. M. Jensen.	
<i>Sønderjydske Fonds Børnehjem</i> , Haderslev	379
25 Børn, 2—15 Aar, fortrinsvis Børn, hvis Fædre faldt i Verdenskrigen. Landbrug. Forstander J. P. Rasmussen.	
<i>Fru Rosendahls Børnehjem</i> , Rønshoved pr. Ringenæs	454
12 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. S. Andresen.	

d. Hjem for spæde Børn.

<i>Børnehjemmet af 1870</i> , Helgesensgade 2, København Ø.	151
78 Børn, 26 Mødre. Forstanderinde Frk. I. Åkerlund.	
<i>Frk. Valerius Børnehjem</i> , Ingolfs Allé 8, København S.	450
16 Børn. Forstanderinde Frk. J. Valerius.	
<i>Mødrehjemmet i Valby</i> , Eschrichtsvej 7	317
30 Børn, 15 Mødre. Forstanderinde Frk. P. Wendt.	
<i>Foraarsblomsten</i> , Gersonsvej 1, Hellerup	295
37 Børn. Forstanderinde Frk. A. Jensen.	
<i>Nenna</i> , Kragevej 6, Hellerup	478
11 Børn. Forstanderinde Frk. H. M. Jensen.	
<i>Prinsesse Helenas Børnehjem „Danmark“</i> , Rosavej 11, Charlottenlund	464
40 Børn, 12 Mødre. Forstanderinde Frk. M. Heramb.	
<i>Bøgely</i> , Raavad pr. Klampenborg	384
28 Børn, 15 Mødre. Forstanderinde Frk. I. Nielsen.	
<i>Børnehjemmet Thorsvej 12</i> , Lyngby	384
23 Børn, 9 Mødre. Forstanderinde Frk. E. Nielsen.	
<i>Rebekkasøstrenes Hitlebørnehjem</i> , Hørsholm.	389
36 Børn. Forstanderinde Frk. E. Kierulff.	
<i>Nathanael</i> , Birkerød	298
22 Børn, 2 Mødre. Forstanderinde Frk. M. Beck.	
<i>Olufhøj</i> , Espergærde	466
14 Børn, 0—6 Aar. Forstanderinde Frk. I. Petersen.	
<i>Højtofte</i> , Snekkersten	465
26 Børn. Forstanderinde Frk. Ida Bisgaard.	
<i>Margretehøj</i> , Helsingør	467
18 Børn. Forstanderinde Fru Thomsen.	

	Side
<i>Uvelse Børnehjem</i> pr. Lindholm	370
16 Børn. Forstanderinde Frk. E. Larsen.	
<i>Vordingborg Børnehjem</i> , Vordingborg	386
18 Børn. Forstanderinde Frk. A. E. Møller.	
<i>Aaløkkegaardens Spædbørnsafdeling</i> , Odense	292
26 Børn. Forstanderinde Frk. A. Jensen.	
<i>Aalborg Børnehjælp</i> , Aalborg	288
25 Børn, 0—4 Aar. Forstanderinde Frk. C. Mogenstrup.	
<i>Nørresundby Børnehjem</i> , Nørresundby	390
20 Børn. Forstanderinde Frk. Marie Mouritsen.	
<i>Søfryd</i> , Silkeborg	482
16 Børn, 2 Mødre. Forstanderinde Frk. E. Larsen.	
<i>Elbæk Børnehjem</i> pr. Søvind	284
14 Børn. Forstanderinde Frk. R. Kalund.	
<i>Odder Børnehjem</i> , Odder	284
18 Børn, 6 Mødre. Forstanderinde Frk. M. Jensen.	
<i>Marielund Børnehjem</i> , Vejle. Spædbørnsafdeling	289
14 Børn. Plejemoder Frk. Svensson.	
<i>Lyshøj</i> , Sønderborg	455
20 Børn. Midlertidig Leder Frk. J. Moos.	
<i>Tandselle Børnehjem</i> pr. Tandslet	458
12 Børn. Forstanderinde Frk. Else Krielke.	

2. Hjem, som modtager Børn fra Kommuner og Private, ikke fra Værgeraad.

a. Hjem for Dreng.

<i>Det kongelige Opfostringshus</i> , København	126
110 Dreng, 10—15 Aar. Forstander H. Lützhöft.	
<i>Kana</i> , Vanløse	208
15 Dreng, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. Astrid Kjems.	
<i>Kana</i> , Hjørlande	207
20 Dreng, 2—15 Aar. Forstanderinde Frk. E. Paludan-Müller.	
<i>Tønder Vajsenhus</i>	125
12 Dreng, 6—13 Aar. Forstander H. P. Hansen.	

b. Hjem for Piger.

<i>Frk. Josephine Schneiders Børnehjem</i> , København	174
5 Hjem, hvert med 20 Piger, 1—16 Aar.	
1. Rostrupsvej, Frederiksberg, Forstanderinde Frk. K. Skovlund. 2. Skellet 30, Valby. Forstanderinde Frk. V. Lillevang. 3. Grootsvvej. Forstanderinde Frk. M. Mynster.	
4. Kvintus Allé. Forstanderinde Frk. G. Vest. 5. Korsgaardsvej, Charlottenlund. For- standerinde Frk. Weitemeyer.	
<i>Kong Frederik VII.s Stiftelse paa Jægerspris</i>	156
Indtil 300 Piger, 2—16 Aar, i Hjem med 8 til 15 i hvert. Forstander A. T. Høy.	
<i>Hages Børnehjem</i> , Stege	153
6 Piger, 6—15 Aar. Forstanderinde Fru Jepsen.	

	Side
<i>Hjortebjerg Skole</i> pr. Karleby	146
15 Piger, 10—17 Aar. Forstanderinde Diakonisse A. Andersen.	
<i>Corselitze Børnehjem</i>	147
14 Piger, 2—16 Aar. Forstanderinde Diakonisse P. Jørgensen.	
<i>Peters Minde</i> pr. Skaarup	223
8 Piger, 2—16 Aar. Forstanderinde Frk. Sine Schlynzén.	

c. Hjem for Dreng og Piger.

<i>Nærumgaard, Nærum</i>	353
100 Børn, 2—16 Aar, i 2 Afdelinger efter Alderen. Forstanderinde Fru Thora Hansen.	
<i>Jacob Michaelsens Minde, Skodsborg</i>	355
65 Børn, 2—16 Aar, i 2 Afdelinger efter Alder. Forstander M. P. Jensen.	
<i>Spanagergaard</i> pr. Lille Skensved	356
50 Børn, 6—16 Aar, svagt begavede. Forstander L. Poulsen.	
<i>Brede Plejehjem, Lyngby</i>	144
12 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Frk. Gerda Sahlertz	
<i>Hasselhus, Holte</i>	469
10 spæde Børn. Forstanderinde Fru K. Christensen.	
<i>Torphøj, Humlebæk</i>	483
7 spæde Børn. Forstanderinde Fru Dolriis.	
<i>Gevnø Plejehjem</i> pr. St. Hedinge	460
6 Børn, 1—15 Aar. Forstanderinde Frk. D. Madsen.	
<i>Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nykøbing F.</i>	325
Børn fra 2—14 Aar. Forstanderinde Mater Joh. Andrea.	
<i>Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Maribo</i>	325
Børn fra 2—14 Aar. Forstanderinde Mater Hildegard.	
<i>Jydske Fødselsanstalts Børnehjem, Aarhus</i>	366
20 spæde Børn, 8 Mødre. Forstanderinde Frk. Agnethe Sørensen.	
<i>Børnely, Skaade ved Aarhus</i>	272
30 Børn, 2—15 Aar. Forstanderinde Fru Povlsen.	
<i>Stefansforeningens Børnehjem, Horsens</i>	249
10 Børn, 1—15 Aar. Forstanderinde Diakonisse Camilla Petersen.	
<i>Knaps Minde, Silkeborg</i>	224
15 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Frk. M. Olsen.	

d. Hjem for svagelige Børn.

<i>Urnegaard, Lolland</i>	470
20 tuberkuløst truede Børn.	
<i>Welanderhjemmene</i>	473
<i>Welanderhjemmet Bispebjerg</i>	474
50 Børn. Forstanderinde Frk. Post.	
<i>Prinsesse Ingeborgs Welanderhjem, Helsingør</i>	475
30 Dreng. Forstanderinde Frk. M. Sørensen.	
<i>Ehlershjemmet Vilstrup Strand</i>	475
30 Børn. Forstanderinde Frk. Sørensen.	
<i>Sukkertoppen, Grønland</i>	478
20 tuberkuløst truede Børn. Forstanderinde Frk. Ingeborg Mühlendorff.	

II. SKOLEHJEMMENE

For hvert enkelt Hjem angives Optagelsesalderen. Eleverne afgaar fra Skolehjemmene senest ved 18 Aars Alderen.

	Side
<i>1. Hjem for Drengene.</i>	
<i>Godhavn</i> pr. Tisvildeleje	230
80 Dreng. Alder ved Opt. 12—14 Aar. Landbrug, Havebrug og Værksteder. 20 ældre Elever i et særskilt Lærlingehjem. Forstander H. P. E. Henriksen.	
<i>Holsteins Minde</i> pr. Fuglebjerg	132
100 Dreng. Alder ved Opt. 7—12 Aar. Hjemmet delt i 5 Afdelinger. Landbrug, Havebrug. Forstander L. Beck.	
<i>Himmelbjerggaarden</i> pr. Ry St.	245
120 Dreng. Alder ved Opt. 7—12 Aar. Hjemmet er delt i 4 Afdelinger. Landbrug, Havebrug. Forstander N. J. Hansen.	
<i>Landerupgaard</i> pr. Alminde St.	148
80 Dreng. Alder ved Opt. 10—14 Aar. Landbrug, Havebrug, Smedie. Forstander K. A. Boje-Rasmussen.	
<i>2. Hjem for Piger.</i>	
<i>Skovgaarden</i> pr. Fuglebjerg	136
30 Piger. Alder ved Opt. 7—12 Aar. Forstanderinde Frk. H. Askov.	
<i>Hesselager Skolehjem</i> pr. Hesselager	271
30 Piger. Alder ved Opt. 7—12 Aar. Forstanderinde Frk. M. Andersen.	
<i>Sjølund Statsskolehjem</i> pr. Sjølund St.	429
36 Piger. Alder ved Opt. 12—15 Aar. Forstanderinde Frk. E. Garmann-Maxen.	

III. UNGDOMSHJEMMENE

For hvert enkelt Hjem angives Optagelsesalderen. Eleverne afgaar fra Ungdomshjemmene senest ved 21 Aars Alderen.

<i>1. Hjem for mandlige Elever.</i>	
<i>Statsungdomshjemmet Prøven, Rødovre</i> pr. Valby	345
60 Elever. Alder ved Opt. 16—18 Aar. Landbrug, Havebrug, Værksteder, Sømandsskole. Forstander E. Olsen.	
<i>Flakkebjerg Institut</i> pr. Flakkebjerg St.	138
100 Elever. Alder ved Opt. 14—17 Aar. Landbrug, Havebrug, Værksteder. Forstander E. Sørensen.	
<i>Gelsted Ungdomshjem</i> pr. Gelsted St.	276
22 Elever. Alder ved Opt. 15—17 Aar. Landbrug, Havebrug. Forstander H. Hansen.	
<i>Statsungdomshjemmet Bøgildgaard</i> pr. Kjellerup	129
50 Elever. Alder ved Opt. 14—16 Aar. Landbrug, Havebrug, Værksteder. Forstander P. Olsen.	
<i>Statsungdomshjemmet Braaskovgaard</i> pr. Braaskov St.	341
76 Elever. Hovedafdeling 46 Elever. Haandværker- og Landbrugshjem 16 Elever. En lukket Afdeling 14 Elever. Alder ved Opt. 16—18 Aar. Landbrug, Havebrug, Værksteder. Forstander J. Schou.	

<i>2. Hjem for kvindelige Elever.</i>		Side
<i>Lindevangshjemmet</i> , Lindevangen 9, København F.		192
25 Elever. Alder ved Opt. 15—17 Aar. Forstanderinde Frk. E. Sylvest.		
<i>Skovly ved Vedbæk</i>		189
40 Elever. Alder ved Opt. 14—17 Aar. Forstanderinde Frk. E. Reith-Formann.		
<i>Unnerupgaard</i> pr. Vejby St.		267
22 Elever. Alder ved Opt. 15—17 Aar. Forstander A. Andersen.		
<i>Oure Ungdomshjem</i> pr. Holbæk		257
22 Elever. Alder ved Opt. 14—18 Aar. Forstander C. Jensen.		
<i>Gunslev Ungdomshjem</i> pr. N. Alslev St.		233
50 Elever. Alder ved Opt. 14—17 Aar. Forstanderinder: Frk. A. Nielsen og Frk. M. Sibast.		
<i>Vejstrup Statsungdomshjem</i> pr. Vejstrup St.		347
25 Elever. Alder ved Opt. 16—18 Aar. Forstanderinde Frk. G. Schneekloth.		
<i>Udby Pigehjem</i> pr. N. Aaby St.		199
31 Elever. Alder ved Opt. 15—17 Aar. Forstanderinde Frk. Ingeborg Lind.		
<i>Kathrinebjerg Ungdomshjem</i> , Aarhus		306
45 Elever. Alder ved Opt. 16—18 Aar. Forstanderinde Frk. M. Tørsleff.		
<i>Genner Ungdomshjem</i> pr. Genner		311
25 Elever. Alder ved Opt. 15—18 Aar. Forstanderinde Frk. D. Rasmussen.		

IV. OPTAGELSES- OG IAGTTAGELSESHJEMMENE

1. Hjem, som modtager Børn fra Kommuner og Private og fra Værgeraad.

A. Elever over Konfirmationsalderen.

1. Hjem for mandlige Elever.

<i>Valbygaardsvejs Optagelseshjem</i> , København	269
8 Elever, 14—21 Aar. Forstander C. O. Pedersen.	
<i>Grønnemosegaard</i> , Søborg, København	476
Lærningehjem. 12 Elever. Forstander C. R. Bjerg.	
<i>Optagelseshjemmet Frederikshøj</i> , København	333
Kan optage Drengene over 14 Aar.	
<i>Stengaarden</i> , Lyngby	312
14 Elever, 14—21 Aar. Forstander P. Brummerstedt-Hansen.	
<i>Roskilde Hvile</i> , Roskilde	273
Har en Afdeling for 12 Lærlinge over 14 Aar.	
<i>Sølager Optagelseshjem</i> , pr. Lynæs	266
24 Elever, 14—21 Aar. Forstander N. M. Østergaard.	
<i>Fredensborg Optagelseshjem for Drengene</i>	315
Optager ogsaa Elever 14—18 Aar.	
<i>Statsoptagelseshjemmet i Skibby</i>	433
18 Elever, 14—18 Aar. Land- og Havebrug. Forstander Jul. Petersen.	
<i>Seden Enggaard</i> , pr. Seden	338
22 Elever, 14—18 Aar. Land- og Havebrug. Forstander V. Clausen.	

	Side
<i>Seden Læringshjem</i>	339
10 Elever. Snedkerværksted. Forstander J. Vig.	
<i>Vejby Munkgaard, pr. Røjle</i>	270
10 Elever, 14—18 Aar. Landbrug. Forstander K. Thagaard Nielsen.	
<i>Ærø Optagelseshjem, Ærskøbing</i>	258
25 Elever, 14—16 Aar. Gartneri. Forstander M. Knudsen.	
<i>Hasseris Optagelseshjem, Aalborg</i>	267
Har en Afdeling for Haandværkerlærlinge.	

2. Hjem for kvindelige Elever.

<i>Danske Kvinders Velfærds Optagelseshjem, Kronprinsessegade 4, København</i>	471
30 Elever, 14—18 Aar. Forstanderinde Fru Ellen Nørregaard.	
<i>Lykkens Gave, København</i>	332
Modtager Piger over 14 Aar.	
<i>Herløv Pigeheim</i>	261
25 Elever, 14—18 Aar. Forstander M. Thuner.	
<i>Engelsborg, Lyngby</i>	313
20 Elever, 15—20 Aar. Forstanderinde Frk. S. Bugge.	
<i>Thoroslunde Fredehjem, pr. Taastrup</i>	264
15 Elever, 15—21 Aar. Forstander R. Riber.	
<i>Mosevang, Holte</i>	191
8 Elever, 14—16 Aar. Forstanderinde Frk. Petra Thomsen.	
<i>Fredensborg Optagelseshjem for Piger</i>	314
Optager ogsaa Elever over 14 Aar.	
<i>Kvindely, Aalborg</i>	368
20 Elever, 14—21 Aar. Forstanderinde Fru Marie Brockmann Petersen.	
<i>Breidablik, Skaade</i>	308
Modtager Piger til 16 Aars Alderen.	
<i>Viby Optagelseshjem, Viby St.</i>	309
25 Elever, 15—18 Aar. Forstanderinde Frk. Else Ditzel.	
<i>Optagelseshjemmet ved Kathrinebjerg, Aarhus</i>	308
7 Elever, 15—18 Aar, svagt begavede. Forstanderinde Frk. Sofie Andersen.	
<i>Ungdommens Vels Optagelseshjem, Nordby, Fanø</i>	340
16 Elever, 14—18 Aar. Forstanderinde Frk. M. Clausen.	
<i>Bakkebo, Nørre Snede</i>	482
30 Elever fra 15 Aars Alderen, svagt begavede. Forstanderinde Frk. Clara Nielsen.	

B. Hjem for Børn under Konfirmationsalderen.

1. Hjem for Drengene.

<i>Frederikshøj, Primulavej, København</i>	333
50 Drengene, 7—14 Aar. Forstander A. Skytte.	
<i>Roskilde Hvile, Roskilde</i>	273
40 Drengene, 7—14 Aar, samt Afdeling for 12 Lærlinge. Forstander A. E. Bloch.	
<i>Fredensborg Optagelseshjem for Drengene</i>	315
15 Drengene, 5—18 Aar. Forstander H. Hansen.	
<i>Solhjem, Haslev</i>	263
27 Drengene, 10—14 Aar. Forstander Nielsen-Kværndrup.	

	Side
<i>Hasseris Optagelseshjem, Aalborg</i>	267
20 Dreng, 7—14 Aar. Afdeling for Haandværkerlærlinge. Forstander C. Christensen.	
<i>2. Hjem for Piger.</i>	
<i>Nitihus, Roskilde</i>	273
14 Piger, 7—14 Aar. Forstanderinde Frk. J. Møller.	
<i>Breidablik, Skaade</i>	308
25 Piger, 12—16 Aar. Forstanderinde Frk. S. Andreasen.	
<i>3. Hjem for Dreng og Piger.</i>	
<i>Lykkens Gave, Vodroffsvej, København</i>	332
Dreng 2—8 Aar, Piger 2—18 Aar. Forstanderinde Frk. Karen Nielsen.	
<i>Optagelseshjemmet Peter Bangsvej 64, København</i>	337
30 Børn, 2—14 Aar. Afdeling for 15 spæde Børn. Forstanderinde Frk. Edith Nielsen.	
<i>Barnets Hus, Rødovre, København</i>	449
40 Børn, deraf indtil 12 spæde Børn. Forstander A. Sørensen.	
<i>Rebekkasøstrenes Optagelseshjem, Roskilde</i>	388
35 Børn, Dreng til 7, Piger til 14 Aar. 20 spæde Børn. Forstanderinde Frk. Elna Hegh.	
<i>Fredensborg Optagelseshjem for Piger</i>	314
40 Børn, Dreng til 5, Piger til 18 Aar. Afdeling for spæde Børn. Forstanderinde Frk. G. Petersen.	
<i>Tølløse Optagelseshjem</i>	417
28 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. C. Carstensen.	
<i>Slagelse Optagelseshjem</i>	363
44 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. Inger M. Lumholdt.	
<i>Sydsjælland, Optagelseshjem, Næstved</i>	364
30 Børn, Dreng til 10, Piger til 14 Aar. Afdeling for spæde Børn. Forstanderinde Frk. C. Hemmingsen.	
<i>Bornholms Optagelseshjem, Rønne</i>	366
15 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. J. Josefsen.	
<i>Nysted Optagelseshjem</i>	462
70 Børn, 0—14 Aar i 3 Afdelinger. Forstanderinde Frk. E. Sonne.	
<i>Børnehusly, Odense</i>	316
10 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Fru M. Rose.	
<i>Tommerup Optagelseshjem</i>	419
16 Børn, 0—8 Aar. Forstanderinde Frk. M. Jensen.	
<i>Øllerup Optagelseshjem</i>	431
9 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. K. M. Andersen.	
<i>Aas Optagelseshjem pr. Vilsund</i>	409
20 Børn, 4—14 Aar. Forstander Kr. Sandal.	
<i>Randers Optagelseshjem</i>	412
30 Børn, 2—14 Aar samt 11 spæde Børn. Forstander A. Kildehave.	
<i>Fjordlyst, Horsens</i>	420
18 Børn, Piger 1—14, Dreng 1—12 Aar. Forstanderinde Frk. A. Hansen.	
<i>Viborg Optagelseshjem</i>	368
22 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Diakonisse D. Lucassen.	
<i>Struer Optagelseshjem</i>	302
45 Børn, 0—14 Aar, deraf 20 spæde Børn. Forstander M. Grønne.	

	Side
<i>Drejens Optagelseshjem</i> pr. Kolding	304
40 Børn, 2—14 Aar. Forstander N. Kjelstrup.	
<i>Esbjerg Optagelseshjem</i>	296
20 Børn, 2—14 Aar og 10 spæde Børn. Forstanderinde Frk. J. Carstensen.	

Spæde Børn modtages i følgende Optagelseshjem.

<i>Optagelseshjemmet Peter Bangsvej 64, København.</i> 15 spæde Børn	337
<i>Valby Mødrethjem, København.</i> 15 Børn, 15 Mødre	317
<i>Barnets Hus, Rødovre.</i> 12 spæde Børn	449
<i>Dear Home, Hellerup.</i> 17 Børn, 17 Mødre	296
<i>Rebekkasøstrenes Optagelseshjem, Roskilde.</i> 20 spæde Børn	388
<i>Fredensborg Optagelseshjem for Piger.</i> 12 spæde Børn	314
<i>Tølløse Optagelseshjem</i>	417
<i>Slagelse Optagelseshjem</i>	363
<i>Sydsjælland Optagelseshjem, Næstved</i>	364
<i>Bornholms Optagelseshjem, Rønne</i>	366
<i>Nysted Optagelseshjem</i>	462
<i>Børnenes Plejes Optagelseshjem, Odense.</i> 10 Børn	316
<i>Tommerup Optagelseshjem</i>	419
<i>Ollerup Optagelseshjem</i>	431
<i>Thisted Optagelseshjem.</i> 12 Børn, 0—4 Aar	411
<i>Randers Optagelseshjem.</i> 11 spæde Børn	412
<i>Viborg Optagelseshjem</i>	368
<i>Elev Mødrethjem</i> pr. Lystrup. 25 Børn, 25 Mødre	305
<i>Struer Optagelseshjem.</i> 20 Børn, 0—5 Aar	302
<i>Esbjerg Optagelseshjem.</i> 10 spæde Børn	296
<i>Bramminge Optagelseshjem</i>	386

2. Optagelseshjem, som modtager Børn fra Kommuner og Private, ikke fra Værgeraad.

A. Hjem for unge Kvinder.

<i>Magdalenehjemmet Skovtofte, Lyngby</i>	186
62 kvindelige Elever, 15—21 Aar. Forstanderinde Frk. M. Rasmussen.	
<i>Catherine Booth-Kolonien, Hvidovre, København</i>	436
35 Mødre, 50 Børn i 2 Afdelinger. Forstanderinde Frk. Augusta Olsen.	
<i>Bethesda, Aarhus</i>	181
16 Mødre, 24 Børn, 0—2 Aar. Forstanderinde Frk. E. Nielsen.	

B. Optagelseshjem for Børn.

<i>København Kommunes Optagelseshjem</i>	350
Kildevang, 113 Børn, 0—14 Aar i 3 Afdelinger.	
Norges Minde, 55 Børn, 0—7 Aar.	
Frederiksholm, 50 Børn, 2—14 Aar.	
Nørre Allé 49, 18 aandsvage Børn.	
Afdelingen i Snekkersten, 24 Børn, 1—14 Aar.	
<i>Marthahjemmets Optagelseshjem, Brohusgade 7, København</i>	298
16 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Diakonisse S. Scheuer.	
<i>Diakonissestiftelsens Optagelseshjem, Vodroffsvej 20</i>	213
25 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Diakonisse K. Pedersen.	

	Side
<i>Frederiksbjerg Kommunes Optagelseshjem</i>	275
46 Børn, 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. A. M. Petersen.	
<i>Kvindehjemmets Optagelseshjem, Læssøesgade 4, København</i>	432
12 Børn, 0—7 Aar. Forstanderinde Frk. L. Jørgensen.	
<i>Frølsens Hærs Optagelseshjem for spæde Børn, Gentofte</i>	437
20 Børn. Forstanderinde Frk. Agnes Jensen.	
<i>Sct. Lucas Stiftelsens Optagelseshjem, Lundegaarden, Hellerup</i>	244
Dfenge 1—7, Piger 1—14 Aar. Forstanderinde Diakonisse Annie Eriksen.	
<i>Sct. Lucas Stiftelsens Hjem for spæde Børn, Sunem, Gentofte</i>	243
35 Børn, 0—1¼ Aar. Forstanderinde Diakonisse Abel Cathrine Bitsch.	
<i>Gentofte Kommunes Optagelseshjem, Ordrup</i>	435
24 Børn 0—14 Aar. Forstanderinde Diakonisse Stine Birch.	
<i>Catherine Booth-Kolonien, Hvidovre</i>	436
50 Børn (se foran).	
<i>Reden, Krøge</i>	437
20 Børn, 3—7 Aar. Forstanderinde Frk. Edele Jørgensen.	
<i>Haraldslund, Aalborg</i>	477
64 Børn 0—14 Aar. Forstanderinde Frk. A. D. Thorup.	
<i>Aarhus Kommunes Optagelseshjem, Christiansgade</i>	256
30 Børn, 7—14 Aar. Forstanderinde Frk. Kjærry Petersen.	
<i>Aarhus Kommunes Optagelseshjem Højvang</i>	257
70 Børn, 0—7 Aar. Forstanderinde Frk. D. Mortensen.	
<i>Bethesda, Aarhus</i>	188
24 spæde Børn (se foran).	
<i>Horsens Plejehjemsforenings Optagelseshjem, Horsens</i>	340
18 spæde Børn. Forstanderinde Frk. M. L. Elling.	
<i>Skovbakken, Vejle</i>	290
16 Børn, 2—14 Aar. Forstanderinde Frk. Johanne Eriksen.	

I. HISTORISK OVERSIGT

TIDEN INDTIL 1825

AF

PHV. FORMAND I OVERVÆRGERAADET OVERRETSASSESSOR BRUN

Den katolske Kirke hjalp i Middelalderen forældreløse eller paa anden Maade hjemløse Børn ved at opdrage dem i Klostrene, naar passende Lejlighed gaves. Det er i Overensstemmelse med denne Tanke, naar Pave Sixtus IV meddelte Kong Christian I, der regerede fra 1448 til 1481, Tilladelse til at oprette det saakaldte Helligaandshospital i København, hvor Hittebørn og Børn, fødte udenfor Ægteskab, vederlagsfrit optoges, og hvor Midlerne til Driften skaffedes til Veje blandt andet ved Salg af Afladsbreve.

Efterat Protestantismen 1536 havde sejret her i Landet, gik Katoicismens Indflydelse i det væsentlige ogsaa paa dette Omraade over til Kongerne. *) Det var saaledes Christian IV, der grundede det saakaldte Børnehus i København, idet han ved Kongebrev af 10. September 1621 paalagde Lensmændene paa Sjælland »at lade fremføre til Tugthuset i København ialt 50 sunde og raske Pigebørn, 10—14 Aar gamle, af de, som ellers gik at tigge eller hvis Forældre ikke var i Stand til dennem at underholde eller noget at lade lære, hvoraf de i Fremtiden kunde leve«. Det var Børnehusets første Besætning og mod Slutningen af Aaret 1621 udarbejdedes en »Ordinans« for Børnehusets og Tugthusets Fællesdrift. Denne Plan om Fællesdrift lyder jo besynderlig for os. Men det maa herved bemærkes, at »Tugthuset« dengang nærmest var Opholdssted og Arbejdsplads for Omstrejfer, Betlere og lignende. De egentlige Forbrydere fik hovedsagelig legemlige Straffe, Halshugning eller Hængning, Kagstrygning, Brændemærkning, Piskning eller Bødestraffe. Straffens Formaal var jo dengang navnlig Afskrækkelse. Formaalet: at forbedre, arbejder sig først efterhaanden frem. Der var ogsaa en særlig Forstanderske for Børnehuset, »Børnehuskvinden«.

Christian IV, som var en god Husholder, havde haabet paa et godt pekuniært Udbytte særlig af Tugthuset, men dette svigtede ganske den Forventning, der saaledes var næret til det. Der klagedes derhos over, at der var for stor Sygelighed, og at der ogsaa viste sig Tegn paa umoralsk Smitte. Kongens Sind siges derfor at være »faldet fra«, og

*) E. Dyrlund, Tatere og Natmandsfolk i Danmark, 1872, Afhandling for Doktorgraden.

den 14. Maj 1645 fik Rentemesteren Brev fra Kongen om at »tilholde den forrige Skriver i Børnehuset uden Forhaling at gøre sit Regnskab klart«. Efter Christian IV's Død blev hans kombinerede Børne- og Tugthus ganske opgivet og Grunden, hvorpaa det havde ligget, ved Skøde af 23. Marts 1650 solgt til Hofapotekeren Samuel Meyer og Efterkommere indtil videre fri for »al borgerlig og Bys Tyngte og Besværing«.

Efter Enevældens Indførelse kom henved 200 Aars Absolutisme med sin landsfaderlige Omsorg, hvor privat Initiativ spillede en ganske underordnet Rolle indtil henimod 1830. Staden København havde kort efter Enevældens Indførelse for sin Regning begyndt at drive et særligt københavnsk Børnehus og en Aflægger heraf opstod ude paa Christianshavn. Til Raadighed herfor stillede Kongen »sin Gaard paa Christianshavn« — hvorved antages at være sigtet til den for Majestætsfornærmelse dømte Kaj Lykkes Gaard, som Kronen i 1661 havde indtaget under sig. Men ogsaa nu sammenblandedes, hvad man med Nutidsudtryk kunde kalde »Tvangsopdragelse« og »Tvangsarbejde«. Thi dette Børnehus maatte ogsaa gøre Tjeneste som Tvangsarbejdshus for voksne arbejdsføre, fattige, samt som Straf for nogle af Datidens »Kvindeforbrydelser« som Trolddom og visse Kønsforseelser. Denne Afdeling fik ogsaa Navnet »Spindehuset« eller »Manufakturhuset«. Det er antagelig det rige Udbytte først Nederlandene, navnlig Brabant og derpaa navnlig Nordengland havde haft af sin Industrialisme paa Væveriernes Omraade, som har stukket Enevoldskongen i Øjnene. Kongen gik videre paa denne Bane og begyndte ogsaa i Stege, Viborg og Odense at anlægge »Tugt- og Manufakturhuse«. Derimod ses Børnehuse ikke at være knyttede til disse sidste. Tanken med disse »Tugthuse« viste sig ikke heldig, men Paavisningen heraf ligger udenfor hvad det her drejer sig om. Derimod skal omtales et Forhold, som vedrører Børneforsorgen. Regeringen førte i hele det 18de Aarhundrede en ret haard og besværlig Kamp med det navnlig i Jylland tidt stærkt grasserende Onde, Natmændene, eller som de ogsaa kaldtes »Kæltringernes« (af det gamle danske Ord at kæltre = tigge) Omflakken. Her kom Regeringen ofte i Forlegenhed med Børnene, som i rigeligt Maal fødtes i disse løse Forhold. Først indsattes Børnene sammen med Forældrene i de nævnte Tugthuse. Men dette viste sig uheldigt; det var som at gaa mod deres Natur, som krævede ubundet Friluftsliv. Det blev derfor af vedkommende Amtmænd tilstræbt at faa Børnene »udsat« eller »indlejet« hos Bønderfolk i Nærheden af det Sted, hvor Børnene var taget fra de omløbende Forældre eller i Fødesognet. Men her viste der sig den Vanskelighed, at Bønderne*) vægrede sig ved at tage Natmænds, Tateres (Tater kommer vistnok af »Tartar« og

*) Se ogsaa H. P. Hansen: Natmandsfolk og Kæltringer II, S. 62—65.

hentyder til deres asiatiske Oprindelse) eller »Kæltringer«s Børn til sig. Disse Børn var at regne for »uærlige«, medens de selv og deres Børn var »ærlige Folk«. Amtmændene maatte derfor vælge den ret kuriøse Vej at indakkordere saadanne Natmænds Børn, hvor Forældrene selv var i »Tugthuset«, hos andre Natmands-Familier. Disse benyttede sig saa af Lejligheden og skruede de Plejepenge, de forlangte, urimeligt op. Selve Plejestedet var jo ogsaa højest uheldigt og Formaalet: at opdrage disse Børn til stabile og agtværdige Medlemmer af Samfundet, vanskeliggjordes.

Kongens Ønske at være den gode Landsfader maa siges at have fremkaldt det 18de Aarhundredes 2 den Dag i Dag virkende Institutioner, nemlig Vajsenhuset 1727 og Opfostringshuset 1753. *) Kong Frederik IV havde paa en Udenlandsrejse set den Frankeske Stiftelse i Halle for forældreløse Børn og ønskede at skabe noget lignende i København. I det Øjemed skænkede Kongen Halvdelen af Postindtægterne for Aarene 1721—23 samt en Del af de samme Indtægter for 1724, ialt 60.000 Rigsbankdaler til dette Formaal, hvortil han yderligere føjede et Beløb af 17.645 Rigsbankdaler 3 Mark 10 Sk., der dels var tilfaldet ham i Bøder, Prispenge og Konfiskationer, dels var indsamlede paa hans Rejser »i Tavlen«. Kongen skænkede derhos det saakaldte paa Gammeltorv beliggende Ridderakademi, der var oprettet af Christian V i 1691 som en adelig Opdragelsesanstalt, men allerede ophævet igen i 1710. Her indrettedes Vajsenhuset saaledes, at det i 1727 kunde modtage 50 Børn, 30 Drengene og 20 Piger, der skulde have fuldt Ophold og Skoleundervisning her. Endvidere modtog Vajsenhuset efterhaanden 107 paa »Conventhuset« — den daværende Fattiganstalt — anbragte Børn, hvoraf 71 var forældreløse og 36 Hittebørn, men Vajsenhuset fik saa ogsaa tillagt den ved Konventhuset værende Formue, 26.212 Rbdlr. 4 M. 14½ Sk. Der indkom derhos i Aarene 1721 til 1740 frivillige Gaver til Beløb 31.643 Rbdlr.

I Overensstemmelse med det ved »Tugthuset« anvendte ovenfor omtalte Princip knyttedes efterhaanden ogsaa hertil en Lakfabrik og et Manufaktur til Forfærdigelse af uldne og linnede Varer. Derhos oprettedes i Vajsenhuset et Apotek og en Boglade med Bogbinderi, alt sammen for at skaffe Indtægter og helst endda noget Overskud. Det kneb imidlertid stadig med at faa Penge til Vajsenhusets Drift og der rejste sig derhos i Aarhundredets Løb forskellige Anker mod Moralen paa Vajsenhuset. Da Vajsenhuset fuldstændig nedbrændte ved den store Ildebrand i København 5. og 6. Juni 1795, flyttedes Børnene rent midlertidig til Blaagaards Seminarium. Der rejste sig stærke Protester mod at genopbygge Vajsenhuset, navnlig fra Stadsfysicus Dr. Mangor, der allerede 2. Juli 1795 i et til Cancelliet indsendt Forslag af saavel

*) Exner: Efterretninger fra det kgl. Vajsenhus 1881.

sanitære som moralske Grunde ivrede mod et saadant »Pakhus for Børn«. Ved at anbringe Børnene i Familier kunde Vajsenhusets Midler efter Stadsfysicus Mangors Mening række til med en anslaaet Udgift af 24 Rbdlr. aarlig for hvert Barn at opdrage 720 Børn, i Stedet for 120 Børn, som ved Branden var anbragte paa Vajsenhuset. Den hidtidige Form havde imidlertid ogsaa varme Forsvarere. Vajsenhusets Børn blev foreløbig paa Blaagaards Seminarium indtil der ved Aarhundredets Slutning paa Grund af Pengemangel maatte gaas over til at anbringe Børnene i Plejehjem. I 1806 meddelte Cancelliet Approbation paa, at den Etatsraad Hemmerts Dødsbo tilhørende Gaard Nr. 6 og 7 paa Købmagergade maatte købes til Børnenes Ophold, Bogtrykkeri og Boghandel. Men ved Bombardementet i September 1807 opstod der flere Gange Brand i Gaarden, som det dog lykkedes i det væsentlige at redde. Paa Grund af de mange Brande under Bombardementet blev der imidlertid anden Brug for Ejendommen og først i 1813 begyndte Vajsenhuset at holde Skole i Ejendommen. Om denne yderligere skulde tages i Brug til et Hjem for Børnene eller disse skulde forblive i Plejehjem var der vedblivende Tvivl, indtil en kgl. Resolution af 23. Maj 1826 afgjorde Spørgsmaalet derhen, at Børnene skulde forblive anbragte i Plejehjem »endnu indtil videre«. Men der skete ikke senere nogen Forandring i denne Form for Forsorgen for Vajserne, som er den endnu den Dag i Dag anvendte. I 1875 overflyttedes Skolen til Farimagsgade. Der udredes derhos af Stiftelsens Formue aarlig betydelige Summer til forældreløse Børn udenfor København.

*) Ved Fundats af 29. Juni 1753 besluttede Kong Fredrik V »af landsfaderlig Omhue og Kjærlighed for vores kjære og tro Undersaatters Beste og til at komme de Fattige og til saadan høynødvendig Opdragelses-Besørgning Uformuende til Hjælp og Bistand« at oprette et Etablissement til at underholde og forsørge 200 fattige Drengbørn. Institutionen kaldtes »Fattige Børns Opfostrings-Hus«. De yngste skulde være saa gamle, at de kunde undvære »Qvinde-Personers stadige Varetægt«, i hvilken Henseende 5 Aar nævnes som det normale, og 12 Aar skulde være Grænsen opad ved Antagelsen. 15 Aar skulde være det højeste, de maatte blive, inden de udskreves. I Fundatsen hedder det blandt andet: »Saasart de ere komne til Kræfter, skal de, efter sammes Beskaffenhed, sættes og vennes først til Spinden af Ulden og Linned, og til Strikken, siden til Væven og andet i Fabriquer forefaldende Arbejde.« Ved Udskrivningen skulde de »efter deres egen Tilbøjelighed og befindende Beqvemhed« overlades til Fabrikører, Handlende eller Søfarende mod en Kendelse af 50 Rbdlr. til Opfostringshuset. Det var Statsmanden, Johan Hartvig Ernst Bernstorff, som var Drivkraften ved Opfostringshusets Oprettelse. Han var grebet af Mer-

*) A. T. Høy: Det kgl. Opfostringshus gennem Halvandet Hundrede Aar 1753—1903.

cantilismens Idéer, som saa mange af Datidens betydeligste Mænd Det gjaldt om at skabe en hjemlig Industri og formindske Indførelser af fremmede Varer, selv om disse var billigere, og skabe Handelsselskaber, der kunde føre danske Varer rundt i Verden og bringe fremmed Guld til Landet.

Tiden var imidlertid ikke egnet til kunstig Skabelse af den Art Industri og Handel og Mercantilismen skaffede som bekendt ogsaa i sidste Fjerdedel af det 18de Aarhundrede sine Ophavsmænd forskellige kostbare Skuffelser. Det har jo sin Interesse at se denne Bestræbelse tage Børne-Opfostringen i sin Tjeneste. Ca. 50 Aar senere skulde Løsenet ved de Pestalozzi-Fellenbergske Idéer blive: Opdragelse til og ved Landbrug! Modsat Vajsenhuset blev Opfostringshuset, om end med svingende Held og Udbytte sit Program tro og staar endnu stadig paa den rene Fælles-Opdragelsens Grund. Det har siden 1880 sin store smukke Bygning paa Kalkbrænderivej, hvor der opdrages ca. 100 Drengene fra ca. 10—14 Aar; der stilles ret strenge Fordringer til Kundskaaber og Opførsel, og Drengene maa karakteriseres som ret udvalgte Drengene, fra hvis Kreds i Tidens Løb mange dygtige Mænd er udgaaet. Der er knyttet en betydelig Legat-Kapital til Opfostringshuset.

Om end privat Godgørenhed som alt berørt spillede en ret ubetydelig Rolle i Danmark i Absolutismens Tid, er der paa dette Omraade en Undtagelse med følgende 2 filantropiske Foretagender.

Raadmand og Kniplingshandler i Tønder, Peder Struck og Hustru, der var barnløse, testamenterede deres efterladte Formue til velgørende Formaal, bl. a. et Vajsenhus for 12 Drengene. Dette Vajsenhus blev oprettet 1731, idet Helligaandshospitalet i Tønder blev udvidet saaledes, at der ogsaa blev Plads til Vajserne, medens den øvrige Del af Hospitalet brugtes som Alderdomshjem. Den Del af Formuen, der skulde bruges til at skabe et Hjem for Børnene, bestod i Marskjord i Frederiks Kog ved Høyer. Et Kog er et til Græsning brugt Areal, der er beskyttet mod Havet ved Diger. Formuen er i Tidernes Løb siden 1731 forøget derved, at Havet har afsat ny Marsk af samme Størrelse som det oprindelige. Ved nogle tilkøbte Stykker udgør Arealet nu ialt 230 Demat eller omtrent 230 Tdr. Land. Vajsenhuset har rigelige Indtægter heraf. Her har nu i over 190 Aar været drevet en velsignelsesrig Børnehjemsgerning, saa at Tønder Vajsenhus nu er langt det ældste Børnehjem i Danmark. Der er for Tiden anbragt 12 Drengene her, alle fra Tønder, 7 af dem har mistet deres Fader i Verdenskrigen, 3 af dem har tillige mistet deres Moder.

Den anden ved privat Initiativ grundede Institution er den Lahnske Stiftelse i Odense for hjælpeløse Børn, oprettet i 1806 i Henhold til Handskemager i Odense, Johan Mathias Lahns Testamente. Det testerede bestod dels i 56.000 Rbdlr., dels i Lahns Ejendom i Odense. Ifølge

Fundatsen skulde de Børn, der antoges, nyde »saavidt muligt Underholdning og Klæder eller et af Delene, men alle Børnene skal have fri Undervisning«. Der var jo paa den Tid endnu ikke indført tvungen Skolegang i Danmark, og Fristelsen for fattige Folk til at beholde Børnene hjemme for at hjælpe her, stor. Endvidere bestemtes, at fader- og moderløse Børn samt Børn af daarlige Forældre skal »udsættes« hos »skikkelige Folk«, som Stiftelsen skal betale Plejepenge. Den testerede Ejendom blev dels anvendt til Skolelokaler, dels til Bølg for nogle Lærere. Fællesopdragelsen begrænsedes saaledes til Dagen; om Natten var Børnene i deres Hjem eller i Plejehjemmene. Fra først af virkede Stiftelsen baade for Dreng og Piger; men Knaphed i Midler gjorde, at den efterhaanden kun tog sig af Piger. Efterhaanden som Fattigvæsenet i Odense udviklede sig og det kommunale Skolevæsen paa Grund af bedre Lærerkrafter kom til at overgaa Stiftelsens, tiltrængtes der en Forandring, og i 1903 ændredes dens Virksomhed derfor derhen, at Børnene sattes i de kommunale Skoler og de Børn, som Stiftelsen tog sig af, fik fuld Kost i Stiftelsen, idet de opholdt sig der udenfor Skoletiden, hvor der læstes Lektier med dem og dreves Sløjd og Husflidsarbejder. Stiftelsen gik altsaa over til at blive en Slags Fritidshjem eller Dagarbejdsskole. I 1904 paa Hundred-Aarsdagen efter Stiftelsens Oprettelse havde den ydet Hjælp til ialt 2303 Børn deraf 1460 Piger og 843 Dreng.

Ogsaa Holsteinsminde og Flakkebjerg er oprettet under Absolutismen, men om dem bliver der talt andetsteds, hvorfor der henvises dertil.

*) Det første Tilløb til en særlig Forsorg for spæde Børn stammer fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede. Paa dette Tidspunkt var de sædelige Forhold i København meget slette, og det var ingen Sjældenhed, at Kvinder fødte paa Gaderne, og at nyfødte Børn fandtes druknede i Byens Brønde. Det havde oprindelig været Meningen, at Vajsenhuset tillige skulde være et Hittebørnshospital, men da Vajsenhuset lige fra sin Oprettelse fik en hel anden Karakter, maatte man skride til andre Foranstaltninger for at forhindre de talrige Barne-mord og Fødsler i Dølgemaal. Omkring Aaret 1710 begyndte man da at indrette Optagelsehjem for spæde Børn i private Huse, men da dette snart viste sig ganske utilstrækkeligt, udkastedes der forskellige Planer til et »Vajsen- og Hittebørnshus«, hvor ulykkelige og hjælpeløse Mødre kunde faa anbragt deres nyfødte Børn til Opfost-ring. Endelig i 1750 aabnedes et Hittebørnshospital paa Christians-havn, og omtrent samtidig oprettedes »det frie Jordemoderhus« tildels paa Foranledning af Kong Frederik V, som »ikke havde noget større Ønske, end at dæmme op imod de hyppige Fødsler i Dølgemaal og de

*) Se med Hensyn til det følgende Stykke: Prof. Monrads Artikel i Børnesagens Tidende 1925 Nr. 7.

dermed følgende talrige Dødsfald blandt spæde Børn«. Det »frie Jorde-moderhus« blev imidlertid snart Genstand for Misbrug, bl. a. derved, at gifte Kvinder fødte derinde og overlod deres Børn til offentlig For-sorg. Disse uheldige Forhold blev først ændrede, da det »frie Jorde-moderhus« indlemmedes i Frederiks Hospital, hvor der 1771 i en sær-skilt Bygning oprettedes et saakaldt »Nyt Hospital for frugtsommelige Kvinder i København«. Her optoges i Begyndelsen ogsaa Hittebørn, og i et Kældervindue var der saaledes anbragt en Kasse, der bar Paa-skriften: »Ulykkelige Børns Frelse«, og i hvilken Mødre hemmeligt kunde henlægge deres nyfødte Børn samtidig med, at de ringede paa en Klokke. Denne Foranstaltning førte imidlertid til grove Misbrug og blev derfor ophævet allerede i 1774. Omtrent samtidig oprettedes en ny Institution, nemlig: »Den kgl. Opfostrings- eller Plejestiftelse«, hvis Formaal var aarlig at antage sig 100 nyfødte Børn, der var forladt af deres Forældre, »dels formedels Skam og dels formedels Armod«. Stiftelsen skulde sørge for at faa Børnene anbragt i Pleje hos paalide-lige Folk paa Landet, og disse fik da i Børnenes 6 første Leveaar ud-betalt en nærmere fastsat Plejeløn; efter den Tid og indtil deres 25. Aar skulde Børnene som Vederlag for deres Underhold yde Plejefor-ældrene deres Tjeneste og være disse undergivne, dog at Pigebørnene ikke herved maatte afskæres fra at gifte sig inden den nævnte Alder. Plejeforældrene kunde stille deres Plejesønner til Landsoldater i Ste-det for deres egne Sønner og kunde ligeledes afgive Retten over Børnene til andre, men Børnene skulde dog under ingen Omstændig-heder kunne anses for at tilhøre noget Herskab, og den Plet, der maatte være ved deres Fødsel skulde paa ingen Maade »geraade dem til Fornærmelse«. Tilsynet med disse Plejebørn blev paalagt de sted-lige Præster, men paa Grund af den betænkelig store Dødelighed blandt Plejebørnene opfordredes derhos i 1813 »ædelsindede Danne-kvinder« til at paatage sig det nærmere Tilsyn med de udsatte Pleje-børn, ligesom der gaves de mest udmærkede blandt Plejeforældrene en Præmie.

Vi har altsaa her et interessant Forsøg paa at faa Børnene anbragt i Pleje, men, skønt der betaltes Plejeløn, om end kun til Børnenes 6 Leveaar, kneb det med at faa Børnene anbragt, og man maatte derfor i Aaret 1804 forlænge Betalingstiden til Børnenes 14. Aar samt give særligt Tilskud ved Modtagelsen af Barnet og ved dettes Konfirma-tion. Den sidste Forhøjelse af Plejelønnen fandt Sted i 1874, og sam-tidig bemyndigedes Stiftelsens Direktion til efter Omstændighederne at opfordre Plejeforældrene til at adoptere Barnet mod at erholde ud-betalt den kapitaliserede Værdi af Plejelønnen for den tilbagestaaende Tid samt Præmie og Udstyr.

Hele den omfattende Pleje- og Adoptionsvirksomhed ophørte imid-

lertid i 1894, og den Understøttelse, der herefter ydedes de Børn og Mødre, der udgik fra Plejestiftelsen, blev nu indskrænket til en Pengehjælp i de første Maaneder efter Fødslen. Hermed ophørte med andre Ord Plejestiftelsen at være det, den oprindelig var bestemt til, nemlig en Anstalt, gennem hvilken der sørgedes for ulykkeligt stillede Smaa-børns Anbringelse og Opdragelse, men dens Historie er lærerig med Hensyn til det Offentliges Benyttelse af Plejihjemsinstitutionen.

De to Anstalter, Fødsels- og Plejestiftelsen, der allerede i 1804 knyttes sammen under en Direktion, henlagdes i 1882 under Frederiks Hospital og overflyttedes samtidig med dette, i 1910 til Rigshospitalet, under hvis Direktion de nu staar. Ifølge de gældende Bestemmelser overtager Rigshospitalet ikke i noget Tilfælde Forsorgen for de paa samme fødte Børn, som Mødrene derfor maa og skal medtage ved deres Udskrivning fra Fødselsstiftelsen. Til Gengæld kan enhver ugift, frit liggende Kvinde, der er førstegangsfødende, fra Hospitalet faa udbetalt en Plejihjælp, der for Tiden udgør 1½ Kr. ugentlig og tilstaas for et Tidsrum af 13 Uger fra Barnets Fødsel at regne, dog med Fra-drag af den Tid, i hvilken det har ligget paa Hospitalet. For de Børns Vedkommende, der opholder sig paa Staden Københavns Grund, udbetales Plejihjælpen dog kun paa den Betingelse, at Barnet fremstilles til Undersøgelse og Eftersyn paa Rigshospitalets Børnepoliklinik.

Det fortjener her at tilføjes, at der paa Rigshospitalet i den nyeste Tid er indrettet en gratis Konsultation for ubemidlede Svangre, hvor der gives Raad og Vejledning saavel til normale som til syge Svangre — en Foranstaltning, som synes at skulle blive et værdifuldt Led i Kampen mod den medfødte Syfilis.

1825—1905

VED ESKE M. ESKESEN

Grev Reventlow gjorde Kong Frederik VI opmærksom paa, at der i Schweiz var noget nyt paa Skolevæsenets, Opdragelsesvæsenets og Børneforsorgens Omraade, som vi Danske burde lære at kende, og 1825 udsendtes to Mænd med dette Formaal; disse to Mænd begyndte 1827 i Fællesskab et Børnehjem her i Landet.

Tre Aar senere stiftedes i København en Forening med det Formaal at oprette et Opdragelseshjem for vanskelige Børn.

Samtidig gik en jydsk Bondekarl, der var bleven Lærer, og som ikke havde nogen Forbindelse med København eller Schweiz, og grundede paa, hvordan man kunde hindre, at Børn kom paa Afveje, og 1833 begyndte han en Virksomhed, som skulde hindre det.

Fire Aar efter stiftedes den første danske Plejehjemsforening.

I de Aar grundlagdes Børneforsorgen i vort Land saadan, som den senere har udviklet sig og nu er.

Herom skal kortelig fortælles.

Vi vil følge Foregangsmændene paa deres Færd og se, hvilke Vilkaar de arbejdede under, og hvad de fik udrettet.

Derved skulde vi kunne danne os et Billede af Børneforsorgens Vilkaar og af det danske Folks Syn paa denne Sag og stigende Vilje til at hjælpe Børnene.

Denne historiske Oversigt er ikke fuldstændig paa den Maade, at alt af Betydning er taget med, eller at alle de Mænd og Kvinder, som har gjort en betydelig Indsats, er nævnt. Dette gælder særlig for Tiden efter 1850. Der er valgt typiske Eksempler, andre kunde være valgt, nogle af dem vil blive omtalt i Afsnittet om de enkelte Hjem, men mange vil ikke blive nævnt. Mange Kvinder og Mænd, som gav deres Kærlighed, deres Arbejde, gav alt, hvad de ejede og havde, til denne Gerning. Bogen har ikke Plads til Fortællingen om alle disse Pionerer, der brød Vej og lagde Grund og sled sig op og var lykkelige ved at faa Lov til det.

Naar de danske Opdragelseshjem blev »Hjem«, rigtige Barndoms-hjem for Børnene, saa skyldes det mer end alt andet, at disse Begyndere viste os den Vej.

Levnedsskildring af nulevende er ikke givet.

PETER POULSEN SCHMIDT, BØGILDGAARD

VED ESKE M. ESKESEN*)

»I 1824 indtraf det, at Direktionen for Fonden, a d u s u s p u b l i c o s, efter Grev Reventlows Forslag, gjorde Forestilling om at sende to Seminarister til Fellenberg (Hofwyl), for at de kunde skaffe sig fuldstændig Kundskab om Methoden; den ene af dem var Schmidt fra Tønder, den anden Møller fra Jonstrup. Jeg fik det specielle Hverv at corespondere med Fellenberg og de Udsendte under Fraværelsen, og efter deres Hjemkomst og fælles toaarige Ophold paa Cathrinelyst under Sorø-Akademi, har jeg siden 1830 staaet i stadig Forbindelse med og Indvirkning paa Schmidt, der heldigt etableredes paa Bøgildgaard ved Viborg.« skriver Jonas Collin i »H. C. Andersen og det collinske Hus.« Side 556. Og:

»I 1837 deltog jeg, fornemmelig med min Svigersøn Drewsen i Stiftelsen af »Foreningen til forsømte Børns Frelse.« Samme Bog, S. 569.

Disse korte Dagbogsoptegnelser giver os en Forstaaelse af, at Conferensraad Jonas Collin, H. C. Andersens faderlige Ven og Velgører, har haft Øje og Hjerte for andre fattige Børn end den »grimme Ælling« fra Odense. Har det været Grev Reventlow, der har taget Initiativet, saa har baade han og Kongen været paa det rene med, at det maatte blive Collin, som skulde være ledende ved Udførelsen, naar der skulde gøres noget for vanrøgtede Børn.

Collin var klog nok til at indse, at det ikke var nok at indrette en Anstalt, lave en Vedtægt for den, opslaa Forstanderpladsen ledig og vælge en af de »kvalificerede« Ansøgere, som da vilde melde sig. Han forstod, at det vilde komme an paa den Mand, der blev Forstander, om Planen skulde lykkes. Det første, han gjorde, efter at Kongen havde lovet at støtte Foretagendet, var derfor at se sig om efter den rette Mand til Forstanderpladsen, og skaffe ham den bedst mulige Uddannelse.

Der blev sendt Bud til Seminarierne, om de kunde udpege en saadan Mand. Og fra Seminarierne i Jonstrup og Tønder blev der svaret, at det kunde de nok.

Paa Jonstrup var der en Seminarist, som hed Møller, og paa Tønder en, som hed Schmidt, der ansaas for velegnede til en saadan Gerning, og som gerne vilde paatage sig den.

Det blev saa bestemt, at de begge to skulde sendes til Schweiz for at gaa i Lære paa F e l l e n b e r g s Institut paa Hofwyl, som var meget berømt paa den Tid. Det var en Opdragelsesanstalt for Drengene, hvor man særlig lagde Vægt paa at opdrage Børnene ved Landbrugsarbejde. Foruden et Institut for fattige Børn, var der paa Hofwyl ogsaa

*) Ved Udarbejdelsen er benyttet en Artikel af Nic. Bojsen i „De Hjemløse“.

en Afdeling for ca. 100 fornemme og formuende Folks Børn; de fik klassisk Dannelse, men maatte tillige deltage i det praktiske Arbejde.

Peter Poulsen Schmidt var Bondesøn fra Stenderup i Sønderjylland, han var født 22. November 1797. Han havde en Morbroder, der var Kniplingshandler i København, og det førte til, at han kom i Handelslære derovre. Men da han ikke følte sig tilfredsstillet ved Handelen, læste han til Landmaalereksamen, og da han havde taget den, var han 3 Somre med ved Opmaaling paa de store jydskes Heder. Landmaalingen tilfredsstillede ham heller ikke, og 26 Aar gammel blev han saa Elev paa Lærerseminariet i Tønder. Det var et tysk Seminarium. (Holsten hørte jo til Danmark dengang). De fleste af Seminaristerne var tyske. Dagligsproget var tysk, saa det fik Schmidt lært grundigt.

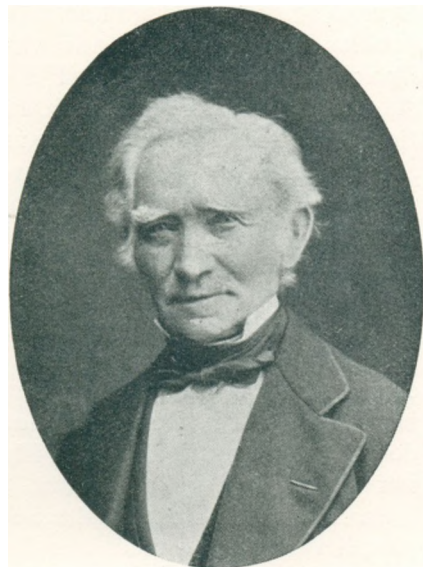
Han blev kun paa Seminariet 1½ Aar, saa var det, at Collin kaldte paa ham. Nu rejste han til Schweiz sammen med Møller fra Jonstrup og var der i 14 Maaneder.

Schmidt blev meget begejstret for Arbejdet, som han her blev Elev og Medhjælper ved. Han fik Klarhed over det praktiske Arbejdes Betydning i Opdragelsens Tjeneste og længtes efter at komme hjem for at prøve her hjemme, hvad han havde lært hos Fellenberg.

De to unge Mænd vandrede paa deres Fod hele Vejen hjem, det tog 33 Dage, og da Collin var tilfreds med, hvad de fortalte ham om det, de havde lært, fik de Lov til i Fællesskab at begynde en Opdragergering paa Gaarden *Cathrinelyst* ved Sorø. Denne Opdragelsesanstalt aabnedes den 27. Oktober 1827; den blev nedlagt 1849, fordi man fandt, at den kostede for meget.

Samarbejdet mellem Schmidt og Møller varede knapt i 3 Aar, saa fik Schmidt sit eget Opdrageshjem, *Bøgildgaard* mellem Viborg og Silkeborg (i St. Steensen Blichers Egn). Det var en forfalden Bondegaard, hvoraf 100 Tdr. Land var Hede.

Staten købte Gaarden for 2000 Rdl., og 4000 Rdl. blev bevilget til Bygninger, Besætning, Inventar og Driftskapital, og saa blev der sagt til Schmidt: »Nu har De Gaarden. Elever vil efterhaanden komme. Kan

Peter Poulsen Schmidt,
Bøgildgaard

De hjælpe Dem selv uden Tilskud, saa gaar det. Bliver der forlangt Tilskud, saa bliver Gaarden solgt og Institutet nedlagt.«

Her var »gamle Schmidt« saa Forstander fra 10. August 1830 til sin Død den 18. Marts 1885.

Det var en stor Opgave, Schmidt fik, baade at opdrage de forvildede Drengene og skaffe Føden til dem. Det sidste var tidt saa vanskeligt, at det blev Hovedopgaven, og det var jo ikke heldigt. Til at begynde med fik Schmidt kun 40 Kr. (20 Rdl.) aarlig for hver Elev, senere 60 og tilsidst 100 Kr. Eleverne skulde altsaa i Virkeligheden for en stor Del selv tjene Føde og Klæder. De maatte arbejde strengt, men ingen arbejdede som Schmidt selv. Ja, han maatte endogsaa til Tider arbejde udenfor Hjemmet for at skaffe Udkommet. Han havde jo sin Landmaalereksamen, og en Overgang — 10 Aar — tog han ud paa Opmaalinger i Eggen, indtil der blev klaget over, at han derved forsømte Institutet. Denne Klage førte imidlertid til, at Schmidt fik et Statstilskud, og saa kunde han blive hjemme ved sine Drengene, hvad han ogsaa helst vilde.

Han fik forøvrigt Lov til at drive Ejendommen, som han vilde, og for egen Regning. I 1839 besøgte Kong Christian VIII Bølgildgaard. Schmidt hørte ham da sige til en af sine Ledsagere: »Lad os understøtte Manden, og lad ham som hidtil med frie Hænder sørge for Anstalten.« Det var ikke saa galt sagt af Kongen.

Paa sine gamle Dage udtalte Schmidt sig saaledes om sine Erfaringer: »Det, som er Hovedsagen for Opdragelsen her, og som jeg har støttet mig trøstigt til, er landlig Beskæftigelse. Den stadige Færden i Guds frie Natur gør Sindet glad og bringer vore Tanker opad til Skaeren, den gode Fader.«

ANDERS STEPHANSEN, HOLSTEINSMINDE

VED ESKE M. ESKESEN*)

Omkring 1830 var Greve F. A. Holstein Herre til Holsteinsborg i Sydsjælland. Han arbejdede ivrig for Ophjælpning af Bondestanden og for alle humane Formaal. Han oprettede Skoler paa sit Gods og besøgte dem jævnligt, og han oprettede et Hospital paa Ejendommen Fuirendal, der hører under Holsteinsborg.

Fuirendal skulde baade være Hjem for fattige og syge og tillige Børnehjem, men det havde han ikke Held med.

Mens Greven nu gik og tænkte alvorligt og bekymret paa sit mislykkede Fuirendal, saa gik der oppe i Aalborg en Skolebestyrer,

*) De væsentligste Kilder til Skildringen af Anders Stephansen er en Artikel af L. Budde i „Skole og Hjem“, Tidsskriftet „Hindholm“ og Aarsberetninger fra Holsteinsminde.

Anders Stephansen, som tænkte paa, hvordan han skulde faa Lov til at gøre noget for hjemløse Børn. Han havde gjort adskillige Forsøg paa at skaffe sig et Hjem, hvor han kunde samle saadanne Børn, men det var ikke lykkedes for ham.

Nu var det saa heldigt, at Seminarieførstander Brammer i Snedsted — senere Biskop i Aarhus — kendte baade Grev Holstein og Anders Stephansen, og begge raadførte sig med ham om deres Planer. Han sørgede for, at de kom til at forhandle med hinanden, og det førte til, at Anders Stephansen blev Børnehjemsforstander paa Fuirendal.

Anders Stephansen er født i Terndrup By syd for Aalborg den 20. August 1791, og her voksede han op.

Hans Fader havde en lille Landejendom, han var en klog og streng Mand, der straffede enhver Forseelse haardt. Jesu Sirachs Visdom 30 Kap. 12 (Bøj hans Nakke i Ungdommen, og bank hans Sider, medens han er et Barn) var den Regel hvorefter han opdrog sin Søn. Moderen var en from Kvinde, som opdrog Sønnen til Guds frygt. Hun var bange for ny Lærdom, saa hun granskede Balles Lærebog nøje, før Sønnen fik Lov til at læse i den. En from Tjenestepige lærte ham Luthers Katekismus. Og saa var der Pi Blændstrup og Pi Kræmer, som fortalte vidunderlige Historier og Eventyr. Der var altsaa nok om at opdrage en Dreng med et godt Hoved og en livlig Fantasi.

Dertil kom Skolegangen hos Hans Mikkelsen, der var Landmand om Sommeren og Skolemester om Vinteren, og som var saa berømt, at mangan Bondesøn fra fremmede Egne fik Kost i Byen for at søge hans Skole.

Den alsidige Undervisning gav saa gode Resultater, at Anders Stephansen 14½ Aar gl. kunde blive Huslærer for Præstens Børn og et Par Aar senere for General Rodenbergs Børn paa Vorgaard. Senere kom han paa Jonstrup Seminarium, og 1815 tog han Skolelærereksamen med Udmærkelse.

Nu oprettede han en Privatskole i Nibe, men flyttede 1820 til

Anders Stephansen,
Holsteinsminde

Aalborg, hvor han oprettede en Drengeskole. Her fik han en stor Skole, blev en anset Mand og begyndte endogsaa at blive velhavende. Saa blev han gift med en udmærket Kvinde, Dorthea Svenningsen, og hun fik en Pigeskole i Gang. Det var alt sammen kønt og godt og lykkeligt.

Men Stephansen kunde ikke faa Ro paa sig i Aalborg. Herom siger han selv: »Vi havde en Opdragelsesanstalt for de saakaldte rige og dannede Stænders Børn, men Gud rørte vore Hjerter, saa de maatte føle, hvad Nød den fattige Dreng og Pige maa lide, som intet Hjem har at ty til i sin forladte Tilstand. Vi var derfor nødt til at faa vort Institut omdannet til et for fattige Børn, hvor den Arvepart som Gud har lagt i deres smaa Hoveder, Hænder og Hjerter, kan sættes paa Rente og give dem Kraft til at bestaa i Livets Storme og til at holde ud i dets Fristelser. Oprette en Stiftelse for de Børn, hvis Skæbne nægtede dem et Familieforhold, hvori de kunde gøre Erfaring om det Baand, som kristelig Kærlighed knytter mellem Forældre og Børn.«

Som før fortalt kom Anders Stephansen i Forbindelse med Grev Holstein og i Oktober 1832 mødtes de to Mænd i Venslev Skole, og derfra fulgtes de til Holsteinsborg og Fuirendal. Og saa blev de enige om, at Anstalten paa Fuirendal skulde omdannes til et Børnehjem, og dette Børnehjem aabnedes paa Greveparrets Sølvbryllupsdag den 4. Maj 1833.

Anders Stephansen havde aldrig set et Hus, der var saa forfaldent som Fuirendal, men Greven gav en Del Penge til Istandsættelsen, og Stephansen gav alt, hvad han havde medbragt fra Jylland, 4000 Rdl.

Til Ejendommen hørte en Have paa 6—7 Tdr. Ld., og Stephansen fik 16 Tdr. Ld. Markjord lagt til. En stor Have og et lille Landbrug, det var ideelt for et Børnehjem, men Stephansen vilde hellere haft et stort Landbrug, for det kneb med Udkommet.

Hjemmet begyndte med 10 Børn og fik ikke flere det første Aar. Det kunde jo ikke blive ved at gaa, og saa kom Stephansen i Forbindelse med »Komiteen for Grundlæggelse af en Anstalt for moralsk fordærvede Personers, især den opvoksende Slægts Forbedring«, og fik fra denne Komite 12 københavnske Drengene i 12—16 Aars Alderen, »de mest balstyrige Karnifler«, som Politiet kendte.

Det var Greven meget imod, at disse Børn blev optaget, hans Anstalt skulde være et Hjem for fattige Børn, han vilde nødig have den gjort til »et Forbedringshus for Gadelømler«, sagde han. Men Forsøget med de 12 Drengene lykkedes saa godt, at Greven skiftede Sind og ønskede, at der skulde optages 40 saadanne Drengene. Der opnaaedes dog ikke Enighed herom, men Komiteen oprettede sit eget Opdragelseshjem, Flakkebjerg Institut. Komiteen ønskede Ste-

phansen som Forstander, men Greven bad ham blive, og det gjorde han. Stephansens gode Ven og Efterfølger ved Skolen i Aalborg, C. Møller, blev Forstander paa Flakkebjerg.

I 1836 døde Grev Holstein, og der kom en vanskelig Tid for Fuirendal. Det endte med, at Stephansen i 1839 købte Gaarden Hjortholm, der tilhørte Universitetet. Enkegrevinden satte 4000 Rdl. rentefrit i Ejendommen, og den unge Greve 2000 Rdl. Hjemmets fik Navnet »Holsteins-Minde«.

Det var i Efteraaret, Gaarden blev købt, og, fortæller Budde, »Vinteren igennem vandrede Stephansen med sine Drengene daglig der over — en god halv Mils Vej — for at sætte Gaarden i beboelig Stand. Kom Natten bag paa dem under Arbejdet, eller var Vejret alt for slemt, saa sov baade han og de i Søsterseng paa Gaardens Høløfter.

Den 4. Maj 1840, Syvaarsdagen efter Oprettelsen, udvandrede omsider Stephansen og hans Hustru fra Fuirendal til Holsteinsminde med hele deres Børneflokk, bærende hver sin Del af Husgeraadet, og alle til Fods med Undtagelse af den mindste Dreng, han red paa Stephansens Ryg«.

Fra 4. Maj 1840 til 22. Marts 1870 var Stephansen nu Forstander paa Holsteins-Minde.

Om det daglige Liv i Hjemmet har Budde fortalt i en Aarsberetning, han kalder det:

En Dag paa Holsteins-Minde.

»Klokken er 5 om Morgenen — en Vintermorgen. Stephansen er oppe, først af Alle i Huset. Han lægger i Skolekakkellovnen og gaar rundt til Sovestuerne. »Op, op! Op, op!« lyder hans Røst og faar allevegne Smaafyrene til at fare op i Sengen. Saa gaar han over i Skolen igen for at se, om det brænder godt i Kakkellovnen, og naar han er sikker paa den Ting, vender han tilbage til Sovestuerne. »Op, op! Op, op! Hvem er en doven Krop? Op, op!« kalder han igen. Saa er det Tid at tænde Lys paa Skolen, og naar det er gjort, og han endnu engang har set til sin Kakkellovn, vender han tredie og sidste Gang tilbage til Sovestuerne, og den, der saa ikke er oppe og har redt sin Seng net og ordentlig, han ved godt, at nu bliver Stephansen vred, og saa kan det nok være, han kommer paa Benene i en Fart.

Kl. 5½ er hele Flokken, Piger og Drengene, samlet med ham paa Skolen, og han holder Morgenandagt og læser en Time med dem i Religion. Der er en lille Erindring fra hans Barndom, som gør, at han ikke er alt for striks i at forlange, de skal gøre ham Regnskab for »hvorlunde«, men »at« de kan faa »Syndernes Forladelse«. Det

taler han med dem om, og derom kan han give dem Besked, for det har hans Moder sagt ham, og »Moders Navn er en himmelsk Lyd«. Han gaar ind i deres Liv, som han kender ud og ind, lærer dem at forstaa, hvor livsaligt det er at faa den, saa mangen en lille Synder faar milde Øjne derved.

Kl. 6½ gaar han med sin Flok over i Spisestuen og spiser Øllebrød sammen med dem, men Kl. 7 er baade han og den paa Skolen igen. Kl. 8 er Madam Stephansen kommen op og møder til en Time i Skønskrivning, for deri er hun ferm, men Stephansen ikke. Til Gengæld kan han skære Penne — Staalpennens Tid er endnu ikke oprunden, man nøjes med Gaasefjer — det kan hun ikke, derfor bliver Stephansen derinde. Hun bøjer sig ned over Skrivebøgerne, skriver for og retter, han sidder ved Pulten og snitter, og Børnene er meget flittigere i at komme op til ham og faa deres Penne skaarne end i at følge hendes Forskrifter. Det giver et Kammeratskab mellem ham og dem, som er til Fornøjelse paa begge Sider. Midt under denne travle Virksomhed stopper Dorthea en lille Person i Farten, erklærer hans Pen for dadelfri og sender ham slukøret tilbage til sin Plads. Men næppe har hun bøjet sig ned over en ny Bog, førend den lille Person skotter op til Stephansen, faar et fiffigt Øjekast til Svar, smutter lydløst op til ham, faar sin Pen skaaret og vender tilbage til sin Plads, straalende over hele Ansigtet. Stephansen blinker fortroligt til ham og glæder sig lige saa hjerteligt, som det andet Barn over det Puds, de saa lykkeligt havde spillet deres Lærerinde. Det kan hælde, at en af Smaapersonerne misforstaaer Meningen og begynder at ville spille Puds paa egen Haand, og saa mørknes Stephansens Ansigt, og han rejser sig i Sædet med en noget ilter Mine. Men førend han har faaet Tid til at ytre et Ord, har Dorthea seet i Vejret med sit stille, bestemte Ansigt, og Synderen er sunket sammen under hendes Blik.

Klokken er 9, og med en jublende Frihedstrang som ikke længere lader sig holde i Tømme, styrter Børnene ud af Skolen. En halv Time til Frokost er ikke noget langt Ophold, men desto livligere bruger de baade Lunger og Lemmer, saa længe det varer. Der er en Raaben og Støjen, som om den kom, ikke fra et Par Snese, men fra et Par Hundrede. Det gælder om at tage Tiden i Agt, for nu kalder Arbejdet. Nogle af Pigebørnene kommer til Husgerning, Resten samler Madam Stephansen i Syskolen, mens hendes trofaste Hjelper fra det første til det sidste, Jomfru Sørensen, gaar i Køkkenet og passer Butikken — for en Butik har Holsteinsminde ogsaa. Dens Bestemmelse er at give lidt Arbejde og stor Fortjeneste, men den giver desto værre det Omvendte. Hvor Madam Stephansen staar for Styret, er der ogsaa Ro og Stilhed. Hendes Ansigt er nok til at

sætte Respekt i en Flok, større end den, hun her har for sig, og dog er det saa roligt mildt. Hun fortæller dem Historier under Arbejdet, de synger for hende, og der falder næppe et ondt Ord end sige nogen susende Vinge.

Men Stephansen gaar paa Arbejde med Drengene. Et Par kommer i Stalden, et Par til de Haandværkere, som holdes paa Gaarden, den større Flok til Brændepladsen, — om Sommeren er det til Have og Mark. Og saa gaar det løs, men stille gaar det ikke til her. Stephansen tager selv fat som Nr. 1, er heller ikke den sidste til en Smule Lystighed, og Drengene følger ham efter med Liv og Lyst. Men dersom en Dreng bliver uartig, som hænde kan, saa hænder det ogsaa, at en Blussen farer hen over Stephansens Ansigt, og det glimter i hans Øjne. Da ihukommer han Sirach 30, 12, som hans Fader indskærpede ham. »Det er ondt, at jeg skal straffe saadan en Kylling!« siger han; og saa klø'r — det er det tekniske Udtryk der paa Stedet — han Drengen, til al Uartigheden er faret ud af hans syndige Krop. Dog har han næppe faaet Tid til at tørre sine Øjne og gnide sine Rygstykkker, førend Sorgen er glemt, Munterheden vendt tilbage, og de er lige gode Venner igen og dobbelt glade for hinanden.

»Det ringer!« lyder det, og der er Glæde i Klengen af Raabet. Klokken er 12, Middagsmaden færdig, og saa sidde store og smaa sammen i Spisestuen. »Velsign vort Hus! Velsign vort Bord!« beder Stephansen, og bagefter takker han Vorherre for Mad af Krus og Fad. Alligevel er Maden en af Dagens svage Punkter, thi der er mange Munde og lidt Sul, og saa bliver Suppen tynd. »Det var sjældne Mennesker, de Stephansens, men Kosten var sløj og Klipfiskesausen drøj!« siger mange Aar efter en af dem, der nu sidder tilbords med.

Derfor gaar det dog ikke mindre livligt til bagefter ude paa Legepladsen. Trods sine Halvtreds eller mere kan Stephansen godt være med i en Leg endnu, og der bliver dobbelt Fryd, hvor han kommer. Det er underligt nok, at naar Madam Stephansen, som aldrig rører dem, sjældent nok skænder, kommer gaaende, saa falder der uvilkaarligt en ærbødig Ro over Børnene, men Stephansen, som slet ikke er bange for at klø dem, somme Tider endda alvorligt nok, kan ikke faa Lov at være i Fred for dem. Han kan for den Sags Skyld heller ikke lade dem være i Fred, kæler for En, kniber en Anden i Øret, gør Løjer med en Tredie og kommer i Kast med dem Allesammen. Og der er ikke den Del eller Ting, som de ikke har Lyst til at betro ham. Han er et Øjeblik kommen til at staa lidt afsides — dog ikke mere afsides, end at hans Bysbarn, mangeaarige Medarbejder og senere Efterfølger baade paa Holsteinsminde og Hindholm, Chr.

Nielsen, hører det og siden kan fortælle derom — saa kommer en ung Vagabond, som ikke har været der ret længe, halvt nølende hen til ham og siger: »Stephansen! Jeg vil lade Dem vide, at nu har jeg betænkt, jeg vil spænde«. »Spænde« betyder i Holsteinsmindes Sprog at løbe sin Vej, derfor studser Stephansen lidt og svarer: »Saa! Hvorfor har Du betænkt det?« »Jo, for De er lige haard nok med Arbejdet, og det kan jeg ikke døje. Jeg er ikke vant til det«. »Ja, men hvorfor siger Du mig det selv?« spørger Stephansen. »Jo, for De er en skikkelig Mand, men De er haard med det Arbejde«. »Naa, ja, ja!« svarer Stephansen. »Naar Du har betænkt at spænde saa kan det jo ikke blive til andet. Men det var kedeligt, for jeg har netop et Ærinde til Næstved i Dag, og det havde jeg tænkt, at Du kunde udrette for mig.« »Det kan jeg godt, Stephansen!« svarer Drengen glad. »Det jager da ikke saadan med det Andet«. »Det var rart!« siger Stephansen. »Saa maa vi have Dig afsted i en Fart, at Du kan komme tilbage i Aften«. Drengen gaar, og det kan med det samme fortælles, at han udretter sit Ærinde i Næstved og kommer ordentlig tilbage om Aftenen. I Morgen har Stephansen et Ærinde til Sorø, i Overmorgen til Slagelse, og Drengen udretter dem begge to punktligt. »Naa,« spørger Stephansen tilsidst, »vil Du nu til at spænde?« »Nu vil jeg aldrig spænde«, svarede Drengen, og det For-sæt bliver han ved.

Men naar Maden er bedst, og Legen er lystigst, saa er det Tid at holde op, siger Stephansen, og naar Klokken er 2, slaar Arbejdets Time igen. Naar der ikke er noget særligt paa Færde, fører Stephansen Drengene paa Arbejde om Eftermiddagen som om Formiddagen, men i Dag venter han en ny Dreng, og saa tager hans Medhjælper fat, og Stephansen gaar ind i sit Kammer. Lidt efter kommer den ny Dreng og bliver øjeblikkelig ført ind til Stephansen. Døren lukker sig efter ham, han staar alene foran »Bestyreren«, og hans Ansigt er spændt og bekymret, for han véd, at han staar der, fordi han har stjaalet en Skinke og et Par Pølser, og det er sagt ham i Forvejen, at nu kommer han ind til En, der ikke lægger Fingrene imellem og kan faa en Dreng til at neje sig. Et Øjeblik ser Stephansen tavs paa ham, lægger derpaa sin Haand paa hans Skulder og spørger: »Véd Du ikke, at det er Synd at stjæle, Mads?« »Jo!« svarer Mads. »Ja, men hvorfor stjal Du saa alligevel?« spørger Stephansen igen. »For jeg var sulten« svarer Mads. »Se, se! Se, se! Var Du sulten, Mads?« siger Stephansen tankefuld. Hans Haand bevæger sig fra Drengens Hoved nedad, glider kælede hen over hans Kind og lister sig ind under hans Hage, og saa føjer han til: »Gaa saa ud og faa noget at spise, Mads, og lad være med at stjæle!« Mads bliver rød over hele sit Ansigt og vender sine Øjne op imod ham, men lige med et giver

han sig til at tørre dem, vender sig om og gaar ud for at faa noget at spise.

Dermed er den Modtagelse besørget, og Stephansen tager sin Hat og gaar ud for at gøre en Runde og se efter i alle Kroge, om Tingene er i Orden, som de skal være. Træffer han Uorden paa saadan en Tur, saa bliver han vred, saa kan ikke engang Dorthea være sikker paa, at det ikke gaar ud over hende med. Hun og Jomfru Sørensen sidder i Dagligstuen og syer og tænker paa Ingenting, pludselig springer Døren op, Stephansens Ansigt, mørkerødt og bistert, kommer frem i den, og han siger ikke et eneste Ord, men kaster forbitret en gammel Pjalt midt ind paa Gulvet. Den har han fundet et Sted, hvor den ikke burde være, og nu lægger han den lige for Øjnene af Dorthea, saa hun selv kan se, hvordan det staar til derude i Krogene. Dorthea siger heller ikke et Ord, og Stephansen smækker Døren i og forsvinder. Men ikke mange Minutter efter springer Døren op igen. Stephansens vrede Ansigt viser sig paany, og nok en Pjalt ryger hen over Gulvet og lægger sig fredeligt til Hvile ved Siden af den første. Døren farer i med et Smæk, men alle gode Gange er tre — Stephansen sætter altid saa ubeskrivelig stor Pris paa Tretallet — nok engang springer den op, den tredie Pjalt ryger ind ad den, og med et Smæld er den lukket igen. Lidt efter aabner den sig sagte og spagfærdigt, Stephansen kommer langsomt ind, gemmer Hænderne paa Ryggen og vandrer frem og tilbage paa Gulvet med en yderst sagtmodig Mine. Dorthea siger stadig ikke et Ord, men sidder rolig og syer, Stephansen skotter længselsfuldt til hende med et Ansigt, der bliver mere og mere flovt. Endelig ser Dorthea op, ryster paa Hovedet og siger: »Fy-y, Stephansen! Du var fæl!« »Var jeg, lille Dorthea?« spørger Stephansen og standser brat foran hende, straalende over hele sit Ansigt og følende, at Isen er brudt. »Var jeg fæl?« »Det var Du!« nikker Dorthea, og Stephansen gnider sig inderlig fornøjet i Hænderne, bøjer sit Ansigt ned imod hendes og ser hende med et skælmsk Smil ind i de klare, milde Øjne. Derpaa retter han sin Ryg, slynger Hænderne sammen bag ved den og spadserer rank og fri, med korte, hurtige Trin, op og ned ad Gulvet som den, der har kastet sin Byrde fra sig og føler sig som en Mand igen. Og saa begynder Talen at strømme fra hans Læber, Ansigtet spiller i skiftende Udtryk, Armene kommer frem fra Ryggen, og den højre Haand løfter sig med en ejendommelig snappende Bevægelse, som fanger den noget i Luften. Det er Ideer, den fanger. De kommer, en efter en, i broget Mangfoldighed, jagende hinanden som Bølger fra et sprudlende Væld, glimtende ud gennem springende og overraskende Billeder. En Fremmed vilde maaske have staaet forbavset og hørt derpaa, indtil det var begyndt at løbe

lidt rundt i Hovedet paa ham, men Dorthea sidder og lytter opmærksomt til, og Stephansen holder hele Tiden Øje med hende. Engang imellem nikker hun forstaaende, og saa gaar der et lykkeligt Smil hen over Stephansens Ansigt, og han bliver dobbelt ivrig ved. Engang imellem faar hun et tvivlende Udtryk og saa standser Stephansen og ser spørgende paa hende. Hun gør en rolig Indvending, bruger ikke mange Ord, men siger dem med en Vægt og Sikkerhed, der trænger lige ind til Kærnen af det, Stephansen har set i Syner. Og han — han studser og ser pludselig ud, som om det gaar op for ham, at han har haft en lykkelig Tanke. »Det er ikke saa galt, Stephansen!« nikker Dorthea tilsidst. »Prøv paa det!« Og Stephansen nikker glad igen, for nu ved han, at der vil komme Noget ud af det.

Havde det nu været en Sommerdag, saa var Stephansen gaaet ud i Haven til sine Blomster og Træer, thi han elsker Blomster og Træer, som han elsker Børn. Men nu er det jo en Vinterdag, og saa gaar han ned til et lille Drivhus, han har, og som er hans Øjsten. Men der opdager han til sin Sorg, at alle Blomsterne er døde, fordi hans Medhjælper havde sparet paa Varmen. »Det skal De saamænd ikke sørge over, Stephansen!« siger Medhjælperen, da Stephansen, altfor bedrøvet til at blive vred, klager sig for sine arme, visnede Smaa. »Til Sommer kan vi købe mange flere og meget smukkere Blomster for de Penge, vi nu sparer paa Varmen til disse i Vinter.« »Ja, Tak!« siger Stephansen bittert. »Vi kunde ogsaa slaa alle Børnene derude i Gaarden ihjel og sige: det er saamænd ikke værd at sørge over dem; til Foraaret kan vi faa mange flere Børn for de Penge, vi nu sparer paa Varmen og Føden og Klæderne til disse i Vinter. Hvad bryder jeg mig om tusinde nye Blomster og Børn, naar jeg skal miste en eneste af dem, jeg har?« Saadan holder han af Blomsterne og Træerne som af Børnene, og Blomsterne og Træerne holder af ham igen, som Børnene ogsaa gør. De lønner hans Kærlighed med at lykkes og trives under hans Haand som under ingen andens. Rundt om paa Holsteinsminde titter sjældne Træer og Buske frem mellem mere dagligdags Søkende; og det er Stephansens Haand, der har plantet dem og vandet dem og faaet dem til at gro. I 1891, paa Hundreedaarsdagen efter hans Fødsel, skal der staa i Holsteinsmindes Have en Hængeask, som vanskelig nogen anden Have skal kunne vise Mage til, den har han podet og plejet, bøjet Gren efter Gren, da den var ung og smidig. Og den Dag skal den strække sine mægtige Arme ud i festligt Skrud og fortælle alle sine smaa Søstre og Brødre om ham, den bortgaaede Gamle, der vandrede engang imellem dem som alle Blomsters og Træers og Smaabørns lykkelige Fader og Ven. Ja, havde det nu været en Sommerdag, saa var han nu gaaet ud til dem alle, men — det er Vinter,

og nu kan han kun staa i det lille Drivhus og sørge over sine døde Yndlinge.

Imidlertid er Klokken bleven 5, Børnenes Mellemmad er spist, og nu skal de paa Skolen til 8 for tilsidst at spise Mælkegrød og gaa i Seng. Men denne Gang er Stephansen ikke med, for nu er det hans Kontortid, og den er han egentlig ikke saa oplagt til, som han kunde være. Han gaar frem og tilbage i sit Kammer, standser og skriver et Kvarterstid, ser yderst misfornøjet paa det, streger det meste af det ud igen og gaar ind i Dagligstuen for at snakke lidt om det med Dorthea. Det er svært, hvor det hjælper, at snakke med Dorthea derom, det kan man se paa det opklarede Ansigt, hvormed han efter nok et Kvarter eller saa omtrent vender tilbage til sit Kammer og bliver der, lige til han kommer igen med den samme rynkede Pande som før.

Og saadan bliver det ved til Klokken er henad 9, og Aftensmaden er spist. Saa slukker Stephansen sit Lys og gaar ind i Dagligstuen. Tavs vandrer han igen frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen og et dybtsindigt Ansigt, der fortæller, at en ny Ide er ifærd med at arbejde sig op i ham og træde frem i bestemtere Omrids. »Nu gaar jeg i Seng!« siger han. »Gør Du, Stephansen? I Aftes blev Du dog saa kønt længe oppe«, indvender Madam Stephansen. »Da havde jeg ogsaa den fremmede Mand at tale med!« svarer Stephansen. »Og saadan et Menneske, som jeg kan tale med, er en ny Bog, jeg faar at læse i. Jeg bliver ikke søvnig, førend jeg faar den læst ud«. »Ja, men i Aften har Du jo baade Jomfru Sørensen og mig at tale med!« indvender Madam Stephansen lidt haardnakket. »Er vi da ikke ogsaa Bøger?« »Jo, men I er to gamle Almanakker!« svarer Stephansen. »Dem kender man ud og ind og bruger dem kun til at slaa op i, naar der er noget, man ikke kan komme efter. Godnat, lille Dorthea!«

»Godnat, Stephansen — min bitte Engel!« siger Dorthea, for det er hendes Kælenavn til ham, og saa forsvinder Stephansen, og hans Dag er endt. Ret længe varer det ikke, førend det samme er Tilfældet med Gaardens øvrige Beboere — dog een undtagen.

For Dorthea er der et godt Stykke Arbejdsdag tilbage endnu. Den fine, spinkle Kvinde sidder ved Skrivebordet midt i den dybe Stilhed, og Pennen skrider hen over Papiret roligt og sikkert, standser ikke et Øjeblik tvivlraadig, som den har for Skik, naar Stephansen holder den. Det er Forretningsbrevene, hun besørger, for de hører til hendes Del af deres fælles Arbejde. Saa tager hun en Pakke Manuskripter frem, støtter Hovedet i Haanden, læser, streger ud og skriver — det er Udkast til Afhandlinger, Smaaaførelser, Bladarikler o. s. v., som Venner eller Veninder have betroet hende, for at hun med sin fine

Sprogsans skal sætte dem i Stil, file og pudse paa dem. Der er mangt et Stykke, som fra disse Timer kan takke Dorteas Stephansen for, hvad Vej de fandt ud i Verden, hvad venlig Modtagelse de fik der — men Natten skjuler det, og hun dølger sig bly bagved den. Timerne er gaaede, det er over Midnat, og til allersidst trækker hun en Protokol frem, stirrer paa lange Rækker af Tal og føjer nye til. Det er Regnskabet, hun fører, for det hører ogsaa med til hendes Del af Arbejdet. Hun regner ud, hvad den kommende Dag vil kræve, trækker Pengeskuffen ud, titter bekymret ned i den og regner om igen. Med et lille Suk skyder hun Skuffen ind, lægger Protokollen ned, folder sine Hænder og stirrer en Stund fromt og tankefuldt ned for sig. Hun rejser sig, gaar ind og slukker det sidste Lys paa Gaarden, og saa er Holsteins-Mindes Dag helt og holdent forbi. Den store, stille Nat breder sig ud over de fattige Børns fattige Hjem — men bagved holder Vorherre en ny Dag færdig, og ret mange Timer varer det ikke, førend den er brudt frem.«

Det er en lang »Dag«, Budde her har fortalt om, den strækker sig over det bedste af Stephansens »Livsdag«.

Det var aldrig let at være Banebryder. Det var Stephansens Tanke at samle almindelige hjemløse Børn, gode og mindre gode »omtrent som Gud samler dem i Livet« og give dem et godt Hjem. Men Tiden var ikke til dette. Man vilde helst kun tage sig af de Børn, der var Samfundet til Besvær.

Hele sit Liv stred Stephansen for sin Tanke om det almindelige Børnehjem. I Beretningen 1865 skriver han: »Man kan eller vil som oftest ikke indse, at der kan være Grund til at træffe særlige Forholdsregler med Hensyn til et fattigt og forældreløst Barn, saa længe det ikke har gjort sig skyldig i nogen større Forseelse, navnlig en saadan, der falder ind under Lovens Omraade. Først maa man lade det skøtte sig selv saa længe og komme paa saa mange Afveje, at man har Grund til at mistvivle om at kunne raade med det ved sædvanlige Midler, og er det omsider blevet Tilfældet, saa bør det sendes til en Anstalt for »moralisk fordærvede«, hvor det kan faa fuldt op af Hug, meget at bestille og lidt at spise og saaledes nyde en gavnlig Opdragelse i Moralitet og Dyd.«

Saadan skildrer Stephansen den almindelige Tankegang i den Tid, og han føjer til: »Gaa ud paa Veje og Gader, gaa til Landsbyer eller Købstæder, hvorhen du vil, og betragt engang de Børns Kaar, der er udsat af Kommunerne. Det er ingen Kærlighedsgerning der her øves, intet Forsøg af lykkelige og velstaaende Familier paa at afbetale en lille Del af deres Gæld til det Forsyn, der gav dem selv blidere Kaar end disse smaa Stakler. Det er i Reglen de allerfattigste

Familier, Daglejere og Indsiddere, der modtager saadanne Børn for at skaffe sig en lille Ekstrafortjeneste, en, som det kaldes, samlet Skilling.«

Det er et mørkt Billede af de hjemløse Børns Forhold i den Tid, den gamle, erfarne Børneven her tegner. Om det almindelige Syn paa hans egen Virksomhed fortæller han et lille Træk. Da en lille hjemløs Pige blev bragt til Holsteins-Minde, blev nogen af Rejse-selskabet opmærksom paa hende og spurgte, hvem hun var, og hvor hun skulde hen. Paa Svaret, at hun skulde til Holsteins-Minde udbrodde i et uvilkaarligt beklagende: »Herre Gud, skal hun det!« og betragtede hende med en medlidende, betænkelig Interesse, omtrent som man vilde betragte en Forbryder, der gik sin strenge, men sagtens velfortjente Straf imøde.«

Selvfølgelig var Hjemmet ogsaa udsat for Kritik. I Beretningen 1860 kan man se, at Beklædningen har været kritiseret. Stephansen skriver: »At holde Drengene med Klæder, saaledes at disse baade kunde beskytte Legemet og se nogenlunde ordentlige ud har altid været vanskeligt. Det holder særdeles haardt at vække og udvikle hos dem nogen Sans for Orden i Henseende til Dragtèn; ved deres mangfoldige Bevægelser i Fritiden, deres Klatren, Springen og Bryden regner de det ikke saa nøje, om der gaar et Stykke med. At straffe for hvert Hul, der aabner sig under disse Bestræbelser, har jeg aldrig ret kunnet. Og dog ser Folk mest efter Klæderne, »man ser en lappet Arm, men ej en sulten Tand«, og paa denne i et Hus som dette uundgaaelige Omstændighed er der af enkelte, der ikke kender Forholdene i det hele, bygget meget uretfærdige Domme. Vi bøder paa Manglerne, saa godt vi kan.«

Stadig maatte der kæmpes med økonomiske Vanskeligheder. Saa længe den gamle Greve levede, gik det nogenlunde, han hjalp saa godt han kunde, skønt hans Penge havde mange Steder Ærinde. »Kære Stephansen. Jeg sender Dem hermed 5 Rigsdaler, det er alt, hvad jeg i Øjeblikket ejer og har, men naar jeg faar mere, skal jeg nok sende Dem det. Se endelig at slaa Dem igennem saa længe,« skriver Greven engang; saadan delte han med Børnehjemmet.

Efter Grevens Død blev det meget værre. Ja, i Juni Termin 1841 saa det saa sort ud, at Stephansen gik til Herredsfogeden og erklærede sig fallit. Herredsfogeden mente, at man kunde se det an nogle Dage, og han satte en Indsamling i Gang, som hjalp Stephansen over Terminen.

Stadig maatte Stephansen finde paa nyt for at komme over økonomiske Vanskeligheder. Det mest geniale var vel nok, da han i Juni 1852 købte Nabogaarden »Hindholt« for der at oprette en Højskole.

Om det blev en økonomisk Fordel er vel tvivlsomt, men paa andre Maader blev det en Fordel, idet Lærerne paa Højskolen ogsaa tog Del i Arbejdet paa Børnehjemmet. Blandt disse Lærere kan nævnes N. J. Jensen, senere Præst og Forfatter, Chr. Nielsen, senere Forstander baade for Højskolen og Børnehjemmet, Anders Jørgensen, senere Forstander for Høng Højskole, hvor han ogsaa oprettede et Børnehjem, Leopold Budde og Morten Eskesen.

Trods økonomiske Vanskeligheder og andre Genvordigheder holdt Stephansen baade Børnehjemmet og Højskolen gaaende. Hans Hustru døde den 5. Oktober 1865, efter at hun i 8 Aar havde været ret hjælpeløs efter et apoplektisk Anfald. Anders Stephansen døde den 22. Marts 1870 med de Ord paa Læben: »Maa jeg nu altid være hos dig, min Frelser.«

Anders Stephansen er kaldt Børnehjemmenes Fader, og med Rette. Han var den første her hjemme, som satte sit Liv, og al sin Gerning ind paa at danne Børnehjem for det almindelige, hjemløse Barn. Han var en saa betydelig og rigt begavet Pædagog, at sikkert ingen vil nægte, at ingen anden indenfor Børneforsorgen i vort Land har været hans Ligemand.

CHRISTEN MØLLER, FLAKKEBJERG

VED ESKE M. ESKESEN*)

I 1830 stiftedes i København »Komiteen for Grundlæggelse af en Anstalt for moralsk fordærvede Personers, især den opvoksende Slægts Forbedring«. I 1835 købte Komiteen en Gaard i Flakkebjerg i Sydvestsjælland og indrettede her et Hjem for 40 Dreng.

Anders Stephansen paa Fuirendal blev tilbudt Pladsen som Forstander, men afslog Tilbudet og anbefalede i Stedet for sin Efterfølger ved Skolen i Aalborg til Pladsen.

Denne Mand var Christen Christensen Møller. Han var ligesom Stephansen en Bondesøn fra Aalborgegnen. Han er født den 4. Februar 1810 i Storvorde Sogn. Faderen var Husmand og Haandværker, han »kunde gøre alt, hvad hans Øjne saa.« Han var vel nok en streng Mand, »straffer jeg ikke dig, saa straffer Gud mig,« sagde han til Sønnen, da denne engang vilde tigge sig fri for Straf. Drengen hængte ved Faderen med stor Kærlighed og saa op til ham som sit Ideal. Moderen var tungsindig og bekymret af sig, hende omtaler Møller ikke meget i sine Erindringer.

Den første Skoleundervisning fik Drengen hos Degnen i Storvorde, som var Student. Han var forfalden til Drik og pryglede Bør-

*) I det væsentligste er Skildringen et Uddrag af Pastor Alfred Hey's Bog om C. Møller.

nene i Stedet for at undervise dem. Det blev dog ikke længe, Christen Møller kom til at gaa i den Skole. Herom fortæller, han: »Jeg havde en Dag faaet en saa grundig Behandling, at min højre Haand og Arm opsvulmede, og da jeg saa skulde hjælpe min Fader med noget Arbejde, mærkede han, at jeg ømmede mig og ikke kunde bruge Armen. Han vilde vide, hvad der var i Vejen, og jeg maatte forklare ham Sammenhængen. Han saa Armen, men sagde blot: »Ja, du har vel sagtens været ude om det paa anden Maade, men nu kan du blive hjemme i Dag.« Han gjorde mig ikke klog paa, at han havde noget i Sinde, og jeg anede intet før næste Dag, da han siger til mig: »Ja, nu skal du ikke mere gaa i Storvorde Skole. Jeg har talt med Degnen og sagt ham Besked, og saa har jeg talt med Skolelæreren i Sejlflod om at tage dig.« Glad var jeg, men jeg havde vist aldrig faaet den inderlige og dybe Kærlighed til og Medlidenhed med Børn, havde jeg ikke selv gennemgaaet den rædsomme Kattepine og set, hvad andre, som var endnu værre faren end jeg, maatte lide.

Christen Møller,
Flakkebjerg

I Sejlflod var Luften mild, her kom Drengen snart til Kræfter og blev Nr. 1 i Skolen, »men som jeg avancerede i den Retning, blev jeg ogsaa mere lystig og vild, og skønt jeg ellers var afholdt af Læreren, forsømte han ikke at tugte mig alvorligt for mine Spilopper, hvorfor jeg altid har været ham meget hengiven.«

Da Drengen var 10 Aar, kom han ud af tjene, og det fortsatte han med ogsaa efter Konfirmationen, for vel havde han Lyst »til Bogen«, men Faderen sagde: »Bliv ved Jorden Christen, saa falder man ikke saa langt.«

Det endte dog med, at Christen kom paa Seminariet i Snedsted, og efter 2 Aars Læsning der, tog han i 1831 Lærereksamen med Udmærkelse. »Men det var ikke det væsentligste Udbytte af mit Ophold i Snedsted. — Jeg lærte at forstaa mig selv og finde mig tilrette i Livet, blive fortrolig med dets Fordringer. Der var tidlig vakt en høj Grad af Alvor hos mig,« siger Møller. Dette takker han Semi-

narieførstander Brammer for. Der blev mellem de to stiftet et Ven-
skab som mellem Søn og Fader, og det varede Livet ud.

Efter Seminariuddannelsen blev Møller Lærer ved Anders Ste-
phansens Privatskole i Aalborg. »Der begynder min egentlige Ud-
dannelse,« siger M. »Et Naturmenneske, som jeg var, og rustificeret,
som jeg nødvendig maatte være, da jeg aldrig havde haft Lejlighed
til at blive fortrolig med eller tilegne mig nette Manerer, var jeg
udsat for at støde an baade i den ene og den anden Henseende.
Dertil kom, at jeg ikke havde Raad til at klæde mig som det kunde
fordres i en Købstad, og naar man skulde være Lærer for dannede
Folks Børn.« Nogle af Børnene prøvede ogsaa paa at gøre Nar af
den landlige Lærer. Det kunde han jo ikke finde sig i, hvis han skulde
blive ved Skolen, og saa besluttede han at lade de mest fremtræ-
dende føle sin legemlige Overlegenhed. Han gav dem en god Dragt
Prygl. Og da han ikke lod sig forskrække af vrede Fædre, hvoraf den
ene truede med at slaa ham ihjel, og den anden krævede hans Fjer-
nelse fra Skolen, saa førte det til, at baade Børn og Forældre fik
Respekt for den unge Lærer; og siden, da de mærkede, at han baade
vilde og kunde lære Børnene noget godt, blev han saa agtet og
afholdt, at Stephansen overlod ham Skolen, da han selv to Aar
senere flyttede til Børnehjemmet Fuirendal.

I Anders Stephansens Hjem i Aalborg vandt Møller sin Fæstemø,
Lærerinde Frk. Anna Møller fra Flensborg, som i mange Aar havde
været Fru Stephansens Veninde. Hun blev ham en god Hustru og
Medhjælp i Gerningen baade i Aalborg og senere paa Flakkebjerg.

Møller blev opfordret til at søge Stillingen som Forstander paa
Flakkebjerg, men det var noget, som laa langt fra hans Tanke, dog
tilskyndet og opmuntret dertil fra flere Sider, ikke mindst fra hans
Hustru, som fandt, at det var en Opgave, der var værd at leve og
virke for, rejste han og hans Hustru i Sommerferien 1835 til Fuiren-
dal »for at faa et Begreb om, hvad Talen var om.« De var der i 14
Dage, men Møller havde ikke Mod til at indsende sin Ansøgning,
han gav et motiveret Afslag. Men hvordan end Motiveringen har
været, saa fandt Grev Holstein, som havde lovet Komiteen at finde
en Forstander, netop deri, at Møller maatte være Manden og ingen
anden. Det endte med, at Møller modtog Pladsen paa den Betingelse,
at han maatte have Lov til at træde tilbage, saa snart han ønskede
det.

Den 30. April 1836 kom Møller og hans Hustru til Flakkebjerg,
den 31. August modtog han sine første 9 Dreng, ved Aarets Slutning
var der 14, og det varede ikke længe, førend der var fuldt Hus.

Der var mere end nok at tage Vare paa.

Det var en meget forsømt Gaard, som knapt kunde brødføde Familien, i de første Aar maatte man jævnlige bage Brød med Indblanding af Kartoffler o. lign., men Møller fik Gaarden i ypperlig Drift. Han tog selv Del i Markarbejdet, nedlagde med egen Haand alle Drænrørene, var med ved Høstarbejdet, og, sagde Opbinderne, »tog et grueligt Skaar«, saa de havde ondt ved at følge ham.

Til ind i Fyrrerne havde Møller af mandlig Hjælp kun en Avlskarl og en Snedkersvend, saa fik han en Skræder tillige. Hele Undervisningen i Skolen besørgede Møller selv. Naar der kom een, som vilde tale med ham, gik der Bud til Skræderen eller Snedkeren, som saa en Stund maatte passe paa Drengene. — Da Møller først og fremmest stillede store Fordringer til sig selv, saa kunde han godt faa sine Medhjælpere til at følge sig, og derfor kunde han udrette saa meget med saa faa Hjælpere.

Den bedste Støtte havde Møller i sin fortræffelige, trofaste Hustru. Nøjsom og flittig var hun som han, og Gerningens Alvor og Betydning forstod hun fuldt. Hun forestod den store Husholdning, og hun tog i høj Grad Del i Opdragelsesarbejdet. Hun ledede Sangundervisningen, og der blev sunget meget. Det var ikke blot hendes Fryd, naar det gik rigtig godt, men det var til stor Glæde for alle, saa godt som Sangen kunde lyde, naar de om Aftenen holdt en kort Bøn og sang et Par Salmever. Hun lærte ogsaa Drengene at strikke og stoppe Strømper. »Ja,« skriver en Meddeler, »jeg husker ogsaa den Tid, da Silkeavlens Fremme var Dagens Spørgsmaal, hvorledes hun med sine Drengene arbejdede i »Faget«. Det var ret et Arbejde for de smaa Hænder at hjælpe hende, og der var altid en Kappelstrid om at faa Lov dertil, hun var som en Moder for Børnene.«

Dog, Sjælen i hele Virksomheden paa Flakkebjerg var og blev Møller alle Dage. Hans varme Hjerte og hans Drift til at bruge sin bedste Kraft i en god Sags Tjeneste gav sig Udtryk i en Kærlighed netop til den Slags forsømte Drengene, som blev betroet til hans Om-sorg. Han havde en klar Forstand og en hurtig, skarp Opfattelse, ikke mindst i Skikkelse af et praktisk Blik for og Forstaaelse af Sjæleliv og sjælelige Ejendommeligheder. Det siges om ham, at hans Mærke var sund, forstandig Realisme. Hans Opfattelse af sin Gerning og sine Livsmaal var forholdsvis hurtigt afklaret.

Det Maal, han satte sig og hele sit Liv arbejdede for, var et Skolehjem, en Kostskole, om man vil, men dog med mere af Hjemmets Præg end almindelige Kostskoler, fordi de fleste af Drengene ikke havde andet Hjem at holde sig til.

De 60 Drengene, Møller fik samlet paa Flakkebjerg, og de 100, han senere fik samlet paa Landerupgaard, skulde hvert Sted danne een

Familie. Han vilde ikke vide af mindre Afdelinger, hver med sin Plejemo'r eller Plejefa'r, som Børnene kunde slutte sig nærmest til og hygge sig hos. Han vilde selv være Fa'r for alle Børnene paa Flakkebjerg, ja, egentlig for dem paa Landerupgaard med. De kom ikke der, førend de en Tid havde været paa Flakkebjerg, og Forstanderen paa Landerupgaard fik ikke meget at vide om de Drengene, Møller bragte ham. Det første, hvormed Møller modtog en vanskelig Dreng, naar de blev alene, var dette: »Ja, jeg kender nu din Fortid og dine Bedrifter, men kan jeg tie med din Skam, og det kan jeg, saa kan du da sagtens selv tie med det til dine Kammerater.« Møller havde dog andet og mere at byde en Dreng ved Modtagelsen. En Mand fortæller herom: »Jeg har engang bragt Møller en Elev, en tyvagtig, løgnagtig og i enhver Henseende demoraliseret Krabat. Vi mødte Møller i Gaarden, og efter at jeg havde sagt, at jeg her havde den meget omskrevne Krabat, gik han kærligt hen til Drengen, tog ham i Haanden og sagde venligt til ham: »Se mig ind i Øjnene, min Dreng.« Drengen saa med sine store, ret kønne Øjne op i gamle Møllers Ansigt, og det forekom mig, som man i Drengens Ansigt kunde læse, at saaledes havde aldrig nogen set paa ham, saa mildt og saa bestemt, men Drengen havde straks Indtrykket af, at den, der kunde se saaledes paa ham var en Mand, til hvem han kunde hælde sit Hoved, naar han opførte sig godt, men ogsaa en Mand, der kunde se ind i ham, om han havde gjort noget ondt. Man siger næppe for meget, naar man siger, at dette ejendommelige milde Blik har frelst mangen Dreng for Samfundet, og maaske er et mildt Blik det, der har manglet Drengen i Hjemmet.«

Det var først og fremmest ved Arbejde, Møller opdrog sine Drengene, betroet Arbejde, som kaldte paa deres Ansvarsfølelse og Virkelyst. Hver Dreng havde sit Arbejde at udføre, det stod skrevet op paa en lang Liste, som Møller selv havde udarbejdet. Der kunde enhver læse sig til det.

Der var meget Arbejde til Drengene. Foruden det huslige Arbejde, som de hjalp med, var der Landbruget og saa den store Have med Lunden til, som Møller selv plantede. Der var Frugttræer i stort Tal, men der var aldrig Tale om at sælge ud af Haven, man kunde med desto bedre Samvittighed udstede Forbud til Drengene mod at tage sig selv til Rette i Frugthaven, som de paa deres Side vidste, at de i Vinterens Løb fik deres daglige og rigelige Del af Høsten.

Var der ikke Arbejde nok hjemme, saa kom de konfirmerede Drengene om Sommeren ud at tjene hos Gaardmænd i Egnen, og fra 1842 kom tillige de flinkeste ukonfirmerede Drengene ud at tjene. Drengene var selv med til at bestemme, hvem der var flinke nok til det. Det var spændende.

Drengene er forsamlede i Skolestuen om Møller. »Her er nu først J., hvad mener I om ham, er han god?« Et enstemmeigt Ja, lyder fra samtlige Elever. Læreren finder heller intet at udsætte. Han er antaget. Nu gaar det godt en Stund, og flere er antaget med alle Stemmer. »Her har vi saa L. S., hvad mener I om ham, er han sikker?« Et lidt langtrukket Ja-a høres fra de fleste, men nogle protesterer, og andre tier stille. »I stoler ikke rigtig paa L. S., hvad er der da i Vejen?« — »Hans Skudsmaal fra i Fjor var ikke rigtig godt, han vandede hveranden Ko, og saa var han en Gris med sit Tøj.« — »Ja, jeg ved det L. S., du kunde have gjort det bedre, imidlertid har du jo været ganske flink i Vinter. Hvad mener du selv, tror du, det gaar an at sende dig ud igen i Aar?« »Lad mig bare komme ud M., jeg skal love Dem, at jeg skal komme hjem med et rigtig godt Vidnesbyrd til November. Maa jeg saa ikke komme ud?« Efter nogen Talen for og imod bliver L. S. antaget. Værre gaar det N. Drengene erklærer sig alle imod ham. De vil ikke have ham ud at sætte Institutet og dem alle i Vanry. Han havde lange Fingre i Fjor, og intet tyder paa, at de er bleven kortere i Vinterens Løb. Opfører han sig godt hjemme i Sommer, saa kan der være Tale om ham til næste Aar, men for Øjeblikket er han en Umulighed. — Nede ved Kakkelloven sidder en lille Københavner, han er kun otte Aar gl. og har kun været i Institutet et Par Maaneder. I stor Spænding venter han paa, at Raden skal komme til ham, ti han vil gerne ud, og han tvivler intet Øjeblik om, at han jo kan gøre Fyldest, hvor man sætter ham. »Saa kommer vi til den lille M. C.,« siger M., »hvad skal man sige om ham?« Stemmer: »Han er for grøn, han kan ikke løfte Tøjrkøllen, han kender ikke Forskel paa en Ko og en Gaas!« Det er et haardt Slag for Gutten, men han møder dog den sidste nærgaaende Beskyldning med et indigneret »Jo.« Han har set Køer paa Trommesalen og paa Billeder, og Gæs var der nok af i Spækhøkerens Vinduer, han har endog engang baaret en sort Gaas for en Amagerkone. »En sort Gaas? — Det har været en And!« Den lille Fyr taber dog ikke Hovedet, han ved, at der staar meget paa Spil, og han svarer uforfærdet: »Ja, men naar Ænderne bliver store, saa kalder man dem Gæs!« Ustandselig Latter, der sagtner noget, da den lille Zoolog kommer op til M., der løfter ham med een Haand og erklærer ham for »vejet og fundet for let.«

Saa sendes de lykkelige ud, det gælder at tjene sine Sporer ved Sommertjenesten, og naar Tiden er gaaet, og man er naaet til 1. November, vender de igen tilbage til Flakkebjerg med deres Bylter paa Nakken og deres Skudsmaal i Lommen. Om Skudsmaalet var »udmærket godt«, »meget godt«, »godt« eller »slet« kunde man se paa deres aabne og frejdige eller nedslaaede og skulende Ansigter.

Det er Regnskabstimen. »Op til M. og gør Regnskab for Husholdningen!« hedder det, og de, der har »rent Brød i Posen,« lader sig det vel ikke sige to Gange; en og anden gad vel nok opsætte Opgørelsen og skrive den i Glemmebogen, men han maa følge Strømmen og gaa med.

»God Aften Møller.« »God Aften min Dreng, naa hvordan har du saa haft det i Sommer?« — »Jeg har haft det godt Møller, min Husbond har været saa god imod mig.« — »Naa, det var jo rart, at du har været fornøjet med din Husbond, men hvorledes mener du, at han har været fornøjet med dig?« — »Udmærket godt, her er mit Skudsmaal, og saa skulde jeg hilse Dem og spørge, om han maa faa mig igen til næste Sommer.« — »Ja, han maa, min Dreng, og bliv du ved, som du nu har begyndt til Gavn og Glæde for dig selv og andre.«

Ja, saadan kan det gaa, men det kan jo ogsaa gaa anderledes. Det er Regnskabens Dag. — En saadan Dag kan jo ogsaa komme for en eller anden Dreng midt i Halvaaret. Husbonden sender ham hjem for at sone Synderne, han har bedrevet. Møller var ikke blødsøden overfor sine Dreng, hans Straf kunde være streng, der gaar Sagn paa Egnen derom, det er vist stærkt overdrevet, hvad der fortælles. Møller siger selv derom: »Alt nyt tilvender sig jo en vis Opmærksomhed og maa finde sig i en skarp Kritik. Jeg kunde ikke undgaa den, maatte endog blive Genstand for en haard og ubarmhjerterig Bedømmelse i Folkemunde. Saaledes at løbe Spidsrod hvert Øjeblik, naar det rygtedes eller hørtes, at jeg havde tugtet en Dreng, kunde den Gang, da jeg var ung og ikke tilbørlig hærdet, ikke andet end gøre mig ondt. Jeg syntes, jeg havde ondt nok, naar jeg gjorde min Pligt, at jeg ikke skulde lide dobbelt; og da man ikke undsaa sig ved, hvor det kunde anbringes, ogsaa at gøre Børnene fortrolige med, at jeg var en haard Hals og alt for streng imod dem, blev min Stilling mere og mere vanskeliggjort og min Virksomhed besværligere. Det var onde Tider, men belærende og opfordrende til Selvprøvelse og stadig Opmærksomhed baade paa mig selv og Forholdene omkring mig.«

De, som dømte haardest om Møllers Strenghed i at straffe, naar det krævedes, og som selv ikke kunde tænke sig at bruge samme Midler, glemte oftest det, som laa lige ved Siden af Strengheden: hans milde bløde Hjerte.

En af hans gamle Dreng skriver:

»Efter en velfortjent Revselse kunde han tage Drengen om Halsen og græde med ham, og naar Graaden havde sat sig, kunde han tale saa indtrængende om den Synd, Drengen havde begaaet, om hvorledes han ødelagde sin egen Fremtid, og om hvorledes han

fortørnede den kære Gud og Frelser, som havde lidt saa meget for ham, og som elskede ham saa højt. Af saadanne frugtbare Timer har Flakkebjerg haft mange, og mange vil mindes dem og den kære gamle Møller.«

Møller drog ofte Drengene ind i Forhandlingerne om, hvad der skulde gøres ved en stakkels »Synder«, for at de skulde lære at forstaa, at der var Tilfælde, hvor der kunde være Grund til at lade Naade gaa for Ret, men ogsaa Tilfælde, hvor det let kunde gøre ondt værre at lade være at straffe.

I 1867 købtes Landerupgaard og indrettedes til en Filial af Flakkebjerg. Her var Plads for 100 Drenge, og Møllers yngste Søn blev Forstander, men »gamle Møller« var, saa længe han levede, den egentlige Leder. Det var 31 af de flinkeste Drenge fra Flakkebjerg, som først blev flyttet derover, og siden kunde man hvert Aar i første Uge af November træffe »gamle Møller« paa Vejen herover med en stor Flok Drenge fra Flakkebjerg.

Det kunde ikke være andet, end at en Virksomhed som Møllers maatte blive Genstand for megen Kritik, men han vandt ogsaa ved sin Gerning megen Paaskønnelse, mest værdifuldt fra gamle Elevers Side, men ogsaa fra forstaaende Myndigheder. Han var saaledes baade Dannebrogsmænd og Ridder af Dannebrog, og fik Fortjenstmedaljen i Guld. Ved hans 50-Aars Jubilæum blev en Bronzebuste af ham opstillet paa Flakkebjerg.

Denne Paaskønnelse maatte selvfølgelig glæde Møller, men det, som glædede ham mest, var de gamle Elever, naar de skikkede sig godt, og det gik dem godt i Verden. Det var omkring ved 1400 Drenge, der i Aarenes Løb sendtes til ham.

Ogsaa udenfor sit Hjem og sin egentlige Gerning vandt Møller Tilid og Anseelse, han var saaledes i 30 Aar Landvæsenskommissær, og han var Medlem af den grundlovgivende Rigsdag. Han døde den 22. September 1890, han havde da været Forstander for Flakkebjerg Institut i over 54 Aar.

DEN FØRSTE DANSKE PLEJEHJEMSFØRENING

FORENINGEN AF 1837 TIL FORSØMTE BØRNS FRELSE

EFTER EN BERETNING 1916

I Juni 1837 udsendte Conferensraad Jonas Collin*), Politiretssassessor A. L. Drewsen, Professor Just Mathias Thiele og Etatsraad Hans Christian Ørsted »Indbydelsesplaner for at erholde de for-

*) I »H. C. Andersen og det collinske Hus«, Side 569, skriver Collin: »I 1837 deltog jeg fornemmelig med min Svigersøn Drewsen i Stiftelsen af »Foreningen til forsømte Børns Frelse«, som har gjort megen Nytte«.

nødne Pengebidrag til at anbringe Børn, hvis moralske Fordærvelse kunde forudses eller allerede var begyndt, hos paalidelige Bønder eller andre Landboere, for at udrive dem af deres fordærvelige Omgivelser.« I deres Beretning for 1837 meddeler Indbyderne med Tilfredshed, at skønt Indbydelsen ikke var blevet offentlig bekendtgjort, beløb Bidragene sig mod Aarets Slutning til 395 Rbd. aarligt, og i Løbet af dette første Aar tog man sig af 16 Børn.

Den yngste var en lille Pige paa 5 Aar, der havde været i en slet Pleje her i Byen; hun sendtes til en Gaardmand i Sorø Egnen og bar ved Ankomsten dér endnu tydelige Spor af de Slag, hun havde faaet i det københavnske Plejehjem. Hun viste sig at være »et opvakt og skikkeligt Barn.«

Den ældste var en Dreng paa 17 Aar, der havde drevet omkring i Lediggang og var indlagt under Fattigvæsnet. Han kom til en Landmand i Aalborg Amt. I Beretningen for 1839 hedder det, at han »har viist Lyst og Stadighed ved sit Arbejde og opført sig til sin Husbonds Tilfredshed,« og d. 1ste Maj 1839 anbragtes han i Saddelmagerlære.

De fleste af de andre var i Alderen mellem 9 og 13 Aar. Nogle havde begaaet Tyveri og var straffede, andre var ustraffede, men havde forbryderske Forældre eller var benyttede af Forældrene til Betleri.

Forkomne legemligt eller sjæleligt var de alle. De fleste rettede sig.

Lige til Loven af 1. April 1905, der satte »den kriminelle Lavalder« op til 14 Aar, var den danske Lovgivnings Standpunkt det, at Børn — helt ned til de 10-aarige — der begik Handlinger, som for den Voksne var Forbrydelser, selv var Forbrydere, hjemfaldne til offentlig Straf: Ris eller Fængsel. Foreningen af 1837 er i sin Oprindelse en tidlig og praktisk Protest mod denne urimelige Opfattelse. —

Foreningen, der i Aarenes Løb har udvidet sine Rammer, har siden da taget sig af over*) 3000 Børn, og dens Aars-Budget er nu paa ca. 80,000 Kr.**)

Børnene kan henføres til to Hovedgrupper.

Den ene Gruppe er Børn med en vanskelig Natur, som Forældrene ikke kan magte, Børn, som trænger til at komme under en fast Haand og bort fra Hovedstadens Fristelser ud paa Landet blandt roligere Omgivelser og til sund Beskæftigelse.

Den anden Gruppe er Børn, der ingen Uskikkelighed har vist, men som vantrives under elendige Forhold.

Mellem disse to Hovedtyper er der dog mange Overgangsformer.

Som københavnsk Forening er det nærmest kun Børn, hjemmehørende i København eller Omegn, Foreningen tager sig af. Imidlertid

*) 1. Januar 1926: 3400 Børn. **) Budget 125,000 Kr.

har der efterhaanden dannet sig lignende Foreninger, hver med sit lokale Omraade, i alle Landets øvrige Dele.

Foreningen af 1837 fastholder som sit Princip kun at tage Børn under Forsorg, naar Forældre eller andre Vedkommende er rede til at overdrage Foreningen Forældremagten over Barnet til dets 18de Aar. Særlig med Hensyn til vanskelige Børn er dette et vigtigt Punkt.

Videre har den ligefra sin Oprindelse til den Dag i Dag ufravigelig søgt alle de af den antagne Børn anbragt under gode Forhold paa Landet. Intet Barn er blevet i København.

Indtil 1901 maatte Foreningen efter bedste Skøn sende Børn lige i private Plejehjem, i Børnehjem eller Opdragelsesanstalt, alt efter deres Alder og formodede Karakter. Men Foreningen fik da som Gave af Grosserer L. J. Grøn Ejendommen »Roskilde Hvile« ved Roskilde, og Foreningen, der efterhaanden — navnlig ved testamentariske Gaver — havde erhvervet en forholdsvis betydelig Formue, har anvendt en Del af denne til at omdanne denne Ejendom til et Iagttagelsehjem, der kan rumme nogle og halvtreds Dreng og fjorten Piger. Saa godt som ethvert af Foreningen antaget Barn sendes nu først til Roskilde Hvile og bliver der kortere eller længere, gennemsnitlig op mod et Aars Tid. Hvad der i den Tid kan rettes af legemlig eller aandelig Skrøbelighed eller af Unoder, bliver rettet, og samtidig iagttages Barnet, for at man saa vidt muligt kan faa Klarhed over, hvad der kun er overfladiske Fejl og Mangler, som svinder under de nye og heldigere Forhold, og hvad der er Fejl og Mangler, som ligger dybere, rummer Farer ogsaa for Fremtiden og kræver fortsat Opmærksomhed og Arbejde.

Naar Iagttagelsen er sluttet, sendes Barnet, alt efter Iagttagelsens Resultat, enten i et privat Plejehjem, i et Børnehjem eller i en Opdragelsesanstalt.

De private Plejehjem er gerne mindre Landbohjem, de fleste i Jylland, og i Reglen Hjem, der ikke selv har Børn i samme Alder. De staar under Tilsyn af Foreningens Hjælpere rundt om i de paagældende Egne, som oftest de stedlige Lærere.

Da det forvoldte Vanskelighed at finde passende Anbringelse for Børn af svageligt Helbred, indrettede Foreningen i 1909 et mindre Børnehjem i »Strøby Egede« ved Køge Bugt for saadanne. Stedet viste sig udmærket sundt, og Foreningen opførte derfor i 1914—15 et større Børnehjem sammesteds, og disse to Hjem, der har faaet Navnet »Vallø Strand«, rummer nu ca. 50 Børn fra 2 Aars Alderen opæfter.

Hvor et svageligt, underernæret Barn forvandles til et sundt og kraftigt, eller hvor en Dreng eller en Pige, der i København har skulket fra Skole, rapset og tigget, føler sig vel tilpas i Bondehjem-

met og bliver et paalideligt og interesseret Medlem af Plejehjemmet er Resultatet klart nok.

Men naturligvis er det ingen let Opgave at søge varigt at forvandle et Barn med en medfødt vanskelig Natur, hvad enten denne nu viser sig i stærk Upaalidelighed, i udpræget Dovenskab eller Sløvhed, i Karakterens Ustadighed og Svaghed overfor øjeblikkelige uheldige Indskydelser eller paa anden Maade. Og denne Side af Virksomheden medfører da ogsaa med Nødvendighed sine Skuffelser. Men selv i Tilfælde, hvor det endelige Resultat ikke bliver som ønsket, er der dog givet den paagældende en Chance, og der vil saa godt som altid forløbe en Række Aar efter Omplantningen, i hvilke det gaar godt. Først senere — i 16-17 Aars Alderen — er det, at den vanskelige Natur undertiden igen faar Overhaand og trodser alle Anstrengelser. Saalænge Børnene er i Plejehjem, er der i det Hele meget faa Klager over dem og meget faa Kvaler med dem. Plejeforældrene er tilfredse, og Børnene selv er tilfredse; de passer deres Skole og finder sig vel tilpas ved de landlige Forhold.

Ogsaa for Barnets eget københavnske Hjem er Forandringen af stor Værdi, saa vist som det er bedre at have et Barn, der opfører sig vel paa Landet, end et Barn, der opfører sig slet i Hjemmet. Forældrene — selv tit skikkelige Folk, men maaske svage af Karakter eller Forstand, udslidte eller hjemsøgte af Sygdom — er, naar de søger Foreningens Hjælp jævnlig ganske forpinte: af de evige Skændescener og Spektakler i Hjemmet, Skolemulkter, Klager fra Vicevært, Indblanding af Politiet, Angst og Bekymring for Barnet selv og for dets yngre Søskenes Demoralisation.

Videre er det for den københavnske Skole meget værd at blive af med disse urolige Elementer, der har en uheldig Indflydelse paa Kammerater af svag Karakter.

Opdragelsen paa Landet er af stor Værdi. Jordens Dyrkning og Husdyrenes Røgt vil i Reglen fange Børns Interesse, og ikke mindst de Børns, der ikke har særlig Anlæg for eller Lyst til Skolearbejde. De lærer paa Landet i Hundredevis af praktiske Ting og faar et praktisk Greb, der senere i Livet bliver dem til Gavn, hvad de saa end kommer til, medens deres Uddannelse i København vilde have bestaaet i at køre rundt med en Trækkevogn og ryge Cigaretter.

Mange af Børnene slaar sig til Ro paa Landet og bliver der senere hele deres Liv; Foreningen yder derved sit lille Bidrag til at modvirke den altfor stærke Indvandring fra Land til By.

Men har vedkommende Dreng Haandværker-Blod i sig, og vil han et halvt eller helt Aar efter Konfirmationen bort fra Landvæsnet, hjælper Foreningen ham dertil, dog kun i Lære udenfor København og som Regel ogsaa udenfor Købstæderne, altsaa f. Eks. i Smede-

Tømrer-, Snedker-, Maler-, Blikkenslager-, Sadelmager-, Skræder-, Skomager-, Købmands-, Gartner- eller Mejerilære. Nogle kommer ogsaa til Søs, gjerne efter at have gennemgaaet et Kursus paa Svendborg Sømandshøjskole. Ganske enkelte Børn med særlig gode Evner er hjulpet frem til Præliminær-Eksamen, en enkelt Pige til Forskole-Lærerinde-Eksamen. Tilskud er ogsaa af og til givet til et Højskole-Ophold i en lidt mere fremskreden Alder, naar Vedkommende selv havde stræbt hen imod et saadant.

BØRNEVENNEN LEOPOLD BUDDE

VED ESKE M. ESKESEN*)

Carl Christian Leopold Gether Budde er Sjællænder af Fødsel, født i Holbæk, 15. April 1836, hvor Faderen Christoffer Budde var Kateket. Men da Faderen senere blev Præst og Provst i Nørre Jylland, og Budde som saadan fik sin Barndom og Ungdom der, regnede han sig selv nærmest som Jyde.

Tidlig mærkedes hos ham en poetisk Aare og en stærk Interesse for de ulykkelige og smaatstillede. Han regnede dette som en Arv fra sin Moder. Som Elev i Randers Latinskole var han ikke blot Skolens Poet, men ogsaa de svages og fortryktes Beskytter.

Et Barneminde har han fortalt om denne Mo'r. Han var falden ned fra en Loftstrappe og besvimet, men vaagnede saa i sin Mo'rs Arme, og dette Ansigt, dette Øjepar, som da var bøjet ned over ham, kunde han aldrig glemme.

Det mærkelige var, at da han som gammel Mand efter Faldet fra Viadukten dernede i Altona laa i Feber, da var det dette Ansigt, dette Smil, disse Øjne, han saa for sig og talte om. Han sagde selv: »dette Ansigt haaber jeg at se, naar jeg vaagner i det ny Liv.«

Det var nok dette Ansigt, disse milde Øjne, dette kærlige Smil, der lyste fra ham selv ind til saa mange smaa, der ogsaa var falden og havde tabt sig selv.

1854 blev han Student, den værdige Provst Christoffer Budde vilde helst have Sønnen til at gaa Præstevejen, men selv ønskede han at blive Digter. Dog da en Prosafortælling: »Tre Dage i Vendsyssel«, som han lod H. C. Andersen læse, af denne blev kasseret, saa opgav han i hvert Fald foreløbig den litterære Vej. Han fortæller selv, hvordan han inderlig bad til Gud, før han vovede sig ind til H. C. Andersen. Dette mislykkede Forsøg paa Digtervejen blev imidlertid Indledningen

*) Første 4 Sider af denne Skildring af Budde er Gengivelse efter et Foredrag af Pastor Hammer, Tølløse.

til et inderligt Venskab mellem disse to saa beslægtede Naturer og Digttere.

Nu kom Militærtjenesten, og som Officersaspirant stiftede han Bekendtskab med den senere bekendte Højskolemand Chr. Nielsen paa Hindholm. Gennem dette Bekendtskab og senere inderlige Venskab blev Fremtidslinjen trukken for Budde. Christian Nielsen førte Budde ind i Højskolegerningen, et betydeligt Plus for ham til hans senere Gerning.

Som Lærer paa Hindholm kom han i nær Berøring med det ejendommelige og betydelige Ægtepar, Anders Stephansen og Dorthea paa Børnehjemmet Holsteinsminde, der ligger lige tæt ved Hindholm Højskole.

I Anders Stephansen's og Dorthea's Hjem og under deres Paavirkning fik L. Budde Øjet opladt for, hvor hans rette Plads var i Guds store Husholdning, fik der sin Aandsdaab til denne og fandt der sin vordende Hustru, Plejedatteren Mathilde Schilling.

Det var Stephansen, denne ejendommelige fromme Mand, Børnehjemssagens Fader i Danmark, vor Pestallozzi, som gav Budde Ridderslaget til Gerningen blandt »hjemløse« Børn, som jo dog er Folkets Børn, og som Stephansen udtrykte det: »bør have et Hjem, et Fristed, der kan redde dem fra Solstik ovenfra, fra de store, og fra Fodkulde nedenfra, fra de smaa.« Det er Børnehjemstanken i dens Begyndelse, et Fristed, et Redningshjem.

Efter nogle Aars Virksomhed, først som Forstander for Karise Højskole, saa som Lærer paa Jægerspris, drog L. Budde 1879 som Christian Niensens Eftermand som Forstander ind paa Børnehjemmet Holsteinsminde.

1870 var Anders Stephansen død med de Ord paa Læben: »Maa jeg altid være hos dig, min Frelser,« og allerede dengang havde baade Patronen, Grev Holstein Holsteinborg, og Christian Nielsen henvendt sig til Budde og bedt ham overtage Forstanderpladsen paa Holsteinsminde. Men Budde havde da lige begyndt sin Gerning paa den ny oprettede Karise Højskole og mente ikke, at han burde forlade den nu.

Men 1878 skrev Chr. Nielsen: »Nu maa du komme og løse mig af.« Ja, han satte ham i Guds Navn Stolen for Døren. Budde og hans Hustru kom, var paa Holsteinsminde i 18 Aar. Havde aldrig tænkt, at de før Døden skulde forlade det.

Christian Nielsen bød Budde velkommen med Ordene: »Herren bevare din Indgang og din Udgang.«

Paa Holsteinsminde gik de i mange Maader ind til vanskelige Forhold. Dog de tog fat i Tillid til Herren, den Herre, som priser dem salige, som øver Barmhjertighed, og forjætter, at dem skal vederfares Barmhjertighed. De kom til at opleve begge Dele i rigt Maal. Gernin-

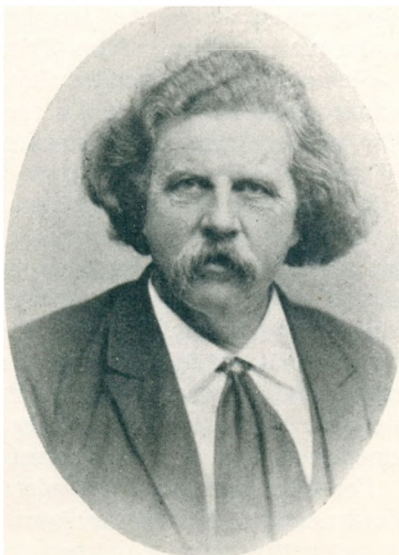
gen fyldte dem med Tak og Glæde. Og som Strømmen af Børn, der drog ind og ud paa Holsteinsminde voksede, saa øgedes ogsaa den økonomiske Støtte og mere forstaaende Velvilje ude fra. Mange store Gaver strømmede ind til Holsteinsminde. Ja, egentlig til Budde selv, men de indgik i Holsteinsmindes Gaveliste og Formue; thi Budde kunde aldrig tænke, at han og de to skulde skilles. Det maa jo nemlig ikke glemmes, at det var Buddes Navn, Personlighed og Arbejde, som i den almene Bevidsthed skabte Holsteinsminde. Han den yndede Digter.

Hver Jul kom smaa yndede, barnlige, fromme Fortællinger fra hans Haand. I Oktober og November, da vidste alle paa Holsteinsminde, ogsaa Drengene, at »Forstanderen digtede«, saa maatte der være særlig Ro i Nærheden af hans Værelse.

Desuden var han meget brugt som Taler ved Folkemøder, Skole- og Plejehjemsmøder, og de, som hørte hans Fortællinger, sang hans smaa Sange, men endnu mere fik ham at se, ja, netop se og høre, de fik en levende Forstaaelse af, at her var en Mand, der kunde betroes Børn, ja, vanskelige Børn.

Der var ca. 50 Dreng og ca. 30 Piger, da Budde 1879 kom til Holsteinsminde. Da han rejste derfra 1. Juli 1897, var der 45 Piger paa Skovgaarden og 150 Dreng paa Holsteinsminde. Store og kostbare Tilbygninger og Forbedringer var indført. Hjemmet i alle Maader godt og tidssvarende. Altsammen Buddes Værk. 546 Dreng og 255 Piger har været under hans Paavirkning paa Holsteinsminde.

Det er et Ord, for Resten Motto i den grundtvigske Slægt, formet af Grundtvigs Morfader: »Altid Gud for Øje, og Tankerne ved, hvad du gør.« Dette Ord brugte Budde ofte. Han var jo ikke præget af nogen bestemt kirkelig Retning, men i sin Ungdom kommen en Del i Vartov Kirke, var bleven stærkt paavirket af Salmesangen der og Grundtvigs Forkyndelse; hans senere Højskolegerning og Paavirkningen fra Stephansen og Dorthea havde ført ham i den samme Retning med rigt Syn og Forstaaelse af det menneskelige. »Menneske først og saa kristen.« Jordbunden maa beredes for den himmelske Sæd. Men de to, Jordbun-

Leopold Budde

den og Sæden, kan ikke undvære hinanden, skal der sættes Frugt. Det er Tanker, han ofte udviklede og som var bærende i hans Opdragergerning.

Et endnu: han var en rig barnlig Natur og som saadan et inderligt Bønnens Menneske.

Han har vel ikke brudt nye Baner eller givet nye ejendommelige Synspunkter, de var den Gang brudt gennem Rousseau og Pestalozzi, og her var Stephansen hans Mellemlid og Læremester.

Men et har Budde fremfor alt baade talt, skrevet og praktiseret, den gamle Sandhed, som gælder urokket ikke mindst paa Børnesagens Omraade: »Alt, som lever, er underlagt Kærlighedens Genskabermagt, bliver den bare prøvet.«

Et enkelt Træk. Der var kommen en Dreng fra Internatet, haard og trodsig, der havde alt været en Del i Vejen med ham, siden han kom. Nu er der atter noget. Budde kommer gaaende ned i Gaarden, der kaldes paa Drengen, han er i Arbejde paa Brændepladsen. Han kommer langsomt og trodsigt. Han mener, nu skal han til Klø hos Forstanderen. Han skal vise de andre Dreng, der før har talt saa meget om den Forstander, vise dem, at her er en Dreng, der ikke giver op hverken for det gode eller onde. Han kan tage sin Formaning, om det skal være, og sine Klø, om saa er, uden Taarer.

Forsoren, trodsig med Hænderne i Lommen staar han der. Da lyder det fra Budde mildt og kærligt: »Hvad er der nu med dig igen, Hans, og jeg som troede, at du nu var ved at blive saadan en god Dreng, som jeg holdt saa meget af, og saa gerne vilde skrive til din Mo'r om, at du var flink og god. Det kan ikke passe, at du er slem.« Saadan lyder det fra Budde og mere, med det milde Ansigt og de kærlige Øjne, der begynder at dugges af Taarer. Da med et springer Drengen ind i Buddes Favn med Armene om hans Hals, ikke hulker han, nej, skriger det ud i Graad: »Forstander! Forstander! Jeg skal nok være god.« Redningsbøjlen var kastet ud. Det var Buddes Metode, det var hans Personlighed præget og baaret af en rig varm Kærlighed til disse Børn. Men dette havde atter sin Kilde i hans barnlige Guds frygt. Han var i mange Maader selv et stort Barn med hans undertiden ogsaa lidt barnlige upraktiske Syn og Forstaaelse paa mange af Livets Forhold. Han var let til Smil, men ogsaa let til Graad. Han følte sig bedst hjemme blandt sine Dreng. Der skulde han ses og kendes.

Der er vistnok ingen der vil bestride Rigtigheden deraf, naar det siges, at Budde mer end nogen anden Enkeltmand har bidraget til at stemme Folks Hjerter til Mildhed overfor de hjemløse Børn, hvad enten de var kønne eller grimme at se paa.

Det var ikke saa meget Buddes Opdragergerning, der var kendt og paavirkede Samtiden, det var især hans Fortællinger og Taler.

»Buddes Navn kan ikke nævnes iblandt os, uden at det i vor Forestilling omgives af en Kreds af Barneskikkelser. Naar vi kalder Buddes Billede frem for vor Bevidsthed, er det som mødtes vi samtidig af Barneøjne og Barnerøster, som myldrede der os Børn i Møde, smaa Børn og store Børn, fattige Børn og rige Børn, gode Børn og slemme Børn; men alle staar de ham nær, alle omfattes de af hans varme Kærlighed.

Hvem kender ikke den Barneverden, i hvilken Budde levede? Lykkeligvis har han givet os alle Lov til at kigge indenfor der; hans mange Fortællinger lukker den op og fører os ind i den, og der møder vi alle disse lyse Barneskikkelser malet saa levende for vore Øjne, at vi forstaar, her taler en Mand ud af sin Erfarings Rigdom. Det er levende Skikkelser, der her træder os i Møde, saa levende, at vi ikke kan glemme dem.

Mangfoldige dukker de frem, disse Børn, der alle fortæller os om Buddes Maade at se Børn paa, om hans sjældne Evne til at forstaa dem, om hans store Evne til at elske dem.

Mangt og meget fortæller disse Barneskikkelser os, mangt og meget forskelligt, som ingen, der selv har Børn, eller som har med Børn at gøre, burde være uvidende om, men alt dette kunde egentlig samles i dette: Buddes store Kærlighed til Barnet, hans faste Tro paa det gode i ethvert Barnehjerte.

Der er noget meget karakteristisk i Buddes Barneskildringer; det er i disse sjældent Manden, der opdrager Barnet, vi hører om, nej, det er ganske den modsatte Pædagogik: Barnet, der opdrager Manden. Det er netop Resultatet af Buddes pædagogiske Erfaringer, han, den store Børneven og Børneopdrager: »Vel kan og bør vi tage Barnet ved Haanden, vel kan vi hjælpe det paa Vej, vel kan vi støtte det efter Evne, give det, hvad vi formaar, men til syvende og sidst bliver det dog altid et Spørgsmaal, hvem der giver mest, den, der staar som Opdrager, eller Barnet, der skulde opdrages.« Budde — den beskedne Budde — har meget lidt at fortælle os om, hvad Opdrageren formaar, derom tier han helst, men hvad Barnet, naar vi tager det ved Haanden, kan give os af Liv og Lys og Lykke, derom fortæller han, som ingen anden dansk Forfatter har fortalt, og derfor skylder vi ham stor, stor Tak.

Budde forstod Børnene, det var hans Styrke. Derfor kunde han gøre det saa lyst om dem, derfor vil han til alle Tider kunne vise os Vej, alle os, hvem en Gerning blandt Børn er betroet. Faa vil som Budde kunne lære os at tro paa alle gode Muligheder i Barnet, at forstaa, at ikke med Haardhed eller Myndighed vinder vi Barnehjertes, men med Mildhed og Kærlighed. Jeg ved ingen, der skønnere har fortalt os denne Sandhed end Budde i »En Historie om en lille Skidtmads«, den lille

snavsede, uvorne Fyr, hvem alles Haand var imod, og hvis Haand var imod alles; hans Hjerter var saa haardt, at alle Sognets Forsøg paa at forbedre det prellede tilbage mod dets haarde Skal, og dog var det ikke haardere, end at det smeltede som Voks, første Gang et kærligt Ord trængte ind til det.

Og faa vil som Budde kunne lære os, at det, det gælder om, er at kunne give sig selv hen i Arbejdet for dem. »Hvis du vil lære den noget«, hedder det i en Historie om en Hundehvalp, »maa du være god imod den«, »du skal hver Gang du faar Mad, først prøve, om den ikke har Lyst dertil, du maa ikke tage noget selv, før den er mæt, du skal lege med den, naar den har Lyst til at lege, og naar den er søvrig skal du bære den paa dine Arme, til den sover«. Det er jo netop Hemmeligheden ved al Børneopdragelse, Budde her giver os i en lille simpel Fortælling. At være god imod Børnene, det kan han lære os, hvis Livsopgave det var at øve Kærlighed imod dem.

Carl Christensen-Ordrup skriver om Budde:

»Ofte har jeg under mit Arbejde for hjemløse Børn sendt en varm Tak til min Gud, fordi det blev givet mig at leve paa samme Tid som Budde, lære ham personlig at kende, paavirket af hans barnlige, glade Sind, hans Tro paa det godes Sejr i selv de mest forhutlede Smaafolk og følt Styrken af at blive baaret frem og holdt oppe af en Mand, hvem Nationen elskede. Buddes Navn vil mindes længe, thi bag ved Navnet stod en Mand, der ydmyg og beskeden i sin Fremtræden med Myndighed og Kraft kæmpede for det, han elskede. Og Budde var en lykkelig Mand, der i sin Hustru, en Plejedatter af Anders Stephansen, havde faaet en Livsledsagerinde, som helt og fuldt gik op i hans Livskald som Opdrager for ulykkelige Børn.«

Forfatteren Ch. Gandrup skriver:

»Budde er noget ganske for sig selv, uden at være søgt ligner han i det ydre ikke andre. En Gang set, aldrig glemt. Hans Indre svarer ganske til det ydre. Hvis man kunde sammensmelte en Kunstner, en Nybygger og en Pædagog — et godt Eksemplar af hver Slags — saa vilde der komme en Budde ud deraf. I ham er virkelig samlet de typiske Egenskaber hos dem alle til en Støbning.

Han har Kunstnerens letbevægelige, barnlige Sind og det hurtigt opfattende, gennemskuende Instinkt overfor Mennesker, et Instinkt, som hjælper ham overordentlig til ret Forstaaelse af de forskellige Barne naturer, der kommer ind under hans Varetægt.

Han har Nybyggerens frejdige Humør til at gaa paa og tage ny Op-gaver op, hvor de frembyder sig for ham, og noget af det eventyrlige Tilsnit, Livet giver en saadan. Han er en Friluftsnatur, der kun daarligt vilde trives og passe ind i et større Bylivs stængende Hegn. Han maatte bryde ud.

Han er Pædagog, det vil sige af Guds Naade, af lang og rig Erfaring — ikke ud af Bøger. Der er ingen, der mindre end han »gør« udi Pædagogikken. Han er saa lidt doktrinær som nogen. Den theoretiske Pædagogik er ikke langt fra at irritere ham. Hvor han kan give den et lille Spark, er det ham en velkommen Nydelse. Det er en Glæde at tale med en saadan Mand, der ikke flyder over af Pædagogik, som tager aandsfrit paa sin Opgave uden at ville undervise enhver, der nærmer sig ham paa Samtaleafstand. Han ved — og det er ham nok — at alle pædagogiske Systemer — vel fordøjede — ikke gør en Pædagog ud af sin Mand, lige saa lidt som alle Tegne- og Maleskoler gør en Kunstner eller Alverdens Metriker en Digter, hvor Personlighedens Kærne mangler.«

Man maa endelig ikke tro, at Budde nærmest var en følsom Sværmer, der digtede en Tilværelse, som kun havde lidt med Virkeligheden at gøre; han saa Virkeligheden, som den var; det var ikke tilfældigt, at det var i Mathematik, han var Magister, han havde en klar og skarp Forstand og brugte den godt. Han havde Evnen til at gennemskue en Sag og finde Kernen i den, og denne Evne brugte han paa den Maade, at han gerne fandt det gode og rigtige i andres Tankegang, selv om det var godt skjult i Væv og Vrøvl. Det gav ham en Overlegenhed i Samtaler og i Diskussioner paa Møder, og gjorde, at de, der begyndte med at angribe den Sag, han kæmpede for, gerne blev hans personlige Venner og derigennem blev vundne for Sagen. Det var ham aldrig om at gøre at »staa sig« i en Forhandling, han søgte snarere at vise, hvor Modstanderne havde Ret. Jeg mindes saaledes, fra et Møde i Aarhus i 1898, hvor jeg første Gang saa og hørte Peter Sabroe, som angreb Mødets Ledere, fordi Mødet ikke var bekendtgjort i Social-Demokraten; Lederne prøvede at forsvare sig, men kunde det ikke, der blev Uro i Forsamlingen og Skænderi. Saa stod Budde op og sagde ganske stille: »Har vi glemt at indbyde Arbejderne, saa er det slemt, og saa beder jeg om Forladelse. Det er jer, vi vil tjene, det er fattige Børn, vi vil hjælpe, og der er ingen, vi hellere vil tale med derom end med Arbejderne. Maa jeg faa Lov til at komme en Dag og tale i et Møde, som Arbejderne indbyder til, saa maa I selv bestemme Dagen.«

»Det er hørt,« raabte Sabroe, »saa skal jeg love, at Salen bliver fuld den Dag.« Og det blev den.

Holsteinsminde og Gerningen og Børnene der havde Buddes hele Kærlighed. Sammen med sin Hustru øvede han her sin Kærlighedsgerning fra Dag til Dag i mange Aar. Her havde han sit Stade, hvorfra han med Sikkerhed og den Myndighed, som et godt Fodfæste giver, kunde tale og skrive om sin Hjertesag. Her led han ogsaa sit Livs store Skuffelse, da dette Fodfæste gled bort under ham. At det kunde ske, var ham en Hjertesorg, som han aldrig forvandt. Kort før sin Afrejse fra Holsteinsminde skrev han:

»Mig er der ikke noget, som kan glæde mere i Verden. Min Livslykke og min Gerning er tilintetgjort, og den Drøm, jeg drømte saa sødt, at ogsaa jeg skulde faa Lov til at sætte et lille Spor ved en kærlig Gerning blandt dem, jeg levede med, den er jeg vækket af og ved, at den var Hjernespind. Jeg har tabt Lysten til alt og har en Følelse, som om der kun staaar tilbage for mig den Anstrengelse at pakke sammen og vandre her fra. Gud Fader strække sin milde Haand ud og aabne sin Dør om end blot lidt paa Klem for sit Barn.«

Naar jeg nu efter 30 Aars Forløb ser tilbage paa den Strid, der førte til Buddes Afgang fra Holsteinsminde, saa kan jeg ikke blive fri for at synes, at Budde her for en Gangs Skyld i Stridens Hede ikke har fastholdt sit sædvanlige Standpunkt altid at se efter det gode og paa den Maade at forstaa og vinde sine Modstandere. Der kunde vist have været tilvejebragt en Forsoning. Man faar et stærkt Indtryk deraf, naar man læser den Erklæring, som Grev Holstein lod indrykke i Bladene i Februar 1897: »Dersom min Redegørelse med de dertil knyttede Bemærkninger skulde have foranlediget nogen til at opfatte Deres mangeaarige Ledelse af Holsteinsminde som økonomisk uforsvarlig, maa jeg i høj Grad beklage det, idet jeg herved, efter at have gennemlæst Deres Redegørelse, erklærer en saadan Opfattelse for fuldstændig uberettiget. For saa vidt der i min Optræden og i mine skriftlige Indlæg har været noget for Dem saarende eller krænkende, beder jeg Dem herved om Tilgivelse. For Deres Udtalelser om mig i hele dette Forhold kan jeg kun sige Dem Tak; thi sjældent eller aldrig har noget virket saa sundt opdragende paa mig som netop disse Deres Udtalelser. Ligeledes siger jeg Dem oprigtigt Tak for det Haandslag, De gav mig forleden som Tegn paa Forsoning.«

En Mand, der var ærlig og god nok til efter en hvas Avisfejde at offentliggøre en saadan Erklæring, maatte være til at komme til Enighed med. Men der var for mange blandet ind i Striden, det var ikke længere to Mænd, men to Hære, der stod over for hinanden.

Jeg skal ikke komme videre ind paa den Avisfejde, som blev ført; hvem der vil kende den, kan i det kgl. Bibliothek undersøge Aviserne fra Vinteren 1896—97. En enkelt lille Udtalelse skal jeg dog anføre, fordi den i særlig Grad ligner Budde, og fordi den er træffende. Budde har søgt at forklare, at Landbruget ved et Opdragelseshjem ikke saa meget skal bedømmes efter sin Rentabilitet som efter sin Brugbarhed i Opdragelsens Tjeneste, og saa skriver han, at naar man ikke ser saadan paa det, saa er det, som »naar der af et Stykke Træ var dannet en god og tilfredsstillende Fløjte, og en saa vilde sige: Dette Stykke Træs Værdi er forringet, og dets Natur meget betænkelig, for nu duer det ikke til Skaft paa en Møggreb. En Møggreb er skøn, naar den svarer til sin Bestemmelse, siger den græske Æste-

tiker, men man maa ikke forlange, at en Fløjte skal bedømmes ud fra det samme Synspunkt, for jo bedre den passer til Fløjte, desto mindre passer den til Skaft paa en Møggreb. Det er en økonomisk Lov«.

Budde havde købt Himmelbjerggaarden, før der var tænkt paa eller talt om, at han skulde flytte fra Holsteinsminde. Herom fortæller Carl Christensen-Ordrup i »Hjem og Skole«, 16. Aarg.:

»Det var i Sommerferien 1896, at min Hustru og Datter og jeg selv rejste med Natiltoget for at deltage i »Dansk Skoleforening«s Møde i Kolding. I Slagelse fik vi Rejseselskab af Budde og hans to unge Sønner. De skulde imidlertid ikke denne Gang til Møde, nej, Turen gjaldt Himmelbjerget, hvor Budde var bleven Ejendomsbesidder, idet han kort i Forvejen havde købt den gamle Himmelbjerggaard. Medens vi nu rullede sammen gennem Fyn, fortalte Budde om sine Planer. Han havde købt Gaarden med de 100 Tdr. Ld. Jord for der at oprette et lille Børnehjem. Nu, da alt paa Holsteinsminde var i saa god Gænge, var det Meningen, at man vilde have foreløbig eet lille Hjem paa Himmelbjerget. Der kunde nogle af de Børn, man ellers var nødt til at sige Nej til paa Holsteinsminde, fordi der ingen Plads var, blive optaget.

Fru Budde skulde da flytte derover det første Par Aar, indtil unge Budde kunde tumle det, og Budde kunde saa være snart her og snart der, dog mest paa Holsteinsminde, og saaledes vilde der være skabt Betingelser for et nyt Børnehjems Oprettelse.

Paa denne Gaards store Areal skulde der saa efterhaanden rejse sig mange smaa Hjem, der saa en Gang kunde faa Skole tilfælles. Budde kunde ikke blive træt af at udmale for os, hvorledes han havde tænkt sig det hele, og sikkert er det, at det saa baade sundt og godt ud altsammen.«

Budde har aabenbart tænkt sig, at det skulde gaa som paa Flakkebjerg, hvor gamle Møller var Forstander, mens hans Søn styrede Landerupgaard under Faderens Overledelse.

Forholdet førte til, at den Plan ikke blev gennemført. Nu flyttede Budde selv derover 1. Juli 1897.

Efter 2½ Aars Forløb var der bygget 3 Hjem, hvert med 50 Børn. Det var et vældigt Arbejde, der var udrettet og forbavsende, at Budde og hans Hustru havde haft Kræfter til det, for det er rigtigt, hvad Pastor Hammer siger, at det var en Mand hvis Kraft var brudt af et uventet, haardt Slag, der grundede Himmelbjerggaarden. Det er vist utvivlsomt, at det især var hans Hustrus Energi og Arbejdskraft, der holdt ham oppe. I »Beretning om Himmelbjerggaarden fra 1. Juli 1897 til 30. Juni 1899« fortællendes udførligt om denne Begyndelse.

Om Buddes Virksomhed som Forstander paa Karise Højskole vid-

nede Forstander Knudsen ved Buddes Begravelse. Dybt greben talte han paa de manges Vegne, der nu stod her som gamle Mænd, men stadig bevarede Mindet om deres Lærer fra Ungdomsdagene. »Øjet er Sjælens Spejl, og Buddes Sjæl var god og kærlig, det saa man paa hans lyse Øjne, som det var helt opløftende at komme ind under. Budde lærte os, at Livet er kort, og at vi paa vor korte Livsvandring skulde være gode mod hverandre.«

Ogsaa fra Buddes Virksomhed som ung Lærer paa Hindholm Højskole er der Vidnesbyrd om hans Evne til at tale varmt og kønt til Ungdommen. I Maanedsskriftet »Hindholm« findes flere af Buddes Foredrag om Litteraturhistorien trykte og flere Lejlighedsdigte fra Aarene 1863 til 69.

Men det var som Børnehjemsmand og navnlig som Børnesagens Talsmand, at han fik sin store Betydning. Som Børneopdrager kunde han vel ikke maale sig med sin geniale Forgænger Anders Stephansen, men han havde en enestaaende Evne til at gøre Børnesagen kendt og kær i Folket, ingen har bidraget saa meget dertil som Budde. Han var Børnesagens selvskrevede Fører og Talsmand. Og det passer, hvad der er sagt, at blandt Børnevennernes Tal er Leopold Budde en af de ædlest og elskeligste Skikkelser, vort Land nogen Sinde har fostret.

GREVINDE DANNER

VED FORSTANDER, CAND. THEOL. A. T. HØY

Der findes i Danmark mange Mindesmærker til Ære for Kong Frederik den Syvende, Grundlovens Giver; men det ejendommeligste og i flere Henseender det smukkeste Monument for denne folkekære Konge blev dog rejst den Dag, hans Enke, Grevinde Danner, underskrev det Testamente og den Fundats, hvorved hun skænkede Jægerspris Slot og Gods og alt, hvad dertil hørte, samt en Kapital paa en 4—5 Millioner Kr., til en Stiftelse, der skulde bære Kongens Navn, og hvor der skulde opdrages saa mange fattige Børn, som Midlerne kunde tillade.

Dette skete den 30. Oktober 1873, der maa betragtes som en af de største Mærkedage i Velgørenhedens Historie her til Lands, for en mere storstilet Gave er hverken før eller siden her eller i de andre nordiske Riger skænket Landets fattige Børn af en enkelt Person. Men Giverinden havde jo ogsaa den Tanke, at Jægerspris Stiftelse skulde være et Kongemonument. Derfor skulde Slottet og dets Omgivelser altid bevares og altid holdes i fortrinlig Stand. Men det

skulde ikke være et Torneroseslot eller blot et Museum; det skulde være et Sted, hvor der var Liv og Virksomhed. Slotshegnet skulde genlyde af glade Barnestemmer, og i Hus og Have, i Skov og i Mark skulde Arbejdet gaa sin Gang. Paa dette Sted, hvor Kongen havde holdt af at være, og hvor hans Hustru vel havde oplevet nogle af sine fredeligste og lykkeligste Timer, skulde der for Fremtiden skabes Lykke for fattige Piger, der her skulde tilbringe nogle gode, sorgløse Barndomsaar samtidig med, at de blev vænnede til nyttigt Arbejde. Derved skulde Eftertiden mindes »om den Kærlighed og Omhu, hvormed højsalig Kongen omfattede selv den fattigste og mest hjælpeløse af sine Undersaatter«.

Der kan kun være én Mening om, at med dette Monument og med denne enestaaende Gave til det danske Folk har hun lagt en saa stor Forstandighed og et saa smukt Sindelag for Dagen, at hendes Navn fortjener at mindes ogsaa uden for de Kvinders Kreds, og den er snart stor, der nu vel-signer hendes Minde, fordi der ved hendes Hjælp blev givet dem et godt Barndomshjem, som de altid siden kunde tænke paa med Glæde og Længsel, fordi de dér blev skærmet mod alt, hvad der ellers truer et fattigt og hjælpeløst Barn, og fordi de dér lærte Glæden ved at arbejde, saa de senere hen i Livet kunde fylde deres Plads med Ære uden at falde nogen til Byrde.

Det fortjener ogsaa at fremhæves, at Kong Frederik den Syvendes Hustru bestemte, at fattige Børn fra Nordslesvig skulde have samme Adgang til Jægerspris, som Børn fra Kongeriget. Herved knyttede hun et af Baandene, der under Fremmedherredømmet forbandt Sønderjylland og Danmark.

Faa Steder er saa typisk danske med Fjorde og Skove og Marker med Kæmpegrave, og faa Steder finder man som her den særlig danske Idyl i sin uberørte Oprindelighed; thi selv om meget er forandret, og de store Skove er skrumpede ind siden hine Dage, da Valdemar Atterdag jagede derude, saa vil man dog ikke mange andre Steder her i Landet finde Skove, hvor man kommer Fortiden

Grevinde Danner

saa levende nær, hvor man endnu ser ældgamle Ege, der i deres Manddomstid har været Vidne til de kongelige Jagter i Middelalderen.

Det var dette skønne, minderige Sted, Grevinde Danner bestemte skulde bevares til Minde om Kongen, og det var her, der skulde oprettes Hjem, hvor »de spædeste og ulykkeligst stillede skulde have fortrinsvis Adgang«. Disse skulde nu have Hjemret dér, hvor Landets Konger i over 500 Aar havde tyet hen for at finde Hvile og Fred.

Kan der tænkes en herligere Baggrund eller en skønnere Ramme for det Velgørenhedsværk, der nu skulde sættes i Gang?

FRØKEN JOSEPHINE SCHNEIDER

VED ESKE M. ESKESEN

Frk. Josephine Schneider er Datter af Forpagter paa Nivaagaard i Nordsjælland, Carl Frederik Schneider og Hustru Ane Kristine, født Rasmussen. Hun er født paa Nivaagaard den 8. September 1820 og døbt i Karlebo Kirke den 19. November 1820 med Navnene, Lovise Josephine Schneider.

Hendes Fader døde, da hun endnu var en lille Pige, og hun kom da til Hellebæk Gods, der tilhørte Grev H. E. Schimmelman, og hvor hendes Farfader Carl F. S. Schneider var Inspektør. Moderen blev efter Mandens Død Oldfrue paa Hellebæk.

De sidste Barndomsaar har Josephine Schneider da tilbragt paa Hellebæk. Her blev hun kendt med en Slægtning af Grev Schimmelman, Baronesse Adelaide, gift med Friherre G. U. von Løvenstern. I 1835 blev han dansk Gesandt i Wien, og Baronessen tog da den 15-aarige Josephine med sig dertil som sin Kammerjomfru, hun var Baronessens højre Haand eller nærmest hendes Selskabsdame. Her i Wien forblev de til Slutningen af 1847.

Frk. Schneider blev i Udlandet indtil omkring 1860. Der færdedes hun i højtstillede Kredse. Hun studerede Litteratur og Kunst. Men hvad der især interesserede hende var Arbejderbefolkningens Kaar og navnlig de Kaar, hvorunder fattige Børn levede, og den Maade hvorpaa man hjalp dem, naar de trængte til Hjælp. Hun besøgte næsten alle Børnehjem og andre velgørende Stiftelser i Tyskland, Østrig og Ungarn.

Da Frk. Schneider ca. 40 Aar gl. bosatte sig i København, var hun godt rustet til sin Livsgerning. Hun havde samlet sig megen Erfaring og Kundskab, hun havde en betydelig Formue, der rimeligvis var Arv, da hele hendes Slægt dengang var uddød. Men det

som gjorde, at hun fik udrettet saa meget, var dog hendes personlige Egenskaber. Herom siger Pastor Harald Stein: »En Forstand var der skænket hende, som saa klart og skarpt; et Hjerte var der givet hende, som bankede varmt for alle de lidende og fortrykte; en Vilje var der indeni hende, som ikke gik af Vejen for nogen Vanskelighed, men kraftigt søgte at overvinde enhver mødende Hindring; og det har altid forekommet mig at være Særkendet for hende, at Forstand og Følelse og Vilje faldt ikke stykkevis ud fra hverandre, men de var forbundne i den skønneste Harmoni; thi hendes Forstand var ikke den kolde, men den blev ledet af Hjertet, og hendes Hjerte var ikke det sværmeriske, men det blev tøjlet af Viljen, og hendes Vilje var ikke den egenraadige, men den blev baaren af den sikre Overbevisning om, at alt det, som hun vilde fremme, var Herrens Gerning.

Med saadanne Evner har hun virket iblandt os i mange Aar, og hvor er der et Ormaade af Kærlighedsgerninger, som hun ikke har viet noget af sin Tid, sin Flid, sin Kærlighed og sine Kræfter? Hun var iblandt de allerførste i vor Stad, som gik til de faldne Kvinder for at drage dem ud af deres Elendighed og om muligt frelse dem baade for Mennesker og for Gud. Hun har vandret i mange Aar til de syges Lejer, og hun har virket med styrende Sans og med ledende Haand for at bespise de hungrige og klæde de nøgne. Men i altid voksende Grad kaldte Herren hende dog til et bestemt begrænset Arbejde indenfor sin Vingaard: Arbejdet for de smaa, for Børnene, og det er særlig denne Gerning, som har gjort hendes Person æret og agtet i Kongeborg, i Rigmands Hus som i Fattigmands Vraa, og som vil føre hendes Navn i velsignet Minde ned gennem mange skiftende Slægter.«

Da Frk. Schneider omkring 1860 efter ca. 25 Aars Ophold i Udlandet bosatte sig i København, begyndte hun straks en omfattende Virksomhed i Velgørenhedens Tjeneste. Imellem Byens lavest stillede Befolkning, i dens usleste Kvarterer, saaledes i det i sin Tid berygtede Peder Madsens Gang Kvarter, færdedes hun, aldrig træt af at arbejde paa at udfri Mennesker af Elendighed.

Frøken Josephine Schneider

Snart samlede hun dog sin Energi og Arbejdsevne om den Op-gave at hjælpe nødlidende Børn. Hun blev Leder af »Plejeforeningen for Frederiksberg og Vesterbro«. Som »Forstanderinde« for denne Forening opsøgte hun Børnene i Plejehjemmene, opmuntrede og hjalp de gode Plejemødre, men fandt ofte Forholdene saa slette, at det var uforsvarligt at lade et Barn blive under saadanne Forhold. Naar hun da ikke vidste andre Steder at anbringe et saadant Barn, tog hun det med sig til sit eget Hjem. Ogsaa paa Hospitalerne opsøgte hun Børnene for ved Samtale og Læsning at opmuntre og paavirke dem. Og det skete, at hun ogsaa her fra førte et ulykkeligt stillet Barn med sig til sit eget Hjem. Paa den Maade blev hendes eget Hjem efterhaanden til et Børnehjem, hvor der var samlet 14 Børn. Flere kunde der ikke ret vel rummes, men hun kunde ikke blive staaende derved, der var alt for mange Børn, der trængte til Hjælp, og hun var kommen til Klarhed over, at hun havde særlige Evner til at opdrage Børn og være dem i Moders Sted. Hun fik da »Den kvindelige Plejeforening« til i Efteraaret 1874 at udsende en Opfordring til Oprettelse af et Børnehjem for Pigebørn.

Denne Opfordring fandt saa stor Tilslutning, saa Børnehjemmet allerede kunde aabnes den 1. December 1874. Det fik Lokale i Plejeforeningens Ejendom Vodroffsvej Nr. 20, hvor nu Diakonissestiftelsen har et Optagelseshjem. Hertil flyttede da Frk. Schneider med sine Børn, og her blev Børnehjemmet til 1885. Men ogsaa her blev Pladsen for lille. Efter de Fordringer, der nu stilles, er der Plads til ca. 25 Børn. Dengang tog man det ikke saa nøje, om Børnene havde lidt mer eller mindre Plads til at røre sig paa, naar blot de havde det godt og fik en god Opdragelse, men da der den 1. Januar 1880 var samlet 56 Børn i Hjemmet, og Frk. Schneider ikke kunde standse ved dette Antal, blev hun enig med Bestyrelsen om at arbejde hen til, at Hjemmet kunde faa sin egen Ejendom. Der blev afholdt en Basar, som gav et Overskud paa 13,000 Kr., det skulde være Grundlag for et Byggefond, men i de følgende Aar voksede Børneantallet, saa der 1. Januar 1882 var 72 Børn, og Indtægterne steg ikke i tilsvarende Grad, de 13,000 Kr. gik med til Driften.

Men nu maatte der enten skaffes en større Bygning, eller Børneantallet maatte sættes ned, og da Frk. Schneider erklærede, at det sidste ikke kunde ske, saa skulde Bygningen altsaa skaffes til Veje. I Aaret 1882 sammentraadte der en Damekomité med det Formaal at indsamle Midler til Køb af en Byggegrund. Der indsamledes 18,000 Kr. og en ca. $\frac{1}{2}$ Td. Ld. stor Grund ved Vodroffsvej blev købt for 41,000 Kr. Nu havde Kvinderne givet deres Gave, saa maatte Mændene til for at skaffe Penge til Bygningen. En Herrekomité indsamlede 19,500 Kr., og saa slog Kvinder og Mænd sig sammen og fik af-

holdt en Basar, som gav 16,500 Kr., og nu turde man begynde at bygge. Den 8. November 1885 stod en smuk og fortrinlig indrettet Bygning færdig til Indflytning. Den havde med Byggegrunden kostet 144,600 Kr., men samtidig med, at der muredes og tømredes, blev der indsamlet Bidrag, saa da Bygningen stod færdig, var den betalt paa 59,000 Kr. nær, og dette Beløb laantes mod Prioritet i Ejendommen.

I den ny Bygning fik Hjemmet gode Kaar at virke under. Rummelige, lyse og luftige Lokaler, i hvilke de mange ofte vantrevne Børn, der skulde befolke dem, havde gunstige Betingelser for at kunne udvikle sig og trives. Frk. Schneider lod det imidlertid ikke blive herved. Mange af hendes Børn trængte til et Landophold med Adgang til Strandbade, og alle vilde de have Gavn og Glæde deraf. I 1883 købte hun derfor en lille Landejendom Nord for Vedbæk. Herud kom Børnene da i Hold og nød godt af Landluften og Søbadene i kortere eller længere Tid, eftersom deres Helbredstilstand krævede det. Frk. Schneider var dog ikke helt tilfreds med denne Ejendom, der laa i en tæt bebygget og stærkt befærdet Egn. Hun købte derfor en ret stor Landejendom ved Gilbjerg hoved. Her kunde Børnene færdes frit paa en lang Strækning langs Kattegattets Bred. Her kunde de bade fra aaben Strand og tumle som Ællinger i den salte Sø. Her kunde de lege paa aaben Mark og kravle op og ned ad de høje Klinter. De kunde se de mange Skibe sejle ind og ud fra Øresund. De kunde se Klipperne paa Kullen. Et herligere Sted findes ikke paa Sjællands Kyst.

Dette Sted er en Gave fra Josephine Schneider til fattige Børn. Hun naaede ikke før sin Død at faa bygget et Hjem til dem derude, men i hendes Testamente bestemtes det, at der for hendes Bos Regning skulde opføres en Sommerbolig for Børnene. Denne blev overleveret Børnehjemmet og indviet den 22. Juni 1890.

I Børnehjemmets Aarsberetning 1898, hvorfra jeg har hentet det meste af, hvad foran er meddelt, siges det om Frk. Schneider: »Hele den store Flok Børn, som hun fik samlet under sine Vinger inden sin Død, hang ved hende med rørende barnlig Kærlighed. Her var det ikke alene hendes stærke Følelse for andre, der var af Betydning. Med skarp Iagttagelsesevne opfattede hun hurtigt, paa hvilken Maade hvert enkelt Barn skulde paavirkes, for at det gode hos det kunde komme frem, og hun fandt saaledes let Adgang til deres Hjerter. Hendes klare Forstand, sjældne praktiske Sans og rige Erfaring satte hende derhos i Stand til at lede det store Hjem saaledes, at ikke alene hvert enkelt Barn udvikledes paa den Maade, der stemmede med dets Anlæg og Evner, men ogsaa saaledes, at de mange andre Hensyn toges, som blev en Følge af Hjemmets Karakter. Børnene opdroges til Nøjsomhed,

Pligtfølelse og Arbejdsomhed, men stængedes ikke derfor ude fra uskyldige Glæder, Sangen og Legen trivedes frodigt i Hjemmet. Til Virtuositet forstod Frk. Schneider at udnytte hver Tomme Plads og at finde passende Anvendelse for alt, hvad der tilflød Hjemmet.

Hun havde Uvilje over for faste Regler. Hendes fine Instinkt sagde hende, at Livet former sig ikke efter døde Forskrifter, men frem for alt fordrer Handlefrihed, naar Hensyn skal kunne tages til de mangeartede forskellige Forhold, der frembyder sig. Derfor fik Hjemmet ingen »Love«. Bestyrelsen skulde ikke i sin Virksomhed være bunden af bestemte Regler, men i hvert enkelt Tilfælde handle efter bedste Skøn. Bortset fra den Begrænsning der laa i selve Hjemmets Formaal, frygtede hun Forskrifter for Børnenes Antagelse. Hvad Alderen angaar er der antaget Børn under 1 Aar indtil 12-13 Aars Alderen. Lige saa lidt stillede der Krav til Børnenes Sundhedstilstand eller Trosbekendelse. Hvad det kom an paa var, om der efter det foreliggende maatte antages at kunne udrettes noget godt for det paagældende Barn ved Optagelsen i Hjemmet, uden at de alt optagne Børn led Skade derved. Paa Grund af Frk. Schneiders store Intelligens udøvede hun dette Skøn med aldrig svigtende Sikkerhed. Det viste sig først og fremmest ved den smukke Tone, der stødse var et Særkende for Hjemmet, det sunde, frejdige Præg, der kendetegnede Børnenes Ansigter, og som skaffede Hjemmet dets Tilnavn, »Hjemmet med de glade Ansigter«. Naar man erindrer, hvorfra dette Hjem rekrutteredes, var dette Resultat dobbelt at beundre.«

Ogsaa udadtil virkede Frk. Schneiders betydelige Personlighed. Hendes Varme og Energi var uimodstaaelig, naar hun arbejdede for »sin Sag«, Børnehjemssagen. Hun skabte Interesse for den paa allerhøjeste Steder, saaledes at Deres Majestæter Kongen og Dronningen efter hendes Død overtog Protektoratet for Hjemmet og fulgte og støttede det i dets fremtidige Virksomhed. Hun stampede Legioner frem af Jorden til Arbejde for Hjemmet. Den ene Komité havde ikke endt sin Virksomhed i Hjemmets Tjeneste, forinden hun havde en ny færdig, der kunde fortsætte eller supplere den førstes Arbejde. Og den samme Iver, som besjælede hende selv, forstod hun at indpode sine Hjælpere. I de 12½ Aar, hun forestod Børnehjemmet, var der da ogsaa til dette indkommet over ¼ Million Kroner, og en stor Del af de Legatmidler og andre Bidrag, der senere er tilflydt det, hidrører ligeledes direkte fra hendes Virksomhed.

Efter den alt omfattende Interesse, med hvilken Frk. Schneider arbejdede i og for Børnehjemmet, er det næsten en Selvfølge, at hun af sin Formue ydede det betydelig pekuniær Støtte. Karakteristisk for den Maade, paa hvilken dette skete, er det, at hendes Navn ikke findes i de aarlige Beretninger over Bidragsydere til Hjemmet. I Regnskaber-

ne over Hjemmets Udgifter manglede derimod visse Udgiftsposter. Saa længe Frk. Schneider levede, fandtes der saaledes ingen Udgift til Lønninger. Disse var stedse afholdt af hende selv som Børnehjemmet uvedkommende. Mange andre Udgifter er sikkert bleven dækkede ad samme skjulte Vej. Manglede der saa endda et Beløb for at Regnskabet kunde balancere, dukkede ikke sjældent en »Unævnt« op med et Bidrag. Man gætter næppe fejl, naar man gaar ud fra, at Frk. Schneider ogsaa benyttede dette Skjul for sin Gavmildhed mod Hjemmet. Og som hun havde handlet i levende Live, gjorde hun ved sin Død. Resten af sin Formue bestemte hun dels til Hjemmet, dels til Oprettelse af en Uddannelsesskole for konfirmerede Piger, fortrinsvis udgaaede fra Børnehjemmet«.

Lige saa lidt som Frk. Schneider vilde fortælle noget om sig selv, lige saa lidt vilde hun lade sig fotografere. Flere Aar efter hendes Død er der af Charlotte Hall, som kendte hende, lavet en Portrættegning af hende, den findes nu i Billedsamlingen paa Frederiksborg Slot og Gengivelser findes i Børnehjemmets Aarsberetninger. I »Illustreret Tiden« XXVIII Nr. 40 findes en længere Omtale af Frk. Schneider og hendes Virksomhed, her siges: »Hun var høj og kraftig bygget med en naturlig Værdighed, som maatte gøre Indtryk paa enhver«. Og der siges: »Hun hørte til den Slags Filantroper, af hvilke et lille Land som Danmark kun frembringer meget faa i hver Menneskealder«. »Biografisk Leksikon« siger om Frk. Schneider: »Hun var som skabt Styrer. Hun hørte til de store Aander med Overlegenhed og Fordomsfrihed, forbavsende psykologisk Sans og en Jernvilje, som altid var i det godes Tjeneste«.

Frk. Schneider døde den 25. Juni 1887. I Talen ved hendes Jordefærd sagde Præsten, Harald Stein, at Sygdom ikke fængslede hende længe, men Døden kom saa velsignet mildt. Paa Dødslejet sagde hun med klar Bevidsthed: »Jeg er træt og længes efter at komme hjem til et Faderhus, hvor der ikke blot er Barmhjertighed og Kærlighed, men ogsaa Tugt og Orden, som ikke altid kan sættes igennem i Verden«, og om sit Børnehjem sagde hun: »Sagen er ikke min, men Herrens, og han lader aldrig sin Sag falde sammen.«

CARL CHRISTENSEN-ORDRUP

EFTER „BARNET“

Der, hvor Aaen udvider sig til en Sø, inden den ved Sluserne dæmmes op, for i sammentrængt Kraft at kunne drive de svære Møllehjul, laa den lange, hvide Længe, hvori han var født. Fra Vinduerne i den lille Stue saa han over Vejen og ud over den sivkranste Sø, som

mod Vest gav fri Udsigt til de langt borteliggende Bakker, medens begge Sider var dækket af Skov, der ligesom gav Ramme om det hele Billede. Dette Billede kom til at danne det centrale i hans Barnsdrømme. Ud over Søen hang han en Gang paa en tynd Gren i et Frugttræ, da han havde ladet sig forlokke til at hjælpe Herskabets Børn med at plukke Æbler i deres Faders Have; hvor ofte morede han sig ikke ved Tanken om den gamle gnavne Gartner, der med Stokken i Haanden havde taget Plads under Træet; han maatte dog fortrække, for at ikke den kække, lille Dreng skulde falde i det mudrede Vand her ved Skrænten. Paa den anden Side af Søen, gemt under Træernes Grene eller hængende paa en af dem, laa han ofte med sin Medesnor sammen med sin ældre Broder, og enten Solen skinnede stærkt, eller det regnede, holdt han tappert ud paa sin Plads, for at kunne komme hjem med en stor Aborre eller en lille Gedde til Mo'r. Fra Bakken bag det norske Hus med den aabne Svalegang uden om første Sal, — fra Bakken, som begyndte langt oppe i Skoven mod Syd, havde han mangen en Vinter, naar det var rigtigt Slædeføre, i susende Fart søgt ned ad den bugtede Sti, over den brede Kørevej og ud paa Søen, langt ud, under jublende Tilraab fra Kammerater. Og saa Skøjtefarten derude — eller Slædefarten med Pigkæp, naar Drengene fra den lille Flække samlede sig i Hob og i lange Rækker, helst naar det var Maaneskin, fo'r med Sang og Jubel Søen rundt. Her saa han og forstod han, saa han kunde opfatte det til fuld Bevidsthed, hvorledes den dejlige Natur kunde præge sig i Sindet, men det var ogsaa her, han første Gang saa den i sin Vildskab. Hvor levende stod ikke gennem Aarene hin Augustaften i Aaret 1853, da Uvejret rasede paa sit højeste, Orkanen piskede Søens Vand mod Ruderne, det skreg, ja, det hvinede fra de mægtige Bøgetræer paa Søens Sider, det hele oplystes af de stadig sitrende Lyn, medens den rullende og bragende Torden gav Akkompagnement til det ophøjede Sceneri. Da sad alle Børnene i bar Skjorte med optrukne Knæ paa Stolene rundt i Stuen, højt grædende af Skræk over et Uvejr, hvis Mage de aldrig havde oplevet. Men aldrig glemte Carl den lille Scene, han blev Øjen- og Ørevidne til. »Der er intet at græde for«, sagde Faderen, der med stor Ro stod ved Vinduet og nød det storartede Skue, »I skulde være glade, — Uvejret renser Luften, og i Morgen trækker vi Vejret saa meget lettere.« Og lidt efter Moderen med sin stille, men overbevisende Røst: »Græd ikke Børn, Vorherre er hos os.« I denne lille Episode prægede Faderens og Moders Billeder sig dybt i hans Sjæl, — og gennem hver sin Trøst til Børnene fattede og forstod han Forældrene — senere. Jo, det hvide Hus ved Søen med Skoven og Bakkerne, blev det Billede, hvor alt, hvad han saa og hørte og læste siden, samlede sig og tog Grundforstaelsen af.

Og saa paa en Gang var det hele forbi: Forældrene flyttede i hans

niende Aar til København, — her begyndte et andet og helt forskelligt Livsafsnit for ham.

Saaledes fortæller Carl Christensen-Ordrup selv om sin første Barndomstid.

Om Barndomsaarene derefter og om Ungdoms- og Manddomsaarene, fortæller Professor H. C. F r e d e r i k s e n i

En Historie om en Grundkraft, der vandt Sejr.

Der var saa mange, mange høje, triste, grimme, graa Huse; der var saa megen Skygge i Gaardene og paa Gaderne, hvor Børnene tilbragte den meste Tid af Dagen, legede, skraalede og sloges. Han lærte fra Grunden af, hvordan Fattigdom stængede.

Men jo snævrere Grænserne var, des stærkere voksede Fantasiens Vinger og bar ham langt ud over de højeste Mure, og des stærkere kunde til Tider Grundkraften bryde paa; saa de voksne kunde have svært ved at styre den ubændige Dreng, der ikke vidste, hvor han skulde hen med alle sine Kræfter.

Og hvor fattigt og mørkt end Livet kunde være i det udvortes, saa er der dog flere end den underlige Skomagerson fra Odense, der formaar at trylle et Paradis frem af Brostenene og skabe en Edens Have i en Baggaard.

Vor Dreng var temmelig lille af Vækst, men stærk, og saa havde han et Par gnistrende Øjne, der aabenbart var skabt til at være, hvor der var noget at se. Om hans Skolegang vides kun lidt; sikkert er det i hvert Fald, han lærte saa meget, at hans Lyst vakttes til at lære mere. Saa blev han konfirmeret. Hvor skulde hans Fremtid lægges — der var ikke noget at overveje, ikke Spørgsmaal om hans Evner og Tilbøjeligheder; Vejen maatte lægges der, hvor der nærmest og nemmest kunde være en Smule Ugeløn at tjene. Og saa fik han Plads paa en Cigarfabrik. Det var et ensformigt og aandløst Arbejde, men jo mere kedeligt det var, des friere tumlede Tankerne sig i Drengens Hjerne.

Efterhaanden begyndte dog de ungdommelige Tanker at faa Retning. Gik de i Retning af at blive Svend? — og saa maaske Mester? — Mester i at rulle Cigarer! — Nej, eet var sikkert, i den Retning gik Tankerne ikke; han søgte aabenbart ud efter et andet Materiale at arbejde i. — Et andet Haandværk maaske? — Nej, — heller ikke det. Men en Dag begyndte han at skimte, hvad han vilde; en Tanke, han aldrig havde tænkt, skød op af hans Underbevidsthed. Han er aldrig senere bleven klar paa, hvad det var, der havde kaldt den frem; muligen var det en Flok Dreng, der støjende og i Slagsmaal fo'r hen ad Gaden efter endt Skoletid; — eller en liderlig Sang fra Nabolejligheden; — eller en stakkels forhutlet, hjemløs Dreng paa Fabrikken; — eller et andet Møde med vanrøgtet Barneliv; muligt var det en Aften

efter endt Arbejdsdag et Ord fra Mo'r eller Fa'r, der har kaldt Tanken frem. Nok er det: Den kom og viste ham langt ude i Synskredsen et Billede — taaget, utydeligt, men dog et Billede; han syntes, han saa store Børneskarer, der færdedes paa et tyndt Isdække, der snart vilde briste under dem; Søen var dyb; de anede ikke Faren. Men han anede den; han saa den, saa, der maatte Hjælp til, hurtig Hjælp, om Børnene skulde reddes. Og der var ingen andre end ham, der kunde bringe Hjælpen, altsaa maatte han gribe ind. Der var Spænding i det Billede, og det løste sig ikke op i Taagen; tværtimod: det viklede sig ud af Taagen og kom til at staa fast for hans Sjæl i stedse klarere Træk; det drog ham ud i den Virkelighedens Verden — den Farernes Verden, han selv havde færdedes i fra lille Dreng, og han følte, her var et Arbejde, der var noget ved; det passede til hans Kræfter.

Men hvad skulde han, den unge, fattige Fabriksarbejder, kunne gøre for de mange forsømte Børn, der legede sorgløst over Afgrunden? — Atter brød Grundkraften paa og lod ham ikke blive stikkende i Føleri og ørkesløse Drømme; nej, der maatte handles. Og til at begynde med fik han sat en S ø n d a g s s k o l e i Gang. Der var han sig selv. En Strøm af Ungdom, Friskhed og Begejstring skyllede fra ham ud over Børnene og ind i Hjemmene. — Der kom flere og flere. Her og der fik Børnevenner Øje paa den unge, levende Mand; flere sluttede sig til ham og støttede ham i hans Arbejde*), enkelte hjalp ham ogsaa med Penge. Ugens Hverdage fik Glans fra Søndagen, der skulde komme; om Aftenen forberedte han sig, særlig ved at læse om saadanne Mænd og Kvinder, der havde øvet Barmhertighed mod smaa, fattige og forskudte Menneskebørn. Deres Eksempel øgede Ilden i ham; og da han saa, hvorledes de alle havde faaet Kræfter og havde vundet frem som Medlemmer af den kristne Menighed, knyttedes ogsaa han fastere og fastere til denne; det var jo Lyset fra den, der skulde skinne ud over hans Søndagsskolebørn.

Nu havde Grundtanken i ham faaet Retning, og Korstegnet, der en Gang var lagt over hans Ansigt og hans Bryst, lyste for ham.

Søndagsskolen var ham selvfølgelig i Længden ikke nok; han maatte ogsaa have Børnene om sig i Ugens seks Hverdage, det var jo egentlig der, Slaget skulde staa; men hvordan skulde han løse den Opgave?

Skulde han holde Skole? — Nej, det var jo umuligt; paa det Omraade var han jo ingenting, manglede alt, syntes han, manglede Dannelsen, Kundskaber, Modenhed. Lige saa rig, ubændig, grænseløs han var som Sejler oppe i de allerøverste Luftlag, lige saa fattig følte han sig i Virkelighedens Verden, naar han stod overfor den praktiske Opgave, der nu dæmrede for ham. Og han havde vel sprængt sig selv, om han ikke havde fundet Ankerplads i en Kvinde's Hjerter.

*) Blant andre Pastor Ove Hohlenberg, Folketingsmand Harald Holm og Grosserer Møller-Andersen.

Saa blev han Soldat. Det var et Stykke Virkelighed, der lagde Beslag paa ham; noget af det mandige, stærke i ham blev her taget i Brug, hans Trang til at paavirke andre ligesaa. Men meget vil mere have; han trængte til endnu mere Virkelighed. Hvad om han giftede sig, skønt han ikke havde noget at gifte sig paa! Det maatte jo give et umaadeligt stort Tilskud! — Hans Kæreste forstod ham. Hun tjente hos en Grossererfamilie i København; det var dybt alvorlige Mennesker, ligesom hun, og med Hjerter som Guld; og det lykkedes hende virkelig at bringe dem til at forstaa hendes og hendes Kærestes højst mærkelige Ægteskabsplan, Forstaaelsen fremmedes ved, at de ogsaa kendte h a m ret godt, idet han jævnlig tilbragte noget af sin Fritid i deres Hus sammen med sin Kæreste, og efterhaanden var bleven en velset Gæst i Familien. Planen gik ud paa intet mindre mærkeligt, end at de skulde holde Bryllup endnu, mens han var Soldat, og saa vente med at flytte sammen og bygge Hjem, til de havde noget at bygge med. Denne Plan blev iværksat. Hendes Herskab »gjorde« Brylluppet. Da det var forbi gik h a n til Kasernen, og h u n blev det, hun var: Tjenestepige hos Grossererens.

Carl Christensen-Ordrup

Da Soldatertiden var forbi, fik han sig en lille Forretning. Det saa ud til, at den kunde bære et Hjem, naar de vilde stille meget smaa Fordringer; og saa blev Mand og Kone da Mand og Kone i deres eget Hjem. Et Par Aar gik; de fik en lille Datter; hun kom med Solskin, og det kunde gøres behov, for der laa truende Skyer over det unge Hjem, idet det efterhaanden viste sig, at Forretningen ikke kunde bære sig. Og der var ingenting at gøre, for han var kommen ind paa et Omraade, hvor han ikke passede. Grundkraften i ham led, den sygnede; Søndagsskolen holdt ham oppe; men den gav ikke hans Virkelyst alle de Opgaver, den trængte til; og den kunde jo ikke støtte Forretningen. Ogsaa Grundkraften i hende stred og led; der var ikke Alburum for hende. Og saa var der Fattigdommens daglige Tryk.

Endelig en Dag brød det ud af ham: Nu maa det briste eller bære; jeg giver op, vi kan ikke fortsætte mere paa denne Maade; jeg vil paa Lærerskole, for saa snart som muligt at blive Børnelærer.

Ogsaa denne Gang forstod hans Hustru ham. Han søgte Dr. Gotfred Rode, som lige havde faaet oprettet en Højskole — vel nærmest en udvidet Højskole — i Landsbyen Ordrup 1 Mil nord for København, fandt straks Forstaaelse hos Doktoren, og ikke mindre hos hans Hustru, Fru Margrethe; og saa blev det da ordnet saaledes, at den unge Mand indmeldtes som Elev paa Højskolen, og samtidig »tilmeldtes« den unge Frue som Kokkepige der; den lille Datter vilde Familien Rode optage i deres eget Hjem.

Saaledes blev det da, og det ejendommelige Eventyr fortsættes. Det er atter Kraften, der bryder paa saa stærkt, at hverken Fordomme, Urimelighed eller Umulighed kunde standse den. Den eneste, der kunde have haft det i sin Magt at standse den, var den unge Hustru og Mo'r, der jo skulde opløse sit Hjem for at følge sin Mand ud paa Eventyr. Hun standsede ham ikke, men fulgte. Ære være hende!

Det blev mere end Skolegang, det blev Oplevelse, — et Livs Afsnit med gensidig Given og Modtagen fuldt ud; Lærerne var Aandens Mænd, kundskabsrige Mænd, ogsaa Videnskaben havde Hjemsted paa Højskolen, og saa var de Personligheder — alle paa kirkelig Grund; og den ny Højskoleelev med sin fast umættelige Livstrang levede højt, hørte, arbejdede, samlede ind af gode Kundskaber.

Lidt før Højskolen oprettedes, var der begyndt en anden Skole i Ordrup. En højst ejendommelig en — der næppe nok v a r nogen Skole; ingen vidste rigtig, hvad det var; men den var der nu altsaa, der var en Lærer og nogle Elever; og saa maatte det vel være noget i Retning af en Skole. Den voksede — mærkeligt nok! Den unge Mand, der havde den, kunde snart ikke mere klare sig alene, men maatte have en Medhjælp, billig Medhjælp, naturligvis, og henvendte sig til Doktor Rode for muligen at faa en af Højskoleeleverne til Lærer nogle Timer om Dagen.

Det blev vor Histories Helt, som fik denne Plads. Noget efter blev han ogsaa Lærer i Geografi paa Højskolen; han havde særligt lagt sig efter dette Fag og var bl. a. mere end almindelig ferm til Korttegning. Nu var han altsaa paa en Gang Børnelærer, Højskolelærer, Højskoleelev, Ægtemand og Fader. Det v a r noget; — i Længden for meget. Da hans Elevtid var til Ende, blev han stærkere og stærkere knyttet til den Børneskole, han stod i, og som blev ved at vokse; til sidst fik han hele sin Virksomhed der. Og da den saa fik det lange Navn: O r d r u p h ø j e r e Skole og O p d r a g e l s e s a n s t a l t, og to Lærere kom til foruden ham, kom han til at hedde F ø r s t e l æ r e r ved Skolen. Han fik nu lejet en Lejlighed — to Stuer og et lille Køkken; saa blev der Familieliv igen, og den unge Mand var altsaa nu ikke blot blev Lærer, men Førstelærer og var helt optaget af sit Skoleliv.

Og det var ikke underligt, for den Skole var ligesom skabt for ham,

der netop egnede sig til at være en lyslevende Skikkelse i Børnenes Eventyrverden; og den Skole var ikke bundet af Regler og Vedtægter udefra; den var en Friluftsskole, en Eventyrskole, en fri lykkelig Tumlleplads for det hele Væld af Kræfter i Børnene og i Lærerne. Der kunde han folde sig ud.

Han var ligefrem et Geni til at bruge sine Hænder; og da Eleverne netop skulde oplæres til at være deres egne Tjenere og til at udføre deres Part af, hvad der krævedes til Skolehjemmets Bestaaen, passede han særlig godt ind i »Planen«. Man fældede Træer, savede og huggede Brænde, murede, tømrede, malede, gravede og plantede.

Han var selvskreven som Gymnastiklærer. Der blev ogsaa drevet Gymnastik ude i Øresund. Der var Væddeløb paa Landfjorden og Kapsvømning paa Bølgerne, Brydekamp baade til Lands og til Vands. Der var Beriderforestillinger og romerske Væddeløb og selvfølgelig ogsaa Røverlege, hvor han lige saa selvfølgelig altid blev valgt til Røverkaptajn.

Indendørs havde han størst Betydning som Sagafortæller. Naar selve hans Lærer, Dr. Rode, fraregnedes, skulde man vanskelig træffe hans Lige paa det Omraade. Og han havde et rigt Forraad, hvoraf han strøede ud med aaben Haand og med et brændende Hjerte. Han fortalte Sagaer lige fra Hellig Olavs og op til Livingstones og Frithiof Nansens. Desuden var han Lærer i forskellige andre Fag. Da Skolen blev saa stor, at der kunde spilles Komædie, idet der var tilstrækkelig mange Elever, som kunde spille, og tilstrækkelig mange Forældre som kunde være Tilskuere, skrev han selv Skuespil; tit var der baade Sange og Dans deri. Hans største Drama hed Valdemar Sejr og var i 5 Akter; han selv spillede Valdemar Sejr. Da hverken han eller Skuespillerne kunde finde sig i, at den skønne, stolte Berengaria skulde dø i Stykket — det var ogsaa saadan en nydelig ung Pige, der spillede hende —, enedes man om at digte Begivenhederne om, saa det historiske Drama kunde ende med en Sejrsfest paa Riberhus. Da Tæppet rullede op for sidste Akt, sad Kongen og Dronningen paa en høj Trone, iført Fløjl og Hermelin og med Guld kroner, medens panserklædte Riddere opførte en Skjolddans, hvortil man næppe i noget Teater har set Mage. Skjolddans opførtes til Lurlblæseres malmfulde Toner, og hele Stykket endte med danske Jomfruers Sang, Skolens kvindelige Elever — til Ære for Valdemar Sejr og hans Dronning; Dannebrog viftede og vajede ud over Scenen, og Tæppet dalede under øredøvende Jubel baade fra Skuespillerne og fra Tilskuerne. De lykkelige, der hørte til Opdrupskolen, havde oplevet mere end et Eventyr, et Stykke Danmarkshistorie var jo foregaaet lige for deres Øjne; de havde været baade ved Lyndanisse, paa Lyø og i Sorte Grev Henrik Fangetaarn,

og havde i Tilgift faaet et Stykke Historie, der aldrig før havde været kendt.

Selve »Skuespilhuset« var Førstelæreren ogsaa Mand for; han havde selv med Elevers Hjælp, tømret det sammen, saa det uden alt for stort Besvær kunde stilles op i den ene Ende af Gymnastiksalen og flyttes bort igen, naar Forestillingen var forbi; ja, endog Kulisser, Bagtæppe, Fortæppe, Sufflørkasse, alt var hjemmelavet.

Da ti Aar var gaaet, havde Skolen faaet sig en ny stor tidssvarende Bygning. Paa Indvielsesdagen var han atter i Forgrunden. Det var nemlig ham, der lod Flaget gaa til Tops oppe paa Bygningens høje Flagaltan, og fra ham lød det ud over dem, der stod sammen om Forstanderen nede i Haven: »V e d d e t t e T e g n s k a l d u s e j r e !«

Det kan tilføjes, at det var ham, der sammen med en af Skolens andre Lærere, nuværende Lærer Hjalmar Høgsbro i Reerslev, havde plantet hver Busk og hvert Træ i den næsten 1 Td. Land store Have. Det meste af den smukke Lindeallé, han plantede, har siden maattet vige Pladsen for nye Bygninger til Skolen, men et Stykke er endnu tilbage, og ved Enden af den staar Granhøjen med Træer og store Bautastene, som et Vidnesbyrd om hans og raske Drenges Arbejde i det frie.

Ved Venners Hjælp fik han bygget sig sit eget Hus tæt ved Skolen. I Begyndelsen syntes det ikke at passe ham rigtigt at være Husejer; det var jo som at være bundet til en bestemt Plet; han følte sig bedst tilpas som den frie Fugl. Men efterhaanden som enkelte hjemløse Børn tyede ind under hans og hans Hustrus Vinger, lærte han at slaa Rod og blive fast bosiddende i den ydre Verden for at kunne give Husly til dem, der trængte. Senere blev det lille Hus afløst af et stort Hus — *C h r i s t i a n s h v i l e* hed det —, der kunde rumme mange, — men det blev ikke en »Anstalt«, det blev et Hjem, og i det Hjem indrettede de to Ægtefæller ogsaa deres egen Skole efter eget Mønster for de Børn, der nu var deres. Men saa kunde han ikke mere være Lærer ved den Skole, han havde været med til at støtte, nu han var bleven Forstander for sit eget Værk. Altid var han dog en kærkommen Gæst i sin gamle Skole, naar han kom derop og fortalte »Saga« for Elever, Lærere og Forældre. Men nu var det Sagaer om Mænd og Kvinder, der i Børnenes Verden, hjemme i Danmark og ude i fremmede Lande, havde traadt Kærlighedens dybe Fodspor og i Frelserens Tjeneste havde været med til at bære Barnet op til Gud paa Armen; mangan en Gang vilde Taarerne frem, naar han fortalte om en Budde, en Anders og Dorothea Stephansen, en Lord Shaftesbury, en Dr. Barnardo eller i Tilknytning til den Virkelighed, han levede i, fortalte et eller andet stakkels vildfærende Barns Levnedsløb. Hvor kunde Menneskefølelse varmes, naar de sad og lyttede, hvad enten nu den lille Stakkel,

der blev fortalt om, sank til Bunds i Menneskehavet og blev borte, eller det vandt frem, som den lille Slavedreng Booker, der blev til den store og sejrende Booker Washington.

Ogsaa hans egen Skole blev en Livets Skole, en Virkeligheds-Skole baade i indre og ydre Forstand; de byggede Hjemmet allesammen under hans Førerskab; han blev ved at være en Mester i Haandens Verden; der hørte bl. a. et stort Havebrug til Børnehjemmet; det klarede han alene med sine Dreng, medens hans Hustru lagde alle sine Kræfter i hele det indre stadig voksende Husstel og gav alle sine Dage, tit Nætterne med, til Børnene, særlig de mindste og skrøbeligste.

Uventet mistede han hende. Hun døde pludselig uden nogen forudgaaende Sygdom. Det blev knapt nok til et Farvel til ham og deres eneste Barn, Datteren, samt til de mange smaa og store Børn i de hjemløses Hjem. Saa traadte en Veninde til, der havde fulgt ham og beundret ham fra de unge Dage. Hun blev senere hans anden Hustru, stod ved hans Side, alt som Grundkraften udfoldede sig, steg med ham op paa Tinderne og dalede med ham ned og ind, hvor den ydre Verden stillede de strengeste Krav. Mest rørende var det at se hende færdes imellem de ganske smaa, hjælpeløse Børn, der hvor Mandshænder ikke rækker ind.

Det var i mange Aar et fattigt Hjem og Arbejdet strengt; tit maatte ogsaa nu Nætterne tages til Hjælp, naar der var Sygdom, eller de mindste Børn var urolige. Men unge og gamle voksede med hinanden.

Børnehjemmet Christianshvile blev efterhaanden ogsaa kendt i den ydre Verden og blev skattet af flere og flere; det stod jo der midt imellem Villabyerne og fortalte om igen det gamle forunderlige Eventyr om fattige, der gør mange rige, — fortalte stilfærdigt og sandt om et Liv paa de dybe Vande i selvvalgt Savn og Kamp; — fortalte stilfærdigt og sandt det gamle Eventyr om igen om Prinsessen i den ringe Dragt, og fortalte den Historie, der er endnu smukkere end det smukkeste Eventyr: Vorherres Historie om Skatten skjult i Ageren. — Saaledes stod det, og — saaledes staar det.

Alle Dage har Christianshvile ogsaa staaet aabent for sine gamle Plejebørn, hvad enten de nu kom for at opfriske Mindet om Solskinsdagene fra deres Barndom, eller en og anden af dem som voksen anden Gang var bleven hjemløs og trængte til et Hjemsted paa Christianshvile, for styrket paa Sjæl og Legeme at kunne vove sig ud og se at finde Vej paany.

Alle sine Dage var han skrivende. Allerede som Lærer ved den lille Børneskole i dens Begyndelse udgav han i Trykken et Skrift om den: »Et Stykke Skoleliv i Nutiden« kaldte han det; det er til endnu og viser os en Lærer, der gav sig hen og gav sig helt og kunde lodde Dybden af det Skoleliv, han gav sig hen til. Senere skrev

han adskillige Bøger, dels om Børnevenner, dels om Børn, samt udgav i en lang Aarrække Tidsskriftet »De hjemløse«. — Alt i den Sags Tjeneste, han virkede for.

Det var kun at vente, at han og Leopold Budde fandt hinanden, og at han efterhaanden kom i Forbindelse snart sagt med alle toneangivende Mænd og Kvinder, der havde med de danske Børnehjem at gøre; og snart førtes hans Arbejde langt ud over Christianshvides Grænser; hans varme Hjerte, grundmurede Erfaring, fængende Ord og store Offervillighed har virket ud over Landet. Og tilsidst blev han, da Budde var død, selvskreven Formand for »De danske Børnehjem«.

Det store Arbejde fik ikke bøjet hans Skikkelse; men hans Ansigt blev furet af de mange, mange Tanker, der drog gennem Sjælen. Ogsaa Dødstanker kom og gæstede ham. Han jog dem bort, men de kom igen; tilsidst blev han fortrolig med dem, for han nemmede efterhaanden, med Hustruen ved sin Side, at ogsaa Dødstankerne kunde lægge Toner ind i Lovsangen over Livet. En Dag sad han og fulgte med Øjnene S t æ r e n, der var ved at synge paa det sidste Vers af sin Sommervise. Da skrev han:

»Men jeg, som selv er en lille Fugl,
hvis Sommer snart er udrunden,
takker dybt for det yndige Skjul,
jeg her i Verden har funden!
Synger helst paa den bløde Streng
mine egne Gammelmands Toner —
giver mig saa i Vorherres Vold,
naar det bær' mod de ukendte Zoner«.

Og ikke længe efter bar det mod de ukendte Zoner, som nu for ham det hellige Korstegn lyste over. Kun to Dage var han syg, saa fløj Sjælen hjem til Gud.

I den store Dagligstue paa Christianshvile hænger der rundt paa Væggene Billeder af Børnevenner, som han kunde kalde sit Livs dyrebare Læremestre. Nu kommer hans eget Billede til at hænge blandt dem, han saa op til.

Søndag den 12. Marts 1916 var der stor Jordefærd i Ordrup. Kirken var fyldt til sidste Plads. Der var Sørgemarskaller med store Silkebannere ved Kisten, som kun var prydet med enkelte Blomster og med Fortjenstmedaillen. Ellers var hele Kirkerummet næsten dækket af Blomster.

Den højtidelige Mindefest var som en Sejrssang over et Mennekeliv, set i forklaret Skikkelse. Det mærkedes ikke mindst, da Brorsons dejlige Sang om det s i d s t e M o r g e n s k æ r l ø d fra Menigheden og Orglet:

Gud ske Lov for Dag, der gaar,
og for den, der kommer;
dermed har vi Jubelaar,
evig, evig Sommer,
da det sidste Morgenskær
er, Halleluja, os nær!

Op, min Sjæl, til Sang og Fryd
flyde Glædes Taare!
i hvert Puls slag Harpelyd
klinge til min Baare!
Dig, som Kalken for os drak,
Jesus, Jesus, evig Tak!

Her slutter Historien om den lille, fattige Dreng, der vandt frem, langt frem, vidt ud. Jordefærdsdagen kaster Glans tilbage over hele hans Liv; og hans Historie vil komme til at lyse for mange andre fattige Børn og mange Børnvenner. — Oppe fra Forklarelsens Bjerg er der meget at se, og der bliver mere og mere.

DE DANSKE PLEJEHJEMSFØRENINGER

VED OVERRETSASSESSOR BRUN

I November 1891 valgtes jeg, som da var Assessor i Kriminalretten, ind i Bestyrelsen for Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse og overtog Hvervet som Kasserer. Dette i sig selv lidt betydende Valg skulde blive Aarsag til, at min Livsvej skulde blive helt anderledes, end jeg dengang tænkte mig. Thi allerede i Maj 1893 styrtede den daværende Formand, Kriminalretsassessor Julius Thiele pludselig død om paa Gaden, og da jeg var den eneste, der i min Egenskab af Kasserer dog var lidt inde i Foreningens Sager, blev jeg af den øvrige Bestyrelse valgt til Formand. I min Sommerferie, som begyndte 1ste Juli, foretog jeg en Rundrejse til de Steder, hvor Foreningen havde sine flere Hundrede Børn anbragte, da jeg dog maatte vide lidt Besked herom.

Det var ligesom en hel ny Verden, der aabenbarede sig for mig. Jeg havde nok i 1877 og 1878, da jeg var By- og Herredsfuldmægtig i Skanderborg By og omliggende Landjurisdiktion, været i Berøring med den jyske Landbefolkning og set forskellige af dens solide Egenskaber. Men f. Eks. de Pottemagere i Sorring, hos hvem jeg skulde udpante, og Fallenterne eller de daarlige Betalere rundt om i Herredet, hos hvem der skulde gøres Fogedforretninger, og de Folk, i hvis Huse eller Gaarde, der var »gaaet lld«, var jo ikke Landbefolkningens Blomst. Denne saa jeg derimod nu; thi det var hos disse staute jyske Gaardmænd, der i saa lange Tider havde været

Selvejere eller hos de flittige Husmænd med egen Jord, som udgør saa stor en Del af Jyllands Befolkning, hos hvem Foreningens Børn var anbragte. Det var ligesom disse to Modsætninger passede godt for hinanden, den spillevende lette Københavnerdreng eller -pige, og den noget tunge, rolige Jyde. Det var ligesom denne Ro og Sindighed bragte mere Sindsligevægt og Eftertanke over det lebedige Københavnerbarn. Og Jyden følte sig oplivet over Børnenes Løjer og Spilopper, — naar de da ikke blev altfor grove, eller gik ud over Dyrene, — og tilgav dem gerne. Det slog mig ogsaa, hvor gæstfri Jyderne egentlig er. Hvert Øjeblik traf jeg en Moder, en Søster eller en Broder i Besøg hos deres Barns jyske Plejeforældre; det var jo Københavner-Skolernes Ferietid.

Det var en lykkelig Tid at arbejde i, fordi der var saa stor Grøde i al Børneforsorg. Det viste sig ogsaa i de mange nye Foreninger og Organisationer, der i den Tid opstod.

Den 23de Oktober 1889 havde Stefansforeningen optaget Plejehjemssagen mellem sine Opgaver og daværende Sognepræst i Kværndrup, Alfred Kaae, blev Sekretær i denne Afdeling. Af Plejehjemsforeninger var der da foruden Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, Langelands Plejehjemsforening af 1867 og Plejehjemsforeningen for Viborg Stift af 1884. Paa Pastor Kaaes Initiativ stiftedes 6. April 1891 Plejehjemsforeningen for Fyens Stift, der senere deltes i 2 Foreninger, Odense Amts og Svendborg Amts Plejehjemsforeninger. Samme Aar stiftedes Pleje- og Børnehjemsforeningen for Aarhus Stifts sydlige Del med Førstelærer Jespersen, Nebsager, som Formand. I 1892 fulgte Dannelsen af de 3 Plejehjemsforeninger for Ribe, Vejle og Ringkøbing Amter efter.

Under Stefansforeningens Ægide samledes de omtalte 8 Foreninger den 15de og 16de Oktober 1894 paa Højskolehjemmet i Odense. Der var fra Stefansforeningen til Stede Provst Hjorth fra Nyborg, Fysicus Trautner fra Odense og Pastor A. C. Holm, desuden Formændene for de ovennævnte 8 Plejehjemsforeninger. Der forhandlede om Ændringer i Plejebørnstilsynsloven af 1888, om et fælles Aarskrift for de 8 Foreninger, om at søge Statstilskud, hvad der dog var stærk Stemning mod fra forskellige Sider, af Frygt for at miste noget af Uafhængigheden. Ogsaa Spørgsmaalet om en offentlig Kollekt var til Forhandling, men Stemningen var heller ikke for en saadan. Mødets væsentligste Betydning var, at en stærk Følelse af Samhørighed vakte.

Den 17de Juni 1895 og 15de Oktober 1896 holdtes lignende Møder. Paa sidste Møde var der Diskussion, om Foreningerne for vanskeligere Børns Vedkommende skulde skabe et Børnehjem, som de skulde drive i Fællesskab; herfor gjorde Førstelærer Jespersen, Nebs-

ager, sig til Talsmand, medens Pastor Kaae udtalte sig imod, idet han hævdede, at han hellere saa, at der blev et Optagelseshjem for hver Forening. Det vedtoges paa Forslag af Forstander Ludvig Schrøder, Askov Højskole, at tilbyde Forstander Budde, Holsteinsminde, overfor Statsmagten at anbefale hans Forsøg paa i Jylland at skabe et nyt Børnehjem — det senere »Himmelbjerggaarden«. Endelig vedtoges paa Forslag af Pastor Kaae at udtale Ønsket om Sammenslutning af Plejehjemsforeningerne til en selvstændig Organisation under en Fællesbestyrelse.

Paa Fællesmødet paa Askov Højskole den 10de August 1897 realiseredes dette Ønske, idet Stefansforeningen, som opfattede sin samlende Opgave som løst, trak sig tilbage. Plejehjemsforeningerne, hvis Antal nu var forøget med 5 Amtsföreninger, nemlig for Holbæk, Randers, Frederiksborg, Sorø og Gamle Roskilde Amter, sluttede sig sammen under en Fælles-Bestyrelse, bestaaende af Pastor Kaae, Førstelærer Jespersen og Assessor Brun, og Pastor Kaae blev jo den selvskevne Formand i denne Fælles-Bestyrelse. Tillige vedtoges en af 6 Paragraffer bestaaende foreløbig Fællesvedtægt.

Den nydannede Organisations første Møde fandt Sted den 3dje August 1898 paa Højskolehjemmet i Odense. Hovedpunktet i Forhandlingerne var en af mig indledet Forespørgsel, om de andre Plejehjemsforeninger havde følt Trang til, og derfor vilde være med til at skabe et fælles Optagelses- og Iagttagelseshjem. Foreningen af 1837 havde nemlig allerede i 1895 med Bistand af den daværende Borgmester for Forsørgelsesvæsenet, Jacobi, der var Medlem af Foreningens Bestyrelse, haft Adgang til paa Johannes-Stiftelsens Børneafdeling i Ryesgade, at anbringe saadanne af Foreningen antagne Børn, med Hensyn til hvilke det ikke stod mig som Formand klart, om det gik an at anbringe dem i Plejehjem. Nu er det let forstaaeligt, at dette maatte være en meget ufuldkommen Form for Iagttagelse, navnlig fordi det Iagttagende Personale, særlig Afdelingens Plejemoder nok saa meget var optaget af at følge Børnenes legemlige Udvikling. Foreningen maatte derfor ønske at have et særligt Optagelses- og Iagttagelseshjem, hvor den sjælelige Vurdering var et Hovedpunkt. Der blev ogsaa paa Mødet udtalt Sympati for Sagen fra flere Taleres Side; men Trangen havde dog ikke vist sig saa stærk for de andre Foreninger, at Foreningerne kunde samle sig til et fælles Foretagende. Det viste sig, at naar Pastor Kaae, som anført, allerede paa Mødet den 15de Oktober 1896 havde udtalt, at han foretrak, at vedkommende Forening havde et Optagelseshjem, saa sigtede han ikke til et Fælleshjem med flere Børn, men til et Plejehjem, der for en kortere Tid aabnede sig for et Barn, indtil dettes endelige Anbringelse kunde ordnes. Det var først da Købstæderne

ved Pastor Kaaes nidkære og energiske Arbejde fra 1901 inddroges under Plejehjemsforeningernes Kreds, at Spørgsmaalet om Optagelses- og Iagttagelsehjem blev brændende ogsaa udenfor Foreningen af 1837. Forklaringen ligger naturligt deri, at Købstæderne i langt højere Grad end Amtsplejehjemsforeningerne havde Forhold, der lignede Foreningen af 1837's Forhold. I København og i ethvert Tilfælde i de større Købstæder kendte de Ledende nødvendigvis mindre til Børnene og deres Forhold end paa Landet og i Smaabyerne. Ogsaa var der forholdsmæssig flere vanskelige Børn i København og Købstæderne, og Plejehjemmene skulde jo helst skaffes udenfor Byens Omraade. Byerne havde ikke Adgang til at skaffe sig Plejehjem, som kunde bruges som rent midlertidig Anbringelsessted. Saadan Flotthed med Plejehjem stod kun aaben for Landforeningerne, der dengang som Regel havde Plejehjem nok. Bladsagen og Spørgsmaalet, om der burde søges Statsstøtte, behandledes ogsaa paany paa Mødet, dog uden at et Resultat endnu naaedes. Først i et nyt Fællesmøde den 7de December 1898 blev Betænkelighederne ved at søge Pengehjælp hos Staten overvundne og et Andragende til Rigsdagen om et Beløb af 5000 Kr. affattedes. Iøvrigt optoges dette Møde mest af en Forhandling med Red. Carl Petersen, der mødte for den 9de September dette Aar paa Initiativ af daværende Fængselspræst Nissen, nu Sognepræst i Vordingborg, dannede »Kristelig Forening til vildfarne Børns Redning«, om Samarbejde mellem denne og Plejehjemsforeningerne. Kristelig Forenings Opgave og Virkemaade fandtes imidlertid endnu for lidet afklaret til, at praktisk anvendelige Former kunde findes. Der udtaltes dog fra forskellige Sider Ønsker om, at farbare Veje for et Samarbejde kunde findes. Endelig fremdrog Førstelærer Jespersen, at der var Trang til et Hjem for usædelige Piger mellem 14 og 18 Aar. Det maa jo erindres, at Foreningerne dengang kun sørgede for den egentlige Opdragelse til Konfirmationsalderen. Det samme gjaldt Børnehjem og Opdragelsesanstalter. Naturligvis skaffedes der efter Konfirmationen Myndlingene Pladser som Tyende eller i Lære, saaledes at den anbringende førte Tilsyn med vedkommende Barn og ved Læreforhold betalte, hvad Udgifter, der var at betale. Men der fandtes ikke dengang særlige Hjem, hvor Børn over Konfirmationsalderen kunde anbringes. Og nu kan vi holde Værgeraadsbørn under Opdragelse lige til det 21de Aar, baade i og udenfor Opdragelsehjemmene!

Paa dette Møde den 16de Maj 1899 vedtoges endeligt Fællesvedtægter for de sammensluttede Plejehjemsforeninger og til Skelnen fra de enkelte Foreningers Bestyrelser indførtes Benævnelsen »Overbestyrelse« i Stedet for Forretningsudvalg, medens Kaae, Jespersen og jeg blev siddende som Overbestyrelse, til hvis Formand Kaae

vedblivende var selvskreven. Plejehjemsforeningerne udviklede sig nu stærkt ved Kaaes udholdende Arbejde, idet en Række nye Foreninger stiftedes og gik ind i Plejehjemsforeningernes Organisation.

Ved Pastor Kaaes store Ihærdighed inddroges derhos en Række af de større Købstæder i Arbejdet, idet der i dem stiftedes Selskaber til Børnenes Vel, som alle sluttede sig til »De danske Plejehjemsforeninger«.

I Foraaret 1904 afløste jeg Pastor Kaae som Formand i Overbestyrelsen. Kaaes Minde vil altid med Taknemlighed blive bevaret hos Plejehjemsforeningernes Organisation, som dennes Stifter og første Formand.

Da jeg 1. Oktober 1905 var bleven udnævnt til Overinspektør for Opdragelseshjemmene og derved tillige var bleven Formand i Overværgeraadet, fratraadte jeg som Formand for Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse, men blev siddende i Bestyrelsen. Derimod vedblev jeg at være Formand i Overbestyrelsen for de danske Plejehjemsforeninger. Det var nemlig efter mit Skøn saa vigtigt af Hensyn til min nye Embedsgerning at bevare en intim Føling med hele det private Initiativ, der var i en kraftig Udvikling, særlig med den Opgave at skaffe Optagelses- og Iagttagelseshjem rundt om i Landet. Der var ogsaa i Byselskaberne begyndt en stærk Virksomhed for at skabe Institutioner til forebyggende Forsorg, som Dag-Arbejdsstuer, Vuggestuer, Asyls, Skolehaver o. s. v.

Som Formand i Overbestyrelsen for De danske Plejehjemsforeninger var jeg jo tillige Medlem af Børnesagens Fællesraad.

Hvor fristende det end kunde være, skal jeg dog ikke komme nærmere ind paa de enkelte Plejehjemsforeningers Udviklingshistorie, navnlig deres Arbejde for at holde Anbringelsen i Plejehjem højt. Denne Bog handler jo nemlig om »Danske Opdragelseshjem«, altsaa Hjem for Fælles-Opdragelse, og ikke om Plejehjemsforeningernes Hovedarbejde: Enkelt-Opdragelse i en Familie.

Stillingen som Formand i Overbestyrelsen maatte jeg paa Grund af Sygdom opgive i Maj 1923 og Provst Ræbild i Nøddebo afløste mig da, hvilken Stilling han stadig beklæder.

KRISTELIG FORENING TIL BØRNS REDNING

UDDRAG AF JUBILÆUMSBOGEN 1923

Ude paa Vestre Fængsels Kontor i København sad i Foraaret 1897 en Kreds af Mænd, Medlemmer af Københavns Fængsels-selskab, og forhandlede om forskellige Fanger, naar de skulde løslades, og hvem af dem Selskabet burde hjælpe. Der sad Fængselsin-

spektør Grundtvig, Politiinspektør Madsen, Kriminalretsassessor Cold, Fængselspræst Nissen m. fl. Det var vigtige Spørgsmaal, der forhandlede, det drejede sig om en Mængde ulykkelige, forvildede Menneskers Fremtid. Det var Tider, da der var fyldt i Københavns 3 Fængsler, Vestre Fængsel, Nytorvs Arresthus og Christianshavns Kvindearresthus. I Følge Politidirektørens Beretning gik der, naar man regnede Bødefaasonere med, i 1896 10787 Mennesker igennem disse 3 Fængsler, og Aarets Gennemsnitsantal af Arrestanter var 376 daglig. Hvor megen Elendighed gemte sig ikke bag disse Mure, hvor mange haarde og stejle Naturer, hvor mange bløde og vege. Det var Mennesker, hvoraf mange havde været ude i haarde Storme og i Fristelsernes Malstrøm eller lyttet til deres indsmigrende, lokkende Toner. Livet havde talt sit eget Sprog og slaaet sine dybe Fuger i dem. Hvorledes saa Minderne ud, fra Barndom og Ungdom, fra Hjem og Kammerater! Ofte for der en Gysen gennem dem, naar de tænkte derpaa, og hvordan det saa var gaaet dem — og nu laa Fremtiden derude, ja var der egentlig nogen Fremtid, var det muligt at haabe, at drømme Fremtidsdrømme, vilde ikke Mennesker se paa dem med onde Øjne, vilde der ikke lyde mange haarde Domme, og vilde deres Fortid ikke følge dem ud i Livet; stadig naar de vilde fremad, ja, naar det begyndte at lykkes baade med at faa et Arbejde, en Stilling og med at faa lidt Sejr over sig selv, over Viljen og Fristelsen, saa var det dér alt sammen, »han har gjort det og det,« »han har været saadan og saadan«, var det virkelig de ellers saa rare, elskværdige Mennesker, de gode, muntre Kammerater, der slog saa haardt, der stødte til den hældende Vogn — og saa bristede det. Var der noget Haab! Jo, der kom Bud fra Fængselssekretariatet, man vilde hjælpe baade den og den — og saa drog de ud og maatte kæmpe med den haardeste Storm og stærkeste Modvind: Menneskers Domme. Men der var mange, der blev tilbage, hvad skulde man gøre ved dem, var det Menneskevrag, umulige at hjælpe? Har man prøvet at arbejde blandt ulykkelige Mennesker, saa har man set: intet er umuligt for Menneskers Redning.

»Men hvad skal vi gøre med alle disse, som er tilbage, den store Vrimmel?« udrød Fængselspræsten, Pastor Nissen, »alle disse mange Børn og unge; kan de voksne Forbrydere reddes, og det kan de, og reddes der paa Vridsløse ca. 50 pCt. af de voksne Fanger, hvor meget mere maa saa ikke disse kunne reddes, det er uforsvarligt ikke at hjælpe dem.« Man enedes saa om, at Fængselspræsten til næste Møde skulde komme med en Fortegnelse over de Børn og unge, han vilde anbefale skulde hjælpes.

Ude i Fængslets Gange gik Fængselspræsten sin vante Gang, Celledøre aabnedes og lukkedes. Det var et trist Syn, der mødte ham

dér. Den kriminelle Lavalder var efter Straffelov af 10. Februar 1866 10 Aars Alderen, og som Følge deraf sad der rundt om i Københavns Fængsler ligesom rundt om i vort Lands andre Fængsler en Mængde Børn over 10 Aar. Det var underligt dér at træffe disse Drengene, hvoraf mange var saa fuldstændige Børn, saa de raabte efter Mo'r, og undertiden var saa smaa, at de næsten forsvandt i Cellen. Det var et underligt Syn, naar Fangerne ude paa Vestre Fængsel om Søndagen gik fra Kirke, at se den Mængde Smaadrenge og ganske unge midt iblandt de store, voksne Forbrydere. Det var mange hjerteskerende Scener, Pastor Nissen oplevede med disse Børn rundt om i Cellerne, og det var næsten gruopvækkende, naar han sad i Cellerne og talte med de enkelte, at høre Børnenes Skrig, naar de fik det dømte Antal Ris, eller de unge Mænd den skrækkelige Straf, Rotting. Mange af disse Børn havde været straffet 2—3 Gange, før de blev konfirmerede, og en meget stor Del af dem forhærdedes saadan ved denne Behandling, at de vendte tilbage atter og atter, ofte med meget korte Mellemrum. Dette Straffesystem var ganske uforvarligt, man opdrog derved Børn til Forbrydere i Stedet for at redde dem.

Saa kom det næste Møde i Fængselsselskabets Bestyrelse. Pastor Nissen mødte med en meget lang Liste over Børn og unge, som han varmt kunde anbefale til Hjælp og Anbringelse paa Landet gennem Fængselsselskabet. Hertil maatte man svare, at det ganske oversteget Fængselsselskabets Evner og Midler. Man forhandlede med »Foreningen af 1837«, men da denne Forening kun antog Børn til 12 Aars, allerhøjst til 13 Aars Alderen, henstillede Pastor Nissen, at man søgte efter yderligere Hjælp og foreslog, at han forhandlede med den kendte Børneven Carl Petersen, som i flere Aar havde berejst hele Danmark for Børnesagen, som havde sit eget Børnehjem »Betlehem«, Bjelkes Allé 34, som udgav sit eget lille filantropiske Blad »Samaritanen«, og som var Formand for »Herberg for Hjemløse«, hvor Pastor Nissen gentagne Gange havde talt og lært hans Virksomhed derigennem at kende. Forstander Carl Petersen hilste med Glæde Pastor Nissens Udtalelser om de Opgaver, der her laa for. Aftalen blev, at Pastor Nissen skulde skrive nogle Artikler om denne Sag i »Samaritanen«. Den 2. Januar 1898 skrev Pastor Nissen i »Samaritanen« en Artikel med Overskrift »Børn i de københavnske Fængsler«, som vakte megen Opmærksomhed. Han omtalte deri en Forening i London, hvis Medlemmers Opgave var at hjælpe ulykkelige Børn, og hvis daglige Bøn var: »Vor Fader, velsign alle stakkels Børn over hele Verden og fyld vore Hjerter med inderlige Ønsker om at hjælpe dem for Jesu Christi vor Herres Skyld.« Han skildrede Nøden i Børneverdenen og fortalte om de mange Børn, der sad i vort Lands Fængsler og voksede op til For-

brydere, hvis man ikke med Alvor og Kærlighed traadte til og hjalp dem, og han bad om, at Hjerterne maatte komme til at brænde for denne Sag. Mange forfærdedes, man havde ikke Anelse om, at Børn i 10—12 Aars Alderen sad i Fængsel, og at der i 1896 havde været arresteret i Københavns Fængsler 418 Børn under 15 Aar.

Den lille Gnist havde tændt; det var et lille Frø, der var begyndt at spire, men hvad skulde ske? Ingen havde tænkt paa at danne en Forening, og ingen syntes at kunne. Pastor Nissen, der ikke alene var Fængselspræst ved alle Københavns Fængsler, men ogsaa Præst i det store Sct. Matthæus Sogn med sine 60—70.000 Mennesker, havde Hænderne fulde, det syntes haabløst. Alligevel, Kaldet lød, Nøden og Forholdene tvang, og alles Opmærksomhed var bleven vakt, saa der maatte handles, Herren maatte vise Vej, hvorledes det skulde ske. Pastor Nissen skrev yderligere et Par Artikler i »Samaritanen« om »Børn i Fængsler«, ligesaa skrev Børnehjemsforstanderne Carl Christensen-Ordrup og Carl Petersen forskellige Artikler. Ogsaa Dagbladene tog Spørgsmaalene op til Behandling, og efter at Forstander Carl Christensen-Ordrup havde skrevet en Artikel i »Dannebrog«, begyndte Journalist Holger Rosenberg under Mærket »Craal« en lang Række dygtige Artikler om, hvad der burde gøres for alle disse mange ulykkeligstillede, vildfarne og vildledte Børn og slog stærkt til Lyd for, at Staten ved Siden af det private Initiativ tog sig af den store Samfundsopgave i Henhold til Kommissionsbetænkningen af 1895. Pastor Nissen forhandlede med forskellige fremragende Mænd i Menigheden, Pastor Ussing, Valby, Pastor Vilhelm Beck, Fængselsfolk m. fl., og det blev ham mere og mere klart trods alt Arbejde og alle Hindringer, at han maatte tage Arbejdet med denne mægtige Opgave op, saa godt han kunde, han maatte lyde Kaldet. Pastor Nissen bad saa Forstander Carl Petersen om at være med og paa dennes Forslag tillige Bogtrykker Eriksen, Nørrebro, en varmhjertet og meget praktisk Mand, som sammen med Carl Petersen havde staaet i Pastor Frimodts store Menighed i Johannes Sogn, og som havde været med i forskellige vigtige Menighedsopgaver. Det første Møde blev holdt hos Bogtrykker Eriksen 28. M a r t s 1 8 9 8, hvor de 3 Mænd drøftede de forskellige Muligheder, og især om man skulde slutte sig til »Foreningen af 1837« for København, da den var en god og virksom Forening, og faa den til at udvide sine Rammer til hele vort Land og til alle Børn under 18 Aar, eller der skulde begyndes paa noget nyt. Man enedes om, at Opgaverne var saa mange og store, at der burde stiftes en ny og stor Forening, der kunde sætte nye Kræfter i Bevægelse og faa en Mængde Kvinder og Mænd dragne ind i det for hele vort Land og Folk saa vigtige Arbejde for alle ulykkeligstillede Børn. I den følgende Maaned samledes de 3 Mænd gentagne Gange og enedes om at bede den nidkære og

dygtige Fængselspræst, Pastor Joh. Munck, Vridsløse, om at indtræde i Bestyrelsen, at søge en Sekretær til Arbejdet, og at overdrage Pastor Nissen at udarbejde et Opraab, som forsynet med flere Hundrede Anbefaleres Navne skulde spredes rundt om i vort Land. Pastor Joh. Munck hilste ud fra sine mange sørgelige Erfaringer i Vridsløse Forbedringshus det nye Arbejde og den nye vordende Forening med stor Glæde og erklærede sig straks villig til at indtræde i Foreningens Bestyrelse. Endnu savnedes en eller to Jurister i den ny Bestyrelse, men efter forskellige Forhandlinger lykkedes det at formaa de 2 dygtige og anerkendte Mænd, Højesteretsassessor E. Florian Larsen og Overretssagfører J. V. Møldrup, til at indtræde i Bestyrelsen. Der var endnu en Mand, som man meget gerne saa som Medlem af Bestyrelsen, det var den kendte Børneven, daværende Forstander for Holsteinsminde Optragelsesanstalt, Mads Lind, men Anmodningen til ham om at indtræde i Bestyrelsen krydsedes af en Meddelelse om, at han fratraadte Stillingen paa Holsteinsminde. Dermed var Sekretærspørgsmaalet løst; paa en underlig herlig Maade havde Foreningen faaet som Gave den Mand, som den trængte til, og igennem de 25 Aar skulde blive til saa stor Hjælp og Velsignelse i Foreningens stærkt voksende Arbejde, og varmt anbefalet af sin nærmeste Foresatte, Pastor Vilh. Beck, overtog i Juli 1898 den gennem mange Aar nidkære Arbejder for Børnegudstjenestesagen og forskelligt Arbejde for ulykkeligstillede Børn Sekretærgerningen i Foreningen. Et stort, betydningsfuldt Skridt var gjort, Bestyrelsen var dannet, Sekretær var antaget, og man stod nu overfor den store Opgave, et omfattende Redningsarbejde for alle vildfarende Børn i Danmark, et Redningsarbejde for hvilket Pastor Nissen stillede som Program og Maal: »I n t e v i l d f a r e n d e B a r n a f v i s e s«, hvorvidt og paa hvilken Maade dette skulde løses, kom de følgende 25 Aar til at vise.

Da Opraabet var bleven udarbejdet og godkendt af Bestyrelsen, drog Pastor Nissen ud for at samle Anbefalere til at underskrive Opraabet. Maalet var sat højt: »flere Hundrede«, thi man vilde gøre det danske Folk klart, at det var et Nødraab, der skulde trænge ind til det danske Folks Hjerter, og som kunde blive hørt og forstaaet fra Skagen til Gedser, saa stor var Nøden i Børneverdenen, og saa stor en Samfundsopgave drejede det sig om. Efter at Pastor Nissen havde faaet som den første Anbefaler sin Sognepræst ved Sct. Matthæus Kirke i København, Provst Th. Levinsen, der med stor Glæde og Kærlighed fulgte Foreningens Arbejde fra dens første Begyndelse, kørte han i en Droske rundt for møjsommelig at samle Anbefalere, en for en, til denne store Sag. Den store Beredvillighed og Kærlighed, der mødte ham overalt, virkede opmuntrende, og med rivende Fart voksede Anbefalernes Skare, saa den i Løbet af et Par Maaneder var naaet til

700. Ogsaa mødte Foreningens Fremkomst den største Velvilje, og man var fra forskellige Sider klar paa, at det vilde være den letteste Sag at danne Foreningen som en stor Nationalforening efter den Forstaaelse og Velvilje, den overalt mødte. Man vedtog at kalde Foreningen »Kristelig Forening for offentlig tiltalte og straffede Børns Redning«, idet man ønskede deri at betone to Ting, det ene var en Kamp imod den Vildfarelse at opdrage Børn og Unge ved Fængselsstraf, Ris og Rotting, og et Arbejde for at redde de stakkels Børn og Unge, som i en saa tidlig Alder kom i Fængsel med Fare for at synke ned til at blive Forbrydere for hele deres Liv, og det andet var, at man først og fremmest ønskede at ruske den danske Menighed op til Forstaaelse af denne Opgave og at gøre dette Arbejde til et Menighedsarbejde, selv om naturligvis alle kunde være med. Selvfølgelig myldrede det frem med Raadgivere, som vilde hver især raade ham, hvorledes han skulde begynde Arbejdet, den ene raadede et, en anden et andet, omtrent ligesaa mange Raad som der var Mennesker, indtil han maatte bryde alle disse Forhandlinger af. Terningerne var kastede, og Vejen begyndt at blive afstukken.

Fredag den 9. September 1898 Kl. 7 paa Pastor Nissens Bopæl, Niels Ebbesensvej 20, 2den Sal, København, holdt Foreningens Bestyrelse sit første, konstituerende Møde, hvor Bestyrelsen konstituerede sig med Pastor Nissen som Formand, som siden den Tid har været Formand uafbrudt i 25 Aar. Overretssagfører Møldrup paatog sig Hvervet som Foreningens Hovedkasserer, bistaaet af sin Hustru, der udførte dette store Arbejde med stor Flid og Omhu i den paafølgende mærkelige Tid, da Pengene strømmede ind paa en enestaaende Maade. Endvidere vedtog man Foreningens Love og at udsende det store Opraab rundt om til Landets Dagblade, Dommere, Præster, Lærere med flere.

Den følgende Tid efter Foreningens Stiftelse blev stærkt optaget af Agitation og Arbejdet med at organisere Foreningen. Rundt omkring fra Landets forskellige Egne kom der Anmodninger om at faa Møder afholdt om Sagen, saa Sekretær Lind blev stærkt optaget deraf og af at finde Hjem til Foreningens første Børn. Maalet var nu at faa dannet Udvalg rundt om i Amterne. Allerede 3. Januar 1899 begyndte Pastor Nissen en Rundrejse i hele Danmark med dette Formaal, senere blev han ogsaa ledsaget af Fængselspræst Munck og Forstander Carl Petersen, som samledes til Møde med Mænd i forskellige Amter, og senere foretog ogsaa Højesteretsassessor Florian Larsen en Rejse til nogle enkelte Amter. Udvalgene begyndte derfor ogsaa hurtigt at dannes. Det første Udvalg dannedes i Odense 26. April 1899 med daværende Borgmester (senere Amtmand) i Odense Simony som Formand. Endnu sidder deri 2 meget virksomme Medlemmer, daværende Sogne-

præst i Kauslunde, nu Biskop over Fyns Stift, Rud, der er Udvalgets Formand, og Lærer Romose, som igennem de mange Aar har gjort et fortrinligt Arbejde ved aarligt at rejse omkring og tilse alle de i Odense Amt anbragte Børn. Ligeledes stiftedes i Præstø Amt meget snart et Udvalg med Pastor Lichtenberg som Formand. Hans fortrinlige organisatoriske Evner viste sig snart i dette Udvalgs Organisation, Amtet blev delt mellem Kredsformænd, som arbejdede med en Skare af Tilidsmænd i Sognene, og denne udmærkede Begyndelse mærkes endnu i høj Grad i Præstø Amt.

Mangelen af 1 à 2 Optagelseshjem følte allerede nu efter $\frac{1}{2}$ Aars Forløb stærkt. I Maj 1899 havde Foreningen antaget 55 Børn, deraf var de 48 fra København, 1 fra Landet paa Sjælland, 3 fra Fyn, 1 fra Lolland, 2 fra Jylland, deraf 42 Drengene og 13 Piger, og medens der kun var kommen 2 Børn fra Jylland, anbragtes der 23 Børn derovre.

Hvad var her at gøre? Ogsaa her blev Foreningen hurtig hjulpen. Fodlæge Sørensen Hustru, Fru Jakobine Sørensen i København, der nærede en meget stor Kærlighed til disse ulykkelige Børn, aabnede sit Hjem for saa mange Børn, som det kunde rumme, og det blev en ikke lille Skare, som igennem en Række Aar gik ind og ud fra Fru Sørensens kærlige og gode Hjem.

Sekretær Lind og Hustru gjorde alt, hvad de kunde, for at modtage og hjælpe ulykkeligstilte Børn og ikke alene de Børn, som Foreningen kunde antage, men ogsaa mange andre, store og smaa, som ikke kunde anbringes af Foreningen, fandt Vej til deres gæstfrie Hjem.

Foreningen var saa heldig at knytte til sig en ung varmhjertet Læge, V. N i s e n, København, som var saa elskværdig g r a t i s at undersøge ethvert Barn, som blev antaget af Foreningen.

Og naar Foreningen ikke alene ser paa det Grundlag og de Omgivelser, hvorunder den nu lever og virker, men paa sin egen Virksomhed, hvad der er udført i de Aar, og hvorledes den nu staar, maa den staa undrende og glæde sig. En Skare af vildfarende Børn og unge er igennem de 25 Aar gaaet ud og ind gennem dens Døre, og 2712 kom i de Aar ind under dens Omsorg og Pleje. 2712! som skulde hjælpes og plejes, helbredes og forvandles, hver eneste en af dem, til et helt nyt Liv med nyt Mod, nye Kræfter, en hel ny Fremtid, og i Øjeblikket staar endnu over 350 under dens Varetægt. Det var groet rundt om, det kan man se paa Ourøs flade Strand, eller hvor det lille bitte Husmandshus laa derudenfor Ærøskøbing; det har groet siden den lille første Artikel: »Børn i Fængsler«. En stor, lykkelig Ungdomsskare er groet op under Foreningens store Tag, og de gaar nu omkring mange af dem som dygtige, modne, ja troende Mænd og Kvinder i alle Livsstillinger, universitetsdannede Mænd, Lærere, Købmænd, Haandværkere, Skibskaptajner, Landmænd eller som flittige, lykkelige Arbejds-

mænd. Ja, der var dem, det gik daarligt med, men derfor blev Forningens Gerning for dem dog ikke forgæves, og en Dag kan den kærlige Sæd, der blev saaet i deres Hjerter, bære lykkelig Frugt.

Lige siden Kaldet lød om at tage denne Gerning op blandt de allerulykkeligste Børn og unge, har det været Gave paa Gave, alt — alt sammen, og Foreningen og dens Medarbejdere har oplevet Virkeliggørelsen af Augustins bekendte Bøn: »Forlang af mig, Herre, hvad Du vil, men giv mig saa, hvad Du forlanger.«

BØRNESAGENS FÆLLESRAAD

VED ESKE M. ESKESEN

Den stærke Interesse for Børneforsorgen i Tiden efter 1890 førte, som foran meddelt, til Dannelsen af flere Foreninger, der hver for sig gerne vilde udrette saa meget som muligt. Det kunde ikke undgaas, at der i Begyndelsen var nogen Usikkerhed med Hensyn til disse Foreningers Virksomhedsomraade, navnlig havde »De danske Plejehjemsforeninger« og »Kristelig Forening til Børns Redning« ikke let ved at finde Grænselinien imellem de to Foreningers Omraade. Dertil kom, at Pastor Kaae, som har indlagt sig saa megen Fortjeneste ved Oprettelse af Plejehjemsforeninger, angreb Børnehjemmene, hvortil dengang henregnedes alle Arter af Opdragelseshjem. Der førtes i den Anledning i Dagbladene og navnlig »Fyns Tidende« en skarp Strid mellem Pastor Kaae og »Udvalget for Danmarks Børnehjem«, som dengang bestod af Forstanderne, Budde, Carl Christensen-Ordrup og Eske M. Eskesen og Forstanderinderne Frk. Pontoppidan og Frk. Herreborg.

At der saaledes var et daarligt Forhold mellem de Foreninger, som arbejdede for Børneforsorgen, følte af alle Parter baade som uheldigt og uværdigt, og ved et Møde paa Københavns Raadhus den 21. og 22. Maj 1901, hvor de nævnte Foreninger var repræsenteret, talte Formanden for »Kristelig Forening«, Pastor Nissen, meget indtrængende om Ønskeligheden af Samarbejde. Denne Tanke vandt Tilslutning. Forhandlingerne fortsattes efter Mødet, og den 7. Januar 1903 dannedes »Børnesagens Fællesraad« bestaaende af Formændene for »Kristelig Forening til Børns Redning« og »Dansk Børnehjemsforening« og Formanden i Overbestyrelsen for »De danske Plejehjemsforeninger«. I 1919 optoges »Foreningen for Skole- og Ungdomshjem« og i 1925 »Foreningen for Optagelses- og Iagttagelseshjem« i Fællesraadet. For Tiden forhandles der om Optagelse af en Repræsentant for den forebyggende Børneforsorg. I 1925 er begyndt et Samarbejde mellem Fællesraadet og »Dansk Værgeraadsforening«.

Ved Dannelsen af »Børnesagens Fællesraad« droges det private Initiativ i Børneforsorgen ind i et Fællesskab, som i høj Grad har bidraget til, at der blev et godt Samarbejde mellem de repræsenterede Foreninger, men ogsaa til, at der optoges og gennemførtes Fællesopgaver til Gavn for Børneforsorgen som Helhed.

Det blev en Hovedopgave for Fællesraadet at paakalde den almindelige Interesse for Børneforsorgen, at gøre »Børnesagen til en Folkesag«. Derfor har Fællesraadet ladet afholde Folkemøder for Børneforsorg i København og paa Nyborg Strand, udgivet »Børnesagens Tidende« og ved Julekollekt og »Julestjerne« faaet store Dele af Folket med til at støtte Institutioner, der arbejder for Børneforsorg, ogsaa saadanne Virksomheder, der ikke er repræsenteret i Fællesraadet.

I 1905 afholdtes efter Initiativ af »Børnesagens Fællesraad« det første nordiske Børnesagsmøde i København. I 1919 dannedes »Nordisk Sammenslutning til Værn for Børn og Unge«, hvori hvert af de 4 nordiske Lande har sin »Sektion«. Danmark repræsenteres ved »Børnesagens Fællesraad«. Denne Sammenslutning udgiver et nordisk Tidsskrift, »Barn og Ungdom«, og har afholdt nordiske Fællesmøder 1921 i København og Nyborg og 1924 i Oslo.

De offentlige Myndigheder, Regering og Rigsdag, Overværgeraad og Overinspektion for Opdragelseshjemmene, har stillet sig meget forstaaende og velvillige overfor Fællesraadet, naar dette paa det private Initiativs Vegne har fremsat Ansøgninger eller Forslag. Ved Affattelse af Børneloven af 1905 blev der i væsentlig Grad taget Hensyn til Henstillinger fra Fællesraadet. Et Medlem af Fællesraadet var Medlem af det Udvalg, der forberedte den nugældende Værgeraadslov, og en mindre Ændring i denne Lov er i 1926 vedtaget væsentlig i den Affattelse, som Fællesraadet har foreslaaet. Ogsaa administrative Spørgsmaal er af Overinspektionen og Ministeriet afgjort under Hensyntagen til Andragender fra Fællesraadet.

Det gode Samarbejde, der altid har været i »Børnesagens Fællesraad«, og Resultaterne af dette Samarbejde viser, at det var en lykkelig Idé, Pastor Nissen fremsatte i 1901, at bringe Samarbejde i Stand mellem de Foreninger, der har det fælles Maal at hjælpe Samfundets fattigste og mest ulykkeligt stillede Børn.

Maatte Samarbejde i Fremtiden blive ligesaa godt, og Resultaterne deraf endnu bedre.

Siden Fællesraadets Oprettelse har der været følgende Medlemmer: Pastor Kaae. Forst. Carl Christensen-Ordrup, Pastor Nissen, Overretsassessor Brun, Forst. H. Lind, Forst. Møllerup, Forst. Beck, Forst. Eskesen, Provst Ræbild, Forst. Bonnevie, Forst. Jul. Petersen. Medlemmerne skiftes til at være Formand et Aar ad Gangen.

1905—1926

VED ESKE M. ESKESEN

Med Børneloven af 1905, som vil blive omtalt af Hr. Overinspektør Skjerbæk i II. Afsnit af Bogen, fik Opdragelseshjemmene et nyt Grundlag for deres Arbejde. Der indførtes en Deling af Hjemmene efter de Opgaver, som de paatog sig, og de fik bedre økonomiske Vilkaar for Arbejdet.

Loven gav Anledning til en stærk Udvikling af Børneforsorgen, og ikke mindst indenfor Opdragelseshjemmenes Omraade. Af de i denne Bog omtalte 208 Opdragelseshjem er 67 oprettet før 1905, 66 i Tiden fra 1905 til 1915 og 75 fra 1915 til 1926.

Naar Opdragelseshjemmene har haft saa stor Fremgang i Tiden efter 1905, saa skyldes det utvivlsomt, at de har evnet at tilpasse sig efter de Krav, der har været stillet til dem, og at de i stedse stigende Grad har vundet Befolkningens Tillid.

Loven af 1905 delte Opdragelseshjemmene i tre Afdelinger, Børnehjem, Opdragelsesanstalter (en Betegnelse, der senere er bortfaldet, idet de paagældende Hjem er delt i to Afdelinger: Skolehjem og Ungdomshjem), samt Optagelseshjem. Disse Delingslinier er nogenlunde holdt siden.

BØRNEHJEMMENE

VED ESKE M. ESKESEN

»Vi vilde bygge Hjem for de Børn, hvis Skæbne nægtede dem et Familieforhold, hvori de kunde gøre Erfaring om det Baand, som kristelig Kærlighed knytter mellem Forældre og Børn, og hvor den Arvepart, som Gud har nedlagt i deres smaa Hoveder, Hænder og Hjerter, kan sættes paa Rente og give dem Kraft til at bestaa i Livets Storme og til at holde ud i dets Fristelser.« Saaledes betegnede Anders Stephansen Børnehjemmenes Opgave, saaledes har hans Efterfølgere vedkendt sig den og stræbt efter at fuldføre den. At modtage det hjemløse Barn, helst saa tidligt som muligt og at give det et Hjem, et virkeligt Barndomshjem, hvor det kan vokse op trygt og glad i Bevidstheden om, at Kærlighed omgiver det, og Hjemmet skærmer det, som Barnet skærmes og værnes i dets naturlige Hjem, det er Børne-

hjemmenes Idé; jo længere vi naar frem imod dette Maal, des nærmere er vi Idealet. Den, som kender de danske Børnehjem, vil vide, at de alle stræber imod dette Maal, og at de i mange Tilfælde naar det.

Indtil Børneloven af 1905 satte Skel, mellem forskellige Arter af Opdragelseshjem, kaldtes de alle for Børnehjem. En Sammenslutning som dannedes 1895 og omfattede alle Arter af Opdragelseshjem, kaldtes »Udvalget for Danmarks Børnehjem«, og da »Dansk Børnehjemsforening« stiftedes ved et Møde i Odense den 6. Juli 1901, var der ikke Tale om at gøre Forskel. Forstander Budde paa Holsteinsminde (senere Skolehjem) var med i Bestyrelsen, ligesom han havde været med i det førstnævnte Udvalg.

Om Børnehjemmenes Opgaver hedder det i Loven af 1905, § 12: »Børn, som ikke kunne antages at være sædeligt fordærvede eller af en særlig vanskelig Karakter — — — bør som Regel anbringes i en Familie eller, hvor dette støder paa Vanskeligheder eller paa Grund af Barnets Svagelighed eller andre Særegenheder ikke er ønskeligt, i et Børnehjem«.

Til de »Særegenheder«, som ikke gør det ønskeligt, at Børn anbringes enkeltvis, henregnede de Myndigheder, som kom til at administrere Loven, meget snart, og i stedse stigende Grad, at et Barn hørte til en Søkendeflok. De mest forstaaende Myndigheder vidste det forud, og flere og flere lærte af Erfaring at indse, at Søkende ikke uden bydende Nødvendighed bør adskilles. Saa længe som Søkende bliver sammen, er det, som de ikke helt er fjernede fra deres Hjem. Baade under Opvæksten og navnlig i Ungdomsaarene er Søkendekærlighed af stor Værdi. De ældre Søkende tager sig, ofte med rørende Omhu, af de yngre, de stærke af svagere, til lige stor Gavn for begge Parter. Af de anbringende Myndigheder er det ikke blot Værgeraadene, som har Øje for dette. Københavns Forsørgelsesvæsen, som i høj Grad benytter Plejhjemsanbringelse, har oprettet særlige Børnehjem for Søkende, Odense og Aarhus ligesaa. Flere andre Kommuner anbringer saa vidt muligt Søkende sammen i Børnehjem, Frederiksberg har saaledes Forbindelse med flere Børnehjem, hvor Søkende fortrinsvis anbringes.

Ved Omtalen af de enkelte Børnehjem vil det ses, at det store Flerstal af Hjemmene er beregnet for ganske almindelige Børn. Men der findes ogsaa en Del Hjem, som har paataget sig særlige Opgaver som at modtage svagelige Børn eller Børn, der af en eller anden Grund ikke godt kan undervises i den offentlige Skole. Navnlig er der nogle Hjem, som har til Opgave at opdrage Børn, som ikke kan følge Undervisningen i en almindelig Skole, fordi deres aandelige Udvikling er »forsinket« og ikke svarer til deres Alder.

At oprette Børnehjem med saadanne særlige Opgaver er ikke nogen ny Tanke. I et Brev til Carl Christensen-Ordrup, skriver Budde den 1. Februar 1902: »Der er en Sag, som jeg vil bede »Dansk Børnehjemsforening«s Bestyrelse*) tage under Overvejelse. Jeg har længe syntes, at Børnehjemsvirksomheden mere end hidtil burde medtage særlige Opgaver. Naturligvis er det ikke min Mening, at alle Børnehjem, eller blot Flertallet af dem burde sætte sig særlige Opgaver, men vi trænger sikkert til, at der ved Siden af de almindelige Hjem ogsaa er Hjem med den udtrykkelige Bestemmelse, at optage Børn, der lider af særegne Svagheder, baade aandelige og legemlige . . Ganske vist anser jeg det for en af Børnehjemmenes Fordele, at der optages mere vanskelige Børn mellem mindre vanskelige, saa at de, om jeg saa maa sige, »uglesete« Børn forsvinder i Børnenes almindelige Skare og ikke bliver mærkede, men der er jo Tilfælde, særlig i legemlig Henseende, hvor der er saa stor Smittefare, at det vanskeligt kan forsvares at lade de angrebne Børn gaa mellem de sunde. Det er f. Eks. Tilfældet med epileptiske, syfilitiske o. s. v. Børn«

Buddes Forslag gaar ud paa Oprettelse af et Hjem for tuberkuløse Børn. Det blev ogsaa oprettet af »Dansk Børnehjemsforening«, men er senere overgaaet til »Foreningen til Tuberkulosens Bekæmpelse«.

For epileptiske og syfilitiske Børn er der senere oprettet særlige Børnehjem. For Børn, der lider af »aandelige« Svagheder, er der som foran nævnt ogsaa oprettet særlige Hjem, mens den erfarne og kloge Buddes kærlige Ord om de »uglesete« heller ikke er glemt. Mange »vanskelige« Børn optages i de almindelige Hjem og »forsvinder i Børnenes almindelige Skare«.

I tidligere Tid var det ret almindeligt, at Børnehjemmene optog Børn fra den spædste Alder og beholdt dem til Konfirmationsalderen.

Dette er man snart kommen bort fra om end til Sorg for mangan »Børnehjemsmo'r«, som synes, at hun derved mister noget af den bedste Glæde ved Gerningen. Det findes ikke forsvarligt at have maa-ske flere spæde Børn sammen med skolesøgende Børn. Faren for »Børnesygdomme«, Mæslinger, Kighoste o. s. v., der er saa livsfarlige for spæde Børn, er for stor.

I de senere Aar er der derfor oprettet mange Spædbørnshjem, som modtager Børnene fra Fødselen og beholder dem, til de er 1 à 2 Aar gamle, hvorefter de anbringes paa anden Maade. I mange Tilfælde er Spædbørnshjemmene tillige »Mødrehjem«, d. v. s. den ugifte Moder optages sammen med sit Barn paa Hjemmet og bliver der sammen med Barnet en kortere eller længere Tid, oftest 1 Aar. Dette er af overordentlig stor Betydning baade for Barn og Moder.

Der stilles ret store Fordringer til Indretning og Ledelse af Hjem for

*) Budde var selv Medlem af Bestyrelsen.

spæde Børn, men Overinspektionens Statistik viser da ogsaa, at Dødelighedsprocenten i disse Hjem taget som Helhed i flere Aar har været lidt lavere end for Børn i samme Alder i hele Landet.

I de øvrige Børnehjem bliver Børnene som Regel til Konfirmationsalderen, hvorefter de anbringes i Tjeneste eller Lære. Og ligesom det almindelige Hjem søger at hjælpe Barnet, efter at det har forladt Hjemmet, saaledes gør Børnehjemmene det ogsaa. De søger at vedligeholde Forbindelsen med deres store Børn, vejlede og hjælpe dem, tager imod dem paa deres Fridage og i deres Ferier. Af en Opgørelse fra 94 Børnehjem fremgaar, at disse Hjem har Forbindelse med 3354 tidligere Plejebørn. I mange Børnehjem er der i Julen lige saa mange Voksne i Besøg, som der er Børn i Hjemmet. Besøg af tidligere Plejebørn med Ægtefælle og egne Børn hører til de almindelige Begivenheder; et Bryllupsgilde i Børnehjemmet for en af de unge Piger hører til de kæreste Begivenheder, som samler »Søskendeflokken« fra de Aar, da Bruden var Barn i Hjemmet.

Dette Værn om de Unge, som er opvokset i Børnehjemmene, svarer i det væsentlige til, hvad det naturlige Hjem yder sine Børn. Det er en overmaade betydningsfuld Del af Børnehjemmenes Virksomhed. Denne Hjælp og Gæstfrihed yder Børnehjemmene gratis.

Paa et Møde i Odense den 6. Juli 1901 stiftedes »D a n s k B ø r n e h j e m s f o r e n i n g« som en Fortsættelse af »Udvalget for Danmarks Børnehjem«, der var dannet 1895. Foreningen omfatter ca. 150 Børnehjem og har desuden mange Enkeltmedlemmer.

Det er Foreningens Opgave at varetage Børnehjemmenes Fællesinteresser og navnlig at arbejde for gode pædagogiske og økonomiske Forhold i Hjemmene. Foreningen har i de sidste 10 Aar fordelt over 250.000 Kr. til Børnehjemmene og til Hjælp for Unge, som er udgaaet derfra, navnlig til dem, der søger faglig Uddannelse eller Skoleuddannelse (Højskoler, Realskoler, Seminarier, Universiteter). I samme Tidsrum er fordelt ca. 25.000 Kr. til afgaaede Børnehjemsledere, som fremdeles tager sig af deres tidligere Plejebørn. Midlerne er tilvejebragt mest ved Indsamlinger, som »Børnesagens Fællesraad« har foretaget, men tillige ved andre Gaver. Den største Gave, som Foreningen har modtaget, er 50.000 Kr. fra Julemærkekomitéen.

Bestyrelsen bestaar af 7 Medlemmer. I de 25 Aar, Foreningen har bestaaet, har der været følgende Bestyrelsesmedlemmer: Forst. Carl Christensen-Ordrup, Forst. L. Budde, Borgmester C. Lehmann, Forstanderinde Frk. Herreborg, Forst. Nic. Bojsen, Sekretær M. Lind, Forstanderinde Frk. Kvistgaard, Forstanderinde Frk. Magdalene Andersen, Forst. Eske M. Eskesen, Forst. N. K. Thomasen, Forstanderinde Frk. Laura Boesen, Forst. Chr. Jensen, Forstanderinde Frk. Kaja Jensen. Bestyrelsens Formænd har været Carl Christensen-Ordrup 1901—1916. Eske M. Eskesen 1916 til Dato. Borgmester Lehmann har været Kasserer fra 1901 til Dato.

SKOLE- OG UNGDOMSHJEMMENE

VED FORSTANDER A. BONNEVIE

Skole- og Ungdomshjemmene er beregnede for Anbringelse af de Børn og Unge, om hvem det maa antages, at der skal længere Tids Ro og Opdragelse til for at føre dem bort fra det, der har gjort deres Liv Fortræd og frem mod alt det, der rummes i Ordene »et smukt og et godt Hjerte«. »Den gode Samfundsborger« hedder Maalet i Almindelighed; men selv der, hvor denne ydre Maalestok maaske ikke altid vil blive anerkendt i det enkelte »Resultat«, har Opdrageren dog saa at sige altid oplevet, at der dog blev saaet ikke saa lidt i Tiden paa Hjemmet, og ogsaa, at noget faldt i den gode Jord, og vil give Frugt til sin Tid.

Det er først Værgeraadsløven af 1922, der indfører Betegnelsen Skole- og Ungdomshjem; før hed det Opdragelsesanstalter, og disse deltes igen i to Grupper: De almindelige — eller mildere — Anstalter, og — de strengere — for særlig vanskelige Børn. Hertil kom saa i 1908 de to ifølge Loven oprettede Statsanstalter, som de »strengeste«, en for Drengene og en for Piger. Ved Børnelovens Ikrafttræden 1905 eksisterede som Opdragelsesanstalter 12 af de nuværende 20 Skole og Ungdomshjem, saa der var paa dette Omraade et godt Grundlag for Loven at bygge paa; men Anstaltens Indretning og deres Forhold var de fleste Steder af meget primitiv og fattig Beskaffenhed. Der havde været ventet paa Loven i 10 Aar, og klarere og klarere mærkedes det, at det private Initiativ ikke ene kunde løse Opgaverne, Staten maatte træde til med sin Lovgivning og derigennem ogsaa med sin pekuniære Støtte. Det varede dog længe, inden der kom virkelig forsvarlige Forhold for Opdragelsesanstalterne, og flere af de »Affærer«, som disse udsattes for, skyldtes vel dybest, at der lagdes Opgaver paa dem, som de ingenlunde var rustede til at løse. Initiativet til Forbedringerne — saavel de rent ydre som de indre — kom dog ikke fra den nu tiltrædende Statsledelse, som godt var; de var paa den Maade muligvis kommet hurtigere; men ikke med den Livets Ret og Kraft, som nu kom til at præge dem og til at særpræge de enkelte Hjem, der alt i deres private Oprindelse havde hver sine Ejendommeligheder. Hos Overledelse og Bevillingsmyndigheder fandtes der igennem den forløbne Snes Aar altid stor Lydhørhed for Opdragelsesanstaltens berettigede Krav, og store Ofre er der bragt for at sætte dem i Stand til at løse deres Opgave paa bedste Maade, og meget Hensyn er der taget til den personlige Indsats i Arbejdet.

Vanskeligt maatte Opdragelsesanstaltens Arbejde blive; men det havde fra første Færd fælles Rod med hele den danske Børnesag, hvis Pionerer ikke kendte Skel imellem Børn og ikke vilde, at nogle

af dem skulde have sort Kokarde paa. Fra den fælles Grund tør det vel nu nok siges, at det er Opdragelsesanstaltens eget Arbejde, der endelig har faaet fjernet et vanærende Særmærke fra deres Børn, idet Loven af 31. Marts 1926 om Ændringer i Værgeraadsløven kun beholder Betegnelsen »særlig vanskelige«.

Selvfølgelig er det svært at opdrage de vanskeligste Børn og Unge under almindelige frie og hjemlige Forhold; men det har staaet for Lederne, som den sikreste og bedste og den eneste farbare Vej, og længe før den nuværende Lov havde godkendt Ordet »Opdragelses-hjem«, havde Opdragelsesanstalterne selv forandret Navnet saaledes, og det var ingen falsk Etikette, hvad ikke mindst udenlandske Fagfolk, der besøgte vore Hjem, har bevidnet.

Skole- og Ungdomshjemmene maatte nødvendigvis blive temmelig store. Dette er imod det almindelige danske Hjembegreb, og paa mange Maader har Hjemmene da ogsaa søgt at modvirke det uheldige heri, idet der er indført Deling og Grupper indenfor det enkelte Hjem. Men store Hjem har ogsaa Fordele, som man ikke bør se bort fra. Selv har jeg altid betegnet Fordelene saaledes, at Barnet og den Unge her kom til at staa i »de mange Muligheders Land«. —

Skole- og Ungdomshjemmet skal præstere meget overfor sine Elever, og give baade Undervisning og Oplæring. Arbejdet har langt Sigt. Gennemførelsen kræver Fasthed for at naa fra Maal til Maal, alt dette stiller sine store Krav — og det »store« kan derfor ikke undgaa.

Undervisningen gælder ikke blot alm. Folkeskoleundervisning; der er alle Steder flere særlige Fag som Sløjd, Husflid, Skolekøkken, Musik m. m. Dertil kommer Efter- og Ungdomsskolen under forskellige Former og endelig den faglige Oplæring med tilknyttet Teori og teknisk Undervisning.

En stor Del af de Unge har da ogsaa gennem Aarene fuldført en Uddannelse, og aflagt Svendep prøve eller opnaaet Bevis for anden afsluttet Uddannelse.

Ogsaa mange unge Piger er udlært paa forskellig Vis udover den huslige Oplæring, som de altid faar.

Nu da Forsorgen over Ungdomshjemmenes Elever varer til det 21. Aar, er der betydeligt bedre Betingelser for at fremme det gennemførte i Opdragelsen og Oplæringen.

Skole- og Ungdomshjemmene har i Aarenes Løb sat mere og mere ind paa at opdrage og øve Elevernes Selvstændighed og faa Vekselvirkning imellem Hjem og Omegn. Det er saa langt fra gjort med Livet indenfor Hjemmets Enemærker, der maa være nøje Tilknytning til det udenfor, det er jo der, at Prøven skal staa!

Spejdersport er indført paa flere af Hjemmene baade for de yngre

og ældre Elever, ogsaa paa et enkelt af Pigeheimmene, og det er utvivlsomt, at der under rette Ledelse bringes meget godt ind i Arbejdet herved.

Hjemmene glæder sig over en stigende personlig Interesse for den enkelte Elev hos Værgeraadene efter den ny Lovs Ikrafttræden, og ogsaa til Elevens eget Hjem eller Paarørende søger man at faa det bedste Forhold til Fremme af Opdragelsen; thi hvis der arbejdes imod fra den Side, hjælper Lovens Magt ikke meget.

Skole- og Ungdomshjemmene, der nu har lige omkring 1000 Elevpladser, har siden 1905 staaet, sammensluttet i en Forening, og fra 1907 har Foreningen været repræsenteret i Børnesagens Fællesraad.

1918 paabegyndte Foreningen et »Efterværnsarbejde« for de udgaaede Elever, og denne Gren af Foreningens Virksomhed har haft en meget stærk Vækst og føles nu som et ganske uundværligt Led i hele Arbejdet. Iøvrigt har det ogsaa faaet Tilslutning fra flere Organisationer udenfor Skole- og Ungdomshjemmene. Til dette Arbejde har Foreningen for Tiden et Statstilskud paa 7000 Kr. og faar de fleste øvrige Midler gennem Børnesagens Fællesraad. Endelig har Foreningen Februar 1926 aabnet et Lærlingehjem for 12 Elever i Søborg ved København.

Skole- og Ungdomshjemmene er i stigende Grad blevet aabne og lyse Kostskoler, hvor der leves et sundt, arbejdsomt og muntert Barndoms- og Ungdomsliv, og gennem Omsorgen for den betroede Skare og gennem en omhyggelig Følgen af den enkelte, er det Maalet at være Værn og Værge for de unge, indtil Livsbanen gaar ad selvstændige og gode Veje.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMENE

VED FORSTANDER M. KNUDSEN

Ved en Gennemlæsning af de Beskrivelser denne Bog rummer af Optagelses- og Iagttagelseshjem vil man uvilkaarlig fæste Opmærksomheden ved den store Forskellighed, der kendetegner disse Hjem i deres Arbejde og Formaal. De er indrettede paa at yde Hjælp til ulykkeligt stillede Børn under Livets mange forskellige Forhold og er derfor formede efter Livets Krav med vide Rammer. Man vil heraf forstaa, at det er ugørligt at give en almen Beskrivelse af Optagelseshjemmenes Arbejde og Formaal uden at maatte behandle hvert enkelt, men det er ikke Hensigten med denne Artikel. Hvert Hjem vil her i denne Bog tale for sig selv. — Kunde der herigennem peges paa

visse Retningslinier til Orientering i Optagelses- og Iagttagelseshjemmenes Arbejde, var Hensigten naaet.

I alle moderne Samfunds sociale Lovgivning spores Bestræbelser for at hidføre forebyggende Foranstaltninger, der tager Sigte paa at værne Barnet og den opvoksende Ungdom, og man er naaet til Forstaaelse af, at det ikke er tilstrækkeligt at værne det spæde Barn: man maa allerede træde hjælpende og værnende til over for den vordende Moder, hvilket herhjemme har fundet sit Udtryk i Oprettelsen af Mødrehjem, hvor ugifte, svangre Kvinder kan optages nogen Tid, før de skal føde og forblive fra et halvt til et helt Aar sammen med deres Børn.

Det har været en Lykke for mangen fattig og forladt Kvinde, at der har været saadanne Hjem, hvor hun kunde søge til og faa Hjælp for sig selv og det Barn, hun skulde føde. Mangen Kvinde har i sin Forladthed, Fortvivlelse og Raadvildhed været drevet ud i Forbrydelse mod sit Barn, som hun ikke har set nogen Udvej til at faa plejet. Gennem disse Hjem er der ikke blot aabnet Udvej for at hendes Barn kan blive plejet, men tillige gjort muligt, at Moderen selv kan amme og passe sit Barn fra Fødselen, hvorved Moderkærligheden og Ansvarfølelsen fremelskes og faar en Moder til at sætte alt ind paa selv at faa Lov at opdrage sit Barn. Den store moralske Støtte, som Moderansvaret giver, er sikkert ogsaa en betydende Faktor til at hindre dybe og gentagne Fald. Mødrehjemmet har gjort et fortjenstfuldt Arbejde i den Henseende. For disse og andre Optagelseshjem for Spædbørn og Smaaabørn maa selvsagt Børnenes legemlige Røgt og Pleje være det vigtigste, og de sanitære og sundhedsmæssige Hensyn maa træde stærkt i Forgrunden. At der i den Henseende bliver gjort meget kan man overbevise sig om ved at aflægge Besøg paa disse Hjem, hvor man kan se sig glad paa de mange sunde og glade Smaaabørn, der skinner af Renlighed og Velplejethed. De statistiske Oplysninger, der aarligt fremkommer om Dødeligheden blandt Spæde- og Smaaabørn under offentlig Forsorg, taler stærkere om disse Hjems udmærkede Ledelse og gennemførte Hygiejne end mange Ord.

Om Opholdet paa Optagelseshjem hedder det i Værgeraadsloven af 1922, at det skal være saa kort som muligt, hvilket vil sige, indtil der er truffet Bestemmelse om Barnets endelige Anbringelse, og et vel-egnet Anbringelsessted er fremskaffet. Gennem et stærkt forgrenet Plejehjemsarbejde udført af de danske Plejehjemsforeninger og andre Foreninger i den offentlige Børneforsorg, er det hidtil lykkedes at fremskaffe mange gode Plejehjem, der rækker Haand til Optagelseshjemmenes Arbejde og med stor Forstaaelse tager imod de Børn, der er hjemløse, eller hvis Hjem ikke evner at give dem en forsvarlig Opdragelse.

Baade Kommuner og private Foreninger har oprettet saadanne Hjem i stort Tal, dels som Optagelseshjem alene, dels i Forbindelse med lagttagelseshjem med Anerkendelse af Staten til at virke baade som Optagelses- og lagttagelseshjem.

For at forstaa lagttagelseshjemmenes Virkemaade og Plads i dansk Børneforsorg skal man tilbage til Tiden omkring Aarhundredskiftet, da vort Retsvæsen tillod at holde Børn, der forbrød sig mod Samfundets Love, fængslede i længere Tid, ja endog straffede helt ned til 10 Aar med »Ris paa Raadhuset«.

Det oprørende heri fik Børnevenner til at rejse sig i Harme og forlange saadanne Børn opdragede i Stedet for straffet, idet man gjorde gældende, at Børn ikke kunde drages til Ansvar for begaaede Forseelser.

Der kom Fart i de private Foreningers Arbejde for at redde og værne de mange ulykkelige og vildfarne Børn, som levede under meget elendige Kaar i Storbyens Baggaard eller hensad i Fængslerne for Forbrydelser, der havde sin Aarsag i det kummerlige Liv de levede og den mangelfulde Opdragelse, de havde faaet.

Plejhjemsarbejdet kom i Gang med det Formaal at fjerne Børnene fra de uheldige Omgivelser, hvorunder de levede, og føre dem ud i sunde og gode Omgivelser, i Plejhjem paa Landet, hvor de kunde vokse op under rolige og gode Forhold. Det lykkedes ogsaa at redde mange Børn herigennem, men Arbejdet havde sine Vanskeligheder: En Betingelse for at kunne hjælpe paa den Maade var først og fremmest, at man havde det til hvert enkelt Barn egnede Plejhjem, og det var ikke altid let; thi ofte maatte der handles hurtigt, man maatte tage sig af Barnet straks, enten fordi det var henvist til Fængselscellen eller anbragt under saa fordærvede Forhold, at det var uforsvarligt. En anden Vanskelighed, man stødte paa, var den, at en pludselig Omplantning fra det frie og ubundne Liv i Storbyen til rolige og velordnede Forhold paa Landet var vanskelig i en Del Tilfælde. Det var ikke faa Børn, som havde svært ved at falde til Ro i et Plejhjem, naar de lige blev rykket ud fra et Liv i Frihed og daarlige Vaner.

En Del var legemligt og sjæleligt vanrøgtede og egnede sig ikke foreløbig til Anbringelse i privat Pleje.

Det blev derfor hurtigt klart, at der manglede et Led i dette Redningsarbejde, for at det bedre kunde lykkes. Dette Mellemlid blev lagttagelseshjemmet, hvor Barnet midlertidigt kunde anbringes, naar en hurtig Fjernelse var paakrævet. Kristelig Forening til Børns Redning byggede sit første lagttagelseshjem Aaret 1900, Aaret efter det andet, og andre Foreninger fulgte snart efter.

Det har været en Lykke for dansk Børneforsorg, at lagttagelseshjemmene fra første Begyndelse har været pædagogisk ledede. Man

var straks klar over, at den opdragende Paavirkning ogsaa i disse Hjem maatte være den betydeligste Faktor. Det var ikke nok at skabe et Herberg, hvor der ydes Eleven Husly og fornøden legemlig Pleje, man maatte tilstræbe at skabe et Hjem, og det Synspunkt har lykkeligvis stadig været fremherskende i lagttagelseshjemmenes Gerning, om end den hyppige Omskiften af Elever har gjort det vanskeligt for de Mennesker, der har viet deres Liv og Kræfter til denne Gerning, — at gennemføre i samme Udstrækning som paa de Opdragelseshjem, der har deres Elever i Aarevis.

Erfaringen har vist, at lagttagelseshjemmet er et nødvendigt Led i Plejehjemsarbejdet, og det skyldes for en stor Del disse Hjem, at dette Arbejde er lykkedes saa godt; thi den legemlige og aandelige Afstivning, som gives Barnet under dets Ophold i lagttagelseshjemmet, har været overordentlig heldig for den senere Anbringelse i det private Hjem, idet Barnet efter i nogle Maanedre at have været under forstaaende Pleje og Vejledning, har lært at leve under ordnede og regelmæssige Forhold, lettere og mere naturligt falder til Ro under det private Hjems Rammer.

Her er ikke Stedet til at drøfte, hvad der er bedst: Opdragelse i det private Hjem eller Fællesopdragelse i Opdragelseshjem. Det er næppe et enten—eller, men et baade—og. Det private Hjem er det, som skal tilstræbes; men Spørgsmaalet maa afgøres under Hensyn til det enkelte Barn. Hvad der er bedst for et Barn, er maaske ikke anvendeligt for et andet. Givet er det i hvert Fald, at blandt den Skare af Børn og Unge, der aarligt anbringes til lagttagelse i lagttagelseshjem, er en stor Part, som ikke egner sig til Anbringelse i et privat Hjem, men med Udsigt til langt bedre Resultat vil kunne modtage sin Opdragelse og Oplæring i et Opdragelseshjem.

Det bliver da lagttagelseshjemmets Opgave at afgøre, hvilken Form for Opdragelse der vil være den bedste for det enkelte Barn. Dette afgøres under Hensyn til Barnets Karakter, Evner, Anlæg, legemlige og aandelige Tilstand, som Lederne og deres Medarbejdere ved lagttagelseshjemmene søger at komme til Klarhed over gennem daglig Samvær med Barnet.

Heri ligger da, at lagttagelseshjemmet bliver et Sorteringshjem, idet Eleverne efter Indstilling, bygget paa disse Hjems Erfaringer med Hensyn til Barnets Behov, anbringes paa den for Barnet bedst egnede Maade i Pleje, Tjeneste, Lære, tilbagegives Hjemmet, overføres til fortsat Opdragelse i andet Opdragelseshjem eller om fornødent undergives Særforsorg.

De Børn og Unge, der hovedsagelig anbringes til lagttagelse, er saadanne, som Værgeraad og andre anbringende Myndigheder er i Tvivl om, hvor man bedst skal anbringe dem, for at de kan faa den

Opdragelse, som vil være mest hensigtsmæssig efter deres Behov eller saadanne, som ikke har vist større Karakterbrist eller mere uheldige Anlæg, end det kan ventes, at de vil kunne rettes ved et forholdsvis kort Ophold i et lagttagelseshjem og eventuelt derefter tilbagegives Forældrene eller anbringes under private Forhold.

Ligeledes anvendes lagttagelseshjem som Tvangsskole overfor Børn, der skulker eller udviser daarlig Opførsel i den offentlige Skole.

Værgeraadsloven af 1922 fastsætter den Tid, lagttagelseshjemmet maa have til lagttagelse af et Barn for at kunne afgive Indstilling om dets endelige Anbringelse, til 9 Maaneder. Er det nødvendigt at udstrække en Værgeraadselevs Ophold i lagttagelseshjemmet ud over den Tid, maa der søges Dispensation i hvert enkelt Tilfælde fra Overinspektøren for Opdragelseshjemmene. I Tilfælde hvor et lagttagelseshjem finder det muligt at tilendebringe en Elevs Opdragelse ved at forlænge Opholdet nogle Maaneder i Stedet for at lade vedkommende overflytte til andet Opdragelseshjem, søges en saadan Dispensation.

Værgeraadsloven af 1922, der lægger Anbringelsesmyndigheden i de enkelte Værgeraads Hænder, synes ikke at have bevirket nogen Forandring i Tilgangen til lagttagelseshjemmene. Forholdet er dette, at ca 60 pCt. af de Børn, Værgeraadene fjerner, anbringes i lagttagelseshjem, det svarer omtrent til det, der var gældende under den gamle Værgeraadslø, hvorefter alle Anbringelser skete gennem Overværgeraadet.

Nogen samlet Statistik over de Resultater, der er naaet gennem disse Hjemms Arbejde i de forløbne 25 Aar, findes ikke, og selv om en saadan blev tilvejebragt, vilde den næppe give noget fyldestgørende Svar i saa Henseende. Det er et Arbejde af aandelig Art, og det kan ikke maales med tørre Tal. Men den stigende Tillid fra Anbringelsesmyndighedernes Side, og den store Brug de gør af disse Hjem, taler stærkt til Fordel for det Arbejde her er gjort, og det viser, at lagttagelseshjemmene ikke blot er berettigede og levedygtige, men at de har deres særlige Mission ved Siden af andre Institutioner i den offentlige Børneforsorg. En stor Skare af dygtige Mænd og Kvinder har lagt deres Kræfter og hele Sjæl i dette Arbejde, det er sket under beskedne Forhold og ofte under smaa Kaar, men der har været Lykke ved Arbejdet, og der er spredt megen Velsignelse derud fra.

Foreningen for Optagelses- og lagttagelseshjem er stiftet 1910 med det Formaal at vække Interesse for det Arbejde, der udføres af disse Hjem og at varetage Hjemmenes Interesser i Forhold til Myndighederne. Foreningen har sit Medlemsorgan »Barnet« som udgives sammen med Dansk Børnehjemsforening. Det udgaar en Gang om Maaneden og indeholder foruden Meddelelser og Forordninger fra Myndighederne mange gode Artikler ved-

rørende Børnesagen — hovedsagelig saadanne som har Interesse for Børnehjemmenes samt Optagelses- og Iagttagelseshjemmenes Arbejde.

Foreningen har siden 1925 været repræsenteret i Børnesagens Fællesraad ved sin Formand, ligesom den er repræsenteret i Bestyrelsen for Børnesagens Pensionskasse og i det Udvalg, der er nedsat af Foreningerne for de forskellige Opdragelseshjem, til Uddannelse af Arbejdere i Børnesagen.

Foreningen ledes af en Bestyrelse af fem Medlemmer med Forstander Jul. Pedersen, Statsoptagelseshjemmet, Skibby, som Formand.

UDDANNELSE

VED ESKE M. ESKESEN

„Skal godt det gaa,
sin Gerning maa
til Gavns man voksen være“.
A. Svendsen, Tune.

Det er en given Sag, at Ledere og Medhjælpere i Opdragelseshjemmene maa have visse Egenskaber, Kundskaber og Færdigheder for at kunne udføre deres Gerning tilfredsstillende. Der behøves baade Hjertelag, Kultur og Haandelag, om Gerningen skal lykkes. Den, der har et mildt Sind forenet med en stærk og god Villie, han (hun) har den første og vigtigste Betingelse for at blive en god Arbejder i Børneforsorgen, naar dertil kommer fornøden Kultur og Færdighed, saa er Betingelserne til Stede.

Der er visse Kundskaber, som vel ikke er nødvendige for, at der kan udføres et godt Arbejde i et Opdragelseshjem, men som højner Arbejdet og giver »videre Syn«, og som sammen med, hvad der ellers kan kaldes Almendannelse, giver den Kultur, som bidrager til at give Glæde og Tilfredshed i Arbejdet og Agtelse for det.

Af saadanne Kundskaber kan nævnes Kendskab til Børnesagens Historie og dens Foregangsmænd her og i andre Lande, til Pædagogik og dens Historie, til Psykologi, til den Lovgivning, der angaar Børneforsorgen o. s. v.

Dertil kommer, hvad der kan kaldes Færdigheder. Her stiller de forskellige Grene af Arbejdet hver sine Krav. Til Spædbørnspleje behøves megen Øvelse og særlig Uddannelse, der i alt Fald delvis bør foregaa paa et Børnehospital. Skoleundervisningen kræver ogsaa særlig Uddannelse. Fag som Havebrug, Husflid, Sløjd, Frøbel- og Montessoribeskaeftigelse o. s. v. hører med til de Ting, som det har Betydning at lære.

Vi har ikke hidtil her i Landet haft noget Seminarium eller nogen

Skole med det særlige Formaal at uddanne Ledere og Medhjælpere til Opdragelseshjemmene, om end vi har adskillige Skoler og Læresteder, der ved Siden af et andet Hovedformaal tillige giver sine Elever en Undervisning, der har Betydning for dem, hvis de vælger en saadan Stilling. I alle Arter af Opdragelseshjem er der Ledere med forskellig Uddannelse. Der er Lærere og Lærerinder, Sygeplejersker, Diakonisser og Diakoner, Folk med Universitetsuddannelse, og flere uden nogen Eksamen. Deres Kultur og deres Uddannelse til Gerningen har de erhvervet sig ad mange forskellige Veje.

Dog er der tilrettelagt en Undervisning, som enhver efter sit Behov kan blive delagtig i.

Først og fremmest kan og bør den, der vil uddannes til Arbejder i Børneforsorgen, søge Arbejde i et Opdragelseshjem som Elev eller Medhjælper. Her viser det sig for vedkommende selv, om Gerningen er, som han (hun) har tænkt sig, og der bliver Lejlighed til at overveje, om han (hun) kan ønske i en lang Aarrække, maaske hele Livet, at fortsætte med en Gerning, der stiller saa store Krav til den personlige Ydelse og Offervillie, om den Arbejdsglæde, som Gerningen byder, kan svare dertil. Desuden faar Opdragelseshjemmets Ledere Lejlighed til at kunne sige Lærlingen — og andre —, om han (hun) egner sig til Gerningen og bør fortsætte. Mange vil under denne Prøve falde fra og gaa over i andre Stillinger, som bedre passer for dem. — Tilbage bliver de bedst egnede. For deres videre Uddannelse kan der da gøres og bliver gjort adskilligt.

Udvalget til Uddannelse af Arbejdere i Børneforsorgens Tjeneste, som er stiftet 1916 og bestaar af Formændene for »Dansk Børnehjemsforening«, »Foreningen for Skole- og Ungdomshjem« og »Foreningen for Optagelses- og Iagttagelseshjem« samt yderligere 2 Medlemmer fra hver af de nævnte Foreninger, lader med Statstilskud afholde Kursus i Sygepleje, Husflid, Smaabørnsbeskæftigelse, Havebrug, Husholdningslære og andre Fag, samt Kursus, hvor Deltagerne faar Lejlighed til at høre Foredrag om Skolevæsen, Børnepleje, Psykologi o. s. v., og til at besøge Skoler, Hospitaler og Institutioner for Børneforsorg. Der er altid meget stor Tilslutning til disse Kursus.

Videre end til Afholdelse af saadanne Kursus er man ikke hidtil naaet i Uddannelsesspørgsmaalet. Men der har i flere Aar været, og er stadig Ønsker om, at vi maa faa en Højskole for Uddannelse af Ledere og Medhjælpere i Opdragelseshjemmene, en Skole, hvor de unge Børnesagsarbejdere kunde tilegne sig faglig Kultur og Færdighed. Der er ingen Tvivl om, at der kunde blive Elever nok til en saadan Skole, naar den rette Leder kunde findes.

Det bør dog ikke være en Skole, hvor Uddannelsen afsluttes med

en Eksamen, som giver E n e r e t til Stillinger i Opdragelseshjemmene, er Skolen god, skal den nok hævde sig uden det. Det gælder her som i alle Børnesagens Forhold: det er bedst at have Døren aaben ud til det Liv, som former sig frit, og at kunne give Plads for gode Kvinder og Mænd, der finder deres egen Vej ind til Arbejdet.

PENSIONSFORHOLD

VED ESKE M. ESKESEN

I 1911 stiftes »Pensionskassen for Børnesagens Arbejdere« for Ledere og faste Medhjælpere i Opdragelseshjemmene.

Medlemmerne indbetaler 5 pCt. af deres Løn, fri Station kapitaliseret og medregnet. Staten tilskyder et lige saa stort Beløb som Medlemmernes Bidrag. Naar et Medlem afgaar paa Grund af Alder eller Sygdom, indkøbes der for hans egne Bidrag og tilsvarende Stats-tilskud en livsvarig Livrente til ham. Afgaar et Medlem af anden Grund, faar han udbetalt sit eget Indskud med Renter, mens Stats-tilskudet tilfalder Pensionskassen.

Det er en Selvfølge, at de, der maa afgaa efter i faa Aar at have været Medlemmer af Pensionskassen, ikke kan faa en Livrente, der er til at leve for, Staten yder derfor som Regel et direkte Tilskud til vedkommendes Pensionering.

Pensionskassen har nu opsamlet en saa stor Kapital — ca. 450,000 Kr. — at der heraf formentlig kan dannes en Reservefond stor nok til, at Pensionskassen fremtidig kan tilsikre Medlemmerne en Pension, der i nogen Maade svarer til den, der ydes Statens Tjenestemænd. En saadan Nyordning af Pensioneringen ventes derfor tilvejebragt i en nær Fremtid. Formanden for Pensionskassen er Forstander Voigt, Børnehjemmet «Hejbergsgave» pr. Lem St.

II. OPDRAGELSESHJEMMENES FORHOLD TIL LOV OG ADMINISTRATION

OPDRAGELSESHJEMMENES STILLING EFTER VÆRGERAADSLOVEN

AF OVERINSPEKTØR FOR OPDRAGELSESHJEMMENE OLUF J. SKJERBÆK

I. Indledning.

Før Børneloven af 1905 (Lov Nr. 72 af 14. April 1905) blev givet, fandtes der ikke Bestemmelser i Lovgivningen om Anerkendelse, Indretning eller Ledelse af Opdragelseshjem, ej heller om et særligt Tilsyn for alle disse Hjem eller faste Regler for Tilskud af Statskassen eller for Plejpenge for de i Hjemmene anbragte Børn.

Antallet af Hjem svarende til de nuværende Skole- og Ungdomshjem var heller ikke ret stort. Foruden de gamle Opdragelseshjem Bøgildgaard, Flakkebjerg og Holsteinsminde fandtes kun Landerupgaard, Lindevangshjemmet, Skovgaarden, Kindstrup Børnehjem (det nuværende Gelsted Ungdomshjem) og Himmelbjerggaarden.

Med Hensyn til de egentlige Børnehjem bemærkes, at der for de Børnehjem, som fik Statstilskud, var anordnet et Tilsyn fra Statens Side. Den Tilsynsførende skulde besøge som Regel en Gang aarlig de paagældende Hjem og var Mellemand mellem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og de Børnehjem, der søgte om Statstilskud eller om Forhøjelse af en i Forvejen tillagt Understøttelse. Nogen bestemt Myndighed eller Ret til Indskriden overfor Hjemmene var dog ikke tillagt ham. Et stedligt Tilsyn fandtes ikke, men Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet havde ved Cirkulære Nr. 367 af 3. Juli 1902 bifaldet, at der ved de Børnehjem, som selv maatte ønske et saadant Tilsyn, maatte oprettes et af Ministeriet godkendt stedlige Tilsyn. Dette skulde bistaa Statens Tilsynsførende med Oplysninger, og Medlemmerne skulde foreslaas af vedkommende Børnehjemsforstander selv. Dette Tilsyn var imidlertid kun beregnet paa de Børnehjem, der ikke i Forvejen stod under nogen Bestyrelse, altsaa de Hjem, der ejedes af Forstanderen selv. Antallet af statsunderstøttede Børnehjem var i 1904: 30, men af disse Hjem var der dog nogle, der ogsaa modtog vanskelige Børn, og som senere er gaaet over til at blive Skole- eller Ungdomshjem, f. Eks. Godhavn, Udby Pigeheim, Hebron, (Handbjerg Pigeheim) og Gunslev Pigeheim.

Af Optagelses- og Iagttagelseshjem fandtes ved Børnelovens Givelse kun ganske faa, nemlig Hjemmene paa Ourø og Ærø for Drengene, Roskilde Hvile med Nitihus og Vejlbj Munkgaard. Ved Børneloven af 1905 skete der en betydelig Forandring for de Opdragelseshjem, som i Henhold til Loven fik Anerkendelse som Opdragelsesanstalter og Børnehjem. Loven indeholder Regler om, at en saadan Anerkendelse skal være ministeriel; for Børnehjemmenes Vedkommende gives af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (§ 25) for Opdragelsesanstaltens Vedkommende af Justitsministeren (§ 27). Endvidere bestemtes, at Betalingen for de Børn, der i Henhold til Børneloven anbringes i Hjemmene, skal fastsættes af Ministeriet, og der indførtes et Overtilsyn fra Overinspektøren for Opdragelsesanstalterne og — for Børnehjemmenes Vedkommende — tillige et stedligt Tilsyn fra Værgeraadets Side. Med Hensyn til Optagelseshjemmene blev der ikke i Børneloven af 1905 givet tilsvarende Regler. Det forudsættes i § 35, at der findes særlige Optagelseshjem, og at disse har Pligt til at modtage Børn, der ønskes anbragt foreløbig eller til Iagttagelse for kortere Tid. I den Kommissionsbetænkning, der blev afgivet i 1895, og som i store Træk ligger til Grund for Loven af 1905, var der ikke regnet med, at der skulde oprettes særlige Optagelseshjem, men allerede inden Loven blev givet, havde Erfaringen i det praktiske Arbejde vist, at særlige Optagelses- og Iagttagelseshjem var ønskelige og nødvendige. Der blev heller ikke i Børneloven givet Bestemmelse om Anerkendelse af Optagelseshjem eller om Tilsyn med saadanne Hjem fra Værgeraadets Side, og det er heller ikke i Loven fastsat, at Overinspektøren for Opdragelseshjemmene har nogen Ret eller Pligt til Tilsyn med disse Hjem, men det maatte dog anses som en naturlig Følge af Børnelovens Regler om Overinspektørens Tilsyn, at ogsaa Optagelseshjemmene blev underkastet et vist Tilsyn, naar de modtog Værgeraadsbørn. Plejepengenes Størrelse blev for Optagelseshjemmenes Vedkommende afgjort ved Forhandling mellem Overværgeraadet og det enkelte Optagelseshjems Bestyrelse eller Forstander. Nærmere Regler om Statstilskud var ikke givet ved Lov eller administrativ Bestemmelse, men en Del af Hjemmene modtog Statstilskud gennem Bevillinger til de anerkendte Foreninger for Børneforsorg.

Med Hensyn til private Opdragelseshjem, som ikke ønskede at modtage Anerkendelse efter Børneloven, fandtes ingen Bestemmelser i Loven. Disse Hjem var saaledes ikke undergivet noget Tilsyn hverken fra det stedlige Værgeraadets Side eller fra Overinspektørens Side. Dog stod de statsunderstøttede Børnehjem vedblivende under Tilsyn af den af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet beskikkede Tilsynsførende, og desuden krævede de paagældende

kommunale Myndigheder undertiden, at der blev søgt Plejetilladelse af de enkelte Hjem, for saa vidt de modtog Børn under 14 Aar.

Administrativt sorterede Børnehjemmene under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvor tillige Bevillingerne til Plejehjemsforeningerne var opført, Opdragelsesanstalterne under Justitsministeriet.

Allerede Udvalget til Revision af Børneloven foreslog i sin Betænkning af 1911 at udvide Overtilsynet til at omfatte ogsaa Optagelseshjem og Iagttagelseshjem og at undergive disse Hjem Tilsyn af det stedlige Værgeraad. Endvidere blev det foreslaaet, at disse Hjem skulde have ministeriel Anerkendelse ligesom andre Optagelseshjem. Om ikke-anerkendte Hjem findes der derimod ingen Bestemmelser i Betænkningen af 1911. Efter at Loven om Værgeraadsforsorg m. m. af 12. Juni 1922 er givet og ændret ved Lov Nr. 55 af 31. Marts 1926 er Retsstillingen følgende for de anerkendte Opdragelseshjem:

II. Oprettelse og Anerkendelse af nye Hjem.

Alle Opdragelseshjem, der skal kunne anvendes af Værgeraadsinstitutionen, skal have ministeriel Anerkendelse. Denne gives efter den i 1924 stedfundne Omlægning af Sager vedrørende Børneforsorgen nu af Socialministeren efter Indstilling af Overinspektøren for Opdragelseshjemmene. Naar et Opdragelseshjem ønsker Anerkendelse, indhenter Overinspektionen en Række Oplysninger om Hjemmets Ledelse, Ejendom og Indretning. Det stedlige Værgeraad afæskes Erklæring ogsaa under Hensyn til den Værgeraadet paahvilende Tilsynspligt, Sundhedsstyrelsens Erklæring indhentes, og denne afgives sædvanligt paa Grundlag af vedkommende Embedslæges Besøg paa Stedet, og endelig undersøger Overinspektionen selv Hjemmet. Der vil under denne Behandling af Sagen naturligvis ofte blive Spørgsmaal om at stille visse Krav eller rette bestemte Henstillinger til den, der ønsker Hjemmet anerkendt.

Betydningen af Anerkendelsen maa siges at være den, at der, inden den gives, har fundet en grundig Undersøgelse Sted med Hensyn til det enkelte Opdragelseshjems Indretning, Ledelse og Grundlaget for dets fremtidige Drift. Anerkendelsen af Hjemmet indeholder derfor en Garanti for, at Hjemmet opfylder en vis Standard saaledes, at den enkelte, der ønsker at anbringe Børn i Hjemmet, fritages for at undersøge, om nu Børnene har Plads nok, om de faar ordentlig Kost og Renlighed, om Lederen har den nødvendige Erfaring og Modenhed til det Arbejde, han paatager sig, og om der er et forsvarligt økonomisk Grundlag for Hjemmets Drift. I Forbindelse med Spørgsmaalet om Anerkendelse staar Behandlingen af Spørgsmaalet om Tilvejebrin-

gelse af en Vedtægt for Hjemmet. Denne Vedtægt, der er paa- budt ved Værgeraadsløvens § 40, 3. Stk. skulde udtrykke Hjem- mets Særpræg, for saa vidt det kan udtrykkes i Paragraffer. Over- inspektionen har ved sit Arbejde med Vedtægten søgt at lægge Vægt paa, at Vedtægten bliver saa vejledende som muligt med Hensyn til Hjemmets Opgaver baade af Hensyn til de anbringende Myndig- heder og af Hensyn til Hjemmet selv. Iøvrigt er en Vedtægt ogsaa nødvendig af Hensyn til Værgeraadsløvens § 26, 3. Stk., der giver Overinspektionen Ret til at tilsidesætte en Aftale om Anbringelse, der maatte være i Strid med Værgeraadsløvens §§ 35—36 eller Hjemmets Vedtægt.

Værgeraadsløvens § 40 nævner forskellige Slags Op- dragelseshjem: Optagelseshjem, Iagttagelseshjem, Børnehjem, Skolehjem, Ungdomshjem. Det Spørgsmaal rejser sig let, om denne Opregning er udtømmende. Der kan hertil svares, at nye Hjem maa holdes indenfor disse Benævnelser, men en vis Smidighed maa vises med Hensyn til Opgaverne, eftersom det praktiske Livs Krav maatte gøre det ønskeligt at udforme disse. Saaledes kan nævnes, at der er anerkendt Lærlingeafdelinger som Led i Optagelseshjem, under Tryk- ket af Vanskelighederne ved at skaffe forsvarligt Logi til Lærlinge, og at der er anerkendt enkelte Lærlingehjem, hvor Eleverne baade faar Uddannelse og Ophold, og Sinkehjem som Optagelses- eller Iagttage- seshjem, skønt den Opgave, der skal gøres i disse, jo er af en noget anden Art end de egentlige Optagelses- og Iagttagelseshjems. Der- imod har man ikke ment at kunne give Anerkendelse efter Værge- raadsløvens § 40 til egentlige Fredehjem, idet disse Hjems Opgave sigter paa en videre Forsorg end den, der kan udøves af Værgeraadsl- institutionen. Særlige Lærlingeplejehjem kan i og for sig ogsaa aner- kendes efter § 40, men nogen Nødvendighed herfor foreligger næppe, da et saadant Hjem ikke i egentlig Forstand er et Opdragelseshjem. De vil dog være undergivet Tilsyn fra Overinspektørens Side, hvis de modtager Værgeraadsbørn, hvorimod det stedlige Værgeraad ikke har nogen Tilsynsret, for saa vidt der kun modtages Elever over 15 Aar.

Med Hensyn til Inddelingen af Hjemmene efter deres Opgave be- mærkes yderligere: Værgeraadsløvens § 35—36 indeholder ogsaa efter den ved Lov Nr. 55 af 31. Marts 1926 stedfundne Ændring en vis Vejledning med Hensyn til Børnenes Fordeling. Om Optagelses- og Iagttagelseshjem kan henvises til § 26, Stk. 5—6 og § 42, Stk. 1—2. Den i § 42, Stk. 2 givne Regel om Begrænsning af Opholdets Varighed i Optagelses- og Iagttagelseshjem har gennemgaaende ikke voldet Vanskeligheder. Det har knebet med at faa Reglen til at glide ind i Værgeraadens og Hjemmenes Bevidsthed, men dette er formodent-

lig ved at ændres. De særlige Steder for psykiatrisk Observation, som Værgeraadsløvens § 43 lover, er ikke tilvejebragt endnu, men der er vist betydelig Velvilje fra Sindsygehospitalernes og Aandssvageanstaltnernes Side med Hensyn til Observation i særlig vanskelige Tilfælde, og iøvrigt har man hidtil klaret sig ad den Vej, der allerede var anvist i Praksis før Værgeraadsløven.

En ny Form for Samarbejde mellem Opdragelseshjemmene og Lægevidenskaben med Hensyn til Bedømmelse af de enkelte Elever er bragt i Anvendelse derved, at enkelte i Psykiatri særligt uddannede Læger med Mellemrum aflægger Besøg i visse Opdragelseshjem. Dette Samarbejde vil sikkert stadig blive nødvendigt, da det trods alle »Papirer« ofte viser sig, at en Elev er anderledes med Hensyn til Karakter og Intelligens, end man skulde tro efter de Oplysninger, der er modtaget ved Anbringelsen. Efter Værgeraadsløvens § 35—36 er det hævet over al Tvivl, at Lovens Mening er, at det er Skole- og Ungdomshjemmene, som skal løse de vanskeligste Opgaver, og vi har ikke Lov til at bruge disse Hjems kostbare Pladser til Børn, der lige saa let kan opdrages i et Plejehjem eller et lille Børnehjem. Der maa ogsaa huskes paa den Fare for Paavirkning i daarlig Retning, der altid er til Stede ved enhver Fællesopdragelse, selvom Faren bevidst og systematisk modarbejdes. Ej heller er det et Ideal at lade alle Børn begynde i et Skolehjem eller Ungdomshjem; det vilde give for megen Uro i Arbejdet, vilde besværliggøre Arbejdet med de virkelig vanskelige og vilde tilmed give Forstanderen en ganske uoverkommelig Opgave med Hensyn til Tilsyn med de fra Hjemmet udskrevne Børn, hvis man tænker sig, at dette skulde være i Forstanderens Haand, som forudsat i Værgeraadsløvens § 62. Det skal her blot nævnes, at der i 1924—25 af Optagelses- og Iagttagelseshjem udgik 1583 Børn, og selvom spæde Børn og Smaabørn regnes fra, bliver Antallet af udskrevne Børn dog meget stort. Fra Skole- og Ungdomshjem udgik i samme Aar kun 384. Det kan ogsaa nævnes, at Opgaven med at finde Plejehjem o. s. v. let vilde blive for vanskelig for Lederen af et Skole- eller Ungdomshjem og tage Lederens Kræfter bort fra det centrale: Opdragelsen af de vanskeligste Børn. Værgeraadsløven giver i § 44 Løfter om Indretning af lukkede Afdelinger og Hjem for de særlig vanskelige Elever. Saadanne lukkede Afdelinger eller Hjem er ikke tilvejebragt, men Braaskovgaards lukkede Afdeling anvendes vedblivende efter noget lignende Synspunkter som før Værgeraadsløvens Ikrafttræden. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af en lukket Afdeling for Piger er Meningerne noget delte. Hvis en saadan Afdeling skal tilvejebringes ved et bestaaende Hjem, vil det i hvert Fald blive en særdeles bekostelig Indretning. § 44 giver yderligere Udtryk for, at saadanne vanskelige Elever, hvis Ud-

vikling ikke staar Maal med den almindelige, men som dog skønnes modtagelige for Opdragelsesforsorg, bør samles i særlige Ungdomshjem, hvor der fortrinsvis lægges Vægt paa Sysselsættelse ved praktisk Arbejde. Et saadant Ungdomshjem for Piger haves nu i Unerupgaard. Gelsted Ungdomshjem tænkes efter den forestaaende Udvidelse anvendt paa lignende Maade for Drengene.

Med Hensyn til Børnehjemmene bemærkes blot, at Anbringelse efter § 34, det vil sige for et bestemt kortere Tidsrum, saaledes at Sagen genoptages efter Udløbet af dette Tidsrum, ikke maa ske i Børnehjem, medmindre Hjemmet har særlig Anerkendelse dertil, lige saa lidt som Børnehjemmene maa benyttes til at løse Optagelseshjemmenes Opgaver. Skal et Børnehjem være et Hjem for en Flok opvoksende Børn, bør der ikke stadig komme nye Børn og afgaa andre. Iøvrigt gør der sig ogsaa indenfor Børnehjemmenes Kreds en vis Sondring gældende med Hensyn til den Opgave, der søges løst. Visse Hjem er rene Spædbørnshjem med stærk Vægt lagt paa den mest gennemførte Renlighed og Børnenes Afsondring fra Smittekilder udefra. Andre Børnehjem tager sig særlig af de svagelige Børn, dog at naturligvis Børn, som er saa sygelige, at de hører hjemme paa et Kystsatorium eller lignende, ikke modtages i Børnehjem. Atter andre Børnehjem har helliget sig de svagt begavede Børn. Udtrykket »Sinkehjem« er maaske ikke saa vel lidt og vel valgt, men det er et nemt Udtryk for, at der arbejdes med Børn, hvis Udvikling staar tilbage for det normale Barns, uden at der dermed er afgjort noget om, hvorvidt Barnet, naar Barnealderen er forbi, er saa vidt, at det kan klare sig selv, eller det trænger til fortsat Forsorg, maaske endda for hele Livet. Disse Børnehjem bør dog naturligvis ikke tage Børn, hvis Intelligens er saa ringe, at de afgjort hører ind under Aandssvagevæsenets Omraade.

Efter § 40 kan en Anerkendelse til enhver Tid tages tilbage. Det har dog hidtil ikke været nødvendigt at tage nogen Anerkendelse tilbage eller blot stille dette i Udsigt paa Grund af slette Forhold i et anerkendt Opdragelseshjem. Der er ikke fastsat Regler for, hvilke Erklæringer der skal foreligge i et saadant Tilfælde, men det er naturligt, at det stedlige Værgeraad og Sundhedsmyndighederne erklærer sig, og at Overinspektionen derefter træffer sin Afgørelse om Indstilling til Ministeriet. Hvis Anerkendelse fratages et anerkendt Børnehjem efter § 40, vil Hjemmet være stillet som de ikke-anerkendte Børnehjem, og dets Nedlæggelse kan altsaa i saa Fald foranlediges af Socialministeren i Henhold til § 70, hvis Værgeraadet og Overinspektionen indstiller det. Enhver Anerkendelse er knyttet til en bestemt Leder og en bestemt Ejendom. Flytter Hjemmet til ny Ejendom, maa Anerkendelsen fornyes, og skiftes der Leder, er ny Anerkendelse ligeledes

nødvendig. Saaledes som Værgeraadslovens § 45 hidtil er forstaaet, er Ministeriets Myndighed overfor Opdragelseshjemmene i Tilfælde af Fornyelse af Anerkendelse ikke en Valgret, men en Vetoret overfor en ny Leder. Det er i de sidste Aar gentagne Gange indskærpet, hvor stor Betydning det har, at Ledere og Medarbejdere er af godt Helbred, og der forlanges nu altid for en ny Leder en fyldig Helbredsattest af et bestemt Indhold.

Forandringer i Personale kræver ingen ny Anerkendelse, med mindre det drejer sig om visse selvstændige Afdelingsledere, som skal være i Besiddelse af bestemte Egenskaber og derfor skal godkendes af Overinspektøren. Hvis en Mand eller Kvinde køber et Opdragelseshjem, der er i privat Eje, maa Anerkendelsen ogsaa fornyes.

III. Regler vedrørende Virksomheden.

1. Forholdet mellem Bestyrelse, Forstander og Medarbejdere.

Værgeraadsloven giver ikke mange Regler vedrørende Hjemmenes indre Organisation, hvorimod en Del saadanne Regler er givet i de administrative Bestemmelser, der under 22. Marts 1923 blev udstedt henholdsvis for Børnehjem, for Skole- og Ungdomshjem og for Optagelses- og lagttagelseshjem. I Statens Opdragelseshjem udnævnes Forstanderen af Kongen, Tjenestemænd ansættes af Ministeren, Medhjælpere ansættes af Forstanderen. For de egentlige Tjenestemænd gælder Tjenestemandslovens Regler, for andre gælder de Regler, der i Almindelighed gælder for Folk i tilsvarende Stillinger. Opsigelse kan selv for Tjenestemænds Vedkommende ske med 3 Maaneders Varsel. I Tilfælde af Stillings Nedlæggelse tilkommer der dog de paagældende Ventepenge og senere Pension. I private Opdragelseshjem, der tilhører en Forening eller er en selvejende Institution, er det Bestyrelsen, der har Ret til at ansætte og afskedige Forstanderen og de mere betroede Medarbejdere, de sidste dog ofte efter Forslag fra Forstanderens Side. Det mere underordnede Personale ansættes af Forstanderen. Ogsaa her gælder det, at en Forstander kan opsiges med 3 Maaneders Varsel og i og for sig uden Angivelse af Grund, hvis Samarbejdet ikke længere lader sig fortsætte. I Hjem, der tilhører Forstanderen, er denne naturligvis eneraadende med Hensyn til Antagelse af Medarbejdere, med mindre han af egen fri Vilje har givet andre Adgang til at deltage i Bestemmelsesretten.

Ved Antagelse af nye Medarbejdere bør den Regel altid følges at prøve Rigtigheden af en eller flere af de foreliggende Anbefalinger ved direkte Henvendelse til den, der angives at have udstedt Anbefalingen. Ved Anbringelse af Børn bør det være en fast Regel, at intet Barn optages af Bestyrelsen, uden at Forstanderen er enig i dets Optagelse,

da det jo er Forstanderen, som i det daglige Samliv med Børnene faar alle Vanskelighederne ved, at et Barn, som ikke passer til Hjemmet, er kommet ind i dette.

2. Forholdet til de anbringende Myndigheder.

Værgeraadsloven angaar direkte kun Opdragelseshjemmenes Forhold til Værgeraadsinstitutionen, men det er netop ogsaa de af Værgeraadene anbragte Børn, der kan antages særlig at ville volde Vanskeligheder enten paa Grund af Børnenes egen Vanskelighed, eller fordi Forældrene ser med Mistillid paa Opdragelseshjemmene. Følgende Regler kan fremhæves:

a. Børnehjem, Skolehjem og Ungdomshjem afgør selv, om de vil modtage et bestemt Barn, jfr. § 42, Stk. 3. Kun de Opdragelseshjem, der er oprettet af Staten eller drives for Statskassens Regning, er stillet paa anden Maade.

b. Optagelses- og Iagttagelseshjem er pligtige at modtage Børn til midlertidigt Ophold eller til Iagttagelse, naar Plads haves, og Sygdom ikke hindrer Optagelsen. Hjemmets Vedtægt maa dog kun fraviges med Overinspektørens Samtykke under ganske særlige Omstændigheder f. Eks. særlig vanskelige Pladsforhold. Genanbringelse af et Barn kan dog altid ske, selvom Aldersgrænsen derved overskrides.

c. Forældremagten udøves altid af Forstanderen under Opholdet, jfr. § 25, Stk. 3. Denne Regel gælder for alle Opdragelseshjem og for alle Arter af Anbringelser og kan ikke ændres af det enkelte Værgeraad. Reglen betyder, at det er Forstanderen, som har Ret til at afgøre alle de daglige Spørgsmaal, der hører med til Opdragelsen af et Barn. Som Eksempler kan nævnes: Besøg i Hjemmet kan ikke tillades af Værgeraadet mod Forstanderens Vilje. Forstanderen bestemmer, hvilket Arbejde Barnet skal sættes til; et Værgeraad kan saaledes ikke paabyde, at et Barn ikke maa sættes til dette eller hint Arbejde eller at det skal sættes til et bestemt Arbejde. En anden Sag er, at Forstanderen jo bør forhandle med Værgeraadet om Valg af Lærefag, naar det kan overses, hvorledes Barnet bør anbringes, og hvilke Udgifter det vil medføre. Ved foreløbig Udskrivning af Skole- og Ungdomshjem maa det huskes, at forudgaaende Godkendelse af Værgeraadet altid skal foreligge, naar Eleven ikke er fyldt 14 Aar, eller ikke har opholdt sig mindst 2 Aar i Hjemmet, eller der kræves Tilskud til den videre Anbringelse. Derimod kan Forstanderen straks uden at indhente Værgeraadets Samtykke tage en Elev tilbage fra foreløbig Udskrivning, hvis dette er nødvendigt. Det er endelig ogsaa Forstanderen, der bestemmer, hvilken Revselse, der skal anvendes overfor Barnet, indenfor de tilladte Former for Revselse. Det enkelte Hjem kan selvfølgelig indskrænke

Revselsesretten yderligere. Ogsaa Anbringelse i Braaskovgaards lukkede Afdeling anses som et saadant disciplinært Hjælpe middel, som Forstanderne kan benytte sig af med Overinspektørens Samtykke.

d. Opstaar der Uenighed mellem den anbringende Myndighed og Opdragelseshjemmet, kan Sagen forelægges Overinspektionen til Afgørelse, jfr. § 27 og 64, Stk. 3. § 27 gælder dog ikke for Optagelseshjem og § 64, Stk. 3 gælder ikke for Optagelses- og Iagttagelseshjem. De Aar, der er forløbet siden Værgeraadslovens Ikrafttræden, viser, at det kun er ret sjældent, at saadan Uenighed behøver at forelægges Overinspektionen.

e. Ved Spørgsmaal om Udgang af Værgeraadsforsorg paa Grund af Uopdragelighed, jfr. § 65, skal Forstanderen for Opdragelseshjemmet være med. Det fremhæves, at en paabegyndt Værgeraadsforsorg ikke af sig selv ophører, fordi en Elev rømmer og begaar strafbare Handlinger og mulig bliver straffet for disse; der skal en særlig Beslutning til for at ophæve Forsorgen paa den i §§ 64—65 foreskrevne Maade.

f. En vigtig Side af Arbejdet er Tilsynet med de udskrevne Elever. Der er her gjort nogen Forskel. Forstanderen for et Optagelses- eller Iagttagelseshjem fører ikke efter Loven Tilsyn, med mindre han beskikkes til Tilsynsværge i det enkelte Tilfælde. Grunden hertil er den stærkt vekslende Elevskare i et saadant Hjem og det i Reglen ret korte Ophold. Forstanderen for et Børnehjem har Ret til at føre Tilsyn, naar han selv vil paatage sig dette. Forstanderen for et Skole- eller Ungdomshjem fører Tilsyn, med mindre det efter hans Anmodning overtages af en Tilsynsværge paa Anbringelsesstedet. Denne Tilsynsværge handler dog efter Loven paa Forstanderens Vegne.

Andre Børn end Værgeraadsbørn, der anbringes i anerkendte Opdragelseshjem, maa antages at være undergivet lignende Regler som Værgeraadsbørn med Hensyn til Forstanderens Ret til at udøve Forældremagten over dem. Det kan bemærkes, at Loven om Umyndighed og Værgemaal af 30. Juni 1922 i § 30 har afskaaret den tidligere ret stærkt benyttede Adgang for Forældre til at overdrage deres Forældremyndighed til et Opdragelseshjem. Saadan Overdragelse kan nu kun finde Sted med Overøvrighedens Samtykke. Ej heller kan Fattigvæsenet paa egen Haand fratage understøttede Forældre Forældremyndigheden over deres Børn og anbringe disse udenfor Hjemmet.

IV. Opdragelseshjemmene og Tilsynsmyndighederne.

Opdragelseshjemmene er dels ved Værgeraadsløven og dels paa anden Maade kommet under flere forskellige Slags Tilsyn. Ifølge Værgeraadsløven er ethvert anerkendt Opdragelseshjem undergivet

stedligt Tilsyn af vedkommende Værgeraad, jfr. § 57, Stk. 1—2. For Skole- og Ungdomshjemmenes Vedkommende udøves dette Tilsyn paa den Maade, at Bestyrelsen suppleres med et af Værgeraadet valgt Medlem. For andre Opdragelseshjem udøver Værgeraadet sit Tilsyn gennem et særligt hertil af Værgeraadet beskikket Medlem. Meddeler et Opdragelseshjem selv Undervisning, er det med Hensyn til denne underkastet samme Tilsyn som Folkeskolen, altsaa Tilsyn af Skolekommissionen og Skoledirektionen. Endvidere er det undergivet saadant særligt Tilsyn med specielle Fag, som Socialministeren maatte beskikke. Embedslægerne fører Tilsyn med alle Opdragelseshjem i deres Kreds efter Loven om Embedslægevæsenets Ordning af 21. April 1914, § 5. Dette Tilsyn udøves ret forskelligt. Flere Steder har de af Embedslægerne ønskede Forbedringer medført, at der er skaffet Statsmidler til Gennemførelse af saadanne Forbedringer. I en Del Sundhedsvedtægter findes Bestemmelser om, at Børnehjem o. l. er undergivet Sundhedskommissionens Tilsyn. Dette gælder særlig i en Række større Købstæder. Værgeraadets § 48 indfører et fast Lægetilsyn med de i anerkendte Opdragelseshjem anbragte Børn. Efter lange Overvejelser er Udøvelsen af dette Tilsyn nu blevet ordnet ved Socialministeriets Bekendtgørelse af 19. November 1925. Hvis et Opdragelseshjem driver Værksteder eller lignende, der efter sin Beskaffenhed falder ind under Fabriklovens Bestemmelser, er Hjemmet naturligvis undergivet Tilsyn efter denne Lov. Derimod er det administrativt afgjort, at Lærlingelovens Regler om Arbejdstid o. lign. og om Oprettelse af Lærlingekontrakt ikke finde Anvendelse paa de Oplæringsvirksomheder, der er knyttet til et Opdragelseshjem. Det for hele Landet fælles Tilsyn med Opdragelseshjem spalter sig i forskellige Grene. Overinspektionens Tilsyn er nærmere omhandlet i Værgeraadets § 56, desuden har Sundhedsstyrelsen en vis Tilsynsret i Henhold til Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse af 30. April 1909. Gymnastikinspektøren og Haandgerningsinspektrixen og Dansk Sløjd lærerskoles Forstander er af Socialministeriet anmodet om at føre Tilsyn med deres respektive Fag. Et særligt Tilsyn findes med de Opdragelseshjem, der har Haandværkeruddannelse, nemlig gennem den af Ministeriet beskikkede Tilsynsførende med Haandværkeruddannelsen. Skole- og Ungdomshjemmene er med Hensyn til deres Økonomi undergivet Tilsyn af den kritiske Revision af de anerkendte Skole- og Ungdomshjems Regnskaber, og endelig har Socialministeriet som øverste administrative Myndighed ogsaa en Ret til at udøve Tilsyn med Opdragelseshjemmene. Ministeriet har benyttet denne Ret til i et enkelt Tilfælde at nedsætte en særlig Undersøgelseskommission vedrørende et enkelt Børnehjems Forhold.

V. Opdragelseshjemmenes økonomiske Forhold.

Skole- og Ungdomshjemmene er efter Sagens Natur de Opdragelseshjem, der stiller de største Krav om Tilskud af offentlige Midler. Da Krigstidens og de efterfølgende Aars Prisrevolution havde sprængt de tidligere økonomiske Rammer, prøvede man sig frem med forskellige Systemer, indtil man fik Reglerne af 1. April 1924 om Plejepenge og Statstilskud til de private Skole- og Ungdomshjem. Herefter faar Hjemmene et fast Statstilskud, beregnet paa en i de nævnte Regler nærmere fastsat Maade, og der er indenfor bestemt afstukne Grænser givet Ministeren Adgang til at give yderligere Statstilskud til disse Hjem. De er med Hensyn til Antallet af Medarbejdere og disses Lønninger bundne til bestemte Regler fastsat i Analogi med de ved Lov af 14 Marts 1924 for Statens Opdragelseshjem givne Lønningsregler. Plejepengene er ved de ovennævnte Regler af 1. April 1924 gjort bevægelige i Forhold til Pristallet og Regulering finder kun Sted en Gang om Aaret.

For Børnehjemmenes Vedkommende har Socialministeriet under 23. April 1926 fastsat tilsvarende Regulering efter Pristallet for det Statstilskud, der ydes Børnehjemmene pr. Elev paa Grundlag af Gennemsnitsbelægningen i det forrige Finansaar, ligesom Plejepengene er opløst i et Grundbeløb og et Tillæg, der ogsaa reguleres en Gang om Aaret efter Pristallet.

For Optagelses- og Iagttagelseshjemmenes Vedkommende er Plejepengene fastsat for hvert enkelt Hjem. Med Hensyn til Statstilskud er Hjemmene ret forskelligt stillet; en Del faar indirekte Tilskud gennem de Bevillinger, der er givet anerkendte Foreninger for Børneforsorg, andre har direkte Statstilskud, enkelte er uden noget saadant. En vis Ensartethed er tilstræbt ved Fastsættelsen af de Tilskud til Beklædning, som gives et større Antal Optagelses- og Iagttagelseshjem.

Der kan ikke her gives nogen Fremstilling af Enkeltheder med Hensyn til Plejepengene i de anerkendte Opdragelseshjem; kun følgende skal nævnes. For Finansaaret 1926—27 udgør Plejepengene for Skole- og Ungdomshjem for Elever under 15 Aar 609 Kr., for Elever over 15 Aar 783 Kr. aarlig. For Børnehjemmenes Vedkommende er Plejepengene for samme Finansaar 580 Kr. aarlig. Til disse Beløb kommer Tilskud til Opklædning ved Modtagelsen varierende efter Børnenes Alder fra 115 Kr. til 180 Kr. og Tilskud til Udstyr ved Udskrivning i Tjeneste eller Lære i Konfirmationsalderen varierende fra 275 Kr. til 325 Kr. Optagelses- og Iagttagelseshjemmene faar en Dagbetaling, der for et stort Antal Hjem er 2 Kr. 75 Øre pr. Dag. Hertil lægges et Beklædningstilskud, der er fastsat højere for de første 4 Maaneder af Opholdet under Hensyn til, at Udgifterne til Beklædning er størst under Begyndelsen af Opholdet. Ved Udskrivning til Tjeneste eller

Lære kan Optagelseshjemmene opkræve lignende Godtgørelse for Udstyr som andre Opdragelseshjem.

De nævnte Takster er alle beregnet for Børn, der af Værgeraadene anbringes i Opdragelseshjem, men det er forudsat, at de samme Takster anvendes for Børn, der af andre offentlige Myndigheder anbringes i Hjemmene. For Børn, der anbringes af private, har Opdragelseshjemmene Ret til at beregne lavere Betaling, hvis de har særlige Indtægter eller Legatmidler, hvoraf den resterende Udgift kan dækkes. Det ønskes altsaa ikke, at den højere Betaling, der gives for Børn, anbragte af offentlige Myndigheder, benyttes til at dække Udgifter ved privat anbragte Børn.

Efter Værgeraadsløven afholdes Udgifter ved Børns Anbringelse i Opdragelseshjem indtil Børnenes fyldte 15 Aar med Halvdelen af Forsørgelseskommunen og Halvdelen af Statskassen, dog at Anbringelse i Ungdomshjem altid betales af Statskassen. Udgifter vedrørende Børn over 15 Aar afholdes fuldtud af Statskassen. Regninger paa Plejpenge skal af Opdragelseshjemmene — undtagen Ungdomshjemmene — sendes til den betalingspligtige kommunale Kasse. Regningerne skal være attesterede af Hjemmets Bestyrelse eller af den af Værgeraadet beskikkede Tilsynsførende ved Hjemmet. Saafremt der ønskes refunderet Udgifter udover den almindelige Plejeløn, f. Eks. Udgifter til Behandling af Lægespecialist eller til særlige Anskaffelser til Barnet, maa der foreligge Samtykke hertil fra den anbringende Myndighed.

Til Slut skal meddeles en Oversigt over, hvilke Tilskud der af Statskassen er ydet til Opdragelseshjem i Finansaaret 1924—25:

Overtilsynet	69.818,25	Kr.
Statens Ungdomshjem (4)	390.983,39	-
Tilskud til 8 private Ungdomshjem	205.075,59	-
Statens Skolehjem (1)	59.962,40	-
Tilskud til 7 private Skolehjem	287.687,88	-
Statens Optagelseshjem (1)	24.131,69	-
Private Optagelses- og lagttagelseshjem	29.800,00	-
Optagelses- og lagttagelseshjem under »De danske Plejehjemsforeninger«	40.000,00	-
Børnehjem	692.209,00	-
Barnets Hus	22.000,00	-
Tilskud til Kristelig Forening til Børns Redning og Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse m. m., hvilke Tilskud for en stor Del anvendes til Drift af Opdragelseshjem	82.320,00	-

Forskellige Bevillinger til Pensionskasse, Uddannelseskursus, Efterværn m. m.	61.870,41	-
Overordentlige Udgifter	98.354,50	-

Endelig kan nævnes, at der af Statskassen ydes Understøttelser til en Del tidligere Ledere og Medarbejdere ved Opdragelseshjem.

VI. De ikke-anerkendte Opdragelseshjem.

Som i Indledningen bemærket fandtes der ikke i Loven af 14. April 1905 Bestemmelser om ikke-anerkendte Børnehjem, Optagelseshjem og lignende Institutioner. Derimod indeholder Værgeraadslovens §§ 68—70 nogle Regler om saadanne Hjem, idet Børn under 15 Aar, der er anbragt i disse Hjem, undergives Tilsyn saavel af det stedlige Værgeraad som af Overinspektøren for Opdragelseshjemene.

For Værgeraadets Tilsyn kan Socialministeren dog efter Indstilling af Overinspektøren fritage Hjem, der ikke tager Vederlag for Børnenes Ophold. Der er med denne Regel bl. a. tænkt paa en Institution som Jægerspris Stiftelse. Ifølge § 69 er der givet vedkommende Minister Bemyndigelse til at udstede nærmere Regler henholdsvis om Tilsynet med Hjemmene og om de sundhedsmæssige Forhold i disse. Disse Regler foreligger i 2 Bekendtgørelser fra Socialministeriet af 26. Januar 1925.

Af disse Reglers Indhold skal blot fremhæves følgende:

a. Under Begrebet »ikke-anerkendte Opdragelseshjem« medtages ikke Hospitaler og andre Helbredelsesanstalter for Børn eller Institutioner til Modtagelse af abnorme Børn, ej heller Kostskoler og andre Undervisningsanstalter, der modtager Elever i den undervisningspligtige Alder eller derover i Pension, for saa vidt disse Institutioner og Anstalter er statsanerkendte eller statsunderstøttede og derved eller paa anden Maade undergivet betryggende Tilsyn. Ej heller medtages Feriekolonier, Sommerhjem eller Rekreationshjem, for saa vidt Børnenes Ophold normalt ikke varer udover 6 Uger. Et Børnehjem kan dernæst kun siges at være tilvejebragt, naar Hjemmet er indrettet til samtidig at modtage 6 Børn eller derover. Optager Hjemmet udelukkende Elever over 15 Aar, falder det udenfor Loven og de administrative Regler, selv om det ellers efter sin Beskaffenhed vilde være undergivet Tilsyn.

b. Det stedlige Tilsyn udøves af det Medlem af det stedlige Værgeraad, der af Raadet beskikkes hertil, paa lignende Maade som Tilsyn med anerkendte Børnehjem.

c. Overtilsynet udøves af Overinspektøren for Opdragelseshjemene, der har Ret og Pligt til at besøge Hjemmene og har Krav paa at faa Indberetning om alle Forandringer i Hjemmets Ledelse og Lo-

kaler, og det økonomiske Grundlag for Hjemmet f. Eks. ved dets Overdragelse til ny Ejer.

d. Reglerne om de sundhedsmæssige Forhold tager særlig Sigte paa at sikre Gennemførelsen af visse hygiejniske Mindstekrav især i Hjem, der er beregnet til Modtagelse af spæde Børn, ligesom der er paabudt regelmæssigt Lægetilsyn med Børn under 2 Aar.

Ikke-anerkendte Børnehjem o. s. v. er lige saa vel som anerkendte Hjem undergivet Tilsyn af Kredslægen og eventuelt Sundhedskommissionen, jfr. ovenfor under IV.

Medens Værgeraadsloven i § 70 kun krævede, at nye Hjem skulde anmeldes til det stedlige Værgeraad, er det ved Lov Nr. 55 af 31. Marts 1926 bestemt, at der fremtidig til Oprettelse af ikke-anerkendte Børnehjem o. s. v. forud skal indhentes Tilladelse fra det stedlige Værgeraad. Der er ikke i Loven fastsat bestemte Betingelser, der skal opfyldes af Hjemmene, men ved Socialministeriets Bekendtgørelse af 6. Maj 1926, der har afløst Bekendtgørelsen af 26. Januar 1925 om Tilsyn med de ikke-anerkendte Hjem, er det fastsat, at Værgeraadet bør indhente Erklæring fra Embedslægen og mulig ogsaa forelægge Sagen for Overinspektøren for at sikre sig, at de ovennævnte Regler om de sundhedsmæssige Forhold m. m. kan ventes overholdt. Nægtelse af en ansøgt Tilladelse kan gennem Overinspektøren indannes for Socialministeren.

Endvidere er Værgeraadslovens § 70 ved den nysnævnte Lov formet saaledes, at Socialministeren efter Indstilling fra Overinspektøren og det stedlige Værgeraad kan foranledige, at et ikke-anerkendt Opdragelseshjem nedlægges. Der er herved tænkt paa saadanne Hjem, som paa Grund af uforsvarlig Ledelse udsætter Børnenes Sundhed og normale Udvikling for Fare, og Reglen danner derfor et Supplement til Reglen om, at en Plejetilladelse kan fratages et privat Hjem, naar Plejebarnet ikke behandles godt. Reglen gælder ogsaa for Hjem, der er oprettet før Loven af 31. Marts 1926 traadte i Kraft.

III.

DE DANSKE OPDRAGELSESHJEM

1926

Hjemmene er omtalt i Rækkefølge efter Tidspunktet for deres Oprettelse, dog saaledes, at hvor flere Hjem har samme Bestyrelse, er disse Hjem opført efter hinanden, saa Tidsfølgen her kun gælder det første Hjem.

Vajsenhuset i Tønder.

VAJSENHUSET I TØNDER

er oprettet 1731 og er det ældste af de nuværende Børnehjem i Danmark. Vajsenhuset i København er vel ældre (oprettet 1727), men det virker ikke længere som egentligt Børnehjem. Hjemmet er oprettet af Kniplingskræmmer Peter Struck, der testamenterede det saa rige Gaver, navnlig bestaaende af Marskjorder, at alle Hjemmets Udgifter afholdes af Indtægten derfra.

Hjemmet har Plads til 12 Dreng, der optages i Alderen 6—13 Aar. Forældreløse Børn fra Tønder og Aabenraa optages fortrinsvis. De bliver i Hjemmet til efter Konfirmationsalderen, hvorefter de anbrin-

ges i Lære, fortrinsvis ved Haandværk og Handel. I Læretiden understøttes de fra Vajsenhuset, ligesom de senere kan faa Hjælp derfra, naar de nedsætter sig som selvstændige Handlende eller Haandværksmestre. Flere af Hjemmets Børn har taget Lærereksamen og har her-til modtaget økonomisk Hjælp fra Vajsenhuset.

Børnene undervises i dansk eller tysk Kommuneskole efter deres tidligere Forhold. I tidligere Tid havde Vajsenhuset sin egen Skole, som lededes af Forstanderen, og hvor han var forpligtet til ogsaa at undervise et Antal Børn fra Byen. Kommunelærer H. P. Hansen og Hustru er Hjemmets Ledere.

DET KGL. OPFOSTRINGSHUS OG DEN THORUPSKE STIFTELSE

VED FORSTANDER CAND. THEOL. H. LÜTZHÖFT

Det Kongelige Opfostringshus og den Thorupske Stiftelse skylder fra først af Kong Frederik den Femte sin Tilblivelse. Fundatsen blev underskrevet af Kongen den 29. Juni 1753, hvilken Dag derfor betragtes som den egentlige Stiftelsesdag. I Aaret 1880 indviedes under Kong Kristian den Niende samme Dato Stiftelsens nuværende smukke Bygning paa Kalkbrænderivej. Ifølge Vedtægt af 30. Decbr. 1857 er Styrelsen af Stiftelsen overdraget til Københavns Magistrat og henlagt under dennes første Afdeling.

Efter Forordningen af 1. Juli 1799 er Stiftelsen bestemt til at være et Hjem for trængende, men velbegavede og flittige Børn. Den er ikke nogen Fattiganstalt og endnu mindre et Tilholdssted for moralsk fordærvede og forvildede Børn, men et Børnehjem for 10—14 Aars Dreng, der er godt anbefalet fra deres Skole, og paa hvis Opførsel der ikke har været noget at udsætte. Der erlægges ved Optagelsen 50 Kr. i Indskrivningspenge, og Eleverne skal møde nogenlunde udstyrede med Tøj, men ellers er selve Opholdet vederlagsfrit. Undervisningen foregaar i 4 efter hinanden følgende Klasser, og Eleverne modtager her en noget videre gaaende Undervisning end den, Folkeskolen i Regelen kan give. I det hele modtager Drengene under deres Ophold paa Anstalten en omhyggelig Opdragelse, og der ydes dem en tarvelig, men sund og god Forplejning, Klæder, Bøger m. m. Kun enkelte Smaafor nødenheder plejer Elevernes paarørende at forsyne dem med.

I Aaret 1875 den 2. September stiftede Kancelliraad Ole Thorup et Legat til Fremme af pædagogiske Formaal, og i Aaret 1918 den 2. September bestemte Magistraten, under hvem Legatet var henlagt, at

Renterne af Legatkapitalen, der var vokset til 700,000 Kr., skulde anvendes til Opfostringshuset, der derefter vilde være at kalde: »Det Kongelige Opfostringshus og den Thorupske Stiftelse«.

Ifølge Vedtægt af 30. December 1857 kræves det af dem, der indlægger Drengene her, at de skal overdrage Forældremyndigheden til Stiftelsens Forstander, og Eleverne staar under Stiftelsens Værge-maal til det fyldte 18. Aar, eller til deres Lærlingekontrakt er udløbet.

Det kgl. Opfostringshus.

Da Elevernes Ophold paa Stiftelsen er indskrænket til 4 Aar, ønsker man dog ikke, at det Baand, der knytter dem til deres Familie, skal brydes, og Børnene faar derfor Lov til paa Søndage og Fridage at aflægge Besøg i deres tidligere Hjem eller hos Slægt og Venner, for saa vidt som det tør antages, at man her støtter den Opdragerger-ning, som øves paa Opfostringshuset. —

Et smukt Vidnesbyrd om, i hvor høj Grad mange af de tidligere Elever føler sig knyttet til det kgl. Opfostringshus som til et fælles Barndomshjem, er den bestaaende Opfostringshusforening, der blev stiftet den 18. Marts 1872 og nu tæller over 300 Medlemmer. Denne Forening har ikke blot selskabelige Formaal, men yder ogsaa i mange Tilfælde gamle »Fosterbrødre« en værdifuld Støtte. Ogsaa vore nu-værende Elever herude har Foreningen paa forskellige Maader vist Interesse. De ældre iblandt dem er f. Eks. blevet indbudt til Foreningens Julefest, og paa Foreningens Stiftelsesdag bliver alle Børnene

trakteret med Chokolade og ekstra Aftensmad. Ligesaa udsætter Foreningen aarlig en Præmie til den flittigste Elev i øverste Klasse, som Regel et Sølvur.

I Aaret 1920 dannede tidligere Opfostringshuselever, de saakaldte »Skorper« ogsaa en Forening, »Skorpeklubben«, i Chicago, og nu har denne Klub ogsaa faaet en Afdeling i New York. Klubbens Formand, »Skalk«, er Hr. A. Gundel, 2416 N. California Avenue, Chicago. Den udsender et lille Medlemsblad hvert Kvartal, staar i Forbindelse med Foreningen her i København og med Stiftelsen, som f. Eks. modtog 150 Kr. som Julegave til Drengene her sidste Jul, og den tager sig ogsaa lidt af de forhenværende Elever, der i de senere Aar er udvandet til Amerika.

Ifølge Fundatsens § 8 var det oprindelig Meningen, at Eleverne, naar de udgaar fra Stiftelsen, skulde anbringes ved industriel Virksomhed, Handel eller Søfart, og en stor Del af vore Elever gaar ogsaa stadig over i saadanne praktiske Erhverv. Men naturligvis tages der altid det størst mulige Hensyn til den enkeltes Anlæg og Tilbøjeligheder ligesom til de paarørendes Ønsker, og i Tilfælde, hvor disse kan yde den fornødne Støtte, har flinke Elever ofte faaet Lov til at læse videre til en eller anden Eksamen. Opfostringshuset kan yde de udgaaede Elever nogen pekuniær Støtte i Læreaarene gennem de Legater, som er henlagt til Stiftelsen, — 8—9000 Kr. aarlig, — og maa iøvrigt gøre Regning paa, at Elevernes Forældre eller paarørende træder hjælpende til, naar Eleverne er blevet konfirmeret. I tidligere Tider, da Lærlingen plejede at faa Logi, Klæder og fuld Forplejning hos Mesteren, gjordes dette ikke nødvendig; men nu til Dags er der kun faa ansete Mestre, som vil gaa ind paa en saadan Anbringelsesmaade, og skønt Opfostringshuseleverne har et godt Ord paa sig og af mange foretrækkes for andre Lærlinge, volder det derfor en Del Besvær at faa dem anbragt paa passende Maade. Det bør iøvrigt i denne Sammenhæng bemærkes, at Bestyrelsen for Lærlingehjemmene altid stiller sig meget imødekommende over for Ansøgninger om Optagelse paa Hjemmet af daarligt stillede Elever herfra, som kommer i Haandværkerlære.

Der uddeles aarlig, som Regel paa Stiftelsedagen, til de flinkeste Elever nogle Præmier, der foruden det af Opfostringshusforeningen skænkede Ur mest bestaar af Bøger, der er indkøbt for de til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring stiftede Legater. Samtidig meddeles ogsaa, hvorledes de Pengemidler, som er bestemt til Hjælp for de udgaaede Elever i Læreaarene, bliver fordelt i det indværende Aar.

De forskellige Pengemidler, som tilstaas de nylig udgaaede Elever, indsættes som Regel i Sparekassen, saaledes at hver enkelt faar sin

Bog, og samtlige Sparekassebøger opbevares af Forstanderen. De udgaaede Elever maa saa henvende sig til ham, naar de trænger til at faa nogle af Pengene udbetalt.

Drengenes Sparekassebeholdning bliver dog for manges Vedkommende ogsaa forøget ad anden Vej, idet Københavns Magistrats 3. Afdeling velvilligst er gaaet ind paa, at de Elever, for hvem der før deres Optagelse her blev udbetalt Alimentationsbidrag, vedblivende kan faa disse Penge udbetalt, saaledes at Elevens Moder faar Halvparten, for at hun kan faa Raad til at modtage Drengen hjemme paa Skolens Fridage samt holde ham med forskellige Smaafornødenheder, medens den anden Halvpart indsættes paa en Sparekassebog af Forstanderen, for at Beløbet kan blive anvendt til Hjælp for Drengen i Læretiden. Denne Ordning har vist sig meget værdifuld for Eleverne, idet der ved Hjælp af disse Penge lettere kan skaffes dem den Uddannelse, som de har særlig Lyst til og Anlæg for.

Stiftelsen besørger stadig Trækning af Klasselotteriet ved Hjælp af nogle af de flinkeste Elever, som jo bedst kan taale den derved forarsagede Afbrydelse i den daglige Undervisning. Som Godtgørelse modtager Stiftelsen aarlig 1600 Kr., der nu indgaar i det almindelige Regnskab, men som bruges til Hjælp for udgaaede Elever i Lærearene.

STATSUNGDOMSHJEMMET BØGILDGAARD

I det historiske Afsnit er fortalt om P. P. Schmidt, som begyndte Gerningen paa Bøgildgaard den 10. August 1830, og som ledede Hjemmet i 55 Aar.

Efter gamle Schmidts Død den 18. Marts 1885 overtog hans Lærer, Nicolaj Bojsen, gift med en Datterdatter af gamle Schmidt, Ledelsen i 18 Aar til 1. Maj 1903, hvorefter der har været 3 Forstandere i hver et kortere Tidsrum, Forstander Marius Madsen dog i 8 Aar fra 1. Januar 1912 til 1. November 1920, til hvilken Tid min Hustru og jeg overtog Ledelsen.

Statsungdomshjemmet Bøgildgaard ejes vedblivende af Staten og drives som Statsinstitution med fast Budget paa de aarlige Finanslove. Der findes et Jordtilliggende paa ialt 116 ha Land, der fordeler sig med: Landbrug 86 ha, Gartneri 3 ha, Skov 17 ha, Mose 5 ha, Enge 3 ha, Sportsplads, Gaardsplads, Byggegrunde, Veje etc. 2 ha. Landbruget forestaas af en Avlsforvalter, der til sin Medhjælp har en Fodermester og 2 voksne Karle samt i Reglen 10 Elever fast til Op-læring i Landbrug. Besætningen bestaar af 10 Arbejdsheste foruden Føl og Plage, 40 Malkekøer, 50 Stk. Ungkvæg og Kalve, ca. 60 Svin

og nogle Faar foruden Gæs, Ænder og Høns. Gartneriet forestaas af en faglært Gartner, der til Stadighed har 6 Elever i Lære, der forefindes 3 Drivhuse, 2 gode Arbejdsrum samt ca. 50 Mistbænkevinduer, en Mængde af de i Gartneriet fremdrevne Planter og Blomster afsættes til Kunder fra Omegnen eller fra Kjellerup.

Arbejdet i saavel Hjemmets Smedie som Snedkeri ledes af faglærte Mestre, hvoraf Snedkerlæreren tillige yder alle Haandværkerlærlinge Undervisning i teknisk Tegning i Vinterhalvaaret. For Tiden opføres 6 Elever paa hvert Værksted; Snedkerværkstedet beskæftiger

Statsungdomshjemmet Bøgildgaard.

tillige foreløbig en udlært Svend; der arbejdes som Regel paa Bestilling fra private Kunder, mest fra Omegnen.

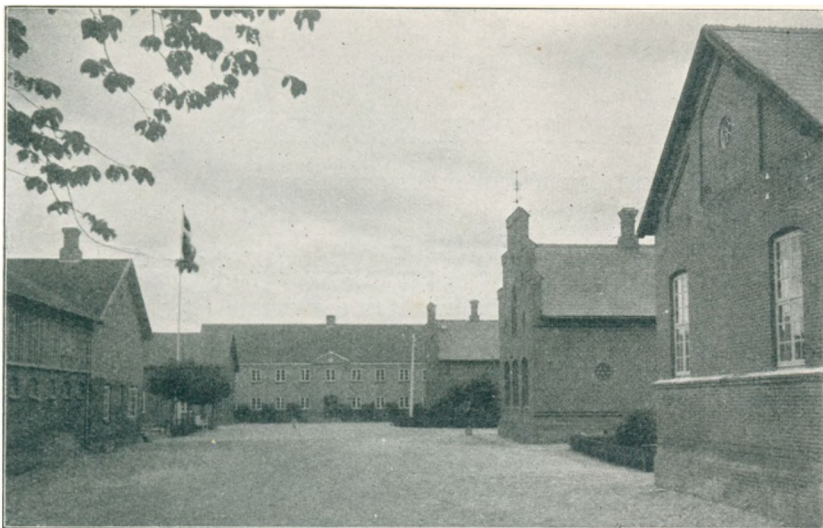
I Hjemmets Køkken uddannes 2 à 3 Elever som Kogeelever med Tanke paa fortsat Uddannelse i Madlavning enten til Søs eller i Hotelkøkkener.

Enkelte Elever opnaar speciel Uddannelse som Mekanikere, Malere, Bagere etc. ved Forbindelse med Omegnens Haandværksmestre, Eleverne bliver da i Reglen boende her hjemme om Natten, men gaar eller cykler paa Arbejde om Dagen.

De Elever, der ikke kommer i fast Arbejde eller Lære, danner et Arbejdshold, der om Sommeren beskæftiges i Mosen (vi skærer eller ælter aarlig ca. 250 Tusind Tørv), Marken (Roelugning og -optagning, Høstarbejde) og Haven eller ved Rengøring og Renholdelse af forskellige Bygninger, Pladser og Gange. Om Vinteren arbejdes der i Skoven ved Træfældning, i Brændehuset eller Laden ved Tærskning,

fra 1. November til 1. April deltager alle Elever i 3 Timers daglig Skoleundervisning, Arbejdsholdet tillige i fast Husflidsundervisning, (Børstenbinderi, Kurvemagerarbejde, Bogindbinding, Kuffertarbejde og Maattefletning).

Elevernes Fritid er som Regel stærkt optaget af forskellige Fritidsysler, afpasset efter Aarstiden. Om Sommeren drives Sport, dyrkes Haver, passes Smaadyr som Kaniner, Duer, Marsvin etc., bades, foretages kortere eller længere Spadsereture til naturskønne Steder i Omegnen. I Reglen foretages en 3 Dages Sommerudflugt til Vesterhavet,

Statsungdomshjemmet Bøgildgaard.

hvad der er en stor Glæde og Oplevelse for Eleverne. En stor Part af Eleverne har sluttet sig sammen i en Spejdertrop, der hører under »Det danske Spejderkorps«, Troppen har nu bestaaet i 5 Aar og har ved Initiativ, Sammenhold og god Aand og Tone virket berigende og forædlende paa Eleverne, hvilket særlig har været at spore i Elevernes Fritid. Om Vinteren beskæftiges Eleverne mest inden Døre i Fritiden med Læsning, Brætspil, Husflid, Gymnastik, ordnede Lege i Gymnastiksalen, Musik, Dilettant m. m.

Elevernes Bespisning er ordnet saaledes, at Kl. 6 (7) faar de Havregrød med Sukker og Mælk, Kl. 9 Frokost: Smørrebrød og The, Kl. 12¼: 2 Retter varm Middagsmad, Kl. 1½: Kaffe og Smørrebrød, Kl. 6½ Aftensmad: Levninger fra Middagen, Smørre- og Fedtebrød delvis med Paalæg, Franskbrød, The. Alle voksne spiser sammen med Eleverne ved de 3 første Maaltider om Dagen. Tobaksrygning er tilladt, men kun i Fritiden og kun paa Pibe.

Hjemmet er beregnet paa at kunne modtage 50 Elever (Drenge) i Alderen 14—20 Aar. Optagelsesalderen er 14—16 Aar. Opholdets Varighed er som Regel 2 à 3 Aar. Ved Udskrivningen sørges altid for Plads eller Lære til den paagældende, ligesom der medgives ham et passende Udstyr af forskellige Beklædningsgenstande. Vi søger at holde Forbindelse det længst mulige med alle de udskrevne Elever, saaledes bliver der skrevet til alle, hvis Adresse vi kender, til Jul, Fødselsdage og som Regel en Gang om Sommeren, og mange staar vi i livligere Brevveksling med.

Statsungdomshjemmet Bøgildgaard, Kjellerup St., d. 20. Februar 1926.

Emma og Peter Olsen.

„HOLSTEINSMINDE“

Da Udskiftningskommissionen for Antvordskov og Korsøer Amters Landvæsen den 22. September 1788 ved et Møde i Sneslev By — en Fjerdingvej Sydøst for Fuglebjerg — foretog Udskiftning af Universitetsjord til to Gaarde i Førsløv Sogn, Sydvest for Landevejen, der fra Fuglebjerg fører til Næstved, skabtes den første Begyndelse til en Ejendom, som i det kommende Aarhundrede i Forbindelse med Nabo-ejendommen op mod Fuglebjerg skulde blive Hjemstedet for et Liv af indgribende Betydning for vort Land paa flere end een Maade.

Den første Arvefæster af den ene af disse Gaarde, Jakob Nielsen Beck, maatte snart overdrage den til Birkeskriver Hiort, Førsløv, som fik de to Gaarde lagt sammen og tillagde den Navnet Hiortholm, hvorefter Naboen mod Vest gav sin Ejendom Navnet Hindholm. Saaledes er utvivlsomt Oprindelsen til de to Navne, som stammer fra Aarene omkring 1800.

Ejendommene Hiortholm og Hindholm skiftede flere Gange Ejere, førstnævnte delvis i Forbindelse med Gaarden Skovgaarden i Sneslev, indtil Institutbestyrer Anders Stephansen ved Hjælp af rentefrit Laan fra Enkegrevinde v. Holstein og hendes Søn, den unge Lehns greve, fik Arvefæsteskode (af ²¹/₁₂ 1839) paa Gaardene Hiortholm og Skovgaarden, »hvilke tvende Gaarde nu imidlertid ifølge allernaadigst Bevilning af ²¹/₁₁ 1839 bære Navn af Holsteinsminde«. (Om Skovgaarden, se denne Artikel).

Den 1. Juni 1852 købte Anders Stephansen Gaarden Hindholm for der at oprette en Højskole i Haab om derved dels at skabe Forstaelse for sit Arbejde blandt Børnene og Anbringelsessteder for dem efter Udskrivning fra Instituttet, dels at skaffe det fattige »Holsteinsminde« en sikrere økonomisk Basis.

Om Anders Stephansen er der fortalt andetsteds i denne Bog. Her

skal kun siges enkelte Ting om ham. Han var en Mand, som elskede at se Livet folde sig ud, og saa paa det med Tro og Haab. Derfor blev han en Blomsternes og Plantningens Mand, og »Holsteinsminde«s Have bærer meget stærke Spor af hans Lyst i saa Henseende og hans stærke Forbindelse med Botanisk Have i København. Og han var en Børneven som vel ingen anden i vort Land; i Samlivet med Børnene levede og aandede hans Sjæl, og deres Vækst i alt godt var hans Glæde. Og han var en aaben og frisk Menneskeven, og derfor foldede hans Gerning sig saa stærkt ud trods alle Vanskeligheder, idet en

„Holsteinsminde“s Drengehjem.

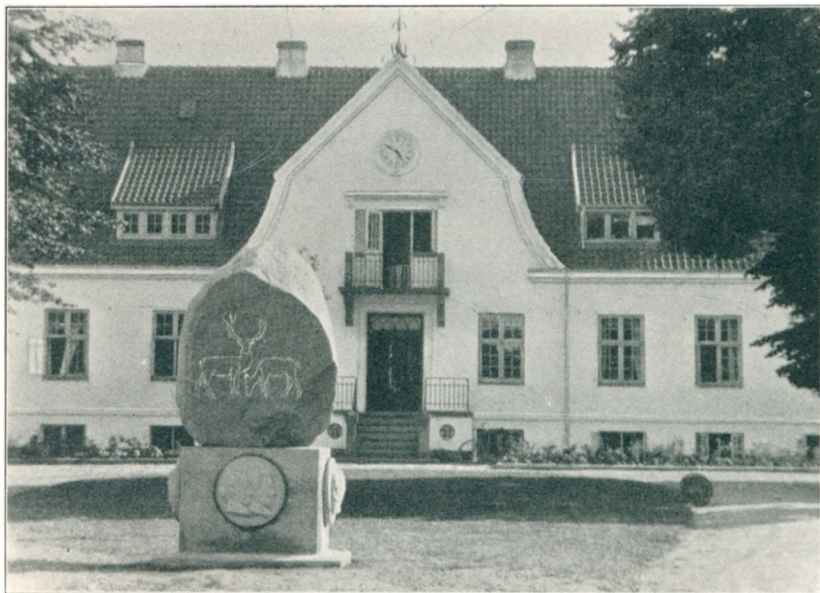
Række betydelige Mennesker gerne gik i hans Spor og tjente hans Tanker. Naar man betænker, at han var nær 42 Aar, da han begyndte paa Fuirendal, 47 Aar, da han drog til Hiortholm, og nær 60, da han købte Hindholm, og fik skabt Fylde i disse 3 Navne ved egne og gode Mænds Kræfter, saa maa man undres og ønske, at Danmark havde mange saadanne levende Mennesker.

Hans Efterfølger blev Christian Nielsen, som allerede fra 1858 havde været knyttet til Hindholm og »Holsteinsminde«.*) Han var Forstander for begge Institutioner fra Stephansens Død i Marts 1870, men overlod i 1879 Ledelsen af »Holsteinsminde« til sin Ven og Hjælper, Leopold Budde, som han havde faaet med til Arbejdet paa disse Steder i Begyndelsen af Tresserne. Saaledes skiltes de to Institutioner, om end de to Ledere stod hinanden nær til Chr. Niensens Død i December 1891. Hver for sig fik de stort Navn i Danskes Bevidsthed, henholdsvis som Børnehjem og som

*) L. C. Nielsen: En dansk Højskolemand, Breve og Foredrag af Chr. Nielsen, Gyldendal 1900.

Højskole, men den inderlige, gensidig befrugtende Forbindelse, som Anders Stephansen havde drømt om, naaede i hvert Fald ikke til fuld Udfoldelse.

Da Leopold Budde den 15. Juni 1897, i Konflikt med sin Patron, Grev Holstein, Holsteinborg, forlod »Holsteinsminde« og købte Himmelbjerggaarden*), afsluttedes en lang og frugtbar Periode for disse store Hjems Vedkommende. Mindet derom vil blive bevaret for Efterverdenen i den smukke Mindesten, som paa Chr. Nielsens Fødselsdag den

Bautastenen for „de gamle“.

24. Juli 1925 rejstes i »Holsteinsminde«s Gaard. Stenen er fundet ved Førslev Kirkegaard, hvor Stephansens og Nielsens ligger begravet, trukket hjem af »Holsteinsminde«s mandlige Besætning — store og smaa — og Mindesmærket tegnet og hugget af Niels Skovgaard og Søn, H. G. Skovgaard. Det taler stærkt om den levende Forbindelse mellem de to store Hjem og deres Bærere, de tre Ægtepar Stephansen, Nielsen og Budde.

En stærk og god Tradition er en velsignet Ting. Træerne suser og Stenene taler om Aandsliv paa disse Steder.

Siden Buddes Dage har Arbejdet været ført trofast videre af skiftende Forstandere, af hvilke skal nævnes Viggo Møllerup (1898—1907) og Kristian Sørensen (1909—1922).

Men et stærkt Brud i Bestyrelsen af Hjemmet kom, da Grev Holstein Holsteinborg i 1909 maatte opgive Patronatet over »Holsteins-

*) Se denne Artikel.

minde« og Hjemmet gik over til at blive en selvejende Institution, statsanerkendt i Henhold til Værgeraadsløven af 1905 under en lokal Bestyrelse, i Spidsen for hvilken Ministeriet valgte fhv. Folketingsmand for Vordingborgkredsen, Assurancebestyrer Karl Hansen, Holsteinsminde (f. 1850), som fra sit Fødehjem ved Indkørselen til »Holsteinsminde« har været Vidne til Hjemmets Udvikling fra Anders Stephansens Dage og nu som Bestyrelsens Formand leder det ind i dets nye tidssvarende Former.

»Holsteinsminde« er siden 1909 normeret til at rumme et Antal af 100 ukonfirmerede Drengene, og ved sine Vedtægter af 18. December 1923 i Henhold til Værgeraadsløven af 12. Juni 1922 statsanerkendt som Skolehjem. Med sit store og gode Landbrug og sin dejlige, gamle Have afgiver det — midt i en naturskøn, skovrig Egn imellem Tjustrup-Bavelse Sø og Smaalandsøen, i hvis umiddelbare Nærhed Leopold Budde indrettede en hyggelig Feriebolig for Drengene i et gammelt Vaaningshus ved Gumperups (nu Klinteby) skønne Strand — et ypperligt, sundt og alsidigt Hjemsted for de Børn, som vanskelige hjemlige Forhold eller Hjemløshed har ført ind paa Livets Skyggeside. Der er her rig Mulighed for baade ved Naturnydelse og ved Arbejdsmuligheder at hele de Skader, som Bylivet volder saa mange af vore Børn.

Grundtvigs mægtige Tro paa Livstræets Vækst i det danske Folk omsatte Anders Stephansen ikke alene i Tale og Skrift, men endnu langt mere i Handling. Ære være hans Minde for det! Og kun ad denne Vej knyttedes Aarti til Aarti og Aarhundrede til Aarhundrede paa dette Sted. Ikke mindst i Arbejdet for forsømt og hjemløs Børneverden er Forskellen paa forrige og dette Aarhundredes Forhold overmaade stor, og ogsaa Livstræet maa suge Næring af Tidens bedste Tanker. Lovgivningen, der er groet frem af den Sæd, som »de gamle« saaede, særlig Værgeraadsløvene af 1905 og 1922, Folkets stigende Gave og Krav til Arbejdet, Folkekulturens Udfoldelse, Blodets Krav om personlig Forbindelse mellem Forældre og Børn ogsaa i denne Gerning, den stadig forøgede Hævdelse af Individets Ret til Udfoldelse, alt dette ændrer Arbejdet og tvinger til Søgen efter de bedste Veje for Arbejdets Fremgang. Uden folkelig Tillid ingen Vækst, med den stadig øget Trang til Hjælp til Barnets Udfoldelse og Opdragelse mod gode Maal. Der er i »Holsteinsminde«s Jordbund givet rige Muligheder for Arbejdets Udfoldelse, for Hjemlighedens Vækst, for rigt og godt Drengearbejde og derpaa bygget Skoleoplysning. I Ordene Hjem — Arbejde — Skole — og just i denne Rækkefølge — er Linierne givet for Op-gavens Løsning.

Derfor vil »Holsteinsminde« ved den i indeværende Aar med Rigsdagens Godkendelse foretagne Ombygning blive omdannet saaledes,

at der — foruden det lille »Børnehjem« (et Forskolehjem med 16 6—9-Aars Dreng) — skabes fire mindre Hjem med forskellige Opgaver, af hvilke det i Buddes Tid for private Gaver byggede Hjem, »Jylland«, skal virke som Modtagelseshjem i Samarbejde med Anbringerne for kortere eller længere Tids Ophold. Ved Oprettelse af saadanne Smaahjem indenfor det store Hjem søger »Holsteinsminde« tilbage til de gamle Tider for at opnaa stærkere personligt Samliv mellem Voksne og Børn. Ved Fællesspisning og stærkt hævdet Samliv mellem alle Hjemmets Beboere — Voksne og Børn og Voksne indbyrdes — skal det med Guds Hjælp blive muligt at skabe et Fællesskab om det lykkelige Arbejde for Næstens Barn, som er i Nød, et Fællesskab som kan oplive Børnesjæle, og drage unge og ældre ud over Landet til at staa bi. — Og paa Hjemmets Grund skal en Arbejdsskole vokse op, som kalder paa det enkelte Barns Kræfter efter dets Evner og Anlæg — med Krav til den stærke og sunde og med Varsomhed overfor den svage og forsinkede. »Oplysning være skal vor Lyst, er det saa kun om Sivet«, og i den nye Tids Tanker om en Børneskole mere end en Bogskole vil der findes Hjælp til Opgavens Løsning, til Arbejdsglædens og Ansvarsfølelsens Vækst hos Barnet. Ja, maatte »i Straalearme af Lys og Varme vor Skole staa!«

Sara Marie og Ludvig Beck.

SKOLEHJEMMET "SKOVGAARDEN"

PR. FUGLEBJERG

OPDRAGELSESHJEM FOR 30 PIGER, OPTAGELSESalDER 7—12 AAR

Skovgaarden er en Aflægger af »Holsteinsminde«, der fra Stephanusens Tid indtil 1890 optog baade Piger og Dreng, som opdroges og undervistes i Fællesskab, Pigerne var dog i Mindretal. Forstander Budde følte imidlertid denne Fællesopdragelse som en absolut Svagheit i Arbejdet og satte som sit Maal at faa Pigeheimmet fuldstændig skilt fra Drengheimmet, saa Børnene hver for sig kunde komme til at leve under sunde, frie Forhold uden den strenge Overvaagen, som var nødvendig under de daværende Forhold.

Forstander Budde skriver herom: »Maalet maatte og skulde naaes, men hvordan? Hvor skulde de store Midler, det krævede, komme fra.«

»Da hændte det, at jeg en Dag i Begyndelsen af Aaret 1889 fik et Brev, der fortalte, at en Skomagermester Rasmussen, som ingen af os nogensinde havde hørt om, nylig var død og i sit Testamente havde indsat »Holsteinsminde« tilligemed to andre velgørende Stiftelser til Universalarvinger. Testamentet var udfærdiget i Aarene omkring 1860, og Gaven skyldes sikkert den Afdødes Interesse og Sympati for

Stephansens og hans Hustrus Kamp og Arbejde. Den Sum, der tilfaldt »Holsteinsminde«, viste sig ved Boets Afslutning, Nytaar 1890, at være 47.252 Kr. 29 Øre. Den kom som en Haandsrækning fra Himlen, og med den daværende Patrons Samtykke, som jeg havde sikret mig skriftlig, besluttede jeg straks at virkeliggøre den Plan, vi saa længe havde næret.«

I Sommeren 1889 købtes saa Skovgaarden, en Annexgaard, som tidligere havde tilhørt »Holsteinsminde«, og som ligger ca. en halv Mil derfra, tilbage igen, og i Løbet af 1889 og 1890 blev der paa Skovgaarden bygget og indrettet et nyt Pige hjem, der blev taget i Brug

„Skovgaarden“.

den 1. December 1890. Alle Pigebørnene flyttede saa til Skovgaarden under Ledelse af en Bestyrerinde, to Medhjælperinder og en Lærerinde. Børneantallet var da ca. 40, men er senere nedsat til 30.

Det var et velindrettet Hjem efter Datidens Fordringer med sine store, lyse Værelser og sin dejlige, stort anlagte Have omkring det, et Vidnesbyrd om kærlig Omtanke for at gøre alt godt for de smaa, der trængte til denne Haandsrækning fra Himlen.

I Tidens Løb er der foretaget enkelte Forbedringer ved Hjemmet, idet Staten i 1912 ydede Tilskud til Ombygning af Avlsgaarden og i 1924, dels til en lille tiltrængt Tilbygning til Hjemmet og dels til Indlæggelse af Elektricitet baade i Hjemmet og i Avlsgaarden.

Indtil den 1. November 1907 lededes Hjemmet af Forstanderen for »Holsteinsminde«, men ved et Forstanderskifte dér, foranledigede Patronen, Lensgreve C. C. Holstein, Holsteinborg, at Hjemmene blev adskilte i den daglige Ledelse. De er nu sideordnede under samme Tilsynsbestyrelse.

I de 36 Aar Hjemmet har bestaaet, er der gaet en Flok paa ca. 300

Piger gennem Hjemmet, de fleste udgik efter Konfirmationen eller et Aarstid efter i almindelige Tjenestepladser ved Husgerning og lignende efter den enkeltes Evner og Lyst. Nogle med Lyst til Bogen fik alm. Forberedelseseksamen og gik til Kontorer, til Lærerindegeringen og andre til Sygeplejen, den største Flok sidder dog som Hustruer og Mødre rundt om i Landet. De af dem, der følte sig som Børn af Hjemmet, vender stadig tilbage med deres Sorger og Glæder for at finde Hjælp og Raad, som Barnet kommer til sit naturlige Hjem. For andre blev Hjemmet kun et Opholds- og Lærested, som de var færdige med, naar de ikke mere stod under Hjemmets Tilsyn; dog har man Erfaring for, at Minderne har drevet dem tilbage efter mange Aars Forløb ogsaa med Mand og Børn for at vise dem Mindernes Sted, der efterhaanden kom til at staa i Lysglans for dem.

Til Opmuntring vil vi til Slut mindes det gamle Ord fra Prædikeren: »Lad dit Brød fare hen over Vandet, thi du skal i Tidens Løb finde det igen.«

Helene Askov.

FLAKKEBJERG UNGDOMSHJEM

Midtvejs mellem Slagelse og Skelskør—i en frugtbar, men ikke særlig naturskøn Egn — ligger Flakkebjerg Ungdomshjem, nu et Komplex bestaaende af tæt sammenbyggede længere Fløje, der med deres røde Tage og hvidkalkede Mure tager sig hjemligt og smukt ud, omgivet af den 4 Tønder Land store Frugt- og Urtehave.

Hjemmet, der er et af Landets ældste i sin Art, er naturligvis i Tidernes Løb undergaaet gennemgribende Forandringer saavel i det ydre som i det indre, og kun lidet er tilbage af det oprindelige gamle Flakkebjerg, som vore Forældre og Bedsteforældre kendte det —.

Hovedombygningen er foretaget i Aarene 1915—16 under Forstander, cand. theol. Ludvig Beck, der saaledes kan siges at være Fader til Flakkebjerg Ungdomshjem, saadan som det i Dag viser sig for Verden, dog ikke blot i det ydre Fysiognomi, men ogsaa i Virkemaade og Traditioner.

Med Forstander Beck fik Hjemmet sit Gennembrud.

Saavel hele den store Indretning som Livet indenfor rankede sig nu efter Aartiens Stagnation — rystede de gamle Linier, de gamle Fordomme af sig og rakte Haanden frem mod den ny Tid og dens Krav.

Det kom ikke pludseligt — men det kom sikkert, jævnt og uimodstaaeligt. Som den grønne Spire, der sprænger Stenen for at bane sig Vej mod Sol og Lys, udfoldede det gamle Hjem sig og passede sig ind i Tiden. Og det lykkedes fuldt ud for Forstander Beck og Hustru at skabe det tidsvarende og ideale Ungdomshjem, at afhjælpe Manglerne

ved den forældede Arbejdsmetode og indføre de nye Tanker med Overbevisning og Idealitet — saaledes, at der nu paa den gamle Grund rejser sig et Lærehjem, rede til at opfylde de Krav og til at løse de Opgaver, som Samfundet vil stille til det.

Et af de betydningsfuldste Fremskridt blev Indretningen af Op-læringsvirksomheder, Værksteder, paa hvilke Eleverne under Ledelse af faguddannede Mestre modtager en god og tidssvarende Læreud-dannelse under deres Ophold paa Hjemmet. Ialt er der indrettet 3 Værksteder — Skomager-, Skræder- og Snedkerværksted. Ligeledes er det rationelt drevne Gartneri efterhaanden udvidet saa stærkt, at det i Uddannelsesøjemed nu staar fuldt paa Højde med Provinsens Handsgartnerier.

Hjemmet bestaar af 3 Afdelinger: Modtagelseshjemmet »Lillehjem« med 35 Elever, Hovedafdelingen »Storehjem« med 52 Elever, og ende-lig det i 1921 oprettede Lærningehjem »Nyehjem« med 13 Elever.

Paa »Lillehjem« beskæftiges Eleverne hovedsagelig med Skolegang og praktisk Have- og Markarbejde, og Opholdet strækker sig i Almin-delighed over et Tidsrum af 5 à 6 Maaneder, hvorefter man maa an-tage, at de fleste har bestemt sig for at lære et eller andet Fag eller i anden Retning har udset sig deres Fremtidsgerning. — De vandrer da til »Storehjem«, der saaledes bliver det egentlige Lærningehjem under Hensyn til, at alle Eleverne her er eller i det mindste burde være i Gang med deres Uddannelse.

Ophold paa »Nyehjem« er særlig eftertragtet, idet Eleverne her har egne Værelser i Modsætning til de øvrige 2 Hjem, hvor Fælles-Sove-salene stadig anvendes, og det er da ogsaa kun de særlige i Dygtig-hed fremskredne og solide Lærlinge, der faar anvist Pladser her.

Da det jo stadig blev et ret begrænset Antal Elever (knap Halv-delen), der kunde faa deres Uddannelse paa Hjemmet, har man tidligt søgt Samarbejde med de paa Egnen bosiddende Haandværksmestre, der ogsaa i vid Udstrækning har rakt Hjemmets Arbejde Haanden, saaledes at nu henimod en Fjerdedel af Eleverne arbejder paa Egnen, men har deres Ophold paa Hjemmet — en Ordning, som i mange Hen-seender har vist sig hensigtsmæssig og god for ikke at sige bedre end den tilsvarende paa de hjemlige Værksteder.

Der er dog altid — heldigvis et stort Kontingent af Eleverne, ogsaa Københavnerbørn, der føler Lyst til og har Anlæg for Landbrugsar-bejdet, og ogsaa indenfor dette Omraade er Forbindelsen med Egnens Folk særdeles god. Gennem den forsøgsvisse Udskrivning (delvis Op-hold paa Ungdomshjemmet) udskrives halvaarlig ca. en halv Snes Elever til Egnens Landmænd under saadanne Former, at Tilsynet med dem stadig føres fra Ungdomshjemmet, indtil det skønnes, at den enkelte Elev saavel i Dygtighed som moralsk Stabilitet er naaet saa vidt,

at han med Tryghed kan sendes længere bort. Den første Uddannelse gives Eleven i Hjemmets ca. 60 Tdr. Land store Landbrug.

I det hele taget anlægges Arbejdet med Eleverne, hvad naturligt er, udelukkende med deres fremtidige Eksistens for Øje, idet den gennemsnitlige Modtagelsesalder desværre efterhaanden er blevet presset saaledes op, at der i Virkeligheden ikke er en eneste Dag at spille, naar først Eleven er kommet indenfor Døren. Nogen Tids lagttagen og forberedende Arbejde vilde i de fleste Tilfælde være gavnligt og nødvendigt, ikke mindst for Elevens egen Skyld, men Hensynet til

Flakkebjerg Institut.

21-Aarsmyndigheden og den 4-aarige Læretid spiller en afgørende Rolle, og det vilde derfor være særdeles ønskeligt, om man, naar Talen er om store Dreng, fra Værgeraadens Side undlod den eksperimentelle Anbringelse (paa et eller flere Optagelseshjem), men straks anvendte Ungdomshjem. I de fleste Tilfælde kan man vist regne med, at Elever, der er gaaet i Lære paa Hjemmet, naar at bringe deres Uddannelse til Afslutning, og mange Svendebreve pryder allerede Væggene i Teknisk Skoles Lokaler som Arbejdets haandgribelige Resultater.

I Betragtning af Elevernes fremskredne Alder maa Skolearbejdet nødvendigvis komme i Baggrunden og indskrænker sig væsentlig til Vinterhalvaaret. Undervisningen fordeler sig paa 3 Afdelinger: Aftenskolen (almindelig Folkeskoleundervisning), den tekniske Skole og Fagskolen. Uden Undtagelse deltager alle Eleverne i en af de tre Afdelinger, og hvor det er muligt i to. Desuden ydes Undervisning i Huggehusarbejde, Sløjd, Børstenbinding, Bogbinding, Kurve- og Maattefletning m. m. I Fritiden og paa Helligdage samler Elevernes Interesser sig om Foreningslivet. Hver Elev bør være optaget i mindst een af Fritidssystemernes Sammenslutninger, hvad ogsaa kun yderst sjældent

volder Besvær. Foreningstanken — eget Initiativ — tiltaler den unge umiddelbart og holder Interessen vaagen, ligesom Kammeratskabet derigennem udvikler sig kraftigere, sundere og ad renere Veje. Af de vigtigste Foreninger skal blot nævnes: Skakklubben — Elevhaveforeningen — Gymnastikforeningen — Filatelistklubben — Spejdertropen — Husflidsforeningen og Musikforeningen, hvilke hver for sig ledes af en Elevbestyrelse under Samarbejde med et voksent Medlem.

Er der Mulighed derfor og viser det sig hensigtsmæssigt, søges de enkelte Foreninger optaget i Lokal- eller Landsorganisationen af sam-

Flakkebjerg Lærningehjem.

me Art, hvilket saa foraarsager Udflugter til Naboklubber eller Besøg af fremmede til Sagens Fremme og til gensidig Fornøjelse.

I det hele taget er alt Fritidsliv anlagt efter saadanne Planer, at Eleven ogsaa efter Afrejsen fra Hjemmet uvilkaarligt vil søge sig Kammerater og finde Anvendelse for sine ledige Stunder indenfor samme Interesser.

Et længe følt Savn i Sommerens Glæde vil nu blive afhjulpet, idet gode Venner har skænket Hjemmet en Strandgrund paa Agersø i Storebelt, hvorpaa man for Tiden er i Færd med at opføre en Sommerkoloni bestaaende af tre store Huse med Plads til 70—80 Elever, og hertil vil jo saa efter al Sandsynlighed de traditionelle Week-end Ture blive henlagt.

I de 90 Aar, Hjemmet har bestaaet, er der til Dato udskrevet ca. 2000 Elever, der nu er spredt over den ganske Jord, — og selv om en meget stor Procentdel er gledet ud i det ukendte, staar der bestandig en trofast Skare, der aabenlyst slutter Kreds om det gamle Hjem, søger dertil i gode og onde Tider og frem for alt mindes det i Taknemmelighed.

Der uddeles aarlig nogle Hundrede Kroner som Legater til tidligere

Elever, men desuden gøres der fra Hjemmets Side, hvad der kan gøres, for at række en hjælpende Haand eller give et Venneraad til dem, der trænger — og sikkert er det, at om Arbejdet end stundom kan være tungt herhjemme, saa lettes det tusindfold og faar en velsignet Løn i alle de Breve og Hilsener, fulde af Tilfredshed og Tak, der Aar efter Aar strømmer ind fra dem, der blev sendt ud i Haab og Tillid.

Anna og Erik Sørensen.

STIFTELSEN „BØRNELY“, LYNGBY

»Børnely« i Lyngby, et Børnehjem for Pigebørn fra det 4. til det 15. Aar, er oprettet i Efteraaret 1853.

Det var Enkedronning Caroline Amalie, fra hvem Tanken udgik, og som med aldrig svigtende Omsorg for Børn, der trængte til Hjælp, var den egentlige Leder. Hensigten var at skaffe et Hjem for nogle af de Børn, hvis Forældre var døde under Kolerafarsoten, som da hærgede Landet, og ikke blot sørge for Børnenes Underhold, men ogsaa under en gudfrygtig og forstandig Plejemoders Tilsyn opdrage dem til kristelige, sædelige og flittige Tjenestepiger. Men det var Damerne: Frk. Michelle Andresen, Sorgenfri Slot, Fru Johanne Deichmann, København, Frk. Anna Gad, Søllerød Præstegaard, og Comtesse Knuth, Bonderup ved Ringsted, som bragte Tanken til Udførelse, og som samlede frivillige Gaver, saa Hjemmet kunde aabnes 1. N o v b r. 1 8 5 3 med tre Smaa-piger fra Christiansø, sendt dertil fra Marineministeren; deres Fader var død af Kolera; den ældste var født 1841, den yngste, Nicoline Eriksen, f. 1845, lever endnu. Børnely var imidlertid bestemt for 12 Børn, 6 i Alderen fra 7—8 Aar og 6 ganske smaa fra det 3. Aar, og dette Antal blev snart naaet.

Som Plejemoder blev ved Hjemmets Oprettelse efter et Par Maaneders foreløbig Ledelse, antaget Jomfru Karen Petersen, som trofast og med stor Omhu udførte sit Hverv i 20 Aar. Særlig Glans i disse Aar gav det for Hjemmet og Børnene, at Hds. Maj. Enkedronning Caroline Amalie hvert Aar bød Plejemoder og Børnene op paa Sorgenfri Slot til Chokolade og Jordbær; een Gang endog til Middag afhentet i kgl. Vogn, og een Gang aflagde Hds. Maj. selv et Besøg paa »Børnely«. Jomfru Petersen lode Hjemmet til 1874.

Frk. Elisabeth Bartholdy, der blev ansat i hendes Sted, fratraadte efter tre Aars Forløb ved Giftermaal, og blev afløst af Frk. Antoinette Jørgensen, som saa i 25 Aar styrede Hjemmet med Troskab og Kær-

lighed indtil 1902. Derefter kom Frk. Louise Jørgensen til 1908 og efter hende den nuværende Plejemoder, Frk. Marie Albinus Nielsen.

1879 opførtes en ny hensigtsmæssig og god Bygning til Hjemmet, og samme Aar, 19. Maj, vedtoges en Fundats for Hjemmets Ledelse til Afløsning af de ved Hjemmets Oprettelse givne »Love for Børnely«. Fundatsens Bestemmelser er atter ændrede noget ved »Ved-

Fra „Børnely“, Lyngby.

tægt for Børnely« af 11. Oktober 1923, stadfæstet af Overinspektøren 22. December s. A.

Hvad det daglige Livs Udfoldelse angaar, da indtager Skolen og Hjemmearbejdet til Skolen en betydelig Plads, især efter at der nu ved Sogneskolen, hvor Børnene gaar, er indført fuld Realskoleundervisning, og flere af Børnene er rykket op i Realklasserne. De fleste begynder Undervisningen om Morgenen, nogle dog senere, og først Kl. 4½ er alle hjemme igen; saa skifter de Tøj og gør i Stand til Middagen. De større hjælper til med Borddækning og Opvaskning m. m., og Kl. 5½ kan de tage fat paa deres Lektier, hvormed de er ivrigt beskæftiget en Timestid eller to, saa der bliver ikke megen Tid til Haandarbejde eller til Leg.

Der holdes en kort Andagt med Bøn og en Salme Kl. 7½ Morgen og Aften, og Søndagen gives et festligt Præg; der læses et Stykke f. Eks. af H. Ussings Børnepostil, der bliver Lejlighed til Leg og Spadsereture

i den smukke Omegn, Kirkegang og Søndagsskole forsømmes ikke, og Maden og Paaklædningen viser, at det ikke er Hverdag.

Med de i Hjemmet nuværende Børn har »Børnely« siden sin Oprettelse huset 278 Børn.

Den aarlige Udgift til Hjemmets hele Drift er for hvert Barn for Tiden tæt ved 800 Kr.

A. D. Thyssen.

Fra „Louisestiftelsen“.

BØRNEHJEMMET „LOUISESTIFTELSEN“

ligger i Feldskoven ved Sorø, lige over for Sorø Akademi. Det er bygget af afdøde Dronning Louise, Kong Christian den Niendes Dronning, i Aaret 1863, og modtager Piger fra 4 Aars-Alderen, der er Plads til 16—20 Piger, og Hjemmet staar under Diakonissestiftelsen, og ledes af 2 Diakonisser.

Søster Fanny Henriksen.

BREDE PLEJEHJEM

ved Fuglevad pr. Lyngby, oprettedes 1863 ved Gavebrev fra August I. E. Modeweg og stilledes til Raadighed for Lyngby Kommune. Hjemmet er indrettet til 12 Børn over 2 Aars-Alderen.

Det ligger med den gamle Have og den rummelige Legeplads i meget smukke Omgivelser, tæt udenfor Sorgenfri Skov og lige ved den gamle Allé, der fører op til Brede Klædefabrik.

Oprindeligt blev det oprettet til Optagelse for Drengene, hvis Pædrene hørte til Fabrikens Arbejdere, men i de senere Aar anbringer Lyngby Kommune ogsaa Børn fra selve Byen paa Hjemmet.

For Tiden er der 8 Drengene og 4 Piger mellem 2—14 Aar. De fleste af Børnene bliver paa Hjemmet til Konfirmationsalderen, men det er dog saaledes, at det ogsaa gør Tjeneste ved midlertidig Anbringelse af Børn fra Hjem, hvor Moderen skal paa Hospitalet el. l.

Brede Plejehjem.

Børnene undervises paa Kommuneskolen ved Brede. Paa Hjemmet hjælper de største af Børnene gerne og flinkt med ved forskellige Smaaarbejder, Pigerne nærmest ved indvendig Gerning, Drengene ved lidt Havearbejde, Pasning af Hønsene og Brændselsbæring. Søndag Eftermiddag faar de Børn, der har et Hjem, Lov til at aflægge Besøg der.

I 25 Aar til Oktober 1923 lededes Hjemmet af Hr. og Fru Hansen; men da disse gamle Plejeforældre trak sig tilbage, overtog undertegnede Stillingen som Bestyrerinde. Til Hjælp i Arbejdet, saavel med Husgerning som med Børnenes Pleje, er der en Medhjælperke.

Gerda Sahlertz.

BØRNEHJEMMET „HJORTEBJERG SKOLE“

KARLEBY ST., FALSTER

Hjortebjerg Skole, der ligger smukt ved Corselitze Skovene, nær ved Corselitze Gods, er bygget af Geheimeraad Classen i Aaret 1866; han byggede paa dette Tidspunkt tre Hjem, 2 Børnehjem, hvoraf det ene nu er omdannet til Rekreationshjem, og saa Hjortebjerg Skole, der indrettedes til Børnehjem med Skole for store Piger, der var opvoksede under daarlige Forhold, eller som stod hjemløse i Fare for at komme ud i noget, som kunde drage dem nedad.

„Børnehjemmet „Hjortebjerg Skole“.

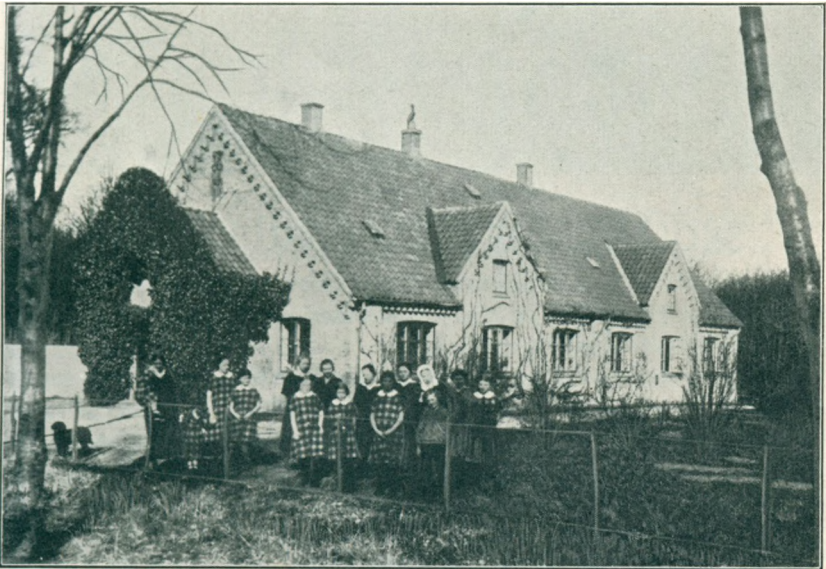
Hjortebjerg gav Plads til Hjem og Skole for 15 Piger i Alderen 10—17 Aar og indrettedes saaledes, at disse Unge kunde faa Lejlighed til at faa almindelig Skolegang og tillige blive uddannede i alt, hvad der hørte til en Landhusholdning, idet der var Jord til Hjemmet. Jorden er nu bortforpagtet, men Maalet med Uddannelsen er stadig: at gøre de Unge til dygtige huslige Medhjælpere.

Børnene optages i Alderen 10—13 Aar, og Betingelserne for Optagelse er stadig ligesom ved Hjemmets Stiftelse: at Barnet enten maa være vanskeligt eller ogsaa være vanskeligt stillet. Børnene bliver som oftest ca. 4—5 Aar paa Hjemmet, alt efter deres Alder ved Optagelsen og deres Udvikling. De første Aar deltager de i den daglige Skolegang, gerne til de er ca. 15—16 Aar; derefter hjælper de til i Huset ved Madlavning, Rengøring, Vask og Strygning, kort sagt, de deltager i alt Husets Arbejde. Under hele Opholdet paa Hjemmet undervises de i Haandarbejde, saavel fin Syning, Hækling og Strikning som praktisk Syning.

Hjemmet er privat, ikke statsanerkendt; det hører under det »Clas-senske Fideicommis« og underholdes dels derfra, dels af Børnenes Bidrag, der er forskellige i Størrelse, alt efter Barnets Forhold. Der optages Børn fra hele Landet, dog er det gerne københavnske Børn, der opholder sig her, thi de fleste af dem kommer gennem »Foreninen af 1837«.

Hjemmet ledes af en Diakonisse og en eksam. Lærerinde, og tillige findes en huslig Medhjælper, der indtil nu altid har været en af Skolens tidligere Elever.

Hjemmet ledes ud fra Corselitze Godskontor, Egebjerg St., hvor Optagelsesskemaer faas, og hvorfra man, hvis det ønskes, kan faa nærmere Oplysninger om Hjemmet og dets Virksomhed.

Corselitze Børnehjem.

CORSELITZE BØRNEHJEM

aabnet 1. Juli 1866, har Plads til 14 Pigebørn, der i Reglen optages i Alderen fra 2—9 Aar og forbliver i Hjemmet, til de er 16 Aar. Børnene faar Undervisning i Corselitze Skole, der ligesom Hjemmet hører under det Classenske Fideikommis Virksomhed.

Børnehjemmet ligger i Skov, ikke langt fra Østersøen. Det er ikke stort, men indrettet saa hjemligt og hyggeligt som muligt. En Diakonisse er »Moder« for Børnene og leder Hjemmet med en Lærerinde og en ung Pige til Hjælp. Efter endt Skoletid gaar de store Piger i

Huset og lærer det, som de bør kunne for at være skikket til at tage en huslig Plads, naar Barndomstiden i Hjemmet er udløbet. Men Børnene har bestandig deres Hjem her, og hver Sommer samles de store for at holde Ferie her.

„Landerupgaard“, Façade mod Haven.

SKOLEHJEMMET „LANDERUPGAARD“

Skolehjemmet Landerupgaard ligger i den naturskønne Egn mellem Kolding, Fredericia og Vejle. Afstanden til Kolding, der er Hjemmets nærmeste Købstad, er 10 km.

Hjemmet, der er en privat, selvejende Institution med Statsanerkendelse, er oprettet i Aaret 1867 som en Filial af Flakkebjerg og væsentlig ved frivillige Bidrag. Skolehjemmet Landerupgaard og Flakkebjerg Ungdomshjem arbejder dog ganske selvstændigt hver for sig, om end der endnu er en vis økonomisk Forbindelse imellem de to Hjem, hvad der giver sig Udtryk i, at de har fælles Bestyrelse.

Paa Skolehjemmet Landerupgaard, der ræder over 80 Pladser, optages Drengene i Alderen fra 7 til 14 Aar, og fra Hjemmets Oprettelse og indtil nu har over 1300 Drengene faaet deres Opdragelse paa Landerupgaard.

Til Skolehjemmet hører et større Landbrug, der dog nu er bortforpagtet; men de Drengene, der senere vil være Landmænd, kan under deres Ophold paa Hjemmet beskæftiges ved Landbrugsarbejde hos Forpagteren.

Da de fleste af Drengene paa Hjemmet er i den skolepligtige Alder, lægges der megen Vægt paa Skoleundervisningen, og Hjemmet er forsynet med tre Klasselokaler til Undervisningen foruden med Gymnastiksal, Sløjdsal og Husflidslokale.

Skolen er inddelt i tre Klasser, og der undervises foruden af Forstanderen af tre à fire Lærere.

Om Vinteren er Undervisningstiden 40 Timer ugentlig og om Sommeren 20 Timer ugentlig.

Et Fag som Sløjd har en fremtrædende Plads i Skolen, og i Fritiden, særlig om Vinteren undervises desuden i forskellige Husflidsarbejder: Børstenbinderi, Kurvefletning, Snitning, Bogbinderi, Skomageri o. s. v.

De tre Klasser, hvori Drengene ved Undervisningen er inddelt, har hver sin Klasselærer, der ogsaa i Fritiden og ved det praktiske Arbejde følger sin Klasse. De tre smaa Grupper, som Drengene saaledes danner, har hver sin Dagligstue og hver sin Sovesal, og en saadan Deling ogsaa udenfor Skoletiden bidrager meget til, at Drengen føler det mere hjemligt.

Til Maaltiderne mødes dog alle baade voksne og Børn i den store Spisestue, og daglig holdes samlet Morgen- og Aftensang i den største Dagligstue, hvor Drengene ogsaa adskillige Aftener samles for at høre Foredrag, Oplæsning, se Lysbilleder o. s. v.

Til Skolehjemmet er knyttet et Smede- og Maskinværksted, hvor stadig seks af Drengene kan være i Lære. Disse Lærlinge undervises desuden i Vinterhalvaaret 9 Timer ugentlig i Fagtegning, Materiallære m. m. Drengene er i Reglen eet eller to Aar paa Værkstedet, hvorefter de fortsætter deres Uddannelse til Grovsmede, Mekanikere eller Maskinsmede hos private Mestre.

Særlig om Sommeren anvendes megen af Drengenes Tid ved Fritidsarbejde, og der er nok at tage fat paa baade i Hjemmets Skov, der er paa 16 Tdr. Land, og i Haven, der er 12 Tdr. Land stor.

Denne store Have har Drengene siden 1913 selv haft i Forpagtning; de betaler til Skolehjemmet Leje af Jorden og kan til Gengæld sælge, hvad der frembringes i Haven. En stor Del af dette aftager Hjemmet, medens Resten sælges til private, og Overskudet tilfalder Drengene selv.

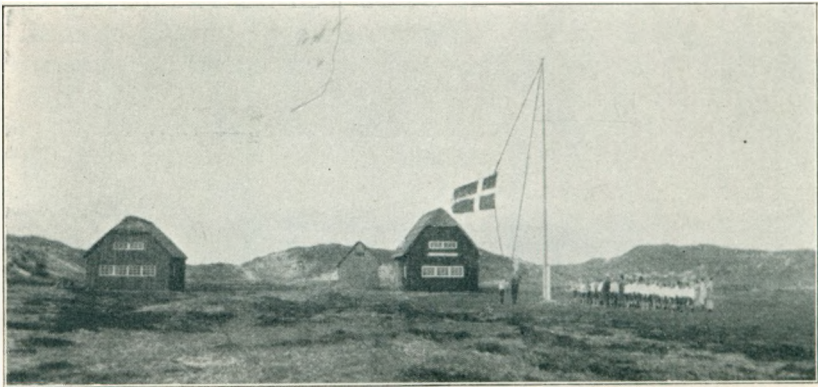
Paa denne Maade interesseres Drengene stærkt i Haven og føler, at her arbejder de med deres eget. Arbejdet i Haven ledes af en faguddannet Gartner, og enkelte Dreng, der vil uddannes som Gartnere, kan allerede, medens de er paa Hjemmet, paabegynde deres Uddannelse som Lærlinge i Haven.

Det Overskud, som Drengene indvinder ved deres Arbejde i Haven, anvendes til fælles Bedste. Drengeforbundets 14 Mands Orkester har saaledes ad denne Vej faaet sine Instrumenter; men det største Gode, som Drengene ved deres Arbejde i Haven har skaffet sig selv, er dog deres herlige Sommerlejr.

Ude paa Holmslands Klit midt imellem Vesterhavet og Ringkøbing

Fjord og omgivet af høje Klitter ligger Lejren. Den bestaar af tre solide Huse af Grantømmer, der er fældet i Skolehjemmets egen Skov af Drengene selv; Tagene er tækket med Marehalm, der har vokset i Klitterne ved Havet. Husene er Nybyggerhuse fra Grund til Mønning, byggede af Drengene selv og deres Lærere.

»Med Fryd vi rejste vore Huse!
Hver en Gut tog sit Tag, det var Fest at være med!
Og nu, hvor Vestenvinde suse,
ses vor Lejr paa det herligste Sted.«

Sommerlejren »Bjergeborg«.

Saadan synger Drengene i deres Sommerlejsang, og her ude har de hver Sommer i nogle Uger rig Lejlighed til at opleve noget af det Eventyr, som enhver rigtig Dreng længes efter.

Nede i Fjorden ligger Drengenes store 10 Aarers Baad, der engang tilhørte den tyske Marine, men under Krigen drev i Land, og nu hver Sommer sejler under Dannebrog!

Ja, her kan leves et rigt Friluftsliv, og her har Drengene trofaste Venner i alle de smaa Huse og Gaarde mellem Klitterne. Hver Sommer lukker de gæstfri Klitboer deres Hjem op for Drengene, Flagene hejses ved hvert Hus, og dejligt er det for Drengene at mærke, at her er nogen, der mener dem det godt!

Derfor kan Skolehjemmet Landerupgaard heller ikke omtales, uden at Sommerlejren »Bjergeborg« nævnes, for Minderne herfra glemmer Drengene aldrig.

Om Arbejdet paa selve Skolehjemmet er der endnu et og andet at nævne, f. Eks. dette, at Drengene foruden den store fælles Have ogsaa har deres egne smaa Skolehaver, hvori de fleste af dem med den største Interesse arbejder Sommeren igennem.

Biblioteket benyttes ogsaa flittigt, og i Fritiden driver Drengene megen Sport særlig Boldspil og fri Idræt, og ofte mødes de med andre Drengene til Idrætsskampe. Indenfor Drengeforbundet, som er en Afdeling af F. D. F., drives megen Spejdersport, og mange Sommersøndage tilbringes med Teltture eller Fodture til de mange naturskønne Steder i Omegnen. Større Fodture er ogsaa foretaget, f. Eks. en Fodtur gennem Sønderjylland i Sommerferien 1925, hvori 35 Drengene deltog, og i tidligere Aar flere Fodture tværs over Jylland til Vesterhavet.

Under Drengenes Ophold paa Skolehjemmet søges det klaret, i hvilken Retning den enkeltes Lyst og Anlæg gaar, og, naar saa den Tid kommer, da det skønnes, at han bør have Lov til at prøve sine Kræfter ude i Livet, søges der fremskaffet en god Plads til ham.

De fra Skolehjemmet udgaaede Elever, der for Tiden er under Uddannelse, er anbragt saaledes: 11 ved Landbrug, 3 i Smedelære, 1 i Mekanikerlære, 1 i Tømmerlære, 1 i Malerlære, 1 i Snedkerlære, 1 i Gartnerlære, 1 i Boghandlerlære, 1 i Lære som Kogeelev, 1 i Lære som Kontorelev, 1 til Søs, 1 paa Sløjdscole, 1 paa Realscole og 1 paa Gymnasium.

Helene og Carl Boje Rasmussen.

BØRNEHJEMMET AF 1870 FOR MØDRE MED SPÆDE BØRN HELGESENSGADE 2

Børnehjemmet af 1870 begyndte sin Virksomhed under meget beskædede Kaar. Den 26. September 1870 lejede Frøken Rosalie Petersen et Værelse i Store Fiolstræde og modtog her de første 5 hjælpeløse Smaabørn, senere flyttedes der til Blegdamsvejen og i 1875 til en Lejlighed i Ravnsborggade, hvor der kunde huses 25 Børn ad Gangen, men selvfølgelig kunde en lejet Bolig i Længden ikke tilfredsstillende Krav, som der nødvendigvis burde stilles til en saadan Institution særlig i Retning af Hygiejne, thi det var nu blevet en Institution med Love og Bestyrelse.

Der trængtes til et eget Hus, og det lykkedes den energiske Forstanderinde at opnaa dette, idet en hende nærstaaende Veninde, Frøken Karen Holm, gavmildt skænkede Byggegrund, og delvis Midler, som yderligere forøgedes ved Gaver og Legater fra velgørende Mennesker.

Den 3. April 1877 aabnedes et nyt eget Hjem i Rymsgade 80 med Plads til 32 Børn. Hidtil havde Børnehjemmet optaget Børn fra 1—7 Aars-Alderen, hvorefter der sørgedes for Børnenes Anbringelse under gode Plejeforhold; men i Erkendelse af, at mange spæde Børn, der fødes under usle Forhold, netop i de første Leveaar i særlig Grad træn-

Børnehjemmet af 1870.

ger til Røgt og Pleje, omgikkes Frk. Petersen med den Tanke at oprette en Spædebørnsafdeling, hvilken Tanke, Professor Brynniche støttede, men raadete til at tage et vist Antal Mødre med som Ammer.

Atter traadte velgørende Mennesker til, og den 26. September 1890 indviedes den anden Bygning, som sammen med det gamle Hjem udgør et Hele, der kan huse 25 Mødre og 78 Børn.

Fra Børnehjemmet af 1870.

Frøken Rosalie Petersen fratraadte i 1907, men blev til sin Død 1924 ved at følge Hjemmet med Interesse. Frøken Anne Rieper og Frøken Marie Tunby ledede henholdsvis Hjemmet i 6 og 7 Aar med stor Kærlighed og Dygtighed. Børnehjemmet, der jo er gammelt, er dog ikke umoderne, det har fuldt ud fulgt med Tidernes Udvikling og staar nu fuldt ud paa Højde med Hygiejnens Fordringer uden dog at være saa hospitalsagtigt, at det mister Præget af et Hjem. De 25 Mødre er $\frac{1}{2}$ eller 1 Aar sammen med deres Barn, hvorved Moderkærligheden opelskes i dem; derefter tager de ud i Plads og tjener Penge, medens Barnet forbliver paa Hjemmet, til det er 2 Aar; mangen ung Moder er kommet bitter og ligeglad ind paa Hjemmet med sit Barn, som selvfølgelig skulde bortadopteres snarest, og allerede efter 3 Ugers å en Maanedes Forløb elsker hun sit lille Barn over alt og vil ikke skilles fra det.

J. Åkerlund.

HAGES BØRNEHJEM, STEGE,

er oprettet 1871 af Enkefru Hage, f. Faber, og Slægten Hage har betalt alle Hjemmets Udgifter. Indtil 1924 havde Hjemmet sin egen Ejendom ved Volden i Stege. Da besluttede Slægten Hage at nedlægge Børnehjemmet og skænkede Ejendommen til Stege By til et Alderdomshjem.

Børnehjemmet havde Plads til 12 Børn, der optoges kun Piger. Fra 1871 til 1902 lededes Hjemmet af Forstander Petersen og Hustru, derefter af Lærer Jepsen og Hustru, og efter Lærer Jepsens Død af hans Hustru alene. Da Ejendommen blev overdraget til Byen, byggede Fru Jepsen en lille Villa nær det gamle Hjem, og her fortsætter

Hages Børnehjem, Stege.

hun Børnehjmsgerningen med 5—6 af de Børn, som hun har været Plejemoder for, fra de var ganske smaa. Slægten Hage betaler fremdeles for disse Børns Opdragelse.

Fra „Ilias Minde“.

BØRNEHJEMMET „ILIAS MINDE“

er oprettet i Aaret 1872. Det har Navn efter Iliia Fibiger, den ædle Kvinde, som i Koleraaaret 1853 ofrede sig for at pleje de kolerasyge, og som senere tog fem forældreløse Børn til sig og dannede et Hjem for dem til sin Død 1867.

Iliia Fibigers Tanker blev siden optaget af Pastor Schepelern ved Trinitatis Kirke, og det var ham, som fik »Ilias Minde« oprettet. Det fik i 1874 sin egen Bygning paa Kalkbrænderivej; men i 1895 overtog Diakonissestiftelsen det, og Hjemmet flyttedes til Dronningensvej 26, hvor det ligger kønt, omgivet af sin Have og lige op til Diakonissestiftelsens store, dejlige Have.

Fra 1895 til 1915 lededes »Ilias Minde« af Søster Birgitte Christensen, og siden har det været ledet af Søster Edel Rasmussen. Det har Plads til 18 Pigebørn i Alderen 3—16 Aar, og ialt har der siden 1895 været ca. 120 Børn, saa det er en stor Skare, der efterhaanden som voksne er udgaaet fra »Ilias Minde«. Senere i Livet bliver de stadig ved med at staa i Forbindelse med det gamle Hjem, og det er Hjemmets Festsdage, naar »de store« — ofte med Mand og Børn — stævner til om Søndagen for at nyde Samværets Glæde.

NYBORG BØRNEHJEM

Børnehjemmet, som er beliggende i Udkanten af Byen, blev oprettet i 1873, da en Kreds af Mænd i Nyborg fandt, at der var Trang for et saadant Hjem. Ved frivillige Bidrag indkom en Sum paa omtrent 13.000 Kr., som medgik til Hjemmets Opførelse og Montering. Man undgik at stifte Gæld, og det har heller aldrig siden været nødvendigt at optage Laan.

Nyborg Børnehjem.

I rigtig Forstaaelse af, at der til et Børnehjem helst maa høre baade Mark og Have, skænkede Nyborg Kommune ikke blot Grunden til at bygge paa, men et Jordareal paa ca. 3 Tdr. Land.

Hjemmets Formaal var — som det hedder i den gamle Vedtægt — »at skaffe saadanne Børn, som ellers vilde blive sat i Pleje for Betaling, et Hjem, hvor de under Forstanderens og hans Hustrus Vejledning kunde modtage en sædelig og kristelig Opdragelse og uddannes til at indtræde i tjenende Stillinger.«

Hjemmet blev oprettet som en selvejende Institution med Bestyrelse, hvis Formand fra 1873—1908 var daværende Provst W. Hjort, som i særlig Grad havde været virksom ved Hjemmets Oprettelse, samt nogle af Byraadet valgte Medlemmer.

Som Hjemmets første Ledere virkede Forstander Henriksen og Hustru i over 30 Aar; derefter fulgte Chr. Staugaard og Hustru i ca. 13 Aar, og senere J. P. Chr. Jensen og Hustru i omtrent 8 Aar, indtil de paa Grund af Sygdom maatte fratræde 1. Juni 1926, hvorefter Hakon Hansen og Hustru overtog Ledelsen af Hjemmet.

Det er en Selvfølge, at Hjemmet i saa langt et Aaremaal har under-

gaaet en Del Forandringer, begrundet i Tidens Krav. Bygningerne blev i Forstander Staugaards Tid udvidede, og navnlig i de sidste Aar er der foretaget mange Forandringer af Husets Indre. Hensigten med dette har ikke været at kunne optage flere Børn, men at skaffe bedre Plads til de Børn, som var paa Hjemmet.

I hvad der vedrører Formerne for Opdragelsen er der naturligvis ogsaa sket Ændringer, særlig ved hvert Forstanderskifte, Ændringer, som er let forklarlige derved, at hver Fa'r og Mo'r jo præger deres Hjem, idet de leder og styrer efter de Idéer og Grundsætninger, som de anser for sunde og rigtige.

Vort Maal har været at gøre Hjemmet saa nær lig et privat Hjem som muligt, og i det hele taget har vi ønsket, at Børnene skulde føle sig ligestillet med andre Børn af jævn Stand. Det har vi ogsaa haft megen Glæde af, idet vi har følt, at Børnene ikke mindst efter Konfirmationen har søgt her hjem om Raad og Hjælp — alle undtagen een.

J. P. Chr. Jensen.

BØRNEHJEMMENE PAA JÆGERSPRIS

I det historiske Afsnit er fortalt om Oprettelsen af Stiftelsen Jægerspris.

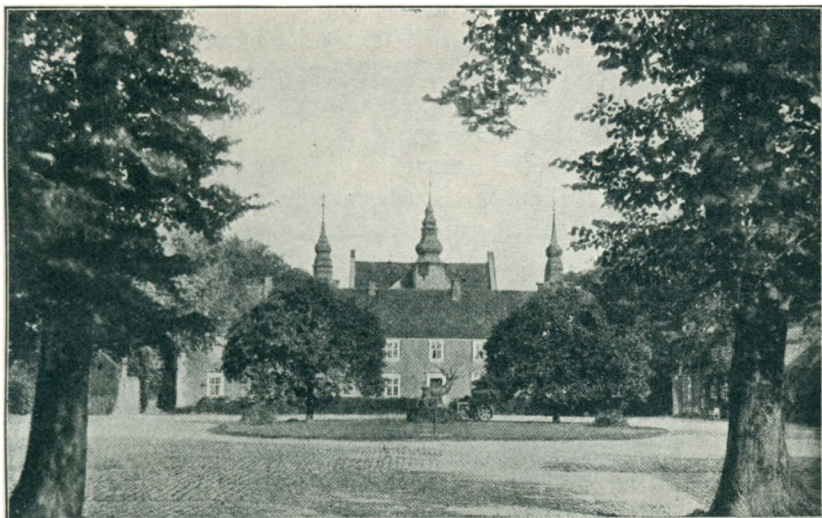
Til at bestyre Stiftelsen havde Grevinden udnævnt tre Mænd, som hun i flere Aar havde raadført sig med, og som hun havde ubetinget Tillid til. Formand for Bestyrelsen blev Højesteretsadvokat Nellemann, som var hendes juridiske Raadgiver, og som var den, der havde ført Stiftelsens Fundats i Pennen paa Grundlag af hendes Ønsker og Bestemmelser.

Det var en i højeste Grad tiltrækkende, men saare vanskelig Opgave, der forestod disse Mænd. Den 23. Maj 1874 fik Fundatsen kgl. Konfirmation.

Værket kunde nu begynde. Her skal i det følgende kun tales om den Side, der har med Børnearbejdet at gøre, den vigtigste og den vanskeligste af de Opgaver, der paahvilede Stiftelsen.

Det fremgaar med al Tydelighed af Fundatsbestemmelserne, at Stifterinden aldeles ikke har tænkt sig Muligheden af, at Virksomheden skulde komme til at omfatte nær saa mange Børn, som Tilfældet blev. Hun bestemte nemlig, at Børnene skulde bo paa Slottet, og der skulde ansættes en Bestyrerinde, der »altid skulde have Børnene om sig». Hun skulde varetage Børnenes Pleje og Opdragelse samt hele Stiftelsens Husholdning, føre Regnskaber og Inventarielister og give Bestyrelsen Meddelse om alt forefaldende. Kun hvis det skulde vise sig absolut nødvendigt, maatte Bestyrelsen antage en Medhjælper for Bestyrerinden.

Alt dette vilde maaske kunne lade sig gøre, hvis det drejede sig om et Børnehjem paa en 30 højest 40 Børn. Grevinde Danner havde jo forøvrigt allerede i 1866 oprettet et lille Hjem med 12 Pigebørn paa Jægerspris. Det havde Lokaler i Kavalerbygningen, hvor nu 2. Afdeling har til Huse. Hun interesserede sig meget for dette lille Hjem, deltog i Ledelsen af det og besøgte det jævnligt, naar hun boede paa Slottet. Hun har vel tænkt sig, at det senere skulde flyttes over paa

Jægerspris set fra Syd.

Slottet og Børnecantallet forøges til det Antal, der kunde skaffes Plads til. Men, at der skulde blive Tale om flere Hundrede Børn, nej, det var aldrig faldet hende ind, ellers vilde hun, praktisk og forstandig som hun var, have fundet en anden Form for sine Bestemmelser i Fundatsen.

Bestyrelsen indsaa da ogsaa straks, at det slet ikke kunne lade sig gøre at have Børnene boende paa Slottet, der for det første ikke paa langt nær kunde rumme det Antal, det vilde komme til at dreje sig om, og som i det hele taget var ganske upraktisk indrettet med en saadan Anvendelse for Øje. Saa skulde det have været bygget helt om, men det var allerede udelukket af Hensyn til andre Fundatsbestemmelser. Nej, det var klart, at Børnene maatte anbringes udenfor Slottet. Men hvor og hvordan? Det var foreløbig de store Spørgsmaal, og deres Besvarelse afgang atter af et andet Spørgsmaal: Skulde man straks lade Virksomheden begynde, eller skulde man vente, til Boet var sluttet? Saa vilde der jo hengaa flere Aar, og Bestyrelsen besluttede sig derfor med god Grund til straks at lade fattige Børn nyde godt af Grevindens rige Gave. Der maatte derfor skaffes

Plads med det samme. Den eneste Bygning, der kunde være Tale om at benytte, var Kavalerbygningen, den østlige Længe i den Gaardfirkant, der paa de andre Sider var omgivet af Slottet mod Nord, Laden mod Syd og Kostalden mod Vest. Her fandtes jo i Forvejen Grevindens før nævnte lille Børnehjem, og med lidt god Vilje og nogen Ombygning kunde her hurtigt skaffes Plads til en Del Børn.

Saaledes naaedes det da, at man allerede i Begyndelsen af August 1874 kunde modtage 48 Børn, 12 var her jo i Forvejen, og man begyndte altsaa Virksomheden med 60 Børn. De nyankomne indrettede man Lejligheder til i hver Ende af Kavalerbygningen, og saaledes var man jo tvungen af Omstændighederne kommen ind paa at anbringe Børnene i forskellige mindre Grupper.

Dette uhyre vigtige Spørgsmaal havde for øvrigt fra første Færd optaget Bestyrelsens Tanker: Skulde man følge Stifterindens Anvisning bogstaveligt og opdrage alle Børnene under ét med én Husholdning, selv om det var klart, at hun kun havde tænkt sig, at det kom til at gælde et saare begrænset Antal, eller skulde man foretrække at dele Børnene i Familier, hver med sin Bestyrerinde, hver med sin Husholdning.

Det var en Lykke, at Bestyrelsen havde det Klarsyn at bestemme sig for Familiesystemet. Og der er jo heller ikke mindste Tvivl om, at naar alle Forhold tages i Betragtning, kommer man herved Stifterindens egentlige Bestemmelse nærmest. Bestyrerinden skulde altid have Børnene om sig og skulde oplære dem i husligt Arbejde, saa de senere kunde tjene deres Brød derved. Men kun ved Familiesystemet kunde dette jo blive muligt; kun at der, takket være de rige Midler, i Stedet for én Bestyrerinde nu kunde blive mange.

Derimod vilde det have været ganske udelukket, at Bestyrerinden virkelig kunde have paataget sig alt, hvad der efter Fundatsen bliver paalagt hende, dersom hun skulde have mere end et Par Snese Børn om sig, for slet ikke at tale om, hvordan det skulde gaa, naar Tallet steg til 300.

Og hvordan vilde man have baaret sig ad med at opfylde Fundatsens Grundbestemmelse, at Børnene skulde oplæres grundigt i husligt Arbejde, hvis man havde bestemt sig for Kasereringssystemet med kun én Husholdning?

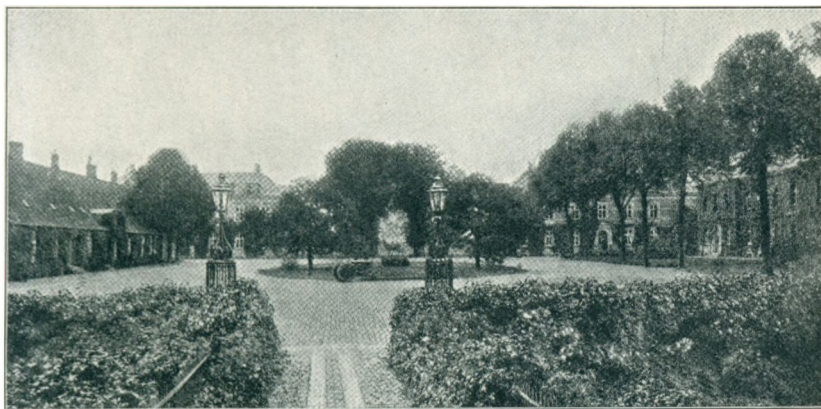
Det er klart, at man vilde have begaaet en uhjælpelig Kapitalfejl, hvis man havde holdt sig til den bogstavelige Fortolkning af Bestemmelserne i Fundatsen. Man vilde da ganske vist have opfyldt Bogstaven, men slaaet Aanden ihjel.

Da Beslutningen om det System, der skulde anvendes, var taget, var det nødvendigt at søge ministeriel Tilladelse til visse Ændringer og Tilføjelser i Fundatsen, noget som denne selv gav Anvisning paa,

idet der gives Bestyrelsen Ret til med Justitsministeriets Billigelse at foretage nødvendige Forandringer indtil 2 Aar efter Stifterindens Død. Dette skete nu, og i Februar 1876 forelaa Ministeriets Approbation paa de foreslaaede Forandringer, der bl. a. fastslog Familiesystemet.

Nu kunde de store Byggearbejder begynde, og de fortsattes til 1886, dog med mellemliggende Pauser, idet man lod Stiftelsen vokse, efterhaanden som Midlerne tillod det.

I Fundatsforandringen var det bestemt, at Stiftelsen skulde ledes af en Forstander under Bestyrelsens Kontrol. Denne Bestemmelse

Den ydre Slotsgaard med Børnehjemmene set fra Slotstrappen.

har flere Gange givet Anledning til Angreb, idet man har henvist til, at Stifterinden udtrykkelig havde ønsket en Kvinde paa denne Plads. Saadanne Angreb kan kun hidrøre fra Ukendskab til de virkelige Forhold, da Forstanderens Arbejde aldeles ikke er det samme, som Grevinde Danner havde tiltænkt Bestyrerinden, medens derimod dennes Hverv, som tidligere berørt, nu udføres af lige saa mange Bestyrerinder, Plejemødre kaldes de nu, som der er Børnehjem.

Bestyrelsen havde antaget praktiserende Læge Martin Wahl fra Haderslev til Forstander, og som saadan vedblev han at fungere med stor Troskab og Dygtighed til sin Død, som indtraf i Foraaret 1887.

Det var altsaa under ham, at de store Byggeforetagender fandt Sted, under hans Øjne blev det ene Hjem bygget efter det andet, og Stiftelsen voksede under hans Funktionstid op til den Størrelse, den siden har haft.

I 1874 var der bleven indrettet 3 Børnehjem i Kavalerybygningen. Og allerede i Foraaret 1875 blev der, inden man begyndte paa at opføre de nye Bygninger aabnet endnu et Hjem. Dette blev indrettet ude paa Fasanparken, der ligger et Par Kilometer Øst for Slottet i Randen af Slotshegnet med Udsigt over Roskilde Fjord.

Ansøgningerne om at faa Børn optaget i Stiftelsen strømmede ind i store Masser, og for straks at imødekomme saa mange som muligt lod man 25 Børn optage paa 4 Børnehjem i København.

I 1876 stod de første nybyggede Hjem færdige. Det er 2 anselige Bygninger, der er opført paa den gamle Lades Plads, altsaa lige Syd for Slotsgaarden, hvortil Hovedadgangen nu er ad en bred Indkørselsvej mellem disse Bygninger. Hver af dem blev indrettet til at huse

Fasangaarden.

2 Afdelinger, som rykkede ind i September 1876. Kun 2 Aar efter sin Oprettelse forsørgede Stiftelsen altsaa allerede 175 Børn.

Den næste i Rækken af Nybygninger var den saakaldte vestre Længdebygning, Midpartiet afgiver paa 1. Sal Lejlighed for Forstanderen, der hidtil havde haft Bolig paa Slottet. I Stueetagen blev der Lager og Kontorlokaler, og til hver Side blev der indrettet Plads til 2 Børnehjem. De første af disse blev taget i Brug i September 1877, de 2 andre i Foraaret 1878. Nu havde man altsaa Plads til 255 Børn, og der laa Ansøgninger nok og ventede, saa alle Pladser blev optaget med det samme.

I 1881 opførtes en ny Bygning til 2 Afdelinger, og i 1882 fuldendtes endnu en Bygning ganske Mage til, hvor der ogsaa blev oprettet 2 Afdelinger. Nu havde Stiftelsen altsaa 340 Børn under sin Forsørgelse, de 315 fordelte paa 16 Afdelinger paa selve Jægerspris og de 25 i københavnske Børnehjem.

I 1886 var man naaet til at have 17 Hjem med 338 Børn, samt 25 Børn i København. Og dermed var det Børneantal naaet, man arbejdede med i de følgende Aar, og som aldrig senere er bleven overskredet.

Nu var endelig den store Organisationstid med dens talrige Overvejelser og Forsøg tilendebragt, og Stiftelsen gik ind i en rolig Periode, hvor Arbejdet gik sin Gang uden epokegørende Begivenheder eller Forandringer.

Dr. Wahls Tid var nu ogsaa omme. Den ellers saa kraftige Mand blev ramt af et Slagtilfælde den 3. November 1886. Han syntes at rette sig igen; men saa rantes han atter den 2. Marts 1887, og denne Gang blev det Døden.

Dr. Wahl havde Lyst og Evne til at organisere, noget, der jo netop i disse Aar krævedes af den Mand, der havde den daglige Ledelse. Han var tillige yderst punktlig, nøjagtig og paapassende. Hans Optræden kunde maaske synes noget barsk; men det var vist nærmest en ydre Form, som Folk paa den Tid ofte ansaa det for naturligt at udvise over for Børn, der skulde lære at arbejde, at lyde og bære Respekt. Hvem kender ikke Lærertyper fra den Tid, der under en streng Maske skjulte et blidt Sind! Han var altsaa, hvad man kalder en Mand af den gamle Skole, bestemt, men ingenlunde haard over for Børnene.

Dr. Wahl havde i de første Aar af sin Funktionstid foruden sit Arbejde som Forstander ogsaa varetaget Lægegerningen paa Stiftelsen. Men da det viste sig, at han vanskeligt kunde overkomme ogsaa dette Hverv, da Børnenes og Funktionærernes Antal efterhaanden blev betydelig forøget, overtog Dr. Ussing, der var praktiserende Læge i Frederikssund, Stillingen som Læge ved Stiftelsen.

Denne ansete og dygtige Læge blev nu ansat som Forstander fra 1. Maj 1887, men vedblev i hele sin Embedstid tillige at fungere som Stiftelsens Læge. Det gjordes muligt derved, at der blev antaget en Fuldmægtig til at føre Stiftelsens Regnskaber og lede Kontorarbejdet, der efterhaanden var bleven saa betydeligt, at Forstanderen umuligt kunde bestride det, hvis det ikke skulde gaa ud over vigtigere Grene af hans mangesidige Arbejde. Med Dr. Ussing rykker en mere moderne Aand ind paa Stiftelsen. Foruden at være en udmærket Læge, var han en myndig, men human Personlighed og var i usædvanlig Grad forsynet med sund Fornuft og et praktisk Greb paa Tingene, Egenskaber, der alle maa anses for nødvendige for den, der skal gøre sig Haab om at kunne lede Stiftelsen med Held.

I de 20 Aar, Dr. Ussing var Forstander, gik Arbejdet sin jævne Gang, stadig med det samme store Antal Børn, der fornyedes ved, at der 2 Gange om Aaret, i Maj og November, naar de 16-aarige havde forladt Hjemmene, blev optaget et tilsvarende Antal smaa Børn. Det var gode, rolige Arbejdsaar, og der skete intet, som voldte Uro eller greb forstyrrende ind, og ved Hjemmene skete ingen anden Forandring, end hvad det daglige Behov medførte.

Et Par betydningsfulde Forbedringer fortjener at fremhæves.

Der blev i 1890 oprettet en K o g e s k o l e, som blev ledet af en Bestyrerinde, der til Stadighed skulde have en 6—8 Elever, der blev udtaget af de 16-aarige Piger, som havde Evne og Lyst til at faa en 2 Aars Uddannelse i en finere og mere omfattende Husgerning, end der havde været Lejlighed til i deres Plejehjem.

Det følgende Aar (1891) oprettedes en Afdeling, der var knyttet til et L a n d b r u g.

Et Par Kilometer fra Slottet ligger Skovridergaarden, hvis Jord-

Landbrugsafdelingen.

tilliggende, 40 Tdr. Land Ager og 20 Tdr. Land Eng, var bortforpagtet. Stiftelsen overtog nu selv Driften af denne Jord. Man kunde nøjes med at opføre et Beboelseshus, idet Gaardens Udhuse for en Del blev stillede til Raadighed for den ny Bedrift. Her blev der indrettet et Hjem for 12 Børn, og der blev antaget en Bestyrer og hans Kone, der under Forstanderens Tilsyn skulde drive Gaarden og være Plejeforældre for Børnene.

Hermed var der bleven indføjjet et overmaade vigtigt Led i Hjemmenes Kæde.

Professor Ussing trak sig tilbage fra sin Stilling paa Grund af Alderdom den 1. Juli 1907. De 20 Aar, han havde ledet Stiftelsen, havde været en rolig og en god Tid. Han var respekteret og afholdt; og mange, saavel Funktionærer som Plejebørn, bevarede hans Navn i taknemlig Erindring.

Hermed ender det Afsnit, man maaske kunde kalde Stiftelsens ældre Historie, dens Middelalder, og den ny Tid rykker frem. Havde den forrige Periode været stille, begyndte dette ny Afsnit til Gengæld med Uvejre og svære Storme.

Professor Ussings Efterfølger som Forstander blev fhv. Kaptajn i Artilleriet J. H a a s e. Han var en myndig og akkurat Mand og en meget dygtig Administrator. Men paa Grund af flere sammentræffende uheldige Omstændigheder varede det ikke længe, inden der rejste sig en Storm mod Stiftelsen, der rettedes en Række voldsomme Angreb mod Ledelsen af Stiftelsen og Børnenes Behandling. Der blev afholdt Massemøder baade i København og andre Byer, hvor den stærkeste Kritik kom til Orde, og hvor ogsaa enkelte tidligere Plejebørn stod frem og beklagede sig over den haarde Medfart, de havde lidt paa Jægerspris.

Sindene blev opskræmmede i en saadan Grad, at man sporede en betydelig Nedgang i Antallet af Ansøgninger om at faa Børn optaget paa Stiftelsen, og det hændte, at Mødre i deres Angst for, at deres Børn led Overlast, bad om at faa Børnene tilbage, ja, der forefaldt endog Eksempler paa Forsøg paa ligefrem at bortføre dem.

Endelig, langt om længe, begyndte Skyerne at spredes, og Solen brød atter frem. Og dette var nødvendigt, for man kan indrette det for Børn som man vil, med alle tænkelige moderne Forbedringer — mangler Solskinnet, trives de ikke.

Kaptajn Haases Efterfølger blev cand. theol. A. T. H ø y, der i en lang Aarrække havde været første inspektionshavende Lærer paa det kgl. Opfostringshus. Da Stormen havde raset ud, og der atter var faldet Ro over Sindene, kunde man gaa i Gang med en Række Reformers, som nu maatte anses for tidssvarende og nødvendige, om Stiftelsen ikke efterhaanden skulde sakke agterud.

Det var Stifterindens paa bestemteste Maade i Fundatsen udtalte Ønske, at Børnene skulde oplæres i huslig Gerning. Da hendes Raadgivere i sin Tid gjorde opmærksom paa, at der blandt saa mange Børn sikkert vilde findes en Del, der ikke var anlagt for det praktiske, men mulig havde saa gode Evner, at man burde gøre det muligt for dem at uddanne disse paa anden Maade, havde hun erklæret, at hun aldeles ikke syntes om, at de blev uddannede til Lærerinder, andre Muligheder var der jo saa at sige ikke paa den Tid for læsende Damer, og alt, hvad der maatte anvendes i den Retning, indskrænkede sig til 400 Kr. om Aaret. Takket være denne lille Sum er virkelig nogle af Børnene, hos hvem Evnerne og Lysten umiskendeligt pegede i Retning af det boglige, bleven uddannet netop til Lærerinder, saa disse Penge er kommen til god Nytte. Undertiden har man kunnet ønske, at der havde været Mulighed for at anvende noget mere. Men her er Bestemmelserne saa klare, at man vanskeligt har kunnet komme udenom dem, og derfor vil det kun være nogle faa Undtagelser, Stiftelsen kan hjælpe frem til bogligt Studium.

Saa meget mere Grund er der da til netop paa denne Stiftelse med

sine bestemte Krav at gøre Uddannelsen i Husvæsen saa god og alsidig som muligt for de unge Piger, der har Evner, Energi og Ærgærighed til at komme frem ad den Vej, saa de ikke behøver at føle sig trykkede ved Tanken om, at de dog aldrig kan komme videre.

Det maatte derfor anses som ganske nødvendigt, at der blev oprettet et Skolekøkken, hvor Børnene nogle Timer om Ugen skulde undervises af en dertil uddannet Lærerinde. Medens Eleverne i de almindelige Skolekøkkener kun er i Alderen fra 12—14 Aar, har man her ventet med at optage Børnene, til de er fyldt 14 Aar, hvilket er en stor Fordel, da de i Alderen 14—16 Aar er langt mere modtagelige og har større Lyst til denne Undervisning.

Samtidig bestemte man sig til at nedlægge den gamle Kogeskole og i dens Sted at oprette en Husholdningsskole, beregnet for Piger, der er over 18 Aar, og som efter at have haft Plads ude et Par Aar kan komme tilbage og faa et halvt Aars Kursus i praktisk og teoretisk Husholdningslære. Hvert Kursus afsluttes med en Prøve, hvor en tilkaldt Husholdningslærerinde medvirker som Censor.

Husholdningsskolen har Stiftelsen haft stor Glæde af. Den videregaende Undervisning, ogsaa i de teoretiske Fag, der gives her, faar de unge Piger langt mere ud af, efter at de har været ude i praktisk Tjeneste et Par Aar, end Tilfældet var paa den gamle Kogeskole, hvortil de overgik direkte fra Hjemmene, før de havde været ude under andre Forhold.

Her var der nu aabnet Adgang for de unge Piger, der virkelig havde en Plan for deres fremtidige Liv, til gratis at kunne skaffe sig en Uddannelse, der var saa god, at de ved den kunde faa mere vellønnede Stillinger, og som for nogle kunde blive det første Trin paa Vejen opad mod selvstændig Virksomhed.

Den 1. November 1915 aabnedes Husholdningsskolen; men allerede tidligere paa Aaret, 1915, dette Aar, der blev saa rigt paa Reforme, her paa Stiftelsen, havde en Begivenhed fundet Sted, der blev af største Betydning ikke blot for Jægerspris Stiftelse, men for Børnesagen i sin Helhed. Den 7. April var der nemlig bleven aabnet et Hjem for Sinker, det første af den Art her i Landet.

Paa Jægerspris Stiftelse havde man allerede længe følt, at der nødvendigvis maatte gøres noget for de intelligensdefekte Børn, som man ikke mente var saa aandssvage, at man burde skille sig af med dem, men som dog ikke havde Evner til at følge med ved den almindelige Skoleundervisning. Man saa med Bekymring, at de i Stedet for at gaa frem blev ringere og ringere, og man kunde kun med største Ængstelse sende dem ud i Verden, hvor de var ganske ude af Stand til at tage Kampen op, særlig mod de nedbrydende Magter, som netop de snart vilde møde.

Under Tilskyndelse af, hvad der var bleven forhandlet paa Nyborg-mødet 1914, blev det da besluttet, at der i Tilknytning til Stiftelsen skulde oprettes et *S i n k e h j e m*, og allerede i Foraaret 1915 stod det færdigt. Godt og vel 4 km N. Ø. for Jægerspris mellem Skoven og Roskilde Fjord, ligger der et Hus, hvor der tidligere har været Arbejderboliger, da det nærliggende Teglværk blev drevet. Nu stod det saa godt som ubenyttet. Dette var i Vinterens Løb bleven ombygget til Hjem for 8 Børn. Der blev anlagt en stor Have, og en Jordlod paa en halv Snes Tønder Land, mest Eng, blev knyttet til det. Husets Belliggenhed kunde ikke være bedre. Det ligger ualmindelig smukt i passende Afstand fra de øvrige Børnehjem, saa Børnene kunde komme til at leve deres eget Liv, og dog ikke længere borte, end at de let kunde komme sammen med Stiftelsens øvrige Beboere, naar Leilighed gaves.

Det passede udmærket, at Jordtilliggendet for Størstedelen var Eng, da Landbruget ikke maatte være for stort. Haven medregnet er vel kun ca. 2 Tdr. Land under Kultur. Der holdes 1 eller 2 Køer, nogle Faar, en Gris, Kaniner og desuden alle Slags Fjerkræ: Gæs, Ænder, Kalkuner, Høns og Duer.

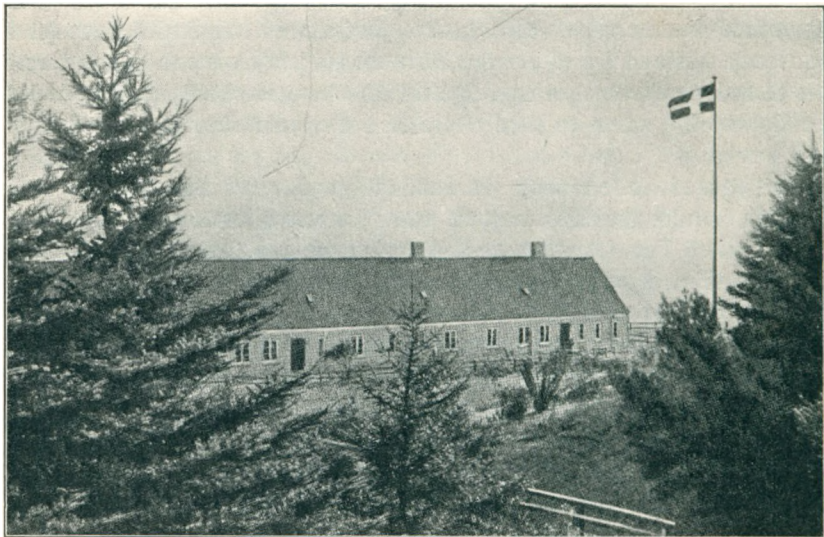
Man var klar over, at Hjemmet endelig ikke maatte gøres for stort. Det skulde netop først og fremmest være et Hjem og ikke en Anstalt. Der maatte altsaa ikke være flere Børn end i en almindelig Familie. Antallet blev derfor ikke sat højere end til 8.

Plejemoderen læser selv med Børnene, leder Husholdningen, fører an i alt Arbejde i Mark og Have og forestaar Pasningen af Husdyrene. Der hører ganske særlige Egenskaber til at kunne magte alt dette; men Stiftelsen var saa heldig straks at finde den rette, en Kvinde, der havde bestemt at hellige sig netop til dette Arbejde, fordi hun havde Tro til, at der kunde udrettes noget med disse Børn. Hun havde baade Evne og Lyst til at give sig af med alle disse Ting og forstod at overføre sin Glæde ved Arbejdet til Børnene.

Man blev hurtigt klar over, at her lever Børnene i en Atmosfære, der passer dem, og hvor der er udmærkede Betingelser for, at deres smaa Evner kan udvikles paa sundeste Vis. Der gives ikke nogen Virksomhed, der i den Grad er skikket til at give Børnene Selvtillid, til at opelske deres Pligtfølelse, til at opbygge en stærk og holdbar Vanedannelse, som netop Arbejdet med Husdyr og Planter. De lange Forklaringer og Formaninger, som altid sløver og trætter Børn, og som for de underbegavede bliver Ord uden Mening, der ikke har anden Virkning end at fremme Sløvsind og Stædighed, samt lamme deres Handledygtighed, bliver her overflødige. De daglige Arbejder belærer dem langt bedre om, at enhver Forsømmelse straffer sig. Glemmer de at give Kyllingerne Æde, dør de, og forsømmer de at

vande Urterne, visner de. Det er de ikke længe om at erfare. Arbejdet indfanger dem helt, fordi det hver Dag kræver deres Paapasselighed; men det er ikke ensformigt og bliver aldrig mekanisk; der er altid noget, der trænger til deres Hjælp; der sker altid noget nyt, der er stadig noget at glæde sig til.

Det varede ikke længe, inden man saa, at Børnene blev som forvandlede. Og hvem kan undre sig derover? Det myldrede med Liv omkring dem, i Stald, paa Mark og i Have, og her stod de ikke som

Stærgaarden.

Undermaalere, som de, der altid blev skubbet til Side, og som altid maatte høre, at de ingenting kunde forstaa. Her forstod de netop, at det ahang af dem, at alt dette Liv bevaredes.

De var paa talrige Omraader kommen i Berøring med det virkelige Livs Fænomener; ja selv Fantasien, der ellers giver sig saa kummerlige Udslag hos saadanne Børn, udviklede sig paa overraskende Maade. De blev hurtigt knyttede til alt det, der omgav dem, ved de stærkeste Baand, og de gruede kun for det Øjeblik, da de skulde forlade det alt sammen og drage ud i Verden.

At de var glade for deres Hjem, og at deres Barneaar randt hen paa den sundeste og lykkeligste Maade, kunde ingen tvivle om. Men hvorledes vilde det gaa dem, naar Hjemmet slap dem? Det var det spændende Spørgsmaal. Nu har Hjemmet allerede virket saa mange Aar, at Svaret kan gives. Og det skal da straks siges, at selv om Forventningerne var store, er de dog bleven overtrufne. Der er nu udgaaet 10 Piger fra Stærgaarden, og det er gaet de fleste af dem

godt, bedre end man efter deres Evner kunde vente, og langt bedre, end hvis de var bleven opdragede sammen med Stiftelsens øvrige Børn. Var det sket, kan man ud fra tidligere Erfaringer med Sikkerhed sige, at en Del af dem allerede nu vilde være faldet Samfundet til Byrde. Enkelte af dem har ganske vist haft en Trængselstid med forskellige Vanskeligheder; men Grunden har altid kunnet paavises. Der er sket Brud paa Vanedannelsen, de er kommen ud i Forhold, som de ikke magtede, enten af egen Drift eller — oftest — ved andres

Havebrugsafdelingen.

uheldige Paavirkning. For det er naturligvis ganske afgjort, at hvis disse Børn bliver revet ud af det Milieu, de har levet i, hvis de bliver ført ind i Forhold, de ikke er fortrolige med, da bliver de straks desorienterede, og da kan det hele let styrte sammen. Kommer de ind i fremmede Omgivelser, hvor de Erfaringer, de har tilegnet sig, ikke kommer dem til Nytte, da gaar det galt. Den eneste Redning er da snarest at faa dem ført tilbage til den Verden, de er fortrolige med. Der er allerede Erfaring for, at naar det sker, kan de rette sig igen.

Det, man har bygget paa, er deres store Kærlighed til deres Plejemoder og deres Hjem, deres inderlige Længsel efter alt, hvad der fyldte dem i deres Barneaar. Disse Følelser gennemtrænger deres Breve til Hjemmet, ogsaa flere Aar efter at de har forladt det, og ikke mindst, naar der er noget, der trykker dem. Deres Hjemlængsel og Hjemfølelse giver sig stærke Udtryk, og paa overraskende Maade erfarer man, hvad de smukke Naturomgivelser har betydet for dem.

I 1917 blev der Lejlighed til et nyt Forsøg. Ude i Slotshegnet ligger

nogle gamle Bygninger, Beboelseshus og 2 smaa Udhuse, der tidligere har været benyttede af en Skovfoged. Senere har dette Sted været knyttet til Hovedgaarden, der brugte det som Arbejderbolig, medens Jordlodden blev lagt ind under Gaarden. Bestyrelsen bestemte sig nu for at inddrage det under Stiftelsen og indrette Huset til Børnehjem, hvortil der skulde være knyttet et Havebrug. Der var i Forvejen en ret stor gammel Have; men nu blev der desuden taget 1½ Td. Land af Hovedgaardens Mark, hvor der skulde anlægges Frugt- og Køkkenhave. Huset blev bygget om indvendig, saa det nu danner en god Bolig, der har Plads til 8 Børn. Den Plejemoder, der blev antaget til at forestaa dette Hjem, er uddannet i Husholdning og Havebrug paa Ankerhus ved Sorø.

Her paa det gamle Skovfogedsted begyndte saa den 10. Juli 1917 Havebrugsafdelingen sin Virksomhed. Det gamle idylliske Bindingsværkshus med Straatag, som ligger gemt i Skovbrynet skærmet mod debarske Østenvinde og med den nyanlagte Have mod Vest, gør et ualmindelig hyggeligt Indtryk, saa at enhver, der ser det, ganske uvilkaarlig tænker ved sig selv: Her maa der være fredeligt og godt at leve!

Da Stedet kun ligger et Kvarters Gang fra Slottet, søger Børnene Stiftelsens Skole, men de bor alligevel saa langt fra de andre Hjem, at de ikke lider under Følgerne af det alt for nære Samkvem.

Det er gaaet paa dette smukke lille Hjem ganske som paa Stærngaarden, Børnene har knyttet sig stærkt til det og synes selv, at det er det bedste af alle Hjem. Arbejdet fanger dem og udvikler dem. Stiftelsen har derfor været overmaade glad for dette lille Hjem, der er et godt Led i Bestræbelserne for at skabe dyb og fast Hjemfølelse og samtidig gøre Børnene selvhjulpne.

Siden 1918 har der desværre ikke været Mulighed for ny Fremstød. I de første Krigsaar skete der egentlig ikke noget, der forstyrrede Stiftelsens Arbejde eller rystede dens Økonomi. Man hørte og saa det frygtelige Uvejr rase i det fjerne, men nærmest kun som Tilskuere. Det varede dog ikke længe, inden man med Uro saa de mørke Skyer trække nærmere og nærmere, og man maatte søge at gøre sig fortrolig med, at nu var der snart ingen Mulighed for at undgaa Uvejret.

Det blev strænge Aar for selvejende Institutioner med faste Indtægter. Det aarlige Budget svulmede op i en uhyggelig Grad, og her var der ikke noget, der hed at gaa til Stat eller Kommune om Hjælp.

Det kan da ikke undre, at der i disse vanskelige Aar tæredes stærkt paa Stiftelsens Reservefond, og man kunde til sidst ikke længere skyde den Tanke fra sig, at det vilde blive nødvendigt at indskrænke Børnetallet.

Vil man endelig finde et Lyspunkt i denne Nedgangstid, der har staaet i skærende Modsætning til de foregaaende Aars Blomstring

og Fremgang, kan man henvise til, at nu er Børneantallet paa Hjemmene, der før normalt var 20, gaaet ned til ca. 15. Dette maa, skønt det er sket ved Tidernes Ugunst, dog pædagogisk set kaldes en meget betydelig Vinding, da 20 Børn i Alderen fra 2—16 Aar egentlig er mere end et Hjem bør rumme, naar det skal være et virkeligt Hjem, da det er vanskeligt for en Plejemoder at komme til at staa i et sandt Moderforhold til saa mange.

Om det daglige Liv kunde man egentlig nøjes med at sige, at Livet paa Hjemmene former sig væsentlig som for Pigebørn i ethvert andet velordnet privat Hjem: De passer deres Skole om Formiddagen, og i deres Hjem hjælper de deres Plejemoder, med hvad der forefalder i Huset, beskæftiger sig ogsaa en Del med Haandarbejde og — det er ikke det mindst vigtige — færdes ude i fri Luft i Leg med Kammeraterne.

Da Stifterinden i 1866 oprettede sit lille Børnehjem, der tidligere er omtalt, lod hun Børnene derfra søge den nærliggende Sogneskole, den saakaldte Krabbedams Skole, og da hun oprettede Stiftelsen, havde hun ogsaa tænkt sig, at Børnene derfra skulde undervises paa samme Maade. Denne Bestemmelse fik Bestyrelsen dog ændret ved Fundatsforandringen i 1876, da man gik ud fra, at det vilde støde paa alt for store praktiske Vanskeligheder, om man lod de mange Børn, som der her vilde blive Tale om, søge Landsbyskolen, hvis naturlige Rammer vilde være bleven sprængt derved.

Det blev derfor bestemt, at der skulde oprettes Skole paa selve Stiftelsen. Stifterinden havde jo tænkt sig, at Børnene skulde bo paa Slottet; men da det ikke lod sig gøre, kunde man dog komme hendes Tanke saa nær som muligt ved dér at indrette Skolelokalerne, som der var rigelig Plads til.

Den siden saa berømte Børneven og Forfatter Leopold Buddé blev Skolens første Overlærer. Men desværre blev hans Virksomhed kun kort, da han efter næppe 4 Aars Forløb overtog Stillingen som Forstander for Opdragelsesanstalten Holsteinsminde. Det kan beklages, at denne sjældne Børneopdrager ikke kunde bevares for Stiftelsen i en længere Aarrække. Men man forstaar godt, at der var større Brug for ham, hvor han kunde faa endnu bedre Lejlighed til at udfolde sine Evner netop som Opdrager, hvor hans milde Øjne og varme Hjerte kunde komme til at smelte stivfrosne Sind, der mest af alt trængte til det, han kunde give: Kærlighed og Varme.

Hans Efterfølger som Overlærer blev mag. art. Thorvald Strøm, en fint dannet og nobel Personlighed og en dygtig og samvittighedsfuld Lærer, der med aldrig svigtende Interesse og Pligt-troskab ledede Skolen i 36 Aar lige til sin Død (1915).

Da Overlærer Strøm døde, blev cand. theol. M. Greve, der havde været ansat ved Skolen siden Efteraaret 1910, og som havde vist sig

som en ypperlig Lærer, ansat som Overlærer. Børnene elsker nu som før deres Skole, og dennes Arbejde paaskønnes altid af Tilsynsmyndighederne, naar den ved Aarsprøverne skal staa til Ansvar for, hvad den har udrettet.

En fransk Pædagog har udtalt, at der i Skolestuen ikke burde findes Ris, men blomstrende, grønne Grene. Hvis han levede og en Foraarsdag kunde træde ind i en Klasse paa Jægerspris Stiftelses Skole, vilde han med Tilfredshed finde, at saadan er det netop her. Er Vejret smukt, kan det hænde, at hele Skaren eller en enkelt Klasse drager ud i Mark og Skov, og her har man jo det bedst mulige Undervisningsmateriale lige for Haanden. Det er betegnende, at Børnene næsten aldrig glæder sig til, at de skal forlade Skolen efter deres Konfirmation. Et bedre Bevis kan næppe anføres for, at Skolen ikke staaer for dem som noget truende og ubønhørligt. I den Forbindelse skal det lige nævnes, at *Pryglestraf egentlig maa siges at være afskaffet paa Jægerspris Stiftelse*; at anvende den overfor større Pigebørn er aldeles forbudt, og det vilde nu være ret utænkeligt, om nogen skulde falde *paa at gribe til dette Middel, der overfor opvoksende Pigebørn maa siges at være ganske forfejlet*, da man kun derved vil opnaa det modsatte af det, der tilsigtes, hvis der da overhovedet forbindes nogen Mening dermed. Men hvis dette ikke er Tilfældet, bliver Straffen jo ikke derfor mindre forkastelig.

Kl. 1 er Skoletiden forbi. Middagsbordets Glæder vinker, og med god Appetit gaar Børnene straks i Gang med Grøden og Torsken, eller hvad Menuen ellers kan byde paa; jævne Retter maa det vel kaldes, men Maden er vel tillavet og nærende, og der anvendes kun de bedste Varer.

Om Eftermiddagen optages Tiden dels af Lektielæsning, dels af **H a a n d a r b e j d e**.

Noget af det allervigtigste for dem er, at de hver Eftermiddag faar nogle Timer, hvor de kan **l e g e** og tumle sig i det Fri.

Herligst gaar Tiden de lange Sommereftermiddage. Da kan man være sikker paa at træffe de fleste nede ved Isefjorden, kun et Kvarter Gang fra Stiftelsen. Her udlægges hvert Foraar en stor Badeanstalt, hvor alle Børnene hver Dag, naar Vejret tillader det, faar et Strandbad. Badeforholdene kan ikke tænkes bedre: Frisk Saltvand og ren Sandbund og saa lavt Vand, at selv de mindre Børn kan bunde ved almindelig Vandstand. Efter Badet bliver de fleste af Børnene med deres Plejemødre nede ved Stranden, hvor de sopper og leger i Sandet eller oppe i Krattet. Mange Gange hentes Aftensmaden derned, og saa lejer de sig om Madkurven, hvert Hjem paa sin egen Standplads. Først ved Sekstiden drager de hjem i Smaaaflokke, saa skal de smaa jo i Seng; men hvis Aftenen er stille og smuk, sidder de

større Børn gerne ude i det fri, og man hører dem synge — flerstem- migt — de smukke Sange, de lærer i Skolen. Saadan kan de sidde og synge den ene Sang efter den anden til hen ad Kl. 10. Saa hersker der dyb Stilhed over det store Bygningskompleks, og de mange Børn sover trygt og godt; men nu tager Nattergalen fat med sin Aften- sang, og fra Slotshegnet lyder Uglens Uh—uhuh!

Naar den Tid nærmer sig, da Børnene skal forlade det Hjem, hvor de maaske har levet i 14 Aar, faar de og deres Plejemoder travlt med at sy det Udstyr, de skal have med.

Tanken om den forestaaende Afrejse trænger sig mere og mere paa, efterhaanden som Dagen nærmer sig, og den fylder dem dels med Forventning om de Herligheder, Livet skal bringe dem, men ogsaa med en vis Uro og Ængstelse. Dagen før de skal rejse, møder de paa Kontoret og faar Rejsepenge og Attester og Raad og Formaninger. Men de er saa beklemte om Hjærtet, at de vist ikke opfatter ret meget af alt det, der bliver sagt til dem. Bag efter kommer de op til Forstan- deren, der til Afsked ogsaa siger nogle Ord til dem, til Dels af praktisk Art. Saaledes glemmer han aldrig at lægge dem paa Sinde, hvor vig- tigt det er, at de bliver ved at være Medlemmer af en Sygekasse, ogsaa efter at de er fyldt 18 Aar. Og saa kommer endelig den Morgen- stund, da Oldfruen kører ud af Slotsgaarden med en lille Flok for- grædte unge Piger, der vinker Farvel, saa længe de kan se deres lige saa forgrædte Plejemødre. Fugleungen er nu fløjet ud fra Reden. Men gamle Rasmus Post, der i sin gule Postvogn har kørt mange Hundrede Børn fra Frederikssund til Jægerspris og omvendt, har Ret, naar han siger: »De græd mere den Dag, jeg kørte dem derfra, end den Dag, jeg kørte dem dertil!«

Man maa endelig ikke tro, at Stiftelsen betragter sit Hverv som endt, naar den har sendt Børnene i Plads. Tværtimod betragter den det som en meget væsentlig Del af sin Opgave at støtte og lede dem, at staa dem bi med Raad og Daad, indtil Værgemaaliet ophører, naar de fylder 18 Aar, ja selv efter den Tid slipper den dem ikke, men ved- bliver at hjælpe dem og være deres Raadgiver, saa længe de selv ønsker det.

Der aflægges som Reget et Besøg hos Børnene inden et halvt Aar efter, at de har forladt Hjemmet.

Kniber det med Humøret, fordi Længselen efter Hjemmet er for stor, og fordi det er saa svært at vænne sig til alt det ny og uvante, der møder dem, hjælper det altid, naar der kommer nogen hjemmefra og taler gode og fornuftige Ord. Overgreb eller Misbrug fra Hus- bondens Side er heldigvis yderst sjældne; men sker det, at der bliver gjort en Pige Uret, bliver det paatalt paa en saa bestemt Maade, at der ikke levnes mindste Rum for den Tanke, at man kan tillade sig

en ringere Behandling, end man vilde byde andre, der har deres Forældre til at værne om dem.

Hænder det, at en Pige af en eller anden Grund mister sin Plads i Utide, staar Hjemmet hende altid aabent, indtil der kan skaffes hende en ny Plads. Hvis hun har været i daarlige Forhold og kommer hjem medtaget og forkommen baade paa den ene og den anden Maade, lader man hende falde rigtig til Ro i det gamle Hjem. Sammen med sin Plejemoder gaar hun sin Kommode igennem og faar alt sit Tøj eftersat, og saa drager hun af Sted igen med nyt Mod paa Livet.

Sker det, at nogen har været syg og trænger til Hvile og Rekreation, inden hun atter tager fat paa sit Arbejde, da ved hun, at hun kan komme hjem; og det har mange Gange vist sig, at nogle Ugers Sommerophold paa Jægerspris har kunnet gøre Underværker.

Men ogsaa paa mange andre Maader ydes der vedblivende Børnene fra Jægerspris Hjælp, naar de trænger dertil, ogsaa efter at de er fyldt 18 Aar. Stiftelsen optræder med andre Ord over for sine Plejebørn ganske paa samme Maade, som ethvert andet godt Hjem vilde gøre. Dette gælder ogsaa, hvis nogen kommer i Ulykke og skal føde et Barn; da trænger de jo ganske særligt til Hjælp, hjælpeløse som de er i en saadan Situation. Hjemmet sørger da for at faa dem paa et godt Fødehjem, helst hvor de kan blive et Aars Tid sammen med deres Barn.

Der skal nu gives en Oversigt over, hvorledes det er gaaet Børnene herfra:

Den 31. December 1923 havde ialt 1.440 Børn været optaget paa Stiftelsen. Deraf døde 36, inden de forlod Hjemmet. 5, inden de var atten Aar. 73 overgik atter til deres Slægt eller blev bortadopterede som smaa. 31 viste sig at være aandssvage eller sindssyge etc. 174 staar for Tiden under Stiftelsens Forsorg.

Trækkes disse 319 fra 1.440, bliver der 1.121, som Undersøgelsen kommer til at omfatte. Af disse er 117 efter deres Konfirmation eller (som oftest) i 16 Aars Alderen overgaaet til Slægtens Forsorg, dog saaledes, at Stiftelsen for det meste har medvirket ved Udfæstningen og er vedbleven at staa i Forbindelse med dem, hvorfor de er medtaget i den følgende Oversigt.

Ved husligt Arbejde er anbragt 1.087 Piger.

I andre Stillinger er overgaaet 291 Piger, dog for de allerflestes Vedkommende først, efter at de i kortere eller længere Tid har haft Plads som Tjenestepiger.

Disse 291 Piger fordeler sig efter Livsstilling saaledes:

46 Sygeplejersker (deraf 7 Diakonisser). 60 Syning (selvstændig eller for Forretninger). 35 Fabrik eller Haandværk (nogle selvstændige). 15 Lærerinder. 39 Kontor, Butik, Lager. 43 mere overordnede Stillinger ved Husvæsen (Køkkenchef, Husholderske, Kammerjomfru

etc.). 19 Vask og Strygning (nogle egen Forretning). 19 Børnehjemsarbejde. 6 Rengøring. 2 Telefondamer. 2 Fodermestre. 2 Teater og Film. 1 Gartner. 1 Journalist. 1 Officer i Frelsens Hær. Ialt 291.

Foruden de ovennævnte 41 Børn er der siden afgaaet 67 ved Døden. Til Amerika er udvandret 85. Ægteskab er indgaaet af 430.

Disse sidste Tal kan ikke gøre Fordring paa fuld Nøjagtighed, men angiver kun, hvad man har kunnet oplyse af Stiftelsens Protokoller. De maa ganske sikkert forhøjes noget, særlig Tallene for Dødsfald og Ægteskab, da der er en Del Piger, man ikke har hørt noget om en Række Aar. Dette gælder de fleste, dog langt fra alle, udvandrede, samt nogle af dem, der er gaaet over til Slægten. Dog er der, naar de Børn fraregnes, der allerede som smaa atter er overgaaet til deres Familie, kun 26 af dem, der ikke siden har staaet i Forbindelse med Stiftelsen.

Deler man de oven for nævnte 1.121 i fire Klasser, eftersom man finder, at deres Liv har formet sig, kommer man til det Resultat, at: 780 eller 69,5 pCt. er det gaaet godt eller særdeles godt. 258 eller 23 pCt. ganske godt. 70 eller 6,3 pCt. ikke helt godt. 13 eller 1,2 pCt. daarligt.

I de forløbne 50 Aar er der indhøstet mange Erfaringer, der vil komme Fremtidens Arbejde til gode. Der er i denne Skildring ikke lagt Skjul paa, at Jægerspris Stiftelse har sine Mangler; hvilket Menneskeværk er fuldkomment! Men den synes dog selv, at den har udrettet saa meget, at den med trøstigt Mod gaar videre. Vel er Tiderne svære; men den opgiver ikke Haabet om, at de økonomiske Vanskeligheder skal blive helt overvundne, og den har Fortrøstning til, at der fremdeles er Brug for dens Arbejde, og at det maa forundes den at yde sin Skærv i det godes Tjeneste, idet den altid holder sig Stifterindens Ønske for Øje, det, hun i Fundatsen udtrykker saaledes: »mit Formaal er med Guds Hjælp at lindre ulykkeligt stillede Pigebørns Nød«.

Danseundervisning i den lille Slotsgaard.

FRK. JOSEPHINE SCHNEIDERS BØRNEHJEM

(FORHEN BØRNEHJEMMET PAA VODROFFSVEJ)

„HUSET MED DE GLADE ANSIGTER“

Et halvt Aarhundrede er svundet, siden Frøken Josephine Schneider stiftede det Børnehjem, som nu bærer hendes Navn.

Om Frk. Schneiders Liv og Virksomhed er fortalt foran i det historiske Afsnit af Bogen, det skal derfor ikke gentages her.

I taknemmeligt Minde om hendes Gerning har Børnehjemmets Bestyrelse altid søgt at styre Hjemmet i hendes Aand og frede om hendes Minde.

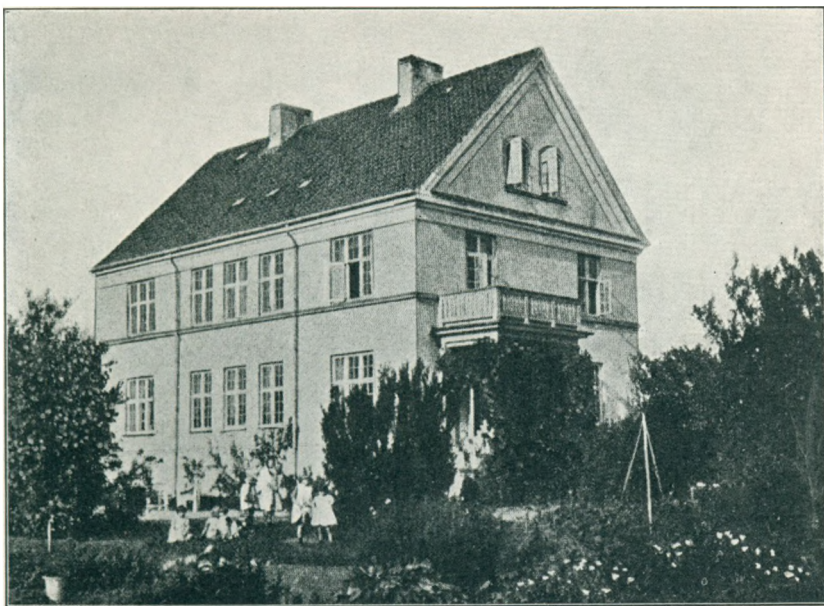
Ledelsen af Hjemmet blev efter Frk. Schneiders Død, den 27. Juni 1887, fortsat af den ædle og dygtige Frk. Inger Pontoppidan, der var besjælet af den samme Kærlighed og Interesse for de smaa hjemløse Børn, der havde præget Frk. Schneider. Frk. Pontoppidan havde en sjælden Administrationsevne og forstod at finde dygtige Medhjælpere, hvorfor Hjemmet gled ind i en lykkelig Periode, hvor Arbejdet var Glæde baade for store og smaa. Desværre nedbrød Sygdom Frk. Pontoppidans Kræfter, hun maatte i Aaret 1900 opgive Ledelsen af Børnehjemmet, men forblev i dettes Bestyrelse til sin Død 1905. Frk. Juliane Qvistgaard blev hendes Efterfølger, og i den Tid, Frk. Qvistgaard var Forstanderinde, begyndte et helt nyt Afsnit i Børnehjemmets Historie. Børnene havde hidtil faaet hele deres Skoleundervisning paa selve Hjemmet, idet man mente derved bedre at kunne undgaa saavel legemlig som moralsk Smitte. Da det imidlertid viste sig, at man alligevel ikke undgik Epidemier, og da denne fuldstændige Isolation øjensynlig gjorde Børnene mindre skikkede til senere at kunne staa paa egne Ben i Livet, bestemte man sig til at sætte Børnene i Kommuneskole og gjorde i 1902 Begyndelsen med de to ældste Hold.

Dette Forsøg faldt heldigt ud og bidrog til, at man nu for Alvor tog Tanken op om at dele det store Hjem i flere mindre. Denne Beslutning blev først taget efter nøje Overvejelse, ogsaa fordi man derved fraveg en af de Grundtanker, der var ledende for Stifterinden, Frk. Schneider, da hun grundlagde Hjemmet, nemlig, at en enkelt Personlighed skulde give Hjemmet hele sit Præg, men i Erkendelse af, at smaa Hjem med færre Børn har langt større Betingelser for at faa Præget af et virkeligt Hjem, overvandt man denne Betænkelighed, idet man heller ikke kunde være i Tvivl om, at man ogsaa derved handlede i den Aand, der besjælede Frk. Schneider, at virke paa bedst mulig Maade til Fremme af Børnenes Vel. De økonomiske Betænkeligheder, Bestyrelsen havde haft, overvandt ligeledes af disse Betragtninger, og i 1907 nedlagdes Hjemmet paa Vodroffsvej og del-

tes i fem smaa Hjem, hvert indrettet til 20 Pigebørn i forskellige Aldre.

Disse Hjem er følgende: Hjemmet paa Grootsvej, Kongens Eng-have (her findes tillige Hovedkontoret). Rostrupsvej 3, Frederiksberg. Skellet 30, Valby. Kvintus Allé 7, Sundby. Korsgaardsvej 11, Skovshoved.

Der arbejdes med Sparsommelighed og Nøjsomhed i Hjemmene og

Hjemmet i Skovshoved.

(Hjemmene i Valby, Sundby og paa Frederiksberg er ganske som dette.)

med stor Kærlighed til og Forstaaelse af Børnene, og Opdragelsen gaar særlig ud paa at udvikle Karakteren hos hvert enkelt Barn saaledes, at de kan blive selvstændige Mennesker og dygtige Medlemmer af Samfundet. Børnene optages helst i to Aars Alderen, og det er en Lyst at se, hvorledes de smaa, undertiden svage Børn ved den omhyggelige Pleje, de faar, og i de sunde Omgivelser, hvorunder de lever, efter kort Tids Forløb faar et sundt Udseende og et aabent frimodigt Blik med Kærlighed og Tillid til den, der passer dem og er dem i Moders Sted. De begynder tidligt at have smaa Pligter i Hjemmet, saasom at rede deres Senge, hjælpe de mindre med Paaklædningen, dække Bord o. s. v. Efter Skoletidens Ophør og efter Konfirmationen forbliver Børnene i Hjemmet som Regel til deres 16. Aar for at fortsætte deres Uddannelse i husligt Arbejde, saaledes at de, naar de forlader Hjemmet, kan paatage sig Pladser som Husassistenter og

helt sørge for deres Underhold. Da Hjemmet flere Gange har haft Børn med særlige Evner og Anlæg, som det vilde være Uret imod, hvis disse deres Evner ikke blev udnyttet, blev der i 1917 ved en privat Indsamling dannet et Fond, hvis Midler udelukkende anvendes til Uddannelse af saadanne særligt begavede Børn. Efter at de unge Piger har forladt Hjemmet, taber dette dem dog ikke af Syne; indtil deres 18. Aar har Børnehjemmet Forældreretten over dem, og Pleje-

Hjemmet paa Grootsej.

moderen for hver enkelt Afdeling sørger for Plads til sine unge Piger og hjælper dem i hvert Tilfælde til deres 18. Aar med at administrere deres Penge. Hjemmet staar aabent for dem i deres Fritid, og trænger de til Raad og Støtte, er det altid hos »Plejmoder«, dette maa søges, ogsaa langt ud over det 18. Aar. Det maa jo erindres, at da Størstedelen af Børnene faktisk var hjemløse, før de optoges i Børnehjemmet, er dette for dem blevet som det naturlige Hjem. Omend Børnehjemmet ikke kan paatage sig noget egentlig Underhold selv for en kortere Tid af de voksne Piger, som er udgaet af Hjemmet, kan dette paa den anden Side ikke unddrage dem Hjælp i øjeblikkelige Forlegenheder under Sygdom eller lignende. Grænsen for Hjælpen maa for en Del afgøres ved et Skøn, men den ledende Tanke er den, at Hjemmet bestræber sig for at yde den Bistand, som de unge vilde kunne vente i et naturligt, omend ubemidlet Hjem.

Festdage som Julen, Konfirmation og Fødselsdage er dejlige Dage for Børnene, men en af de største Glæder er dog, naar Sommerferien

er inde, og Rejsen til Gilbjerg staar for Døren. Frk. Schneider erhvervede kort før sin Død en Ejendom ved Gilbjerg hoved ud mod Kattegat for at skaffe Hjemmet et fast Sommeropholdssted ved Stranden, og det er en Glæde at se Børnene efter Sommerferien vende tilbage, solbrændte, friske og sunde efter at have tumlet sig frit i de herlige Omgivelser ved Strand og paa Mark. Uheldigvis er Boligforholdene deroppe saadanne, at kun Børnene fra tre af Afdelingerne

Hjemmet paa Gilbjerg.

kan komme paa Landet, dette Forhold vil maaske i Tidens Løb kunne ændres. De unge Piger, som er udgaet fra Hjemmet, har den Glæde og Fordel, at de kan komme til Gilbjerg, og der tilbringe en kortere Sommerferie, samtidig med at Børnene opholder sig der.

Den 1. December 1924 fejrede Børnehjemmet 50-Aarsdagen for Stiftelsen af Frk. Schneiders Børnehjem ved en lille privat Højtidelighed i Hjemmet paa Grootsvej, hvor hele Børneskaren om Formiddagen var samlet, og hvor foruden Bestyrelsen ogsaa talrige af Børnehjemmets Venner havde givet Møde. Denne Dag var af Børnene blevet imødeset med store Forventninger, og den blev for Deltagerne en Festdag, som sent vil glemmes. Arbejdet i Frk. Schneiders Børnehjem fortsættes stadig i Haab om, »at Huset med de glade Ansigter«, som Hjemmet blev kaldt i Frk. Schneiders Tid, altid maa kunne svare til sit Navn.

HØNG BØRNEHJEM

I Efteraaret 1874 fik to forældreløse Drengene paa 6 og 8 Aar et Hjem hos daværende Højskoleforstander Anders Jørgensen paa Høng Højskole, og dette var Begyndelsen til Høng Børnehjem. Forstander Jørgensen, der havde stor Kærlighed til Børn, havde i en Aarrække været Lærer og betroet Medhjælper hos A. Stephansen paa Holsteinsminde, førend han i 1872 kom til Høng.

I Aaret 1875 blev Jørgensen gift med den prægtige Kvinde Marie Lomholt, og samme Aar aabnedes Hjemmet atter for to moderløse Smaa børn. Skønt Marie og Anders Jørgensen selv fik ni Børn, var der dog stadig Hjerterum for de hjemløse smaa, som i de følgende Aar fik et Hjem paa Højskolen og delte Kaar med Jørgensens egne Børn. Forstander Jørgensen og Hustru var altid rede med Raad og Daad; ogsaa efter at Børnehjemmet var flyttet fra Højskolen, omfattede de Børnene med Kærlighed og Interesse, og indtil deres Død, var de i Bestyrelsen (Jørgensen som Formand) for Børnehjemmet. Hvor var det en Fornøjelse at se Børnene flokkes om Jørgensen, naar han kom paa Børnehjemmet — det skete ofte; — der vankede gerne en Historie, og enten det var Bibel- eller Danmarkshistorie eller en lille Historie for de mindste, saa lyttede Børnene opmærksomt til, for Jørgensen var en god Fortæller. Ligeledes, naar Marie Jørgensen kom, da kunde Børnene fortælle hende om deres Glæder og Sorger, saadan som Børn fortæller til Mennesker, hos hvem de finder Forstaaelse. — I 1890 blev der gjort et stort Arbejde af Marie Jørgensen og flere Kvinder fra Høngeggen, der blev afholdt en Bazar til Fordel for en Børnehjemsbygning; og Sommeren efter rejstes ved Højskolen en 2-Etages Bygning, der blev indrettet til Børnehjem. — Efterhaanden voksede Arbejdet ved Højskolen mere og mere, og da der ogsaa stadig kom flere Børn, begyndte Forstander Jørgensen og Hustru at se sig om efter et Menneske, de kunde overlade Børnehjemsarbejdet til, og Valget faldt paa Magdalene Andersen, en Gaardmandsdatter fra Egtved ved Kolding, der tidligere havde opholdt sig paa Høng Højskole. Magdalene Andersen overtog 1896 Arbejdet med Børnene under M. og A. Jørgensens Ledelse, og tre Aar senere flyttede hun med 14 Børn, som hun nu skulde være Plejemoder for, fra Højskolen og over i en gammel Bondegaard tæt ved, hvor de blev boende i 4 Aar, indtil det nye Børnehjem blev bygget Øst for Byen, der hvor det nu ligger frit og dejligt med en smuk Have omkring Bygningen. Denne Bygning rejste sig ved mange gode Menneskers Hjælp; Grunden, der var 1 Td. Land stor, blev skænket af Forstander Jørgensen og Hustru, en god Sum indkom ved en Bazar, der blev afholdt og Godsejerinde, Frk. Selchau, Selchausdal, skænkede en større Sum til

Bygningen; Frk. Selchau havde tidligere vist Børnehjemmet stor Velvilje, ligesom hun i 1911 stiftede et Legat paa 20.000 Kr. til Fordel for Børnehjemmet. Herredsfoged (senere Etatsraad) Pétersen var ogsaa Børnehjemmet en stor Støtte, han førte dets Regnskab, og ved sit udstrakte Bekendtskab og sin elskelige Karakter fik han mange til at støtte Børnehjemmet. Provst Hertz, Finderup, der i over 20 Aar var i Høng Børnehjems Bestyrelse var ogsaa til stor Hjælp og Støtte for Hjemmet. Dog var det Magdalene Andersen, der gjorde det store

Høng Børnehjem.

Arbejde i Hjemmet, og ikke mange har som hun forstaaet at gøre det hjemligt for de 25—30 Børn, der som Regel har været paa Hjemmet.

Naar man saa Magdalene Andersen færdes mellem Børnene, trøstende en eller retledende en anden, arbejdende sammen med Drengene i Haven eller fortællende for hele Flokken; ja saa forstod man, at Børnene følte: »Her er vort Hjem og vor Moder.« Ogsaa for de store Børn var det et Hjem, hvor de frit kunde gaa ind og ud, og fornøjeligt var det at se Børnene komme hjem om Søndagen og i Højtiderne, ja ogsaa til andre Tider, glade ved at faa talt med Moder, og var der en Gang imellem noget, der var lidt svært at faa talt om, vidste de, at de fandt Forstaaelse og en aldrig svigtende Kærlighed; det hjalp. — Da Magdalene Andersen den 28. September 1924 fejrede 25 Aars Jubilæum som Forstanderinde, og ligeledes under hendes Sygdom til sidst, kappedes smaa og store Børn om at vise, hvor meget de holdt af hende.

Magdalene Andersen døde stille den 22. Maj 1925 efter et rigt og virksomt Liv, der blev til Velsignelse for saa mange.

De andre før nævnte Personer, der har haft saa stor Betydning for Høng Børnehjem, er heller ikke mere iblandt os, men hvad de har udrettet for Børnene glemmes sent.

For Tiden er der 25 Børn paa Hjemmet i Alderen fra 2 til 14 Aar; Børnene bliver undervist i Hjemmet indtil Tiarsalderen, og derefter i Høng Privatskole. I Bestyrelsen for Høng Børnehjem er nu: Forstander Tormod Jørgensen (Formand), Fru Lærer Hougaard, Pastor Holm, Gdr. Hans Hansen og konst. Forstanderinde, Hansine Hansen.

BØRNEHJEMMET J. S. BRANDTS MINDE

OLLERUP

Der staar i vor Have et prægtigt Bøgetræ med en Stamme saa tyk som en Mand og med tilsvarende Grene. Hvert Foraar fryder det vort Øje, naar de tørre brune Knopper springer og aabenbarer deres Herlighed af dunede lysegrønne Blade. Sommeren igennem er der under dets Krone en saa dejlig skyggefuld Plet, saa det er et yndet Opholdssted for baade smaa og store, og om Efteraaret nyder vi Synet af den vidunderlige Skiften af Farver fra grønt til alle Schatteringer af brunt og gult.

En Dag for mange Aar siden var Susanna Rasmussen, som da var Plejemoder her paa Hjemmet, i Skoven med alle sine Børn. Under deres Færden i Skoven traf de paa nogle unge spæde Bøgeplanter, som de i Stedet for at træde ned, varsomt rykkede op med Rod og bar dem hjem og plantede dem i Haven. De blev plejede og passede efter alle Kunstens Regler, og det saa heller ikke ud til, at de havde taget nogen Skade af Omflytningen, men det var dog spændende, om de til Foraaret vilde sætte Blade paany. Vinteren gik og tænk, næsten før andre Buske begyndte at grønnes tog Bøgene til at bryde, — Knopperne svulmede op, og en skønne Dag stod de der med smaa krusede Blade. Forsøget var lykkedes, Plejebørnene voksede og trivedes og gav rigelig Glæde for Ulejligheden.

Som i saa mange andre Børneflokkene var der et Par Stykker af Planterne, som viste Tegn paa at ville rage op over de andre, og særligt en af dem var den dominerende, inden længe voksede den sine Plejeforældre over Hovedet, men var altid kun til Glæde og tegner til at skulle blive det for kommende Slægter.

Dengang tænkte Susanna Rasmussen vel næppe paa, at hun her satte et Symbol paa hendes egen og mange andres Gerning, paa hele

Børnehjemssagen. Tusinder og atter Tusinder af smaa »Spirer« er i Aarenes Løb plantede om fra den vildsomme Skov, hvor deres Lod uvægerligt vilde blive at trampes ned og ødelægges, men nænsomme Hænder har fundet en Plads til hver enkelt, hvor de kunde plejes og passes, og de fik Fred og Ro til at vokse og udfolde sig, og blev de end ikke alle til udelt Glæde, saa er der dog ingen Tvivl om, at de svundne 50 Aars Arbejde har sat sine dybe Spor i det danske Folk.

Børnehjemmet J. S. Brandts Minde.

Gud give da os, som er fulgte i Fædrenes Spor
at løfte og bære den Gerning, vi her fik betroet,
at dyrke med nænsomme Hænder den kostbare Jord,
saa Træerne rankes, hvor forhen kun Ukrudt har groet.

Ja, vejled os Gud, naar vi ofte saa uvisse gaa
og famler os frem, mens i Mørket vi stirrer os blinde,
og prøver forgæves en Barnesjæls Krav at forstaa,
da vis os den Vej, hvor vi sikrest til Maalet kan finde.

Saa spred din Velsignelse mildt i de kommende Aar,
og modtag vor Tak for, hvad du til i Dag os har givet,
og hjælp, hvis vi frem for de gamle fik blidere Kaar,
ej mindre at yde end dem, der som Indsats gav Livet.

C. Nielsen.

BØRNEHJEMMET GODTHAAB

blev stiftet 19. November 1876. Bestyrelsen bestod af Grosserer Peter Martinsen og Hustru Henriette, Grosserer Chr. Møller Andersen, Fiskehandler Hans Petersen og Frk. Sophie Petersen. Martinsen var Formand, og han skildres af dem, som har kendt ham, som en Mand, i hvis Hjerter der brændte noget af Frelserens Kærlighed til de smaa, og som var fuld af Tro til Gud, saa han turde vove sig ud paa hans

Fra Børnehjemmet Godthaabs 1. Hjem.

Forjættelser og altid gik til ham i Bøn med alle Ting. Da han døde i 1887, afløstes han af Indre Missions navnkundige Formand, Præsten Vilh. Bech. Efter ham fulgte Pastor Asschenfeld-Hansen. Fiskehandler Petersen var Kasserer og har ogsaa betydet meget for Godthaab ved sin store praktiske Dygtighed og den grænseløse Kærlighed, hvormed han omfattede Børnehjemmet og dets Drenges. Han var Bestyrerindernes kloge Raadgiver i alle Vanskeligheder, og til ham tyede de hen, de store Drenges, naar de var fløjet ud fra Reden og trængte til Hjælp i Livets Storme. Som Forretningsmand kom han i Forbindelse med mange Mennesker, ogsaa velhavende Folk, og han talte altid Godthaabs Sag og forstod at interessere dem for den og faa dem til at lukke Pungen op, ligesom han selv gav med rund Haand.

Der begyndtes i en Lejlighed paa Dronningensvej med tre Børn. Men da Pladsen snart blev for lille paa Grund af de mange Anmodnin-

ger om Optagelse, bestemte man sig til at bygge et eget Hus, som indviedes 14. Oktober 1877 og fik Navnet Godthaab. Det er det nuværende 1. Hjem, Dronningensvej 3, hvor der er Plads til 20 Dreng. Det forslog dog ikke til det store Behov, en Mængde Ansøgere maatte afvises. Man købte da Grunden ved Siden af, hvorpaa 2. Hjem byggedes i 1882. Saa kom 3. Hjem i 1884 og endelig i 1892 4. Hjem, hvortil en god Ven gav 20.000 Kr. Af Bestyrerinderne skal særlig nævnes Frk. Petersen paa 1. og Frk. Schlüschen og Frk. Nielsen paa

Fra Børnehjemmet Godthaabs 2. Hjem.

2. Hjem, som er afgaaede ved Døden, og Frkn. Dorthea Østerby paa 1. og Margrethe Jensen paa 4., som nu er pensionerede.

Fra Begyndelsen har Godthaab haft sin egen Skole, idet Drengene undervistes uden Vederlag af to Damer, senere af fire Lærere og seks Lærerinder. 1884 erhvervedes Villaen, Kongensvej 4, hvori Skolen flyttede ind og siden har været til Huse. Den første Skolebestyrer var A. P. Bech. Han afløstes i 1889 af Seminarist L. Nielsen, som blev paa Posten til sin Død. Han var en dygtig Skolemand og Drengenes trofaste Ven, som vedblev at staa i Forbindelse med dem og staa dem bi med Raad og Daad, naar de kom ud i Livet. Foruden Bestyreren er ansat en Andenlærer og to Lærerinder ved Godthaabs Skole. Til Skolen hørte et gammelt Gymnastikhus, som ombyggedes for et Par Aar siden, saa at vi nu her foruden Gymnastiklokaler har en stor og smuk Festsal, hvor vi kan samles ved højtidelige Lejligheder. Og

Fra Børnehjemmet Godthaabs 3. Hjem.

saa har vi endelig et Ungdomshjem for vore unge, som efter Konfirmationen kommer i Lære i Hovedstaden. En stor Del af dem har jo intet Hjem, hvor der kan blive værnet om dem i den Tid af deres Liv, som rummer saa rige Udviklingsmuligheder, men ogsaa store Farer

Fra Børnehjemmet Godthaabs 4. Hjem.

for deres Fremtid. Derfor kom Tanken om et saadant Hjem allerede tidlig frem i Bestyrelsen, og der blev samlet Penge til det fra Aar til Aar, indtil vi havde saa meget, at vi kunde købe Ejendommen, Mathildevej 3, hvor der nu er indrettet et hyggeligt Ungdomshjem til vore Godthaabsønner. Her er tillige forbeholdt en Lejlighed til vore pensionerede Bestyrerinder, hvor de kan bo, naar de er opslidte i Børnehjemmets Tjeneste og maa nedlægge Arbejdet.

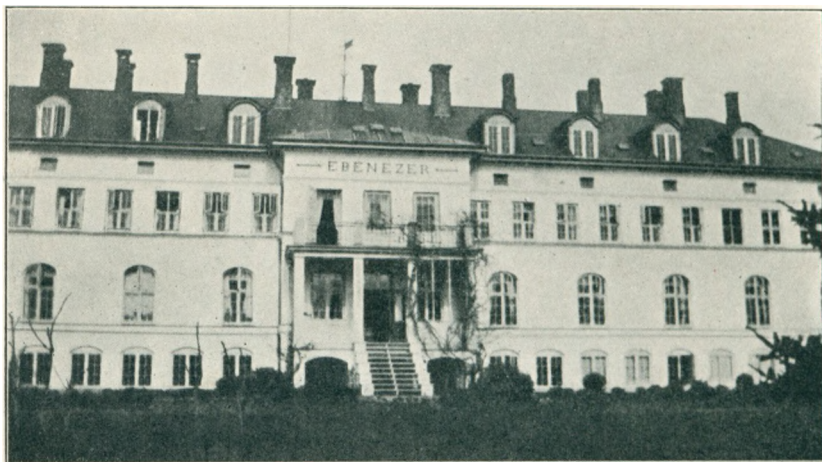
Børnehjemmet Godthaabs Drengorkester.

I Efteraaret 1926 kan Børnehjemmet Godthaab fejre 50-Aars Jubilæum. Og naar vi da ser tilbage over de svundne Aar, kan vi ikke andet end takke og prise Gud for hans store Miskundhed og rige Velsignelse. Det Hus, hvori der i 1876 lejedes Lejlighed til de første Dreng, hed Ebenezer, hvilket betyder Hjælpesten, den Mindesten, som Samuel oprejste efter Sejren over Filistrene, idet han sagde: »Hidindtil har Herren hjulpet.« Det var Troen paa Gud og hans naadige Hjælp, der gav dem Mod til at begynde Værket, som for 50 Aar siden lagde Grunden til Børnehjemmet. Nu er de hjemme, og andre er komne til. Men kun Christus er den samme i Gaar og i Dag og indtil evig Tid. Og det er den samme Tro til ham og hans Trofasthed, der giver os, som nu har Ansvaret, Mod til at fortsætte Gerningen. Han som har hjulpet hidindtil, han hjælper nok herefter.

MAGDALENEHJEMMET

Magdalenehjemmet blev oprettet 1877 ud fra en dybt følt Trang hos nogle i Menigheden, og særligt hos den kendte københavnske Præst, Rudolph Frimodt, til at komme usædelige, unge Kvinder, og de, der stod i denne Fare, til Hjælp.

Arbejdet blev da og er helt igennem et missionerende Arbejde, hvor alt, hvad der sker for og med de unge Kvinder, sigter paa det Maal: at føre Sjæle til Gud. Det fik sin Plads indenfor Indre Mission — først »Kirkelig Forening for Indre Mission i København« og siden, da det

Magdalenehjemmet „Skovtofte“, Hovedbygningen „Ebenezér“.

udvidedes, ogsaa »Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark«, af hvilke to Bestyrelser der altid er indvalgt 4 Medlemmer i Magdalenehjemmets Bestyrelse.

Magdalenehjemmet er en selvejende Institution og opretholdes ved: 1) Menighedens Gaver, derunder en Del testamentariske og andre Legater, 2) ved et mindre Statstilskud, hvis Størrelse i Aarenes Løb har været skiftende og 3) ved nogen Arbejdsfortjeneste fra Have, Vaskeri og Syning.

Hovedprincipperne var og er:

Der optages unge, normale Piger i 15—25 Aars Alderen.

De faar alt frit — ogsaa Klæder.

Ingen Pige kan modtages, eller blive paa noget af Magdalenehjemmets Hjem imod egen fri Vilje.

Til Leder valgtes den da 28-aarige Frk. Thora Esche, som, da der paa det Tidspunkt intet tilsvarende Arbejde fandtes her i Danmark, søgte til Norge og Holland og navnlig paa den »Heldringske Stif-

telse« i Holland fik gode Impulser til at begynde den vanskelige Gerning.

Magdalenehjemmets første Hjem blev et Opdragelseshjem til 15 unge Kvinder, beliggende paa Jagtvejen paa Østerbro i København, hvor et Hus med omliggende Have blev købt. Man kan læse i Frk. Esche's »Mit Livs Erindringer« (udkommet paa Lohses Forlag 1920, samme Dag, hun døde) om Starten, Indretningen og Udviklingen i denne Gerning, som i det væsentlige endnu gaar efter samme Principper.

I Løbet af faa Aar voksede Gerningen, og det blev nødvendigt at

Magdalenehjemmet „Skovtofte“, Haven.

oprette saavel Missionshjem som Optagelseshjem og Fritidshjem for udgaaede »Børn«, og der blev for lidt Plads og vanskelige Arbejdskaar, idet Opdragelseshjemmets forskellige Afdelinger var i flere Ejendomme, endog i flere Gader; det viste sig desuden hensigtsmæssigt at lægge Hovedhjemmet udenfor Byen.

1896 blev derfor »Skovtofte« bygget paa en Skrænt med Frederiksdal som Baggrund og med skøn Udsigt over Lyngby Sø og By.

1901 blev »Bethesda« ved Aarhus overtaget til Mødre- og Børnehjem, hvor den første Gang fødende, ugifte unge Kvinde kan komme en lille Tid før Fødslen, — føder paa Hjemmet og binder sig til at blive et Aar sammen med sit Barn, som kan blive endnu et Aar; Barnefaderens Bidrag tilkommer Hjemmet, og Moderen betaler et mindre Bidrag det andet Aar, dersom Barnet bliver. 1924 restaureredes og forbedredes »Bethesda«, saaledes at der blev Enkeltværelser (en Moder med sit Barn). Der er nu Plads til 17 Mødre og 24 Børn.

1908 udvidedes med et Hjem for unge Piger under Værgeraadfor-

sorg, »Skovly« ved Vedbæk, som i 1920 blev skilt ud fra Magdalenehjemmet — dets Bygninger ejes af Magdalenehjemmet.

1923 købtes Ejendommen, Bartholinsgade 7 i København, men der kan foreløbig kun disponeres over 2 Lejligheder, til Missionshjem med 1 à 2 Pladser og Fritidshjem for udgaaede Børn og Sekretariat. Desuden 1 Optagelseshjem paa Nørrebro, 1 paa Vesterbro, hver med Plads til 4 unge.

Der udføres, dels af frivillige, dels af fast ansatte kvindelige Arbejdere, Missionsgerning i Kvindefængsler, paa Sundholm, paa Hospitalernes Kønssygdomsafdelinger, saavel som Gade- og Beværtermission.

»Skovtofte« har Plads til 62 unge Kvinder. Der er 2 Optagelseshjem, »Pella« og »Zoar«, med Plads til 15 hvert Sted, hvorfra de unge efterhaanden overflyttes til Hovedhjemmet, »Ebenezer«, med Plads til 32 unge.

Hjemmet er delt i Afdelinger, 6—8 unge paa hver, med en Afdelings-»Søster«, som varetager den daglige Omsorg for og Uddannelse af de unge, som gaar frem fra en Afdeling til den næste. Der er Eneværelser, og Uddannelsen er: al Slags Husgerning og Vask, deri særlig Fransk Vask og Strykning ved et Fremmedvaskeri, almindelig Skoleundervisning de to første Aar og Sang. Uddannelsestiden er 3 Aar.

Magdalenehjemmets Bestyrelses Formand er Kommandør I. A. Vøhtz. Hovedkassereren, Grosserer Chr. Herm. Petersen. Forstanderinde, Frk. Marie Rasmussen.

REDNINGS- OG FØDEHJEMMET „BETHESDA“

AARHUS

Rednings- og Fødehjemmet »Bethesda« antager sig den Kvinde, som udenfor Ægteskab skal føde — og for hvem dette Fald er det første — samt hendes Barn. Den unge Pige kan blive modtaget en Maanedstid før sin Nedkomst og maa gaa ind paa at blive paa Hjemmet 1 Aar sammen med Barnet, som hun selv skal amme og pleje efter Hjemmets Anvisning. — Den unge Pige maa medbringe det nødvendige Tøj (som opgives fra Hjemmet) til eget Brug, men faar det holdt vedlige. Barnet bruger derimod Hjemmets Tøj, og Opholdet for begge er frit. Kun tilfalder Barnefaderens Bidrag, der altid søges tilvejebragt, Hjemmet, saa længe Barnet opholder sig der.

Naar Aaret er tilende, og det lille Barn er vænnet fra Moderbrystet, bliver der søgt Plads til Moderen, og Hjemmet kan — efter tilendebragt Ombygning og Udvidelse — beholde Barnet under sin Omsorg og Pleje endnu et Aar, til Moderen kommer lidt i Gang og selv kan sørge for det. Hvis Moderen ikke ser Udvej til at forsørge Barnet og anmoder om vor Hjælp, forsøger vi at faa et godt Pleje- eller Adoptivhjem efter Moderens eget Valg. Paa den Maade er mange Børn fra »Bethesda« i Aarenes Løb anbragt i gode Hjem, hvor de er opdraget i Herrens Navn og blevet nyttige og dygtige Medlemmer af Samfundet.

Rednings- og Fødehjemmet „Bethesda“, Aarhus.

UNGDOMSHJEMMET „SKOVLY“

PR. VEDBÆK

blev indviet 1908. Det blev oprettet af Magdalenehjemmets Bestyrelse for at træde i Forbindelse med Overværgeraadet, idet Frk. Thora Esche og hendes Medarbejdere med Sorg maatte lade de ganske unge Piger, som ikke frivilligt ønskede at forblive paa Magdalenehjemmet, gaa.

Den 1. April 1920 blev »Skovly« regnskabsmæssigt udskilt fra Magdalenehjemmet og er fra den 16. December s. A. en selvejende Institution med sin egen Bestyrelse, i Øjeblikket den samme som Magdalenehjemmets, naar undtages det af det stedlige Værgeraad valgte Medlem (Lov af 12. Juni 1922).

Den 5. Marts 1923 modtog »Skovly«, ifølge Lov af 12. Juni 1922 om Værgeraadsforsorg m. m., Statsanerkendelse som Ungdomshjem. Det staar i Tilknytning til Magdalenehjemmet, Kirkelig Forening for Indre

Ungdomshjemmet „Skovly“.

Mission i København og Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark.

Det bestaar af 2 Bygninger, »Bethel« (Hovedhjemmet) og »Silo« (Begynderafdelingen). — Her modtages særlig unge Piger, der staar under Værgeraadsforsorg.

Ungdomshjemmet „Skovly“, Leg i Haven.

Optagelse sker ved Henvendelse til Forstanderinden. Optagelsesalderen som Regel 14—16 Aar. Hjemmet raader over 40 Pladser, Aandssvage og abnorme modtages ikke.

De unge Piger, som opholder sig paa Hjemmet 2 à 3 Aar, uddannes i alt husligt Arbejde som Rengøring, Madlavning, Fransk Vask og Strygning, Lapning, Stopning, Linned- og Kjolesyning, finere Haandarbejde, Knipling, Husflid, Sang, og faar af en eks. Almuelærerinde 12 Timers ugentlig Undervisning i de almindelige Skolefag, om Sommeren ogsaa Langbold.

Endvidere beskæftiges de unge ved Havearbejde (Skolehaver) og i Hønsriet.

Bestyrelsens Formand: Hr. Kommandør I. A. Vøhtz. Forstanderinde: Frk. Ella Reith Formann.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMET „MOSEVANG“, HOLTE

Hjemmets Historie falder i to Afsnit. Den første Periode strækker sig fra November 1916 til November 1919, i hvilket Tidsrum Optagelseshjemmet havde til Huse i Fritidshjemmet, Hauserplads 9², hvor Frk. Thora Esche samledes med sine gamle Børn fra København.

Optagelse- og iagttagelseshjemmet „Mosevang“.

Paa Grund af de sørgelige umoralske Forhold i Hovedstaden mente man det imidlertid formaalstjenligst at flytte Optagelsehjemmet udenfor Byen og Magdalenehjemmet lejede derfor Villa »Mosevang« i Holte, hvor Indvielsen fandt Sted den 17. November 1919.

»Mosevang« staar i Tilknytning til Ungdomshjemmet »Skovly« og har samme Bestyrelse som dette, dog at det Medlem, der før »Skovly«s Vedkommende vælges af det stedlige Værgeraad blandt Raadets Medlemmer, ikke sidder i Bestyrelsen for »Mosevang«.

Her findes 8 Pladser, og ved Henvendelse til Bestyrerinden modtages til et midlertidigt Ophold unge vildfarne Piger, som Regel i Alderen fra 14—16 Aar. — Aandssvage eller sindssyge modtages ikke.

De unge Piger uddannes i alt husligt Arbejde, samt Vævning og Knipling. Desuden faar de 8 Timers ugentlig Undervisning i almindelige Skolefag og Sang. — Endvidere er der en Del udendørs Arbejde i Haven og Hønseriet.

De Elever, der ønsker det og kan bestaa den paakrævede Optagelsesprøve, bliver optaget i »Mosevang«s Spejdertrop, som blev oprettet i Februar 1923 under »K. F. U. K. Spejderne i Danmark«.

Bestyrelsens Formand: Hr. Kommandør I. A. Vøhtz. Bestyrerinde: Frk. Petra Thomsen.

LINDEVANGS-HJEMMET

Lindevangs-Hjemmet paa Frederiksberg er det ældste af de statsanerkendte Ungdomshjem for Piger. Oprettet 1877 af Stiftsdame, Frk. Regitze Barner, (død 1911).

Stifterinden havde ud fra sin Stilling som Direktrice i Fængselselskabet faaet Øje for den unge Kvindes Nød. Den Gang sad der undertiden paa Straf i Christianshavns Kvindefængsel skolepligtige eller dog ganske unge Børn, og disse lukkedes igen ud af Fængslet, lige saa udygtige og uskikkede til at tage Livet op, som de var, da de blev sat ind. Da var det Frk. Barner med sin stærke Tro paa Gud og sin Tillid til Opdragelse og Uddannelse i Stedet for Straf fik Tanken om Lindevangs-Hjemmet. En Indsamling bragte godt 30.000 Kr. Den kendte Filantrop, Etatsraad Stoltenberg gav de første Penge dertil, 12.000 Kr. Den 30. December indviedes Hjemmet af den senere Biskop, Harald Stein, ud fra Ordet, Lukas 4, 18, »Frihed for de fangne og Fred for de fredløse«. Hjemmet fik sit Navn efter Beliggenheden i Lindevangen. Det levede her sit stille Liv og optog unge Kvinder, offentlig eller privat anbragte, og det er en stor Skare, der her har haft deres Hjem og er blevet hjulpet til Rette.

Foruden Frk. Regitze Barner maa nævnes Kammerherre S. Barner, der i mange Aar var Bestyrelsens Formand, tillige Overretssagfører H. F. Helweg-Larsen og Direktør Edvard Blad samt Frk. Anna Thalbitzer, der i 22 Aar var Hjemmets Forstanderinde, og som i høj Grad bidrog til Hjemmets gode Trivsel.

Efter at Børneloven af 1905 var vedtaget, fik Hjemmet Statsanerkendelse som Opdragelsehjem, og efter Loven af 12. Juni 1922 om Værgeraadsforsorg fornyet Anerkendelse som Ungdomshjem, og der modtages nu unge Kvinder i Alderen 15—17 Aar. De Love, der førte For-

Lindevangs-Hjemmet ved Vintertid.

sorgen for unge ind i nye Baner: Opdragelse i Stedet for Straf, var altsaa Virkeliggørelse af de Tanker, der var de ledende for Frk. Barner.

Som det vil ses, er Hjemmet omgivet af en god Have, der om Sommeren afgiver udmærket Ophold i det fri; men da denne ikke giver tilstrækkeligt Arbejde for de unge, har der altid til Hjemmet været knyttet et Vaskeri, som foruden at være en god Indtægt, tjener til Uddannelse, men skønt meget anerkendt, dog aldrig drives større, end at der er god Tid til al anden Uddannelse for de unge i Køkken, paa Systuen, ved Haandarbejde, ved Skoleundervisning, der omfatter alle almindelige Fag, og hvortil Hjemmet har udmærkede Lokaler.

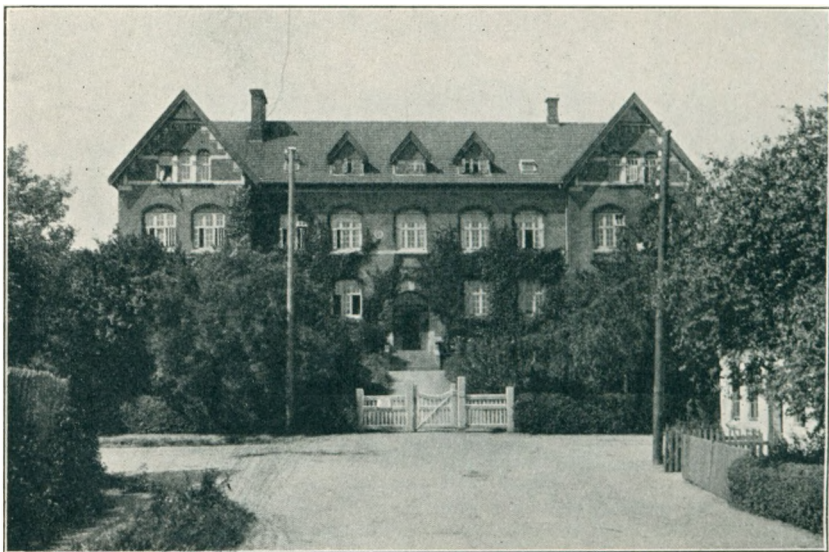
I 1925 foretoges en stor Udvidelse: Pladsantallet forøgedes til 25, vi fik en større Spisestue, en Systue, Skolestue og Gymnastiksal, forbedrede Værelser til de unge, som har hver sit, foruden forbedret Køkken, Vaskeri og Bad. De teoretiske Fag omfatter 18 ugentlige Timer, fordelt paa 2 Klasser, for hver Klasse 12 Timer, foruden Lektie-læsning.

Hjemmet er en selvejende Institution med en Bestyrelse. Formanden er: Fuldmægtig i Erhvervsministeriet, Greve Ernst Moltke. Forstanderinde fra 1913 er: Frk. E. Sylvest; desuden er der en Lærerinde og 4 Medhjælperinder.

E. Sylvest.

ODENSE KOMMUNES BØRNEHJEM, BOLBRO

I 1879 lod Odense Byraad paa Initiativ af daværende Fattiginspektør, Justitsraad Johansen i en Fløj af Fattiggaarden oprette »Odense

Odense Kommunes Børnehjem, Bolbro.

Købstds Opdragelsesanstalt«. Efterhaanden blev man klar over det paa mange Maader uheldige i at anbringe Børn i Fattiggaarden, selv om de havde egne Lokaler. Byraadet vedtog derfor at opføre et Børnehjem i Bolbro, ca. 3 km fra Byens Midtpunkt. Det blev indviet og taget i Brug den 9. Juni 1909. Bygningen, der ligger frit og smukt, afgiver Plads til 66 Børn, omtrent lige mange Drengene og Piger i Alderen fra 3 Aar og til Konfirmationsalderen. De skolepligtige Børn undervises i den nærliggende Kommuneskole, dog bliver de Elever, der egner sig til videregaaende Undervisning henvist til Mellem- og Realskoler, hvorimod svagtbegavede Børn besøger Byens Værneskole. Hjemmets Forstander er tillige Inspektør ved førstnævnte Skole, for at han kan have Lejlighed til at følge Børnenes Færd ogsaa i Skolen. — Til Hjemmet hører et Jordareal paa 3,84 ha, der omfatter Mark, Have og en lille Skov.

Indtil 1924 afholdt Odense Kommune alle Udgifter, der var forbundet med Børnehjemets Drift, hvorfor der kun optoges Børn, som var hjemmehørende i Odense; men nu, da Kommunen faar Statstilskud til Hjemmet, staar det aabent ogsaa for andre Kommuners Børn, deriblandt Værgeraadsbørn i det Omfang Pladsforholdene tillader, naar Børnene iøvrigt findes egnede til Anbringelse i Hjemmet.

Aalborg Pige hjem.

AALBORG PIGE HJEM

der er Søsterhjem til Aalborg Dreng hjem, og har samme Bestyrelse og fælles Vedtægter med dette Hjem, er selvejende og stiftet paa Legater.

Stiftsprovst Barsøe er Formand for Hjemmets Bestyrelse, og af Bestyrelsen er Byrådsmedlem, Fru Kirstine Jensen, Tilsynsførende med Hjemmet.

Aalborg Pige hjem har Plads til 25 Pige børn fra 2-Aars Alderen til Konfirmationen. — Skoleundervisning bliver givet Hjemmets Børn i Kommuneskolen, og de opdrages saa vidt muligt efter Forhold, der svarer til et Privathjems.

I Reglen sørger Hjemmets Plejemoder for huslige Tjenestepladser til de konfirmerede Pige børn, og de vedbliver at komme hjem og faa Raad og Hjælp, og tilbringer deres Fritid og Ferier paa Hjemmet.

Efter som Byen har udviklet sig, er Børnehjemmet, der om et Par Aar kan fejre 50-Aars Jubilæum, kommet til at ligge midt i Byen; men

Sundhedstilstanden paa Hjemmet er dog udmærket, og en stor gammel Have og en god Legeplads giver Børnene god Luft at røre sig i. Børnene er da ogsaa glade og lykkelige for deres Hjem, og det hænder, at de kommer hjem med en Skolekammerat, og med Stolthed spørger, om de maa vise Kammeraten, hvor de bor.

Ogsaa ældre selverhvervende eller Mødre med eget Hjem og Børn kommer og opfrisker Minder fra den Tid, de levede en sund og lykkelig Barndom paa Aalborg Pige hjem.

Aalborg Drengeskole.

AALBORG DRENGEHJEM

oprettet 1906 ved Gaver og Legatkapitler er en selvejende Institution bestemt som Børne- og Opdragelseshjem for 30 Dreng. Det er statsanerkendt og optaget Børn fra 4-Aars Alderen, og de forbliver der til de er 15 Aar. Herfra er udgaaet 70 konfirmerede Dreng, som er anbragt dels ved Haandværk og dels ved Landbrug. Børnene gaar i Kommuneskolen, hvor de ogsaa har Sløjd. Hjemmet har en fortrinlig Legeplads, ligesom Børnene har deres smaa Haver. Hjemmet ligger udmærket for Sundheden, ligesom vi har Adgang til Badning i Limfjorden og Bade i Hjemmet. Sunde og stærke bliver Børnene, hvoraf ingen er døde i de Aar, Hjemmet har virket, ligesom ingen, der er udgaaet herfra, har været straffet eller begaaet større Forseelser.

Der foretages om Sommeren forskellige Udflugter til Vesterhavet og til kønne Egne, ligesom Børnene faar Adgang til Teatre og Billedteatre, naar det er for Børn.

BØRNEHJEMMET „OVE HOHLENBERGS MINDE“

Hjemmet stiftedes i Aaret 1878 under Navnet »Børnehjemmet Nøisomhed«, hvilket Navn, den 12. Oktober 1886 forandredes til Værnehjemmet »Talitha Kumi«, senere, den 18. November, Børnehjemmet »Talitha Kumi«, for endelig den 6. Oktober 1899 at faa sit endelige Navn, Børnehjemmet »Ove Hohlenbergs Minde«, til Minde om dets oprindelige Stifter, Pastor Hohlenberg, der var Hjemmets første Formand fra 1878 til sin Død i Aaret 1898.

Hjemmet blev paa Initiativ af Pastor Hohlenberg oprindeligt stiftet af en Kreds af Mennesker, der stod hinanden nær, og som under deres Arbejde i Skolegerning eller social Virksomhed havde følt Savnet af et Hjem, hvortil de kunde henvise saadanne af deres smaa Myndlinge samt andre ulykkeligt stillede Smaapiger, der stod uden Støtte i naturligt Hjem.

Blandt de første Bestyrelsesmedlemmer maa foruden Pastor Hohlenberg mindes Navne som Frk. Nathalie Zahle, Comtesse Moltke — hendes Medbestyrerinde, Fru E. Bay, Bispinderne Rørdam og Madsen, endvidere Grev Adam Moltke, Doktor Franz Diørup og Borgmester Jacoby, og af disse har Comtesse Moltke endnu Sæde i Bestyrelsen.

Hjemmet begyndte sin Virksomhed i Aaret 1878 i en lille Villa paa Østerbro med Plads til 5 à 6 Børn (Piger), men flyttede allerede i 1886 til sin nuværende Bolig paa Hellerupvej 50, der er bygget til Formaalet og beregnet paa at modtage 20 Børn — Hjemmet stammer saaledes fra en Tid, hvor man endnu var vant til Albuenum ude og inde — Bygningen er rummelig og lys, den 5200 Kvadratalen store Grund er lagt ud til Legeplads og til en stor Have, der med sin gammeldags Hygge — gamle Frugttræer og nette Urte- og Blomsterbede — er et herligt Opholdssted for Børnene samtidig med, at den giver Mulighed for sund Beskæftigelse. Ogsaa til en Hønsegaard er der Plads afgivet. — Skønt trængt af Byen, der i Løbet af 40 Aar er bygget op paa Markerne, der da omgav Børnehjemmet, hævder det endnu sin Plads.

Kort efter Flytningen traadte de 2 Kvinder til, Frk. Anna Herreborg og Frk. Hansen, der i over en Menneskealder har ledet Hjemmet og sat deres Præg paa det og paa de Børn, som i den Tid er opdraget der.

De fratraadte til 1. Maj 1926 efter en Livsgerning, der fortjener at mindes. De hører til den Generation af Børnehjemsfolk, ja, af Mennesker, som vor Tid ikke ser mange Mage til, Mennesker, for hvem deres Livsmaal altid stod i fuldkommen Klarhed, og som i usvigelig Trofasthed med Indsats af hele deres Personlighed arbejder mod dette

Maal. — De besad begge rige Evner og et frodigt varmt Følelsesliv, trofaste Venner fra Ungdommen af supplerede de paa en lykkelig Maade hinanden, hos den ene var maaske det stærke, hos den anden det milde det fremherskende Træk. Kun en saa fuldkommen Harmoni kunde tillade den Udnyttelse af sjælelige og legemlige Kræfter til det yderste, som deres Gerning kom til at kræve.

Under et Liv, levet paa denne Maade, skabes Personligheder, hvem

Fra Børnehjemmet „Ove Hohlenbergs Minde“.

det er en Oplevelse at lære at kende, og Personligheder, der som Opdragere opnaar den største Indflydelse paa de barnlige Sind.

De to Kvinder gav sig hen i Modergerningen med lige stærk Følelse af deres Pligter og af deres Rettigheder. — Det Maal, hvorpaa de aldrig slog af, var at knytte Børnene til hinanden, til Hjemmet og til deres moderlige Veninder med Baand, der kun kunde ligestilles med dem, Blodet knytter i det naturlige Hjem.

Man lagde Vægt paa at tage Børnene fra smaa, for at ikke Minder skulde gribe forstyrrende ind, man holdt bevidst anden Paavirkning borte under Opvæksten.

Plejemødrene underviste selv Børnene paa Hjemmet, fint kultiverede, kundskabsrige — med livlig Aand, forstod de at vække Børnernes Interesse, samtidig med at de med stor Omhu og Dygtighed oplærte dem i praktisk Arbejde, og endelig ogsaa vidste at give Fritiden sit rette Præg af Frigjorthed og Liv. Ja, Hjemmet var som der siges i en af dets mange Festsange, altid fuldt af raske glade Piger.

Den Flok af ca. 120 Pigebørn, der er udgaet fra Hjemmet i Frkn. Herreborgs og Hansens Tid, var derfor vel rustede til Livet, og har vidst at hævde sig godt.

En Del er Sygeplejersker, flere Lærerinder, mange har som gifte stiftet eget Hjem — Søskendefølelsen knytter dem stadigt til hinanden — til Barndomshjemmet, og Følelsen for Hjemliv præger dem i særlig Grad.

Om Børnehjemmet har Plejemødrene altid ønsket Stilhed og Ube-mærkethed, ud fra en Følelse af, at navnlig de udgaaede Børn ikke skulde føle det, som deres Privatliv, deres Barndoms minder, tilhørte andre end dem selv.

Da de to Damer nu trækker sig tilbage, har de den Glæde at kunne overlade Børnehjemmets fremtidige Ledelse til et af dettes egne Børn, oprindelig uddannet som Sygeplejerske, men som forlader en ledende Stilling ved et andet Børnehjem, for sammen med en god og prøvet Veninde at fortsætte Gerningen paa Ove Hohlenbergs Minde.

Rudolph Nielsen,
Formand i Bestyrelsen.

UDBY PIGEHEJEM

PR. NR. AABY

I Foraaret 1880 oprettede Forstander H. Lind og Hustru et Børnehjem for hjemløse Drengene i Aakirkeby paa Bornholm i en lejet Ejendom. — Efter 4½ Aars Virksomhed flyttedes Hjemmet her til Udby, hvor vi købte en Ejendom med et Jordtilliggende af ca. 1 Td. Land. — Børnehjemsarbejdet fortsattes til 1901. — I Tidsrummet fra 1880 til 1899 modtog vi ialt 43 Plejebørn i Alderen fra 2—10 Aar, enkelte noget ældre.

Efter Opfordring omdannedes og udvidedes Hjemmet i 1901 til at modtage vanskelige unge Piger i 15—17 Aars Alderen, med Plads til 31 Piger. Siden den Tid er Bygningerne stadig udvidede og indrettede til at svare til de Krav, der stilles til Gerningen, ligesom der ogsaa efterhaanden er indkøbt mere Jord, saaledes at der nu er 14 Tdr. Land Agerjord og en Have paa ca. 1½ Td. Land. Indtil 1907 var Hjemmet privat Ejendom, men overgik da til en selvejende Institution.

Eleverne oplæres og undervises i alle de Arbejder, som udføres i et almindeligt Hjem. De deltager i al Slags Husgerning, Vask og Strykning samt Arbejdet i Have og Mark.

For at Eleverne kan faa Lejlighed til at sætte sig ind i Husholdning i et mindre Hjem er her indrettet et Skolekøkken, hvor der undervises 3 Dage ugentlig i praktisk Madlavning samt i Tørring og Hen-

kogning af Frugt og Grøntsager. En specielt uddannet Lærerinde leder denne Undervisning, som tillige omfatter 4 ugentlige Timer i Teori.

Af en dertil uddannet Lærerinde undervises ogsaa i Kjole- og Linnedsyning, Lapping og Stopning samt Vævning og forskellige finere Haandarbejder. Desuden undervises Eleverne i de almindelige Skolefag og Gymnastik.

Eleverne er delt i 2 Afdelinger, en Begyndelses- og en Fortsættelsesafdeling.

Siden Oktober 1924, da Forstander Lind og Hustru frattraadte, er

Udby Pigeheim.

deres Datter, Frk. Ingeborg Lind, ansat som Forstanderinde, medens en anden Datter, Frk. Sigrid Lind, leder Begyndelsesafdelingen.

Fra 1901 til 1926 har her ialt været 323 Elever og er udskrevet 292.

Det er en Selvfølge, at adskillige af de udskrevne Elever er faldet tilbage til deres tidligere Omgivelser og Levevis, men en stor Del af de udskrevne ernærer sig som stræbsomme og agtværdige Kvinder, og ikke saa faa er gifte og har deres eget lille Hjem.

Hans Lind.

ROSKILDE BØRNEHJEM

Roskilde Børnehjem blev oprettet 1881 af daværende Præst ved Roskilde Domkirke, Pastor Tolstrup og Hustru, der omfattede Børnehjemmet med stor Interesse og Kærlighed; de fik samlet en Kreds af Venner, der elskede det lille Hjem neden for Domkirken; der lever endnu Mennesker her i Roskilde, som trofast har staaet Børnehjemmet bi, lige fra det blev stiftet.

Roskilde Børnehjem er for Piger i Alderen fra 1—16 Aar; tidligere var Børneantallet kun 16, men ved forskellige Forbedringer og Forandringer afgiver Hjemmet nu Plads til 20 Piger.

Børnehjemmet lededes i Begyndelsen — en ganske kort Tid — af Forstanderinde, Frk. Petersen; hun afløstes af Frk. Anthonie Molbech, der ledede Hjemmet med stor Dygtighed og Opofrelse i ca. 25 Aar. Da Frk. Molbechs Kræfter ikke mere tillod hende at fortsætte Arbejdet paa Børnehjemmet, blev en af Pastor Tolstrups Døtre, Forfatterinden til Bogen »Solvang«, Frk. Fred. Tolstrup, Forstanderinde

Fra Roskilde Børnehjem.

for Børnehjemmet; Børnene fik i hende den bedste og kærligste Moder, idet Frk. Tolstrup jo var vokset op med Hjemmet og havde delt sine Forældres Glæder og Bekymringer for Hjemmet. Det var, har jeg hørt, ofte vanskeligt dengang at faa Penge til at dække det daglige Forbrug. — Jeg havde den Glæde i 7 Aar at arbejde sammen med Frk. Tolstrup; det var gode Aar, som jeg nødig vilde have undværet; desværre blev Frk. Tolstrup syg — Kræfterne svigtede, og hun maatte forlade alle sine kære Børn, dog var det kun i det Ydre, Frk. Tolstrup forlod os, som elskede hende; hun omfattede os, selv under sin Sygdom, med Bøn og Kærlighed. — Frk. Tolstrup er nu kommen til at bo lige ved Børnehjemmet, og det er til stor gensidig Glæde — de gamle Børn har fundet deres Moder igen, og de nye Børn, der siden har faaet et Hjem her, er alle saa glade ved »Mo'r Tolstrup«, som hun nu hedder hos os.

Jeg overtog Gerningen efter Frk. Tolstrup i Aaret 1918; Børnene havde kaldt mig »Søster Maren« i den Tid, Frk. Tolstrup og jeg var sammen, og dette Navn har jeg beholdt siden, som oftest bliver det kun til »Søster«, og jeg synes, det er dejligt at være Søster for saa stor og sød en Børneflokk; Gud give, jeg maatte faa Naade og Visdom til at lede de smaa modtagelige Barnesjæle fremad paa den Vej, der fører til Livet og Lyset; vi vilde gerne alle her paa Hjemmet øve vor Gerning i Jesu Navn og bære de smaa hen til ham, der selv har sagt: »Lader de smaa Børn komme til mig.«

Naar alt her i Hjemmet kan gaa saa godt, skyldes det ikke mindst, at vi har en saa god, kærlig og forstaaende Bestyrelse i Ryggen, der giver os frie Hænder at arbejde med, og kan der fra Bestyrelsens Side gøres noget for at lette os Arbejdet og glæde Børnene, kan jeg være sikker paa, det bliver gjort, ligesom jeg altid trygt kan gaa til den enkelte i Bestyrelsen med, hvad der i det daglige Arbejde kan blive af Glæder og Sorger; det gælder saavel med de hjemmeværende Børn som dem, der skal prøve at staa paa egne Ben udenfor Hjemmet.

Jeg vil haabe, at jeg endnu i mange Aar maa faa Lov at virke her i Hjemmet, og at Gud vil lade sin Velsignelse hvile over Arbejdet, der øves her, saa det vedblivende kan være et godt Hjem for alle vore kære Børn.

Maren Jensen.

ORMSLEV BØRNEHJEM

LEMMING PR. HASSELAGER, JYLLAND

VED SOGNEPRÆST H. P. CHRISTENSEN, HARLEV

»Den 1. Juni 1881 var Provst Deichmann fra Dallerup, Pastor Jensen fra Svejstrup, Pastor Seidelin fra Aarhus, Karetmager Møller fra Lillering og Provst Gudme fra Ormslev samlede med Økonom N. Møller paa Harlev Fattiggaard for at forhandle om Stiftelsen af et Børnehjem. Sagen var rejst af N. Møller, der gerne ønskede at oprette et saadant Hjem, da han paa Fattiggaarden og andre Steder havde set, hvor ondt Børnene havde af at gaa mellem de voksne Fattiglemmer. Man var enige om, at Sagen var god og burde fremmes; dog troede man ikke i Dag at turde tage nogen endelig Bestemmelse, og der berammedes derfor et nyt Møde til Torsdag den 4. August.«

»Den 4. August 1881 var ovennævnte atter samlet til et Møde og blev det, da N. Møller erklærede sig villig til at ofre sig selv og at indsætte, hvad han ejede paa denne Sag, besluttet, at Børnehjemmet skulde oprettes fra 1. Oktober 1881 og tage sin Begyndelse i Ormslev Præsteenkesæde, der overlodes til Brug i denne Retning af

Sognepræsten. Tillige lovede de nævnte Mænd at arbejde efter bedste Evne for Sagen.«

Med disse to Meddelelser, ført til Protokols af ovennævnte Provst Gudme, Bestyrelsens første Formand, indledes Børnehjemmets Forhandlingsbog, og saaledes blev altsaa Børnehjemmet til. Niels Møller, en Husmandssøn fra Stjær, Skræder af Profession og i en Aarrække Økonom i »Harlev Fattiganstalt« (der var intet Jordtilliggende), opgav sin Stilling og flyttede ind i det lille Hus i Ormslev ved Siden af Præstegaarden for der at begynde paa Virkeliggørelsen af sin Plan,

Ormslev Børnehjem.

at berede et Hjem for »saadanne fattige og forældreløse Børn, som enten ganske savne et eget Hjem eller ere saaledes stillede, at de ikke i deres Hjem kunne faa en god Forplejning og Opdragelse«. (Citat af »Love for Børnehjemmet i Ormslev«, som affattedes 25. Januar 1882).

At disse varmhjertede Mænd, som ud af Kristenkærlighed og i rigtig Forstaaelse af de hjemløse Børns Nød stiftede Ormslev Børnehjem, her havde taget sig en Sag for, der savnede det fornødne økonomiske Grundlag og derfor siden hen skaffede dem mange bitre Timer, skal ikke nu, de alle forlængst ligger under Mulde, bebrejdes dem. Snarere bør der mindes om, at dersom de ikke havde set saa lyst paa Forholdene og — tør man vist tilføje — sat saa store Forhaabninger til deres Medmenneskers Offervillighed, da havde de sikkert ikke vovet sig til det, og da var Ormslev Børnehjem, der gennem Aarene har været til saa stor Velsignelse, næppe blevet til. Og saa — »hvem tæller vel de tabte Slag paa Sejrens Dag!« Vist tabtes Slag efter Slag, vist blev der lidt Skuffelser Gang paa Gang; men de, der staar

med den blomstrende Virksomhed, Ormslev Børnehjem er i Dag, vil dog vist være enige om at sige: »Det var nu alligevel godt, at de fik begyndt!«

Allerede et halvt Aars Tid efter at Børnehjemmet var traadt i Virksomhed, begyndte Vanskelighederne at melde sig. Den 3. Juli 1882 holdt Bestyrelsen Møde og vedtog at forhøje Plejelønnen fra 70 Kr. aarlig (for Børn indtil 12 Aar) til 85 Kr., og fra 50 Kr. (for 12—14 Aars Børn) til 65 Kr. — aabenbart et Vidnesbyrd om, at de frivillige Gavers Strøm flød mere sparsomt end ventet. Og i samme Møde blev det »besluttet at arbejde hen til at skaffe Børnehjemmet en større eller mindre Landejendom, eftersom Forholdene vilde give det« — en Beslutning, der vel fortæller ikke alene om Pladsmangel i det lille Præsteenkesæde, men ogsaa om, at man begyndte at føle Savnet af et fast økonomisk Grundlag for Virksomheden.

Imidlertid syntes det med ét at lysne, da »nogle velvillige Gaardejere indkøbte en ypperlig Gaard og tilbød Børnehjemmet samme til en rimelig Pris.« Tilbudet blev modtaget og Gaarden overdraget til Børnehjemmet, men den Lysning, som dette Køb forjættede, forvandlede ret snart til Formørkelse, idet Købet medførte et betydeligt Byggeri, som bragte Børnehjemmet til Fallittens Rand. Gaarden laa inde i Lemming By og blev i Løbet af Aaret 1884 flyttet ud. Paa Markens højeste Sted, hvorfra der er den herligste Udsigt over Egnen mod Vest og Nord, men navnlig mod Øst over Aarhus og Aarhusbugten med Mols og Helgenæs i Baggrunden, opførtes en stor Hovedbygning i 2 Etager, beregnet til Hjem for 50 Børn, samt de for Avlingen nødvendige Bygninger.

Men Fallitten var nu paa Trapperne og blev kun afværget ved, at en større Kreds af gode Mænd fra Aarhus og fra Omegnen traadte til med betydelige Bidrag, medens de to Aarhus Købmænd Carl Bertelsen og Gotfred Beck traadte ind i Børnehjemmets Bestyrelse.

Dette sidste skete i Begyndelsen af Aaret 1886, og i samme Aar saa Forstander Møller sig nødt til at opgive sin Stilling, da Arbejdet efter den store Udvidelse af Virksomheden oversteg hans ved langvarig Sygdom nedbrudte Kræfter. Ved Venners Hjælp fik han rejst et lille Børnehjem i Odder, hvortil han overførte 11 af sine Børn fra Ormslev Børnehjem, og hvor han endnu i 10 Aar trods tiltagende Svaghed virkede i den Gerning, han havde givet sin hele Kærlighed.

Efter Møllers Afgang blev Fattiggaardsbestyrer i Ørsted, W. E. Lund, Ormslev Børnehjems Forstander. Han var en praktisk, dygtig og god Mand, og baade han og hans Hustru gjorde deres yderste; men Børnehjemmets økonomiske Stilling var vedblivende overordentlig vanskelig; den fornødne Medhjælp til, at alt baade inden og uden Dørs burde komme til at gaa, som det skulde, var der ikke Raad til at

holde. Det var derfor Bestyrelsen klart, at man maatte frem ad helt nye Veje, om Børnehjemmet skulde have en Fremtid for sig; og allerede i Foraaret 1887 gjorde man et første, men foreløbig forgæves Forsøg paa at faa Hjælp fra Diakonissestiftelsen.

Først fra den 1. November 1888 kom den Ordning i Stand, som be-
staar endnu og har vist sig saa lykkebringende for Børnehjemmet.
»Nævnte Dato« — skriver den daværende Formand, Pastor Seidelin, i
Forhandlingsbogen — »ankom Diakonisserne S. Christiane An-
dersen og S. Sabine Scheuer, og Diakonissestiftelsen lovede, at
en Lærerinde skulde følge efter. Da Diakonisserne fandt Tilstanden
uoverkommelig for dem i Øjeblikket, sendte Diakonissestiftelsen S.
Grethe og en Tjenestepige til foreløbig Hjælp.«

Siden den Dag, altsaa i over 37 Aar, har Diakonisserne delt baade
ondt og godt med Børnehjemmet; der var Tider, navnlig i de første
Aar, da det kunde være svært nok at holde Modet oppe; den flere
Gange nævnte Forhandlingsbog har adskilligt at fortælle om, hvor
smaat det i økonomisk Henseende stod til, og hvor nøje man maatte
se paa hver en Skilling, naar et eller andet skulde anskaffes. Men
man kom igennem — fra Dag til Dag, og takket være et godt økono-
misk Styre inden Dørs, et Landbrug, som under dygtige Avlsbestyre-
res Ledelse efterhaanden er blevet noget af et Mønsterbrug, de min-
dre og større, enkelte endog meget store Gaver, som i Aarenes Løb
er betroet Børnehjemmet (i Legatmidler 35.250 Kr., der hovedsagelig
anvendes til Fripladser), og det store Statstilskud, dette som andre
Børnehjem nu oppebærer, er de mørke Skyer forsvundne, saa den
Bestyrelse, der nu raader med Hjemmets Sager, og hvoraf kun Gotfred
Beck har været med i de trange Tider, har Grund til at være glad og
taknemmelig, som den maa være det, der høster, hvad andre møj-
sommelig har pløjet og saæet.

Ordningen af Børnehjemmets Forhold, som nu i 37 Aar har staaet
sin Prøve, er denne, at medens en ugift Bestyrer passer Landbruget
med en yngre Karl og de større Drengene som sine Hjælpere, er Børne-
hjemmets Ledelse betroet til 3 Diakonisser, hvoraf den ene (f. T.
Søster Elisabeth Wodskov) har Husbondsretten som Forstan-
derinde og en anden forestaar Børneskolen. Overtilsynet føres af en
Bestyrelse, der f. T. bestaar af Biskop Schiøler, Aarhus, som For-
mand, Rentier Gotfred Beck, Aabyhøj, Næstformand, Bankdirektør
Thomsen, Aarhus, Kasserer, Pastor Christensen, Harlev, Sekretær,
Frk. Louise Bertelsen, Aarhus, og Gaardejer Kr. Kristensen, Lem-
ming.

Børnehjemmet kan modtage indtil 40*) Børn, der ved Optagelsen er

*) Skønt Hjemmet flere Gange er udvidet ved Tilbygning, og Pladsen saaledes blevet større er Be-
lægningsstallet dog efter Bestyrelsens Bestemmelse for et Par Aar siden nedsat fra 50 til 40.

i Alderen fra 2 til 10 Aar, undtagelsesvis til 13 Aar, naar der er yngre Søkende paa Hjemmet. Det har siden sin Oprettelse optaget ialt 424 Børn (259 Drengene og 165 Piger), hvoraf 40 (22 Drengene og 18 Piger) endnu er paa Hjemmet. Af de 384, som i Løbet af de 44 Aar, Hjemmet har bestaaet, er udgaaet derfra — saa godt som alle til Landbrugsgerning — og som nu er spredt vidt omkring, har Hjemmet Forbindelse med henvend en Trediedel, og mange af dem, nogle med Ægtefæller og Børn, kommer hyppigt hjem paa Besøg, ofte langvejs fra — et ægte Vidnesbyrd om, at Børnehjemmet bærer Navn af Hjem med Rette.

Om Livet, som det leves til Hverdag og paa Aarets Festtider, skriver Forstanderinden, Søster Elisabeth, følgende:

»Det daglige Liv er delt mellem Skolegang i Hjemmets egen Skole, praktisk Arbejde og — naturligvis! — Leg.

Som i ethvert andet Bondehjem er Landbruget den Tap, hvormed det hele drejer sig; og det føles som en Fordel, at der kan gives Drengene virkeligt Arbejde blandt Husdyrene og paa Marken, og ikke blot Surrogater derfor. Ganske vist gaar det ud over den udvendige Pænhed og Renhed, men dette opvejes af, at Drengene arbejder sig sjælelig og legemlig Sundhed til. Pigerne deltager ikke i Landbrugsarbejdet, men oplæres i Hus- og Haandgerning.

Om Vinteren tilbringer Drengene mange fornøjelige Timer i Værkstedet, hvor der især ind mod Jul laves dejlige Ting: Heste og Vogne, Stalde og Pakhuse, Dukkemøbler og Damspil, hvilke Ting saa senere kommer paa Børnenes Ønskesedler. Den Dag, der »ønskes«, er en af Aarets store Dage. Og derefter kommer den herlige Forventnings- og Forberedelsestid, da alting er Jul, Julestrømper, Julerengøring o. s. v. Og saa endelig Julen med alle Herlighederne og de mange Gæster fra alle Kanter; for i Julen og ved de andre store Højtider samles mange af de gamle Børn, ja næsten flere, end Hjemmet kan rumme. Dog hidindtil har det været muligt at skaffe Husrum, selv om der er mødt over en Snes liggende Gæster. Og medfører det end forøget Arbejde og Uro for Hjemmets faste Stok, saa vilde vi dog nødig undvære at se alle de glade unge Ansigter, og høre de unge Stemmer synge med i de gamle Festsalmer.

Til Aarets Begivenheder hører naturligvis Udflugten pr. Bane, helst saa langt bort som muligt, og saa — ja, det lyder underligt — det halvaarlige Tandeftersyn. Der er stor Skuffelse, hvis man ved dette bliver erklæret fejlfri, og man lader sig med største Fornøjelse »knurre«, som en lille Fyr udtrykte sig, naar man blot kan faa en Aarhustur. Tandlægen har nemlig andet end »Knurremaskinen«, i Beredskab: et dejligt Kaffeboard staar dækket — og Kørslen derud er heller ikke at foragte!

Alt i alt prøver vi paa at faa baade Hjemmets Dagligliv og Højtidsliv til at gaa efter Recepten: »Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord,« og mærker vi, at Evner og Kræfter kun strækker daarligt til at overvinde de Bekymringer, der ganske naturligt vil melde sig, saa har vi jo Lov til at hvile os, ved Fadervor at bede og derefter lægge ud paa ny i hans Navn, der lærte os Bønnen.

Fra Børnehjemmet „Kana“, Hjørlande, Leg i Sneen.

BØRNEHJEMMET „KANA“

stiftedes 1881 af Grosserer Chr. Møller Andersen og Hustru, der selv barnløse, først i deres eget Hjem optog 10 Plejebørn og derefter sammen med nogle Venner indenfor den grundtvigske Kreds i København dannede en Bestyrelse, der købte en lille Villa paa Nygaardsvej, antog en Plejemoder, og Hjemmet begyndte her sin Virksomhed med nogle faa forældreløse Drengbørn. Pladsen blev dog snart for indskrænket, man var ked af at sige nej til alle de ulykkeligt stillede Børn for hvem der søgtes Optagelse, og snart maatte det lille Hus ombyttes med et større, paa Strandvej 39, hvor der kunde optages indtil 20 Dreng, og efter forskellige Udvidelser var Antallet af Plejebørn i nogle Aar naaet 45, fordelt paa 3 mindre Hjem.

Chr. Møller Andersen var Bestyrelsens Formand til sin Død 1896, og som hans og hans Hustrus Formaal var, at Hjemmene skulde ledes og fortsættes i den Aand, de ønskede skulde raade i deres eget Hjem, har det været Bestyrelsens, og i første Række Plejemødrenes Op-

gave at gøre Barndomstiden lykkelig og rig paa gode Minder for alle de mange Drengene, der i de forløbne 45 Aar er gaaet ind og ud der. At det i nogen Maade er lykkedes, vidner det gode Forhold om, der er mellem Drengene paa Hjemmene og de gamle Drengene, der nu som voksne er kommet ud i Verden, holder trofast sammen, og til stor Glæde for saavel Plejemødre, som smaa og store Drengene, stadig dra-

Børnehjemmet „Kana“, Vanløse.

ges tilbage mod Barndomshjemmet i Fristunder, som i Julen eller ved andre Lejligheder, hvor der da bliver Fest, Minder opfriskes, og en livlig Passiar føres om de gamle Dage.

Allerede den første Bestyrelse, og da særlig Formanden, der selv var udgaaet fra et Gaardmandshjem i Vestjylland, syslede med den Tanke at faa Børnene ud paa Landet under sunde og gode Forhold, med Friluftsbeskæftigelse i Mark og Have. Denne Tanke er i de senere Aar bleven virkeliggjort, idet der 1923 købtes en Landejendom paa 8 Tdr. Land i Hjørunde. Efter nødvendig Om- og Tilbygning i Foraaret 1924 er »Kana«s ene Afdeling flyttet derud. Der er god Plads til ca. 20 Drengene, og Hjemmet ledes af Plejemoderen, Frk.

Paludan-Müller, med en ung Mand som Bestyrer af Landbruget, og som leder de større Drenges Arbejde ved dette og i Haven.

Frk. Paludan-Müller, der i en Aarrække har ledet Hjemmet som Plejemoder, siger nu 2 Aar efter Udflytningen:

»Det viser sig her, som erfaret før, at det er herligt for et Barn selv at gaa paa Opdagelse og leve sig til Forstaaelse af, hvad det ser og hører omkring sig, forstaaer f. Eks., hvor vi faar vores Kartoffler og Mælk fra, og det er morsomt at se, hvordan enhver finder sin Plads den ene vil helst hjælpe til i Stald og Mark, den anden i Haven; man kan bedre følge deres Udvikling ved dette friere Liv og se, hvor deres Evner ligger, og ved hvor deres Plads i Livet skal søges, og er der en og anden, der trods Skolegangens Afslutning og Konfirmation kan trænge til at vente endnu lidt med at rejse ud fra Hjemmet, kan der være Brug for ham herhjemme, uden at han derved mister Bevidstheden om at udfylde en Plads. Takket være Landbruget har vi jo ogsaa en naturlig Forbindelse med vore Naboer, og kan ligesom bedre faa den naturlige Forstaaelse frem hos Børnene af, at deres Hus og Hjem i nogen Maade ligner andres og ogsaa driver samme Virksomhed som Hjemmene her omkring. Her holdes Skole paa Hjemmet. Fritiden gaar om Sommeren med Arbejde i Børnenes Smaahaver, og om Vinteren driver de større ivrigt deres Løvsavsarbejder og Børstenbinderi, og faar de sig en Leg, kommer tit Naboens Børn og er med.«

Foruden dette, har »Kana« fremdeles et Hjem i København, nemlig Jernbaneallé 68, Vanløse, hvor der er 15 Drenge, og som ledes af Plejemoderen, Frk. Kjems. Børnene herfra søger Kommuneskolen, og ellers leves Livet, som det kan forme sig i Storbyen, lidt Have og Høsehold er her dog. Sommerferien tilbringer de større Drenge dog paa Landet, hvor gode Mennesker velvilligt tager sig af dem.

Formand i Bestyrelsen er for Tiden Pastor J. Trier ved Frederikskirken, og i Bestyrelsen er desuden 4 Mænd og 4 Kvinder, blandt disse Enkefru Møller Andersen, der endnu i sit 86. Aar omfatter Børnehjemmet med levende Interesse og et varmt Hjerte.

Vilh. Bennike.

RAAGELUND BØRNEHJEM

Hjemmet er oprettet 1882 af daværende Væver Hans Hansen og Hustru Kirstine. Under meget smaa Forhold drev de Børnehjemmet i et gammelt straatækt Hus til 1907, da Frederiksberg Kommune lod opføre en stor ny Hovedbygning, og Forstander Jeppe Jensen overtog det. Jensen drev Hjemmet til 1917, da det blev overtaget af den nuværende Forstander, H. Høper. Hjemmet drives for Forstanderens

Raagelund Børnehjem.

egen Regning, men er nu en selvejende Stiftelse med en Bestyrelse paa tre Medlemmer — Proprietær Hvenegaard Lassen Selleberg er Formand.

Hjemmet optager kun Drengene fra 2 til 13 Aar. Der er Skole paa

Fra Raagelund Børnehjem, F. D. F.s Væbner.

Hjemmet, og Drengene oplæres i Landbruget (der hører ca. 10 Tdr. Land til Hjemmet) eller Gartneriet. Om Vinteren drives der megen Husflid.

Hjemmet har Plads til 42 Dreng, men kan med Overinspektionens Tilladelse ogsaa have nogle konfirmerede Dreng, som er i Lære i Odense, boende hjemme. Der lægges megen Vægt paa Efterværns-Arbejdet d. v. s., at Forbindelsen med Drengene holdes saa længe, ud over Konfirmationsalderen, som muligt, og altid til det 18. Aar.

H. Høper.

BØRNEHJEMMET „BETHLEHEM“

HØJE SANDBJERG PR. HØRSBOLM

Den 8. December 1882 stiftedes »Kristelig Forening for Børnehjemmet Bethlehem«.

Bestyrelsen bestod af Redaktør V. Jakobsen, Formand; Redaktør Carl Petersen, Kasserer; Bogtrykker Kr. Eriksen; Kommunalærer H. J. Christiansen; Trætøjshandler C. Hansen; Fabrikant N. Jensen og Banemester H. Sevaldsen.

Senere gik en Del af de ovennævnte Herrer ud af Bestyrelsen. Carl Petersen blev Formand og beklædte denne Post til sin Død 1917. Den 9. December 1883 indviedes Hjemmet i Bjelkes Allé 34, og nogle Aar efter udvidedes Hjemmet til ogsaa at omfatte Naboejendommen Nr. 36. Den 13. Maj 1917 indviedes et nyt Hjem paa Frederikssundsvej 257. Disse Bygninger solgtes i 1920, og i Marts samme Aar købtes den store Villa paa Høje Sandbjerg, der omdannedes til Børnehjem og toges i Brug den 1. September.

Hjemmet har nu i Aar, 1926, bestaaet i 42 Aar, og i den Tid er der udgaaet 266 Børn, som er anbragt ved de forskelligste Fag. Hertil kommer 51 Børn, som i tidligere Aaringer er anbragt uden for Hjemmet paa dets Regning.

Hjemmets første Plejemoder var Fru Bruun, der efter kort Tids Forløb afløstes af Frk. Johanne Engberg, som igennem 25 Aar trofast og dygtigt røgtede sin Gerning blandt Børnene. Hendes Efterfølger er Hjemmets nuværende Plejemoder og Forstanderinde, Frk. Karen Jespersen, som for et Aar siden holdt sit 25 Aars Jubilæum i »Bethlehem«s Tjeneste.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af Kommunalærer Rolf Christiansen, Formand; Højesteretssagfører H. Diethrichson, R. af D. og D. M.; Bogtrykker Johs. Kr. Eriksen; Viceinspektør S. E. Jensen; Departementschef W. Jørgensen, R. af D. og D. M., Kasserer; Direktør Georg Petersen, Næstformand, og Handelsgartner Th. Schwartz-Nielsen.

Som lige nævnt, døde Hjemmets gamle Formand, Justitsraad Carl Petersen i 1917. Med Rette nævnes han som Hjemmets Stifter paa Grund af hans store uegennyttige Arbejde ved Hjemmets Oprettelse. I 34 Aar ofrede han sig for Hjemmet og har derfor udrettet mere end nogen anden for Bethlehem. I Anledning af Hjemmets 25 Aars Jubilæum i 1907 udnævntes han til Justitsraad, og under en Festlighed ved Hjemmets 40 Aars Jubilæum i 1922 afsløredes hans Buste i det nuværende Hjemms Forhal, hvor den minder enhver, som træder ind under Bethlehems Tag om, hvad han har været for Hjemmet.

Da Hjemmet i sin Tid rejstes i Bjelkes Allé, laa det meget frit og godt; men efterhaanden som Kvarteret om det blev tæt bebygget med

Børnehjemmet „Bethlehem“, Høje Sandbjerg.

høje Huse, kom det til at ligge meget indelukket og uheldigt. Derfor meldte den Tanke sig allerede for mange Aar siden, at det vilde være i høj Grad ønskeligt at flytte Hjemmet enten ud i Byens yderste Udkant eller helst ud paa Landet i frie og sunde Omgivelser, og i Aaret 1920 realiseredes Planen. Bygningerne i Bjelkes Allé og i Brønshøj solgtes, og Bethlehem flyttedes ud til Høje Sandbjerg mellem Holte og Hørsholm, hvor det var lykkedes Bestyrelsen at erhverve en der liggende større Villa med 7 Tdr. Land Park og Have.

Denne Forandring voldte, navnlig de første Aar, saavel Bestyrelsen som Hjemmets Personale store Vanskeligheder. De fleste er nu overvundet; men stadig er der nok at tage fat paa. Dog, selvom Bestyrelsen endnu ikke har faaet alt indrettet, som den ønsker det, maa det siges, at vi har faaet et fortrinligt Opholdssted for Børnene, som da ogsaa trives godt og i alle Maader befinder sig vel.

Det staar for os som noget af et Under, at vi har formaaet at føre Gerningen frem i de svære Aar efter Justitsraadens Død, Verdenskrigens og den derpaa følgende Tid. — Ja, vi tror, at det er Vorherre,

der har hjulpet os. Fremtiden lægger vi i hans Haand og tror, som der staar i en af Bethlehems gamle Sange, at »Han som har hjulpet hidindtil, han hjælper nok herefter«, og haaber, at Bethlehem faar Lov til at bestaa saa længe, der er Brug for det.

Rolf Christiansen.

DIAKONISSESTIFTELSENS OPTAGELSESHJEM

VODROFFSVEJ 20

Diakonissestiftelsens Menighedspleje er Hovedstadens og hele Landets ældste Menighedspleje, idet den nu har bestaaet i 50 Aar. Tiderne

Diakonissestiftelsens Menighedsplejes Optagelseshjem.

har ændret sig meget, siden den blev stiftet, men Trangen til Hjælp er den samme. Et vigtigt Led i Diakonissestiftelsens Menighedspleje er Optagelseshjemmet, Vodroffsvej 20, der opretholdes af Diakonissestiftelsen. Det har Plads til 25 Børn fra 2—14 Aar, og er særlig beregnet for Børn fra Hjem, hvor Moderen i kortere eller længere Tid er paa Hospital, Rekonvalescenthjem eller paa anden Maade forhindret i at kunne passe Hjem og Børn.

Hjemmet ledes af Søster K. Pedersen.

BØRNEHJEMMET „SOLVANG“

TØLLØSE

Den første Oprindelse til et Børnehjem i Tølløse var, at en varm-hjertet Kvinde, Karen Mortensen, stærkt paavirket af Trier fra Valle-kilde 1887 aabnede sit Hjem ved Tølløse St. for forældreløse og hjem-løse Børn. Da hendes Kræfter paa Grund af Sygdom 1909 ikke længere strakte til, overdrog hun det til Havebrugskandidat Niels Peter Jen-

Børnehjemmet „Solvang“.

sen og dennes Hustru, Kristine Jørgensen, som 1913 købte 1½ Td. Land og derpaa byggede det nuværende Hjem, »Solvang«.

Havebrugskandidat Jensen havde alt fra ung været optaget af Børnehjemstanken, men søgte med dette Maal for Øje at dygtiggøre sig til denne Gerning ved Ophold paa Lyngby, Høng, Ladelund og Tune Højskoler, for saa tilsidst at tage Eksamen som Havebrugs-kandidat paa Landbohøjskolen i København. Han var stærkt paavir- ket baade af Højskolen og Friskolen, og gik nu med sin Hustru ind til denne Gerning med Liv og Lyst. Deres Virksomhed fik rig Velsignelse, og mange er de Børn, som, reddede for Samfundet, i Aarenes Løb er gaaet ud fra dette Hjem, og nu enten har skaffet sig en Gerning eller er ved at bane sig en Vej, men altid søger de tilbage til »Solvang« som deres Hjem, for at finde Raad og Støtte hos Plejefa'r og Pleje- mo'r. Omegnens Velvilje, kærlige Forstaaelse og Støtte har altid

omgivet Hjemmet og dets dygtige og elskværdige Forstander. Det var derfor en stor Sorg for Hjemmet og Egnen, da den virksomme og for alt godt interesserede Forstander Jensen nu for snart 3 Aar siden døde af en fleraarig Svaghed. Han sad dengang som et meget skattet Medlem af Tølløse Menighedsraad. Hans Hustru fik imidlertid Lov til at fortsætte Hjemmet med Bistand af en stedlig Bestyrelse, og med usvækket Kærlighed og Interesse varetager hun fremdeles denne Gerning, der jo i en særlig Grad kræver Udholdenhed og Selvopofrelse. Hendes Kærlighed for denne Gerning var tidlig bleven vakt, og den var særlig bleven øget og praktisk uddannet under et 6-aarigt Ophold hos den kendte og dygtige Forstanderinde, Frk. Maren Hansen paa Maribo Børnehjem.

I Ægteskabet har hun og Jensen kun en Dreng paa 13 Aar. Men mange er de Børn, som de i Aarenes Løb har knyttet til sig, der stadig mindes med Hengivenhed »Solvang«, hvor Kærlighedens Lys og Varme altid omgav og altid følger dem. Hjemmet har Plads til 24 Børn og er i Reglen altid fuldt optaget.

J. Hammer.

FIRGAARDE BØRNEHJEM

Frk. Nielsine Pedersen har fejret 25 Aars Jubilæum som Ejer af Børnehjemmet i Firgaarde, idet hun overtog Hjemmet i Aaret 1900. I de forløbne 25 Aar har der paa Firgaarde Børnehjem udfoldet sig en smuk Virksomhed.

Frk. Pedersen har altid været besjælet af en Moders Gerning og Omsorg for Børnenes, saavel legemlige som aandelige Vækst, og det er glædeligt at se, hvorledes Forholdet paa Hjemmet udvikler sig, saa man faar Følelsen af et rent og smukt Søkendeforhold. I Aaret 1904 rejste et Tvillingpar til Sydamerika, hvor den ene endnu bor, medens den anden rejste tilbage her til Landet og nu lever som Gaardejer i Aarhusegnen.

Efterhaanden begyndte nu en Udvandring til Sydamerika, hvor den første hjalp de efterfølgende i Gang paa forskellig Maade, saaledes er nu ialt 14 rejst til Sydamerika, og 2 til Canada, deriblandt 2 Kvinder. Med Arbejdslyst som »Adelsmærke« befinder de sig alle godt i de fremmede og uvante Omgivelser. Men det er rørende at se den Kærlighed, som de alle nærer for deres Hjem i Firgaarde, for trods baade den lange og dyre Rejse skal de alligevel et lille Smut hjem og se til Mo'r.

Men der er jo ogsaa mange af Børnene, der bliver her i Landet, hvor de uddanner sig til gode Samfundsborgere, saaledes er der i Øjeblikket flere i Haandværkerlære, 1 som Skomager, 1 som Maler og en 3. som Elektriker o. s. v. En flink ung Mand har søgt Uddan-

Firgaarde Børnehjem.

nelse som Lærer og besørger nu Lærergerningen paa Hjemmets egen Skole. I Sandhed en stor og smuk Gerning har Nielsine Pedersen udført og hvorfor vi, der har fulgt hendes uegennyttige og opofrende Gerning, siger hende en oprigtig Tak. *K. Baunsgaard.*

HERNING BØRNEHJEM

eller dets rigtige Navn: Hammerum Herreds Børnehjem, er oprettet 1887, og er saaledes det ældste Opdragelseshjem i Ringkøbing med flere Amter.

Til Hjemmet hører en stor Have og et rentabelt Husmandsbrug med første Klasses Besætning samt en meget værdifuld Tørvemose paa 5 Tdr. Land, og der er rigeligt med praktisk Arbejde for Børnene udenfor Skoletiden.

Børnene søger en af Kommunens Skoler, der ligger lige ved Hjemmet, og der er kun kort Vej med brolagt Gade til Gymnasium, Mellem- og Realskole.

Børnehjemmet ligger landligt, men har alligevel alle Byens Fordele, og hvis nogen ønsker at besøge os, vil de være velkommen, der gaar Motorvogn fra og til Banegaarden for hvert Tog.

Selv om Hjemmet er gammelt, er det vel med Tiden, hvad det hygiejniske angaar, vi har moderne Vaskerum for Drengene og for Piger og et ret stort nymonteret Badeværelse, og en Ting som Vejning af Børnene er indført her for flere Aar siden. Hjemmet er selvejende og muligt Overskud kommer Børnene tilgode direkte eller indirekte; det vil med andre Ord sige, at Børnene faar selv Udbyttet af deres Ar-

Herning Børnehjem.

bejde, og jeg forlanger helst meget af Børnene. Arbejdet er Menneskehedens største Velsignelse, og det bedste Middel i Opdragelsens Tjeneste. Hjemmet har Plads til 22 Børn og optager begge Køn fra 3—4 Aars Alderen, dog fortrinsvis Søskendeflokke.

Børnehjemmets Bestyrelse bestaar af 6 Herrer og 1 Dame, deriblandt en Læge og en Sagfører, og jeg kunde godt fristes til at skrive nogle anerkendende Ord om denne Bestyrelse; men jeg tror ikke, de Herrer og Damen vil synes om det. Formanden er Læge A. Krag, Herning. Som Forstandere har været fra 1887 til 1891: Forstander Smidt, fra 1891 til 1903: Forstander Ivar Mikkelsen, fra 1903 til 1907: Forstander Andersen og fra 1907: Undertegnede.

Hjemmet har fra sin Start optaget ca. 150 Børn, der saa paa 21 nær atter igen er udgaaet herfra, og jeg kunde tænke mig, at en eller anden kunde have Lyst til at spørge, hvad vi har udrettet. Denne Fristelse falder jeg dog ikke for, selv om jeg egentlig synes, det er gaaet ret godt.

Hjemmets Historie bør ikke skrives før vi fire, der sammen med vore Hustruer har været Hjemmets Ledere, er døde og borte, saa har man maaske et Billede, men heller ikke før.

Om hvad der til daglig foregaar indenfor Hjemmets fire Vægge vil jeg ogsaa helst tie stille med, det er ikke noget, man kan fortælle om, det er et Liv der leves, og det skulde helst leves, saa det bliver til Velsignelse.

Christen Nielsen.

BØRNEHJEMMET „DOHNS MINDE“

Den 23. April 1882 samlede Grosserer Th. Dohn og Hustru, Josephine, f. Sander, 40 Gæster i de Seekampske Selskabslokaler paa Gammel Holm for at højtidelig holde deres 12-aarige Bryllupsdag.

Fru Dohn foreslog her sine Gæster at danne en Forening, der skulde bære Dagens Navn, og dens Formaal bl. a. skulde være at støtte fattige og ulykkeligt stillede Børn. Tanken slog saa godt an, at Medlemsantallet fra Aar til Aar steg, saa det i 1889 naaede sit Maksimum med 2300 Medlemmer. Foreningens Midler steg paa samme Tid, saa da Tiden var inde til at rejse et Børnehjem i 1887, hvor Grundstenen blev lagt den 20. Juli, ejede man foruden en gældfri 7200 Kvadratalen Grund paa Jomsborgvej i Hellerup — et Byggefond paa Kr. 31.766.

Selve Opførelsen af Bygningen med Inventar og Udstyr kostede ca. Kr. 43.000, men ved Gaver naaedes ogsaa denne Sum, saa da Hjemmet blev indviet den 6. Juli 1888, var alt gældfrit. At man naaede saa langt frem, skyldtes i første Række Hr. og Fru Dohns storstillede Arbejde og den Offervillighed, hvormed de under forskellige Mærker lod tilflyde Foreningen store og rige Gaver.

Foreningens Formaal var nu »at antage sig og opdrage forældreløse og andre ulykkeligt stillede Børn, som lever under saa sørgelige Forhold, at der er Fare for deres aandelige og timelige Fremtidsvel«. Inden Børnehjemmet blev rejst, havde man saavel Piger som Drengene anbragte i private Plejer, men da Hjemmet blev indrettet kun som et Pige-hjem til ca. 40 Børn, har man ladet Drengene forblive i de private Plejer. Ialt har der været 49 Drengene under Foreningens Forsorg, medens Tallet af Piger til Dato har været 209, hvoraf 31 Piger er anbragte paa Børnehjemmet, medens samtlige Drengene, der var anbragte i Plejer, nu er helt udgaaede.

Pigerne, der antages og anbringes paa Børnehjemmet, er i en Alder fra tidligst 3 à 4 Aar, og de forbliver saa derude til de ved henimod 17 Aars Alderen er saa modne, at man kan forsvare at sende dem ud i Livet; men selv da staar Hjemmet dem aaben, naar Sygdom eller andre Aarsager tvinger dem til at have et Tilflugtssted, ligesom det er Bestyrelsen en Glæde at se de voksne unge Piger i deres Fritid komme paa Besøg i deres Barndomshjem — og man vil altid paa Søn- og Fester og ved særlige Lejligheder finde en Skare af disse unge Piger — ja selv som gifte Koner, hvor de medbringer deres Børn, for at mindes deres gode Dage derude.

Naar de unge Piger udgaar fra Børnehjemmet, lægges der nøje Mærke til, om de har Anlæg og Lyst til en særlig Virksomhed — og flere af vore unge Piger har bestaaet Lærerindeeksamen — flere er ansatte paa Kontorer og i Forretninger — og ellers overgaar de til

tjenende Virksomhed, og er de særlig flinke, gennemgaar de en Husmoderskole eller et Sykursus — alt naturligvis paa Børnehjemmets Bekostning.

Det daglige Liv leves paa Børnehjemmet som i en stor Familie — der er ingen Tvang eller Inddeling af Dagen i bestemte Former. De større Piger assisterer ved Vask, Strygning, Rengøring, Kogning og Syning, og faar saaledes en begyndende Uddannelse i, hvad der fordres af en Kvinde i Livet, og vi kan i det store Hele kun sige, at de fra os udgaaede Børn har gjort os Ære.

Børnehjemmet „Dohns Minde“.

Den første Søndag i hver Maaned staar Hjemmet aabent for Slægt og Venner af Børnene, men Børnene faar ikke Tilladelse til at besøge disse, da vi har haft enkelte Beviser for, at dette ikke er til Gavn for dem. Hvert Aar arrangeres en større Skov- eller Landtur for hele Hjemmets Befolkning. Desuden er der Sommeren igennem paa smukke Søndage Udflugter til den nære Charlottenlund Skov, ligesom Børnene ogsaa har andre Fornøjelser, dels ude, dels indendørs, hvor de faar Undervisning i Musik, Sang og Dans.

I de mange Aar Børnehjemmet har bestaaet, har den daglige Ledelse været overdraget forskellige Bestyrerinder — og maa særlig her fremhæves Frk. K. Frederiksen, der ved sin Død efterlod et Legat til videre Uddannelse af Børnene efter deres Konfirmation. Hendes Niece — Frk. C. Bonde har nu i en Aarrække ledet Hjemmet paa en udmærket Maade.

Selve Hovedledelsen ligger selvfølgelig i Bestyrelsens Haand, og kan her særlig fremhæves Amtsraadsmedlem, Tømremester Grumstrup, der særlig tager sig af Børnehjemsbygningen, og Formanden, Direktør L. Levin, der varetager — sammen med den øvrige Bestyrelse — alt andet vedrørende Driften.

Fra Kolding Børnehjem.

KOLDING BØRNEHJEM

er oprettet 1888 og indviet 2. November, er beregnet for hjemløse Pigebørn fra 2-Aars Alderen, begyndte med 2 Smaapiger, Dagen efter kom een mere, og 2 Dage efter 2 til, saadan gik det, til her var 10, hvilket Antal Hjemmet var beregnet paa, flere har vi heller ikke Plads til, og det var endda meget smaat med Plads til dem. I det hele var det en meget tarvelig Begyndelse, vi sparede paa alle Maader. Men Herren lagde sin Velsignelse til, vi havde det godt inden Døre, vi manglede ikke det nødvendigste, og Sundhedstilstanden var god, trods de smaa Lokaler. Hjemmet var helt privat, der var en Kreds af 12 Mænd og Kvinder i Kolding By, der konstituerede sig som Hjemmets Bestyrelse med Sognepræsten, Hr. Pastor Schjøtt, som Formand. En Købmand her i Byen, Hr. cand. pharm. B. Aagaard, som ogsaa var Medlem af Bestyrelsen, solgte et Hus med Have, ca. $\frac{1}{2}$ Skp. Land, for 6000 Kr., som han lod henstaa rentefrit i 5 Aar. De øvrige fornødne Midler indkom ved Bidrag fra en Del af Byens Befolkning. For de fleste af Børnene betaltes ingen Plejepenge, for nogle enkelte 80 Kr. eller mindre aarlig. Børnene gaar i Byens kommunale Skole, udenfor Skoletiden beskæftiges de i Hjemmet ved Husgerning og Haand-

arbejde. Efter 18 Aars Forløb blev her i Missionshuset afholdt en lille Bazar til Fordel for Børnehjemmet, den gav ca. 1000 Kr. i Overskud, der blev brugt til at forbedre Lejligheden. Senere blev Nabohuset, der var bygget sammen med Børnehjemmet, tilbudt os for en billig Sum, blev købt og Stuelejligheden foreløbig udlejet, medens en Del af Loftslejligheden blev indrettet til Soveværelser for Børnene. Da vi i Aaret 1915 tog Mod til os til at søge Statstilskud, hvilket blev bevilget, blev Lejerne i Stuelejligheden opsagt, og det hele ordnet til Børnehjemslejlighed, saa det nu er rigtig godt indrettet, og her er Plads til 12 Børn.

Undertegnede, der har været Forstanderinde for Børnehjemmet siden det begyndte, maatte paa Grund af Svaghed træde fra til September 1923, og er af Bestyrelsen for Børnehjemmet blevet tilstaaet 2 Værelser til Ophold paa Børnehjemmet og fri Station paa Livstid, saa jeg bor midt i mit Folk og har det i alle Maader saa godt. Jeg faar 500 Kr. aarlig af Staten i Pension. Min Efterfølger, Frk. Anna Pedersen, har optaget Gerningen her med Kærlighed og Energi.

Marie Petersen,
afg. Forstanderinde.

BØRNEHJEMMET I SÆBY

Den 4. November 1889 blev Børnehjemmet i Sæby indviet, og straks efter taget i Brug. Begyndelsen til Grundlæggelsen af samme skete gennem afdøde Frk. Anna Bruun af Sæby, tidligere af Ormholt, som i Aaret 1888 tilbød Kristelig Forening for Indre Mission i Danmark en Sum af Kr. 3000 som første Hjælp til Oprettelsen af et Børnehjem i Sæby. Dels ved Laan og dels ved Gaver indkom snart Resten af Pengene, saa Hjemmet allerede kom i Gang Aaret efter. Det blev oprettet for 12 Pigebørn med egen Skole. De første 18 Aar blev Hjemmet ledet af Frk. Camilla Simonsen af Sæby, men paa Grund af Svaghed maatte Frk. Simonsen trække sig tilbage som Forstanderinde ved Nytaar 1908, og hendes Medhjælperse fra alle 18 Aar, Frk. Karen Nielsen, overtog da Ledelsen, som fortsattes i samme Spor. De første 12 Aar blev Børnene undervist af Lærerinder fra Sæby, men fra Aaret 1902 har Frk. Elisabeth Jensen været fast ansat som Lærerinde, boende paa selve Hjemmet. — I Aaret 1917 maatte der igen skiftes Forstanderinde, da Frk. Karen Nielsen efter 28 Aars Arbejde blandt de smaa var ved at være opslidt og træet i Gerningen, og 1. November 1917 overtog nuværende Forstanderinde, Frk. Laura Larsen, Ledelsen. — Ialt har 55 Børn haft Ophold her paa Hjemmet;

Fra Sæby Børnehjem.

3 af dem har Herren hentet hjem som voksne, 17 er gifte; — de øvrige er dels ude i Pladser, og dels paa Hjemmet. Vi har Forbindelse med de allerfleste, og kan glæde os ved, at mange af dem endnu regner Børnehjemmet som deres Hjem, og som de er glade for at komme hjem til, naar de har Ferie. — De første 18 Aar er Hjemmet udelukkende blevet drevet ved frivillige Gaver; men i Aaret 1907 blev det statsanerkendt, og har siden faaet en aarlig Statsunderstøttelse.

E. J.

MAARSLET BØRNEHJEM

I 1909 overtog jeg Pladsen som Forstanderinde. Dengang var der kun 9 Børn, men efterhaanden blev Hjemmet fuldt, 20 Børn ialt, Drengene og Piger i Alderen fra ganske smaa til 14 Aar.

Hjemmet er selvejende med en Bestyrelse paa 7 Medlemmer, Mænd og Kvinder, med Pastor Mikkelsen som Formand. Børnene gaar i Maarslet Kommuneskole. De, som er store nok til det, hjælper i Hjemmet til med husligt Arbejde og Havearbejde efter deres Alder og Kræfter. Lektierne skal jo ogsaa læses, og nogen Tid skal der til at lege i. Naar de smaa, Kl. 6—7 efter Aarstiden, er kommen i Seng, har de store Haandarbejde, og saa læses der undertiden højt for dem, det er deres bedste Stunder. Jeg prøver paa at gøre Hjemmet saa ligt et Privathjem som muligt. Naar de smaa Søndag Morgen faar Søndagskjolen paa, et rent Forklæde og et pænt Haarbaand, saa er det helt

Maarslet Børnehjem.

festligt, og den Dag har Mo'r Tid til at tage dem paa Skødet, undertiden tre ad Gangen, og til at lege med dem. De store gaar i Søndags-skole, og naar de om Eftermiddagen har faaet Kaffe med Kage til, kan de lege med Naboernes Børn, eller vi gaar en Tur med dem.

En Flok af de udgaaede Børn søger hjem, saa tit Lejlighed gives, der er altid nogle hver Søndag, flere af dem er forlovede eller gifte, det forøger jo Flokken. Det er noget af det, som fylder en med Glæde at se, at Hjemmet er dem kært, et Sted, hvor de kommer med Glæde og Tillid.

Jeg kan kun takke Gud, fordi hans Barmhjertighed har været over min Gerning her i de forløbne Aar, Gud alene Æren.

M. Jensen.

BØRNEHJEMMET „PETERS MINDE“

Holmdrup pr. Skaarup St., er oprettet af Gaardejer Peter Bertelsens Enke, Mette Marie Hansen, Holmdrup. Hun og hendes Mand var barnløse, og de havde aftalt med hinanden, at da de ikke selv havde Børn, saa skulde fattige Børn arve deres Gaard. Den blev testamenteret fri for al Gæld og Tynge til Vejstrup Valgmenighed paa den Betingelse, at der altid skulde opdrages saa mange Børn, som Gaarden kunde svare til. Gæld paa Gaarden maatte ikke stiftes. Valgmenighedens Bestyrelse skulde ogsaa være Hjemmets Bestyrelse, og Præsten skulde være Formand. Børn fra de fire nærmeste Sogne skulde have fortrinsvis Adgang til Optagelse i Hjemmet. Der skulde ikke

være flere Børn end i en almindelig Familie, med mange Børn, og de skulde opdrages, som andre Børn paa Egnen bliver det.

Det er en køn Bondegaard med 32 Tdr. Land god Jord, lave, straa-tækte Bindingsværks-Bygninger, som gamle fynske Bøndergaarde har dem, og med en dejlig gammel Have til.

Mette Marie Bertelsen døde i 1888, hun havde været Enke i 14 Aar. I 1889 begyndte Børnehjemmet sin Virksomhed, og her i de fattige

„Peters Minde“, 5 store Søstre er hjemme paa Besøg.

Børns Bondegaard er i de 37 Aar, Hjemmet har bestaaet, opvokset den ene lille Børneflokk efter den anden, gerne 7—8 ad Gangen. Hertil søger Hjemmets voksne Børn tilbage i Lyst og i Nød.

I de sidste 25 Aar har Hjemmet været ledet af Frk. Sine Schlynzen. Der optages kun Pigebørn, og kun Børn fra Svendborg Amt.

1888 besøgte jeg Peter Bertelsens Enke, som da var svagelig og ikke ventede at leve længe. Kønt og kærligt talte hun om sit Haab, at Hjemmet maatte blive til Lykke og Velsignelse. Det Haab er ikke beskæmmet.

Eske M. Eskesen.

SILKEBORG BØRNEHJEM, „C. KNAPS MINDE“

Hjemmet er stiftet af nu afdøde Købmand C. Knap og Hustru, og opført paa en dertil skænket Grund paa Drewsensvej i Silkeborg.

Hjemmet er oprettet som Hjem for forældrelose Børn og Hjem for saadanne Børn, der ikke eller kun daarligt kan opdrages i deres Forældres Hjem.

Ledelsen af Hjemmet varetages af en Bestyrelse paa 12 Medlemmer, 6 Kvinder og 6 Mænd. Bestyrelsens Formand er for Tiden Branddirektør Grabow.

Siden 1915 er Frk. M. Olsen, der har faaet sin Uddannelse paa Vodroffsvejs Optagelseshjem, Forstanderinde.

Hjemmet, der har Plads til 15 Børn i Alderen fra 2 til 14 Aar, og som Regel er fuldt optaget, faar Tilskud fra Staten, Skanderborg

Silkeborg Børnehjem, „C. Knaps Minde“.

Amt, Silkeborg Kommune og Byens Pengeinstitutter, og der er tillagt Hjemmet nogle Legater, hvoraf den aarlige Rente andrager ca. 800 Kr., ligesom der for nogle Aar siden — paa Foranledning af Frk. Th. Lang og flere — ved Indsamling blandt Byens Borgere tilvebragtes en Understøttelsesfond paa godt 2000 Kr., der skulde tjene til Hjælp for Børnehjemmet under særlige Forhold saasom større Reparationer, muligt Driftsunderskud o. l.

Plejelønnen er for Tiden 25 à 40 Kr. maanedlig for Ophold og Beklædning.

P. B. V.
Grabow.

BØRNEHJEMMET „GAMLE MINDER“

I HAMMERUM — EFTER „BARNET“

»Gamle Minder«, saaledes kaldte Frk. Pouline Blom sit lille hyggelige Hjem i Gjellerup Lund, hvilket hun før sin Død testamenterede til et Børnehjem for Piger, og dette Navn tog Børnehjemmet i Arv fra den Dag, den 5. Marts 1891, da det indviedes af den afdøde Stifter-

indes Broder, Provst Blom, der i en Aarrække havde været Præst i Gjellerup og Sunds, indtil han kort før nævnte Dag forflyttedes til Dalby og Thureby paa Sjælland.

Der er nu ikke mange tilbage af dem, der kendte Frk. Blom, men de vil sikkert alle bevidne, at det er sandt, hvad der staar paa hendes Gravsten deroppe paa Gjellerup Kirkegaard: »Hun var Herrens og Menighedens Tjenerinde«. Det var det, der prægede hendes Liv. Og derinde i de smaa Stuer, hvor hun samlede Kvinder og Børn om sig, hvad enten det nu var for at fortælle om Hedningemissionens store Sag, eller det var for at holde Børnegudstjeneste, dér var det Guds Aand, der raadede, og det fejler ikke, at der er dem, der har gode, gamle Minder at tænke tilbage paa fra den Tid. Og det var den samme Aand, hun ønskede ogsaa fremdeles skulde raade, naar hendes Hjem i Fremtiden blev Hjem for de smaa. Derfor bestemte hun udtrykkeligt og satte det som Maalet, der ikke maatte fraviges, at *Børnene opdrages »i den hellige Tro«*, ligesom Hjemmet stilledes i et aandeligt Afhængighedsforhold af »Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark«.

Saa begyndte da Børnehjemmet »Gamle Minder« sin Virksomhed. Ringe og uanselig var Begyndelsen, og mange Vanskeligheder havde vi, der stod som den første Bestyrelse, at kæmpe med. Det saa næsten ud, som om det hele skulde gaa i Baglaas. Dels var vi uheldige med den første Bestyrerinde, der bl. a. havde den Skavank, at det, hun daarligst kunde taale, var — Børn; dels var Troen paa Børnehjemmets Berettigelse og Fremtid kun meget ringe selv hos Guds Børn, og vor egen Tro derpaa var ogsaa kun saa som saa. Det var ikke langt fra, at vi, der skulde bære det frem og tale dets Sag, følte os halvt forlegne og undselige derved, og ofte maatte slaa Øjnene ned, naar vi hørte, hvordan mange spaaede Børnehjemmet en snarlig Død, thi menneskeligt set var Udsigterne alt andet end lyse. Og naar det alligevel gik anderledes, naar det ogsaa her gik efter Herrens Ord om Sennepsfrøet, da skyldtes det sikkert Frk. Bloms Tro til Gud og hendes Bøn om hans Velsignelse. Derfor hvilede Guds gode Haand trods alt over Hjemmet, og snart drev Skyerne ogsaa saa meget bort, at vi begyndte at kunne takke Gud og fatte Mod.

Den der blev Redskab hertil, og som derfor i Virkeligheden maa nævnes som Børnehjemmet »Gamle Minder«s egentlige Grundlægger, var Lene Rasmussen fra Herning, der Aaret efter Hjemmets Indvielse blev Bestyrerinde. Det kendtes snart, at hun var Pladsen voksen. Ikke blot kom der Orden og Hygge inden Døre, men hun gav sig helt hen for Børnene, som hun omfattede med Kærlighed, ligesom hun ogsaa forstod at opdrage dem med Alvor og Visdom. Der var dengang 7 Smaabørn, og de skulde alle baade have Føde og Klæ-

der, og desuden skulde Huset holdes vedlige indvendigt og udvendigt. Men hvad hun dog kunde faa ud af lidt! Thi der var i Sandhed kun lidt i Kassen. I Gennemsnit fik vi de første Aaringer ikke 50 Kr. om Aaret for hvert af Børnene, det ene havde vi ganske gratis, en lille Pige fra København. Vistnok var Folk gode imod os, det vil vi ikke glemme, og lidt fik vi ogsaa fra offentlige Institutioner. Men hvem vil tro os, naar vi siger, at der i Husholdningen et Aar kun brugtes 323 Kr. Og dog er det sandt. Og hvis nogen vilde have mistænkt os for at halvsulte Børnene, da behøvede de blot at se indenfor Hjemmets

Et af „Børnene“ holder Bryllupsfest paa „Gamle Minder“.

Døre, for grundigt at blive kurerede for den Mistanke. Thi sundere og pænere Børn vilde de ikke kunne finde selv hos de mest velstillede Gaardmandsfamilier. Og som hun kunde sætte Børnene i Arbejde, passende til enhvers Alder og Evne, og som hun kunde lave om ved gammelt, saa det blev nyt! Der var ikke et Stykke Tøj saa aflagt, uden at det i hendes Hænder blev Stadstøj. Ja, der var dem, der ymte om, at Børnehjemmets Børn var altfor fine i Forhold til deres jævnaldrende. Men Regnskabet udviste, at der til disse 7—8 Børns Beklædning i et Aar kun var medgaaet 117 Kr. Skønt vor samlede Indtægt de første Aar næppe var over 1000 Kr. aarlig, og deraf skulde mindst 8 Personer daglig leve, kunde vi dog møde med en Beholdning paa 200 Kr. Ikke sandt! Man fristes til at udbryde: Ak, de gode gamle Tider! Men vi vil hellere sige: Gud var god imod os, og det var hans Velsignelse, der gjorde os rige. — Naar vi derfor samledes paa Børnehjemmet til Bestyrelsesmøder, hvor hvert Medlem — vi var 9 — havde sin Ægtefælle med, da var det tydeligt at mærke, at alle for-

enedes i Glæden over, hvad vi saa og hørte, og i Tak til Gud, fordi han lod det, der var begyndt saa smaat, lykkes saa godt.

5 Aar holdt Lene Rasmussen ud. Saa slog hendes Kræfter ikke mere til. Og nu har hun allerede længe været hjemme hos Herren. Men vi, som kendte hende, er enige om at sige: Velsignet være hendes Minde!

Fra 1897 til 1902 var Vilhelmine Pedersen fra Mørkøv paa Sjælland Bestyrerinde, og Virksomheden fortsattes i alt væsentligt i det gode Spor, som den var ført ind i. Vi var nu ude over Begyndelsesvanskelighederne, mødte næsten allevegne fra Velvilje og Forstaaelse. Det kendtes bl. a. derpaa, at Gaverne strømmede rigeligere ind, endogsaa langt borte fra.

I Aaret 1902 indtraf atter et Bestyrerinde-Skifte, idet Vilhelmine Pedersen, hvis Hu stod til Sygeplejegerningen, ønskede at skifte. I hendes Sted valgtes Marie Nielsen fra København, der endnu virker som Plejemoder ved Hjemmet. Hun har altsaa allerede nu en ikke saa kort Virketid at se tilbage paa, og vi kan kun ønske, at hun endnu længe maa kunne vedblive, thi vi synes, at hun daarlig kan undværes. Hendes Hjerte er ved Børnene, og hun er gennem mange Aar vokset saaledes sammen med Gerningen og med de mange store Børn, som allerede er udgaaede fra Hjemmet, at de ser hen til hende som til deres Moder og til Børnehjemmet som deres egentlige Barn-domshjem. Dertil kommer, at hun har gode praktiske Evner, Ligevægt i Sindet og forstaar at forene Alvor med Gammen.

ESBJERG BØRNEHJEM

er oprettet 1. November 1892 af en Forening i Esbjerg og Omegn.

Bestyrelsen for Børnehjemmet bestaar af 9 af Foreningens Medlemmer.

Børnehjemmet begyndte i en lejet Lejlighed, men fik 1899 sit eget lille Hus med Have — dengang frit beliggende i Byens Udkant.

Det har Plads til 16—18 Børn, og der har i de 33 Aar, Hjemmet har bestaaet, været anbragt 98 Børn — de nuværende iberegnet, — dog var i de første Aar nogle af dem kun en kortere Tid i Hjemmet.

Hjemmet modtager baade Dreng og Piger, og her har været 25 Hold Søskende, med fra 2—5 i Holdet. Dette, synes jeg, er Børnehjemmenes store Gode, at Søskende kan faa Lov at vokse op sammen, ogsaa naar det naturlige Hjem opløses, og det har ofte glædet mig at mærke, hvor de senere op i Aarene har støttet og været noget for hinanden.

Børnene her søger Esbjerg Kommuneskole, der ogsaa er Fælles-skole.

Børnehjemmet blev de første 4 Aar ledet af et Ægtepar, i de næste 2 af en Frk. Christensen, og fra 1898 af den nuværende Plejemoder, Diakonisse Hansine Christensen.

Det daglige Liv paa Hjemmet former sig jo ret jævnt og ligetil, saa nær Familielivet som muligt, med lidt Travlhed og smaa Pligter for store og smaa Børn, og Leg imellem, hvor der ikke er mindst travlt. Børnene hjælper til med hvad de kan, i Hus og Have, med Høns og Duer.

Saa er der jo Festtider, som nu i Juletiden, hvor alt præges heraf.

Fra Esbjerg Børnehjem.

Baade før Jul og længe efter er der Julestemning over Flokken, og hvor mon der kan holdes Jul som paa et Børnehjem.

Besøg af store Børn haves ogsaa i Julen, særlig Drengene. Pigerne kommer mest hjem i deres Sommerferie. Saa er der Børnene, der arbejder her i Byen. Af dem er der som Regel en lille Flok hjemme hver Aften.

Ja, vi fester jo ogsaa tit paa Hjemmet foruden i Julen. Der er Konfirmationsfesten, hvor vi samles med Børnenes Slægt, saa vidt som det kan lade sig gøre, og ellers gode Venner. — Og Bryllupsfester har vi ogsaa haft. Og saa er vi bleven saa gamle, at vi holder Jubilæumsfester, baade Børnehjemmets 1917 og Plejemoderens 25 Aars Jubilæum i 1923, hvor mange store Børn med Børnebørn var samlet til hyggeligt og fornøjeligt Samvær.

Men ellers til daglig gaar Livet her sin jævne Gang. Lidt Sorger imellem undgaas jo heller ikke, men Børnene færdes glade og veltilfredse omkring i Hus og Have og paa Legeplads, og vi haaber, at mange gode Barneminder maa følge dem ud i Livet.

DRENGE- OG LÆRLINGEHJEMMET „GODHAVN“

I det smukke Tisvilde — tæt ved Skov og Strand — ligger »Godhavn«, der har været Opdragelseshjem i 33 Aar. Det blev oprettet som Børnehjem af Forstander F r y d e n s b e r g. Senere blev det efter Børneloven af 1905 anerkendt som Opdragelsesanstalt for særlig vanskelige Drengene i Alderen fra 12—18 Aar; og nu er Drengene og Lærlingehjemmet Godhavn i Henhold til Skrivelse fra Undervisningsministeriet af 23. Januar 1923 anerkendt som Skolehjem.

De forskellige Betegnelser, som Anerkendelsen har givet os, har ikke forandret noget i den Opdragelsesopgave, som Hjemmet har haft. Denne har stadig drejet sig om vanskelige Drengene omkring Konfirmationsalderen og efter denne, og vi har fundet Betegnelsen bedst udtrykt i: »Drengene og Lærlingehjemmet Godhavn«, hvorfor den ogsaa har faaet Lov til at staa bibeholdt nu, da Hjemmet er klassificeret som Skolehjem. Elever optages fra 12 Aars Alderen og meget nødig ældre end 14 Aar.

Men det er selvsagt, at Hjemmet i det rent Ydre har gennemgaaet en stor Forandring i Aarenes Løb. De mange smaa Træhuse, som Hr. Frydensberg og Drengene selv byggede, er nu alle erstattede af praktiske og godt indrettede, grundmurede Bygninger.

Allerede før Hr. Frydensberg i Maj 1912 fratraadte sin Stilling som Forstander, var Hjemmet fra at være Privatejendom overgaaet til selvejende Institution med sin egen Bestyrelse. Fra Juli 1913 lededes Hjemmet af Forstander A. G. B o n n e v i e.

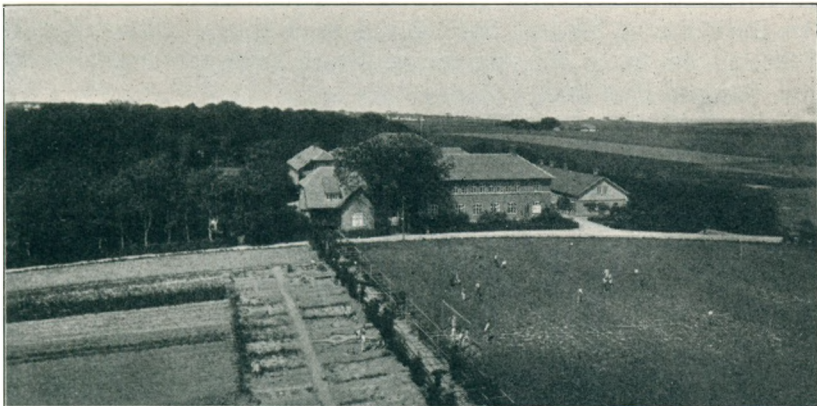
Paa daværende Tidspunkt var Godhavn udelukkende Skolehjem, idet der — naar undtages det tilhørende Land- og Havebrug — kun undervistes i almindelige Skolefag; men Forstander Bonnevie var ikke tilfreds dermed, hvilket ogsaa fremgaar af Aarsberetningen for 1913—14 hvori han bl. a. skriver: »Hvor vigtig man nu end vil regne Skolen for at være paa en Opdragelsesanstalt, saa er det afgjort ikke den alene — og for det meste netop ikke først og fremmest den, der giver Bod for Barndommens Brøst; det giver det praktiske Arbejde 100 Fold rigere; men hvorom alting er: Drengene omkring det 15. og 16. Aar kan ikke i to Aar eller mere af Udviklingsperioden nøjes med at sidde paa Skolebænk; nu er Tidspunktet kommet, da Undervisningen ogsaa i Skolen maa blive af faglig Art. Det maa nødvendigvis siges, at det er uforsvarligt og uøkonomisk i den offentlige Opdragelse at lade Elevernes Læreaar hengaa, uden at de lærer noget bestemt, der kan give Grundlag for deres Fremtid. Der burde i høj Grad ses paa dette og søges skabt et System paa dette Omraade indenfor Opdragelsesanstalterne.«

Med dette Maal for Øje og ved godt Samarbejde med Hjemmets

Bestyrelse, hvis energiske Formand var og er Provst Haagen Müller, Vejby, samt ved Imødekommenhed og Forstaaelse fra Bevillingsmyndighedernes Side lykkedes det i Løbet af ganske faa Aar at faa Godhavn udvidet til ogsaa at omfatte forskellige Oplæringsvirksomheder med fagudlærte Mestre. Samtidig forhøjedes Tallet af Elever fra 60 til 80, idet der 1917 byggedes et Lærningehjem med Plads til 20 Lærlinge.

Derved opnaaedes at faa de ældre Elever skilt ud fra de yngre, hvad der let forstaaes var af stor Betydning.

Før Forstander Bonnevie i Oktober 1923 forlod Godhavn for at

Dreng- og Lærningehjemmet „Godhavn“, i Forgrunden: Sportsplads og Drengehaver.

overtage en Stilling i Overinspektionen, og Undertegnede tiltraadte som Forstander, stod Hjemmet i sin nuværende Skikkelse: Foruden Landbrug og Gartneri har Hjemmet Skræder-, Snedker-, Smede- og Maskinværksted. Desuden er der i Hjemmets Køkken anbragt 5 Elever til Oplæring under en eksamineret Køkkenlærerindes Vejledning.

Naar det foran antydedes, at vi ikke gerne optager Elever, der er over 14 Aar, er Grunden den, at en Elev, der anbringes i saa sen en Alder, i de fleste Tilfælde vil blive altfor gammel, før han kan blive anbragt i nogen Lære, da der altid paa Hjemmet er flere tidligere ankomne Elever, der venter paa at komme paa Værksted, og som ikke kan forbigaaes af en senere ankommen Kammerat. Dertil kommer, at de fleste af vore Elever har, før de havner hos os, forsømt Skolen saa meget, at de staar langt tilbage i Skolekundskaber for Jævnaldrende. Det naturligste og bedste for en nyankommen Elev er derfor, at han anbringes i Hjemmets Skole et eller to Aar og der faar Lejlighed til at indhente noget af det forsømte. Samtidig kan vi Voksne baade gennem Skolearbejdet, Sløjd og det praktiske Arbejde lære Drengen at kende og danne os en Mening om, hvad han

egner sig til og derfor raade ham ved Valg af Livsstilling og maaske forebygge, at han vælger et Haandværk, han ikke egner sig for.

Før den ny Værgeraadslov 1923 traadte i Kraft, havde Godhavn som Skolehjem ikke Lov til at beholde Eleverne udover det 18. Aar og kunde derfor ikke udlære nogen, men maatte altid sende en Elev i Forbundet hos en fremmed Mester efter et Par Aars Læretid. Dette var selvsagt ofte forbundet med store Vanskeligheder og resulterede i, at en ellers flink Elev »gik i Stykker« og ikke nogen Sinde blev udlært i sit Fag.

Efter den ny Værgeraadslov har vi iflg. § 63 Ret til at søge forlænget Forsorg for en saadan Elev til 19—20 og eventuelt 21 Aars Alderen. Derved er vi blevet i Stand til at føre de Elever helt igennem til Udlæring, om hvem det skønnes, at der risikeres for meget ved at give Slip paa dem før.

Vi har hidtil udlært tre Elever — 2 Snedkere og 1 Smed — der alle fik Broncemedalje, og i det kommende Foraar ventes, takket være § 63 og Overværgeraads og Værgeraads Imødekommenhed, at der yderligere skal aflægges Svendeprøve. Nu hedder det ikke længer blandt Eleverne: »Naar jeg bliver 18 Aar, saa — —!« men derimod: »Naar jeg bliver udlært — —!« Med andre Ord — Maalet er sat højere, og det er godt.

Saavidt Arbejdet, der vel maa siges at være det vigtigste Led i Opdragelsen, idet Viljen, Energien, Karakteren og Selvstændigheden for en stor Del derigennem dannes; men ogsaa Fritiden spiller paa et Opdragelseshjem en betydelig Rolle. Udnyttes Fritiden ikke paa en god Maade, kan meget let det, der opbygges under Arbejdet og paa andre Omraader, nedbrydes i denne. Derfor gøres ogsaa alt for, at Eleverne — saa vidt muligt alle — er beskæftiget paa en sund, god og fornøjelig Maade i Fritiden.

Om Vinteren er det særlig Gymnastik, Folkedanse og Læsning af Bibliotekets Bøger, samt — ikke at forglemme — Husfliden, som det gaar ud paa, hvorimod Sommeren særlig indbyder til al Slags Friluftssport. Alt dette dette skal jeg ikke komme nærmere ind paa, kun føler jeg Trang til at berøre vort Spejderarbejde, som vi, tør jeg nok sige, med Frygt og Bæven og mange Betænkeligheder fik begyndt paa Hjemmet for 3 Aar siden. Vi blev da optaget blandt Danmarks K. F. U. M.-Spejdere. 12 af de flinkeste Elever begyndte Starten under en Lærers Vejledning; nu har Troppen 30 Elever og 2 Lærere. Men flere Elever vil »Godhavn-Troppen« heller aldrig faa, idet vi som Princip holder strengt paa, at kun de flinkeste Elever faar Lov at være med. At være Spejder kræver stort Ansvar, og ingen optages uden gennem god Opførsel. Naar vi til Dato kun har haft Glæde af vore Spejdere, skyldes det sikkert meget Overholdelsen af dette Princip.

Spejderne har deres ugentlige Møder, baade Vinter og Sommer; de maa stadig arbejde i Fritiden for at vinde frem gennem de forskellige Grader. En stor Vinding er, at vore Elever gennem Spejderbevægelsen er kommet i Berøring med andre Drengene af et andet Milieu, indkvarteres i disses Hjem og faar Kammerater, der øver gavnlig Indflydelse.

Ja, meget er i Sandhed blevet os betroet, som har faaet Lov til at være med i Gerningen for at redde den opvoksende Slægt; tit og mange Gange kan det se smaat nok ud med Resultaterne; men det faar være vor Trøst, »at den, der hjælper en Dreng, er ofte med til at frelse en Mand!«

»Gaar det rask, gaar det smaat,
gennem ondt, gennem godt,
vil vi bygge vor Fremtid i Tro;
vil vi kue alt stygt,
vil vi læge alt sygt,
vil vi trygge og bygge vort Bo.«

Godhavn, pr. Tisvildeleje St., 18. Februar 1926.

P. Henriksen,
Forstander.

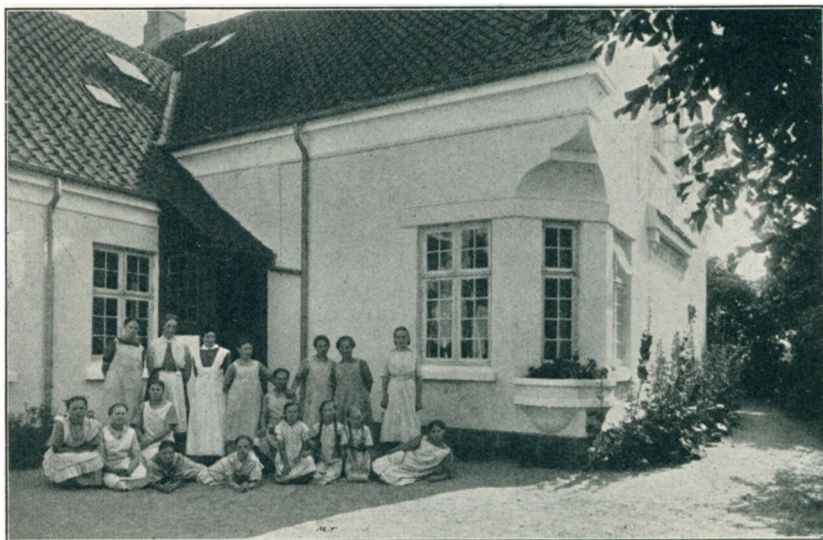
UNGDOMSHJEMMET GUNSLEV PIGEHEJEM

Gunslev Pigehejem er oprindeligt oprettet som Børnehjem, der dog fortrinsvis modtog vanskelige Børn.

Paa Holsteinsminde var i Buddes Tid Frk. Malvina Jessen Bestyrerinde for en Pigeafdeling, og hun fik gennem Arbejdet der Lyst til at faa sit eget Børnehjem.

Da Frk. Jessen kendte Pastor Møller i Gunslev, købte hun her en halv Td. Land Jord, beliggende ved Landevejen midtvejs mellem Stubbekøbing og Nr. Alslev Station, hvor den første Bygning blev opført. Her indviedes den 12. August 1894 et lille Børnehjem beregnet paa 20 Børn. Hjemmet blev hurtigt fyldt, og der levede saa Frk. Jessen nogle slidsomme, men glade Aar med sin voksende Børneflokk. Kaarene var meget trange, da Betalingen var saare ringe, og Stats-tilskud var der dengang ikke Tale om. Der skulde ikke alene skaffes Penge til Driften, men ogsaa til Inventar, Klæder til Børnene o. s. v. Frk. Jessen arbejdede dog med utrættelig Energi og stor økonomisk Dygtighed, frisk og levende fra Morgen til Aften; men da hun var svagelig, fratraadte hun efter 6—7 Aars Virksomhed, idet Hjemmet blev overdraget til hendes to Medhjælpere Frkn. Marie Sibast og Anna Nielsen, som siden har ledet det.

Efter Børneloven af 1905 blev Gunslev Børnehjem anerkendt som Pige-hjem for Piger over 12 Aar og overgik i 1908 til at blive selvejende Institution med et Tilsynsraad. I 1909 foretoges den første Udvidelse, der gav Gymnastiksal, Skolestue m. m. I 1913 opførtes en Vaskeribygning og 1920 den store Ungdomsafdeling til 30 Elever. Det gamle Hjem blev saa Begynder- og Skoleafdeling med 20 Elever. Der tilkøbtes flere Gange Jord, saa der nu er Have- og Landbrug paa 12 Tdr. Land. Fra 1. Juli 1925 er Hjemmet midlertidigt anerkendt

Gunslev Skolehjem.

som Ungdomshjem, saa det nu modtager Elever fra 13—16 Aar med 1—1½ Aars Ophold paa Begynderafdelingen og 2 Aars fortsat Uddannelse paa Ungdomsafdelingen.

Paa Begynderafdelingen lægges særlig Vægt paa Skoleundervisning og Gymnastik, hvori næsten alle Eleverne er tilbage. Desuden gives den første Undervisning i Strikning, Stopning og Lapning, Linned- og Kjolesyning og om Sommeren lidt Have- og Markarbejde.

Ungdomsafdelingens Hovedopgave er at uddanne Eleverne i alt husligt Arbejde, saa de kan gøre Fyldest i gode Pladser (fortrinsvis paa Landet). Skolen fortsættes som Efterskole. Eleverne beskæftiges skiftevis i 4 Hold ved Vask, Køkkenarbejde, Linned- og Kjolesyning samt andet Haandarbejde. Nogle Elever beskæftiges med Have- og Landbrugsarbejde, ogsaa Malkning.

Paa begge Afdelinger tilbringes Fritiden om Aftenen hyggeligt i Dagligstuen med Strikning, Hækling og finere Haandarbejde, medens der bliver læst højt. Middagsfritiden tilbringes i fri Luft. Om Søndagen

er der frivillig Kirkegang, Spadsereture, Leg, Sang, Lysbilleder eller Højtlesning, alt efter Aarstiderne.

Julehøjtiden er Aarets festligste Tid, med mange Overraskelser, og Juleminderne bevares længe. Ogsaa Konfirmationen er en længselsfuldt ventet Festdag med Besøg af Forældre eller Søkende. Fødselsdagene fejres med en lille Gave og Chokolade om Aftenen. Men Aarets Glanspunkt er »Sommerlejren«: 10 Dages Ophold ved Østersøen for hver Afdeling paa Det Classenske Fideikommis' dejlige Ferie-

Gunslev Skolehjem. Ungdomshjemmets Dagligstue og Spisestue.

koloni. Herlige Dage ved Skov og Strand med Friskhed og uforglemmelige Erindringer.

Efter 2—4 Aars Ophold, efter Alder og Udvikling, sendes Eleverne ud i Plads, helst i mindre Hjem, undersøgt af det stedlige Værgeraad, samtidig beskikkes fornøden Tilsynsværge. Forstanderinden besøger, saa vidt muligt, disse Elever een Gang om Aaret. De Elever, som vender tilbage til Hovedstaden, besøges af Pigeheimmets Medhjælper, som staar dem bi paa forskellig Maade, skriver til dem, modtager dem i sit Hjem, skaffer dem Plads o. s. v. Det er en uvurderlig Hjælp for tidligere Elever. Gennem regelmæssig Brevveksling søger Hjemmet at holde Forbindelsen vedlige; desværre lykkes det ikke i alle Tilfælde. Men mange tidligere Elever føler sig knyttet til Hjemmet og gæster det ogsaa, selv efter de har faaet eget Hjem med Mand og Børn, for at holde Ferie og opfriske Minderne.

Arbejdet med de mange forskellige Elever giver gennem Aarene

rige Oplevelser, men ogsaa mange smertefulde Erfaringer; ikke alle fik det ud af Opholdet, der var tilsigtet, men gik tilbage til de gamle daarlige Veje. Undertiden bærer det dog Frugt senere i Livet, naar de som ældre bedre lærer at skelne mellem de ægte og uægte Værdier. Megen Glæde er der, og af Skuffelserne gror ofte et nyt Haab frem.

Marie Sibast.

Børnehjemmet „Frihedslyst“.

BØRNEHJEMMET „FRIHEDSLYST“

VED HØRSHOLM

I Maj Maaned 1892 stiftede Justitsraad (senere Etatsraad) I. Chr. Lembcke og hans Hustru, Julie, f. Wilster, »Foreningen til Oprettelse af Landbrugskolonier for fattige Børn«.

De to Ægtefæller var ellers kendt som ivrige Dyrevenner. Lembcke var Formand for »Foreningen til Dyrenes Beskyttelse«, og Fru Lembcke stod i Spidsen for »Dansk Kvindeforening til Dyrenes Beskyttelse«, som hun selv havde stiftet. At de ogsaa var Menneskevenner, viste de ved Oprettelsen af nævnte Forening, som fik til Opgave at oprette smaa Børnehjem i Gaarde paa Landet. De havde den rigtige Opfattelse, at Syslen med Dyr kunde have en gavnlig Indflydelse paa Børnene. Lære dem at vise Godhed og Medfølelse over for Medskabninger, der var endnu mere hjælpeløse end Børnene selv.

I 1894 købtes Gaarden »Frihedslyst«, og den 27. Marts s. A. aabnedes her den første »Landbrugskoloni«. Min Hustru og jeg blev Hjemmets Ledere. Vi havde i 1892 begyndt et privat Børnehjem ved Vallekilde Højskole, gennem Etatsraad Jonas Collins Hustru havde Etatsraad Lembcke hørt om os, og han bad os hjælpe sig med at føre hans Børnehjemstanker ud i Livet. Med vore Plejebørn fra Hjemmet

i Vallekilde flyttede vi da ind paa »Frihedslyst«, og her havde vi vor Gerning i 16 Aar, indtil vi 1910 købte en anden Ejendom, hvortil vi flyttede med nogle af Børnene fra »Frihedslyst« og fortsatte vor Børnehjemsvirksomhed.

I nogle faa Aar var derefter Carl Hansen Forstander paa »Frihedslyst«. Han afløstes af A. Andersen, som ledede Hjemmet, indtil han og hans Hustru i Begyndelsen af Aaret 1926 overtog Stillingen som Ledere af »Unnerupgaard« Pige-hjem, hvorefter Andersens Svoger A. Hessel blev Forstander paa »Frihedslyst«.

I de 34 Aar, Børnehjemmet har bestaaet, har mange Børn haft en lykkelig Barndom der, og mange af dem er blevet dygtige og agtede Mænd og Kvinder.

Det var Etatsraad Lembckes Haab, at Foreningen skulde faa oprettet en hel Del Børnehjem, endnu mens han levede blev der oprettet 4, men »ved Tidernes Ugunst« har de 2 maattet nedlægges, saa der nu kun er »Frihedslyst« og »Heibergs Gave« tilbage.

Dels i levende Live og dels ved testamentarisk Gave skænkede Etatsraad Lembcke og hans Hustru over $\frac{1}{4}$ Mill. Kroner til »Landbrugskolonierne«.

Paa en Bakkeskrænt udenfor »Frihedslyst«s Have findes deres Grav. Et 4 Alen højt Granitkors viser Stedet. Der er ingen Indskrift paa Korset. Paa Gravstedet blomstrer røde Roser og hvide Lillier, som er flyttet dertil fra Etatsraad Lembckes Have. Barnehænder freder Graven.

Eske M. Eskesen.

BØRNEHJEMMET „HEIBERGS GAVE“

Børnehjemmet »Heibergs Gave«, Løvstrupgaard i Skjernegnen er et udpræget Landbo-Børnehjem.

Hjemmet er oprettet i 1898 og beregnet til 20 Børn. Vi har som Regel vor Børneflok i spredt Alder fra 3 à 5 til 14 à 16 Aar, saavel Drengene som Piger. Særlig gerne tager vi mod Søkendeflokke, for hvem maaske det rigtige Hjem er bleven øde eller ødelagt, men som det dog er vigtigt at holde samlede.

For Tiden har vi et Hold Søkende paa 5, et Hold paa 4 og et paa 2 Søkende. Tidligere har vi haft 7 Par Søkende, af hvilke tilmed de 2 Par var Tvillinger.

Rammen om denne Børneflok er en større Bondegaard, skudt frem i den sidste Menneskealder paa Heden, ved en enkelt Mands Vilje til at være med at bygge Landet.

I 1873 købte Apoteker Heiberg i Ringkøbing et uopdyrket Hedeareal paa 80 Tdr. Ld., som han tog fat paa at tilplante under Vejled-

ning af Dalgas. Samtidig fik han oprettet et Plantningsselskab, der — i Sammenhæng med hans egen Plantage — erhvervede og tilplantede ca. 240 Tdr. Ld. Der staar saaledes nu en stor, gammel og god Plantage lige op ad Hjemmet, og danner Ramme om dette.

I Begyndelsen af 80erne erhvervede Justitsraad Heiberg en op til Plantagen grænsende gl. Hedegaard paa ca. 135 Tdr. Ld., af hvilke kun faa Tdr. Ld. var opdyrket, og i 1883—84 blev Gaarden bygget. For de 4 Længers Vedkommende de samme som staar nu. De vestjydske Bønder trak jo paa Skuldrene. Den Lade og de Stalde var jo noget vældigt store, og vilde jo komme til altid at staa gabende tomme. Paa Flyvesandet i Løvstrup kunde jo, som Erfaringen havde vist, intet gro. Men den Apoteker havde jo desværre ikke Forstand paa de Dele, og naar han nu havde tjent nogle Penge paa de her Miksturer, og gærne vilde have dem sat til igen, naa ja, hvad!

Naa, Heiberg byggede, og han dyrkede, og han merglede, og han plantede. Og Penge kostede det. Men han vilde nu være med efter sin Trang til »at vinde indad, hvad udad var tabt«. Han plantede, og Gud lod det vokse.

Da han i 1898 afstod Gaarden til »Landbrugskolonierne« til sit nuværende Formaal, var omtrent 100 Tdr. Ld. under Plov. Kreaturerne begyndte at fylde op i Stalden, og Avlen kunde nok efter Sigende fylde ganske godt i Laden.

Siden 1913, da vi fik Mergelspor til Egnen, er vor sidste Hede forsvunden. Læplantningen i Marken har sammen med Plantagen taget Brodden af vor værste Svøbe, Vestenvinden. I Læ af Plantagen er i den sidste Snes Aar vokset en Have og Plantninger op, der i al Beskedenhed skaber Skønhed og Hygge af en anden Art, end den Heds dystre Ro kunde virke i tidligere Dage. Paa Gaarden har vi en Besætning af 10 Heste, 32 Malkekøer og lige saa mange Ungkvæg, 50 à 60 Svin. Vi kunde nok føde mere; men desværre, Heibergs Stalde er — sammen med et senere opført Svinehus — blevet alt for smaa, og vi har ikke Raad til at bygge nye. Med hans store Lade er det nemlig gaaet paa samme Maade.

I et af Heiberg selv anlagt Anlæg ved Gaarden rejste de Vestjyder, der trak paa Skuldrene ad ham, da han begyndte, i 1898 en Mindesten for ham. Paa denne Sten skrev hans Ven, Pastor Balslev, Dejbjerg, — senere Sønderø:

»Her hvor Lyng og Revling gror i Sandet,
fandt hans Kærlighed til Fædrelandet
Stedet, hvor med Tak han kunde bygge
med, o Danmark, paa din Fremtids Lykke.
Tak og Ære hver, som Danmarks Hus vil smykke.«

Hans Mindesten, hans Anlæg og hans Minde freder og hædrer vi her som en af Landets gode, offervillige Sønner.

Vort Børnehjem er da et Bondehjem. Gennem Opholdet her leveres Børnene ind i Landboernes, i Vesttydernes Liv, saaledes som dette former sig i Vinter og Sommer, i Hellig og Søgn, i Arbejde og Fritid, paa en stor Bondegaard.

Selv om Børneflokket er større end almindeligt paa en Bondegaard, saa er den dog ikke større, end at det private større Bondehjemms Livsformer saa vidt muligt kan bevares.

Børnehjemmet „Heibergs Gave“.

Og vi søger at bevare dem.

Vi har ellers ikke noget at gøre os bemærkede med her.

Vi bor, omgivet af »de tusinde Hjem«, hvor solid Bondekultur, Arbejdsomhed parret med Guds frygt og Nøjsomhed har til Huse, bor i en Kreds af jævne Hjem bredved hinanden, hvor der leveres et Liv paa Haandens og Aandens Omraade, der har Bæreevne i Nutiden, og fostres en Slægt, der varsler om en Fremtid. Vor Trang og Ærgærrighed gaar ikke videre, end at være et af disse Hjem. Sagde jeg »ikke videre«, tænk engang, den gaar saa vidt.

Vore Børn skulde helst lære at forstaa, at vi og de helt hører hjemme i den Kreds vi bor iblandt, forstaa at »vi bor midt i vort Folk«.

Ja, saa vilde vi gerne søge at give deres Barneliv Fred.

Ligesom Bondekosten som Regel hurtig giver dem Kraft og Sundhed, og Vestenvinden Friskhed og Hærdelse for Kroppen, saaledes vilde vi jo gerne skabe dem Glæde i Sindet og Sundhed i Sjælen. Prøve at møde Barnet med Kærlighedens Tilbud fra den første Dag, vinde dets Tillid og Hengivenhed.

Vi vil saa lære dem Respekt for og Kærlighed til ærligt Arbejde, lære dem at forstaa, at »Arbejde er Velsignelse og Ære, ej Trællens usle Lod, men Frimands Kald«, leve ind i dem den Selvtillid, det giver at »kunne« og lære dem at forstaa, at Arbejdet skal hente os Velsignelsen op af Jorden og Bønnen bringe os den ned fra Himlen. Og saa søge at hjælpe dem ind paa en Livsvej, der passer for deres Evner og Anlæg, og lade dem føle, at gennem Ynglinge- og Ungdomsaar, og helst længere frem, vil vi ikke slippe, saa længe der er en Mulighed for at holde fast, men holde Hjemmets og Hjærtets Døre aabne og en Haand med Støtte altid rede. Gud give os det rette Sind til at tjene.

J. M. Voigt.

FORHENVÆRENDE SOGNEPRÆST I LEMVIG

F. A. NIELSEN OG HUSTRUS BØRNEHJEM

Børnehjemmet blev oprettet 1. Oktober 1894.

Begyndelsen til Børnehjemmet er denne, at Sognepræst F. A. Nielsens Hustru følte Medlidenhed med de mange Børn, som overalt fandtes under usle Kaar og derfor begyndte med at samle lidt sammen til Oprettelsen af et saadant, navnlig ved at sælge Havesager fra Præstegaardshaven.

Pastor Nielsen kom ofte paa Sygebesøg hos en Kone, der led af Tuberkulose, og Konen var meget bekymret for, hvad der skulde blive af Børnene, naar hun faldt fra, men Pastor Nielsen trøstede hende altid med, at det blev der nok Raad for, i den Henseende skulde hun være ubekymret. Da Konen var død, kom Pastor Nielsen hjem til sin Hustru og sagde: »Nu begynder vi Børnehjemmet«, hvorover hun blev forfærdet og mente, at det ikke kunde gaa, thi der var altfor lidt at begynde med.

Samtidig indtraf det, at en gammel Avlsbruger, der havde boet adskillige Steder i Lemvig, havde købt en ved Missionshuset beliggende Grund, som Pastor Nielsen ofte havde tænkt sig som passende Beliggenhed for et Børnehjem. Avlsbrugeren vilde der bygge sig en Bolig og Arbejdet med Udgravningen var begyndt, men han blev ængstelig og alting løb sammen om ham. Pastor Nielsen gik da til ham, overtog hans Køb af Byggegrunden og de udførte Arbejder samt tilbød ham, hvis han vilde erlægge 1000 Kr., at opføre Huset og give ham en god og billig Bolig deri, og derpaa gik Avlsbrugeren ind.

Nu gjaldt det jo om at faa nogle med til at bære Sagen og samle Midler til den, og i den Anledning henvendte Pastor Nielsen sig til en bestemt Kreds, indenfor hvilken dog de, der havde den afgørende

Stemme, sagde »Nej«, hvortil Præsten bemærkede: »Saa bærer jeg den selv«. Han kom dog ikke til at savne Hjælp, idet forskellige — baade Mænd og Kvinder — viste deres Interesse dels ved at skaffe Midler og dels ved at udføre personligt Arbejde.

Fra Prædikestolen bekendtgjorde Præsten, henimod den Tid, da Hjemmet skulde tages i Brug, at rundt omkring i mange Hjem fandtes Ting, som ikke længer var i Brug f. Eks. Barnesenge, Borde, Stole o. s. v. maaske itu, men let istandsættelige, og hvis man vilde forære

Fra F. A. Nielsen og Hustrus Børnehjem.

ham det til Brug for Børnehjemmet, vilde han lade det afhente og sætte i Stand. Paa den Maade fik han en hel Del, ligesom en Gang senere, da Børnehjemmet paa én Gang maatte tage imod 6 Børn.

Hjemmet kunde nu begynde sin Virksomhed og det er gennem Aarene blevet til Nytte og Velsignelse for mange hjemløse og forældreløse Børn. Det har Plads til 14 Børn og modtager baade Piger og Drengene i Alder fra 2 til 14 Aar. Indtil nu har der ialt været anbragt 74 paa det og hvoraf mange stadig staar i Forbindelse med det og betragter det som deres virkelige Hjem, hvor de bliver bistaet med Raad og Daad. Hjemmet blev statsanerkendt 1. Oktober 1913.

Det daglige Liv paa Hjemmet former sig nærmest som i et almindeligt Hjem, de større Børn tilbringer en stor Del af Dagen i Skolen og Fritiden med Leg o. a. i Hjemmet sammen med de mindre under Plejemoderens opdragende Indflydelse. Julen er Børnenes store Fest med Juletræ o. m. a., og den ser Børnene hen til med stor Glæde, ligesom der jo ogsaa festes, hver Gang en holder Fødselsdag paa Hjemmet. Sommerferien er ogsaa en dejlig Tid for Børnene, idet

Hjemmet i de senere Aar har lejet sig ind i en Bondegaard i Harboøre Sogn tæt ved Havet, og der er det en Fryd at se Børnene tumle sig og rigtigt nyde Livet ved Badning og Leg i Klitterne og de vender tilbage til Byen, forfriskende og solbrændte, rige paa Oplevelser, som de sikkert gennem Livet vil bevare kære Minder om.

Fra Børnehjemmet „Bethania“.

BØRNEHJEMMET „BETHANIA“

Børnehjemmet Bethania, Rudegaards Allé, Holte, er oprettet af Frk. Ida Koch. Ved hendes Død i 1918 omdannedes Hjemmet til en selvejende Institution, idet Staten gav et større Laan til Køb af Ejendommen. Der er Plads til 16 Pigebørn, som optages i Alderen fra 1 til 10 Aar og bliver i Hjemmet til 14—15 Aars Alderen. Børnene undervises i Holte Kommuneskole. Udenfor Skoletiden beskæftiges Børnene ved Husgerning og Haandarbejde. I Fritiden har de den herligste Legeplads i Hjemmets Have og en Skov, som støder op dertil. Hjemmets Forstanderinde er Frk. Ingeborg Larsen, Bestyrelsens Formand er Kaptain Billenstein, Holte.

SKT. LUKAS STIFTELSENS BØRNEHJEM „SUNEM“

Diakonissehuset Skt. Lukas Stiftelsens Hjem for spæde Børn »Sunem«. Adr.: Bregnevej 18, Gentofte, oprettet 1895 paa Skt. Lukas Stiftelsen, flyttet 1913 til nuværende Adresse. Leder: Diakonisse, Søster Abel Cathrine Bitsch.

Fra Skt. Lukas Stiftelsens Børnehjem „Sunem“.

Der er Plads til 35 Børn; de anbringes hurtigt efter Fødslen (senest 1 Maaned efter) og kan blive paa Hjemmet, til de er 1 ¼ Aar.

Adskillige Børn gaar tilbage til Moderen (eventuelt Forældrene), en Del anbringes af Moderen i Plejehjem og nogle bliver med Diakonissehuset Skt. Lukas Stiftelsen som Mellemed bortadopteret.

Hjemmet har en stor, god Have, Børnene er ude adskillige Timer daglig, naar Vejret tillader det.

Der er stadigt Lægetilsyn paa Hjemmet og Lederen er uddannet Syge- og Barneplejerske.

Hjemmets Indtægt er Plejepenge og nogle Gaver.

SKT. LUKAS STIFTELSENS OPTAGELSESHJEM „LUNDEGAARDEN“

Diakonissehuset Skt. Lukas Stiftelsens Optagelseshjem, oprettet 1905 i Nørre Allé 13, flyttet 1924 til nuværende Adresse: »Lundegaarden«, Bernstorffsvej 20, Hellerup. Leder: Diakonisse, Søster Annie Eriksen.

Hjemmet har Plads til 18 Børn: Drengene 1—7 Aar, Piger 1—14 Aar.

Skt. Lukas Stiftelsens Optagelseshjem „Lundegaarden“.

Børnene anbringes af Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse under Moderens (eller Forældrenes) Sygdom — og deraf følgende Ophold paa Sanatorium eller Sygehus.

Naar der er Plads, modtager man ogsaa Børn paa Hjemmet ad privat Vej.

De skolepligtige Børn søger Hellerup Kommuneskole.

Hjemmets Indtægt er — foruden Plejepengene for Børnene — enkelte Gaver og et Tilskud fra Børnehjælpsdagens Indtægter.

Hjemmet er midlertidig indrettet i en Sideløj af »Lundegaarden«, en gammel Bygning paa Lukas Stiftelsens Byggegrund.

Børnene har god Adgang til frisk Luft; der er lige udenfor Hjemmet indrettet Legeplads med Sandkasse.

Paa Hjemmet er der stadigt Lægetilsyn og Lederen er uddannet Syge- og Barneplejerske.

Hjemmet hører under Diakonissehuset Skt. Lukas Stiftelsen.

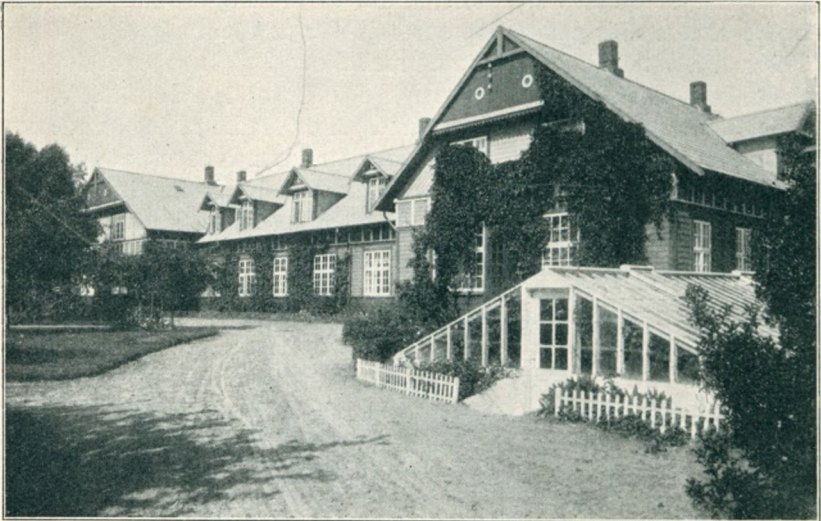
„HIMMELBJERGGAARDEN“

Himmelbjerggaarden er oprettet, som Opdragelseshjem for forsømte og hjemløse Børn, af den kendte Børneven, Forfatteren L. Budde. Han var, inden han indrettede sit Hjem paa Himmelbjerggaarden, landskendt som Forfatter og som Forstander for »Det fuirendalske Institut« paa Holsteinsminde ved Fuglebjerg. Da Antallet af Børn, som ønskedes optagne paa Holsteinsminde, imidlertid i Slutningen af forrige Aarhundrede blev saa stort, at det var umuligt at huse dem der, tænkte Budde ofte paa at faa oprettet et nyt Hjem, og efter at han i 1896 var kommen i Uoverensstemmelse med Patronen for Holsteinsminde, kom Tanken om det nye Hjem til Udførelse. Som det var at vente, naar Budde skulde vælge Plads til et saadant Hjem, vilde den blive valgt i en naturskøn Egn, og det tør vel nok siges, at Himmelbjerggaarden ligger i en af Danmarks skønneste Egne, midt i en frodig Skovegn og ikke langt fra de idylliske og smukke Himmelbjergsøer. — Ved Budskabet om, at Budde skulde forlade Holsteinsminde, blev der af en Kreds af hans mange Venner foranstaltet en Indsamling Landet over, for at han kunde blive sat i Stand til at fortsætte sit Arbejde for forsømte og hjemløse Børn, og denne Indsamling i Forbindelse med et rentefrit Laan fra Staten satte Budde i Stand til at begynde Byggearbejdet paa Himmelbjerggaarden, som han for egen Regning havde købt 1896.

1. Juli 1897 rejste Budde til sit nye Hjem med 42 Drengene, som foreløbig maatte sove i et Træhus og spise i et Telt, da den gamle Himmelbjerggaard langt fra kunde rumme saa mange Beboere. Den nye Bygning blev færdig i Efteraaret 1897, og det strømmede straks ind med Indmeldelser af Børn, som ønskedes opdragne hos Budde, saa han allerede det følgende Foraar maatte købe en Naboejendom og indrette den til Beboelse for de nye Drengene. Det gik paa samme Maade næste Aar, saa der i Løbet af 3 Aar blev indrettet 3 Hjem, beregnet til ialt 150 Børn. Det blev nu ogsaa nødvendigt at bygge særskilt Skole og Gymnastiksal, saa det vil forstaas, at Budde var meget optaget og fik udrettet meget de faa Aar, han fik Lov at arbejde paa Himmelbjerggaarden — han døde 24. August 1902.

De sidste Aar Budde levede, ønskede han meget, at Himmelbjerggaarden kunde blive saaledes stillet, at dens Bestaaen som Hjem for forsømte Børn var sikret i Fremtiden, og det var sikkert efter hans Ønske, at den efter hans Død overgik til at blive en selvejende Stiftelse. — Daværende Kultusminister J. C. Christensen tog sig varmt af Sagen, og ved Lov af 13. Marts 1903 bestemtes det, at Himmelbjerggaarden fra 1. April 1903 gik over til at blive en selvejende Stiftelse, der styres af en Forstander under et Tilsyn paa 3 Medlemmer,

der udnævnes af Ministeriet, og undertegnede, som havde været Lærer paa Holsteinsminde siden 1888, udnævntes til Forstander og tiltraadte Stillingen 1. April 1903. Buddes Tanke havde stedse været at danne Hjem for de Børn, som betroedes ham til Opdragelse, og han havde derfor indrettet Himmelberggaarden i mindre Afdelinger med gifte Bestyrere, da det giver bedre Mulighed for at faa Børnene til at føle det som et Hjem, naar der er et mindre Antal Børn, end hvor alle er samlede i een stor Bygning, og denne Tanke lykkedes

„Himmelberggaarden“, Façade mod Haven.

det i Aarenes Løb gennem en rolig og jævn Udvikling at gennemføre, saa at der nu er 4 Hjem (Hovedbygningen og »Bines Hjem« (fra 1897), »Gamle Gaard« 1904 og »Lille Hjem« 1913). Paa disse er i alt 120 Drengene fordelt. Hertil slutter sig Avlsbygninger, Bygninger for Sløjd- og Husflidsskole, Vaskeri og Baderum samt for gifte og ugifte Medhjælpere, tidligere Elever, Gæster m. m. samt et prægtigt Vandtaarn, hvorfra hele Institutionen forsynes med Vand. — Børnene er delte i 4 Klasser, hvoraf een Sinkeklasse med særlig Undervisning. Foruden de almindelige Skolefag undervises i Naturhistorie, Tegning og Sløjd, (Ler-, Pap- og Træsøjd). Dertil Sang og Gymnastik og Husflid.

Hele vort Areal udgør 182 Td. Land, hvoraf ca. 60 Td. Land dyrkes som Landbrug, ca. 6 Td. Land som Have, Resten Skov (18 Td. Ld.), Mose og Hede. I Skoven har vi Planteskole med Naale- og Løvtræer, og vi planter hvert Aar ca. 8—10000 Naaletræer i Heden. Skoven giver os ca. 100 rm. Træ om Aaret, og i Mosen graves hver Sommer 200,000 Tørv.

Børnene har saaledes god Lejlighed til at lære at bruge deres Hænder til nyttig Gerning, og vi anser det for at være af stor Værdi for dem, at de lærer forskellige praktiske Arbejder, da de fleste af dem senere i Livet er henviste til at ernære sig ved Haandens Arbejde. Som Regel interesserer Børnene sig kun lidt for Skolearbejde i Begyndelsen af deres Ophold her; mange har været ivrige Skulkere, og kun faa har nogen Sammenhæng i deres Kundskaber. — De bringes lettere til at interessere sig for Arbejdet i Haven, Marken, Skoven

„Himmelbjerggaarden“, Udrykning til Skovtur.

og Mosen, og har vi først faaet vakt deres Æresfølelse, saa de kan glæde sig over deres Arbejde, bliver det som Regel ogsaa til Alvor med Arbejdet i Skolen, de vil da ikke gerne staa tilbage der, og den største Part af dem opnaar godt Resultat.

Børnene er beskæftiget i Skolen og ved Arbejdet 8 Timer daglig, og af Fritiden anvendes om Sommeren Middagsstunden (12—2) til at passe deres Haver — hver Dreng har sin — og det er en Fornøjelse at se den Iver og Interesse, de kan fremvise ved dette Arbejde for ikke at tale om den Glæde, det er for dem, naar de henad Sommeren kan begynde at nyde Frugterne; de faar Lov at anvende disse efter Behag indenfor visse Grænser, og mange samler ret store Portioner af Rødbeder, Agurker o. l. til Forældre el. Slægtninge.

Efter Kl. 7 Aften spilles der som Regel Fodbold — hvert Hjem har sin Fodboldsplads — og det maa ofte forbavse, hvor de kan udholde dette en Time eller to, efter at de har været i Arbejde den øvrige Dag. Søndag Formiddag efter Andagten skiftes Hjemmene til at gaa i Kirke, og Eftermiddagen benyttes til Udflugter til Juulsøen for at bade, fiske og sejle i vor store Robaad, der kan rumme 25 Drengene, eller der gø-

res længere Udflugter til Fods i Omegnen. Himmelbjerggaardens »Fødselsdag« 1. Juli fejres hvert Aar med Chokolade og »Basser« og en Udflugt med Musikkorpset (14 Mand) og Fanen i Spidsen. Glanspunktet i Fornøjelserne om Sommeren er den »store Skovtur«, hvor vi lejer en Damper, sejler rundt i Søerne og gaar i Land et eller flere Steder for at spise og more os den hele Dag.

Det er en streng Dag for Musikerne, som der saadan en Dag stilles store Fordringer til, men det er en Ære at være i Musikkorpset, og der vanker da ogsaa Betaling for en saadan Dags Arbejde.

Om Vinteren, naar vi mest maa holde os inden Døre, tilbringes Fritiden med at læse, — vi har noget over 600 Bind i vort Bibliotek — lave forskellige Husflidsgenstande, Rammer, Æsker, Bakker, Kurve m. m. og mange er optagne af at spille Skak og Dam. Dog har vi ogsaa Friluftsfornøjelser om Vinteren. Naar Sneen og Isen kommer, er der Travlhed med at faa Slæder og Skøjter frem, og her er god Lejlighed til at vise sin Dygtighed til at styre, da vi har nok af store Bakker. Glanspunktet i Vintertiden er dog Julefesten, da hver Dreng faar sin Julegave, som han længe har glædet sig til, og vi samles da alle i Gymnastiksalen om det smukt pyntede Juletræ og synger med Glæde vore kønne Julesalmer, hvorefter Gaverne nøjere efterses, og de mange Godter fortæres med god Appetit.

Den største Del af Børnene her er anbragte af Værgeraad og Overværgeraad eller Kommuner — enkelte er privat anbragte, og for de flestes Vedkommende gælder det, at de er hjemløse og forsømte og har levet under meget uheldige Forhold tidligere og tillagt sig daarlige Vaner, som der ofte skal lang Tid til at glemme. Vi søger at gøre det saa hjemligt for dem som muligt, og lærer dem at blive gode og nyttige Mennesker, som kan klare sig selv i Samfundet.

Efter Udskrivningen herfra, som Regel i 14 à 15 Aars Alderen, søger vi for passende Pladser til dem efter deres Lyst og Evner. — Den største Del bliver paa Landet som Landmænd eller Gartnere, og dem gaar det gennemgaaende godt — de er ikke saa udsatte for Arbejdsløshed og Lediggang, hvilket de, der uddannes som Haandværkere, desværre ofte er udsatte for. Den største Del af dem bliver ved at staa under Tilsyn herfra til deres 18. Aar, og vi har Forbindelse med de allerfleste langt ud over denne Alder. Det viser sig saa at sige daglig, at de ikke let glemmer deres Ophold her. Vi har næsten hver Søn- og Helligdag Besøg af gamle Elever for ikke at tale om de store Højtider, hvor det ofte kniber at skaffe Husrum til alle dem, som ønsker at fejre Højtiden paa Himmelbjerggaarden.

N. J. Hansen.

STEFANSFORENINGENS BØRNEHJEM I HORSSENS

begyndte sin Virksomhed den 18. Januar 1898 med en lille 1 Aars Pige, næste Aar ved samme Tid steg Tallet til 8 Børn, senere til 12. De fleste af Børnene er optaget som smaa, kun enkelte over 4 Aar, indtil 1904 havde vi kun Pigebørn, da optog vi en lille Dreng, senere har der været 4 andre Dreng, 2 er endnu paa Hjemmet. De store

Fra Stefansforeningens Børnehjem.

Børn har holdt godt til Hjemmet, ogsaa efter at de er blevne gifte, er de glade for at gøre smaa Besøg og holde Forbindelsen vedlige med de yngre Plejesøskende. Ogsaa efter at Søster Elisabeth, der har været Plejemoder fra Hjemmets Begyndelse, for 1½ Aars Tid siden trak sig tilbage.

Søster Camilla Petersen.

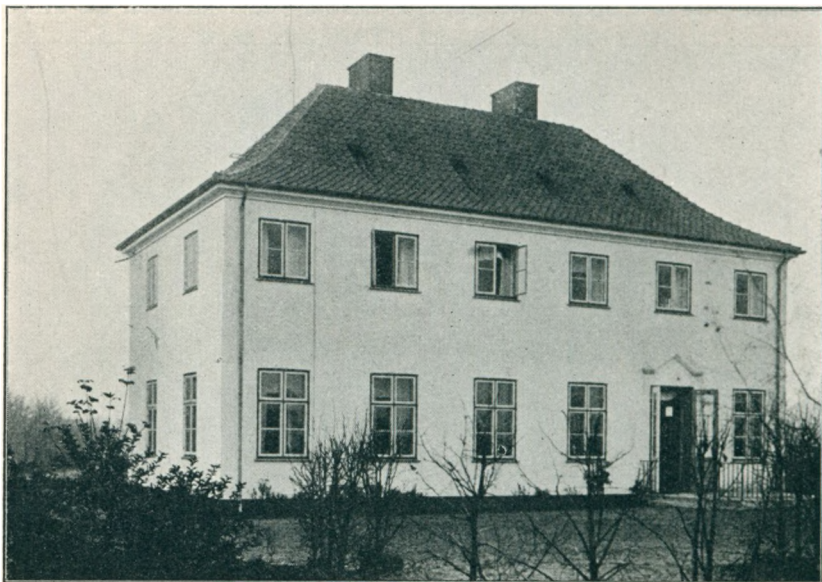
MARIBO BØRNEHJEM

VED FRK. MAREN HANSEN

Dette Hjem begyndte sin Virksomhed 1. Maj 1899. Gennem nogle Aar var der af interesserede i Maribo By arbejdet for det. Der var samlet Bidrag ind, fordelt paa 3 Aar, en Grund var skænket af Bankdirektør Kjær og endelig kunde man bygge et beskedent Hus og stod efter Fuldførelsen med en lille Gæld paa 5.500 Kr. Særlig Direktør

Wærum og Skrædermester Christoffersen gjorde et stort Arbejde og den første vedblev at støtte Hjemmet, selv efter at han var rejst fra Byen. Hjemmet begyndte med 6 Børn, men var beregnet paa 18 Børn, hvilket efterhaanden naaedes.

De første 10 Aar lededes Hjemmet af Frk. M. Hansen, der havde været med ved Oprettelsen. Hun havde en Tid været ved Vodroffsvej Børnehjem og tog fat af Kærlighed til Gerningen, senere gik hun over

Maribo Børnehjem.

i Bestyrelsen, i hvilken hun sidder og med varm Interesse tager sig af Hjemmet. Hun fik intet Vederlag for sit Arbejde som Plejemoder, og det betød noget for Hjemmet dengang, thi Kaarene var knappe.

Børnehjem var dengang ikke kendt paa Lolland og navnlig Landkommunerne havde ingen Forstaaelse af deres Betydning. De syntes ofte Betalingen var for høj, skønt der kun forlangtes 10—12 Kr. pr. Maaned. Undertiden maatte den endda sættes ned til 8 Kr. for at faa Lov at beholde Børn, der var kommen paa Hjemmet. Der var en billigere Pleje at faa, og saa var Pengespørgsmaalet først og Børnene sidst. Med Aarene blev det bedre, men de første Aar kneb det med at faa Indtægt og Udgift til at balancere.

Maribo Bys Borgere viste dog megen Velvilje, baade med direkte Bidrag og paa andre Maader.

Trods knappe Kaar levede Børnene dog et sorgfrit og fornøjeligt Liv indenfor Murene. En lille Pige skrev hjem til sin Moder: »Du kan tro, vi har det godt her, to Retter dejlig varm Mad paa Bordet til os.«

1910 blev Hjemmet statsanerkendt som egnet til at optage Værgeraadsbørn og kom derved under Tilsyn af Overinspektionen.

Som Aarene gik, blev Grundene omkring Hjemmet bebyggede, og dette, hvis Grund ikke var ret stor, følte Trykket noget. Folketingsmand K. M. Clausen kritiserede under et Besøg 1918 Forholdene stærkt og opfordrede Bestyrelsen til at søge Statstilskud til Opførelsen af et nyt Hjem, og han raadede saa til, at der skulde skaffes en stor Grund — 1 Td. Land —, saa der kunde blive en stor Have, som Børnene kunde arbejde i. Opmuntret heraf udarbejdede Bestyrelsen Planer for en ny Bygning, der skulde koste 60.000 Kr. og indgav Andragende om dette Beløb i Statstilskud, og paa Finansloven for 1920—21 blev de 60.000 Kr. bevilgede. Men ak, nu var Byggepriserne meget højere og den projekterede Bygning kunde ikke opføres under 90—100.000 Kr.

Maribo Byraad stillede sig dog yderst velvilligt. Det gik ind paa at garantere for et Laan paa 30.000 Kr. I Tillid til Fremtiden tog saa Bestyrelsen i Efteraaret 1920 fat paa at bygge efter Planer, udarbejdede af Arkitekt Helge Holm og godkendt af Tilsynet. Til Byggegrund havde Kommunen købt 7200 m² i Udkanten af Byen, højt og smukt beliggende, lige overfor et lille Anlæg. Bygningen kom til at koste 100.000 Kr. Staten ydede senere et ekstra Tilskud af 15.000 og Resten, 25.000 Kr., har Kommunen betalt, saa vi sidder nu gældfrit i vort udmærket indrettede Hjem.

Den 19. Oktober 1921 flyttedes ind i det nye Hjem, og vi har haft nogle gode Aar her.

Forstanderinde, Frk. Petersen skriver:

Livet leves her, som i et Hjem, alle hjælper til efter deres Evner og Kræfter. Søndagene er dejlige, da kommer de store Børn hjem, flere af dem har jo Søskende her, og det synes jeg er saa dejligt, at disse Børn, som er berøvet deres rigtige Hjem, dog kan opvokse sammen, lære hinanden at kende og mødes her Gang paa Gang, efter at de er voksne.

Selv føler jeg mig glad i min Gerning og kan kun takke Gud for den Dag, da han kaldte mig hertil som Plejemoder. Skuffelser er der jo altid i et saadant Arbejde, men der er ogsaa Glæder og Opmuntringer og det giver Mod og Kræfter til endnu bedre at tage Arbejdet op og gøre en Gerning blandt de hjemløse smaa.

KERTEMINDE BØRNEHJEM

er en selvejende Institution. Den blev ved Initiativ af Malermester N. C. Jantzen opført Sommeren 1900 efter Bestemmelser i da afdøde Frk. Marie Louise Knudsens Testamente af 7. August 1882.

Efter samme Testamentes Bestemmelse kom Hjemmets Bestyrelse til at bestaa af Valgmenighedspræsten, to af Valgmenighedens Medlemmer, hvoraf den ene skulde være forannævnte, Malermester Jantzen, samt to af Byraadets Medlemmer. I Testamentet var fremsat Ønske om, at Hjemmet skulde bære et Navn, der mindede om Frk. M.

Kerteminde Børnehjem.

L. Knudsens Tante, Hjemmets Navn blev da: »Helle Marie Larsens Minde.«

I November 1900 begyndte den af Bestyrelsen antagne Forstanderinde, Birgitte Andersen, Virksomheden med en 11 Maaneder gammel Dreng. I Foraaret derefter var der 6 Børn i Hjemmet. En ganske ung Pige var da antaget til Hjælp. Der var beregnet Plads til 10 Børn, Dreng og Piger, og der modtoges Børn fra spæde af til 14 Aar. Hjemmet maatte dog dengang mest modtage Smaabørn, ofte kun for en kortere Tid, men i Reglen saa længe, at Birgitte Andersen var kommen til at holde af Børnene og med tungt Sind maatte afgive dem, undertiden naar de havde overstaaet de ved Anbringelsen legemlige Svagheder.

Særlig de første Aar, indtil Hjemmet i 1906 blev statsanerkendt og berettiget til at modtage Værgeraadsbørn, arbejdedes der under meget smaa pekuniære Forhold, trods Malermester Jantzens og andres Hjælp paa forskellige Maader. Birgitte Andersen maatte i de første Aar bruge af sin egen lille Formue, hvilket dog, saa vidt vides, siden blev hende godtgjort.

Ved Birgitte Andersens pludselige Død, den 17. Oktober 1915, blev Hjemmets nuværende Forstanderinde, Bertheline Højmark, straks tilkaldt, baade som en af Birgitte Andersens nærmeste Slægtninge og som hendes forhenværende Medhjælperinde i Hjemmet.

Det blev nu vedtaget, at Hjemmet ikke modtog Børn under 2 Aar. — At Plejepengene i 1920 blev forhøjede til 600 Kr. aarlig, har tilligemed foranførte Forandring bidraget til, at Hjemmet i saa Henseende har været under lettere og mere betryggende Kaar i de senere Aar, end forhen.

Børnene faar Undervisning i Kerteminde Friskole. For Tiden faar nogle af Børnene, som før Anbringelsen søgte Kommuneskolen, deres Undervisning i denne. — De Børn, som har Lyst og Evner dertil, faar om Vinteren Undervisning i en Husflidsskole i Byen. — Børnehjemmet ligger i Byens Udkant, og der er kun faa Minutters Gang til Stranden og »Marken« (Byens Bold- og Legeplads). Der er i Fritiden om Sommeren et yndet Opholdssted for Børnene og Ledsager; særlig kært for Børnene, naar de kan faa Lov at spise Aftensmad derude. Børnene har lavet et Badetelt af Sækkelærred, som let kan stilles op paa Strandbredden og tages med hjem efter hvert Brug. Der er Børnene ikke med i »Badelivet«, som findes paa andre af Byens Strandstrækninger.

INDRE MISSIONS BØRNEHJEM

VED VEJLE FJORD OG AARHUS

Disse to Børnehjem blev oprettede ved Aarhundredskiftet og begyndte deres Virksomhed i Sommeren 1900.

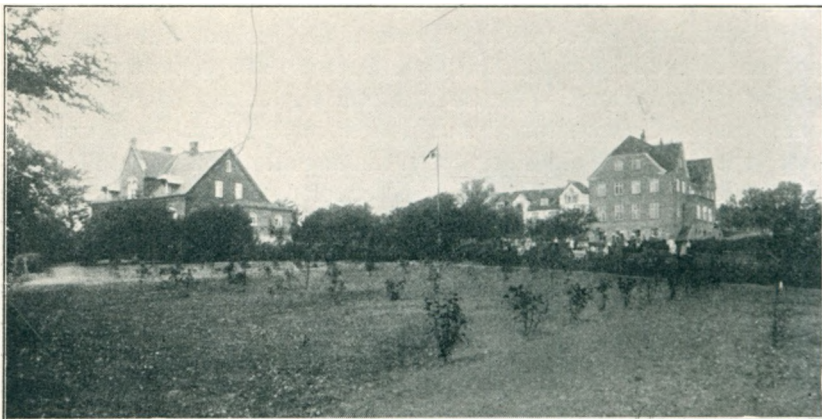
Det er en selvejende Institution med en særlig Bestyrelse, som supplerede sig selv. Bestyrelsens første Formand var daværende Biskop V. Gøtzsche i Ribe, den anden, Indre Missions Formand, Stiftsprovst Fr. Zeuthen, Fredericia, og den tredje og nuværende, ligeledes Indre Missions Formand, Pastor C. Moe, Fruens Bøge. Hjemmenes Sekretær og Kasserer er Direktør S. Sørensen, Nyborg Strand.

Hjemmene blev oprettede paa Foranledning og med Støtte af en Kreds af Indre Missions Venner, og Tanken fra først af var, at mindst 100 fattige og hjemløse Børn skulde have Lov at komme gratis eller for en ganske lille Plejeløn. Man har regnet med, at Søndagsskolebørn kunde og vilde underholde disse Hjem, og en Del Midler er ogsaa i Aarenes Løb tilflydt fra denne Kilde. Ret betydelige Beløb er skænket disse Hjem fra forskellig Side, dog særlig fra Indre Missions Kredse. Mange Børn har nydt godt af disse Midler og haft deres Ophold gratis, men i Tidens Løb er der sket den Forandring, at nu modtager Hjemmene Betaling for de fleste af Børnene.

Siden 1909 har Hjemmene været statsanerkendte og statsunderstøttede.

I de forløbne 25 Aar har ca. 350 Børn haft og fremdeles har deres Barndomshjem her. De anbringes saavel af Kommuner og Værgeraad som private.

Hjemmet ved Vejle Fjord bestaar af en Landejendom paa 60 Tdr. Land, hvorpaa der foruden de nødvendige Avlsbygninger er opført 3 større Bygninger, som rummer Dagligstuer, Soveværelser, Skole-

Børnehjemmet ved Vejle Fjord set fra Sydøst.

stuer, Gymnastiksal, Køkken, Spisesal, Badeværelser, Vaskeri m. m. for de 72 Børn, som Hjemmets Belægning er ansat til.

Hjemmet ligger ualmindelig smukt paa Nordsiden af Vejle Fjord, ca. $\frac{1}{2}$ Mil fra Vejle.

Gaarden drives som almindeligt Landbrug. 10 Tdr. Land er Skov og Eng, hvoraf 1 Td. Land er anlagt i Fiskedamme. Da Skoven og Engen (Ulvedalen) støder umiddelbart op til Haven, er det et meget yndet og afholdt Lege- og Opholdssted for Børnene. Om Sommeren er det særlig Badning i Fiskedammene og Fodbold i Engen, der drives paa, og om Vinteren Gliden paa Is og Kælkning. Ulvedalen er vidunderlig smuk med sine høje, bratte, skovbevoksede Skrænter.

4—5 Tdr. Land er anlagt i Have og Legeplads. I Haven er der en uhyre Masse Arbejde passende for næsten alle Aldre og Størrelser, og i Sommertiden er en Del af de større Drengene ogsaa daglig beskæftiget der i nogle Timer. Om Vinteren er meget af Tiden optaget af Skoler og Husflid. Pigerne har særlig udenfor Skoletiden deres Selskættelse ved Husgerning, Syning og Stopning m. m. Alle større Børn har hver deres egen lille Have, som de fleste er meget interesseret i.

Det praktiske Arbejde spiller en stor Rolle i Opdragelsens Tjene-

ste, og da et Menneske jo ikke blot har Hjerne, men ogsaa Haand og Fod, er det naturligt og godt for et Barn at øve Haand og Kræfter. En sund og ligelig Udvikling er netop betinget af, at alle saavel Lege- mets som Sjælens Evner og Kræfter bliver taget i Brug.

Hjemmet ved Vejle Fjord har sit eget Elektricitetsværk og eget Vandværk, ligesom det har en Bogsamling paa 3—400 Bind, der be- nyttes ret flittigt, og et Hornorkester samt et Par Lysbilledapparater, der jævnlig er i Virksomhed.

Børnehjemmet „Nazareth“ ved Aarhus.

Frk. M. Mortensen var Plejemoder og Leder af Hjemmet ved Vejle Fjord indtil 1908, da Indre Missionær Axel Nielsen blev ansat som Forstander. Indtil 1908 var Gaarden bortforpagtet. 1911 overtog dets nuværende Leder, Lærer I. C. Søb, Stillingen som Forstander for Hjemmet og Leder af Hjemmets Landbrug.

Hjemmet ved Aarhus bestaar af en Villa paa Skovvangsvej, hvortil hører 1 Td. Land Have. Dette Hjem er beregnet til at rumme 10 Børn, som lever under særdeles hjemlige Forhold. Ledere af dette Hjem har været: Søster Karoline Jensen, Frk. Bech og Frk. Karen Jensen samt dets nuværende, Sygeplejerske Frk. Søb.

Børnene optages i Alderen 2—10 Aar, og de forbliver som Regel i Hjemmene indtil deres Konfirmation i 14—15 Aars Alderen, hvorefter de kommer ud i Tjeneste eller Lære.

Den aandelige Paavirkning sker saavel ved personligt Vidnesbyrd og Eksempel af Personalet som gennem de daglige Andagter, Søn- dagens Børnegudstjenester og Skolens Religionsundervisning, samt ved Deltagelse i Menighedens Gudstjenester og Møder.

Vi saar Sæden i Tro paa Ordets Magt til i sin Tid at bære Frugt. Vi

ønsker og arbejder for, at »vore Børn« maa have en rig og lykkelig Barndomstid, som de siden hen med Glæde kan tænke tilbage paa, og vi haaber, at Gud vil velsigne Gerningen saaledes, at de Børn, som vi bliver betroede, maa vokse op og udvikles til at blive gode og lykkelige unge Mennesker, der med Troskab vil tjene saavel deres himmelske som deres jordiske Herre.

J. C. Søb.

Fra Aarhus Kommunes Optagelseshjem i Christiansgade.

DE KOMMUNALE BØRNEOPTAGELSESHJEM

I AARHUS

Aarhus Kommune har oprettet 2 Børneoptagelseshjem, hvis Administration er henlagt under Byraadets Udvalg for Forsørgelsesvæsen. Dette har overfor Kommunen Ansvaret for Hjemmenes Drift og fører paa Kommunens Vegne — enten direkte eller ved Forsørgelsesinspektøren — Tilsynet med Hjemmenes Virksomhed. Det ældste af Hjemmene har til Huse i Ejendommen Christiansgade 18 i Aarhus, hvor Kommunen har lejet 2 Etager og indrettet et Hjem, der er beregnet til at modtage hovedsagelig skolepligtige Børn i et Antal af indtil 30.

Dette Hjem ledes af Frk. Kjærø Petersen, der til sin Assistance har 3 unge Piger.

Børneoptagelseshjemmet »Højvang« er indrettet i Hovedbygningen i en tidligere Proprietærgaard af samme Navn, der i 1922 erhvervedes af Aarhus Kommune med Gadeanlæg for Øje. Hjemmet bestaar af en Optagelsesafdeling med 10 Senge, hvor nyoptagne Børn har Ophold en Tid, forinden de optages i selve Hjemmet. Dette har Plads til 60—70 Børn, og er beregnet paa hovedsagelig at modtage

Spædbørn og Smaabørn under den skolepligtige Alder. Hjemmet er indrettet med en Bekostning for Kommunen af omtrent 150.000 Kr. Det er højt og frit beliggende i smukke Omgivelser og med en meget stor Have. Som Leder af dette Hjem er ansat Sygeplejerske, Frk. D. Mortensen, der til sin Assistance har en uddannet Spædbørnsplejerske, en Køkkenassistent, en kvindelig Nattevagt og 6 kvindelige Med-

Fra Aarhus Kommunes Optagelseshjem „Højvang“.

hjælpere. Ved Hjemmet er tillige ansat en Gartner og Fyrbøder. Overlæge Chr. Riis er Læge ved begge Hjemmene. Begge Optagelseshjemmene virker som et Led i det offentlige Forsørgelsesvæsens Anstaltsforsorg, og tager sig væsentligst kun af Børn, hvis Forsørgelse paahviler Forsørgelsesvæsenet. De har ikke søgt Anerkendelse i Henhold til Værgeraadsløven og modtager saaledes ikke Værgeraadsbørn.

OURØ UNGDOMSHJEM

Kristelig Forening til Børns Redning oprettede i Aaret 1900 det første »Optagelseshjem« i Danmark, og det kom til at ligge paa Øen Ourø i Isefjorden.

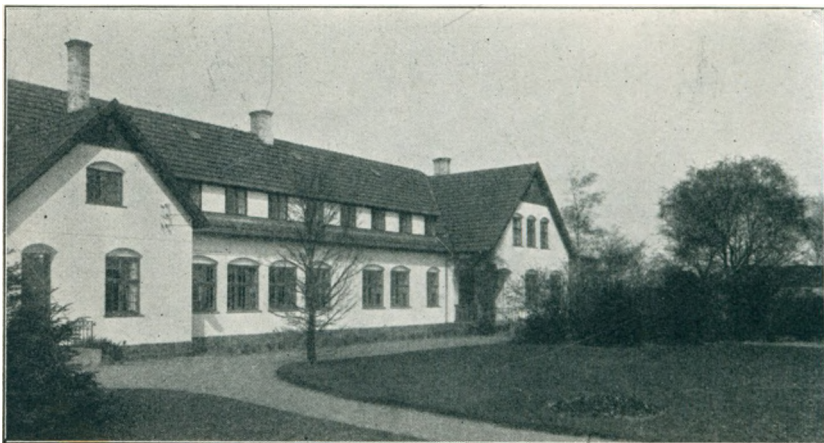
Det virkede som Drengehjem indtil 1923, da Undervisningsministeriet henstillede til Foreningen at omdanne Hjemmet til et Ungdomshjem for Piger, navnlig saadanne, der har vist vagabonderende Tilbøjeligheder.

I Sommeren 1923 ombyggedes Hjemmet, saa der blev gode Eneværelser til alle Eleverne og foruden Dagligstue, Spisestue og Skole-

stue et meget stort, lyst Køkken, Systue og Vævestue. Der er Vaskeri-bygning med Strygestue og Badeværelse og en god Gymnastiksal.

De unge Piger — der er for Tiden 25 i Alderen 16—21 Aar — faar foruden Skoleundervisning Uddannelse i alle huslige Sager, lærer forskellige Slags Syning, syr ogsaa for nogle Drengehjem og for Forretninger, og ved Juletid holdes et lille Udsalg.

Der hører 22 Tdr. Land til Hjemmet, deraf anvendes de 14 til Landbrug og Resten til Have, Strand, Gaard og Legepladser.

Oure Ungdomshjem.

Hjemmet er overordentlig sundt og smukt beliggende. Mange mener, at det maa være kedeligt at bo paa en mindre Ø, men Forbindelsen med Holbæk er udmærket, og saa har Hjemmet en Motorbaad, der kan rumme ca. 20 Personer, og den bliver ved Sommertide flittigt benyttet til vellykkede Aften- og Søndagsture til Omegnens kønne Steder.

Hjemmet ledes af Forstander Carl Jensen og Hustru.

ÆRØ IAGTTAGELSESHJEM

Ærø Iagttagelseshjem pr. Ærøskøbing er oprettet og drives af Kristelig Forening til Børns Redning. Hjemmet er statsanerkendt som Optagelses- og Iagttagelseshjem og har Plads til 25 Dreng i Alderen fra 14—16 Aar.

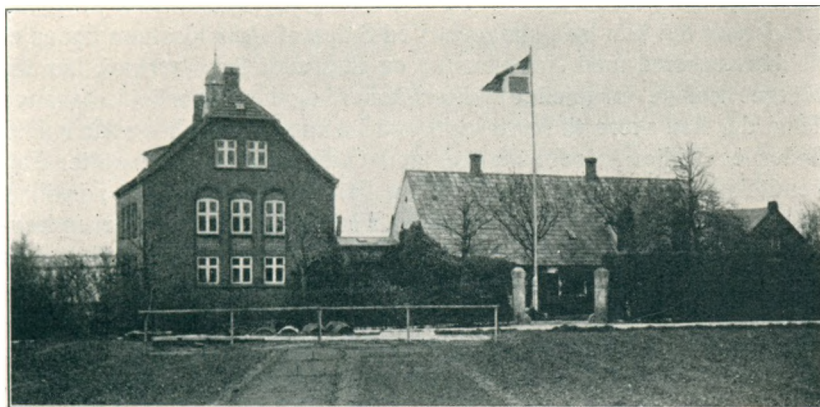
Det ledes af Forstander M. Knudsen. Henvendelse om Optagelse sker til Forstanderen eller til Kristelig Forenings Hovedkontor, Rosen-gaarden 12, København K.

Da Kristelig Forening ved dette Aarhundredes Begyndelse havde

begyndt et Redningsarbejde blandt vildfarne Børn, blev det hurtigt nødvendigt at skaffe midlertidigt Opholdssted til en Del Børn, der levede under saa daarlige Forhold, at øjeblikkelig Fjernelse var paa-krævet.

Det førte da til, at Foreningen oprettede Optagelseshjem, hvor Børn, der ikke straks kunde skaffes i Pleje, blev anbragte.

En Kreds af interesserede paa Ærø hjalp Foreningen til Køb af et Hus med Have beliggende ved Stranden lige uden for Ærøskøbing.

Ærø lagtagelseshjem.

Heri blev indrettet et Optagelseshjem med Plads til 10 Drengene. Det blev aabnet den 11. Juni 1901 med Forstander M. Blomberg som Leder.

De første Aar levede man under meget indskrænkede Forhold, Midlerne var smaa ligesom for mange andre Børnehjem paa den Tid, Befolkningen paa Ærø støttede Hjemmet meget de første Aar baade med Penge og Naturalier, og der blev sendt mange Opmuntringer til Børnene baade ved Jul og andre Lejligheder.

I 1907 blev Hjemmet udvidet med en toetages Bygning, hvor der indrettedes lyse og rummelige Skole- og Opholdsstuer samt en smuk Sovesal. Elevantallet blev da forhøjet til 25. Aaret 1909 blev der bygget en Gymnastiksal, der afhjalp et længe følt Savn, idet saavel Gymnastikken som den øvrige Undervisning foregik i Hjemmet. Med disse Tilbygninger var der skabt gode Betingelser for Arbejdet. Lokalerne er lyse og venlige og Hjemmets Beliggenhed ideel. Den lette Adgang til en god Badestrand er en Rigdomskilde til Sundhed og Adspredelse.

Til Elevernes Oplæring i praktisk Arbejde er et Jordtilliggende paa ca. 5 Tdr. Land, hvoraf største Parten drives som Handlungartneri. Ved at udnytte Jorden paa den Maade, er vi i Stand til at skaffe sundt og tilstrækkeligt Arbejde til Eleverne fra tidligt Foraar til langt hen

paa Efteraaret. I Vintertiden optages Arbejdstiden af Sløjd og Husflidsundervisning, ligesom den væsentligste Del af Skoleundervisningen foregaar om Vinteren.

Der undervises 3 à 4 Timer daglig og Undervisningen omfatter de elementære Skolefag, Gymnastik, Sang og Religion og 2—3 Timers Foredrag ugentlig om Sundhedslære, Samfundskundskab og andet for Eleverne tilgængeligt Stof.

Elevernes Fritid søges udnyttet paa bedste Maade, deres forskellige Interesser fremhjælpes ved Vejledning og Opmuntring i saa høj Grad, som det kan lade sig gøre. Ved Siden af Opholdsstuen findes et Fritidsværksted med Høvlebænke og tilstrækkeligt Værktøj, her tilbringes mange fornøjelige Vinteraftener, og her forarbejdes mange Ting, der kan være til Nytte og Pryd hjemme hos Fa'r og Mo'r. Der findes et Bibliotek, som mange med Glæde og Udbytte stifter Bekendtskab med, der er Skakspil og Frimærkesamling og adskilligt andet, som kan have Interesse for en Flok unge. Om Sommeren lægger Sportspladsen Beslag paa den meste Fritid og der udkæmpes mangen fornøjelig Dyst med Omegnens Sportsklubber. Til Hjemmet hører endvidere en stor 6-Aares Robaad, hvormed der Sommersøndage gøres Togt til de mange Øer i de Sydfynske Farvande; paa disse Ture fatter mange Drengene Beslutning om at blive virkelige Sømænd.

Ved Forbindelse med forskellige Rederier her er det lykkedes at efterkomme de unges stærke Lyst til at komme til Søs. Nogle er faldet fra efter at have mærket Søsygens Kvaler og prøvet haarde Dyster mod Søen, men der er mange, som har bevaret Interessen for Søen og skabt sig en Livsstilling ad den Vej.

I Aarenes Løb har Hjemmet faaet et betydeligt Udvalg af gode Tjenesteplasser og Læresteder, hvor vore unge kan fortsætte deres Oplæring og Udvikling under Hjemmets Tilsyn og Støtte.

Den 11. Juni i Aar fejres 25 Aars Dagen for Hjemmets Stiftelse. Det er en anseelig Børneflokk, som er udgaaet derfra i Aarenes Løb, ca. 800. Hvor mange af disse det er lykkedes at bringe paa Fode, er der ikke noget sikkert Tal for, men Hjemmet har uden Tvivl været Redningsstation for en betydelig Flok.

Indtil 1925 optoges kun Drengene mellem 7 og 14 Aar, men da der dette og foregaaende Aar havde vist sig Mangel paa Pladser i Optagelseshjem til større Børn fandt Kristelig Forening Lejlighed til at afhjælpe dette Savn ved at forandre Optagelsesalderen til 14—16 Aar.

Forstander Blomberg ledede Hjemmet til 1918, da han blev bortrevet af Spansk Syge i en Alder af 39 Aar. Foreningen har haft den Lykke i Forstander Blomberg at finde den rette Mand paa den rette Plads. Han gik til Arbejdet med en stærk Tro og en ægte Kærlighed til ulykkelige Børn, og hans Arbejde har sat rige Frugter blandt de

mange Drengene, der kom under hans Varetægt. Blomberg havde et rigtigt Barnesind og forstod den Kunst at sætte sig paa Barnets Stade; han forstod deres Glæder og deres Sorger, derfor skænkede de ham med Tillid deres Fortrolighed. De mange gode Traditioner i Arbejdet, som Blomberg har skabt, vil leve længe og fortælle om hans Virken her.

Ærø lagttagseshjem. Marts 1926.

M. Knudsen.

HERLØV PIGEHJEM

1. April 1910 overtog min Hustru og jeg Ledelsen af Hjemmet for unge Piger under »Kristelig Forening til Børns Redning«, som dengang havde til Huse i en Villa paa Kalkbrænderivej 27. Det maatte paa daværende Tidspunkt kaldes et mindre Hjem med Plads til kun 18 Piger. Foruden Forstander og Plejemoder var der to Medhjælperinder og en Lærerinde, som dog ikke boede paa Hjemmet. Forholdene var i det væsentlige primitive i Forhold til, hvad de skulde blive sidenhen.

Bygningen var gammel og skrøbelig, og Pladsen indendørs var, om man ikke kunde kalde den lille, saa dog mindre godt egnet til et saa kompliceret Foretagende, som et Optagelseshjem.

En gammel Have baade foran og bagved Ejendommen tillod dog et vist Friluftsliv i Form af Leg og Spil, men indeklemmt, som det hele var imellem Storstadens 4-Etagers høje Huse, var det jo ikke Landluften vi nød godt af. Alt dette, i Forbindelse med at Hjemmet laa i selve Hovedstaden, som naturligvis havde sin uheldige Indvirkning paa de unge Piger, som var os betroede, gjorde, at Foreningen saa sig om efter et mere ideelt Sted for Anbringelsen af vor Virksomhed.

Allerede i Foraaret 1911 tilbød der sig et saadant, idet Borgmester Stephensens Villa »Gyvelholm« i Holte blev ledig, og da Foreningen kom overens med Ejeren om et Lejemaal, flyttede vi derud paa Landet 6. Juli samme Aar. Vi kan vel uden at overdrive sige, at det var som at komme fra »Halmen i Dynen«.

Man tænke sig et Hjem liggende i en af Nordsjællands skønneste Egne, den hvide Hovedbygning med det rødteglede Tag højt hævet paa en Bakke omgivet af 6 Tønder Land Have og Skov, der strakte sig skraat ned til selve Furesøens Bred.

Forholdene indendørs var foruden at være større ogsaa bedre, idet Beliggenheden af de til Virksomheden nødvendige Værelser var mere ideel, men det var dog særlig udendørs vi fandt de store Forandringer, thi havde vi omend forhen haft Friluftsliv i mindre Stil, saa havde vi nu Friluftsarbejde og dette i sund Luft, borte fra Byen og alt i de

herligste Omgivelser — Mark, Skov, Sø med udmærket Badestrand og tæt op omkring os en Have, hvor ingen dansk Frugtart manglede.

Vor Virksomhed udvidedes her, idet vi nu kunde huse 25 Piger, og hertil ansattes der yderligere 2 Medhjælperinder. De store Afstande gjorde det ogsaa nødvendigt at holde Køretøj.

Midt i Herligheden var der dog Mangler, som nok til Tider kunde bringe os Fortrædeligheder — der var før det første intet Drikkevand, eller saa godt som intet, idet Ejendommen laa meget højt, ikke

Herløv Pigeheim.

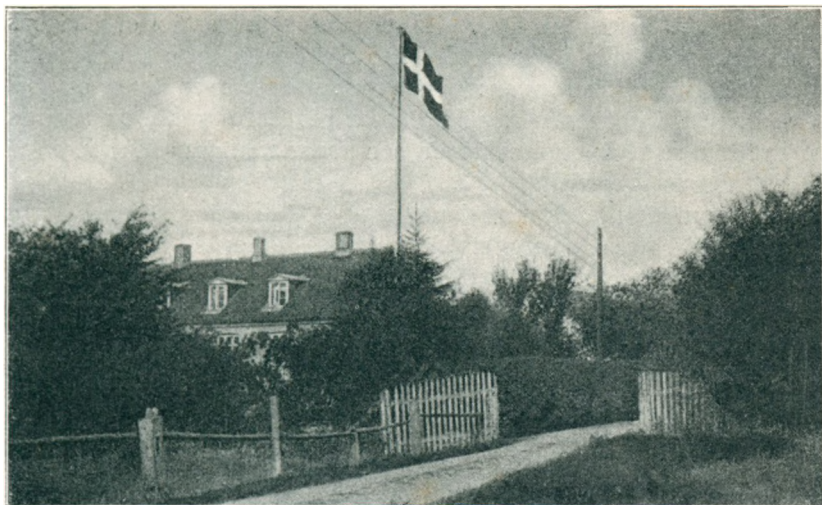
mindre end 90 Fod over Havfladen, saa vor eneste Brønd ikke var i Stand til altid at skaffe det nødvendige til saa mange Mennesker, dernæst var alle tilførende Veje slettet mulige, i Særdeleshed For- og Efteraar, idet de uden Undtagelse var almindelige Markveje uden mindste fast Underlag, og endelig manglede der baade Elektricitet og Gas.

Omend disse Mangler med Tiden vel kunde være fjernede, gjorde Ønskeligheden om at være Selvejer og tillige Krav om at bygge en Ejendom, hvor alle moderne Bekvemmeligheder, herunder Enkeltværelser, kunde indrettes, at Foreningen købte en Grund i Herløv paa 4 Tønder Land og opførte i Sommeren 1916 en Bygning, som skulde rumme vort fremtidige Hjem.

»Herløv Pigeheim«, hvortil vi flyttede 19. Oktober, er en fuld moderne Anstalt med 25 Enkeltværelser, Forstanderbolig, Værelser til Medhjælperinderne, Skolestue, Spisestue, Dagligstue, Lægeværelse, Køkken, Strygekælder, Vaskekælder, Badekælder o. s. v., o. s. v., og Haven med den store Legeplads skaffer os frisk Luft i rigt Maal.

Aarene gaar; og de har undertiden bragt store Forandringer med sig,

blandt andet er der ved min Hustrus Død i 1920 oprettet en selvstændig Plejemoderstilling, som er overtaget af den ældste af vore Medhjælperinder, men vort Arbejde er stadig det samme: at prøve paa at række smaa forvildede Mennesker en hjælpende Haand, og naar vi nu i 1926 ser tilbage paa de Aar, der er svundet, er det med et taknemmeligt Hjerte vi ønsker, at vi her i vort skønne Hjem fremdeles maa faa Naade til at øve vor ansvarsfulde Gerning til Guds Ære, saa skal den bære Frugt ogsaa i Fremtiden.

Iagttagelseshjemmet „Solhjem“.

IAGTTAGELSESHJEMMET „SOLHJEM“, HASLEV

De fleste i vort Land kender Haslev af Navn. Er man ikke interesseret i det rige aandelige Liv, der rører sig i Byen, saa ved da i hvert Fald mange, at det er her, det store Mejeri, Trifolium, ligger. Nogle kalder det for Danmarks største, andre siger, at det er Verdens største Mejeri. Men de fleste aandeligt interesserede Mennesker ved tillige, at der i den By rører sig et rigt aandeligt Liv, fremkaldt ved Indre Missions Virksomhed, og Livet har blandt andet sat Frugt i 6 store Skoler, saa Haslev bærer med Rette Navn af Skolebyen. Er hverken vi, der leder Hjemmet her, eller selve Hjemmet meget kendt, saa er det dog noget, naar vi kan pynte os med, at vi er fra en kendt By.

Hjemmet her ejes og drives af »Kristelig Forening til Børns Redning«, og her har været Dreng hjem siden 1918, og Undertegnede har sammen med min Hustru ledet Hjemmet siden den Tid. Det er anerkendt til 27 ukonfirmerede Dreng. For et Hjem af vores Art er det bedst, at det ligger lidt udenfor Byen, og en saadan Beliggenhed har

Solhjem da ogsaa faaet. I en By med saa mange Skoler, og hvoraf nogle tæller flere Hundrede Elever, regner man ikke meget med et Hjem af denne Art og Størrelse. Hvis fremmede vil spørge en Haslevit om, hvad der er at se i Haslev, saa vil de mange Skoler rimeligvis blive nævnt, men sikkert ikke Solhjem. Men vi er inderlig tilfreds med denne Stilling. Vor Tjeneste er en Slags Ambulancetjeneste. Vi er med til at samle de saarede og gyde Olie og Vin i deres Saar, og jo mere ubemærket og stille denne Tjeneste kan foregaa, desto bedre synes vi det er.

Heller ikke blandt de mange Hjem, der arbejder i Børnesagens Tjeneste, er Solhjem bekendt. Vi deler Skæbne med de Snese andre Hjem af lignende Art, som er ukendte for de fleste, men det er os nok, at vi er med i det store Arbejde for at redde Børnene, og skrives vores Navn saa ikke andre Steder, saa skrives det kan Hænde dog i enkelte Børns Hjerter.

Vi bor som sagt lidt udenfor den egentlige By. Dejligt fredeligt synes vi selv, stor Have og noget Landbrug, saa her er nok at sætte Børnene til. Her er intet særligt mærkværdigt i nogen som helst Retning, men alt er kun beregnet paa at gøre det hjemligt for Børnene. Om det lykkes — ja, det kan andre jo bedre dømme om.

Bor vi nu end saadan børte fra de andre Skoler, saa er vi ikke længere borte, end at vi ogsaa mærker det aandelige Liv, der rører sig i Haslev. Vore Drengene gaar i Søndagsskole derinde, og vi staar stadig i Forbindelse med K. F. U. M. Sammen med dem har vi et lille Hus nede ved Præstø Bugt, hvor vi hver Sommer tilbringer 10—14 Dage. Det er Sommerens Glanspunkt.

Vi har selv Skole paa Hjemmet her, men vi er efterhaanden kommen til at tænke paa, at vore Drengene ogsaa kan komme til at nyde godt af, at Haslev er en Skoleby. Vi har nu i nogle Tilfælde sendt Drengene til Skole i Haslev, og vi vilde gerne, naar det viser sig, at det er særlig velbegavede Børn, benytte Skolerne noget mere. Ganske vist er Opholdet her normalt kun ni Maaneder, men viser det sig, at der er Børn, som skal frem ad den Vej, saa vil Livet vel nok være stærkere end Paragrafferne.

Nielsen-Kværndrup,
Forstander.

THORSLUNDE FREDEHJEM

Saa vel for Børneforsorg som for andre Forhold maa der stadig ske Fornyelse. Arbejdet er nok det samme, men Formerne skifter og Midlerne og Maalet ligesaa.

Som en ny endnu spæd Spire er Fredehjemmene og Fredehjemstanken. Fredehjemmene findes, saavidt mig bekendt, kun for Piger, og jeg mener ogsaa, at det er for Piger, de har deres største Berettigelse.

Verden rummer størst Fare for den unge Pige med den svage Vilje og de smaa Evner. Dobbelt svært og dobbelt farlig, naar Tilbøjelighederne er særlig stærke. Daarlig Slægtarv eller daarlige Paavirkninger i Opvæksten er ikke lette at overvinde!

Hjemmet her er oprettet 1924 og har Plads til 15 Piger. Alderen er fra ca. 14 til 21 Aar. Hvor særlige Forhold taler derfor, mener vi dog, vi for enkelte Pigers Vedkommende bør fortsætte udover 21 Aars Alderen.

Fredehjemmenes Opgave vil da være at hjælpe den Ungdom, som

Thorslunde Fredehjem.

fra Naturens Haand er daarligt udrustet til at staa paa egne Ben. Arbejdsevnen kan være for ringe eller Tilbøjelighederne for stærke.

Efter de Erfaringer vi foreløbig har gjort, maa vi anbefale, at Hjemmene ikke bliver for store, og at Sondringen ikke bliver for skarp. Vi anser det for heldigt, at der blandt Eleverne er nogle, som er saa langt fremme, at de mere »smaat kørende« har noget at se hen til og efterligne. Opholdet for de mere velbegavede bør ikke være for langvarigt, saa de føler sig trykkede af Omgivelserne eller kommer til at føle sig mere, end de er. Vi har flere Erfaringer for, at en enkelt særlig vanskelig Elev kan have stor skadelig Indflydelse, da hun let kan faa en Førerstilling.

Livet skal leves under saa frie Former som vel muligt og dog saaledes, at Orden og god Tone ikke bliver husvilde.

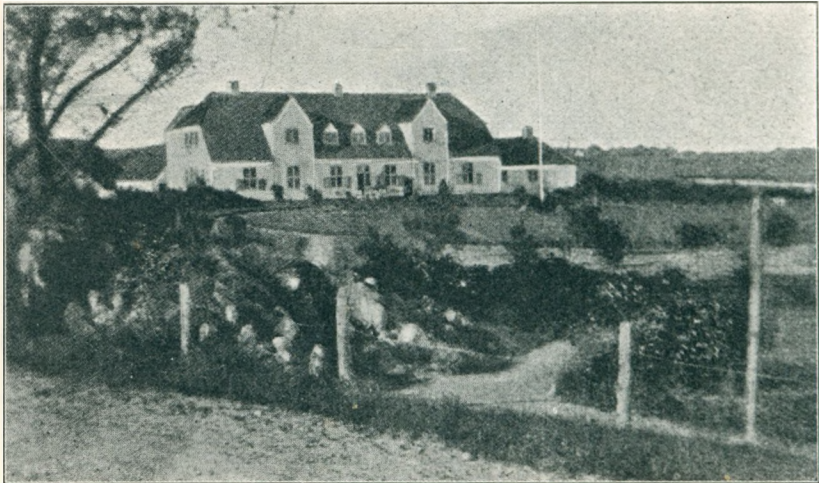
Ser Arbejdet end somme Tider lidt haabløst ud, saa maa vi trøste os med Guds Forjættelser om, at Gud selv vil arbejde med, og give os Tro og Mod.

Thorslunde Fredehjem, Maj 1926.

Paula og Rich. Riber.

SØLAGER OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEM

Da Kristelig Forenings Optagelseshjem paa Ourø for Drengene efter Ministeriets Henstilling blev forandret til Ungdomshjem for Piger, maatte Foreningen se sig om efter et nyt Sted til Drengene, og der var stærke Ønsker om at lægge Hjemmet i Jylland, i hvilken Landsdel Foreningen dengang intet Hjem havde, og hvor der er saa mange gode Anbringelsessteder for udgaaede Elever, men Hjemmet forblev dog paa Sjælland, idet der tilgik Foreningen Tilbud om at overtage

Optagelseshjemmet Sølager.

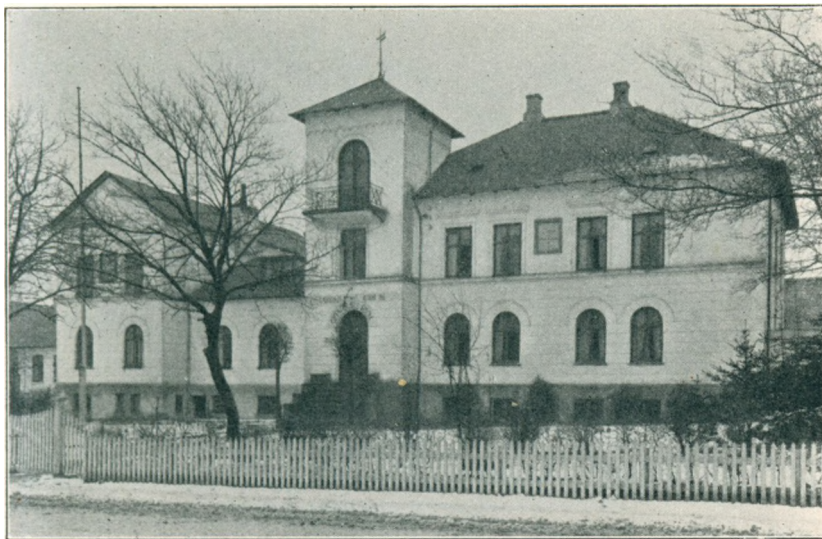
Sølager Statsoptagelseshjem ved Frederiksværk, der var bestemt til Nedlæggelse, og dertil flyttedes saa Hjemmet i Februar 1924. Der var Ønske om at bygge et Haandværkerskolehjem ved Sølager som Fortsættelse og Udvidelse af det Forsøg, der var gjort paa Ourø med at give Drengene, der ønskede Snedkerlære, en begyndende Uddannelse, men Sagen blev udsat, og Tanken tages næppe op i den Form, især efter at der nu er oprettet et Lærlingehjem ved et af Foreningens andre Optagelseshjem.

Efter at der er foretaget adskillige Reparationer, Tilbygninger og andre Forbedringer ved Sølager, er der nu et godt Hjem til 24 Elever. Til Ejendommen hører ca. 50 Tdr. Land, og Eleverne beskæftiges væsentlig ved Land- og Havebrug. Hjemmet ledes af Forstander Østergaard og Hustru.

OPTAGELSE- OG LÆRLINGEHJEMMET I HASSERIS

oprettedes 1907 paa Fabrikant S. Raaens Initiativ som Optagelsehjem og udvidedes i 1916 af samme med en Skolefløj. Det var en selv-ejende Institution, der virkede som Optagelse- og lagttagelsehjem, med Plads til 40 Børn.

Bestyrelsen, med Fabrikant Raaen som Formand, skænkede i 1923 Hjemmet til Kristelig Forening til Børns Redning, og det har nu en Afdeling for Lærlinge.

Hasseris Optagelse- og Lærningehjem.

Optagelsehjemmet har Plads til godt 20 Drengene i 7—14 Aars Alderen. Børnene undervises paa Hjemmet ca. 6 Timer daglig, og beskæftiges yderligere ved Have- og Rengøringsarbejde. — Afdeling for mental Observation.

Lærningehjemmet har i Øjeblikket 12 Lærlinge. Denne Afdeling tænkes muligvis udvidet. Eleverne beskæftiges i forskellige Fag paa de bedste Værksteder i Aalborg, hvor de ogsaa uddannes i den tekniske Skole. Fritiden benyttes til Sangøvelse, Gymnastik, Sport o. s. fr.

C. Christensen,
Forstander.

UNNERUPGAARD UNGDOMSHJEM

Kristelig Forenings nyeste Hjem er Unnerupgaard i Vejby Sogn i Nordsjælland. Ejendommen benyttedes i en Række Aar til Rednings-

hjem for Drankere. Derefter blev den købt af Centralmissionen, der indrettede den til Børnehjem og tillige havde en Feriekoloni for en Mængde af Storbyens fattigste og mest forkomne Børn.

Da de Pige hjem, Kristelig Forening havde, ikke paa langt nær kunde modtage de kvindelige Elever, de fra Værgeraadene og fra anden Side fik Anmodning om at hjælpe, og da der kom Tilbud om at købe denne Ejendom for en forholdsvis billig Sum, blev den erhvervet, og man gik i Gang med at indrette den til det nye Formaal. Der er da med

Unnerupgaard Ungdomshjem.

betydelige økonomiske Ofre blevet et velindrettet Hjem for 22—25 store Piger, med smukke Eneværelser, gode Arbejdslokaler og daglige Opholdsstuer. De unge Piger skal her som i andre Ungdomshjem hjælpes til at opfriske og forøge deres Skolekundskaber og søges dygtiggjorte til Husholdning, Syning, Vævning og Vask, og den 3½ Td. Land store Park, Have og Mark kan afgive Lejlighed til Afveksling ved Havebrug. Der er Gymnastiksal, og der anlægges en Sportsplads, og om Sommeren vil der blive Lejlighed til Strandbade.

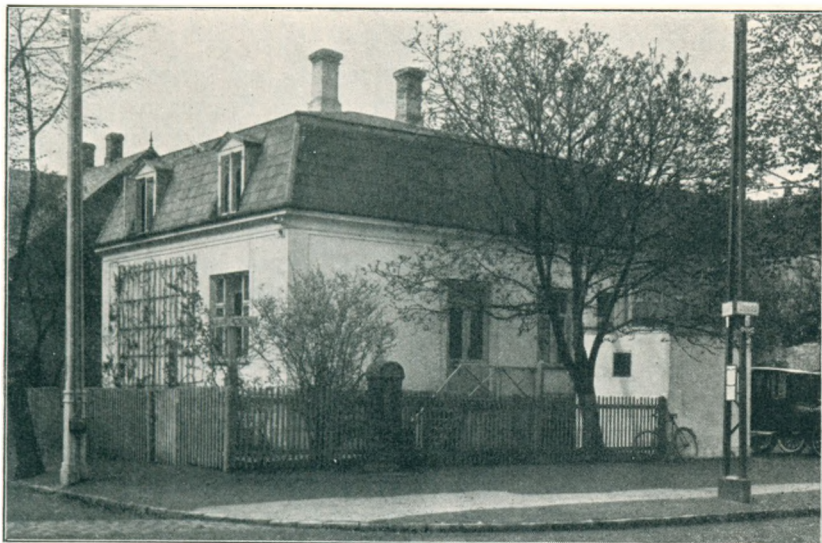
Hjemmet er efter Overinspektionens Henstilling særlig bestemt for vanskelige Piger over 14 Aar, hvis Udvikling ikke staar Maal med den almindelige, men som dog skønnes modtagelige for den i Værgeraadsløven omhandlede Opdragelsesforsorg, en Opgave, der vel hører til de vanskeligste, men hvis Løsning er meget paakrævet.

Til Ledere af Hjemmet er antagne Forstander Andersen og Hustru, der efter forskellig Uddannelse, ogsaa ved Børnehjemsgerningen, en Række Aar har ledet Landbrugskolonien Frihedsløst.

OPTAGELSESHJEMMET VALBYGAARDSVEJ 8

Kristelig Forening til Børns Redning oprettede den 1. Juni 1925 et Optagelseshjem for Drengene i Alderen fra 14—18 Aar her i Valby. Hjemmet her er en lille Villa, som er lejet til Formaalet, og Pladsen er kun til, at vi kan modtage 8 Elever ad Gangen.

Hjemmets ved Byen nære og centrale Beliggenhed skyldes den Omstændighed, at vi her paa Hjemmet fortrinsvis modtager Elever,

Optagelseshjemmet, Valbygaardsvej 8, København.

hvis Sag er til Forundersøgelse og som ellers skulde sidde i Fængsel og vente paa en Resolution. Naar denne foreligger, anbringes de som Regel paa et andet Opdragelseshjem.

Fra 1. Juni 1925 til 31. Marts 1926 har vi modtaget 29 Elever, og ved Aarets Slutning har vi 9. Af de 20 Elever, der er sendt ud her fra, siden vi lukkede op, er 13 anbragt paa andre Hjem, 3 i Lære eller Plads, 3 tilbage til Hjemmet, 1 i Arresten.

Til Beskæftigelse har vi foruden den til Villaen hørende Have indrettet et lille Værksted og Sløjdlokale i Kælderen, og der har vi foruden de til Hjemmet anvendte rent praktiske Ting ogsaa lavet enkelte Ting til Private og anvendt nogen Tid til Bog- og Børstenbinding. Det er i det hele taget smaa Forhold, vi arbejder under, men vi søger at gøre det saa borgerligt og hjemligt som muligt. Glæder har vi ogsaa af Arbejdet her, selv om jeg mener, de er i Mindretal, og vi haaber, at vi maa naa at være til Glæde og Gavn for mange unge.

C. O. Petersen.

VEJLBY MUNKGAARD

er et gammelt Bosted, hvor vore Forfædre fra Stenalderen har holdt til, hvad Fund fra denne Tid vidner om. At Havet dengang er gaaet helt op til Bostedet, fortæller de mange Muslingskaller, som findes i Jorden lige ved Gaarden. Nu er der ca. 1½ km. til Baaring Vig.

Her paa Egnen fortælles, at Gaarden tidligere har været Munkekloster, hvad Navnet jo ogsaa tyder paa, men Nationalmuseet mener, det har været en Avlsgaard, tilhørende et Kloster, saa Munke har der muligvis alligevel boet her.

Gaarden nævnes i Traps »Danmark«, hvor der staar skrevet: »Munkegaard tilhørte 1475 Jakob Thideman,« saa længe før den Tid har man Ret til at regne dens Tilstedeværelse. Fra denne Tid har vi ved Udgravninger funden Bygningsrester baade i Mursten, Tagsten og mægtige Kampestensokler.

Gaarden har ikke ført nogen omtumlet Tilværelse, da den nu i mere end 300 Aar har været i samme Slægts Eje, der har ikke altid været Medbør, men Stormen er bleven redet af. Det var heller ikke Medbør altsammen, da B. J. Christensen og Hustru i 1901 begyndte at modtage de Dreng, som »Kristelig Forening til Børns Redning« sendte herud, de stod uprøvede i Arbejdet »og manges Øjne vogtede paa dem«; men de havde en ærlig Vilje og et varmt Hjerte, derfor overvandt de Vanskelighederne. Deres Glæde var stor over dem, som det gik godt, og deres Sorg var dyb over dem, som søgte tilbage til de mørke Veje. Begyndelsen var svær paa mange Maader, Foreningen var fattig, saa det maatte ogsaa føles paa Hjemmene, men Modviljen mod Hjemmet, som næredes af den største Del af Befolkningen her

Vejlby Munkgaard.

paa Egnen, var vel nok det værste; der mentes, at Egnen vilde blive udsat for Tyverier, Vold og Brandstiftelse, men heldigvis har det ikke været Tilfælde i nævneværdig Grad. Hvad der nu staar som et Under for mange er, at Hjemmet aldrig har været udsat for Ildspaesættelse.

I Sommeren 1915 døde B. J. Christensen og Hustru midt i Arbejdet. Berthel Jørgen — var Forstanderens populære Navn, og han kaldtes saaledes af alle i Hjemmet — var fuld af Planer og Idéer, lige til et Hjerteslag gjorde Ende paa hans Liv.

Forstanderparrets Datter, der havde været med i Arbejdet fra Begyndelsen, og jeg, der havde været Medhjælper her i 1½ Aar, blev af Bestyrelsen vist den Tillid, at vi fik Lov til at fortsætte Arbejdet.

Hjemmet er nu tildels ombygget og omforandret, men er vedblivende et Hjem og ikke nogen større Institution. Eleverne beskæftiges særlig ved Landbrug, men ogsaa ved Havebrug og Husflidsarbejde.

K. Thagaard Nielsen.

HESSELAGER SKOLEHJEM

er beregnet for 30 Piger. Optagelsesalderen er 7—12 Aar.

Hjemmet arbejder med det Formaal at gøre Børnene til gode og nyttige Kvinder, der kan udfylde en Plads i Livet; særlig tænkes der paa, at de fleste af dem jo engang før eller senere vil komme til at beklæde en Husmoders Plads. Efter Udskrivningen af Skolen beholder vi derfor Børnene et Aar eller længere for at opøve dem i Rengøring, Vask, Syning og Madlavning. Tillige søger vi at bibringe dem Glæder, som kan fejres indenfor Hjemmets Vægge og at slaa fast, at selv det bedst holdte Hjem har ingen eller dog kun ringe Værdi, hvis ikke der

Hesselager Skolehjem.

findes Fred og Harmoni; vi prøver at vække Børnenes Interesse for Haandgerning, Oplæsning, Musik og Sang, og at lukke Øjnene op for de utallige smaa Ting, der gør, at man føler sig vel i et Hjem; vi viser dem, at Hjemmets Lykke er en sart Blomst, der maa plejes meget omhyggeligt for ikke at ødelægges, og at man daglig maa hente Visdom og Kraft fra oven, om det skal lykkes at bevare den.

Hesselager Skolehjem 22. Marts 1926.

M. Andersen.

Skaade Børnehjem, Aarhus.

BØRNEHJEMMET „BØRNELY“, SKAADE — AARHUS

Børnehjemmet oprettedes 1902 af Lærer Kristian Povlsen og Hustru. Hjemmet er indrettet paa at kunne opdrage 30 Børn ad Gangen. Til Hjemmet hører en mindre Jordlod inddelt i Mark og Have, hvor Børnene udenfor Skoletiden har Anledning til at lære Mark- og Havebrug. Børnehjemmet har egen Gymnastiksal og Skolestue.

Skoleundervisningen omfatter de almindelige Skolefag samt for Pigeres Vedkommende speciel Undervisning i Syning og andre Haandarbejder. — Tæt op til Hjemmet grænser dejlige Skove gennem hvilke man paa et Kvarter kommer til Stranden, hvor Børnene hver Dag i Sommermaanederne tager Bad. Børnene faar i Fritiden Lov til at tumle sig her saa meget de har Lyst til. — Søn- og Helligdage er Hjemmets »Menneskebestand« stærkt forøget, da de større Børn, som er konfirmerede, og som har deres Gerning i Nærheden, — tit ogsaa de, der er flere Mil borte, — kommer hjem paa Søndagsbesøg.

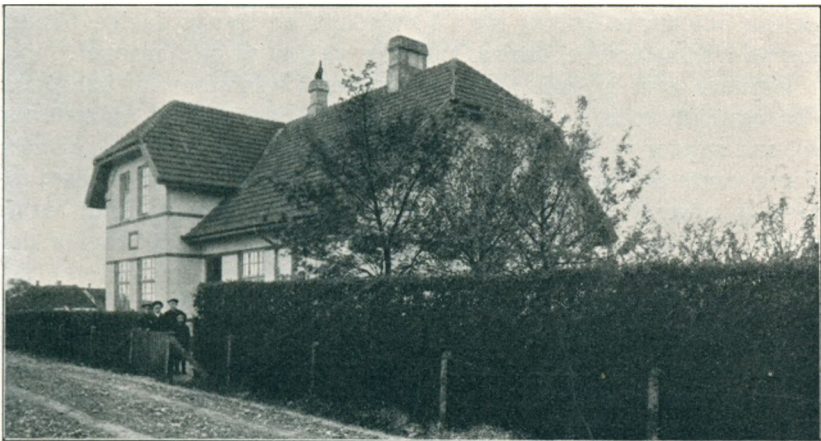
IAGTTAGELSESHJEMMET „ROSKILDE HVILE“

er oprettet i 1902 af Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse. Efter nu endt Ombygning er der Plads til 40 Drenge til Iagttagelse i Alderen fra 7 til 14 Aar, samt en Afdeling for 12 Lærlinge, hovedsagelig Foreningens egne Myndlinge, der bor paa Hjemmet med

„Roskilde Hvile“.

Læreplads og teknisk Skole i Roskilde. Desuden oprettedes i 1904 et Pige hjem, Nitihus, med Plads til 14 Piger til Iagttagelse og i Alderen fra 7 til 14 Aar. Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse benytter Hjemmene til sine egne Børn, men modtager ogsaa Værgeraadsbørn, hvortil som Regel Halvdelen af Pladserne vil kunne benyttes. Skole paa Hjemmet. Landbrug og Have til Børnenes Beskæftigelse og Forberedelse til Udsendelse i Plejehjem paa Landet.

„Nitihus“.

BØRNEHJEMMET „VALLØ STRAND“ I

PR. KØGE

Omtrent 1 Mil fra Køge ligger Børnehjemmet »Vallø Strand« I, oprettet 1909 af Foreningen 1837. Det er et mindre Børnehjem for Dreng i Alderen fra 3 til 14 Aar, og i Tiden fra 1909 har her været 65 Dreng, hvoraf de 49 er ude. Det er tildels hjemløse Børn, som kommer hertil og Foreningens Maal er at skaffe disse Børn, under bedst mulige Forhold, det Hjem, som de nu har Krav paa. Naturen

„Vallø Strand“ I.

kommer her til Hjælp, thi smukkere Omgivelser kan man ikke ønske sig. Børnenes Legeplads strækker sig til Stranden, Køge Bugt, hvor de om Sommeren boltrer sig i Vandet et Par Gange daglig. Og saa har vi 1 Kvarter Vej herfra Vallø Skov, som vi ofte besøger.

Børnene gaar i Skole i Strøby Egede, 2 Kilometer herfra. Deres Morgenmad bestaar af en stor Portion Havregrød med Smørrebrød til, saa synger vi Morgensang, og saa traver den lille Flok af Sted deres vante Morgentur til Skolen. Naar Børnene kommer hjem fra Skolen, spiser vi til Middag Kl. 3. Børnenes Arbejde er det at børste deres Tøj, stoppe deres Strømper og forberede sig til Skolen den næste Dag, dertil om Sommeren Havearbejde og om Vinteren lidt Husflid, og saa ellers Leg og Morskabslæsning, Børnene har selv deres eget lille Bibliotek.

For et Aar siden døde en lille 9 Aar Dreng efter en Operation, Tarmslyng, ellers er Aarene forløbet stille og roligt uden Sygdom eller Uheld af nogen Art.

Karen Hansen,
Forstanderinde.

BØRNEHJEMMET „VALLØ STRAND“ II

Paa Børnehjemmet »Vallø Strand« II, hvor der er 25 Piger og 15 Drengene, har Livet formet sig blandet med Glæder og Sorger.

Et stort Gode har vi haft, trods de meget svagelige Børn, vi af og til faar, har vi faaet Lov at være raske; man kan sige, at vi i de 11 Aar har haft en god Helbredstilstand.

Dagene og Aarene er gaaet med Arbejde ude og inde, Arbejdet taget i Tjeneste, for derigennem at lære Børnene at forstaa Arbejdet, som

„Vallø Strand“ II.

noget nyttigt og godt, naar man villig, hver efter sin Evne hjælper til, viser det sig i Børnenes hele Udvikling og bringer det hjemlige Forhold frem saa langt, det kan lade sig gøre med en Flok paa 40 Børn.

Af de store Børn, som er ude enten i Lære eller i Tjeneste, har vi indtil nu haft Glæde af de fleste, de søger stadig her til Hjemmet i deres Fritid og Ferier.

Marie Schou.

FREDERIKSBERG KOMMUNES BØRNE- OPTAGELSESHJEM,

Nordre Fasanvej 59, er et Led i det Bygningskompleks for Hospitals- og Forsørgelsesvæsen, som blev vedtaget af Kommunalbestyrelsen i Sommeren 1900 og aabnedes for Driften den 1. September 1903. Det er en smuk, rød Murstensbygning i gammel gothisk Stil, bestaaende af Stue, 1. Sal og Kvist, og den ligger med Façaden ud mod Stockflethsvej, skilt fra Vejen ved en Forhave, medens Indgangen er fra

Hospitalets Grund, ud mod hvilken der er anbragt en stor, asfalteret, delvis beplantet Legeplads.

Af Bygningen optager Børneoptagelseshjemmet for Tiden kun Stueetagen, medens Resten benyttes som Sygestuer og Funktionærboliger.

Hjemmet er delt i to Afdelinger, en for Drengene og en for Piger, med Plads til ialt 46 Børn. Vask og Madlavning besørgeres af Hospitalet, men Mælken til de spæde Børn tilberedes af Hjemmets Personale,

Børneoptagelseshjem.

som bestaar af Plejemoder, to Plejeassistenter, tre Piger og Nattevagt.

Hjemmet sorterer under Forsørgelsesvæsenet, og Anbringelse finder kun Sted efter Anvisning fra denne Myndighed, der væsentlig benytter Hjemmet til Anbringelse af smaa Børn indtil 2—3 Aars Alderen, samt til midlertidig Anbringelser. Den mellemkommunale Refusionstakst er 3 Kr. daglig.

Der er ikke ansøgt om Anerkendelse i Henhold til Lov om Værgeraad for Børneoptagelseshjemmet.

GELSTED UNGDOMSHJEM

Hjemmet, der ligger ved den fynske Hovedbane, omtrent midt mellem Gelsted og Ejby, blev oprettet af »De danske Plejehjemsforeninger« i Aaret 1904 og begyndte sin Virksomhed den 1. Juli s. A. under Navnet »Gelsted Skolehjem«. Det var beregnet til 12 Elever over Konfirmationsalderen, som uden at være egentlig forbrøderiske eller

særlig vanartede dog trængte til at vejledes og retledes, saaledes at de efter ca. 1 Aars Ophold her paa Hjemmet derefter med Udsigt til godt Resultat atter kunde anbringes i Tjeneste eller Lære. Det viste sig imidlertid snart, at saa godt som alle de Elever, der kom hertil, i moralsk Henseende var af en meget ringere Kvalitet end beregnet, hvorfor Anbringelsen af disse efter Fremkomsten af Værgeraadsløven af 14. April 1905 i det væsentlige skete gennem Overværgeraadet, medens Hjemmet kun i meget ringe Grad blev benyttet af Pleje-

Gelsted Ungdomshjem.

hjemmsforeningerne. Dette bevirkede, at disse afhændede Hjemmet, hvorefter det fra 1. Januar 1910 overgik til at være en selvejende Institution med en særlig Bestyrelse, medens det hidtil havde sorteret under Overbestyrelsen for »De danske Plejehjemsforeninger«, nemlig Overretsassessor Brun, København, Sognepræst Smith, Viborg og afdøde Førstelærer Jespersen, Nebsager. Det var paa disses Initiativ, Hjemmet blev oprettet, og de fulgte Gerningen her med en aldrig svigtende Kærlighed og Interesse. Da Pladsforholdene i alle Henseender var meget indskrænkede, blev der i dette Tidsrum opført 4 nye Bygninger, hvoraf særlig skal nævnes den i 1908 opførte Skolebygning, der afgav gode og rummelige Lokaler til Skolestue, Sløjdscole, Gymnastiksal, Baderum og Vaskerum. Da Elevantallet imidlertid i 1910 blev forhøjet til 18, kom det til at knibe med Pladsen andre Steder, saaledes navnlig Spisestuer og Sovestuer, og der har derfor adskillige Gange i Aarenes Løb været arbejdet paa at faa Hovedbygningen udvidet. I Aar er det lykkedes at faa den fornødne Bevilling hertil, og samtidig vil Elevantallet blive forhøjet til 24. Siden Hjemmets Oprettelse har her ialt været anbragt 192 Elever.

Siden Værgeraadsloven af 12. Juni 1922 traadte i Kraft, har Hjemmet i det væsentligste været benyttet til Sinker, jfr. § 44, Stk. 3: »Til Opdragelse af vanskelige Børn over 14 Aar, hvis Udvikling ikke staar Maal med den almindelige, men som dog skønnes modtagelige for den i denne Lov omhandlede Værgeraadsforsorg, oprettes Ungdomshjem, hvor Eleverne fortrinsvis sysselsættes ved Landbrug eller andet praktisk Arbejde.« Hjemmet kom nu til at hedde »Gelsted Ungdomshjem«.

Eleverne beskæftiges under et 2 à 3-aarigt Ophold i Sommerhalvaaret fortrinsvis med Have- og Landbrug og i Vinterhalvaaret med Skoleundervisning, Gymnastik og Sløjd. Foruden det egentlige Sløjdarbejde lægges der Vægt paa at forfærdige nyttige Genstande til Hjemmets eget Brug. Desuden undervises der i forskellige Husflidsarbejder: Kurvefletning, Børste- og Kostbinding samt Halmfletning og Maattesyning. Der lægges særlig Vægt paa at gøre Arbejdet saa alsidigt og nyttebringende som muligt, og det Maal, man søger at naa, er, at Eleverne ikke alene dygtiggøres til at udføre et regelmæssigt og godt Arbejde, men ogsaa til at de efterhaanden kan naa frem til at føle Glæde ved selve Arbejdet, saaledes at de kan blive skikkede til at sørge for sig selv i Fremtiden.

Til Ejendommen hører et Areal af 32 $\frac{3}{4}$ Tdr. Land (18 ha), hvoraf ca. 3 Tdr. Land er udlagt til Frugt- og Urtehave, medens Resten drives som almindeligt Landbrug. Ved en gennemført Orden begge Steder bidrager disse Arbejder ikke alene til at udvikle Elevernes legemlige Kræfter, men ogsaa til at give dem Lyst til selve Arbejdet, idet de her — ligesom i Sløjdskolen — bagefter kan se, om det er udført tilfredsstillende og i saa Tilfælde høste Ros og Anerkendelse derfor. Arbejdet i den friske Luft bringer Sundhed og en god Appetit og er et af de bedste Midler til at skaffe dem en sund Sjæl i et sundt Legeme.

Bestyrelsen bestaar af: Direktør Nielsen, Lunghøj (Formand), Gaardejer I. P. Madsen, Kingstrup (Næstformand), Redaktør H. P. Rasmussen, Odense, og Sognepræst Terkelsen, Gelsted. I Foraaret 1924 døde Førstelærer Reetz, Gelsted Kirkeskole, der siden Hjemmets Oprettelse havde ført Tilsyn med dette, i de første Aar som den stedlige Tilsynshavende under Overbestyrelsen for »De danske Plejehjemsforeninger« og senere som Formand for Hjemmets Bestyrelse. Han nærrede stor Kærlighed og Interesse for Gerningen her og var Hjemmet en god Mand, saavel i trange som i lyse Tider.

Cand. theol. H. Hansen har været Hjemmets Forstander siden 1. Juli 1904, og hans Hustru, der er en Datterdatter af »Gamle Schmidt«, Bølgdaard, har i samme Tidsrum ledet Husvæsenet og desuden taget virksom Del i Elevernes Opdragelse, de bistaaes heri af 2 Medhjælpere (1 Lærer og 1 Opsynsmand).

H. Hansen.

NAKSKOV BØRNEHJEM

blev taget i Brug den 1. Marts 1904, og dets officielle Daabsnavn blev »Opfostrings- og Optagelseshjemmet for Børn i Nakskov«, sammen med dette Navn bar det dog samtidig sit nuværende, som derefter er gaaet over til at blive den officielle Betegnelse for Hjemmet.

Hjemmet blev oprettet af en privat Komité, der af Kommunen vederlagsfrit fik Brugsret over en Grund ved det da nylig opførte Alder-

Fra Nakskov Børnehjem

domshjem. Midlerne til Opførelsen fremskaffedes ved Fester og Bazarer, og i Foraaret 1904 stod Hjemmet klart til at tages i Brug.

Den første Bestyrelse bestod af: Borgmester P. Hoskiær, Bagermester Joh. Hermansen, Th. Elmquist, Fru Mathea Huus, Particulier R. Nielsen, sidstnævnte blev Hjemmet første Formand, medens Hermansen var Sekretær og Kasserer. Til Bestyrerinde antoges en Frk. Agnes Olsen Vejlø.

I 1919 anmodede Bestyrelsen Kommunen om at overtage Finansieringen af Hjemmet, hvilket var foranlediget af, at der blandt Byens Borgere var opstaaet en vis Mistillid til Hjemmets Drift, hvilket gav sig Udslag i en Række Angreb paa den daværende Bestyrelse, som forsvarede sig med, at Hjemmet havde store økonomiske Vanskeligheder paa Grund af den ringe Plejeløn, der ikke holdt Trit med de stigende Udgifter.

Kommunen, der paa den Tid havde foretaget en Del store Jordkøb og derved var kommen i Besiddelse af Proprietærgaarden »Skovsgaard« paa Svingelsvej, overtog da Financieringen og valgte udenfor Byraadet en Bestyrelse til at administrere Hjemmets Midler. Samtidig blev Hjemmet overflyttet til Hovedbygningen for den omtalte Proprietærgaard, og her har det stadig tilhuse. Til Ejendommen hører en stor, gammel Frugt- og Blomsterhave, hvor Børnene om Sommeren frit kan tumle sig.

I det første Børnehjem, der forøvrigt var fortrinligt indrettet, var der Plads til 22 Børn; medens man nu, efter at der er foretaget en Del Ombygninger, har anerkendt Plads til 28 Børn.

Den nuværende Bestyrelse bestaar af: Skoleforstander L. Larsen, Murermester Vilh. Jensen, Overretssagfører A. Zwick, Fru Louise Friborg, Fru Dagmar Bresemann, Lærerinde Frk. D. Hansen, Smed M. P. Nielsen, sidstnævnte er Bestyrelsens Formand. Den nuværende Bestyrerinde, Frk. Anna Jensen, har ledet Hjemmet i mere end en halv Snes Aar.

Det, som Bestyrelsen og Bestyrerinden har sat sig som den største Opgave, er at søge at skabe et virkeligt Hjem for de Børn, der optages paa Børnehjemmet, saaledes at alt, hvad der kan smage af »Anstalt«, saa vidt muligt er fjernet. Børnene undervises i Kommunens Skole og ligestilles med alle andre Børn. At Børnene er glade for deres Hjem, foreligger der talrige Beviser for, idet de ældre Børn i Ferier og lignende stadig søger tilbage til Plejemoder og deres Plejesøskende, ligesom Korrespondancen for de flestes Vedkommende vedligeholdes lige til — ja, endog efter — at »Børnene« er blevet gift.

NEBSAGER BØRNEHJEM

I Sommeren 1904 byggedes og oprettedes Nebsager Børnehjem ved Hornsyld St. af Forstanderinde Frk. Mygind og Pleje- og Børnehjemsforeningen for Aarhus Stifts sydlige Del, med den testamentariske Bestemmelse, at Hjemmet ved Frk. Myginds Fratrædelse tilhører Plejhjemsforeningen.

Virksomheden begyndte den 1. November 1904, og Bestemmelsen er, at der kan optages 12 Piger. Der hører 6 Skpr. Land til Hjemmet, hvoraf ca. 5 Skpr. er udlagt i Have. I 1922 er der yderligere købt 1½ Skp. Land, der tænkes anvendt til Bold- og Legeplads.

Den gamle Formand, nu afdøde Lærer H. J. Jespersen, Nebsager, skriver: »Gud give, at dette lille hyggelige Hjem, i Tidens Løb maa

blive til Velsignelse for mange Børn, som under dets Tag skal finde, hvad Livet paa andre Maader har nægtet dem, nemlig det gode Hjem.«

Paa Grund af Alder og Svaghed fratraadte Frk. Mygind Ledelsen den 1. Juni 1909; derefter ansattes Lærerinde Frk. Jane Jørgensen fra Bindslev til sammen med Frk. Anna Møller at lede Hjemmet og fra nævnte Dato er Hjemmet overgaaet til Plejehjemsforeningen.

Efter ca. 8 Aars Virksomhed døde Forstanderinde Frk. J. Jørgen-

Børnenes Legestue.

sen den 26. Februar 1917, og blev stedt til Hvile paa Nebsager Kirkegaard.

Den 1. Maj 1917 overtog Medhjælperinde Frk. Karen Pedersen Pladsen som Forstanderinde for Hjemmet.

I 1924 blev der foretaget en grundig Reparation og nogen Udvidelse, saa der nu er Plads til 14 Piger, med Henblik paa, at der eventuelt i de Maaneder før Konfirmationen kan optages 1 à 2 Piger til at udfylde de ledige Pladser med.

Fra Aaret 1922 inddroges Lærerindepladsen, hvorefter Børnene gaar i Nebsager Kommuneskole, hvad Forstanderinden er veltfreds med.

Karen Pedersen.

BJERRE BØRNEHJEM

Nepsager-Bjerre Kommune købte 2 Tdr. Land, hvorpaa de i 1878 lod opføre Bygninger til Kommunens Fattiggaard, som paa den Tid var ret almindelig i de Landkommuner. I Aaret omkring 1906 var der næsten ingen fattige paa Hjemmet, hvorfor Amtet beordrede Fattiggaarden anvendt til Koppepatienter for hele Amtet, en Anvendelse som Beboerne i høj Grad var misfornøjet med, især da enkelte af Beboerne blev smittede. I en gammel Beretning fra Plejehjemsforeningen hedder det, at forskellige Planer udkastedes uden Resultat. Da tilbød Nepsager-Bjerre Sogneraad at sælge Foreningen Fattiggaarden, saa slap man fri af Amtet, og Foreningen kunde faa sin Plan realiseret, idet her ikke alene var Plads til et Optagelseshjem, men ogsaa til et mindre Børnehjem. Bygningerne, hedder det videre, var solide og rummelige, Stuehuset 42×15 og Udhuset 22×12 Alen, og et Jordtilliggende af 2 Tdr. Land. Hele Ejendommen købtes for 10.000 Kr.

Den 1. Marts 1908 overtoges Ejendommen. Optagelseshjem for spæde Børn indrettedes til 8 Børn, og Børnehjem til 15 à 20 Dreng og Piger i Hovedbygningen. Formaalet var særlig Optagelse af Søskende, som det var uheldigt at føre, ofte til langt fra hinanden liggende Plejehjem, hvor de opdroges saa adskilte, at Kendskabet og dermed Søskendefølelsen stod i Fare for at tabes. Optagelsesafdelingen stod færdig den 6. Maj og der flyttedes ind med 4 Smaabørn, og den 12. Maj var alle 8 Pladser optagne.

Indretning af Børnehjemsafd. tog længere Tid, den 1. August var den færdig og den 10. August 1908 begyndte Hjemmet sin Virksomhed med 7 Børn, der overflyttedes fra Foreningens Hjem i Harlev, den 1. Januar 1909 var Hjemmet allerede belagt med 20 Børn. Disse enkelte Medlemmer viser, at der var Trang for Hjemmene.

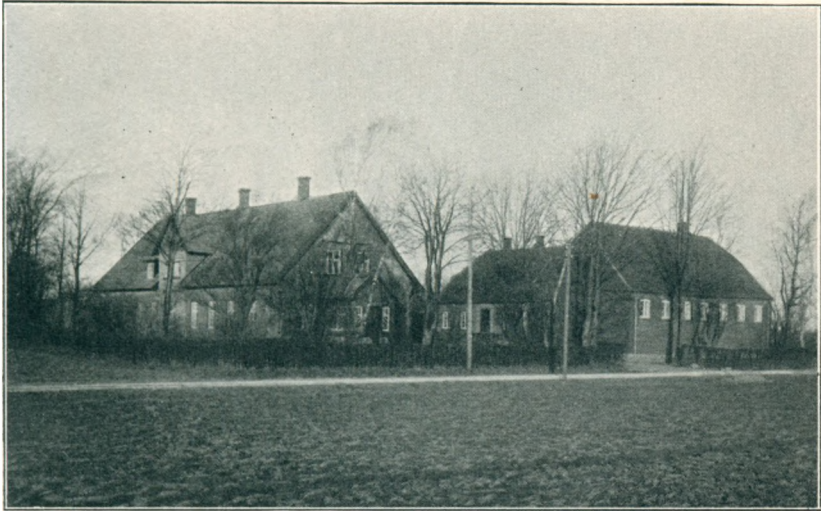
Til Forstander antoges Lærer Vilhelmsen; men da han efter et Aars Forløb søgte og fik Ansættelse i Folkeskolen overtog Forst. M. Nielsen og Hustru (nu Nørfeldt) Gerningen, de kom hertil fra Maarslet Børnehjem, hvor de havde virket i 4 Aar. I Aaret 1910 opførte man lige over for Hovedbygningen en Bygning med Plads til 10 Børn, hvor man flyttede ind med Spædbørnene.

I 1912 fratraadte Forst. Nørfeldts, p.G. af Hustruens tiltagende Svagheit; hvorefter Forstander Lauridsen og Hustru blev Hjemmets Ledere, de kom fra Kærshovedgaard, Blaa Kors Redningshjem for Drankere, hvor de havde gjort et banebrydende Arbejde for denne Virksomhed. Forst. Lauridsens fratraadte i 1915 for at gaa over i en anden Livsstilling.

Den 1. Maj 1915 blev Forstanderparret J. Thyssen Hansen og Hustru antaget som Hjemmets Ledere efter Indstilling af Formd., nu

afdøde Lærer H. J. Jespersen, Nebsager, der endnu var Sjælen i hele den store Forenings omfattende Virksomhed. Lærer H. J. Jespersen beklædte Formandsposten til 1. Maj 1918, da Sygdom tvang ham til at træde tilbage; han døde 9. Sept. 1918, og Foreningen sammen med gamle Elever rejste ham en Mindesten paa Nebsager Kirkegaard.

Derefter overtog Næstformanden, Højskoleforstander Elbæk, Formandspladsen. Den ret stærke Efterspørgsel efter Pladser paa Børnehjemmene i 1918 førte med sig Tanken om Udvidelse, og i 1919 blev

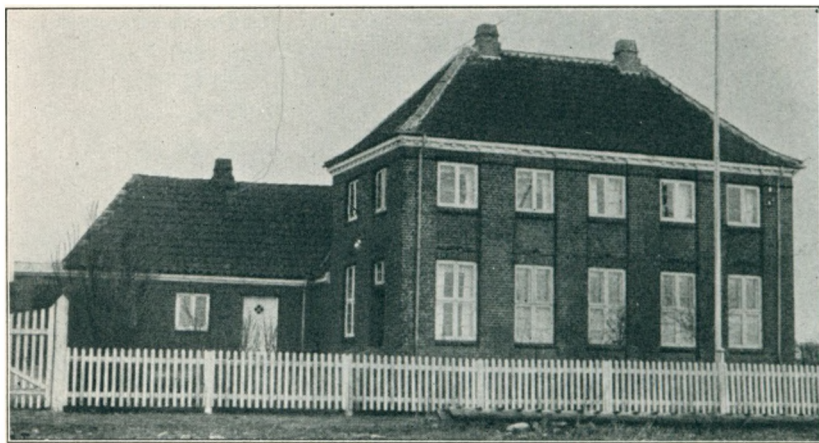
Bjerre Børnehjem.

som foran meddelt Optagelses- eller Spædbørnshjemmet flyttet til Elbæk, og Bygningen toges i Brug til Børnehjemmet, man fik derved et længe følt Savn afhjulpet, idet man i den store Barnestue fik et dejligt Skolelokale, frit beliggende, og den gamle Skolestue blev Opholds- og Legestue, som vi i høj Grad trængte til. Hjemmet var nu beregnet med Plads til 40 Børn, men blev af Overinspektionen nedsat til 37 (29 Drengene og 8 Piger). I 1924 blev der opført en Gymnastiksal og et mindre Skolelokale til yngste Klasse, samtidig blev Pigeafdelingen nedlagt, grundet paa at man sjælden fik Søskendeflokke, og i de ganske faa Tilfælde, som indtræffer, anbringes Søstrene paa Foreningens Pige hjem i Nebsager, der kun ligger 20 Minuters Gang fra Bjerre Børnehjem. Fra 1. November 1924 fik Børnehjemmet Anerkendelse som rent Dreng hjem, og fra da af ansattes der en Lærer (der har tidligere været Lærerinde), den sidste Forandring gør det muligt, at man nu tildels kan beholde Sinkerne paa Hjemmet, om saa skal være til deres 15. Aar.

J. Thyssen Hansen.

ELBÆK BØRNEHJEM

Elbæk Børnehjem blev oprettet 1908, først som en Afdeling paa det nyoprettede Bjerre Børnehjem, en Slags Vuggestue med Plads til 6 Børn, siden fik det sin særlige Bygning paa Bjerre Børnehjems Grund og var nu et Optagelseshjem for Spædbørn med Plads til 12 Børn, men 1919 blev der Trang til at tage Bygningen i Brug til Skole for B. B., og Spædbørnshjemmet blev da flyttet helt bort fra Bjerre til Elbæk,

Elbæk Børnehjem.

der ligger 25 km fra Bjerre. Her erhvervede Foreningen en Haandværkerskole, der med smaa Ændringer lod sig indrette til Spædbørnshjem og Frk. Rebekka Kaalund blev antaget til Bestyrerinde.

I den lille Fløj er Bestyrerindens Lejlighed og i Hovedbygningens Stueetage findes Børnenes Sovesal. I den øverste Etage har Medhjælperne Værelser, her findes ogsaa Isolationsstue, der anvendes, naar et Barns Sygdom skal iagttages, og det derfor skal afspærres fra de andre. Hjemmet blev i 1925 udvidet med en Fløjbygning og er anerkendt med Plads til 14 Børn.

ODDER MØDRE- OG SPÆDBØRNSHJEM

Plejhjemsforeningen for Aarhus Stifts sydlige Del købte i 1896 Odder Børnehjem og aabnede Hjemmet den 1. November for kirtelsvage Børn med Forstanderinde Frk. Dagmar Holbeck som Leder.

Da der i 1906 blev søgt Statsstøtte, blev dette bevilget, men med Krav fra Statens Side om, at Bygningen udvidedes. Der opførtes da en Tilbygning, en Fløj mod Syd, der indeholdt fire store, lyse Værelser

med Vinduer og Døre mod Øst, Syd og Vest. Trods de udmærkede Forhold paa Hjemmet, trods dets frie og sunde Beliggenhed var det jo intet Kystsanatorium, og efterhaanden som de skrofuløse Børn fik Adgang til de nyoprettede Kystsanatorier, formindskedes Antallet af Børn, der søgte Optagelse paa Odder Børnehjem for Kirtelsvage, og nu maatte Foreningen afgøre, om Hjemmet helt skulde nedlægges eller fortsættes under andre Former.

Bestyrelsen tog uden Tvivl ikke Fejl i at omforme Hjemmet til

Mødrehjemmet i Odder.

Mødre- og Spædbørnshjem, og den 1. Maj 1922 antoges jeg til Forstanderinde for Hjemmet, der dog først begyndte sin Virksomhed 1. Juli s. A.

Denne Forandring var forbunden med stor Bekostning saasom Centralvarme-Anlæg, Anskaffelse af dobbelte Vinduer og Døre samt Vugger og Børnetøj, som Plejehjemsforeningen tildels har bekostet. Der blev søgt og bevilget Statsunderstøttelse til 6 Mødre med Børn, der kunde faa Ophold paa Hjemmet i Barnets første Leveaar for Barnefaderens Bidrag, samt til 12 Plejebørn.

Det bedste ved dette Hjem er dets passende Størrelse, der i høj Grad begunstiger et Arbejde i den tilsigtede Retning: at række en saadan ung Pige en hjælpende Haand. Af de 26 unge Piger, Hjemmet hidtil har taget imod, har de 16 enten været uden Fader eller Moder eller helt forældreløse. Det er en Kendsgerning, at des mere den unge Pige trænger til den Hjælp, vi saa gerne vil yde hende, des mere naaes der med hende i enhver Henseende. Vi tager kun undtagelsesvis imod Mødre med det andet Barn, og der spørges aldrig om Fortiden eller

hvor meget Udstyr, de kan føre med sig, kun om de vil beflitte sig paa at blive gode og dygtige Mennesker; det er Betingelsen.

Er der Haab om, at den unge Pige i det Aar, hun opholder sig paa Hjemmet, kan kvalificeres til en Husbestyrerindeplads, bliver hendes Arbejde paa Hjemmet tilrettelagt med dette Maal for Øje. Har hun ikke Evne eller Alder dertil, skaffer vi hende efter Aarets Forløb Plads helst her i Nærheden og beholder Barnet til dets fyldte andet Aar for en mindre Betaling. — Vi slipper ikke den unge Pige, der har opfyldt Betingelsen for at være her, før hun og Barnet er forsvarligt udstyret med Tøj, og Midlerne dertil fremkommer gennem $\frac{1}{3}$ af Alimentationsbidraget + Barselpenge og en hver Jul foranstaltet Bortlodning.

Vi har i Reglen 6—7 unge Piger ad Gangen, som skiftevis udfører det daglige Arbejde samt Nattevagten. Vi lever det daglige Liv i Fred og god Forstaaelse, de unge forlanger aldrig at gaa ud imod mit Ønske, saa lidt som jeg behøver at nægte dem, hvad de finder fornødent at købe til sig selv og Barnet. Vi har kun et Par Gange haft vanskelige Mødre.

Julen — Aarets største Fest, imødeses med stor Forventning og Glæde, da kappes alle om at glæde hinanden, og mange Aftener i Forvejen syes der smaa fikse Julegaver, saa de unge, der har Hjem eller Venner, ogsaa dette Aar kan have den Glæde at sende en lille Julepakke. — Vi har hvert Aar faaet et stort Juletræ foræret, som med stor Omhu bliver pyntet. Det er vort Samlingspunkt i hele Julen, naar vi gentagne Gange synger de dejlige Julesalmer.

Det var nu fjerde Jul min Medhjælperinde og jeg sammen tændte Lys for de unge, og det var med den samme fælles Trang til at glæde dem og med samme Jubel over »Sankthans i Himlens Sale«. Ja, der er Minder fra en saadan Jul, der aldrig i Livet glemmes.

Hjemmet har til Dato ialt modtaget 69 Børn. Vi har med Undtagelse af en Kighosteepidemi saa godt som ingen Sygdom haft mellem Børnene, og slet ingen for de Voksnes Vedkommende.

I det hele og store har jeg Indtrykket af, at Oprettelsen af Mødrehjem absolut er til stor Gavn, jeg har selv i den korte Tid haft megen Glæde af mit Arbejde.

M. Jensen,

Forstanderinde for Odder Mødrehjem.

NYKØBING F. BØRNEHJEM

Den første Begyndelse til Oprettelsen af dette Hjem udgik fra Sygeplejerske Frk. Heuser, som i Aaret 1903 af Interesse for Børnesagen havde indsamlet over 1000 Kr. Nu sluttede en Kreds af Damer og Herrer fra Nykøbing sig til hendes Tanke og sammenkaldte til et Møde

i Menighedshuset, hvor det vedtoges at arbejde for Oprettelsen af et Hjem for Spædbørn. Man vedtog at afholde en Bazar, og herved indkom ca. 6000 Kr. Dernæst mente man at turde købe en Villa for 9000 Kr., og her inrettedes saa det nuværende Børnehjem 1. Januar 1905.

Hjemmet ligger smukt i en ca. 1. Td. Land stor Have lige udenfor Nykøbing tæt ved Landevejen mellem Nykøbing og Stubbekøbing.

Der kan optages indtil 28 Børn baade Piger og Drengene fra 2 Aar

Nykøbing Falster Børnehjem.

til op mod 14 Aar. Hjemmet er stadig fuldt optaget, og der har i de forløbne Aar været optaget 116 Børn.

De nuværende Bestyrerinder er Frk. Laura Andersen og Frk. Nielsen. Frk. Andersen ansattes kort efter Hjemmets Oprettelse, og hun har gennem de mange Aar været en usædvanlig Dygtighed, baade hvad Økonomien og Børnenes Opdragelse angaar. Hendes Kærlighed og Interesse for Børnene er enestaaende. I 1919 fik hun en Medleder i Frk. Nielsen. Ogsaa hun har taget den betydningsfulde Gerning op paa uegennyttig Maade og i opofrende Kærlighed til de smaa, særlig ved Undervisning i Sløjd og Frøbelarbejde. Disse to Kvinder supplerer paa fortræffelig Maade hinanden i deres vanskelige Gerning. Børnene, som optages, er tit svækkede og medtagne, og det mærkes baade paa deres aandelige og legemlige Udvikling. Det fordrer baade Taalmodighed, Kærlighed og god Pleje at oprette det forsømte.

De skolepligtige Børn gaar i Nykøbing Kommuneskole.

For kort Tid siden var det en stor Glæde for Bestyrerinderne at kunne holde et af de tidligere Plejebørns Bryllup paa Hjemmet. Det var Fest.

Godsejer Thorsen, Vestensborg, er Hjemmets nuværende Formand, og denne Post har han beklædt siden dets Oprettelse. Baade Hr. Thorsen og hans afdøde Hustru har gennem mange Aar vist Børnehjemmet stor Kærlighed.

Af større Gaver nævnes: Et Legat paa 10.000 Kr. fra Godsejer Thorsen og Hustru og ca. 11.000 Kr. i 1923 fra Boet efter Hjulmand R. Rasmussens Enke, hvor Børnehjemmet var indsat som Universalarving.

AALBORG BØRNEHJÆLP

Den første Begyndelse til »Aalborg Børnehjælp« skete, da Komitéen for Børnehjælpsdagen i Aalborg den 1. September 1904 skænkede et Beløb paa 14.700 Kr. til Oprettelse af en Vuggestue og Optagelseshjem for Smaabørn, hjemmehørende i Aalborg. Hjemmets senere Vækst skyldes navnlig den store Offervillighed og det store Arbejde, som Fabrikant Sophus Raaen og hans Hustru i Aarenes Løb har udvist til Fordel for Hjemmet. Desværre er Fabrikant Raaen afgaaet

Aalborg Børnehjælp.

ved Døden, men hans Hustru sidder endnu i Børnehjælpens Bestyrelse og gør der et stort og uegennyttigt Arbejde, som Børnehjælpen i høj Grad paaskønner.

Børnehjælpen ejer sin egen Ejendom med lyse og luftige Lokaler med tilhørende Have og Gaard.

Hjemmet har Plads til 25 Børn i Alderen 0—4 Aar. Forstanderinde er Sygeplejerske Frk. C. Mogenstrup.

MARIELUND, VEJLE

ET AF METHODISTKIRKENS BØRNEHJEM

I Vinteren 1905 var der nogle Børnevenner, som sammen med Pastor L. C. Larsen, som da var Præst ved St. Pauls Kirke i Vejle, købte en lille Landejendom paa Vejle Søndermark, hvortil hører ca. 3½ Td. Land, og efter at denne Ejendom i Løbet af Foraaret og Sommeren var grundig istandsat, blev den indviet den 17. September s. A., som Hjem for 12 Børn i alle Aldre, og af begge Køn. Det blev hurtigt fyldt, men en Del var stadig paa Ventelisten, og naar der blev ledig Plads, var der flere, som gerne vilde have den. Efter faa Aars Forløb tænkte der paa en mulig Udvidelse i Form af to Afdelinger, en for større Børn og en for Smaabørn, og 9 Aars Dagen efter Indvielsen af det gamle Hjem blev en ny og større Bygning indviet til Hjem for 20 større Børn. Derefter blev der givet Tilladelse til at benytte det gamle til Smaabørnsafdeling med Plads til 14 Børn, og siden da har alle Pladser været optaget, og til Tider overtallig. Nu efter 20 Aars Arbejde, naar Tankerne gaar tilbage, er der meget, der op-

Det store Hjem paa Marielund.

Alle Beboere fra det store Hjem og Smaa børnsafdelingen med Personale paa Marielund.

muntret, ja, der er ogsaa noget, der bringer Skuffelse, men igennem alt har Gud været trofast, ja, ved Tro paa hans Hjælp ønsker vi at fortsætte endnu en lille Tid, om vi maa være til lidt Hjælp for hans smaa.

C. Østberg.

„SKOVBAKKEN“

Optagelseshjemmet »Skovbakken« ved Vejle paabegyndte sin Virksomhed den 1. Oktober 1917. Det var en Del Medlemmer og Venner af Methodistmenigheden i Vejle med Pastor C. Nielsen i Spidsen, der, drevet af den store Trang, der i de Aar var efter at faa Børn anbragt paa Børnehjem, oprettede Hjemmet, idet man bestandig maatte sige Nej til Ansøgninger om Optagelse paa Methodistkirkenes første Børnehjem i Vejle, »Marielund«, da dette til Stadighed var overfyldt. Den første Bestyrelse for Hjemmet var: Partikulier Niels Sørensen, Avlsbruger H. Davidsen, Handelsgartner Claus Nielsen, Glarmester C. Clausen og Pastor C. Nielsen, alle af Vejle. Bestyrelsen formaaede Frk. Johanne Erichsen af Vejle til at overtage Ledelsen af Hjemmet; dette har hun gjort siden til Bestyrelsens fulde Tilfredshed.

De første Lokaler havde Hjemmet i Methodistkirken i Vissingsgade. Her var Plads til 9 Børn. Det varede dog ikke længe, inden her blev for lille Plads, og Bestyrelsen maatte nu se sig om efter en Ejendom. Denne fandt man paa et højt beliggende Punkt ved Ribevej, 1½ km uden for Vejle. Huset, der kun var et Par Aar gammelt og ligger overordentlig smukt, blev købt for en rimelig Pris og indrettet til

„Skovbakken“.

de nye Beboere, og i 1918 flyttede man ind. Til at begynde med var der god Plads, men efter en Tids Forløb blev Børneantallet forøget, og siden har der været saa mange, som Hjemmet kunde rumme.

Hjemmet optager Børn fra 2 Aars Alderen, og modtager baade Drengene og Piger.

Hjemmet er nu en selvejende Institution, der sorterer under Methodistkirken i Danmark. Det har Bestyrelse sammen med Børnehjemmet »Marielund« og virker i Tilslutning til dette.

BØRNEHJEMMET „FREMTIDSHAAB“, FREDERIKSHAVN

Igennem mange Aar har Methodistmenigheden i Frederikshavn sylet med Tanken om at rejse et Hjem for hjemløse Børn; men Tankens Realisation trak ud i flere Aar grundet paa forskellige Vanskeligheder.

I 1919 nedsatte Menigheden en Komité med Menighedens daværende Præst, Pastor P. Rasmussen, som Formand, og denne Komité begyndte at arbejde med Planens hurtige Realisation for Øje.

Der blev købt et større Stykke Jord i Bangsbostrand, der var beliggende op til Menighedens Ejendom der, og hvor man agtede at bygge Hjemmet; men i 1920 døde Borgmester Elius Andersen, der beboede den store Villa »Retiro« i Søndergade i Frederikshavn. Nu ændrede Komitéen sine Planer og købte i December 1920 den afdøde Borgmesters Villa.

Det er en statelig og smuk Bygning ind- som udvendig og saare vel-egnet til Børnehjem.

Bygningen blev taget i Brug som den var. Der er en meget stor og lys Opholdsstue og en lignende Spisestue samt 6 Soveværelser, ligesom der er udmærkede Kælderlokaler.

Centralvarmeanlæg var indlagt i Ejendommen.

Kort efter Ejendommens Overtagelse antoges Diakonisse Ane Thomsen til Hjemmets Forstanderinde.

Børnehjemmet „Fremtidshaab“.

I Maj 1921 tog Hjemmet imod de to første Børn. Den 15. Juni s. A. indviedes Hjemmet ved en Højtidelighed i Forbindelse med Kirkens aarlige Konference, der da afholdtes i Frederikshavn.

Hjemmet blev statsanerkendt den 21. Oktober 1921 med Plads til 26 Børn.

Hjemmet fik ved sin Indvielse Navnet »Fremtidshaab«.

Niels Mann,

Præst. Formand i Bestyrelsen.

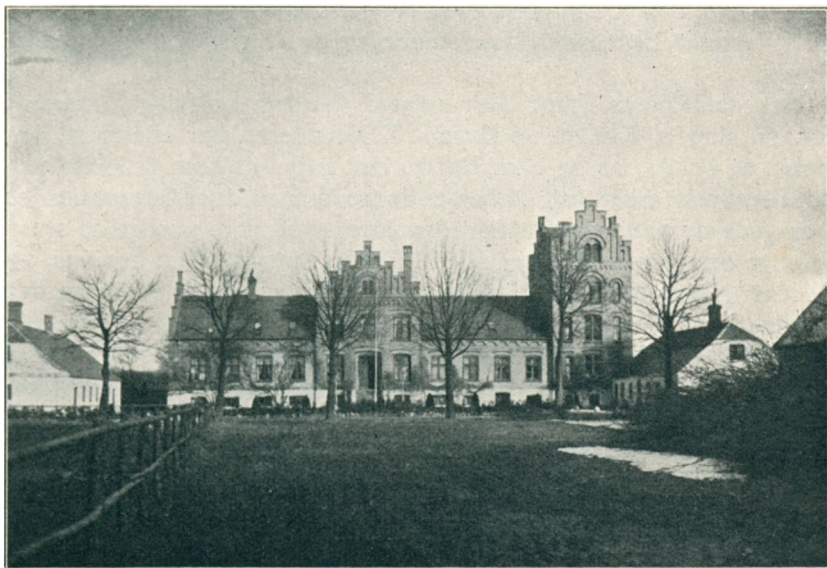
BØRNEHJEMMET „AALØKKEGAARD“

VED ODENSE

For saadanne, hvis daglige Gerning er en Vandring mellem mange forskellige Mennesker, og som ofte maa staa Ansigt til Ansigt med Synd og Nød, maa Kærligheden og Omsorgen ganske naturligt kredse om dem, der mest af alle lider uskyldigt, nemlig Børnene.

Det gik derfor i Methodistkirken som i andre Kirkesamfund, at nogle Kvinder og Mænd, som jævnligt mødte Nøden paa deres Vej, blev grebet af den, de maatte sammen for at bede og planlægge, og Resultatet blev en Række Børnehjem, som nu findes forskellige Steder i vort Land.

Allerede i nogen Tid — fra 1912 — var der paa privat Initiativ, men dog i nær Tilknytning til Methodistkirken to mindre Børnehjem ved Odense, nemlig »Karmel« i Dalum og »Hermon« i Hjallesø. Men

„Aaløkkegaard“.

som Aarene gik, viste de sig at være altfor smaa og for upraktisk indrettede, hvorfor man afhændede dem. I Stedet for faldt Valget paa »Aaløkkegaard«, som blev købt den 17. Februar 1920 og overtaget Oktober Flyttedag s. A.

I den store og smukke Ejendom, hvis Beliggenhed er meget ideel, tæt op til Næsbyhoved Skov i Byens Udkant, har der i Tidens Løb boet nogle af Landets kendte og indflydelsesrige Familier. Ogsaa i Historien har »Aaløkkegaard« spillet en Rolle, idet to af vore afdøde Konger, Christian IX og Frederik VIII, under Krigen 1864 var indkvarteret her og beboede nogle af de fyrretyve større og mindre Værelser, som findes i Hovedbygningen. Ejendommens Historie kan følges ca. 500 Aar tilbage i Tiden og byder paa mange interessante Træk, som Pladsen her ikke tillader at komme nærmere ind paa.

Bag Hovedbygningen findes den gamle, smukke Have paa godt 2 Tdr. Land. Den anvendes baade som Pynte- og Nyttehave. Foran

findes en stor Græsplæne og en udmærket Legeplads, hvor Børnene rigtig kan tumle sig. Længere nede har vi en hyggelig Nøddegang og saa begynder Frugthaven, som har en Mængde Træer og Buske, og Køkkenhaven med Kartofler, Kaal m. m., og endelig afsluttes der med en Række meget gamle Valnøddetræer. Midt i Haven staar en mægtig kuppelformet Bøg, som er en virkelig Seværdighed.

Ejendommen, der er brandforsikret for 213.000 Kr., blev købt for 135.000 Kr. Dertil kommer 82.681 Kr., som medgik til Ombygning og Montering. Den 3. Maj 1922 blev Hjemmet statsanerkendt med Ret til at have 28 Børn paa Hovedafdelingen og 26 paa Spædbørnsafdelingen.

Hovedafdelingen, hvor Børn over 3 Aar kan anbringes, ledes af Hr. Forstander Kiholm og Hustru. Forstanderen har Diakonuddannelse, og baade han og hans Hustru har, inden de kom til »Aaløkkegaard«, været i lignende Arbejde. Børnene har i disse Mennesker et Par gode og omhyggelige Plejeforældre, hvad ikke mindst de store Dreng og Piger, som nu er ude i Pladser, kappes om at bevidne, og de leder Hjemmet i en god kristelig Aand, som sætter sit Præg paa det daglige Liv.

Spædbørnsafdelingen har Børnene fra Fødslen til deres tredje Aar og ledes af Frk. Asta Jensen, en sjælden pligtro og dygtig Kvinde med Uddannelse baade i Syge- og Barnepleje. Hun har vist at have en lykkelig Haand, naar det gjaldt at tage Vare paa de mest hjælpeløse af alle Skabninger, skønt det at have Ansvar for 26 Spædbørn ingenlunde er nogen let Opgave. Vi maa ogsaa med Tak til Gud sige, at vi paa en forunderlig Maade har været skaanede for større Sygdomme og Dødsfald paa Hjemmet i Aarene, der er gaaet.

Det daglige Liv paa »Aaløkkegaard« former sig som paa de fleste andre Hjem. Udenfor Skoletiden — Børnene gaar i Bolbro Kommuneskole — og den nødvendige Lektuelæsning og Leg, hjælper de større Børn til baade med inden- og udendørs Gøremaal, og i den Tid, Havearbejdet foregaar, er der jo god Brug for flinke Hjælpere derude. Ikke mindst i deres egen lille Have er de interesserede Gartnere. Om Vinteren beskæftiges Pigerne med Haandarbejde og Drengene med Sløjd.

Hvad Belægningen angaar, har vi i lange Tider haft fuldt Hus og maa desværre ogsaa Gang paa Gang sige Nej til hjælpeløse smaa, der banker paa.

Hjemmet er en selvejende Institution under den danske Methodistkirke og ledes af en Bestyrelse, som vælges af dennes Aarskonference. Bestyrelsen bestaar af Pastor Gaarde, Silkeborg (Formand), Pastor Petersen, Odense (Sekretær), Slagtermester Espeløv, Odense (Kasserer). De øvrige Bestyrelsesmedlemmer er Tømrermester Jensen, Gaardejer Hans Nielsen og Fru Pastor Biellstein, alle af Odense,

— et Medlem har Bestyrelsen mistet i den afdøde Fru Gros. Andersen, København. Ikke mindst har Pastor Gaarde nedlagt et stort og uegenlystigt Arbejde for »Aaløkkegaard«.

Hjemmets væsentligste Indtægter er Plejepengene for Børnene, Statstilskud og som de øvrige af Kirkens Børnehjem Andel i »Foraarsblomsten«.

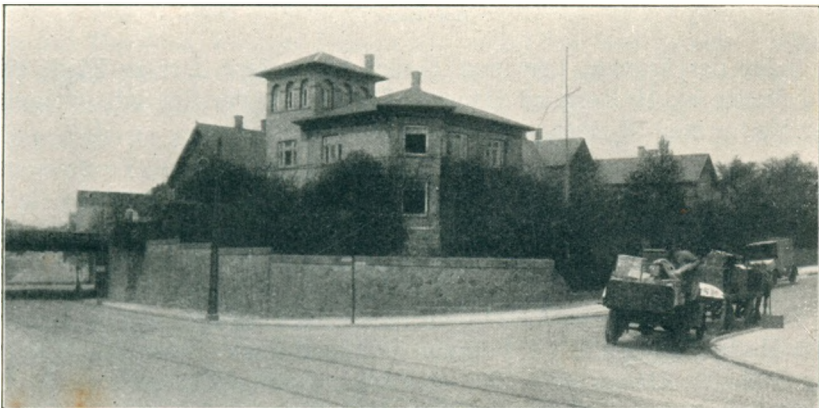
Vi er glade ved at kunne være med i Arbejdet for at hjælpe ulykkeligt stillede Børn, og medens vi takker for vort gode Hjem og dagligt beder om Guds rige Velsignelse over Gerningen, lader vi denne Tak og Bøn blive fælles for al Børnehjemsvirksomhed i vort Land.

Carl Petersen.

CENTRALMISSIONENS BØRNEHJEM „FORAARS- BLOMSTEN“

GERSONSVEJ 1 — HELLERUP

Børnehjemmet »Foraarsblomsten« begyndte sin Virksomhed i Oktober 1912, som Optagelsehjem for Børn, hvis Mødre paa Grund af Sygdom blev ude af Stand til at tage Vare paa dem. Hjemmet, der havde tilhuse i Stokhusgade 2, havde oprindelig kun Plads for 15 Børn. Ved en Udvidelse 1920 blev der skaffet Plads til ca. 15 flere. Men Bekvemmelighederne i Stokhusgade var stadig for indskrænkede og den store Trang til Plads gjorde yderligere Udvidelse nødvendig. I 1922 blev derfor det nuværende Hus, Gersonsvej 1, Hellerup, købt og indrettet som et i alle Henseender tidsmæssigt Hjem for 38 spæde Børn. Uden helt at have opgivet dets oprindelige Karakter ledes det dog nu hovedsageligt som almindeligt Børnehjem.

Centralmissionens Børnehjem „Foraarsblomsten“.

MØDRE- OG BØRNEHJEMMET „DEAR HOME“

SOPHIEVEJ 26 — HELLERUP

Hjemmet blev i April 1921 oprettet som Tilflugtsted for unge, ugifte Mødre, hvor de kan komme kort før Fødsel og forblive i nogle Maaneder sammen med deres Børn. Opholdet betales med 30 Kr. maanedlig

„Dear Home“.

foruden det Arbejde, den unge Moder kan udføre. Der er Plads til 16 Mødre og 16 Børn ad Gangen. Sidste Aar var der ialt optaget 60 Mødre med 58 Børn.

„BØRNEENES VEL“s OPTAGELSESHJEM

I ESBJERG

Selskabet »Børnenes Vel« i Esbjerg, der blev oprettet ved et offentligt Møde i Esbjerg den 4. Februar 1902 med Pastor Kaae som Taler og Indleder, etablerede i 1905 et mindre Optagelseshjem i en lejet Lejlighed, senere flyttedes der til en lejet Bygning. I 1912 oprettedes

der Optagelseshjem for Børn under 2 Aar i en anden lejet Bygning; begge Optagelseshjem blev samlet i lejet Bygning fra Maj 1905 og i Selskabets egen Bygning, Nørregade 91, fra 1. Juli 1916, hvor Hjemmet siden har virket, delt i 2 Afdelinger, 1 for Børn under 2 Aar, 1 for ældre Børn. Bygningerne er opført 1906 (Børneasyll) og 1916, ialt 11 Værelser, Areal 830 m², deraf bebygget 343 m², overbygget Areal til Legeplads. Den 27. Januar 1923 har Hjemmet faaet Anerkendelse med Frk. Jenny Carstensen som Leder og Plejemoder. Der er approberet

Esbjerg Optagelseshjem „Børnenes Vel“.

en Maksimumsbelægning af 30 Børn, deraf 10 indtil 2 Aar. I 1923 har Hjemmet haft 10.438 Forplejningsdage til en gennemsnitlig Udgift pr. Forplejningsdag af 2 Kr. 36 Øre, i 1924 henholdsvis 8213 og 2 Kr. 93 Øre og i 1925 9615 og 2 Kr. 36 Øre. Af de indlagte Børn har for 2000 à 2500 Dages Vedkommende Indlæggelsen været privat med nedsat Betaling, medens Resten har været for Værgeraadets eller Fattigvæsenets Regning. Derhos har der i de nævnte 3 Aar været ydet Beklædning til de for privat Regning indlagte Børn for mellem 400 og 600 Kr. aarlig. De skolepligtige Børn søger Kommunens Skoler, de mindre Børn beskæftiges dels ved Sandkasser i Gaarden og Tavle, dels ved at lære Smaasange. De større Børn lærer Lektier og læser Literatur. Hjemmet modtager ikke vanartede eller abnorme Børn, ej heller Børn over 14 Aar. Henvendelse om Optagelse sker til Forsørgelsesinspektør, exam. jur. Vedel Pedersen.

Esbjerg, Maj 1926.

Vedel Pedersen.

MARTHAHJEMMETS OPTAGELSESHJEM

Brohusgade 7, København N., er oprettet af Marthaforeningen i 1905. Det modtager baade Drengene og Piger i Alderen fra 2—14 Aar, og er særlig beregnet til midlertidig Optagelse af Børn fra Hjem, hvor Moderen paa Grund af Sygdom er ude af Stand til at pleje sine Børn og passe sit Hjem. Hjemmet har Plads til 16 Børn, og alle Pladser er

Fra Marthahjemmets Optagelseshjem.

i Reglen optaget, hvilket viser, at der i høj Grad er Trang for et saadant Hjem.

Hjemmets Forstanderinde er Søster S. Scheuer.

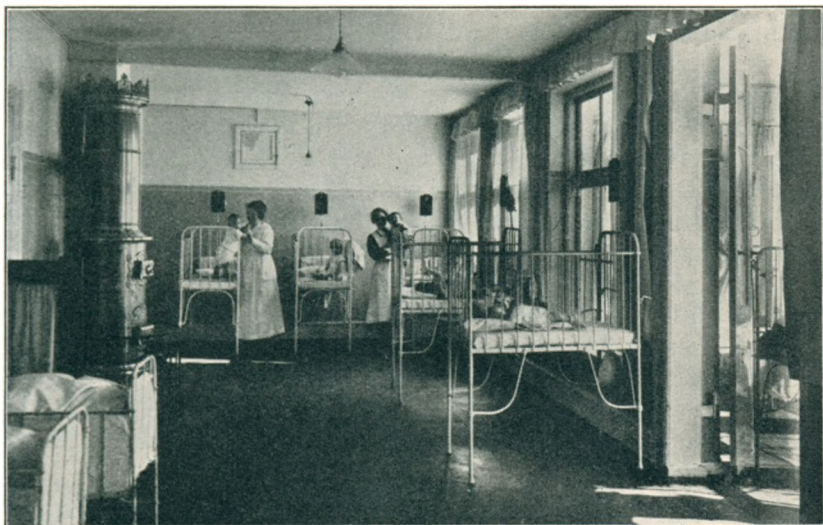
BØRNEHJEMMET „NATHANAEL“, BIRKERØD

I December 1906 modtog jeg mit første Plejebarn. Det var dengang min Tanke kun at have 5 Børn. Men det viste sig hurtigt, at Trangen til Hjem for spæde Børn var grumme stor, saa inden jeg saa mig om, havde jeg udvidet til 12.

Ønsket om at tage spæde Børn i Pleje havde levet i mig, siden jeg i 1900 var Sygeplejeelev og der saa, at de usleste og mest forsømte Børn, vi fik ind, altid var uægte fødte Børn, altsaa Plejebørn. Dengang var Loven om Tilsyn med Plejebørn endnu saa ny og Plejetilsynet saa lidt organiseret, at der var altfor mange af de ringeste Hjem, der havde Plejebørn, og de Resultater, jeg saa, var mer end triste. Af Hjem for spæde Børn var der dengang saa faa, at det kun

var en meget lille Del af de aarlig fødte hjemløse Spædbørn, de kunde rumme.

Let har Arbejdet ikke altid været, men jeg var ung nok, da jeg begyndte, til at møde Vanskelighederne, der vilde taarne sig op, med Hostrups: »Ikkun fremad, og fremad og aldrig forknyt, har til Maalet Du naaet, sætter straks Du et nyt.« Og Gud har vist, at han vedkendte sig min ungdommelige Frimodighed og Tillid til, at han var med i

Børnehjemmet „Nathanael“.

Arbejdet, saa jeg fra min lille fattige og ringe Begyndelse i Hillerød, under alt andet end bekvemme Forhold, nu har et tidssvarende Hjem her i Birkerød med Plads til 22 Børn.

Naar jeg ser tilbage paa Udviklingen i Spædbørnsplejen i de 26 Aar, siden jeg var Elev, saa ved jeg, at det er et Arbejde, der har Livskraft og Livsberettigelse, og naar jeg ser paa de 20 Aar, jeg har arbejdet med Børnehjem og lader dem passere Revy, et for et med Lys og Skygge, saa ved jeg, at jeg har faaet Del i det dejligste Arbejde i Verden.

Marie Beck.

KISTRUP BØRNEHJEM

Kistrup Børnehjem har kun i faar Aar, siden 1923, været talt med blandt Landets Børnehjem, men fra 1906 og indtil da var det Plejehjem, og ud derfra er gaaet ikke saa faa, som har gjort Hjemmets Forældre ægte Forældreglæde og Stolthed.

Hos Vejmand og Husmand Hans Peter Sørensen og Hustru Birthe i Kistrup kom ti Børn, hvoraf de seks lever. Da denne ret store Børneflokk var vokset op og kommet ud i Verden, paa den yngste nær, blev der saa tomt i Hjemmet, saa mange tomme Pladser. Og da der saa en Dag i Avisen søgtes om Plads til en lille Dreng, syntes de, at her var da en Mulighed for at faa en af de tomme Pladser optaget. Drengen kom, og den gamle Historie kom, Moderen holdt op med at betale. Der gik nogle Maaneder, og det oplystes, at Frederiksberg var Forsørgelseskommunen. Nu kom da saa igen Plejelønnen, men tillige kom der Inspektør. En rar Mand, som kom flot kørende, men som ikke kunde betale den Plejeløn, man ønskede. Det var ikke store Summer, det drejede sig om, men det begyndte at true med, at Drengen saa skulde tages fra Hjemmet. Da bad Plejeforældrene, om de saa ved at beholde Drengen vederlagsfrit maatte faa Ret til at beholde ham, faa Sikkerhed for, at hverken Moderen eller Forsørgelseskommunen kunde komme og tage ham. Da løstes Knuden, Inspektøren kunde ikke alene give den ønskede Plejeløn, men han bad dem tage flere Børn og stadig flere. Der blev saa i det gamle Hus indrettet flere Soveværelser, og der taltes i Aarenes Løb ofte om at bygge og søge Anerkendelse som Børnehjem. Det strandede dog stadig paa dels, at Hjemmets Ledere var ved at blive til Aars, og ikke havde Mod til saa store Forandringer, og dels at Hjemmet var et Fæstehus, under Stamhuset Sandholt.

I 1921 indtraf dog en Forandring. En Søn og Svigerdatter, det nuværende Forstanderpar, Karl og Karen Sørensen, kom hjem og overtog Landbrug saavel som Børnehjem. Da Hjemmet nu skulde give

Kistrup Børnehjem.

Plads til en Familie til, blev Nybygningen en Nødvendighed. Og i Sommeren 1921 opførtes da ved Støtte af Stamhusbesidder Lund, Sandholt, den Bygning, som gjorde, at Hjemmet i 1923, den 7. Marts, kunde anerkendes af Staten til at modtage ti Børn i Alderen fra to til fjorten Aar. I Øjeblikket findes 9 fra Frederiksberg Kommune og 1 fra Øster Hæsinge.

Hjemmet, som før var Fæstehus og kun havde et Jordtilliggende af 3 Tdr. Land, er overgaaet til Forstanderens Eje, og der er købt mere Jord til, saa Landbruget nu er paa 17 Tdr. Land.

Og her færdes Børnene frit om og følger Fader og Moder i Stue og Stald og Have og Mark og hjælper til efter Evne, hvor de kan, og her er Plads, og god Plads, til at lære Børnene at omgaas alt levende med Forstaaelse og Kærlighed, saavel Planter som Dyr, og her er de til megen Gavn og særlig til megen Glæde.

Karl Sørensen.

RANDERS BØRNEHJEM „CHRISTIANSBORG“

ejes af Selskabet »Børnenes Vel«, Randers. Denne Forening stiftedes den 20. Januar 1903 for at gøre Vel mod trængende Børn.

1906 købte Selskabet Bygningerne af Gaarden »Christiansborg«, som ligger ca. 1½ km fra Byens Centrum i en gammel 2 Tdr. stor Have og med smuk Udsigt ud over Randers Fjord og det store Engdrag, der grænser op dertil.

Randers Børnehjem „Christiansborg“.

I Stuebygningen begyndte Randers Børnehjem den 1. Juni 1906 sin Virksomhed med Plads til 35 Børn, Drengene og Piger, i Alderen fra 2 til 14 Aar. Bygningen har gennem de 20 Aar undergaaet en gennemgribende Forandring og Modernisering, saa hvert Rum fra Kælder til Kvist paa den mest praktiske Maade er taget i Brug. I Hjemmet findes nu alle moderne Bekvemmeligheder, saasom Vand, Gas, Elektricitet, W. C. og Centralvarme.

Trods dette, at det er statsanerkendt, bliver som Regel kun ca. $\frac{1}{3}$ af Pladserne besat af Værgeraadsbørn, medens de $\frac{2}{3}$ med faa private Anbringelsers Undtagelser besættes af Randers Kommunes Børn. Der findes ingen Skole paa Hjemmet, men Børnene gaar i Kommuneskolerne.

Om Sommeren beskæftiges Børnene i Haven, og i Særdeleshed i de foran Hjemmet liggende 20 Børnehaver.

Da Børnene jo i Skolen faar Undervisning i Sløjd, drives der ikke nævneværdig Husflid paa Hjemmet, kun nogen Fritidssyssel om Vinteraftenerne, mest Udsavningsarbejde.

Juli Maaned, Feriemaaned, tilbringer alle Børnene i Børnehjemmet i 1921 erhvervede Sommerhus ved Mogenstrup Strand.

Hjemmet blev de første Aar bestyret henholdsvis af Frk. Oline Jensen, N. K. Thomasen og E. Jepsen indtil Slutningen af 1913, da det nuværende Lederpar, N. Hansen og Hustru, overtog det.

N. Hansen.

STRUER OPTAGELSESHJEM

Tæt op til Struer Købstad ved Venø Bugt ligger Ringkøbing Amts Plejehjemsforenings Optagelses- og Iagttagelsehjem, med Struer By bag sig og Limfjorden med dens mørkeblaa Vande foran, med Udsigt mod Syd til Kvistrup og Volstrup Skove, mod Øst Vinderup By og Salling Land, som mørk og majestætisk hæver sig over Fjorden, og mod Nord Venø, den store Torsk, som den fra gammel Tid kaldes, med Halen mod Struer og det store Gab, som snappende efter den nordenfor liggende Ø, Jegindø. Det kan siges at være et baade smukt og praktisk Sted, Plejehjemsforeningen har fundet for sit Hjem, som byggedes Aaret 1906 og indviedes den 21. September samme Aar. Sjælen i Arbejdet for at faa Hjemmet oprettet var Foreningens utrættelige Formand, Kancelliraad Cramer, Ringkøbing, som fra 1904 til 1915 var dets Formand; i 1915 overtoges Formandshvervet af Kredittforeningsdirektør Troensegaard, Ringkøbing, som har været Foreningens Formand siden. Da Hjemmet begyndte i 1906, overdroges den daglige Ledelse til Magnus Knudsen Grønne og Hustru Jenny Kirstine, født Hounisen, som endnu forestaar Hjemmet.

Der begyndtes med Plads til 14 Børn, men allerede i 1908 blev der udvidet til 19 Børn og i 1916 blev paa Initiativ af Kreditforeningsdirektør Troensegaard bygget en selvstændig Spædbørnsafdeling med en særlig Plejemoder Frk. Marie Hounisen. Hjemmet fik med denne Udvidelse det nødvendige Skolelokale, saadan at Børnenes Skoleundervisning paa en tilfredsstillende Maade kunde foregaa i Hjemmet. 1919 og 1924 er Hjemmet yderligere udvidet for endnu bedre at svare til Tidens Krav. Til Hjemmet hører cirka 4 Tønder

Struer Optagelseshjem.

Land, som til dels er Have og Legeplads o. s. v. Et lejet Jordstykke, ca. 10 Tønder Land, drives som Landbrug og giver god Beskæftigelse til en Del af de mange Børn, som i Aarenes Løb har været i Hjemmet. Der har ialt været optaget 737 Børn, 388 Drengene og 349 Piger, hvoraf mange er udgaaet i gode Plejehjem i Ringkøbing Amt, ikke faa er i Aarenes Løb konfirmeret fra Optagelseshjemmet og udgaaet i Tjeneste og Lære, disse Børn har stadig fundet tilbage til Hjemmet og har været glade for det.

Med den økonomiske Side har det gaaet noget op og ned, eftersom Forholdene har stillet sig. I 1915 var Hjemmet uden Gæld, i 1926 kan siges det samme, dette skyldes i særlig Grad den Offervilje og Sympati, Plejehjemsforeningen har nydt i Ringkøbing Amt, hvis Befolkning paa forskellig Vis har støttet Foreningen med sine Gaver. Amt, Kommuner og private har villig rakt Haand til Støtte for Foreningens Virksomhed, ligesom ogsaa Staten har ydet sit Tilskud. Foreningen ejer enkelte Legater, hvoraf skal nævnes Frk. Mathilde Tranbergs paa 25,000 Kr., som fortrinsvis uddeles til kirtelsvage Børns Badeophold, som foregaaer fra Optagelseshjemmet. Sommermaanederne bruges flittig til Bade og Friluftsliv, der soppes og fiskes

Dagen lang og mange er de Børn, som i disse Sommermaaneder blev brunede og styrkede og drog bort, medbringende en god Portion Sundhed mere, end da de kom.

Foreningens Bestyrelse er: Kreditforeningsdirektør Troensegaard, Ringkøbing, Formand. Købmand Stenggaard, Herning, Næstformand. Kredslæge Busch, Tarm. Gaardejer P. Hedegaard R. af D., Borbjerg. Gdr. I. M. Jensen, Snebjerg. Landstingsmand Rasmussen Byskov, N. Nissum. Frimenighedspræst Morten Larsen, Holstebro. Lærer Aas, No. og Gdr. Anders Thomsen, Aadum.

Drejens Optagelseshjem.

DREJENS OPTAGELSESHJEM VED KOLDING FJORD

Drejens Optagelseshjem oprettedes og ejes af Vejle Amts Plejehjemsforening og Selskaberne »Børnenes Vel« i Vejle, Fredericia og Kolding.

Hjemmet er den 9. Juli 1923 statsanerkendt som Optagelses- og Iagttagelseshjem med Plads til 40 Børn, Alder 2—14 Aar. Hjemmets Bestyrelse er Lærer Klausen, Kolding, Formand. Rentier K. Konradsen, Næstformand. Fru Daugaard Hansen, Forsørgelsesinspektør Larsen, Fredericia, og Borgmester Jacobsen, Vejle.

Forespørgsler angaaende Børns Optagelse paa Hjemmet rettes til dets Forstander. Der modtages Børn fra Værgeraad, Fattigvæsen og Private.

Postadresse: Kolding: Telefon Nr. Bjært 26.

Drejens Optagelseshjem oprettedes 1907 og er et af Landets ældste Optagelseshjem. Der har siden dets Oprettelse været optaget ca. 700 Børn.

Hjemmet er gentagne Gange blevet udvidet, den sidste og mest gennemgribende Udvidelse fortoges Sommeren 1924, idet der udvidedes med 10 Pladser og indrettedes Skolelokale i Hjemmet.

Drejens Optagelseshjem pr. Kolding.

Niels Kjelstrup,
Forstander.

MØDRE- OG SPÆDBØRNSHJEMMET I ELEV

pr. Lystrup ligger ca. 12 km. fra Aarhus og ca. 3 km. fra Lystrup St. Det ligger højt og frit med frisk Luft og vid Udsigt over grønne Mar-

Mødre- og Spædbørnshjemmet Elev pr. Lystrup St.

ker og Skove til den ene Side og Aarhusbugten med Kalø Vig og Mols til den anden. Bygningerne, der i sin Tid har været brugt til Højskole, blev af Kvindehjælpen i Aarhus købt og indrettet til alm. Optagelseshjem for unge Piger. I 1921 omdannedes Hjemmet til Mødre- og Spædbørnshjem. Der er Plads til 25 unge, ugifte Mødre med deres Børn. En Betingelse for Optagelse er, at den unge Moder der kan komme flere Maaneder før Fødselen, er villig til at blive mindst et Aar sammen med Barnet paa Hjemmet. Vi modtager saavel unge Piger, der er undergivet Værgeraadsforsorg, som privat anbragte. For de sidstnævnte, der ikke er i Stand til at betale, er der nogle Fripladser.

I den Tid, den unge Kvinde opholder sig her, faar hun Undervisning i Barnepleje, alm. Husgerning, Madlavning, Syning, Vask og Strygning. Flere har faaet Uddannelse i Skrædersyning paa den Maade, at de har haft Ophold paa Hjemmet med deres Barn og saa om Dagen faaet Undervisning paa en Systue ved Lystrup St. for paa

den Maade at blive i Stand til at ernære sig selv og Barnet i Fremtiden.

Hjemmets vigtigste Formaal er ved Samlivet med Barnet at fremkalde Moderkærlighed og Ansvarsfølelse i den unge Moders Sind, og mange Gange har vi oplevet, at en meget letsindig Pige er bleven forvandlet til en alvorlig Kvinde, der ikke vil give Slip paa sit Barn, og som er villig til at bringe Ofre for at kunne beholde det hos sig. Andre, som ikke naar saa vidt, at de kan betroes Omsorgen for et lille Barn, eller som ikke er saa dygtige, at de kan forsørge et saadant, har vi faaet anbragt i Plads, og Barnet i Pleje. Enkelte, som paa Grund af deres store Ungdom eller andre Forhold ikke har Betingelser for at kunne klare sig ude i Livet endnu, er overgaaet til Ungdomshjem, i det sidste Aar dog kun 2 af vore 25 Elever.

Det daglige Liv former sig her paa lignende Maade som paa andre Optagelseshjem, med Arbejdstid og Fritid, med Pligtarbejde og smaa Fornøjelser, dog er det saadan, at Børnene giver Hjemmet et eget Præg, som ikke findes, hvor der kun er Voksne sammen, og som jo ogsaa gør, at vi om Søndagen og i Fritiden er mere bundne til Hjemmet end Tilfældet er paa andre Optagelseshjem, og derfor maa have flere indendørs Adspredelser. Et Lysbilledapparat har f. Eks. været en Kilde til mange fornøjelige Timer for os, ligeledes et Sangkor af Hjemmets Elever, ledet af Lærer Venning, Elevskole. Forskellige Foredrag, Bibeltimer, smaa Koncerter o. lign., som har været afholdt paa Hjemmet, har bidraget til at give de unge lidt mere Udsyn og højne deres Tankegang.

Else Madsen,
Forstanderinde.

KATHRINEBJERG UNGDOMSHJEM

som ligger paa Aarhus Mark, et Par Kilometer fra Byen, er det største af Kvindehjælpens 6 Hjem, indrettet til 45 unge Piger i Alderen 17—21 Aar.

Kvindehjælpens Arbejde paabegyndtes 6. Februar 1906 af Fru Stiftsprovstinde Schepelern, Viborg, som da var Præstekone i Aarhus, og en Diakonisse. Ved deres Nat- og Beværtningsmission kom disse to i Forbindelse med en Mængde unge Piger, der stod i Fare for at gaa til Bunds. Forfærdende mange af disse var ganske unge — saa unge, at Nødvendigheden af at skaffe dem et virkeligt Hjem, hvor de kunde være under Opdragelse og ordnede Forhold, hurtigt viste sig. Der oprettedes saa, efterhaanden som Arbejdet voksede, 4 Optagelseshjem, men Trangen til et Ungdomshjem, hvor man kunde fortsætte Arbejdet med de unge, der trængte dertil, blev stadig større. Men Fru Schepelern, der var og endnu er Sjælen i det store omfattende Arbejde, der er hendes Livsværk, vilde ikke bygge, før hun

havde Pengene dertil. Aarhus Byraad skænkede saa Byggegrunden, og ved en Landsindsamling indkom de fornødne Midler, og i Septem-ber 1914 indviedes Hjemmet, der med sine imponerende Bygninger ligger smukt paa Kathrinebjerg Høj, efter hvilken det har Navn.

Hjemmets første Forstanderinde blev Frk. Thyra Ræder, dets nu-værende Forstanderinde er Frk. Maja Tørsleff.

Kathrinebjerg Ungdomshjem, Aarhus.

Vore unge Piger uddannes i praktisk Arbejde af forskellig Art: Madlavning, Husgerning, Syning, Vævning, Vask og Havearbejde. Desuden faar de Undervisning i alm. Skolefag, Gymnastik og Sang. Det er forbavsende at se, hvorledes mange af dem retter sig ved at leve under gode, ordnede Forhold i den gode Landluft, og hvor deres Lyst til Arbejde udvikles, saa de lærer Arbejdets Glæde, som de ikke før i deres Liv har følt, at kende. Paa alle Arbejdspladser har vi dygtige, faguddannede Lærere.

Kvindehjælpens Arbejde drives paa Kristendommens Grund, da det er vor Overbevisning, at levende Kristendom er det eneste, der kan hjælpe vore unge til at leve et nyt Liv.

Viborg Stiftsprovstegaard, April 1926.

Marie Salomonsen,
Sekretær i Kvindehjælpen.

OPTAGELSESHJEMMET „BREIDABLIK“

I Efteraaret 1915 flyttedes Kvindehjælpens Optagelseshjem — som dengang var paa »Skovlund« i Viby Sogn — til »Breidablik« i Skaade Bakker ved Aarhus. Hjemmet havde hidtil ført en noget omflakkende Tilværelse, idet de lejede Lokaler, der havde været benyttede, efterhaanden viste sig at være uheldige til dette Brug baade hvad Plads og Beliggenhed angik. Først en Villa i Hasle, senere Aabygaard og

Optagelseshjemmet „Breidablik“.

sidst Skovlund i Viby. Det var derfor med stor Glæde, at vi tog vort nye Hjem i Besiddelse. Beliggenheden er ideel nær Aarhusbugten og de yndige Skove i en af vort Lands smukkeste Egne. Paa Optagelseshjemmet er Plads til 25 unge Piger fra 12 til 16 Aars Alderen. Der findes Skole paa Hjemmet, hvor de skolepligtige Børn faar Undervisning hele Aaret rundt og de konfirmerede i Vinterhalvaaret. Til Hjemmet hører et Stykke Jord paa tre à fire Tdr. Land, der dyrkes med Kartofler og Køkkenurter og giver en udmærket Friluftsbeskæftigelse i Foraars- og Sommertiden til Gavn og Glæde for de unge.

Breidablik, den 23. April 1926.

S. Andreassen,
Forstanderinde.

SINKEHJEMMET VED KATHRINEBJERG

AARHUS

tilhører Kvindehjælpens i Aarhus. Det er indrettet til at modtage 7 unge Piger, som er undergivet mental Observation, eller som venter paa Anbringelse paa Aandssvageanstalt. Disse unge med smaa Evner har ofte svært ved at begaa sig paa et større Hjem, og man kan

ogsaa paa et Hjem, hvor Elevantallet ikke er større end her, i langt højere Grad beskæftige sig med den enkelte.

Om Sommeren er de unges vigtigste Beskæftigelse Havearbejde. Til Hjemmet hører en Td. Land Jord, og Pigerne har hver sin lille Have, som de har megen Glæde af at passe. Eleverne beskæftiges desuden med Rengøring, Reparation af deres eget Tøj og Linnedsyning, hvortil nogle naar at blive ret flinke. En Del nydelige smaa Bastarbejder laver de unge ogsaa. — Hos nogle af dem vækkes Lysten til

Sinkehjemmet.

og Interessen for Arbejdet efterhaanden, saa de kan gøre gode Fremskridt i Forhold til deres Evner. Saaledes er f. Eks. to af de unge naaet saa vidt, at vi nu til Maj kan sende dem ud i Plads, hvor vi haaber, de skal kunne klare sig selv.

Hjemmets Forstanderinde er Frk. Sofie Andersen.

Viborg Stiftsprovstegaard, April 1926.

Marie Salomonsen,
Sekretær i Kvindehjælpen.

VIBY OPTAGELSESHJEM,

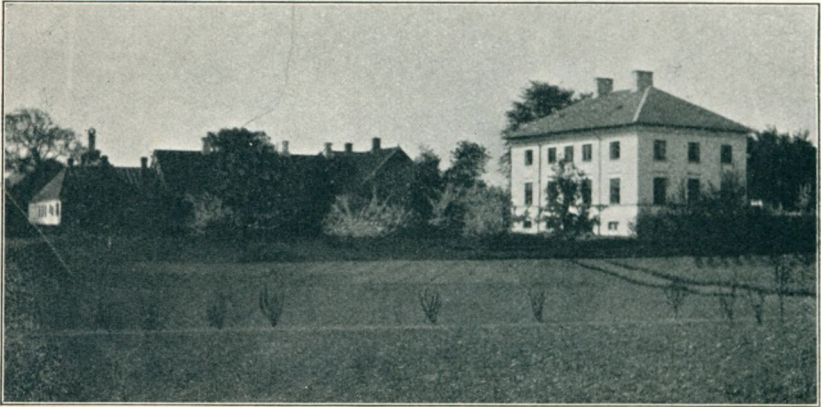
der tilhører Kvindehjælpen i Aarhus, flyttedes i 1921 fra Optagelseshjemmet i Elev til det tidligere Optagelseshjem »Sichar« i Viby, som Kvindehjælpen købte af Diakonissestiftelsen.

Elevantallet har hidtil været 30, men ved en nylig foretaget Ombygning, hvorved der er opnaaet en betydelig Forbedring af Hjem-

mets Indretning, har vi maattet nedsætte Elevantallet til 25. Alle Eleverne har Eneværelser.

Til Hjemmet hører et Landbrug paa ca. 20 Tdr. Land, der drives af en Bestyrer. Da Avlsbygningen og Vaskeriet brændte for et Par Aar siden, fik vi opført en god og velindrettet Avlsbygning, ligesom Vaskeri- og Strygestueforholdene blev betydeligt udbedrede.

Foruden vor dejlige, store Have hører til Hjemmet et Stk. Eng, hvor vi om Sommeren tilbringer al vor Fritid. Der leges, holdes Middagshvil, og naar Vejret tillader det, indtager vi ogsaa vore Maaltider

Viby Optagelseshjems Hus med Sovestuer, i Baggrunden ses Hovedbygningen.

derude. Sidste Sommer maatte vi kun 3 Gange ty ind i Spisesalen og spise til Middag paa Grund af daarligt Vejr.

Eleverne, der er inddelt i Hold, undervises i Husholdning, Vask, Rengøring, Syning og Havearbejde. Paa Systuen bliver alt Hjemmets Tøj syet, ligesom de unge lærer at lappe og stoppe og sy deres eget Tøj. De lærer ogsaa finere Linnedsyning, og mange af dem naar langt paa det Omraade.

Den udmærkede Forbindelse, vi har med Aarhus, gør det muligt for os ofte at tage de unge ind til Møder, Foredrag, Kirkekoncerter og lignende.

Mariane Friis, der i 10 Aar har været i Kvindehjælpens Arbejde, fratraadte paa Grund af Giftermaal som Hjemmets Forstanderinde fra 1. April 1926.

Fra 1. Maj har Kvindehjælpens Bestyrelse antaget Sygeplejerske Frk. Else Ditzel som Hjemmets Forstanderinde.

Johanne Louise Friis,
kst. Forstanderinde.

GENNER PIGEHEJEM

Det tidligere Sommer- og Rekreationshjem for Diakonisser fra Flensborg, »Elim«, der ligger mellem Aabenraa og Haderslev lige ved Genner Bugt og nær Knivsbjerg-Monumentet, blev den 5. Oktober 1921 efter en hel Del Om- og Tilbygning aabnet af Kvindehjælpen i Aarhus som Opdragelseshjem for unge Piger. Hjemmet ligger meget smukt, ca. 75—80 mtr. over Vandfladen, omgivet af Skov med

„Hall“ paa Genner Pigeheim.

herlig Udsigt ud over Genner Bugt til Als og over Lillebælt til Fyn.

Oprindelig var Normeringsantallet af Elever 25, men er nu 28. Hver Elev har sin sollyse, hyggelige, lille Stue, kun paa tre større Stuer maa der lægges to sammen. Der gives fagmæssig Undervisning i Madlavning, Bagning, Rengøring, Vask, Strykning, Kjole- og Linnedsyning, Lapning, Stopning og finere Haandarbejde. Endvidere holdes der Skole i Vinterhalvaaret, hvor der undervises i alle elementære Skolefag. Hver Dag i Vinterhalvaaret med Undtagelse af Lørdag og Søndag faar Eleverne en Times Gymnastik. Om Sommeren leves der et herligt Friluft- og Badeliv, al den Tid der kan faas tilovers fra Arbejdet.

Vor Erfaring her er, at de skønne Omgivelser, de unge lever i, indvirker stærkt paa dem til det gode, deres Sind bliver aabent og modtageligt for gode og skønne Indtryk. De allerfleste har Sans for Naturen.

Vi ønsker at uddanne de unge til at blive flinke i Huset, baade som

Tjenestepiger og senere som Husmødre. Men vort første og største Ønske er dog dette, gennem Livet her at lade dem et faa lille Indtryk af, hvad Kristendom er, og hvad den formaar.

Dorothea Rasmussen.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMET „STENGAARDEN“ PR. LYNGBY

Hjemmet ejes af Foreningen Fængselshjælpen; det blev oprettet 1. Marts 1907 i en Villa i Herløv med Plads til 8 Dreng; i Foraaret 1908 flyttedes til en lejet Villa i Glostrup. I Aaret 1921 købte Fængselshjælpen den smukke og velindrettede Ejendom »Stengaarden«, hvor der blev Plads til 14 Dreng i Alderen 14 til 21 Aar. I Maj 1923 blev Hjemmet anerkendt som Optagelses- og Iagttagelseshjem til Modtagelse af Værgeraadsbørn.

Eleverne beskæftiges om Sommeren ved Gartneri — 4 Tdr. Land — og om Vinteren ved forskelligt Husflidsarbejde som Kuffertmageri, Kurvefletning, Børstenbinderi m. m. Efter at en gammel Udlænge i 1921 var brændt, blev der i 1924 opført en ny Bygning, som bl. a. rummer et stort lyst Værksted. I Vintertiden benyttes Eftermiddagstimerne til Undervisning i elementære Skolefag. Gymnastik drives om Vinteren i Kommuneskolens Gymnastiksal.

Hjemmets Elever kommer fra alle Egne af Landet, anbragt af Fængselshjælpen eller Værgeraad, for herfra efter en kort Tids Ophold at overgaa til Ungdomshjem eller under private Forhold. I Aaret

Optagelses- og iagttagelseshjemmet „Stengaarden“.

1925—26 var her paa Hjemmet anbragt 52 Dreng, hvoraf 8 overgik til Ungdomshjem, 3 til Aandssvage-Forsorg og de øvrige afgik i Lære, med Hyre eller ved Landbrug.

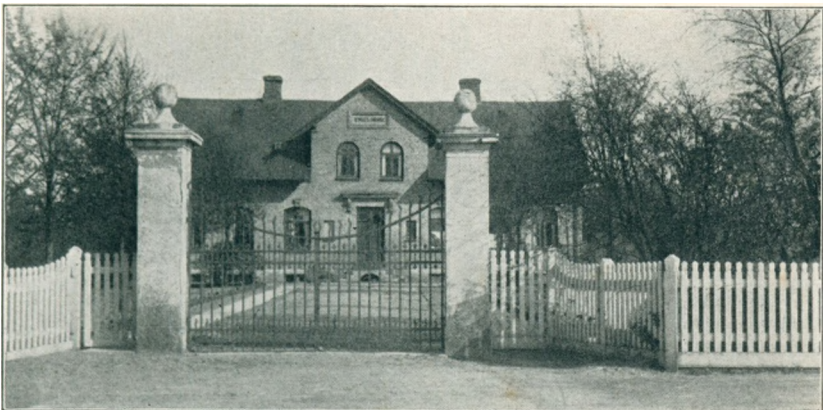
De fleste af vore unge gaar det godt, de passer deres Arbejde, og ved Højtiderne, naar de har fri, er det en stor Opmuntring at se dem her paa Besøg som dygtige unge Mennesker, der er kommet godt i Gang og med fast Vilje stræber frem mod det Maal, hver enkelt har sat sig.

Ved Hjemmet er foruden Forstander og Hustru ansat 1 Lærer til Hjælp i Fritiden og ved Undervisningen, 1 Assistent som praktisk Medhjælper, samt 1 Husjomfru.

Siden 1921 har Hjemmet været ledet af Forstander P. Brummerstedt-Hansen.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMET „ENGELSBORG“

ligger paa Bagsværdsvej, 10 Minutters Gang fra Lyngby St. Det oprettedes i 1907 af Foreningen Fængselshjælpen, der stadig ejer Hjemmet, som er beregnet til 20 vanskelige unge Piger i en Alder af 14—21 Aar, der anbringes af Fængselshjælpen, Værgeraadene Landet over og Politiet. Opholdstiden varierer mellem 3 og 9 Maaneder, undertiden længere, og Eleverne opøves i almindelig Husgerning, Madlavning, Vask og Strygning samt forskelligt Haandarbejde og om Sommeren tillige i Havearbejde. I Vinter har Hjemmet faaet Lov at benytte den nærliggende Kommuneskoles Gymnastiksal 3 Gange ugentlig, og en af Skolens Lærerinder leder her Undervisningen i

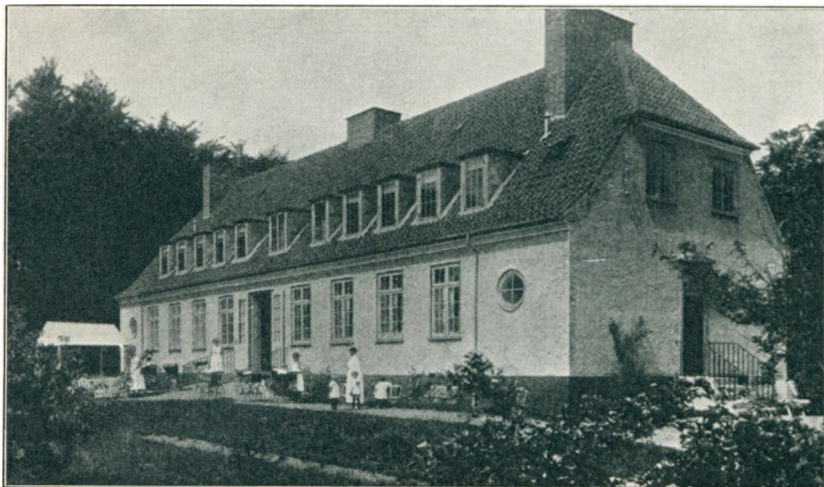
Optagelses- og iagttagelsehjemmet „Engelsborg“.

Gymnastik og Boldspil til stor Glæde for de fleste Elever, selv om adskillige til at begynde med er meget kritiske og synes, de er for voksne til saadan at lade sig kommandere. Det er jo i det hele taget en brat Overgang fra det frie ubundne Liv at komme herud, men for de flestes Vedkommende gaar det alligevel saadan, at de snart opdager, det er dog ganske rart at blive ledet og at lære noget, og Dagene gaar rask for dem med regelmæssigt Arbejde, noget kun de færreste er vant til.

Stort Resultat kan der selvfølgelig ikke ventes af Opholdet paa et Optagelseshjem, men Ungdomshjemmene kan forhaabentligt mærke, der er gjort et grundlæggende Arbejde. Ogsaa en Del af vore unge, særlig dem der staar under Fængselshjælpens Tilsyn, anbringes i Plads efter et Ophold her. Det er forbavsende, saa de kan rette sig i Løbet af kort Tid, naar de tages bort fra de Forhold, de levede under, og naar de saa kommer til gode Mennesker, hvor kun Principalen kender deres Fortid, klarer de sig ofte rigtig godt, og de er som Regel meget taknemmelige baade over Opholdet her, og over alt det gode Tøj, de sendes ud med.

OPTAGELSESHJEMMET I FREDENSBORG FOR PIGER OG SPÆDE BØRN

Hjemmet blev oprettet i 1907 af nu afdøde Slotspræst Kissmeyer, som da var Formand for Frederiksborg Amts Plejehjemsforening. Hjemmet begyndte under smaa Forhold, en lejet Lejlighed med tre

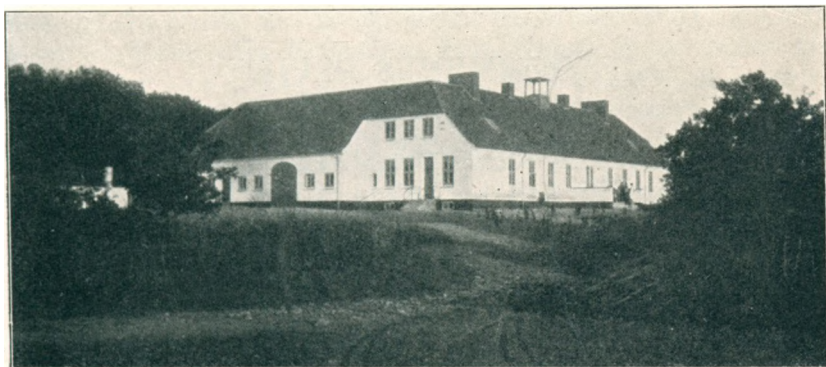
Optagelseshjemmet i Fredensborg for Piger og spæde Børn.

Værelser dannede Rammen om det første Optagelseshjem, som havde Plads til 4 større og 2 mindre Børn. Tre Maaneder senere lejede Foreningen en Ejendom ved Lunden, som senere blev betydelig udvidet, og som tilsidst afgav Plads til 24 Børn. Den blev dog ogsaa for lille, og i 1920 byggede de tre Foreninger, som senere blev Medejere af Hjemmet, den nye Bygning, som tilfredsstillende moderne hygiejniske Krav. Her er Plads til 25 større Børn fra 2 til 12 Aar og til 15 spæde. Hjemmet er næsten altid fuldt belagt. De skolepligtige Børn søger Byens Almueskole og min Opfattelse er, at det er et stort Gode for Børnene at færdes sammen med andre Børn. De store Piger beskæftiges med og oplæres i Husgerning, derunder Vask, Madlavning, Syning, Havearbejde og for de ældstes Vedkommende i Barnepleje, samt Sang, som alle de større Børn deltager i, saa vi har et rigtig godt Sangkor. Saa vidt muligt anbringes de store Piger i Pladser og helst i Hjemmets Nærhed, saa jeg kan føre Tilsyn med dem, og de kan have deres Tilhold her i deres Fritid.

G. Petersen.

DRENGE-OPTAGELSESHJEMMET, FREDENSBORG

Formand for Hjemmet er Provst Ræbild, Nøddebo pr. Fredensborg. Leder af Hjemmet: Forstander Hans Hansen og Hustru. Hjemmet er opført 1920 af de nordsjællandske Plejehjemsforeninger, der bestaar af Frederiksborg Amts og Københavns Amts Plejehjemsforeninger og Selskabet »Børnenes Vel«, Helsingør. Det modtager Drengene fra 5—18 Aars Alderen og har Plads til 15, er godt og praktisk indrettet med indlagt Lys og Vand. Et Jordareal paa ca. 10 ha blev tilligemed Byggegrunden vederlagsfrit overdraget nævnte Plejehjemsfor-

Drenge-Optagelseshjemmet, Fredensborg.

eninger af Staten og laa, indtil Hjemmet blev bygget, uopdyrket hen i Krat, Moser og Eng. Af denne Jord er nu 3 ha. udlagt til Frugthave og Anlæg. Frugthaven bestaar af ca. 300 Frugttræer, hovedsagelig Æbler, plus flere Hundrede Buske. Ca. 2 ha. ligger endnu uopdyrket, medens Resten 5 ha. drives som almindeligt Landbrug. Endvidere er forpagtet 5 ha, hvoraf dog kun 1½ kan dyrkes. Drengene hjælper til med alt Arbejde i Stald, Mark og Have, Fyldning af Moser, Indvin-
ding af nyt Land, Anlæg af nye Veje og Gange o. s. v. Endvidere er ved Drengenes Hjælp anlagt en meget smuk Vej fra Byen og gennem den lille Skov, Kovangen, ned til Hjemmet.

Den Slags Pionerarbejder er Drengene altid stærkt optaget af, de ser Frugten af deres Arbejde næsten pr. omgaaende.

I Stalden har hver Dreng skiftevis sit bestemte Arbejde at udføre. Besætningen bestaar af: 2 Heste, 3 Køer, et Par Kvier, nogle Kalve og Svin, samt Fjerkræ.

Om Vinteren og i Tilfælde af daarligt Vejr beskæftiges Drengene paa Værkstedet ved forskelligt Husflid.

Hjemmet ligger ret isoleret, uden at dog Afstanden fra Byen betyder noget (ca. 8 Minutters Gang). Det ligger omkranset af Skov og Sø med en dejlig Udsigt til Nøddebo over Esrom Sø og den store Grib Skov i Baggrunden, ret en idyllisk Plet med god Tumbleplads og frisk Luft for alle. Om Sommeren foretages en Masse Udflugter mest til Fods rundt omkring i de herlige nordsjællandske Skove, enkelte Ture med Jernbanen eller Biler, men da gaar Turen gerne til Havet.

Vi haaber, Hjemmet her med den smukke ydre Ramme, med det kønne Landskab lige ind paa Livet, hvor man saa vender Øjet, maa være med til at præge de Børn og unge, som kommer her — kort eller længe. Ligeledes haaber vi, at Livet inden Døre, Samlivet med Drengene, maa harmonere med alt det ydre kønne. *H. Hansen.*

„BØRNENES PLEJE“

ODENSE

Selskabet »Børnenes Pleje«s Optagelseshjem for spæde Børn er oprettet 1. November 1907. Det findes i en Villa, Enghavevej 37. Det er bestemt til 10 Børn indtil 2 Aar gamle; det er stadig optaget og har ofte 11 eller 12 Børn, da det er vanskeligt at finde Plads til alle de hjemløse smaa. Forstanderinde siden 1. August 1911: Fru M. Hansen.

Selskabet »Børnenes Pleje«s Optagelseshjem, »Børnehusly«, for Børn i Alderen 2—14 Aar, særlig under Sygdom i deres Hjem, oprettet

„Børnenes Pleje“, Odense.

1. Januar 1908. Det findes i en Villa, Kastanievej 24. Det er bestemt til 10 Børn, men det har tit færre, tit flere, Tilgangen er ikke saa regelmæssig. Forstanderinde siden Oprettelsen: Fru Rose.

„MØDREHJEMMET I VALBY“

Da Fru Eva Moltesen skrev sin Artikel »Delt Ansvar« i Dansk Tidsskrift — Efteraaret 1903, gav hun Ord til mange Kvinders Tanker. Vi var mange, der dengang, hvor Kvinder endnu maatte tilkæmpe sig deres Ret paa de fleste Omraader, sørgede over den Uret, den »faldne Kvinde« led. To om Brøden, men hun alene om Byrden og Skammen, og det eneste, der kunde hjælpe og forsone: B a r n e t, blev taget fra hende, eller Forholdene tvang hende til at skilles fra det. Og Barnet? ja, end ikke Moderen fik det Lov til at beholde; kastet ud blandt Fremmede døjede de smaa Menneskebørn ofte meget ondt; de manglede en Moders Omsorg og Pleje i den Tid, hvor de mest trængte dertil.

Det var saadanne Tanker, der bevægede den Kreds af Damer, der i Foraaret 1906 paa Fru Geislers Initiativ traadte sammen for at raade Bod paa denne Samfundsbrøst ved at søge at danne et Hjem, hvor Moder og Barn kunde blive sammen det første Aar efter Fødslen. Dog mente vi at maatte begrænse vor Hjælp til de første Gang fødende Kvinder, i hvis Rækker de bedragne Piger findes, og hvor de stør-

ste Muligheder for Genrejsning er til Stede. Man valgte mig til Formand for Bestyrelsen.

Modige var vi! Ingen af os raadede over Kapital; et Tilsagn om 2000 Kr. fra Dr. Gudmund Schütte var alt, hvad vi havde at bygge paa; men vi ejede en glødende Tro paa, at vi gjorde, hvad vi skulde og maatte. »Begynd blot, saa gaar det,« sagde daværende Borgmester Jakoby til mig. Det gjorde vi — og det gik! 2 ledige Lejligheder paa Gl. Jernbanevej, hver paa 5 Værelser, blev slaaet sammen, Hjemmet blev monteret for indsamlede Penge, de to første Mødre var kommen, og den 17. Januar 1907 aabnede vi »Mødrehjemmet« ved en lille Højtidelighed. Mødrenes og Børnenes Antal forøgedes hurtigt til 15. Nu gjaldt det om at skaffe det daglige Brød til de mange Munde. Vi var straks paa det rene med, at et saadant Hjem maatte bygges paa »Hjælp til Selvhjælp«, og vi prøvede os frem. Vi lod Mødrene strikke paa Maskine, maske, sy Sække og Linned, rulle Cigarer o. s. v., men bestandig viste det sig, at Fortjenesten, saa længe de var uøvede, var for ringe, og naar Øvelsen kom, var Aaret udløbet. Saa sendte vi Mødre ud paa Dagarbejde ved Husgerning e. lign.; men Ammetiderne skulde passes, og Børnene skulde pusles om Aftenen til rette Tid; Vanskelighederne var for store! Vor første Forstanderinde, Frk. Manning, arbejde med stor Energi, Dygtighed og Opofrelse i disse første Aar, og med hendes ualmindelige økonomiske Sans lykkedes det virkelig at holde Hjemmet oven Vande. Det var forunderlig rige Aar; Vanskelighederne uddybede Bønnen, og hver Dag bragte ny Velsignelse. Vi oplevede Elias' Under: Krukken blev ikke tom! og selv de første Aar endte uden Underskud.

Men mere og mere føleligt blev det, at vi manglede et Sted, hvor de mange Smaabørn kunde faa frisk Luft. Ganske vist indrettede vi Hylde paa vor Altan, som vi anbragte dem paa, men det var dog et daarligt Surrogat for en Have, og uden en saadan kunde vi heller ikke søge Plejebørnstilladelse, hvorved vi kun kunde finde den naturligeste Arbejdsmark for et Hjem som vort. Det var for dyrt for os at leje en Villa, og da derfor en gammel Gaard, »Bekkersgaard«, paa Gl. Køge-landevej var tilleje for en rimelig Leje, flyttede vi Hjemmet derud i 1910. Der var skyggefuld Have og rummelige Værelser; dette skaffede os den attraaede Plejebørnstilladelse, hvorved Hjemmet rykkede ind i rolige Arbejdskaar.

Kort efter giftede Frk. Manning sig og dannede sit eget Hjem.

Den vanskelige Gerning med at vejlede Mødrene og have Ansvar for Børnene havde hun taget op som sin egen under stor Selvhengivelse og for en ringe Løn; hvor kunde vi finde hendes Eftermand? Men alle vore Bekymringer forstummede i det Øjeblik, Frk. Paula Wendt — vor nuværende Forstanderinde — stod i min Stue. Et Blik

paa hendes rolige, klare Ansigt var nok til at se, at den rette var bleven os sendt. Samtidig og paa samme Maade fik vi vor trofaste Medhjælperinde, Frk. Anna Poulsen. Under deres kærlige, kloge og dygtige Ledelse er Mødrehjemmet ret bleven det, det nu er: et Sted, hvor der er godt at være.

I fem Aar havde vi til Huse paa Bekkersgaard; men den gamle Gaard forfaldt mere og mere; dertil kom, at vi ingen Vaskehus — eller Kælder havde. Alt Vandet maatte bæres fra Posten i Gaarden til en gammel Vognport, hvor den store, daglige Vask foregik. Dette blev i Længden uholdbart; — og mere og mere brændende blev Ønsket om

„Mødrehjemmet i Valby“.

»eget Hus«. Atter vovede vi Springet ud i Mørket, — og atter blev vi hjulpne. Vor Ven, Overretssagfører — nu Stamhusbesidder i Norge, Weis-Rosencrone skaffede os en 1. Prioritet; 2. Prioriteten blev udstykket i Partialobligationer og afsat til Venner. Arkitekt Carl Fog indrettede og byggede vor Bolig paa de for os gunstigste Vilkaar; — hans eget Honorar var det mindst mulige, — og Ingeniør Svend Koch gav os Ingeniørarbejdet som Gave. 17. Januar 1916 indviede vi vort yndige, velindrettede Hjem! Det ligger nu derude paa Eschrichtsvej midt i sin Have og ser hyggeligt og indbydende ud med sine mange Kvistvinduer og de mange, smaa Vugger udenfor.

Hyggeligt er ogsaa Livet, der leves indenfor dets Mure. Børnene trives under deres Moders Pleje og »Plejemor«s kyndige Tilsyn; Mødrenes Glæde over Barnet vokser fra Dag til Dag og kun meget faa af de 250 Mødre, der har haft aarelangt Ophold hos os, skiller sig senere af med Barnet — hvor megen Møje det end maa koste hende at beholde det. Fredeligt og arbejdsomt tilbringes Dagene, og om Aftenen, naar Arbejdet er endt — og 30 spæde Børns Pleje giver Arbejde nok, — samles man om Sommeren til Leg i Haven, om Vinteren til Højt-

læsning og anden Hyggelighed. Dagen sluttes med en Andagt. Naar Mødrene saa ved Aarets Slutning forlader os med deres sunde, velplejede Børn, medbringer de mangen god Lærdom baade om Barnepleje og anden huslig Gerning, og at ogsaa den gode Paavirkning sætter Frugt udover Aaret, faar vi mangt et Bevis paa, naar de »gamle« Mødre Gang paa Gang søger derud i deres Fritid.

Saaledes er Livet paa »Mødrehjemmet i Valby« levet i Arbejdsomhed, Nøjsomhed og stor Sparsommelighed; bestandig fra Haanden i Munden. Men uden Tyngde af Gæld, og uden at vi nogensinde har tyet til Reklamen under nogen Skikkelse, har vi dog aldrig endnu manglet Brødet til de mange Munde. Vi har følt Velsignelsen over vor Gerning og derfor lyder Lovsangen i vore Hjerter, og vore Hænder folder sig i Tak til Gud og Mennesker.

Marie Ploug,
Bestyrelsens Formand.

BØRNEHJEMMET „HAABET“, FREDENSBORG

Hjemmet er oprettet 1907 og statsanerkendt 18. April s. A. Det var i Begyndelsen til Huse i lejede Lokalteter, indtil den nuværende Ejendom, »Florahøj«, beliggende ved Kongevejen i Fredensborgs umiddelbare Nærhed i 1909 blev købt og Børnehjemmet flyttet hertil og gjort til en selvejende Institution med en lokal Bestyrelse.

1917 var et særligt Mærkeaar i Hjemmets Historie, her blev da med Tilskud fra Staten opført en Tilbygning med Sovesale, Skolestue, Gymnastiksal, Badeværelse, Sløjd og Husflidslokaler og Lærerværelse; samme Aar blev Hjemmets Jordareal udvidet til 8 ha, og Elevantallet forøget til 40. I 1924 blev den gamle skrøbelige Hovedbygning afløst af en ny vel indrettet Bygning, hvori findes Drengenes Dagligstue og Spisestue, Køkken, Medhjælperværelser, Systue, Sygeværelse, Kontor og en Lejlighed paa 4 Værelser til Forstanderparret. Med en i dette Aar opført ny Staldbygning, hvori tillige er indrettet Vaskeri og Rullestue, er i Løbet af nogle Aar efterhaanden Rammen om Gerningen her fuldført. Disse Byggeaar har i særlig Grad været Arbejdsaar, hvor vi alle — baade Børn og voksne — trofast har hjulpet hverandre i Besværlighederne, og vi har faaet bekræftet noget af dette, at Vanskelighederne kun er til for at overvindes.

Fra Juni 1913 — da min Hustru og jeg overtog Ledelsen af Hjemmet — til November 1925 er udsendt 75 Dreng; 25 af disse er anbragt i Tjenestepladser paa Landet (5 er senere kommen i Lære, 1 ud at sejle og 1 forberedes til at komme paa Seminarium); 37 er blevet anbragt i Lære, deraf har 10 afbrudt Læren (4 af disse kom i Tjenestepads, 3 til Søs og 3 paa Ungdomshjem), 13 er endnu i Lære, og 14 er udlært og arbejder alle, saa vidt jeg ved, ved Faget; 9 er tilbagegivet

Forældrene; 2 er sendt ud at sejle; 1 paa Ungdomshjem og 1 paa Blindeinstitut, hvor han oplæres i Børstenbinderi. Det kan tilføjes, at det gaar godt med de allerfleste af de udsendte Elever, undertiden maa der jo, som det ses af ovenstaaende, prøves forskellige Ting, inden den rette Hylde findes. Meget afhænger jo ogsaa af de Hjem, Drengene anbringes i, og det Menneske, som udnævnes til Tilsynsværge. Ofte begynder Vanskelighederne med en Dreng først, naar han kommer ud i Plads — bliver omplantet, tit under meget frie Forhold. En

„Haabet“, Indvielsesfest 24. November 1924.

Del af dem staar vi i Forbindelse med ved Breve og Besøg her; af og til maa ogsaa ydes en Haandsrækning — økonomisk og moralsk — til en farende Svend i disse Arbejdsløshedens Tider.

I Skolen er Drengene delt i to Klasser med Hverdagsundervisning. En stor Del af Drengene er godt begavet, saa man i Skolen kan naa frem til godt Resultat med dem, andre har kun smaa Evner og ringe Lyst — særlig til de almindelige Skolefag; men fornøjeligt er det saa at se, hvor flinkt de til Gengæld kan tage fat paa de mere praktiske Fag som Gymnastik, Sløjd og Husflid.

Biblioteket og de mange forskellige Slags Spil bliver flittig benyttet i Fritiden om Vinteren, ligesom en rask Leg i Gymnastiksalen er en kærkommen Afveksling en Søndag Eftermiddag — naar da ikke den mere interessante Vintersport: Kælkning og Skøjtning lægger Beslag paa Tiden. Om Sommeren tilbringes Fritiden saa godt som altid udenfor med Leg og Boldspil, Træning til Idrætsmærket o. m. a. Pasningen af den lille Kolonihave er ogsaa af stor Betydning; hver Dreng har sit lille Blomsterbed, som han har stor Interesse for; han kender

som Regel alle Planterne, ligesom han ofte ved Besked med, hvor mange han har af de forskellige Slags.

I Sommertiden er det Arbejdet udenfor, som udfylder vor meste Tid; her arbejdes i Have og Mark, paa Brændepladsen med Savning og Hugning af Hjemmets Brænde og i nogle Somre i Tørvemosen, hvor vi med Liv og Lyst har fabrikeret Hjemmets Forbrug af Tørv. At have sundt og nyttigt Udearbejde til saa mange Hænder er et stort Gode, som vanskeligt kan vurderes højt nok. Skolen er et meget vigtigt Led, men for vore Drengene er Opdragelsen igennem det praktiske Arbejde endnu vigtigere. Har Drengene i Begyndelsen ikke megen Lyst og Interesse for Arbejdet, faar de det som Regel, naar de erfarer, de virkelig kan udrette noget nyttigt. Af større Arbejder, som vi saaledes selv har udført, kan nævnes Opførelsen af en udmærket Ladebygning (14×22 Alen) med støbt Sokkel og Betongulv, et lidt mindre Brændselshus og Nedrivningen af den gamle Hovedbygning, som naturligvis var særlig interessant, endvidere Regulering af Gaardspladsen, en ny Indkørsel og Anlæg baade af Frugthave og Prydhave. Ved saadanne Lejligheder arbejder man sig rigtig sammen med Drengene og tager et Allemandstog, og det er forbavsende, hvad der saa kan udrettes.

Al Travlhed i Skole, Mark og Have afbrydes jævnlig af mindre eller større Udflugter; mange Smaature foretager vi ud i den smukke Omegn — hyppigst til Slotsparken og Esrom Sø, hvor vi Sommeren igennem fisker og bader fra vor egen Søgrund, mange af Drengene lærer ogsaa at svømme. Her ligger vor store 10 Aarers Marinebaad, hvormed vi foretager mange fornøjelige Ture — undertiden med Musik om Bord — til Nøddebo og Gribskov, ja, helt til Esrom for der at nyde vor medbragte Eftermiddagskaffe eller Aftensmad; vore Besøg i Nøddebo Præstegaard mindes vi ogsaa med Glæde og Taknemmelighed. Af større Udflugter har vi som Regel haft en — undertiden to — hvert Aar; her kan nævnes Turen til Roskilde, Kronborg — Julebæk, Frederiksborg Slot, Lyngby Landbrugsmuseum, København, med Besøg i Rigsdagsbygningen, Nationalmuseet og Zoologisk Have, og sidst men ikke mindst skal nævnes de Gange, vi har ligget i Sommerlejr ved Kattegat — sidste Sommer i Teltlejr i 8 Dage; det er uforglemmelige Festedage, som vi alle mindes med Glæde, og som er det staaende Samtaleemne i lange Tider baade før og efter.

Man kan vel sige, at »Haabet« i den Snes Aar, det snart har bestaaet har været under stadig og god Udvikling, og at det nu staaer her med nye og gode Bygninger, et passende Jordareal til Mark og Have, en ypperlig Tumble- og Legeplads i herlige Omgivelser — og med en Arbejderstab, som — det tør jeg nok sige — kun vil det bedste for de Hjemmet betroede Drengene — som vil sætte alle gode Kræfter ind paa

at fylde de givne Rammer med Liv — for at naa frem til Maalet, som jeg synes Lembcke saa træffende har udtrykt det i sin lille Sang:

Lad en Slægt opfostres her,
sund og flink til Livets Færd,
vokse op ved Helligaanden,
vokse med Guds Søn ved Haanden,
fremad til vort Himmelhjem!

„Haabet“, Fredensborg i Januar 1926.

Kirstine og Jørg. Eriksen.

Fra Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Randers.

SCT. JOSEPHS SØSTRENE

Begyndelsen til Sct. Josephs Søstrenes Ordenssamfund maa man søge i Frankrig, hvor i det 17. Aarhundrede en Kreds af unge Kvinder blev enige om at ville hjælpe hverandre til at efterleve de kristelige Idealer. Deres Forbillede var den hellige Joseph, deres Maal at gøre vel mod alle, overalt og paa alle Maader.

Den 15. Oktober 1650 tog Biskoppen, Henri de Maupas, disse unge Kvinder i sin Tjeneste, idet han paa denne Dag betroede dem Ledelsen af en Anstalt for forældreløse Børn.

Fra denne Tid af træder Sct. Josephs Søstrene ud i Livet som et sluttet Samfund, som Aaret efter blev anerkendt af Kirken.

Efterhaanden tager de alle Opgaver op, der lader sig forene med et kristeligt Ordenssamfunds Væsen.

I næsten halvandet Hundred Aar øvede Sct. Josephs Søstrene deres

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem. Nakskov.

velsignelsesrige Gerning, indtil den franske Revolution ophævede ogsaa dette Samfund.

Men saa snart Revolutionen var endt, samlede de spredte Medlemmer for at fortsætte Ordenslivet.

Fra Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nakskov.

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Maribo.

Den første Opgave, der blev betroet dem, var Opdragelsen og Undervisningen af 700 Børn, som hidtil havde levet i den fuldstændigste Uvidenhed og Vanrøgt.

I Aaret 1856 kom de første Sct. Josephs Søstre til Danmark, efter at Landet i 1849 havde faaet Religionsfrihed.

Efter lange Maaneders Kamp i Nød og Lidelse fandt de endelig den første Lejlighed til at optage deres egentlige Gerning: Arbejdet for den lidende og trængende Næste.

En Artistinde opsøgte dem en Dag og bad dem om at tage sig af hendes 22 Maaneder gamle Pigebarn, hvis Lemmer Moderen allerede

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nykøbing F.

forlængst havde ødelagt i det forfængelige Haab at danne en Akrobat af Barnet.

Ikke længe efter fik de betroet et andet Barn i en lignende Tilstand. Spiren var lagt til det store Barmhjertighedens og Kærlighedens Træ, i hvis Skygge siden saa mange forladte og ulykkelige Sjæle skulde søge Ly og Tilflugt. Særlig under Provincialpriorinden, Marie Geneviève fik Sct. Josephs Søstrenes danske Ordensprovins sin rige Udvikling.

Den danske Provins tæller for Øjeblikket en 500 Medlemmer, som leder 4 Børnehjem, 2 Kostskoler, 20 Skoler og 10 Hospitaller.

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem i Randers, som er oprettet 1871, og har Plads til 7—8 Pigebørn, ogsaa Børn fra Værgeraadene kan optages. I Forbindelse med Børnehjemmet har Søstrene en Skole, hvor Børn fra katolske Hjem i Byen og Omegnen undervises. Børnehjemmet ledes af Priorinde Marie.

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem i Maribo, oprettet 1916. Polske Børn fra Lolland undervises i Børnehjemmet og kan bo der for en kortere eller længere Tid. Der modtages ikke Børn fra Værgeraadene. Hjemmet ledes af Priorinde Hildegarde.

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem i Nakskov, oprettet 1920, har Plads til 12 Dreng og 12 Piger, som undervises i Børnehjemmets Skole, hvor ogsaa Børn fra katolske Hjem i Omegnen undervises. Børnehjemmet modtager Børn fra hele Landet, ogsaa Børn, som er under Værgeraadsforsorg, naar de skal opdrages i den romersk-katolske Trosbekendelse. Hjemmet ledes af Priorinde Elisabeth.

Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nykøbing F. er oprettet 1920. Det er særlig Børn fra Nykøbing F.s katolske Sogn, som optages i Hjemmet. Børn kan ikke modtages fra Værgeraadene. Hjemmet ledes af Priorinde Joh. Andrea.

SCT. HEDVIGS SØSTRENES BØRNEHJEM

Sct. Hedvigs-Søstrenes Congregation blev stiftet den 14. Juni 1859 af Prælat Robert Spiske, Domherre ved Katedralen i Breslau.

Ordenens Formaal er, ved Siden af Medlemmernes personlige Helliggørelse, i første Linie forældreløse, forladte og vanrøgtede Børns Opfostring og Opdragelse, dels i Vaisenhus og dels i Opdragelses-

anstalter; men Søstrene underviser desuden i Folkeskoler, Børnehaver, Haandarbejds- og Husholdningsskoler samt tager sig af Syge- og Fattigpleje.

Da Kulturkampene udbrød i Tyskland, blev Søstrene, der betragtedes som Medlemmer af et undervisende Samfund, forviste; de fandt snart et Asyl i Østrig, dog paa den Betingelse, at der i de første 10 Aar ikke maatte optages ny Medlemmer, og derfor er det nuværende Medlemsantal forholdsvis ringe.

Idag omfatter Ordenssamfundet: 1) den tyske Ordensprovins, hvis General-Moderhus er i Breslau, 21 Filialer (245 Medlemmer). 2) den danske Viceprovins med 7 Filialer (50 Medlemmer). 3) den polske Provins, hvis Provins-Moderhus er i Bogucice, med 5 Filialer (72 Medlemmer). 4) den tschekkiske Provins, hvis Provins-Moderhus er i Nezamislitz med 25 Filialer (171 Medlemmer). De 58 Filialer (538 Medlemmer) er fordelte over 8 Distrikter og 4 Landsdele.

Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Odense

er oprettet i Aaret 1907. De første Børn, der blev betroet Søstrene, var 4 smaa Drengene fra Fredericia, som nu alle forlængst er voksne og har lært et nyttigt Haandværk.

I Begyndelsen havde Søstrene mange Besværligheder at kæmpe med, men lidt efter lidt, og hovedsagelig ved den ædle Menneskekærlighed og Velvilje, som den daværende, højtærede Overinspektør, Overretsassessor Brun, viste Søstrene og Sagen, blev Arbejdskaarene bedre og bedre.

Endnu den Dag i Dag tænker Søstrene og den nuværende Forstanderinde, som ogsaa dengang forestod Huset, og saaledes har fulgt med i dets Udvikling, med stor Taknemlighed paa denne ædle Velgører.

Under Guds Beskyttelse og ledsaget af hans Velsignelse arbejdede Søstrene rolig videre og i Tidens Løb blev Hjemmet altfor lille til de mange Børn, og en Plan over en ny Bygning maatte udfærdiges.

Paa Grund af Krigen og de deraf kommende daarlige Tider kunde der ikke blive Tale om et nyt og rummeligere Børnehjem, og Søstrene købte derfor i 1921 en i Haderslev beliggende smuk Villa. Her blev altsaa aabnet et nyt Børnehjem, som saaledes skaffede Odensehjemmet ny Plads, idet man sendte Pigerne til Haderslev og beholdt Drengene.

Børnehjemmet i Odense har Tilladelse til at optage 24 Drengene. Gennemsnitlig huser det 21 Børn, alle raske Drengene, der føler sig veltilfreds i Hjemmet. Drengene gaar i Sct. Albani Skole, og den øvrige Tid tilbringes med Lektuelæsning, Husflid og Leg.

En af Børnenes største Fornøjelser er at komme ud til »Dalum Klo-

ster«, der tilhører Hedvigssøstrene og ligger 1 Times Gang fra Odense. Den store smukke Parks ældre Del er som skabt til Tumbleplads for Drengene, og 2—3 Dage før »Udflugten« taler de overhovedet ikke om andet.

En lille gammelklog 4-Aars Gut sagde en Dag: »Oh, paa Dalum er der mange flere Æbler og Pærer end her.« — Prrhesten, Køerne, Gæs, Høns og Hund, alt bliver husket og omtalt. —

Fra Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Odense.

Saaledes lever Søstrene og Børnene fredeligt sammen i Hjemmet og føler sig alle vel tilpas i det kære, smukke, lille Danmark.

Det skal bemærkes, at den danske Øvrighed i høj Grad letter Søstrene Arbejdet med Børnene og ved en hensynsfuld, høflig og velmenende Imødekommenhed gør det kært for dem. Og her paa dette Sted skal der siges en hjertelig Tak derfor.

M. Athanasia,
Priorinde.

Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Haderslev

blev oprettet og statsanerkendt den 8. August 1921. Børnehjemmet er en Villa og er beregnet til at optage 16 Børn i Alderen fra 2 til 14 Aar

og derudover. Børnehjemmet ligger meget smukt og har en herlig Udsigt over Haderslev Fjord. Ligeledes er det omgivet af en stor og rummelig Have med tilhørende Legeplads, hvor Børnene i de varme Sommerdage kan muntre sig af Hjertens Lyst med forskellige Lege-redskaber, saasom: Gynge, Trapets, Boldspild o. s. fr.

I Haven befinder sig et Lysthus hvor en af vore Digttere, Edv. Lembcke har digtet vor smukke Sang: »Vort Modersmaal er dejligt«.

Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Haderslev.

Om Sommeren har Børnene Lejlighed til at bade i Haderslev Dam ved Erlev Børnehjem, og om Vinteren morer de sig med at glide paa Isen samme Sted.

Børnene besøger Kommuneskolerne Sct. Severin- og Louiseskolen. De større Piger bliver oplært i de forskellige huslige Arbejder, og der bliver sørget for, at de senere faar gode Pladser. De mindre Børn morer sig ofte med at gaa hen til Husdyrene; særlig interesserer det dem at se, hvorledes en af de tamme Kyllinger har sluttet Venskab med Geden, idet den sætter sig paa Gedens Ryg for at tage sig en god Middagslur.

Martha Radagundis,
Priorinde.

Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Slagelse

blev aabnet d. 9. April 1923 efter Ønske af de herværende Præster, der fandt, at et Børnehjem her var baade i høj Grad ønskeligt og nødvendigt.

Snart var ogsaa Hjemmet, der har en smuk Beliggenhed og er om-

givet af Legeplads, Blomsterhave og Køkkenhave, taget i Brug af en Skare glade Smaa. Børnehjemmet har 17 Pladser og modtager baade Piger og Drengene i en Alder fra 1½—14 Aar. Børnene modtager deres Undervisning i Kommuneskolen. Søstrene meddeler Haandarbejdsundervisning i Slagelse og i denne deltager Pigerne paa Hjemmet 2 Gange ugentlig. Ligeledes gives der Børnene Sangundervisning under Ledsagelse af Orgel eller Klavermusik. I disse Timer, i hvilke der

Fra Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem i Slagelse.

ogsaa synges Fædrelandssange, bliver disse især sunget med Begejstring. For de endnu ikke skolepligtige Smaa udfyldes nogle af Dagens Timer med forskellige Lege og med Fremstilling af mindre Haandarbejder, som udøves i Børnehaven. Naar Vejret tillader det, paa smukke Sommerdage, foretager Søstrene gerne Udflugt med Børnene til den nærliggende smukke Skov, i hvis Nærhed Antvorskov ligger, og her tilbringes Dagen med Leg og Gammen. Naar Madkurvene er tømte, og det lider mod Aften, da gaar Turen igen tilbage til »Slagelsehus«. Børnehjemmet ledes af en Forstanderinde og fire Søstre. Forrige Aar hjemsøgte Slagelse af en Difteriepidemi, og ogsaa Hjemmet maatte lide herunder flere Maaneder igennem; nu kan Søstrene igen glæde sig, — Sygdommen er forbi, — over en Skare sunde og glade Børn, i Øjeblikket 16, som opholder sig i Hjemmet.

Patricia,
Priorinde.

PALLESHAVE BØRNEHJEM

PR. RINGE

er en smuk, hvid Bygning, som har en dejlig Gran- og Bøgeskov til Baggrund og »Sydsol til Forgrund«. Nogle kalder vort Hjem for »Palleshave«, men det er ikke ganske rigtigt, for Palleshave hedder nogle Gaarde og Huse, som ligger spredt her omkring og hører — ligesom Hjemmet — under Gestelev Sogn. Hjemmet blev bygget og

Palleshave Børnehjem pr. Ringe.

indviet til Børnehjem 1907 af Forstander Johannesen, Toftegaard Børnehjem. — 1920 købte Staten Hjemmet af Forstander Johannesen og valgte en Bestyrelse, med Hofjægermester Sporon-Fiedler, Norskov, som Formand, til at føre Tilsyn med Hjemmet.

Hjemmet optager baade Piger og Drengene fra 2 Aar og har Plads til 25 ialt. Skolepligtige Børn faar Skoleundervisning hjemme til de er 10 Aar, fra 10 Aar gaar de i Gestelev Kommuneskole.

Efter Konfirmationen kommer de, der kan have Udbytte deraf — naar der da er Mulighed for det — paa Efterskole en Vinter, ellers i Pladser eller Lære, som de har Lyst til, og som kan passe for dem.

Børnene hjælper til med alt Arbejde i Hjemmet.

Pigerne med Haandgøring og alt andet husligt Arbejde baade i Stuerne og i Køkkenet, og Drengene med Have- og Markarbejde. Til Hjemmet hører 3½ Td. Land Agerjord, som giver Føde til en Hest, en Ko og nogle Grise, og fornøjeligt og sundt Arbejde til raske Drengene. I de snart 6 Aar, min Hustru og jeg har ledet Hjemmet, har vi haft 26 Børn, heraf er to konfirmeret og har Plads. Hjemmet er godt indrettet og ligger smukt og frit og med god Legeplads for Børnene.

Jørgen Jørgensen,
Forstander.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMET „LYKKENS GAVE“

er oprettet 1. December 1908 af Overværgeraadet og de københavnske Værgeraadskredse. Bestyrelsen er nu: Formanden, Direktør Øllgaard, Rigshospitalet, Børnelægen, Professor, Dr. med. Bloch, Rigshospitalet, samt Næstformanden for Københavns Værgeraad, Frk. Elise Ussing. Forstanderinde er: Frk. Karen Nielsen.

Optagelses- og iagttagelseshjemmet „Lykkens Gave“.

Hjemmet modtager Piger fra 2 til 18 Aar, Drengene fra 2 til 8 Aar, der er Plads til 45 Børn. Opholdstiden er gennemsnitlig 9 Maaneder, dog kan Tiden for enkelte Pigers Vedkommende forlænges med 1 Aar, hvis vi skønner, at vi herfra kan gøre Pigen færdig til at udgaa i Tjeneste, eller hvis hun skal opholde sig her, medens hun gennemgaar et Kursus. I Øjeblikket har vi en ung Pige, der uddanner sig i Modepynt, en i Kjølesyning og en gaar paa Husholdningsskole. Til 1. Maj skal 2 anbringes paa Kronprinsesse Louises Tjenestepigeskole.

Det er vor Opgave her at iagttage Børnenes sjælelige og legemlige Udvikling og derefter indstille dem til videre Anbringelse. En Del af de mindre udgaar i privat Pleje, enkelte bortadopteres, Resten gaar paa Børnehjem, Sinkehjem eller Aandssvageanstalt. For de store Pigers Vedkommende anbringes de vanskeligste paa Skole og Ungdomshjem, medens de flinke udgaar i Tjeneste eller faar en eller anden Uddannelse. En ung Pige er den Dag i Dag Stuepige i det Herskabs-

hus, hvor jeg for 4 Aar siden, straks efter hendes Konfirmation, anbragte hende, som en lille 14-aarig Pige. Hun har siden den Dag klaret sig selv fuldstændig og har Penge i Banken. Nu er hun en nydelig ung Dame, der nylig er blevet forlovet med en pæn og dygtig ung Mand. Det er den Slags Lyspunkter, som man trænger til i Arbejdet, men som der jo ikke er altfor mange af.

Det er min Erfaring, at det er af stor pædagogisk Betydning, at vi har smaa Børn sammen med de voksne Piger, det, at de bliver betroede til at være med til deres Pasning, kalder paa det bedste i dem.

Som fast Læge er Børnelægen, Dr. med. Povl Hertz knyttet til Hjemmet, ligesom her kommer en psykiatrisk Læge, for at undersøge de Børn, der er indlagt til mental Observation. Børnene undervises paa Hjemmet, hvor vi har en eksamineret Lærerinde. Til de mindre Børn har vi en eksamineret Frøbellærerinde. Børnene undervises endvidere i Sang, Gymnastik, Haandarbejde samt al Slags Husgerning. I Fritiden beskæftiges de paa forskellig Maade, som den af de Voksne, der i Øjeblikket har dem, synes det, f. Eks. Folkedanse, Højt-læsning, Selskabslege, Spadsereture i Parker eller Skoven. Af og til en Udflugt, f. Eks. til Roskilde for at se Domkirken eller lignende. 2 Maaneder hver Sommer lukkes hele Huset og vi rejser alle paa Landet for at nyde Strandbadene og den dejlige Natur.

Karen Nielsen.

OPTAGELSE- OG IAGTTAGELSESHJEMMET „FREDERIKSHØJ“

Optagelseshjemmets Historie falder i 3 Afsnit: 1) under privat Drift indtil 1. December 1908, 2) som selvejende Institution, boende til Leje i en stor Villa, Tesdorpsvej 37, 3) i egen Bygning under Navnet »Frederikshøj« paa Primulavej 2, Brønshøj.

Hjemmet har, lige siden det d. 1. November 1908 overgik fra at være et privat Foretagende til under egen Bestyrelse at være en selvejende Institution, statsanerkendt og statsstøttet, virket som Optagelses- og iagttagelseshjem for Drengene i Alderen 7—14 Aar, hovedsagelig dem, som fjernedes hjemmefra af Københavns Værgeraad. Omtrent samtidig hermed indgik det efter Henvendelse fra Overværgeraadet paa tillige at modtage Drengene med tvivlsom Mentalitet til speciel (lægelig) Observation, og denne Ordning vedvarer fremdeles. — Forholdene paa Tesdorpsvej var prægede af de alt for smaa Rammer, særlig eftersom Belægningen voksede med Aarene. Af de opsparede Midler købtes da 4000 m² Grund paa Primulavej, og her opførtes ved Hjælp

af et Statstilskud paa 275.000 Kr. det nuværende »Frederikshøj«. Overflytningen hertil skete den 1. November 1920.

Her er skabt et velindrettet og tidssvarende Hjem for 50 Drenge. Der findes særdeles gode Badelokaliteter, Gymnastiksal, Sløjdsal, Husflidsværelse, en stor Lege- og Boldplads samt Elevhaver. Eleverne faar deres fulde Ophold samt Beklædning og Skoleundervisning. Skolen er delt i 2 Klasser. — Dagen tilbringes efter følgende Regler:

Optagelses- og Iagttagelseshjemmet „Frederikshøj“.

Kl. 7 kaldes op, derefter Brusebad og 20 Minutters Gymnastik. Toilette-Eftersyn. 8—8½: Morgenmaaltid (Havregrød med Mælk). 8½: Morgenandagt. 8½—10: Husets Rengøring og Ordning af al Beklædning, Fodtøj m. m. 10—12: Skole. 12—12¼: Middag (2 Retter Mad), derefter 3 Kvarters Frihed. 1½—3½: Skole. 3½—4: Kaffedrikning. 4—6: Sløjd om Vinteren; om Sommeren Havearbejde, Boldspil eller Svømning. 6—6¼: Aftensmad (Paalægsmad med The). 7—8: Husflid, Sangtime eller Morskabslæsning om Vinteren; om Sommeren Ophold i Haverne eller paa Legepladsen samt anden fri Syssel. 8—8½: Aftenandagt. Brusebad og Toilette. Til Køjs.

Der lægges megen Vægt paa hos de nyankomne Drenge snarest at faa skabt et fast Grundlag af Lydighed, Hensynsfuldhed mod andre, Velopdragenhed i Manerer og Optræden og navnlig at faa Skamfølelse og Æresfølelse vakt; men samtidig og lige saa stærkt arbejdes der paa at vise dem Tillid og vinde Tillid igen. Saa snart som dette er

opnaaet, gives dem den størst mulige Bevægelsesfrihed. De gamle »Fald« røres der helst ikke ved. Brevskrivning er tilladt efter Behag. Visse ugentlige Rygeaftener gives de konfirmerede. Besøg modtages 1 Gang hver Maaned, og ved Siden heraf kan enhver Elev, som vil tage sig sammen og i det hele vise sig værdig dertil, erhverve sig en Hjemlov hver 2. eller 3. Søndag. — Hver Sommer tilbringes 2 à 3 Uger i Sommerkoloni ved Isefjord.

Til Trods for Hjemmets Beliggenhed i selve den By, hvor saa godt som hver enkelt Dreng har haft sine smaa »Tilfælde« og stadig har sine farlige Bekendtskaber, er Rømning endog meget sjældent forekommende.

En Smule Statistik kan gives: Af de hidtil anbragte 800 Elever er det i den Hjemmet tilmaalte Tid (8—12 Maaneder) lykkedes at faa ca. 70 pCt. disciplinært og moralsk restituerede, saaledes at fortsat Opdragelse paa andet Opdragelseshjem ikke skønnes nødvendig. Saadanne anbringes da fortrinsvis paa Landet i Familiepleje, Tjenesteplads, Lære el. lign.

Bestyrelse: Næstformand i Københavns Værgeraad Frk. E. Ussing, Professor, Overlæge Dr. C. E. Bloch, Direktør for Rigshospitalet, H. F. Øllgaard (Formand).

Hjemmet er rede til, hvis Plads havæs, at modtage med kort Varsel Drengene inden for de tidligere nævnte Aldersgrænser efter skriftlig eller telefonisk Henvendelse (Godthaab 1170) til Forstanderen. Hvor det drejer sig om Drengene over 14 Aar, maa Overinspektionens Samtykke først indhentes.

A. Skytte,
Forst., cand. phil.

BØRNEHJEMMET „ALLÉGAARDEN“

i Husum, er begyndt 1909 i Rosenvænget 43; i 1918 flyttedes Hjemmet til »Allegaarden«, Hovedbygningen og Haven til en Landejendom, som tilhører Københavns Kommune. Hjemmet er oprettet paa Foranledning af Værgeraadsinstitutionen, som behøvede et Hjem for svagelige Børn, og kun saadanne Børn optages. Der er Plads til 18 Børn, Drengene og Piger, der optages i Alderen fra ca. 2 Aar, ikke gerne yngre, og bliver i Børnehjemmet saa længe, som det er nødvendigt af Hensyn til deres Helbredstilstand. Flere Unge har boet paa Børnehjemmet, medens de uddannedes til Haandværk el. lign. Børnene undervises i Brønshøj Kommuneskole.

Fra Børnehjemmet „Allégaarden“s Feriekoloni: En Sommerdag ved Stranden.

I Skoleferien om Sommeren flytter »hele Familien« til Samsø for at dukke sig i Kattegattets Bølger og tage Solbad paa Strandbredden.

Hjemmets Forstanderinde er Sygeplejerske, Frk. M. Mønsen, som har ledet Hjemmet siden dets Oprettelse.

BØRNEHJEMMET PETER BANGSVEJ 66

Hjemmet her begyndte som Optagelseshjem i 1908, i en Lejlighed paa Vesterbro. Vi begyndte med 3 Børn, men da der stadig rykkede flere ind, blev Pladsen for trang, og vi lejede saa en Villa, Peter Bangsvej 66, som lidt efter lidt indrettedes til 60 Børn. I Krigens Tid var der Mangel paa Plads, og vi købte saa Nabovillaen og indrettede den til 50 Børn, saa vi nu ialt havde Plads til 110 Børn.

I de 15 Aar fra 1908—1923 havde vi haft 1652 Børn, som var gaaet ind og ud her paa Hjemmet, og jeg var ved at være træt af Optagelseshjem. Bestyrelsen gik saa med til at ansøge, om det ene Hus kunde gaa over til at være fast Børnehjem, og det blev beredvillig godkendt af Overinspektionen. Den 3. November 1923 var en Glædens Dag, da blev Nr. 66 anerkendt som Børnehjem til 40 Børn (Søskende). Det er for mig en daglig Glæde, tænk at faa Lov at beholde Børnene, og ikke, naar man har faaet lidt Skik paa dem, at skulle sende dem bort igen. Jeg kan ikke tænke mig nogen dejligere Gerning, end være i Mor's

Børnehjemmet Peter Bangsvej 66.

Sted, for en Flok Børn, for hvem Hjemmet har svigtet sin Opgave, og hvor er det stort, naar et Barn i Fortrolighed og Kærlighed lægger sig op til en. Jeg tænker saa tit paa, hvad Pastor von Bodelschwing fra Bethel bei Bielefeld sagde, at en Draabe Kærlighed er mere værd, end en hel Sæk Guld, men hvor faa vi Kærligheden fra? fra Gud, som selv er Kærlighed, han styrke os i Kærligheden til ham selv, og til vor Gerning.

Fra Optagelseshjemmet, Peter Bangsvej 64.

Optagelseshjemmet i Nr. 64 fortsætter sin Virksomhed som hidtil med en Afdeling for 15 spæde Børn og en Afdeling for 30 større Børn under samme Bestyrelse som Børnehjemmet og med Frk. Edith Nielsen som Forstanderinde.

Søster Petrea Jakobsen.

SEDEN ENNGAARD OG SEDEN LÆRLINGEHJEM

Foreningen »Ungdommens Vel«, blev stiftet i 1907 af Pastor Nissen

Seden Enggaard.

m. fl., som en Videreførelse af Foreningen »Kristelig Forening til Børns Redning«s Arbejde, idet der særlig lagdes an paa, at antage sig og hjælpe saadanne Unge paa ret Køl, som Værgeraadene ikke naaede ud til.

I Løbet af Vinteren 1907—08 købtes den gamle Have- og Landbrugsgaard »Seden Enggaard« i Seden, med et Jordareal af ca. 70 Tdr. Land, der ligger smukt og isoleret mellem Odense Aa, Fjorden og de militære Skydebaner, og det omdannedes nu i al Beskedenhed til et Optagelses- og Redningshjem med Plads til ca. 20 14—18-aarige unge Mænd, der var komne paa Afveje.

Det begyndte sin Virksomhed i Marts 1908.

I Marts 1913 nedbrændte den gamle Gaard til Grunden, og Foreningen, der netop ved en Landsindsamling i 1912 havde faaet 52.000 Kr. ind, byggede da den nye statelige og praktisk indrettede Gaard, med Eneværelser til 22 Elever.

Eleverne sysselsættes ved Landbrug og Havebrug (Salg til Oden-

se), desuden om Vinteren ved Arbejde i den til Gaarden hørende Granplantage og ved Rørskær, samt ved Husflid og Sløjd, — og endelig med 2 Timer daglig Skolegang i Vinterhalvaaret. — I Fritiden drives Sport og foretages Udflugter til Fods i Omegnen eller pr. Bil til 4 Dages Sommerlejr paa Hindsholm, eller pr. Marinebaad paa Aaen, Kanalen eller Fjorden, ligesom Eleverne ogsaa kan sejle og bade hver Dag i Aaen, og sysle med egne Smaahaver, læse og spille m. m.

Her har ialt været 515 Elever siden Hjemmets Oprettelse; deraf er en Del gaaet til Ungdomshjem, men de fleste er gaaet ud i Lære eller Tjeneste, eftersom de havde Lyst til. Vi staar stadig i Forbindelse med mange af dem.

Seden Lærningehjem.

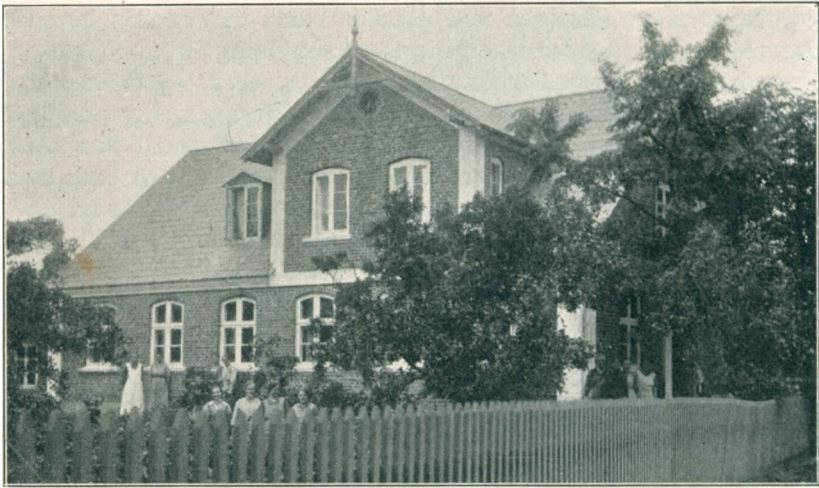
Efter en ny Landsindsamling i 1919 købte Foreningen en Ejendom i Seden og indrettede der et Lærningehjem, hvor 12 Elever kan bo og uddannes i Snedkeri, under Forstander Vigs og hans Assistent's Vejledning. Der findes et godt stort Værksted med moderne Maskiner, og der laves alle Slags Møbler, samt Bygningssnedkeri. Der optages Elever — særlig fra »Seden Enggaard«, men ogsaa fra andre Hjem — der har Lyst til at uddannes i Faget.

Om Vinteren holdes der Aftenskole med teknisk Undervisning.

Iøvrigt vil jeg tilføje, at vi paa begge Hjem har det som vort Maal, at aabne Elevernes Øjne, Hjerter og Sind for de højeste Livsværdier, samtidig med at give en god praktisk Uddannelse.

Seden Enggaard, den 8. Marts 1926.

V. Clausen.

Ungdommens Vel's Optagelseshjem, Nordby paa Fanø.

UNGDOMMENS VEL'S OPTAGELSESHJEM

NORDBY PAA FANØ

Hjemmet er oprettet i 1912 med Plads til 10 Piger fra 14—18 Aar. 1915 blev der købt en Villa, der kun er adskilt fra det oprindelige Hjem ved en Have; heri blev indrettet en Begynderafdeling med Plads til 6 Piger. Alle nyankomne Elever anbringes straks her og flyttes efter Tur over paa Hovedafdelingen.

Dagen tilbringes med husligt Arbejde, Vask, Haandarbejde og Skole; om Sommeren gaar en Del af Tiden med Ture til Klitterne og Vesterhavet.

M. Clausen,
Forstanderinde.

HORSENS PLEJEHJEMSFORENING'S OPTAGELSESHJEM FOR SPÆDBØRN

er opført 1907 og taget i Brug 1908. Midlerne skaffedes til Veje, dels ved en Byindsamling, som foretoges 1905 og indbragte 7000 Kr., dels ved Børnehjælpsdagen 1906, af hvis Overskud der tildeltes Foreningens Byggefond 8000 Kr. Horsens Kommune skænkede Grunden.

Hjemmet, der er omgivet af en lille Have, hvori forefindes Liggehal til Børnene, er smukt og sundt beliggende paa et mod Syd skraanende Bakkehæld — den saakaldte »Borgmesterbakke« — og er indrettet med Hensyntagen til alle Nutidens Krav.

Af Lokalteter forefindes i Kælderen Køkken, Spisestue for Personalet, Mælkesteriliseringsrum, Vaske-, Tørre- og Strygestue (elek-

Fra Horsens Plejehjemsforenings Optagelsehjem for Spædbørn.

trisk Drift) samt Centralvarmeanlæg, indlagt 1919 for Midler, der indkom ved en Børnehjælpsdag afholdt samme Aar.

I Stuetagen findes den store Børnestue med Plads til normalt 18 Børn, Isoleringssstue, Beklædningsmagasin og Bestyrerindens private Lejlighed. Paa første Sal bor det øvrige Personale.

Hjemmet, der i Almindelighed kun optager Børn under 1 Aar — saavel inden- som udenbys — ledes af en Bestyrerinde og tilses til Stadighed af en af Byens Læger. Bestyrerinden, der er uddannet Barneplejerske, har som Assistent en ligeledes med Barnepleje fortløbig Medhjælper samt 3 Elever, en Kokkepige og en Vaskepige.

Til Hjemmets Drift ydes der Tilskud af Stat og Kommune, ligesom en Kreds af interesserede Horsensborgere gennem Hovedforeningen yder Tilskud hertil.

Andr. Almegaard.

STATSUNGDOMSHJEMMET „BRAASKOVGAARD“

er oprettet i Henhold til Børneloven af 1905 og toges i Brug i Efteraaret 1908. Ogsaa Værgeraadsloven af 1922 indeholder en Bestemmelse om, at Staten til enhver Tid skal holde oprettet et Ungdomshjem for særlig vanskelige Drengene.

Før Tiden 1905 sluttede Opdragelsesforsorgen ved de Unges fyldte 18. Aar, og Resultatet heraf var, at mange unge blev straffede.

Børneloven i Forbindelse med Straffelovstillæget af 1911 gjorde det muligt, at Tiltale kunde frafaldes saaledes, at Opdragelse kunde sættes i Stedet for Straf. Opgaven for de saakaldte strengere Opdragelsesanstalter blev derfor ny og ret vanskelig.

Da Braaskovgaard blev taget i Brug, var der ikke tænkt paa, ved hvilke Midler Opdragelsen skulde gennemføres, idet Hjemmet var indrettet som de ældre Opdragelsesanstalter med en stor Fællesafdeling og Landbruget som Hovedbeskæftigelse.

Da jeg overtog Gerningen i 1910, blev det mig hurtigt klart, at hvis Gerningen skulde lykkes, maatte der drages Omsorg for, at de unge kunde faa en forsvarlig praktisk Uddannelse, og at de udenfor Arbejdstiden kunde sondres fra hinanden i forskellige Hjem efter deres Opførsel og Udvikling.

For bedre at kunne klassificere Eleverne blev der i Løbet af nogle Aar opført en særlig »Lukket Afdeling«, et Haandværkerhjem og et Landbrugshjem, saaledes at Eleverne fra Hovedafdelingen kunde avancere til de smaa Hjem, men paa den anden Side ogsaa ved Rømning eller anden Forseelse indsættes i »Lukket Afdeling«. Endvidere fik Eleverne paa Hovedafdelingen saavel som paa de smaa Hjem Eneværelser. Uden disse Foranstaltninger vilde Arbejdet med en saa forskelligartet og vanskelig Ungdom være en Umulighed.

Til at begynde med uddannede man Haandværkere ved at sende dem i Lære i Ungdomshjemmets Nærhed; men ogsaa her viste det sig, at de unge var uegnede til, i hvert Fald straks efter Anbringelsen, at taale den Frihed, som de nødvendig maatte nyde, naar de blev betroet til at gaa paa Arbejde hos Egnens Haandværkere. Der blev derfor oprettet Værksteder for Snedkere, Skrædere, Skomagere og Smede og sørget for, at der kunde skaffes faglig Uddannelse i Landbrug og Gartneri. De enkelte af Eleverne, der ønskede at lære andre Fag, kommer da i Lære udenfor Ungdomshjemmet.

Haandværkernes Uddannelse afsluttes saa vidt muligt med offentlig Svendep prøve.

I »Lukket Afdeling« faar Eleverne ikke nogen egentlig faglig Undervisning; men beskæftiges ved praktisk Arbejde af forskellig Art, Brændeskæring, Maattefletning og Cementstøbning, Skærveslagning o. s. v. Desuden har Eleverne i denne Afdeling 1 Times Gymnastik, 2 Timers Skole og 1 Times Husflid daglig.

Arbejdets Maal maa jo være at gøre de unge til lykkelige, dygtige og gode Borgere. Midlerne hertil er efter min Mening, at man giver de unge gode ydre Livsvilkaar, ordentlig Mad, hele, rene Klæder, solid Skoleundervisning, herunder ogsaa Gymnastik, Sang og teknisk Undervisning, men den praktiske Uddannelse bliver dog det vigtigste.

Den Færdighed, en ung Mand faar i sit Fag her, kan aldrig tages fra ham. Det hele vilde dog ikke hjælpe stort, om man ikke tillige sørgede for et sundt Fritidsliv med god Læsning, Idræt, Sang, Musik og andre Fornøjelser som Dilettantkomedie, Film, Radio, Udflugter og Spejdersport. Alt dette maa ikke tilrettelægges saaledes, at det er de voksne

eller fremmede Kræfter, der skal underholde Ungdommen, men de unge maa selv arbejde med i det, saaledes at de udenfor Arbejdstiden ejer noget, der kan fylde dem paa en god Maade.

Der maa jo ogsaa tænkes paa Elevernes aandelige Udvikling ved daglige Aftenandagter, en særlig Søndagsandagt og Gudstjenester, saaledes at Livet i sin Helhed kommer til at forme sig naturligt og saa nær de private Hjem som muligt.

Statsungdomshjemmet „Braaskovgaard“.

Vilde man spørge, hvad der kan komme ud af dette store Arbejde og de mange Penge, det koster, da er det mit Indtryk, ogsaa efter indhentet Oplysninger, at noget over Halvdelen af de unge, der har været her, er blevet helt selvhjulpne Mennesker. En Fjerdedel af de Elever, der har været her, gaar det nogenlunde godt, men de maa dog jævnlig have Hjælp enten af det offentlige eller Hjælp til at faa Arbejde. Henimod en Tiendedel af Eleverne er gaaet ind under Aandssvageforsorg, og ca. en Tiendedel er det gaaet daarligt, idet de ikke har Vilje til at holde sig selv oppe eller holde sig fri for Straf.

Som medvirkende Aarsager til de unges Ulykke bør nævnes: Forældrenes manglende Myndighed, maaske ogsaa »Tiden« har sin Indflydelse, men hos de unge selv er det som Regel svag Vilje, og i mange Tilfælde manglende Begavelse, der er Ulykken.

Der tales ofte om kortere eller længere Opdragelse. Her kommer enkelte unge, for hvem selve Værgeraadssagens Behandling er tilstrækkelig for at rette Viljen, og disse bliver her ikke udover 8 à 10

Maaneder, men Gennemsnitsopholdstiden ligger omkring ved 18 Maaneder, idet en Del af de unge jo ofte har været paa andre Ungdomshjem, før de kommer her. Enkelte af Eleverne, navnlig de forsinkede og hjemløse bliver her i 2 à 3 Aar.

Spørgsmaalet: store eller smaa Opdragelseshjem har ofte været aktuelt. Alene af Hensyn til Uddannelsen er det nødvendigt, at et Ungdomshjem har mindst 50 Pladser. Fritidslivet bliver ogsaa derved rigere, og Omsætningen giver en vis Friskhed i det daglige Liv.

Selvfølgelig er Gerningen vanskelig, og af Sorger og Skuffelser er der ikke faa, men Glæden opvejer dog let alle Besværlighederne. Taknemmelige Forældres Breve, gamle flinke Elevers Besøg hører til vore store Opmuntringer, og navnlig naar Eleverne bliver til noget ved det, vi har lært dem.

Den direkte Værgeraadsanbringelse er ogsaa følt her som en Fordel, navnlig naar Værgeraadene straks gaar til den direkte Anbringelse paa Ungdomshjem. Vanskeligere er det, naar der først skal forsvøges Tilsynsværge, Plejehjem eller Optagelseshjem, og dette er Braaskovgaard selvfølgelig udsat for.

Udefra — ogsaa fra Værgeraadene — mærker man Kravet om en solid Uddannelse. Fra anden Side er Kravet: gode ydre Kaar. Begge Dele er nødvendige.

Til Opdragelse af vanskelige unge er Myndighed nødvendig, ikke Haardhed eller Strengthed, men Fasthed parret med Mildhed. At opdrage er ikke at herske, men at tjene ved at bøje de unges Vilje ind under det, der er Ret. Summen af det hele er at skaffe Barnet og de unge deres Ret, Retten til Livet og Livets Goder, saa vidt muligt at erstatte Fa'rs og Mo'rs Kærlighed, at fremme de gode Muligheder, der er nedlagt i de unges Sind, og at hæmme hvad der er ondt og stygt.

Det har været en Lykke for Braaskovgaard, at Initiativet til Udviklingen ikke er taget af overordnet Myndighed, men har faaet Lov at gro indefra, saaledes som Livet har krævet det. Det skal ogsaa her betones, at mange gode Raad er hentet fra kollegial Side, og at de kollegiale Samvær mellem Skole- og Ungdomshjemmene i hvert Fald har givet mig Friskhed og Kræfter til at holde ud.

Trods alle Vanskeligheder maa Arbejdet med de unge her betragtes som et lykkeligt Arbejde.

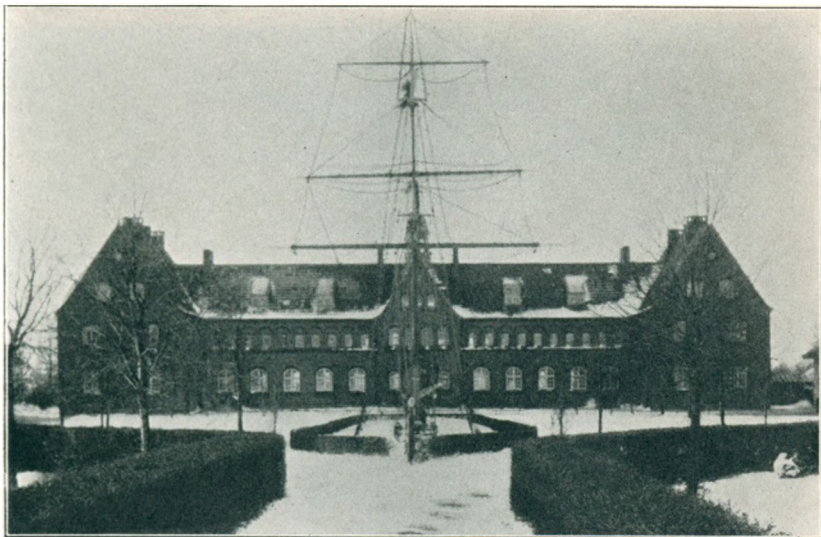
Statsungdomshjemmet „Braaskovgaard“, den 10. April 1926.

J. C. Schou.

STATSUNGDOMSHJEMMET „PRØVEN“

Børneloven af 1905 stillede med dens udvidede Myndighed og Fasthed Krav om betydelig mere Plads for forsømt Ungdom ogsaa over 18 Aars Alderen, og omtrent samtidig med »Braaskovgaard« aabnedes »Prøven« den 22. Maj 1908 med de første 6 Elever.

Medens det førstnævnte Hjem er og var Statsanstalt, blev Prøven bygget paa privat Initiativ af Foreningen Fængselshjælpen, men med

Statsungdomshjemmet „Prøven“ med Fregatten „Ligstille“.

et Statstilskud af 125,000 Kr. ligesom Staten i det store og hele har drevet Hjemmet, indtil det i Aaret 1923 blev en ren Statsanstalt.

Prøven, der ligger i Københavns umiddelbare Nærhed, er i nogen Maade oprettet efter engelsk Mønster og af dens første Forstander Hr. Richard Jensen tilsat et Krydderi af sømilitær Friskhed.

Beliggenheden har i gode Tider mange Fordele: Elevbesøg i Hjemmet og Forældrebesejg, Foredrag og Underholdning med Assistance fra Byen, samt Adgang til Museer, Udstillinger og Teatre; men det maa ikke glemmes, at Prøven i urolige Tider har været Forposten, der har været særlig udsat, ligesom Glæden ved at færdes i Skov og ved Strand, som andre Opdragelseshjem har Udbyttet af, i sørgelig Grad er Prøven beskaaret.

Prøvens Jordtilliggende er ikke stort — 58 Tdr. Land ialt — hvoraf en Del drives som Gartneri. Desuden findes der Oplæring for Smede, Skrædere og Sømænd.

Et Forsøg paa at faa Hjemmets »grundmurede« Øvelsesskib, Fregatten »Ligstille«, ud at flyde, har man indtil videre maattet stille i Bero.

Elevernes Modtagelsesalder ligger mellem 16 og 18 Aar. Normalbelægningen er ca. 55, højeste Belægning 60.

Det bedste Opdragelsesmiddel er Arbejdet, og Faguddannelsen spiller derfor den væsentligste Rolle.

Almindeligvis er 6—8 Elever beskæftiget i Smedien.

Tidligere havde man blandt Egnens Landmænd en god og fast Kundekreds, men i den senere Tid er en Del Landejendomme blevet udstykket, og Automobildriften har indskrænket Heste- og Vognbe-

Statsungdomshjemmet „Prøven“ : Gæster til Huse.

slaget. I det store og hele er Grovsmedefaget ikke det bedste, og Prøvens Smedie er da ogsaa for Tiden under Omlægning.

Skræderværkstedet er ret nyt, men Faget er godt, og Fremtidsmulighederne for Elever, der søger Uddannelse ad denne Vej, synes gode.

Da Sømandsuddannelsen i Land nødvendigvis maa blive i det væsentlige teoretisk, tiltrænges en Fortsættelse under praktiske Forhold om Bord i Fartøj, og naar Elevens Modenhed og Uddannelse tillader det, sendes han ud, helst paa et Sejlskib og helst paa Langfart, men en saadan Hyre er imidlertid ikke mere let at finde.

Prøvens Landbrug har i den forløbne Tid udviklet sig en Del. Besætningen er vokset fra 4 Køer til 22 og Svinebestanden fra 2 til ca. 60, en Omstændighed der har været heldig, da Eleverne ikke mere omtrent udelukkende bestaar af Københavnerne og Købstadsboere, ca. Halvdelen er nu fra Landet. Forøvrigt foregaar der Svingninger i dette Forhold, som virker noget forstyrrende.

Gartneriet har udviklet sig fra et rent Køkkengartneri til ogsaa at omfatte 2 store moderne Drivhuse og tilsvarende Bænke.

Tre Elever er til Stadighed beskæftiget i Køkkenet, væsentlig vor-
dende Sømænd og Kokke, og nogle Elever er anbragt hos Egnens
Haandværkere, med Ophold paa Prøven.

Foruden Elevernes fagmæssige Uddannelse sørges der i Vinter-
halvaaret for ved Skoleundervisning at vedligeholde og befæstne
deres Skolekundskaber.

Om Sommeren er Undervisningen Sport og Gymnastik.

Da det er af største Betydning, at Fritiden anvendes paa en heldig
Maade, sørges der for, at der til alle Aarets Tider er Lejlighed til at
finde en god og fornøjelig Fritidsbeskæftigelse.

Om Vinteren drives særlig Husflid og Læsning, ligesom der spilles
Dilettantkomedie.

Om Sommeren drives der Sport og Idræt. I de sidste Aar har Lejr-
livet spillet en betydelig Rolle.

I en Tiaarsberetning om Hjemmet, udgivet 1918, udtales klart og
tydeligt, hvor vanskeligt Opdragelsesarbejdet bliver, saa længe der
samles normale og undernormale Elever paa samme Sted. De under-
normale udsættes for Ondskab og Drillerier fra de øvrige Kamme-
raters Side, men det værste synes dog at være, at det aandelige
Niveau, Arbejdstempoet og den ensartet retfærdige Behandlings-
maade af Eleverne forringes og vanskeliggøres, hvorved de sunde og
normale Elever ikke faar den Opdragelse, de har Krav paa.

Det synes trist, at de samme Ord med fuld Føje kan gentages nu —
8 Aar senere. —

Den stærke Udvikling af Storbyen København, der i den senere
Tid er foregaaet særlig Vest over, kan en Gang i en nær Fremtid be-
virke, at Prøven maa flyttes; maatte det da lykkes at finde den sol-
lyse Plet ved Skov og Strand, hvor Arbejdet kan fortsættes til Gavn
og Glæde for de unge.

Prøvens Tilsynsraad er: Hr. Folketingsmand N. P. Nielsen, For-
mand, Hr. Grosserer J. Prahll og Hr. Overlærer J. Petersen.

Prøvens Adresse er Rødovre pr. Valby.

Emil Olsen,

STATSUNGDOMSHJEMMET VEJSTRUP PIGEHJEM

er oprettet i 1908 i Henhold til Børneloven af 1905 om Behandling af
særlig vanskelig Ungdom i Alderen fra 16—21 Aar. Hjemmet er nor-
meret til 25 Piger, som modtages fra hele Landet. Overinspektøren
for Opdragelseshjemmene maa godkende Anbringelsen, for at Opta-
gelse kan finde Sted.

Hjemmet er beliggende 1 Metermil Nord for Svendborg i smukke landlige Omgivelser med Udsigt over Vandet og yder gode Betingelser for, at de unge maatte kunne styrkes baade paa Sjæl og Legeme. Det under Hjemmet hørende Landbrug (ca. 11 ha) drives ved en dertil antaget Bestyrer, som har en Medhjælper og, i Samraad med Forstanderinden, Eleverne til Hjælp.

Foruden Oplæring i alt Husarbejde — Rengøring, Madlavning, Vask og Strygning samt Skræddersyning — faar Eleverne ogsaa Oplæring i Havearbejde og, de, der har Lyst, i Landbruget.

I Vinterhalvaaret modtager de Undervisning i Skolefag, men om Sommeren indstilles Skolen til Fordel for det sunde Friluftsarbejde, dog bibeholdes Undervisningen i Gymnastik, Boldspil, Religion og Sang.

Som den første store Faktor i Opdragelsen staar **A r b e j d e t**, der ledes af 5 Medhjælperinder, hvoraf den ene er seminarieuddannet. Der lægges megen Vægt paa, **h v o r l e d e s** Arbejdet udføres, fremfor **h v o r m e g e t** der udføres. Der fordres Præcision selv i de ringeste Arbejder, der maa absolut ingen Halvhed være.

Der er en vis Skole indenfor Arbejdet, saa de nye Elever ikke faar Lov til straks at deltage i alle Hjemmets forskellige Arbejder, men beskæftiges paa Systuen med lettere Haandarbejde; imens nedfældes der mange nye Indtryk, og Længsel efter andre Arbejder vaagner i dem, derved kommer Arbejdet til at gaa villigere fra Haanden.

En anden vigtig Faktor er **F o r t r o l i g h e d s f o r h o l d e t** mellem de Unge og dem, der vejleder dem. De maa føle, at her møder de kærlig Hjælp og ingen Dom over tidligere Adfærd. Er de først klare over, at de ikke er paa Hjemmet for at straffes, men for i Kærlighed at hjælpes, saa vaagner ofte den gode Vilje i dem, saa de selv kan arbejde med Energi paa at komme fremad, naar de da ikke er saa degenererede, at det gode slet ingen Magt kan faa.

Selve Hjemmet er overalt venligt og hyggeligt. Elevernes Enkeltværelser og alle Opholdsstuer er holdt i lyse Farver. De unge vænnes til Properhed og Sirlighed saavel med deres Klædedragt som med deres Person. Al Uniformering i Klædedragt er udelukket; det er mig meget om at gøre, at de, saa vidt muligt, ligner andre nette unge Piger.

Ligesom de i Stilhed modnes for Arbejdet, modnes de ogsaa til Glæden over Fritiden, thi at de unge Piger har daglig Frihed (Middag og Aften) er efter min Mening betydningsfuldt, dels som Opmuntring i det ensformige Liv, dels for at lære dem at benytte Fritiden godt; de maa i denne Tid sy paa deres private Haandarbejder, der gerne er Gaver til Slægtninge eller Kammeraterne, læse i Bøger fra Hjemmets Bibliotek, smaapassiare o. s. v. Ofte Højtlesning og af og til Leg.

Eleverne har ogsaa en enkelt Gang faaet Lov til selv at yde Bidrag til Adspredelse ved f. Eks. at spille Komædie paa Hjemmets Theater. En af Sommerens største Glæder er Spadsereture til Stranden, hvor de bader fra eget Badehus og Skovture i smaa Hold i den smukke Omegn.

For at bøde paa den uundgaaelige daglige strenge Regelmæssighed, som let kan virke monotomt, har vi et System med smaa Belønninger og Bøder; jeg tillægger det en stor og gavnlig Betydning, da jeg finder, det i høj Grad appellerer til de gode Instinkter, virker stimulerende og gør Eleverne agtpaaagivende overfor Forsømmelser i de

Vejstrup Pigeheim.

mange forskellige daglige Smaapligter, som det er uendelig trættende for begge Parter stadig at skulle paatale, og hjælper desuden til at indøve gode Vaner. De Penge, der fortjenes ved Belønninger, betyder uhyre meget for Eleverne som Middel til at gøre andre en Glæde eller opfylde et mindre, personligt Ønske. Bøderne anvendes bl. a. til Anskaffelse af Ting i Hjemmet til fælles Glæde.

For hver Elev fører Hjemmet en Regnskabsbog over disse Smaasummer og hvad de iøvrigt muligvis kan erhverve ved i Fritiden at sy for Personalet o. lign. Eleverne kontrollerer selv Bøgerne.

For at lette de Unge Overgangen til Livet udenfor Hjemmet sendes de flinkeste af Eleverne af og til om Sommeren i Prøveplads i gode Hjem i Omegnen; de kommer dog hjem hver Aften. Pengene, de derved tjener, tilhører dem selv, og i Samraad med mig gives de ud.

Eleverne maa gerne faa Besøg af deres Forældre, de færdes da frit med deres Barn (paa Hjemmets Grund) i de to Døgn, de i Reglen er her. Jeg tillægger disse Besøg stor Betydning, dels fordi den unge Pige derved lettere falder til Rø og finder sig i den tvungne lange Adskillelse, og dels fordi Forældrene faar en bedre Opfattelse af Hjemmets Gerning, hvorved megen Bitterhed og Misforstaaelse udryddes.

Eleverne maa ogsaa, hvis de opfører sig godt, besøge deres Hjem, hvis dette da ikke er i København, hvor jeg finder, det vilde være altfor risikabelt at sende dem ind. —

Ikke alene af Kærlighed til hver af de Unge, jeg har vejledet, men ogsaa for at kunne yde Bidrag til Besvarelse af Spørgsmaal om, hvad Opdragelseshjem gavner, har vi fulgt de Unge videre i Livet, og i Aarsberetningerne meddelt, hvorledes det gaar dem 5 Aar efter deres Afgang fra Hjemmet her, og atter (for første Gang i Aar i min Beretning 1924—26), hvorledes det gaar dem 10 Aar senere, altsaa efter 15 Aars Forløb, hvor man kan mene, Livets Form i det store og hele har fæstnet sig for dem.

Gerda Schneekloth,

KØBENHAVNS KOMMUNES OPTAGELSESHJEM OG BØRNEHJEM

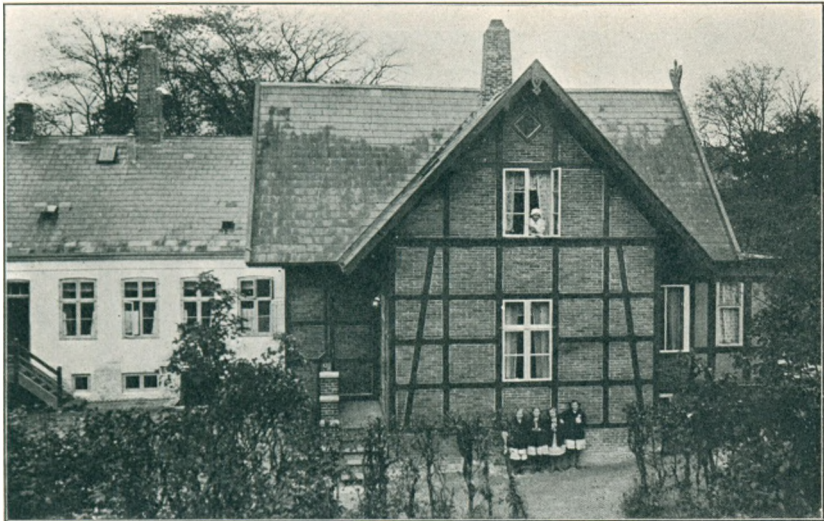
Efter at Københavns Kommunes Optagelseshjem ved Omordningen af Forsørgelsesvæsenets Stiftelser i 1918 blev flyttet fra den Bygning ved Sortedamsdosseringen, der nu benyttes af Almindeligt Hospital, har Ordningen af denne Forsorgsopgave haft et noget interimistisk Præg, der er kendetegnet ved, at man ikke er gaaet til Etableringen af et nyt samlet Hjem, men at man har haft til Huse i et Antal Bygninger, dels tilhørende Kommunen, dels lejede og beliggende forskellige Steder i og uden for Byen.

Ved denne Ordning er der den Fordel, at de paa Optagelseshjem uundgaaelige Epidemier af Børnesygdomme begrænses til Udbredelse blandt et mindre Antal, samt at Børnene kan nyde godt af det større Præg af Hjemlighed og Hygge, der plejer at kendetegne mindre Hjem. Det er dog Hensigten i Løbet af nogle Aar at søge en varigere Ordning gennemført. Afdelingerne er med Undtagelse af det lille Hjem i Snekkersten beliggende saa centralt, at der er let Adgang for Børnenes Paarørende til Besøg, og Hjemmene staar aabne for Besøgende daglig i en Eftermiddagstime.

Det nuværende Hovedhjem er **Kildevang**, der toges i Brug i 1918, og er beliggende Strandvej Nr. 26, 28 og 30, installeret i 3 Villaer med tilhørende Barakbygninger; det bestaar af en Afdeling for spæde og en for Børn til 14 Aar og rummer ialt 113 Børn. Endvidere **Norges Minde**, Strandvej 119, hvor der modtages Børn fra spæd og til skolepligtig Alder, ialt 55, **Frederiksholm**, Kongens Enghave, der har Plads til 50 Børn over 2 Aar, **Fillalen i Nørre Allé 49** (18 Pladser), der optager aandssvage Børn, der venter paa at komme paa Aandssvageanstalt, og **Afdelingen i Snekkersten**, der midlertidigt af Fru Villi Hei-

ses Børnesanatorium er stillet til Kommunens Disposition og har Plads til 24 Børn; ialt 260 Pladser, med Mulighed for Udvidelse med 20 Ekstrapladser. Gennemsnitsbelægningen udgjorde i 1924—25 238.

De paagældende Hjem har alle en god og sund Beliggenhed, idet de nyder godt af Søluften, dels ved Strandvejen og ved Sydhavnen og ganske særligt i Snekkersten, og endvidere er alle omgivet af store Haveanlæg med Smaahaver til Børnene og Legepladser med Gymna-

„Kildevang“.

stikapparater m. m. Adgangen til Strandbade benyttes det mest mulige.

Navnlig af Hensyn til de nærliggende Skoler, der havde Gène af de stadigt skiftende Børn, har man maattet indrette Skole saavel paa Kildevang som paa Frederiksholm, til hvilket Øjemed Skolevæsenet stiller Lærerkrafter til Raadighed.

Hjemmene ledes af Plejemødre, der er uddannede Sygeplejersker, paa Spædbørnshjemmene med Hjælp af Sygeplejeassistenter og Barneplejeelever; paa Hjemmene for større Børn af Medhjælperinder.

Samtlige Optagelsehjem sorterer under Inspektøren ved Almindeligt Hospital.

Hjemmene benyttes først og fremmest til Anbringelse af Forsørgelsesvæsenets Børn, men har desuden en Anvendelse, der støtter sig paa en Ordning, som vistnok er enestaaende for Københavns Kommune, og bestaar i, at der er Adgang for Familier, hvor Moderen bliver syg og trænger til Hospitals- eller Rekreationsophold, til at faa Børnene anbragt for en Betalingstakst, der ligger betydeligt under den for

Hjemmet fastsatte Refusionstakst, 3 Kr. pr. Dag, idet den kun er 1 Kr. daglig for det første og 60 Øre daglig for hvert af de andre Børn. Forudsætningen er, at Familien ikke iøvrigt faar Fattighjælp, at der betales forud og endelig, at Pladsforholdene tillader det. Denne Ordning har vist sig som et stort Gode for mange mindre bemidlede Hjem, der dog staar udenfor det egentlige Fattigvæsens Klientel, og overmaade mange benytter sig deraf, i 1924—25 var 584 af de 936 Børn, der i Aarets Løb var indlagt paa Optagelseshjemmet »betalende«. Og-

„Norges Minde“.

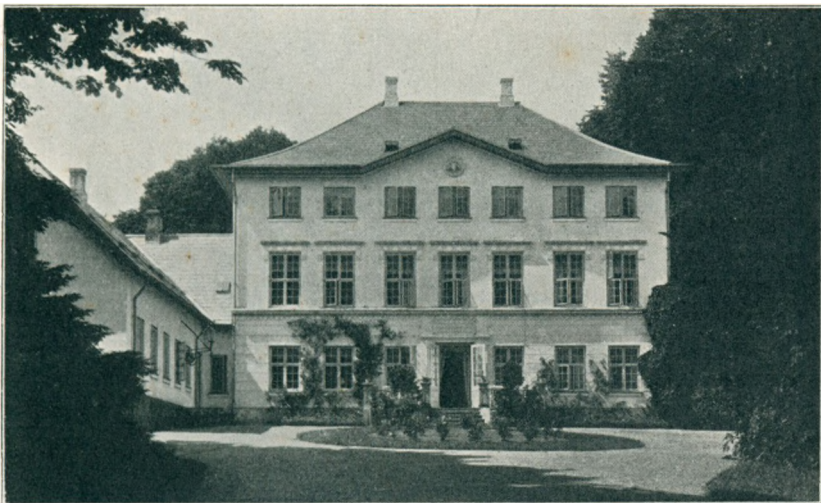
saa af de øvrige vender langt de fleste tilbage til deres naturlige Hjem, der af en eller anden Grund midlertidig er blevet opløst, men tilbage bliver dog en ikke helt lille Flok, som Kommunen blivende maa overtage Forsorgen for, og for hvem Optagelseshjemmet er et Gennemgangsled til den endelige Anbringelse i private Hjem eller Børnehjem.

For Norges Minde — tidligere Frk. Riepers Børnehjem — er der den Ejendommelighed, at det i Henhold til den tidligere Ejers Ønske delvis fungerer som Mødrehjem. Der opholder sig til Stadighed 4 Mødre med deres Børn. Mødrene deltager i Arbejdet, faar Løn som almindelige Funktionærer og betaler heraf 30 Kr. maanedlig for Barnets Ophold og Beklædning.

I Sygdomstilfælde, der ikke hører hjemme paa Blegdamshospitalets Epidemiafdeling, overflyttes Børnene som Regel til Almindeligt Hospitals Sygehus' Børneafdeling. I 1924—25 overlagdes hertil 101 Børn fra Optagelseshjemmene. Kommunens Udgift til Børnenes Underhold paa Optagelseshjemmene var i 1924—25 415.000 Kr., eller 4.78 Kr. i daglig Udgift pr. Barn.

Vistnok enestaaende blandt Børnehjem er Københavns Kommu-

nes ældste og største Hjem **Nærumgaard**. Med Hovedbygning som et lille Jagtslot, bygget i det 18. Aarhundrede, omgivet af en Park med gamle Lindealléer, der fortsætter sig i Mark og Skov, ialt 18 Tdr. Land, danner Ejendommen en Helhed saa smuk og saa imponerende, at næppe selv den mest velmenende og velstaaende Kommune vilde have besluttet sig til at anlægge sit Børnehjem saaledes. Hjemmet skylder da ogsaa særlige Omstændigheder sin Eksistens. Familien Adler skænkede i 1906 sit Sommerhjem, der i en Aarrække havde

„Nærumgaard“.

været i Familiens Eje, og hvortil forskellige historiske Minder knytter sig, til Københavns Kommune til Anvendelse til Børnehjem.

Paa den store Grund med Drivhuse og Mistbænke er der foruden Gartneri og Havebrug ogsaa Lejlighed til at drive lidt Landbrug; der holdes Køer og Hest. Hjemmet er delt i en Yngsteafdeling for Børn fra 2 Aarsalderen paa »Addas Høj« og skolepligtige Børn paa Hovedhjemmet, hvor de forbliver til det 14. Aar — for Piger 16. Aar. Der er Plads til 100 Børn, og Hjemmet er som Regel fuldt belagt.

Der modtages kun Børn, som ikke paa Grund af legemlige eller aandelige Mangler trænger til særlig Opdragelse; derimod tages ikke Hensyn til Fødsel eller Trosbekendelse.

Børnene undervises i den stedlige Kommuneskole sammen med Egnens andre Børn.

Hjemmet drives for Kommunens Regning, men er i Henhold til Gavebrevet stillet under en særlig Bestyrelse, bestaaende af Borgmester og Raadmand fra Magistratens 3. Afdeling, 3 Borgerrepræsentanter og et Medlem af Familien Adler.

„Nærumgaard“: Afdelingen for de yngste „Adas Høj“.

Udgifterne til Børnenes Underhold har i 1924—25 været 87.000 Kr. eller 2,50 Kr. daglig for hvert Barn. I Henhold til Overenskomst yder Københavns Kommune Tilskud til Søllerød Kommune til Dækning af Skoleudgifter for Børnene fra Nærumgaard og Jacob Michaelsens Minde, i 1924—25 er ydet 20.800 Kr. Hjemmet er siden 1921 blevet ledet af en Forstanderinde, der bl. a. har en mandlig Medhjælper med Lærereksamen.

Nærumgaard: Sovesal paa „Adas Høj“.

Jacob Michaelsens Minde“ set fra Rosenhaven.

Ogsaa det andet i Rækken af Københavns Kommunes Børnehjem, det i Skodsborg beliggende »**Jacob Michaelsens Minde**« skylder sin Tilblivelse en storstilet Gave fra en Privatmand.

Ved Skrivelse af 8. April 1920 tilbød Direktør Ernst Michaelsen paa egne og Hustrus Vegne at overdrage Københavns Kommune Landstedet »Aggershvile« i Skodsborg til Anvendelse som Børnehjem under Navn af Børnehjemmet »Jacob Michaelsens Minde« paa Betingelse af, at Kommunen bevilgede de Beløb, som var nødvendige for at indrette og drive Ejendommen som et Mønsterbørnehjem.

I den for Hjemmet udstedte Fundats er der givet Udtryk for Give-rens Ønsker om at tilvejebringe Grundlaget for, at et Antal Børn, der som forældre- eller forsørgerløse ellers var udsat for vanskelige Kaar, her kan opleve en god Barndom. Gaven bærer paa den smukkeste Maade paa samme Tid Vidne om Slægts- og Samfundsfølelse,

„Jacob Michaelsens Minde“.

idet der paa denne samfundsnyttige Maade er rejst et Minde for Giverens Fader, efter hvem Børnehjemmet er opkaldt.

Betingelserne for Optagelse er de samme, som gælder for Nærumgaard.

Foruden det økonomiske Ansvar for Driften er ogsaa selve Ledelsen af Hjemmet af Giveren helt overdraget til Københavns Magistrat. Et Tilsynsraad har Vetoret over for Afhændelse af Ejendommen og Forandring af dens Formaal.

Det var Giverens Tanke, at Ejendommen foreløbig skulde forblive i den Skikkelse, hvori Familien Michaelsen, der i en Aarrække havde haft deres Hjem der, efterhaanden havde bragt den — og en overordentlig skøn Skikkelse er det.

Beliggende til Strandvejen lige i Udkanten af Jægersborg Dyrehave paa en 5 Tdr. Land stor Grund, indtager den enkle hvide Hovedbygning en tilbagetrukken Plads, og foran den strækker Parken sig med sjældne gamle Træer og store mosgroede Plæner ned til Strandvejen og fortsætter sig i Strandhaven, hvor man fra Skrænten har den skønneste Udsigt over Sundet, og hvorfra en Sti snor sig ned til Stranden med Sand og Badehuse.

Paa den anden Side Hovedbygningen ligger lunt og solbadet Rosenhaven, ad hvis snirklede Flisegange man kommer til de yndefulde Kai Nielsenske Figurer, der symboliserer Morgenen — Moderen, der vender sig om, kaldt af sine smaa. Langs med Parken i hele Grundens Dybde gaar den gamle Lindeallé, der danner Opkørsel, og paa den anden Side af denne er anlagt Køkken- og Frugthave.

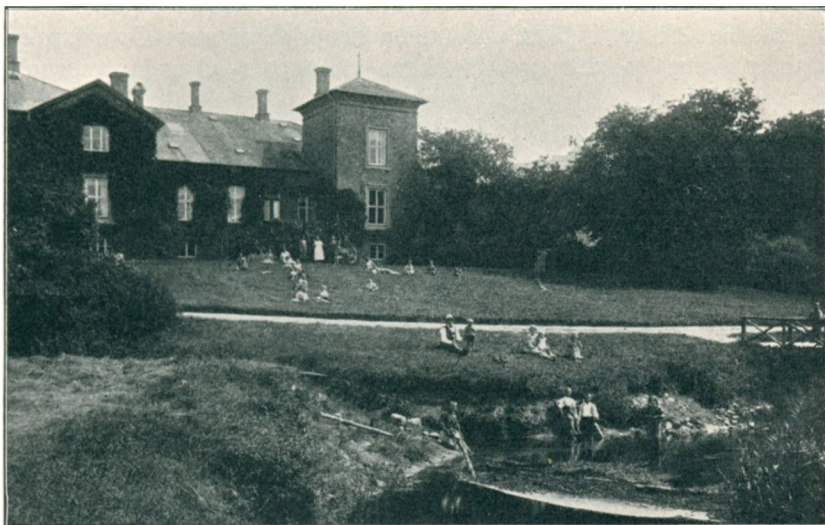
I en Sidebygning er indrettet Hjem for de mindre Børn — de fleste under Skolealderen. Ialt rummer Hjemmet 65 Børn. Ledelsen sker ved Forstanderen og hans Hustru samt Medhjælpere, paa Yngsteafdelingen »Helenes Hjem« af en Plejemoder med Børnehaveuddannelse.

Det 3. af Kommunens Børnehjem »Spanager« er af en noget anden Karakter end de 2 andre.

Efter at Begrebet »Sinker« er dukket frem i Børneforsorgen og har paakaldt saa megen Interesse, har ogsaa Københavns Kommune fundet det paakrævet at undergive saadanne en særlig Forsorg.

Der blev i 1921 oprettet et lille Børnehjem til 16 saadanne Børn i Birkerød. Det viste sig snart, at Pladsforholdene her var for indskrænkede og man erhvervede da i 1923 Hovedparcellen og Hovedbygningen til Herregaarden »Spanager«, der da var under Udstykning som Følge af Lensafløsningsloven. Heraf er nu skabt et Børnehjem, foreløbig til 50 Børn, med Hovedbygning, Stalde og Lader, stor Køkkenhave og Park, der fortsætter sig i Egelund og Granskov. Igennem Ejendommen løber Køgeaa, og udenom er rigeligt Jordtilliggende som Basis for Landbruget, ialt 60 Tdr. Land.

Her er alle Forudsætninger for, at Børnenes Udvikling kan forme sig under Udnyttelse af deres praktiske Evner. De deltager fra smaa i Pasning af Dyrene og alt Landbrugs- og Havearbejde, og man haa-ber herigennem, at Arbejdet og Forholdene paa Landet skal blive dem naturlige og gaa dem i Blodet, saa at de som voksne og myndige skal fortsætte under de enkle Livs- og Arbejdsformer, hvor de alene har Forudsætning for at gøre sig gældende.

„Spanager“.

Af det foran anførte følger ikke, at Skoleundervisningen forsøm-
mes; under Ledelse af Forstanderen og med Bistand af en Lærer
og en Lærerinde modtager Børnene en Undervisning, som man søger
særlig at afpasse efter Børnenes Evner og Udvikling.

Der er hidtil kun optaget Børn i skolepligtig Alder, og efter det 14.
eventuelt 15. Aar er Drengene, ved det 16. Pigerne, anbragt i Tje-
neste paa Egnen. Et meget vigtigt Led i Arbejdet er selvsagt Efter-
værnet, paa hvilket man for disse Børns Vedkommende maa lægge
særlig Vægt.

Som det ses, er paa Kommunens Børne- og Optagelseshjem Prin-
cippet om Fællesopdragelse af Dreng og Piger gennemført, og man
har kun i et enkelt Tilfælde haft Ulemper heraf og ikke af alvorligere
Art. Herigennem og ved at Børnene optages familievis, Søkendeflok-
ke sammen, samt ved at Børnene paa Børnehjemmene — undtagen
paa Spanager med de særlige Forhold — søger den stedlige Skole,
har man søgt at afbøde den Fare for Mekanisering af Tilværelsen og
for en vis Livsfjernhed, der kan være for Børn paa saa store Børne-
hjem, hvor det af praktiske Grunde yderligere har været nødvendigt

at holde de mindre og de større Børn i 2 Afdelinger. Endvidere har det Betydning, at man har Dørene aabne mod Omverdenen, Børnenes Slægtninge har vid Adgang til Besøg og modtager jævnlig Børnene i Besøg i deres Hjem i Ferier og ved særlige Lejligheder. Endelig bemærkes, at den Tilgang af Børn i alle Aldre, der vel kan volde Opdragerne Vanskeligheder, naar større Børn fra helt andre Livsforhold gør deres Entré i Børnehjemmets Verden, har det Gode, at der til Gengæld føres med et Pust fra Livet derude med dets gode og daarlige Sider, hvilket altsammen tjener til at gøre Overgangen ved Konfirmationsalderens Udtrykken i Tjeneste- eller Læreforhold mindre brat.

Fra Nærumgaard og Jacob Michaelsens Minde udgaar saa godt som alle Drengene i Lære, medens Pigerne som Regel fortsætter ved huslig Gerning.

Børnene bevarer stadig Tilknytning til Hjemmene, der staar dem aabne ved Ferietider og som Regel den første Søndag i hver Maaned. Der er ved Legater, navnlig fra Familierne Adler og Michaelsen, tilvejebragt Midler til Anvendelse ved Afholdelse af Rejsedgifterne.

Hermed er givet en kortfattet Oversigt over de Institutioner, der i Forbindelse med de ca. 500 private Plejehjem tjener Københavns Kommunes Børneforsorg i snævrere Forstand. Noget egentlig statistisk Grundlag til Bedømmelse af Resultaterne er man ikke i Besiddelse af; at skaffe et saadant tilvejebragt har man dog ofte omgaaedes med Tanken om, og som det ses, søger man at bevare Forbindelsen mellem de udgaaede Børn og de Hjem, som man — som Fundatsen for Jacob Michaelsens Minde udtrykker det — har bestræbt sig for at give en saadan Karakter, at de stedse maa staa for Børnene som gode Barndomshjem.

BØRNEHJEMMET „ØSTERVANG“

UDBY PR. HOLBÆK

I Landsbyens Udkant, mellem frodige Marker og med Udsigt til Holbækfjordens solglimtende Vand, ligger Børnehjemmet Østervang. Dér færdes 10—12 Smaapiger i hjemlige Forhold. Hjemmet er omgivet af Have og Legeplads.

Fjordens sunde Luft føres oplivende og forfriskende ind over Egnen. At dette har en styrkende Indflydelse paa Børnenes Helbred, er jeg ikke i Tvivl om. Hjemmet er beliggende mellem begge Skolerne. Inde i Byen er Hovedskolen med de 2 ældste Klasser. Til Skolen for de mindre Børn gaar Vejen langs grønne Marker, hvor Køer og Heste græsser, og Lærken sender sine jublende Lovsange op mod den høje

Himmel. Ogsaa Landmandens driftige Færden paakalder Børnenes Opmærksomhed. Da der er hver anden Dags Skolegang, har de rig Lejlighed til skiftevis de 3 Dage om Ugen at leve sig ind i Hjemlivet, saa Indtrykket deraf har Betingelsen for at kunne fæstne sig i Barne-sindet.

Vi, der har den Glæde at komme en Del paa Østervang, kan ofte faa Lejlighed til at drage Sammenligninger med et naturligt Hjemts Forhold, hvor en Flok Børn i forskellige Aldre færdes mellem hverandre, maa vise Hensyn til alle Sider og lære at blive til Nytte i Livet.

Børnehjemmet „Østervang“.

Fornøjeligt er det at være Vidne til Børnenes Arbejde under Plejemor's og Medhjælperes Ledelse, saavel i Køkkenet og under Rengøring som ved Havearbejde. Ogsaa Høns og Kyllinger skal have deres reglementerede Pasning og et aarvaagent Tilsyn. Derfor bliver Hønsegaarden ogsaa af og til det Sted, hvor Barnet kan findes, henfalden i Betragtninger over Dyrenes Liv.

En Del af Børnenes Tid anvendes til deres Opøvelse i Haandgerning. Deres Tøj lærer de selv at reparere. Efterhaanden opnaas saa den eftertragtede Ære, selv at maatte sy sit Linned og sine Forklæder m. m. Et stort Øjeblik for Barnet er den Stund, hun første Gang faar Lov at bruge Symaskinen. Ogsaa dette at maatte brodere en fin lille Serviet til Julegave — maaske — eller naar det kommer langt, en Lysedug eller lignende.

Naar Børnene frem viser deres Arbejder, sker det gerne med glade Ansigter, og de større Piger tilføjer ofte med et straalende Blik: »Det maa jeg faa med — ud og tjene.« — Det er selverhvervet Ejendom, det er af stor Værdi, fyldt med Mindets Glans.

Det lille Børneantal, der er, gør det muligt at kunne faa grundig Kendskab til hvert enkelt Barn, saaledes at Bevægelsesfrihed i ret

udstrakt Grad efterhaanden tillades Børnene, f. Eks. til at udrette Ærinder, undertiden paa længere Afstande. Dette bidrager naturligvis til at udvikle Barnets Ansvarsfølelse. For de ganske smaa Børn giver saa lille et Hjem ogsaa naturlige og frie Udviklingsmuligheder. Ind imellem Arbejdstiderne fører Legen sit frigørende og muntre Sprog. Om Sommeren er der rig Lejlighed til Skovture i hjemligt Fællesskab, ogsaa sammen med Skolen. Børnenes daglige Fodture gaar ofte mod Fjorden, med Badning som Maal, for bag efter at tumle sig lystigt paa de grønne Enge.

Ferierejser med kortere Ophold tages af den enkelte eller flere i Følge til forskellige Sider, alt eftersom Indbydelserne foreligger. Til et Sted var hele Familien paa Østervang — Børn og Voksne — indbudt og fik derved et Par Dages fornøjeligt Ferieliv.

I Vintertiden tager Børnene Del i Gymnastik sammen med jævnaldrende Skolekammerater.

Angaaende Børnehjemmets Historie skal i Korthed meddeles følgende: Børnehjemmet Østervang er oprettet af Undertegnede 1909 og modtog Statsanerkendelse i Maj 1913.

I over 3½ Aar var der kun 3 Børn i Pleje, saa kom det 4. Barn. Børneantallet voksede lidt efter lidt, dog først efter ca. 3 Aars Forløb var alle 12 Pladser optaget. Det havde til Følge, at der i en Aarrække maatte arbejdes under et økonomisk Tryk, da Plejelønnen tilmed, som bekendt, dengang var meget lille. Alligevel var det en god Tid, den staar for mig fyldt med rige Minder. Det var en lille Flok kære, gode Børn, jeg fik at arbejde for og dele Hjem med.

Men altfor kort blev min Plads der. Efterhaanden blev mit Helbred mere og mere nedbrudt, Kræfterne saa svækket, at det efter Lægens Udtalelse var nødvendigt, jeg opgav Gerningen der, og trak mig tilbage i rolige Forhold. Der er dog en Side af Opgaven, der fremdeles har kunnet fortsættes med, nemlig: Omtanken for de store Børn. Gud ske Tak og Lov! der er endnu meget, der kan fylde ens Liv.

I Oktober 1919 overtog nuværende Bestyrerinde, Frk. Ellen Knudsen, Ledelsen af Børnehjemmet, 5 Aar havde hun Østervang til Leje, men Oktober 1924 blev Bestyrerinden selv Ejer af Hjemmet.

Oline Jensen.

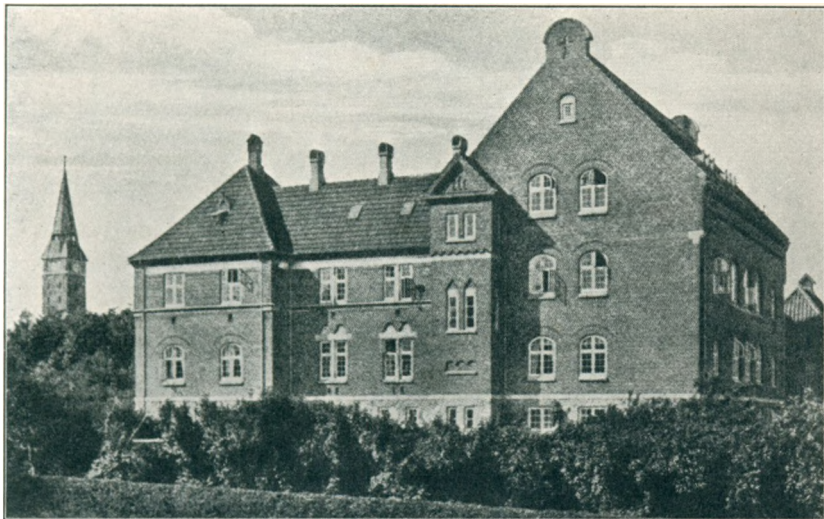
KONG CHRISTIAN IX's BØRNEHJEM

AARHUS

Straks efter Kong Christian IX's Død i 1906, fremkom der Ønske fra Borgerne i Aarhus om at rejse ham et synligt Minde. Et Udvalg, som skulde føre Ønsket og Tanken videre foreslog, at der blev oprettet et Børnehjem bærende Kong Christian IX's Navn.

Aarhus Byraad skænkede en dertil egnet Grund samt et Beløb paa 10.000 Kr., og efter indhentet Tilladelse fra Kong Frederik VIII, vedtoges Forslaget enstemmigt.

Fra over 2000 Aarhus-Borgere fra alle Samfundslag blev den nødvendige Sum stillet til Raadighed, og Hjemmet blev opført paa den skænkede Grund i Finsensgade, en smuk og stilfuld Bygning med Plads til 66 Børn. Omkostningen ved Opførelsen staar i en Sum af 150.000 Kr.

Kong Christian IX's Børnehjem, Façade til Finsensgade.

Hjemmet, der er en selvejende Institution, begyndte Virksomheden den 25. Marts 1909.

Det var en ret nærliggende Tanke, at man ønskede netop et Børnehjem som Mindesmærke. Omsorgen og Interessen for ulykkelig stillede Børn var i Forgrunden, baade i Befolkningen og hos den lovgivende Magt. Paa Møder og i Pressen var Barnets Sag bleven talt. Tiden betegnedes som Barnets Aarhundrede. Rigsdagen havde for nylig vedtaget den første Børnelov, og der var Trang til Stede til et Hjem for Børn, det var derfor en naturlig og lykkelig Tanke, at man valgte at rejse Mindesmærket som et Børnehjem.

Nu er der hængaaet 17 Aar, siden Hjemmet begyndte Virksomheden. Formaalet har fra første Begyndelse været dette, at optage Børn som levede paa Livets Skyggeside og drage dem frem i Lyset, danne for dem et lyst og venligt Hjem, rejse dem legemligt ved god Røgt og Pleje, og søge at give dem aandelig Ballast med ud i Livet. Vi ønsker inderligt, at Hjemmets Gerning stedse maa være saaledes, at en

lykkelig, sund og frejdig Ungdom maa drage ud herfra, med Kraft til at bestaa Prøven i Livskampen.

Vi har i Aarenes Løb modtaget ialt 216 Børn til Opdragelse, mest Søskendeflokke. Hvoraf igen de 147 er udgaaet som konfirmerede, i Handels- og Handværkerlære, til Landbruget og almindelige Tjenesteplasser, hver efter sin Lyst, Evne og Anlæg. Hvert Aar efter Konfirmationen stilles Hjemmet overfor en af sine mest vanskelige Opgaver: at fremskaffe Plads i gode Hjem, hos forstaaende og dygtige

Fra Kong Christian IX.s Børnehjem.

Mennesker, der kan og vil vejlede Børnene videre frem. Børnene modtager Undervisningen i Borgerskolen.

Overgangen fra Hjemmet og Skolen til Lære og Tjenesteplasser med strengere fysisk Arbejde føles ofte af en ung Pige eller Gut paa 14 à 15 Aar som noget svært og tungt. Selv om Børnene hjælper til i Hus og Hjem ved forskellige Sysler, saa er de dog ikke saa trænerede i legemligt Arbejde, at de straks kan gøre Fyldest, og trænger derfor i dette Tidsrum særlig til forstaaende Menneskers Hjælp.

Da Hjemmet stadig modtager Tilskud og Hjælp fra Aarhus, er det selvfølgelig i overvejende Grad herfra, vi modtager Børn til Opdragelse.

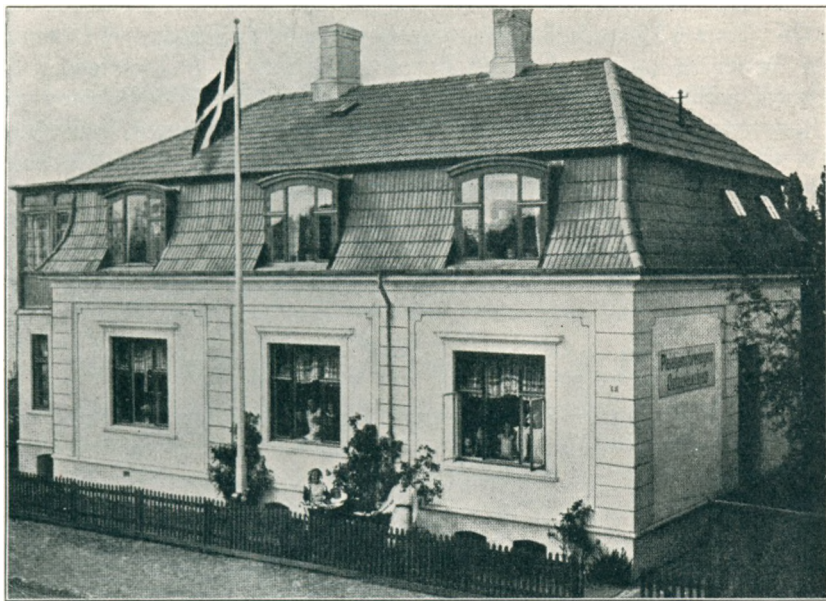
Ser man nu paa det smukke Hjem, som det ligger i skønne Omgivelser, og hvor der til daglig rører sig et muntert Liv blandt den store Børneflokk, da maa det siges, at det var en god Tanke, at Mindesmærket blev rejst, og det har været til Hjælp og Gavn for mange hjemløse Børn.

Det er med Glæde og Tak, vi ser tilbage paa de svundne Aar, og ønsker at Guds Velsignelse maa hvile over Gerningen, som øves her, og over Hjemmets Virksomhed i Fremtiden.

N. K. Thomasen.

SORØ AMTS PLEJEHJEMSFORENING'S OPTAGELSESG- OG IAGTTAGELSESHJEM I SLAGELSE

Sorø Amts Plejehjemsforening blev stiftet 7. April 1897; men i 1906 blev Spørgsmaalet om Antagelse af Spædbørn taget op. Dette resulterede i, at Foreningen i nogle faa Aar anbragte sine Spædbørn hos en privat Familie; men 1909 købte Foreningen en mindre Ejendom i Svendsgade i Slagelse for 8000 Kr. og et tilstødende Areal paa 800

Slagelse Optagelseshjem.

Kvadratalen for 2000 Kr. 1915 blev Optagelseshjemmet udvidet med en Bekostning af 5000 Kr., og yderligere erhvervedes en Grund paa 200 Kvadratalen. Hjemmet har i Stueetagen 1 Spisestue, 1 Opholdstue og 2 Værelser for Betjeningen foruden Køkken, Badeværelse o. s. v. Paa 1. Sal er der 4 Stuer, som benyttes dels til Spædbørnstuer, dels til Soveværelse for de større Børn, samt Forstanderindens Værelse og et Mælkekøkken. Til Hjemmet hører en stor Legeplads og Have.

Hjemmet virker som Optagelses- og Iagttagelseshjem, d. v. s. det skal uden Varsel kunne optage dels Spædbørn, som Mødrene ikke kan have hos sig, indtil disse er egnede til at gaa ud i Pleje, dels større Børn, som af Værgeraad ønskes i Privatpleje, indtil de er i forsvarlig Ernærings- og Helbredstilstand, saa de kan gaa ud i Pleje; og det skal kunne have Børn til Iagttagelse, dels

Værgeraadsbørn, dels Foreningens egne Plejebørn, som har maattet fjernes fra deres Plejehjem, indtil man er klar over, hvorvidt Børnene bedst egner sig til Anbringelse i Privatpleje eller maaske hellere bør anbringes paa Opdragelseshjem, Sinkehjem el. lign.

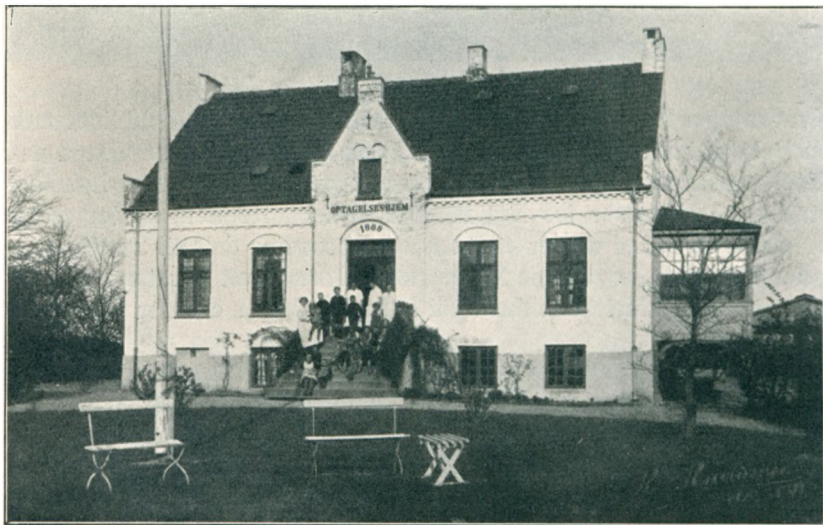
Allerede i Hjemmets 1. Aar havde det over 700 Belægningsdage, og dette Tal er i Aarenes Løb steget til over 7000 Belægningsdage. Forholdene har da ogsaa tvunget Foreningen til at paabegynde en Udvidelse af Hjemmet ved Tilbygning, en Udvidelse, som er beregnet til at ville koste ca. 50.000 Kr., men hvorved Hjemmet fra Sommeren 1926 vil være i Stand til at modtage 44 Børn, til hvilke der vil kræves en Betjening paa — foruden Forstanderinden — 3 Assistenters, 2 Elever, 3 Husassistenter og 1 Fyrbøder. Samtidig med Udvidelsen vil Hjemmet ved Indlæg af Centralvarmeapparat, Varmtvandsledninger, W. C. og andre Forbedringer, og ved en fuldt effektiv Adskillelse mellem Spædbørn og større Børn blive gjort fuldt moderne og hygiejnisk betryggende.

Slagelse, den 25. Februar 1926.

H. Callisen Dyhr,
p. t. Formand.

OPTAGELSESHJEMMET „SYDSJÆLLAND“

Optagelseshjemmet »Sydsjælland« ligger ca. 2 km fra Næstved Jernbanestation ved Landevejen til Karrebæksminde, frit og lyst, ikke langt fra Gavnø Fjord, der meget benyttes af de større Børn til Badning om Sommeren.

Optagelseshjemmet „Sydsjælland“.

Hjemmet er oprettet af Selskabet »Børnenes Vel« i Næstved og Præstø Amts Plejehjemsforening. Det staar under en særlig Bestyrelse med Bankdirektør C. Christensen, Næstved, som Formand, og ledes af Forstanderinde, Frk. C. Hemmingsen. Hjemmet er stort og rummeligt og afgiver Plads til 30 Børn i to Afdelinger — 16 spæde og 14 større Børn, baade Drengene og Piger. Drengene optages indtil 7—8 Aar og Piger til 14 Aar. Der er Skole paa Hjemmet og Undervisningen foregaar i Henhold til Landsbyskolens Undervisningsplan.

BØRNEHJEMMET „SOLHJEM“

er bygget af afdøde Frk. Mortensen, og blev aabnet og statsanerkendt i Aaret 1910.

Hjemmet lededes af Frk. Mortensen til hendes Død i 1915, da det overgik til en selvejende Institution med en Bestyrelse, i hvilken Urmager J. Børsen Hansen er Formand. Siden den 1. Juni 1915 har Hjemmet været ledet af Frk. Thora Callesen, der i de forløbne Aar har gjort et godt og opofrende Arbejde blandt Hjemmets Pigebørn (der er som Regel ca. 16 Piger paa Hjemmet) og har paa en sjælden Maade forstaaet at vinde Børnenes Kærlighed.

Det er jo allerede en Flok af Pigebørn, der har faaet Lov til at leve deres Barndomstid under forholdsvis lyse og lykkelige Kaar paa Solhjem, naar de af Forholdene var tvungne til at leve udenfor deres eget Barndomshjem.

J. Børsen Hansen.

Fra Børnehjemmet „Solhjem“, Vejle.

DEN JYDSKE FØDSELSANSTALTS BØRNEHJEM

er oprettet 1910 som en Afdeling af »Den jydsk Fødselsanstalt«, og optager kun Børn, der er født paa Anstalten, fortrinsvis svage og for tidligt fødte Børn, som Anstaltens Overlæge ikke gerne udskriver ca. 14 Dage gl., men endnu en Tid tilraader Lægetilsyn og kyndig Pleje. Ligeledes overføres fra Anstalten de ugifte Mødre med Børn, som ønsker det, forsaavidt Plads haves, fortrinsvis ganske unge Mødre, særlig de der lige efter Fødslen staar uden Hjælp og Opholds-

Fra Børnehjemmet ved den jydsk Fødselsanstalt.

sted. De unge Mødre med deres Børn forplejes gratis her, indtil Barnet er et Aar gl., mod at udføre forefaldende Arbejde indenfor Afdelingen og under Sygeplejerskens Ledelse hjælpe med Plejen af de øvrige Børn.

Indkomne Underholdsbidrag forvaltes af Anstalten og anvendes ved Udskrivningen fra Hjemmet efter Samraad med Moderen paa en saadan Maade, som skønnes hensigtsmæssig for Barnets Pleje.

Der er Plads til 8 Mødre og 20 Børn. Aarsberetningen 1925—26 viser, at der dette Aar har været optaget 18 Mødre og 53 Børn.

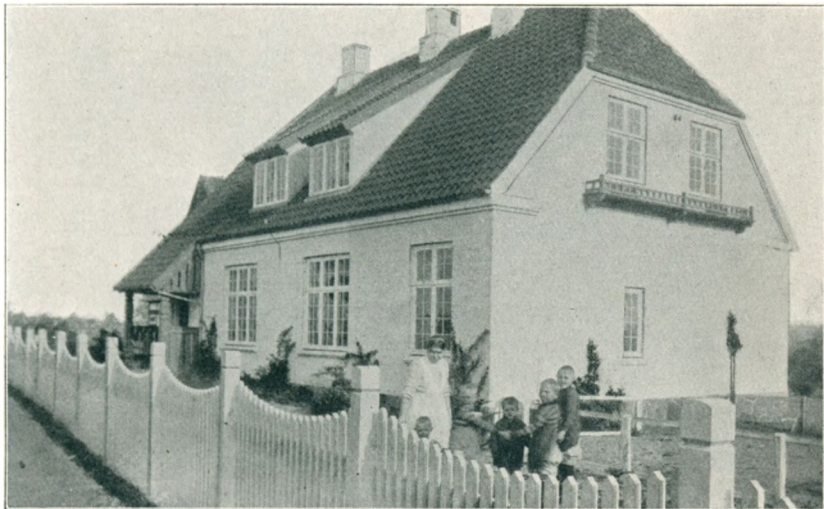
Hjemmets Forstanderinde er Sygeplejerske, Frk. Agnete Sørensen.

BORNHOLMS AMTS OPTAGELSESHJEM

blev bygget i Aaret 1910 og kostede med Grund og Inventar ca. 19.000 Kr. Pengene blev skaffet til Veje ved Gaver, dels fra forskellige Institutioner og dels fra Amt og Kommune. Huset staar derfor gældfrit.

Her er Plads til 16 Børn, og i de senere Aar har vi næsten altid haft fuldt Hus. Der optages Børn i Alderen fra 0 til 14 Aar, dog er Halvdelen for det meste under to Aar. Børnene modtages baade fra private, Kommuner, Værgeraad og fra Bornholms Amts Plejehjemsforening i Særdeleshed, ligesom Hjemmet i økonomisk Henseende opretholdes af denne Forening, der i de senere Aar har dækket det ret betydelige Underskud ved Hjemmets Drift.

Betalingen er Kr. 1,25 daglig pr. Barn, men Udgiften har været omtrent 2 Kr. daglig alt iberegnet.

Bornholms Amts Optagelseshjem.

Her er lyse, gode Værelser — to Opholdsstuer og to Soveværelser nede og tre gode Værelser paa Loftet, hvoraf det ene benyttes til Soveværelse for de større Børn, med hvem en Medhjælper deler Værelse. Desuden er der en lille Systue og et Værelse til Bestyrerinden. Der er indlagt Vand, Gas og elektrisk Lys, og i Fjor fik vi indlagt Centralvarme med varmt Vand i Køkken, Badeværelse og Soveværelse.

Til Hjemmet hører en ret stor Have, som i de 15 Aar er vokset godt til trods for den meget sandede Jord, og afgiver en fortrinlig Tumbleplads for Børnene. Huset ligger smukt og frit i Udkanten af Rønne By, nær Strand og Skov.

Livet, der leves her, er for de fleste delt imellem Søvn, Leg og Maaltider, og kun for de enkelte større Børn kan der være Tale om Arbejde; for dem er der nok at hjælpe til med i Hjem og Have.

Hjemmet bestyres af Johanne Josefsen, der har ledet Arbejdet, siden det blev oprettet, og til Hjælp med Børnene og Husets Arbejde er der to Medhjælpere.

„KVINDELY“, AALBORG

Det nuværende »Kvindely« blev bygget 1914 med Plads til 20 unge fra 14—21 Aar — Værgeraadsbørn og unge, der selv ønsker at komme i et godt Spor —. De beskæftiges med de almindelige huslige Sysler, Køkken, Systue, Vask, Strygning, Rengøring, Havearbejde, Gymnastik og lidt Skoleundervisning.

Hovedformaalet for os her er at føre de unge til Gud, for derved

Fra „Kvindely“, Aalborg.

at hjælpe dem til at se og erfare dette, at det, de bukkede under for, og ikke kunde magte, kan de faa i vor kære Herre Jesus — Guds Kraft fuldkommes i vor Skrøbelighed —. Vi har mange Skuffelser at se tilbage paa; men ogsaa Glæder, som vi kan sige Gud Tak for. Der er flere af vore unge, der nu ude i Livet fylder en Plads paa en god Maade, og som siger Gud og »Kvindely« Tak for Hjælpen, der ræktes dem her. — »Kvindely« er endnu deres Hjem, som de altid er glade for at besøge.

Marie Brochmann Petersen.

OPTAGELSESHJEMMET I VIBORG

Da Trangen til et Hjem, hvor de Børn, der af Viborg Plejehjemsforening ønskedes anbragt i privat Pleje, midlertidig kunde anbringes, til passende Plejehjem fandtes, efterhaanden blev større og større, fik Foreningen et Par ældre Folk, der var velegnede, til i deres Hjem at tage imod dens Børn. Det er ca. 25 Aar siden. Men det viste sig snart utilstrækkeligt med den Hjælp, og man fik da i 1909 et Optagel-

ses hjem indrettet i en dertil af Kommunen overladt mindre Bygning. Pladsen var dog ret begrænset, eftersom Antallet af Børn, der skulde optages, voksede, og det lykkedes da ved Samvirken fra forskellige Sider at faa et Hjem opført, der baade var velegnet og velindrettet til sin Bestemmelse, havde en god Beliggenhed i Udkanten af Byen med rigelig frisk Luft, en rummelig Have og god Legeplads for Børnene. I Aaret 1914 indviedes Hjemmet og overtoges af den Forstanderinde, der alt havde ledet det forrige Hjem, og som forenede stor Kærlighed

Optagelseshjemmet i Viborg.

til Børn med betydelige praktiske Evner og Indsigt til at forestaa Virksomheden. Hjemmet har Plads til 22 Børn af begge Køn og optager Børn fra den spæde Alder til Konfirmationsalderen.

Der har i de forløbne 16 Aar ialt været optaget 871 Børn, deraf i 1925: 48. Det er samme Forstanderinde, en Diakonisse, der stadig har ledet Hjemmet, og hun har til Medhjælp haft en yngre Diakonisse og en Tjenestepige. Arbejdet er gaaet godt, og Sundhedstilstanden har gennem Aarene været tilfredsstillende. Børnenes Ophold paa Hjemmet har været af forskellig Varighed, dels under Hensyn til hvad de forskellige Karakterer og Karaktervanskeligheder krævede af Iagttagelse inden Udsendelsen, dels ogsaa eftersom det til Tider var lettere eller vanskeligere at finde Plejehjem. Forstanderinden har ved lejlighedsvis Besøg i Plejehjemmene bevaret Forbindelsen med de udsendte Børn, ligesom disse jævnlig har været Optagelseshjemmets Gæster, og det har altid været en stor Glæde at iagttage den Kærlighed, der har knyttet Børnene og Hjemmet sammen. Hjemmet har sin særlige Bestyrelse, der varetager dets Drift og Økonomi, og det oprettholdes dels ved Bidrag fra private og en særlig Børnehjælpsdag, dels

ved Tilskud fra Plejehjemsforeningen. Medens Plejehjemsforeningen har Forret til at belægge Hjemmets Pladser, og en større Del af de i Aarenes Løb optagne Børn ogsaa har været Foreningens, er der fra Viborg Kommunes Forsørgelsesvæsen optaget en Del, ligesom private Hjem under særlige Forhold (f. Eks. Moderens Sygdom) har kunnet faa deres Børn optaget. Undtagelsesvis har der, naar Pladsen har tilladt det, ogsaa været anbragt Børn fra andre Kommuner. Men for alle Kategorier af Børn gælder det jo, at Anbringelsen kun har været midlertidig indenfor den derom givne TidsvarighedsBestemmelser.

Uvelse Børnehjem pr. Lindholm.

UVELSE BØRNEHJEM PR. LINDHOLM

er oprettet i Aaret 1911 af Frk. E. Larsen, som fremdeles ejer og leder Hjemmet.

Børnene kan optages fra Fødslen og bliver som Regel til 2 Aars Alderen i Børnehjemmet. Naar Forholdene taler derfor, kan de dog blive i Hjemmet til 7 Aars Alderen. Der er Plads til 16 Børn.

BØRNEHJEMMET VED SKELSKØR

I Aaret 1911 begyndte Børnehjemmet i et lille Hus, med 2 Søskende, Hjemmet blev først anerkendt til 8 Børn, senere til 10, blev saa flyttet til et større Hus med Plads til 14 Børn. Her bor vi saa frit, har en dejlig stor gl. Have, som giver os en Del Arbejde, men er ogsaa baade til Glæde og Indtægt.

Det har mest været svagelige og smaat begavede Børn, her er kommet, hvoraf nogle er kommet under Aandssvageforsorg, nogle tilbagegivet Forældrene, men flere er konfirmeret herfra ved 15 Aars Alderen og kommet i Pladser. 10 à 12 Børn har stadig Forbindelse med Hjemmet, tilbringer Ferier og Fridage her. Nogle har været hjemme, fordi de ikke var helt raske, andre har en Tid været uden Plads, men da her altid er noget at lave, saa kan de gaa her uden synderlig Udgift for Hjemmet. Hvad her gaar itu, bliver lagt hen til de store Drenges kommer hjem, de kalker, maler og graver Have, og er det en af de

Fra Børnehjemmet ved Skelskør.

store Piger, saa har vi Rengøring, syer paa Oplag, og de afløser, saa vi faar Ferie, Børnene jubler, naar de hører, at en af de store Børn kommer hjem, og saa har vi det for det meste ogsaa ganske fornøjeligt.

Men det er ikke altid gaaet helt let for de store Børn at være ude, fordi de er sene til at opfatte og sene til at arbejde, de har svært ved at arbejde for fuld Betaling, og er de i Fagforening, maa de ikke arbejde for nedsat Betaling. Jeg synes tit, at der vises dem for lidt Hensyn, og dog kan de være saa gode og trofaste. En af mine store Plejebørn er nu 21 Aar og Haandværker, og det er en sand Fornøjelse at se ham haandtere sit Værktøj, ogsaa i Arbejde, der ligger udenfor hans Fag. Da han var 11 Aar blev han ved Intelligensprøven erklæret for at være 5 Aar tilbage, kunde heller ikke klare sig i Skolen; allerede dengang havde han Anlæg for praktisk Arbejde men regne og skrive er endnu hans svage Side.

Var der blot flere smaa Hjem, der vilde tage sig af smaat begavede Børn, saa var der nok flere, der blev sparet for Aandssvageforsorg.

Børnehjemmet ved Skelskør, 24. Marts 1926.

Anna Pedersen.

„NORDSLESVIGSK ASYL's BØRNEHJEM

AF FORSTANDER C. M. JENSEN, ERLEV

Den første Tilskyndelse til Dannelse af denne Forening er udgaaet fra den ærværdige Orgelbygger Jørgen Jacobsen i Haderslev. Han var en alvorlig troende Kristen, og det var en Tro, der var virksom i Kærlighed. Han var selv udgaaet fra et tarveligt Hjem, og da Gud senere i Livet gav ham Midler, søgte han at lindre andres Nød og tænkte ogsaa særligt paa forsømte og ulykkelig stillede Børn og blev ofte mindet om det Ord, der senere blev Foreningens Motto: »Den, som modtager et eneste saadant Barn for mit Navns Skyld, modtager

Fra Børnehjemmet i Erlev.

mig« (Matth. 18, 5). I Foraaret 1873 lod han i »Kirkeligt Søndagsblad« udgaa et Opraab til Grundlæggelse af et »Redningshjem« og tilbød at give fri Grund til Byggeplads og Have ved Siden af en Gaard, han ejede i Mjøs ved Rødekro. Hans Ord faldt i god Jord, men Jacobsen oplevede ikke at se Virkeliggørelsen af sin længe nærrede Yndlings-tanke, den 3. Juli 1876 blev han hjemkaldt, 66 Aar gammel. Efter-slægten tog dog Sagen op, og den 5. April 1877 stiftedes paa et Møde i Rødekro, der var besøgt af 25—30 Personer, en Forening, der fik Navnet »Nordslesvigsk Asylforening for forsømte Børn«. En Bestyrelse blev valgt og kom til at bestaa af:

Lensgreve Hans Schack-Schackenborg, Formand. Pastor Jacobsen, Randerup (en Søn af Stifteren), Næstformand. Pastor Kaftan, Aabenraa, (senere Biskop over Slesvig Stift) Sekretær, Købmand Matthiesen, Haderslev (Fader til de to Præster Matthiesen i Flensborg), Kasserer. Pastor Prahl i Mjolden (senere Formand og Dr. theol.). P. C. Schmidt (ham var der tænkt paa som »Husfader«). Pastor Claussen i Dybbøl. Sognepræst Kjær i Rise. Lærer Sørensen, Nørre Hostrup, og Pianofabrikant P. C. Jacobsen i Haderslev (en Søn af Stifteren; han sad

i 40 Aar, til sin Død, i Bestyrelsen). Tanken om at bygge et »Redningshjem« maatte dog opgives, og man tog fat paa Plejehjemsanbringelse.

Formanden, Grev Schack tog sig med særlig Kærlighed af Arbejdet. Han gav det mere end sit adelige Navn og sit store aarlige Bidrag, og hvad han tilsigtede, var mere end at gøre Børnene til nyttige Medlemmer af Samfundet. Sin Frelser og hans Riges Fremme vilde han tjene ogsaa i dette Arbejde. Han var Formand for Foreningen fra dens Stiftelse til sin Død den 28. Januar 1905.

De første to Drengene optoges den 23. Januar 1878 og anbragtes hos Lærer Andersen i Styding, Hammelev Sogn. Den ene af disse Drengene

Børnehjemmet i Erlev.

blev som Mand Bagermester i Hamborg og fik et meget stort Bageri med 8 Svende og 30 Brødsælgersker. Den anden begyndte som Skomagerlærling og endte som Homøopathlæge Syd for den nuværende Grænse. Lærer Andersen døde i Vejle den 6. Februar 1923.

I 1880, da Pastor Kaftan flyttede sydpaa, blev Pastor Prahls Foreningens Sekretær. Efter at være kaldet til Sognepræst i Møgeltønder, hvor Asylets Formand, Grev Schack var hans Kirkepatron, blev der ved godt Samarbejde udrettet meget for Børnesagen.

Efter Grevens Død i 1905 var det en Selvfølge, at Pastor Prahls blev Formand, og han virkede med aldrig svigtende Kærlighed til Sagen i denne Stilling indtil 1922.

I de første Aaringer af Foreningens Virksomhed optoges gennemsnitlig 5—6 Børn aarlig, i Aarene 1886 og 1905 dog slet ingen nye Børn. Stigningen begyndte først i 1908, efter at der var antaget nogle Lærere, som »Asylagenter« til at virke for Sagen. Som den, der var særlig virksom, maa nævnes Degn Lorentsen i Nustrup, der i sin Virksomhed holdt strengt paa, at Børnene og de unge kun maatte anbringes i bevidst troende Familier. Fra Foreningens Stiftelse indtil 1911, altsaa i 33 Aar, var der ialt optaget 190 Børn. Børnenes Antal voksede

nu hurtigere, og Foreningen tænkte paa at oprette et »Optagelses-hjem«; men først maatte der findes et Forstanderpar.

Bestyrelsens Næstformand, Pastor Tonnesen i Hostrup, der ogsaa var Formand for den nordslesvigske Indre Mission, henvendte sig til Indremissionær C. M. Jensen og Hustru i Tyrstrup Sogn med Anmodning om at begynde et saadant Hjem. At Tanken var falden paa dem, havde sin Grund i, at Jensen i sine unge Dage havde været Sygeplejer og hans Hustru Diakonisse. Efter nogen Forhandling lovede de at begynde, og man saa sig nu om efter en Ejendom og købte Bygningerne

Børnehjemmet i Toflund.

af en Gaard, hvor Landet var solgt fra, beliggende i Erlev, med Have ned til Haderslev Dam. Det var Meningen, at dette Hjem skulde have været et Optagelseshjem for »Nordslesvigske Asyl«s Plejehjemsforening, men det blev til et Børnehjem med en Optagelsesafdeling. Forstander Jensen og Hustru flyttede ind den 1. Februar 1911, og Begyndelsen var meget vanskelig, idet der slet ingen Midler var til at begynde med. Det var Meningen at hele Virksomheden skulde drives som et Menighedsarbejde og opretholdes helt eller dog for Størstedelen ved frivillige Gaver, Indsamlinger og Kollektur. Under Guds Velsignelse gik det ogsaa. Fra Hjemmets Oprettelse den 1. Februar 1911 og til Krigens Begyndelse 1. August 1914 var der optaget 102 Børn, altsaa gennemsnitlig 10 Gange saa mange som før. Der var i Bestyrelsen baade tysksindede og dansksindede Medlemmer, men der maatte atter og atter overfor Myndigheder og private hævdes, at Virksomheden var ganske upolitisk, hvilket var nødvendigt, da Befolkningen ikke vilde have støttet et tysk Foretagende og Regerin-

gen ikke vilde have taalt en dansk Virksomhed. Hussproget var dog fuldstændig dansk, men Skoleundervisningen udelukkende tysk, hvilket baade for Børn og Forældre var besværligt, og der var ikke den rette Forbindelse mellem Hjem og Skole. I det hele taget var de tyske Myndigheder dog velvillige overfor Virksomheden, hvortil Formandens Indflydelse bidrog meget. Med Hensyn til Optagelse af Børn gjordes der ingen Forskel paa Nationaliteten, idet der baade optoges Børn fra tysksindede og dansksindede Hjem.

Naar Børnene var fra rent tysktalende Hjem, overlodes de dog i

Børnehjemmet i Arnum.

Reglen til »Schleswig-Holsteinische Erziehungsverein«, som egentlig er et »Barn« af »Nordslesvigsk Asyl«, idet Pastor Kaftan, da han flyttede fra Aabenraa og senere blev Generalsuperintendent i Slesvig, oprettede denne Forening efter vor Forenings Mønster. Den har et Optagelseshjem i Segeberg i Holsten.

Saa kom Krigen. Det ene Ord »Krig« er nok til, at der om denne Periode kunde skrives en hel Bog; men det er der ikke Plads til her. De anmeldte Børns Antal steg, men samtidig ogsaa Offervilligheden, saa Penge manglede vi ikke. Der var endogsaa en Tid, efter at flere andre Virksomheder indstilledes (bl. a. Hedningemissionsarbejdet, der dreves ud fra Breklum i Sydslesvig), at »Asylet«, som vort Arbejde i daglig Tale kaldtes, var »Kælebarnet« i Nordslesvig. Værre blev det med Ernæringsvanskelighederne, som naaede deres Højdepunkt, eller rettere sagt deres Minimum af Fødevarer, i Foraaret 1917. Egentlig Sult led vi dog ikke, vi fik hver Dag noget, men »Kaalrabivinteren« 1916—17 glemmer vi, der oplevede den, dog aldrig. Der var en egen

Slaphed over os allesammen. I sidste Halvdel af Krigen var Beklædningsspørgsmaalet næsten værre end Ernæringskatastrofen, og vore Børn maatte gaa i Papirbeklædning. To Gange var der Tale om, at vi skulde flygte, da man mente, at Nordslesvig vilde blive Krigsskuelplads, og vi havde med Henblik derpaa truffet vore Foranstaltninger. Under Krigen optog vi, foruden andre Børn, 104 »Krigerbørn«, som vi kaldte dem, Børn, hvis Fader var Soldat og hvis Moder enten var syg, død eller paa anden Maade forhindret i at opdrage deres Børn. For disse Børn betalte Staten en »Militærrente«. Da alle vaabenføre Mænd i Alderen fra 18—45 Aar var indkaldt til Hæren, og Kvinderne maatte tage Mændenes Arbejde op, var det meget vanskeligt at faa Medhjælpere. Man regner med, at af Nordslesvigs Befolkning paa 165.000 Mennesker var 30.000 Mand indkaldt, deraf faldt, døde eller savnede 6000, og andre 6000 blev saarede og Invalider. Ja, der var stor Nød, mange mistede deres Mand, Fader, Broder eller Brudgom. Ogsaa mange af vore »Asylbørn« og af Børnenes Fædre faldt.

Fra Krigens Begyndelse og til 15. Juni 1920 optoges ialt 214 Børn, og Børnehjemmet i Erlev var derfor ofte overfyldt. Der blev indrettet nye Soveværelser, der blev oprettet et »Anneks« i en nedlagt Fabrik, en »Filia« i Graasten »Missionshjem« og en Koloni i »§ 5« (Erlev Kro). Paa Grund af Ernæringsvanskelighederne havde Foreningen set sig om efter en Landejendom for at faa Landbrug ind til Hjemmene og købte i 1918 2 Ejendomme paa hver 11 ha; da de blev taget i Brug og kunde give Udbytte i 1919, var dog det værste overstaaet med Hensyn til Ernæringen; men Landvæsenet er alligevel et stort Gode for et Børnehjem, baade for at beskæftige de store Børn og indpode dem Kærlighed til Naturen og Dyreverdenen.

Siden 1913 har Foreningen haft sit eget Medlemsblad »Asylvennen«.

Fra 1912 var Forstander Jensen Foreningens Kasserer for de løbende Konti, fra 1915 ogsaa for Hovedkassen. I 1917 valgtes han ind i Bestyrelsen og til at være Foreningens Sekretær.

Havde Krigen bragt megen Nød og mange Ulykker, saa oplivedes dog ogsaa hos de dansksindede Haabet om en Genforening med Moderlandet, som tiltog, da Tyskland først i Oktober 1918 tilbød at gaa ind paa Præsident Wilsons 14 Punkter, af hvilke det ene gik ud paa, at fremmede, indlemmede Nationalitetsdele ved en fri Afstemning skulde tilkendegive, om de vilde vende tilbage til deres Moderland. Saa kom Revolutionen og de 22 Regenters Tronafsigelse, Vaabenstilstanden den 11. November 1918 Kl. 11, de første danske Møder, den 17. i Aabenraa, den 18. i Haderslev, med en national Begejstring uden Lige. I disse Oktoberdage havde hver Dag, ja undertiden hver Time sin Betydning. Kun de, der har oplevet det, kan forstaa det. Men udenforstaaende kan heller ikke sætte sig ind i de Vanskeligheder,

det førte med sig i et Arbejde, hvor hidtil baade tysk- og dansksindede havde arbejdet sammen. Foreningen havde fra 1910 været en »eingeschriebener Verein« (selvejende Institution), og den tyske Lov forlangte, at Forhandlingsprotokollen for saadanne Foreninger skulde føres paa Tysk, hvilket ogsaa skete gennem Aarene. Protokollen førtes første Gang paa Dansk den 19. April 1920, da den danske Stats Tilsynsførende, Hr. Eskesen, var Foreningens Gæst og gav Oplysninger om dansk Børneforsorg.

Under alt dette gik selve Sagen sin gode Gang. Pengene indkom rigelig, og Gerningen udvidedes. Allerede i 1919 overlod den tyske »Velfærds- og Skoleforening«, som nu havde mistet en stor Del af sin Berettigelse, ved sin Formand, Landraad, Friherre v. Löw, Hus-holdningsskolen i Arnum for 65,000 Mark og i 1920 Landbrugsskolen i Toftlund for 23,000 Mark til »Nordslesvigsk Asyl«.

I November 1919 var Kursen paa 100 tyske Mark = 10 danske Kroner, og den gik langt længere ned og blev tilsidst helt værdiløs.

Den 10. Maj 1919 flyttede Frk. Karen Holm, der havde været Leder af Kolonien i »§ 5« (Erlev Kro), ind i det nye Hjem i Arnum med 17 Dreng, og Antallet voksede hurtigt til 40. Det blev Forstanderinden for meget, og da det nye Hjem i Toftlund aabnedes den 22. Juni 1920, flyttede hun dertil, samtidig med at »Filialen« i Graasten ophævedes, og Pigerne derfra ogsaa holdt deres Indtog i Toftlund. Paa dette Tidspunkt havde Foreningen i Pleje og under Opsyn:

I Børnehjemmet i Erlev 36 Børn, i Arnum 39, i Toftlund 28, i Familiepleje 44, i Tjeneste, endnu ikke myndige, 51, ialt 198 Børn og unge Mennesker.

Den 20. Maj 1920 blev Kronemønten indført i Nordslesvig, altsaa før den officielle Genforening, som først blev undertegnet den 15. Juni. Kronemøntens Indførelse var imødeset med Forventning, men da Dagen kom, og der skulde betales med Kroner, og de fleste ingen havde, blev Overgangen i den Henseende strengere end beregnet. Omsætningskapitalen var jo gaaet tabt. Ogsaa for »Nordslesvigsk Asyl« blev det en økonomisk kritisk Tid. Den Dag, Kronemønten blev indført, havde Foreningen og dens Børnehjem ingen Obligationsgæld paa Ejendommene (Beløbene var i al Fald forhaanden til at betale Retsgælden med, hertil benyttedes ogsaa alle forhaandenværende Legater). Foreningen havde heller ingen løs Gæld, havde heller aldrig haft en Veksel og havde den Dag, den 20. Maj, en Kassebeholdning paa 15,000 Mark. Et Beløb paa 5000 Kr., som »Den sønderjyske Fond« havde skænket Foreningen, var brugt til Køb og Indretning af de nye Ejendomme.

Plejelønnen var ikke ordnet i Kronemønt, og de frivillige Gaver standsede lige paa en Gang af den simple Grund, at vore Venner in-

gen Kroner havde. Bygningerne trængte til at blive istandsat, Inventaret skulde kompletteres, Beklædning og Sengetøj skulde fornyes, og vi maatte skrive den ene Veksel under efter den anden, saa vi ved Slutningen af Aaret havde en løs Gæld paa 50,000 Kroner.

Glæden over Genforeningen var alligevel overvældende. Om end den 15. Juni er den officielle Genforeningsdag, saa staar dog den 10. Juli, da Kong Christian X. red over den gamle Grænse, for os som den egentlige Sæmmensmeltning. Ogsaa vore Børn var rent ud begejstrede og ikke saa ganske lidt stolte af, at det blev en af Asyllets forhenværende Elever, der nød den Ære at ride paa Kongens hvide Hest. Denne Begivenhed findes saa smukt udtrykt i Viggo Barfods Sang:

Det hænder i den store
højtidelige Stund,
da Danmarks Konge rider
paa Sønderjyllands Grund,
en lille Ting, der ikke
i Festprogrammet staar,
men født af Øjeblikket
til alles Hjerter gaar.
den lille Pige standser
den hele store Fest.
Hun mærker blot, hun gribes
af stærke Hænder fat
og ser sig selv forskrækket
foran paa Hesten sat.
Saa ser hun op paa Kongen
med et fornøjet Nik,
da bæver mellem Taarer
og Smil Kong Christians Blik.
Da Danmarks Konge kyssed
den lille Piges Kind,
da lagdes Sønderjylland
til Danmarks Hjerte ind.

Foreningen gik nu fuldstændig op i dansk Børneforsorg, Børnehjemmene blev indmeldt i »Dansk Børnehjemsforening«, og denne Forening valgte paa sin Generalforsamling den 7. Juli 1921 Forstander Jensen ind i Bestyrelsen.

Ogsaa Plejehjemsforeningen blev optaget i »De dansk Plejehjemsforeninger«s Sæmmenslutning paa Aarsmødet i Haderslev den 24. Maj 1921.

Under tysk Styre havde Foreningen ikke modtaget Statstilskud udover 1000 Mark aarlig i nogle Aar fra Provinsen; det var derfor med

megen Glæde, vi erfarede, at dette var Tilfældet i Danmark, saavel direkte som gennem Plejehjemsforeningen, ligesom der kunde opnaas Støtte gennem Børnehjemsforeningen og »Børnesagens Fællesraad.«

Børnehjemmet i Erlev blev anerkendt den 24. Januar 1921, i Arnum den 24. Januar 1921, i Toftlund den 24. Januar 1924 og Plejehjemsforeningen den 17. September 1923.

I 1924 maatte af økonomiske og af andre Grunde Børnehjemmet i Arnum foreløbig lukkes. Vi haaber dog stadig, at det igen vil blive aabnet som Børnehjem. Nu er Forholdene i pekuniær Henseende dog noget lysere, og vi arbejder fortrøstningsfuldt videre under Bøn om Guds Velsignelse over Gerningen.

Krigerbørnshjemmet paa Vilstrupvej.

DEN SØNDERJYDSKE FONDS BØRNEHJEM

I 1920 henvendte Medlemmer af »Den sønderjydske Fond« sig til »Nordslesvigsk Asyl« for at faa et Hjem oprettet for Børn, hvis Fædre var faldne i Krigen. Det førte til, at der blev købt en Ejendom Syd for Haderslev. Dette Hjem, der nu kaldes »Den sønderjyske Fonds Børnehjem«, har sin egen Bestyrelse, hvoraf »Den sønderjydske Fond« vælger 3 og »Nordslesvigsk Asyl« 2 Medlemmer. Til Forstander valgtes P. Rasmussen fra Jellinge og Hustru, der havde været Diakonisse i 5 Aar. Hjemmet aabnedes den 29. Marts 1922 med 16 Børn, der alle havde været anbragt i »Nordslesvigsk Asyl«s Børnehjem. Efter at der var opført en Tilbygning blev Hjemmet anerkendt til at kunne modtage 25 Børn. »Den sønderjyske Fond« ejer Ejendommen (hvortil hører ca. 6 ha Land) og giver et aarligt Tilskud paa 6200

Kr. til Hjemmets Drift. Formand for Bestyrelsen er f. T. Sognefoged I. Scherrebeck i Sdr. Vilstrup, og Forstander Jensen er Sekretær. Dette Hjem har ingen økonomiske Vanskeligheder.

BØRNEHJEMMET „EBENEZER“

VED FRU FANNY RØNNE

Vi tager en Tur ned til Østsjælland, ud paa det frugtbare Stevns, med sin bratte Klintekyst og med sine mange sagnrige Steder, med Tryggvælde Aa, med Højstrup Krat, med Elverhøj, med den gamle Kirke ude paa Klinten, den, der flytter sig et Hanefjed ind i Landet »hver hellig Julenat«, og faar Chr. Richardt til at synge til Stevnsboen:

Ja, gør som Kirkeboen,
der er paa Klinten sat,
flyt længer ind i Troen,
hver hellig Julenat;
saa Kærlighed maa raade,
og Haabet blomstre frem.
Gud signe i sin Naade
jert vindomsuste Hjem!

Paa en fredelig Plet i et Hjørne af en af disse frugtbare Marker, som Stevns er saa rig paa, lige ude ved Østersøen, med en Forstrand, hvor der kan soppes langt ud fra den sandede Strandbred, ud til de store Sten, hvor Sælerne ligger og soler sig, og hvor der kan findes Rav, hvor Møens hvide Klinter dukker frem og Havlitter og Turner flyver omkap med Maagerne for de undrende Barneøjne — der ligger Børnehjemmet Ebenezer, og der vil vi kigge lidt ind. Vi vil gaa lige fra Stranden op igennem den nu allerede store og veldyrkede Haves Nøddegang, op til det smukke statelige Hus, for at se om »Hjemmet«s indre Rammer er ligesaa tiltalende, som de ydre, og jeg troer, at vi alle vil synes det. Det blev bygget 1914 af Frøken Laura Boesen fra Vaalse paa Falster. Hun boede i et Par Aar til Leje andetsteds paa Stevns, men bestemte sig saa til at bygge et Hjem selv. Der er rummelig Plads, lige fra Kælderlejligheden med sin store Spisestue, Køkkenlejlighed, Centralvarme-Apparat o. s. v., op til Dagligstuerne, Soverummene og Skolestuen, og gaar vi et lille Stykke ud ad Vejen, ser vi det saakaldte »Anneks« med Staldbygning til Hesten, Køer o. s. v. og sit lille Landbrug, som Drengene kan sysle med, inden de bliver gamle nok til at komme ud at tjene paa en af Gaardene. Børnene blev tidligere undervist i Friskolen i

Lund, men har nu Lærerinder hjemme, og egne Skolelokaler og en lille Montessori-Børnehave for 15 Smaa børn.

Vi ser ofte med Undren paa den kloge og kærlige Maade, hvorpaa »Plejemor« med sine gode Medhjælpere leder Opdragelsen, saa hvert Barn føler sig som et Led i Kæden, lige fra de smaa toaarige, der sidder lige saa stille ved Morgenbordet, og prøver paa at folde sine smaa Hænder, ligesom de store under Morgenandagten, til de større.

Børnehjemmet „Ebenezer“.

der har saa mange Ting at gøre, naar der skal være som blæst og i Orden allevegne.

»Plejemor« har en sjælden Evne til at luge i de smaa Sind, og værne om de sunde Spirer, og det uden at bruge mange Ord. Jeg saa engang inde i hendes Stue, hvor hun laa syg, to smaa Fyre, der kom listende ind, bedrøvede over et eller andet Feiltrin, som de ikke havde haft Mod til at tilstaa. Men nu skulde det være, og saa kom det saa stille og bedrøvet, men Tilgivelsen kom ogsaa, og Glæden igennem Taarene tilsidst, alt saa stille og mildt,

Dejligt er det at se Plejemor med sine smaa Venner, der siger »Mor«, men det er ogsaa godt og velsignet at se hende følge med sine store Piger og Drengene i Kirke og op til Nadverbordet; jeg tror og haaber, at ogsaa fra Menigheden stiger mangan en varm og stille Bøn opad til vor fælles Fader i det Høje, for at de unge Sind og Hjerter maa blive bevaret for ham; det er jo svært for en ung at holde sin Sti ren, og der maa Hjælp til fra forstaaende Mennesker.

Ja, Gud ske Lov for de mange »Hjem« og de gode Mennesker i dem, der tager Gerningen op, den er saavist ikke let, og der grædes vist tidt i de stille Kamre, men det gør jo ikke noget, for der er jo rig og dyb Glæde ved Siden af Sorgen, og Bønnen og Taksigelsen bliver inderligere og varmere. »Gud signe dem, der bygger høje Katedraler, og slaar Bro i Herrens Navn over de dybe Kløfter«, for »der er saa mange Smaafolk, der trænger til at støttes, der er saa mange, mange brustne Baand, der trænger til at knyttes!«

Fornøjeligt er det at se, at de unge, der er gaaet ud fra Ebenezer, den stadigt voksende Skare af Børn, der kommer hjem, har dannet en Forening og skrevet en »Grundlov«, der skal overholdes, og hvori staar, at de alle skal mødes i Børnehjemmet hveranden Søndag. Det er et Udslag af Hjemkærligheden og Fællesfølelsen.

Hjemmet har flere Søskendeflokke i sin Børnegrave, bl. a. en med 8 og fem med 4 Søskende i hver.

BØRNEHJEMMET „BAUNHUS“

VEJEN STATION

Det kan vist være vanskeligt nok at sige, hvordan og hvornaar et Børnehjem egentlig opstaar.

Man ved nok, hvornaar Huset er taget i Brug; man ved ogsaa aldeles nøjagtigt, hvad Dag og hvad Time den første lille Dreng eller Pige traadte over Tærskelen. Men var det egentlig der, Begyndelsen laa.

Var det ikke for mange Aar siden, da en lille Pige ikke mere brød sig om Dukker, men tidt tænkte paa, hvor dejligt det maatte være at passe rigtige og levende Børn, eller var det, da samme Pige i 15—16 Aars Alderen kom til at passe rigtige og levende Børn; var det da hun adskillige Aar senere paa Statens Lærerhøjskole hørte to morsomme og begavede Børnehjemsfolk tale om Børn og Børnehjem, eller var det den Dag, Fru Gudrun Vang-Lauridsen kom og sagde, at hun og hendes Mand gerne vilde hjælpe med Raad og Daad, for at et Børnehjem kunde rejses — ja, hvad ved vi om nogen Ting i denne Verden.

Det var i hvert Fald det sidste, der gjorde Udslaget, og mange Gange gaar der taknemmelige Tanker til dem, der gav Stødet til Begyndelsen. For Virkeligheden svarede til Drømmene, eller rettere overgik dem. Vel blev Bekymringerne vist nok flere og større end ventet var, men Glæderne blev det i endnu højere Grad.

Huset blev bygget 1912 paa et dertil særlig godt egnet Stykke paa

5 Td. Land, der hørte til min Moders Gaard — »æ lille Lod« hed det fra min Bedstefaders Tid.

Det faldt af sig selv, at der skulde drives Landbrug paa de 5 Tdr. Land, for det vidste vi da, at Børn og Dyr kan ualmindelig godt med hinanden.

Og Søkende maa man saa vidt muligt ikke skille, altsaa maatte der være baade Drengene og Piger. Tolv Børn var det vist muligt selv at komme i nær Tilknytning til — altsaa blev det tolv.

Det var nu Begyndelsen, men hvordan gaar saa Dagen »for lille

Børnehjemmet „Baunhus“, Vejen Station.

Lise«. Ja, hvem der vidste det. Den gaar i hvert Fald med raske Fjed. Mine Bestræbelser gaar ud paa at komme saa nær op mod det private Hjem som muligt, men helt lykkes det jo nok ikke.

Her er meget forskelligartet at passe, og Børnene hjælper, hvor de kan komme til det. Jeg har det bestemte Indtryk, at almindeligt Arbejde, saaledes som det forefalder i »Borgernes Huse« og »med Maade« er noget af det mest værdifulde, man kan byde Børn. Men Skolen og Lektierne skal jo først passes, og til at lege og tumle skal der ogsaa være Tid. Skulde jeg ønske mig noget, var det, at Børn var noget mere hjemme, selv om det ogsaa skulde gaa noget ud over Skoletiden.

Og efterhaanden kommer der jo saa en Flok store, og de spiller sikkert en større Rolle i Børnehjemmenes Liv, end man umiddelbart tænker sig.

De er til stor Støtte for os i vort Arbejde. De kommer ude fra den store Verden og bibringer Børnene, der er hjemme, en Anelse om, at der er noget stort og vanskeligt, som de maa indstille sig paa at gaa ud i. De kommer som andre Folks Børn hjem med en Fryd og en Ihær-

dighed, der gør det klart for de smaa, at der hjemme er noget, der ikke findes andre Steder, og de giver Søndagene og Helligdagene et Særpræg, som vi ikke kan undvære. Det er i det hele, som om et Børnehjem ikke faar rigtig Form, før det har voksne Børn.

Men det er paa den anden Side ogsaa de store Børn, der giver os vore største Bekymringer. Det være ikke sagt til deres Forkjælnelse; det er Naturens Gang og kan ikke være anderledes. Smaa Børn — smaa Sorger. Store Børn — store Sorger. — Ja, og Glæder.

Maatte vort Fædreland finde mange gode Sønner og Døtre mellem dem, det har betroet os.

Kaja Jensen.

Fra Børnehjemmet. Thorsvej 12, Lyngby.

MØDREHJÆLPENS BØRNEHJEM

Mødre- og Børnehjemmet, Thorsvej 12 i Lyngby, blev aabnet den 23. Marts 1910. Hjemmet har Plads til 9 Mødre med deres Børn og 14 Plejebørn. Anerkendt den 30. August 1913. Forstanderinde: Sygeplejerske, Frk. Elisabeth Nielsen.

Mødre- og Børnehjemmet »Bøgely« i Raavad blev aabnet i Januar 1923. Hjemmet har Plads til 15 Mødre og deres Børn og 13 Plejebørn. Anerkendt den 27. Juni 1923. Forstanderinde: Sygeplejerske, Frk. Ingeborg Nielsen.

Begge Hjemmene ejes af »Mødrehjælpen«, der har Kontor Farvergade 27, København, og hvis Formand er Politispektør Schepelern-Larsen.

Foruden de 2 Hjem har Mødrehjælpen en stor Kontorvirksomhed, hvor enhver ung Pige, som venter et Barn, trygt kan henvende sig om Raad og Hjælp.

Ved indgaaende Samtaler søger vi at finde ud af, hvordan hvert enkelt Tilfælde bedst hjælpes, og det er os meget magtpaaliggende, at den unge Moder, som i Reglen føler sig forladt af alle og svigtet af sin og Barnets naturlige Forsørger, føler, at hun er kommen til Mennesker, der gerne vil række hende en hjælpende Haand.

Vi hjælper hende til Ophold den sidste Tid før Fødslen, indstævner Barnefaderen og administrerer Alimentsbidraget for hende.

Børnehjemmet „Bøgely“ i Raavad.

Helst vilde vi, at de unge Mødre blev sammen med deres Barn, i hvert Fald saalænge de ammede det, og lykkes det, er meget vundet, saavel for Barnets Trivsel som for det Baand, der naturnødvendigt derigennem skabes mellem Moder og Barn til Gavn for begge.

Kan en Moder ikke tænke sig at tage Ophold med sit Barn paa et Hjem, søger vi alligevel at faa hende til at beholde sit Barn ved, saalænge hun ammer, at støtte hende med Penge, og i Forbindelse med den gode Hjælp fra Børneplejestationerne: en Liter sød Mælk daglig, vil det i mange Tilfælde lykkes.

Paa vore Hjem maa enhver Moder, hvis Barn vi skal have som Plejebarn, blive sammen med det en 14 Dage à 3 Uger indtil Afvænningen er sket og Barnet taaler Flasken.

Der bliver alligevel altid mange Mødre, der vil have Barnet i Pleje straks efter Fødslen, og Foreningen er dem da behjælpelig dermed og sørger samtidig for, at Plejemødrene faar deres Betaling hver

Maaned, saalænge vi administrerer Alimentationsbidraget for Moderen. I 1925 henvendte 1027 Nyansøgere sig til vor Forening om Hjælp.

Inger Werner.

VORDINGBORG BØRNEHJEM

er en selvejende Institution, oprettet af Sognepræst Anders Munk og Hustru den 1. April 1913. Bestyrelsen har af Vordingborg Kom-

Fra Vordingborg Børnehjem.

mune lejet et denne tilhørende Hus og indrettet det til Hjem for 18 Børn i Alderen fra spæde til 7 Aar. I den store gamle Have med de mange Frugttræer er der en herlig Tumbleplads for de Smaa.

Astrid Møller.

OPTAGELSESHJEMMET I BRAMMINGE

Dette Optagelseshjem er oprettet i 1913 af Plejehjemsforeningen for Ribe Amt. Foreningen begyndte først med et lejet Hjem i Tistrup 1911, men da dette Hjem efter et Par Aars Forløb blev for lille, blev der købt en Byggegrund i Bramminge, hvorpaa der opførtes de fornødne Bygninger, som dog siden er udvidede betydeligt. I Hovedbygningen, som vises paa Billedet, er indlagt Vand, elektrisk Lys og indrettet Badeværelse. Desuden er der Tilbygning til Vaskerum, Brændselsrum m. m. Hjemmet ligger i en Have paa $\frac{3}{4}$ Td. Land, det svarer nu til de hygiejniske Fordringer, det offentlige kræver. Det er

statsanerkendt og har Tilladelse til at modtage 20 Børn, deraf 5 under 2 Aar. Det har en smuk Beliggenhed, ca. 10 Minutter Gang fra Bramminge St., under rolige og landlige Forhold i Udkanten af Bramminge Stationsby, omgivet af Haver og ved Bramminge Plantage.

Den 1. September 1913 toges Hjemmet i Brug, idet Forstanderinde, Frk. Maria Blanck, der havde ledet Hjemmet i Tistrup, flyttede ind med 9 Børn, og hun har forestaaet og ledet Virksomheden siden. Fra 1. September 1913—1. Marts 1926 har der været optaget paa Hjemmet 360 Børn, deraf 194 Drengene og 166 Piger, og af disse Børn var 90

Bramminge Optagelseshjem.

under 2 Aar. Mange af Børnene, der har været paa Hjemmet som smaa, vedbliver efter Konfirmationen at ty til Forstanderinden med deres Anliggender, og i Højtiderne kommer altid flere af dem i Besøg.

Børnene modtages saavel fra Værgeraad, som fra Kommuner og private, ogsaa fra Forsørgere udenfor Ribe Amt, naar der er Plads. De opholder sig paa Hjemmet, indtil der kan skaffes Plejehjem til dem, hvilket for de fleste Børns Vedkommende i Reglen ikke varer længe. For Børn med svage Evner eller vanskelig Karakter, kan det undertiden tage længere Tid, men vi har dog hidtil kunnet faa Hjem ogsaa til disse Børn. De skolepligtige Børn søger Kommuneskolen. I Hjemmet findes ogsaa et godt Børnebibliotek, som Børnene kan benytte. Dagen begynder og slutter i Hjemmet med Bøn og Sang, og i Dagens Timer sysselsættes Børnene paa forskellig Maade, der passer til deres Evner og Alder.

REBEKKASØSTRENES OPTAGELSESHJEM

St. Hansgade 4, Roskilde, er oprettet af Odd Fellow Foreningen »Dronning Margrethe« i Roskilde. Indvielsen fandt Sted den 11. Maj 1914 i Villa »Firkanten«, St. Mortensvej. I Forbindelse med Optagelsehjemmet var straks en Vuggestue, som hurtigt, paa Grund af at der ofte ved denne paaførtes Hjemmets Børn Sygdom, blev nedlagt. Formaalet var at skaffe Børn fra Private, Kommunen, Plejehjemsforeningen, Værgeraad o. s. v. et midlertidigt Hjem; dette var beregnet

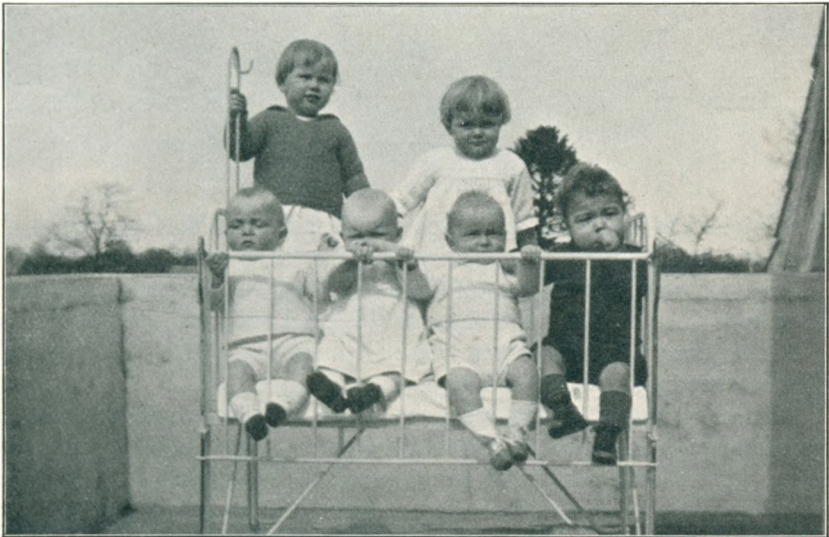
Rebekkasøstrene, Roskilde.

til 15 Børn, men blev hurtigt for lille, hvorfor der allerede i Foraaret 1916 købtes en større Ejendom i St. Hansgade 4, som kunde optage 23 Børn. Grundet paa de stigende Krav fra Sundhedsautoriteternes Side og Pladsmangel, maatte Hjemmet ombygges og udvides i Aarene 1924—25, saaledes at det nu er fuldt moderne og paa Højde med Tidens Krav. Den 16. Marts d. A. har Hjemmet modtaget Statsanerkendelse med Ret til en Belægning af 35 Børn, deraf paa Spædbørnsafdelingen 20 under 2 Aar, og paa Afdelingen for store Børn 15 Piger til 14 Aar, Drengene til 7 Aar. Økonomisk støttes Optagelsehjemmet af Stat, Amtsraad, Kommunen og Private. Da det har været Tanken ved Hjemmets Oprettelse, hvor der var Trang dertil, at yde Moderation i Betalingen, har mange Børn i Tidens Løb faaet Ophold for en mindre eller helt uden Betaling. Tidernes Ugunst har gjort det Formaal vanskeligere; men vi haaber dog, at det atter i større Grad skal blive os forundt at gøre godt for det Godes Skyld til Gavn for vore Medmennesker.

Gerda Christiansen.

REBEKKASØSTRENES HITTEBØRNS- OG SPÆDBØRNSHJEM

i Hørsholm er fra 1. Maj 1926 alene blevet et Spædbørnshjem med 36 Børn, idet det gamle Hjem for større Børn er ophævet. Børnene antages spæde, fra 3—4 Dage gamle, og er her 2 Aar, dersom Mødrene ikke ønsker dem bortadopterede, eller vil have dem tidligere hjem. Børnene er gennemgaaende smaa og sløje ved Indlæggelsen. Nogle

Fra Rebekkasøstrenes Hittedørns- og Spædbørnshjem i Hørsholm.

Eksempler: Et Dreungebarn, født for tidlig, kom herud 17 Dage gammel, vejede 3 Pund og havde 29° i Temperatur, og nu efter 10 Maaneder vejer han 17 Pund, og er livlig og kvik. Og fornylig blev her indlagt en lille Pige, født 2 Maaneder for tidligt, 1 Maaned gammel og vejede 4 Pund, men havde da 33° i Temperatur, nu er Temperaturen stigende og Appetitten bedre; det er en Glæde at se dem rette sig og tage paa i Vægt, men alle mulige Hensyn bliver der ogsaa taget. De første 14 Dage til 3 Uger ligger de i en Optagelsesstue for sig, hvor der er godt varmt, Sol og god Luft, derefter bliver de flyttet op efter Alder i 9 Sengsstuer, hvorefter de begynder at komme ud i den friske Luft, i den kolde Tid 2½ Time daglig, om Sommeren fra Kl. 8 Morgen til 4 Eftermiddag, eftersom Vejret tillader det. Her er ogsaa alle Betingelser for, at Børnene kan faa det godt, f. Eks. et Mælkekøkken, som er ganske tidssvarende efter Hospitalssystem.

Efterhaanden som Børnene gaar over til Madning flyttes de ovenpaa, og begynder der at komme ud at køre, om Formiddagen i 1½

Time, hvorefter de kommer hjem med god Appétit til Middagsmaden. Herefter faar de 2 Timers Søvn. Efter at de har faaet Kakao om Eftermiddagen, kommer de ud paa en Græsplæne i Haven og nyder Friluftslivet om Sommeren, eller de er nede i en Børnestue, hvor der bliver leget med dem.

Hver Aften faar alle Børnene et Bad, som de i høj Grad nyder, og derefter enten Flaske eller Madning; naar Børnene er puslet færdig og Stuen i Orden til Nattevagten møder, skal der være Ro. Gennemgaaende er Børnene rolige om Natten og ser saa vidunderlig veltilfredse ud.

Til Slut vil jeg tilføje, at altid møder man Velvilje og god Forstaaelse, naar det gælder Børnene, baade hos Storsiren og Bestyrelsen.

F. K.

BØRNEHJEMMET I NØRRESUNDBY

Indvielsen af Hjemmet fandt Sted den 6. Januar 1925. Hjemmet havde da kostet at opføre 75,000 Kr. samt til Inventar ca. 15,000 Kr. Beløbet til Opførelse fik man ved, at Grosserer P. P. Hedegaard i Aalborg skænkede Grunden til Hjemmet, ca. 3½ Td. Land, samt 50,000 Kr.

Der toges saa en første Prioritet i Hjemmet paa 35,000 Kr., medens Restbeløbet indsamledes lokalt.

Driften begyndte smaat, men ret længe varede det ikke, før der kom mange Ansøgere om at faa Børn, som ventedes født, ind paa Hjemmet, og Belægningen er nu oppe paa 20 Børn, hvilket er Maksimum for normal Belægning.

Børnene holdes kun paa Hjemmet til deres tredie Aar. En Del af Børnene adopteres bort til gode Hjem, nogle tages tilbage af Forældrene som i Mellemtiden er blevet gifte. Resten maa efter de tre Aar, sendes til andre Hjem, hvis Moderen ikke kan tage Barnet tilbage.

Skønt mange af de modtagne Børn har været svagelige ved Indlægningen, har de alle kommet sig godt og været raske.

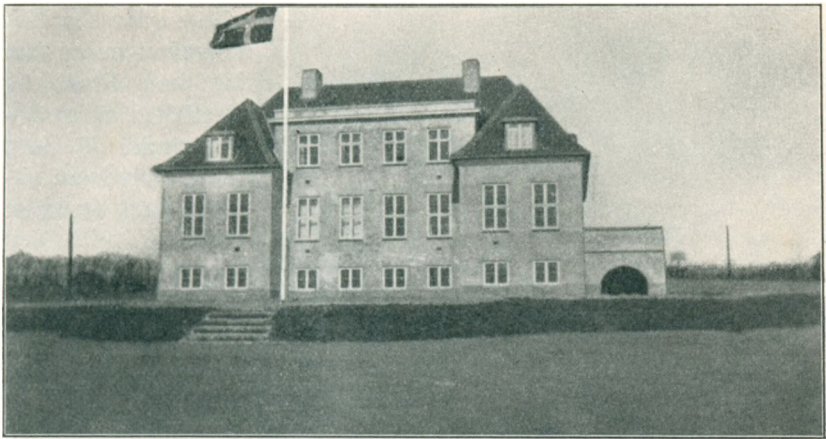
Administrationen paa Hjemmet bestaar af:

Forstanderinden, Frk. Marie Mouritsen, 2 Assistenten, 3 Elever, Kokkepige, 1 Stuepige, 1 Vaskeripige og en Havemand, som tillige passer Centralvarmeapparater og Vaskemaskiner.

Fru Læge B. Kauffeldt, Nørresundby, tilser Børnene mindst 2 Gange ugentligt.

Der optages Børn af begge Køn. I Almindelighed optages kun Børn af ugifte Mødre, som føder første Gang.

Betalingen retter sig noget efter Moderens økonomiske Evne, og da denne som Regel er daarlig, er Moderens Bidrag som Regel fra 15—25 Kr. pr. Maaned. For Faderens Vedkommende tages Alimentsbidraget.

Nørresundby Spædbørnehjem.

Alt ialt koster Hjemmets Drift aarligt noget over 20,000 Kr.

Beløbet hertil faas dels fra Landsforeningen »Danske Mødres Julegave til forældrelose Børn«, dels ved Hjælp fra private Bidragydere, ligesom man forventer Statsanerkendelse.

Bestyrelsen bestaar af: Grosserer P. P. Hedegaard, Aalborg; Borgmester A. C. Jacobsen, Nørresundby; Redaktionssekretær Knud F. Levisen, Nørresundby; Cand. ph. Olaf Jensen, Aalborg; Maskinfabrikant M. Kjær, Aalborg; Oversygeplejerske Frk. Rasmussen, Aalborg; Direktør A. F. Olsen, Aalborg.

JØDISK BØRNEHJEM

Da Verdenskrigen udbrød i 1914, fik den herværende mosaiske Menighed en meget stor Indvandring af fattige russiske og polske Jøder; disse ulykkeligt stillede Mennesker medførte en stor Børneflokk, og daværende OVERRABBINER for den mosaiske Menighed i København, Dr. M. Schornstein, oprettede da, i Forening med Fruerne Fanny Hannover Cohen, Mathilde Heckscher, Esther Livysohn, Elisabeth Nathan og Manufakturhandler S. F. Kalckar, »Jødisk Børnehjem«. Formand for Bestyrelsen var Dr. M. Schornstein og Kasserer S. F. Kalckar, de nødvendige Midler fik man ved Indsamling hos Menighedens Medlemmer, og under beskedne Former, med en russisk født Dame som Plejemo'r, optog man i Hjemmet Børn fra den spæde til den skolepligtige Alder. Forholdene var imidlertid saaledes, at der kun blev givet Tilladelse til at optage indtil 10 Børn, og da der stadig var mange Ansøgere, som man jo nødigt vilde afvise, fik man i 1917 ved en Indsamling de nødvendige Midler til at kunne købe den Villa (Holbergs-

Jødisk Børnehjem.

allé 4, Vanløse) hvor Hjemmet nu er, her fik man Plads og Rettighed til at optage indtil 20 Børn (deraf Halvdelen under 2 Aar), og under 11. Juni 1922 blev Hjemmet statsanerkendt. Da Dr.

SchorNSTein i 1918 forlod Landet, indtraadte Grosserer Nic. Abrahamsen i

Bestyrelsen som dens Formand, han døde i 1920, og Vekselerer S. G. Monies indtraadte da som Formand; i 1922 afgik han ved Døden, og den hidtilværende Kasserer, Manufakturhandler Kalkar overtog da Formandstillingen, og en Søn af afdøde

Vekselerer Monies, Hr. Kai Monies indtraadte i Bestyrelsen som Kasserer. De 4 Damer har efter Tur Tilsyn med Hjemmet. Den daglige Ledelse er overdraget Medlem af dansk Sygeplejersaad, Frk. Karen Nørtung, der af Socialministeriet er anerkendt som Forstanderinde for Hjemmet.

I Aarenes Løb har Hjemmet faaet, foruden Gaver og faste aarlige Bidrag og flere Legater, et fast Tilskud fra Mosaik Menighed og fra 1922 Statstilskud, saaledes at Bestyrelsen er i Stand til at kunne optage forældreløse og værgeløse smaa Børn for en meget ringe Betaling.

SØNDERBY BØRNEHJEM

Trækker man en Linie mellem Roskilde og Frederikssund og lader den bue lidt mod Vest, vil den omtrent midtvejs mellem de to Byer træffe den lille Landsby S ø n d e r b y.

Paa en Trekant, dannet af 3 Veje i denne lille Landsby laa for 11 Aar siden tre Huse med hver sin Have.

I det ene af Husene aabnedes Sønderby Børnehjem af Signe C. Thomsen, der havde arvet Huset. Frk. Signe Thomsen havde opholdt sig i Amerika omtrent 10 Aar, nu havde hun frasolgt Jorden og havde saa Huset tilbage. Efter en temmelig omfattende Ombygning af Huset samlede hun saa der sine Børnehjemsbørn. Hun var saa lykkelig at faa gode Børn at begynde med, og dette bidrog i høj Grad til at give

Sønderby Børnehjem.

Hjemmet en saa hyggelig og familær Tone, at det fra den første Dag blev et Hjem for de Børn, der kom dertil. Hele to Familier paa henholdsvis fire Søstre og tre Søstre kom der omtrent samtidig, og Stiftelsesdagen regnes den 3. December 1914. Der blev da samlet 10 Børn ialt, 8 Piger og 2 Drengene i Alderen fra 2 til 10 Aar.

Fra den første Dag har Naboerne rundt om Børnehjemmet, Husmænd og Gaardejere, Jordbrugere og Fiskere, betragtet det som en Nyskabning, man maatte tage vel imod. Børnene gaar alle i Landsby-skolen, de leger og morer sig, de læser og arbejder sammen med Landsbyens andre Børn. De betragtes som hørende hjemme i Byen, de er Byens Børn som andre, og de regnes og respekteres som saadanne. Naboerne har altid været villige til at give en Haandsrækning, de har kørt Grus, Sten o. s. v., naar det var nødvendigt. Efterhaanden som Børneantallet voksede, maatte der mere Hjælp til, og en fortrinlig Støtte fik Signe Thomsen i Frk. Marie Grützmeier, der nu efter 3½ Aars Forløb er draget ud til anden Virksomhed. Ogsaa Frk. Inger Hansen maa nævnes som en af Støtterne for Sønderby Børnehjem, og hun kender Kaarene; thi hun hører til de ældste Børnehjemsbørn

fra Sønderby. Signe Thomsens Broder, Maler E. Thomsen, og Peder Breusch, Nabo til Børnehjemmet, har hver paa sin Vis ydet mangan god Haandsrækning.

Som Børnehjemmet ligger midt i Landsbyen, tilstræbes det, at Livet kan forme sig som i et privat Hjem. Den temmelig store Have har maattet afgive en Del af sit Areal til en rummelig Legeplads, hvor Børnene morer sig Dagen igennem, naar Vejret da er saa nogenlunde; ellers maa de holde til i deres Opholdsstue og i den dermed forbundne overdækkede Legeplads. Om Sommeren gaar hele Styrken i Strandbad hver Dag, naar Vejret da ikke er altfor uvenligt, og alle Børnene fra 10 Aar og opefter svømmer. Om Søndagen gaar Turen ofte til Østskov, en lille Skov, der ligger 2—3 km Øst for Sønderby. Og saa har Rutebilerne ført endnu en Behagelighed med sig: Det er nu muligt at foretage længere Ture. Hver Sommer har nu sin Udflugt, der planlægges og overvejes god Tid i Forvejen; en af de store Biler lejes, og paa den dertil bestemte Dag ruller alle, store og smaa af Sted, i Fjor til Zoologisk Have og Tivoli, i Aar til Frederiksborg og Fredensborg. I Almindelighed deltager nogle af Naboernes Børn baade i Legen hjemme, i Badningen hjemme og i Udflugterne.

Det var om Sommeren. Om Vinteren maa Livet jo væsentligst leves inden Døre; dog er alle meget interesseret i, om der kommer Sne, eller om Isen kan bære; thi saa kommer Slæderne og Skøjterne i Brug. Og saa er Julen det store Glanspunkt for Vinteren. Det store Juletræ rejses, og der holdes Julegilde for Børnehjemmets Børn og for Naboerne, baade gamle og unge. Julen skulde gerne være saa festlig og saa uforglemmelig for Børnene som muligt.

Og saadan glider Dagene og Aarene hen. Hvert Aar gaar et eller flere af Børnene ud efter at have naaet en saadan Alder og Udvikling, at de kan klare sig selv. Men de fleste af de gamle Børn betragter stadig Børnehjemmet som deres Hjem, hvor de tilbringer deres Frisøndage og deres Ferie.

M. P. Nøring.
Skoleinspektør.

NØRRE AABY BØRNEHJEM

er, som vistnok adskillige andre lignende opstaaet som Følge af et enkelt Menneskes Kærlighed til de »Smaa« og Lyst til et Arbejde for at give stakkels hjemløse Børn bedre Kaar at opvokse i, give dem et Hjem, saa Barndomstiden for dem kan blive god og lys, og dermed yde dem en Støtte, som kan vare langt ud over Barndomstiden, en Støtte til Værn mod onde nedbrydende Kræfter.

Det var Lærerinde Elisabeth Petersen, der, efter at have opgivet sin lille Børneskole ved Nr. Aaby St., købte et Hus i Aabyhuse, Nr.

Aaby Sogn, og indrettede dette til et Børnehjem i Aaret 1914. I Begyndelsen var der kun 2—3 Smaabørn, og Støtte til denne Virksomhed fandt hun hos Naboer og andre forstaaende Mennesker.

Det viste sig imidlertid snart, at der var Brug for et større Børnehjem, hvorfor forstaaende Mennesker i Omegnen samledes til Møde 1918 og dannede en Forening, hvis Opgave var at skaffe Hus og Plads

Fra Nørre Aaby Børnehjem.

for et Børnehjem til mindst 12 Børn, samt støtte Driften deraf indtil videre.

Dette virkeliggjordes 1918 og Elisabeth Petersen rykkede ind i disse gode Forhold, efter at Boligen var istandsat og ordnet til Børnehjem.

Elisabeth Petersen har stadig — fraregnet en Sygdomsperiode — været Børnehjemmets Forstanderinde, og den Dag i Dag sysler hun utrættelig i sin Gerning.

Siden Børnehjemmet fik Plads paa sit nuværende Sted, har der været 19 Børn i Hjemmet, og for Tiden er der 11.

Til Hjemmet er en god stor Have, hvor Drengene om Sommeren tumler hver med sin Have.

Livet til daglig i Børnehjemmet former sig som almindeligt paa andre lignende Steder, saaledes at de »Smaa« faar at mærke, der sørges for dem og drages Omsorg for dem, saa de ikke kommer til at føle Savnet af et Hjem.

Til Indvielsen af Nr. Aaby Børnehjem d. 19. Marts 1919 skrev Sognepræst G. Schousbo, Nr. Aaby, nedenstaaende:

Ak, der er Frø, der har det saa ondt,
flyder omkring og tumler rundt
paa dybe, iskolde Vande;
modnede under en sydlandsk Sol
ender de ved den golde Pol,
hvis ej forinden de strande —

Strande etsteds i en gæstfri Jord,
hvor de bliver holdt fast og gror
Væksten, hvortil de skabtes;
finder de ikke saadanne Kaar,
er der kun én, der fuldt forstaar,
hvilken Værdi der tabtes.

Gud, som ved, hvad et Frø er værd,
Barnet er dig dog mere kær
— dette Frø fra de evige Lande —
gør du vort Hjerte ved Dag og Nat
til et Kærligheds-Ararat,
hvor hjemløse Smaa kan strande.

Huset derude ved alfar Vej
det er en lille Gave til dig,
du maa have det hele!
Vi skal nok grave og plante og saa,
vi skal nok klæde de nøgne Smaa,
— men saa maa du huske at dele —

dele med os dit langmodige Sind,
saa vi kan klappe den Barne-Kind
selv naar til Vrede vi ægges!
Lær os at smile saa skønt, som du
gør det til Jorden derude nu,
saa Foraars-Kræfterne vækkes!

Nørre Aaby Friskole, i Januar 1926.

Olaf Nielsen.

DRENGEHJEMMET „THEODORSMINDE“

HASSERIS

er oprettet Aar 1914 og har Navn efter Stifterindens Søn cand. polit. Theodor Seedorf Ree, der døde som ganske ung, ca. 23 Aar. Det er en selvejende Institution, som har betydelige Midler. Hjemmets nuværende Bestyrelse er Direktør Boochentien, Formand. Overretssagfø-

rer Michelsen, Næstformand. Stiftsprovst Barsøe, Frk. Tvede og Overretssagfører Seedorf.

Den første Leder af Hjemmet var Forstander Jepsen.

Hjemmet er anerkendt til 20 Drengene i Alderen fra 2 til 14 Aar og modtager saavel private som Værgeraadsbørn, dog ikke vanskelige Børn.

Efter Konfirmationsalderen bliver Drengene anbragt i Lære, Tjeneste eller andet, som de har Lyst og Evner til, og hertil hjælper

Drengehjemmet „Theodorsminde“, Hasseris.

Hjemmet særlig de Børn, som ikke har Familie, der kan tage sig af deres Uddannelse. I de sidste Aar er anvendt ca. 1000 Kr. pr. Aar som Hjælp til de udgaaede Børn. I de 11 Aar, siden Hjemmet oprettedes, er optaget 55 Børn, udgaaet 32, og 23 er her nu. Der er konfirmeret 19 herfra og 13 er kommen tilbage til Familien igen før Konfirmationsalderen. Af de 19 her konfirmerede er 10 ved Landbrug, 8 i Lære eller udlært og 1 sejler.

Drengene gaar i Hasseris Kommuneskole. Der søges saa vidt muligt at forme det daglige Liv her paa Hjemmet, som det leves i private Hjem uden Reglement for Besøgstid o. l.

Der er ca. 1½ Td. Land Jord til Hjemmet, hvoraf godt 1 Td. er Have og Resten Byggegrund, Legeplads o. s. v. De 12 største Drengene har hver sin lille Have, hvor de planter og saar efter eget Ønske i deres Fritid, og det er morsomt at se, hvor meget de kan faa ud af deres Haver, og hvorledes de glæder sig over at kunne komme hjem til deres Familie med Høsten. Da Skolen tager det meste af Tiden, er

her ikke regelmæssig Sløjd eller Husflid, men Drengene beskæftiges som Hjælp i Huset, ved Havearbejde og andet forefaldende Arbejde. Der findes dog Værksted, hvor Drengene sysler med at lave Smaa-ting efter eget Ønske. Foruden de smaa Udflugter, der foretages om Sommeren med Madkurv til nærliggende smukke Steder, har vi ogsaa en fælles Udflugt pr. Bil til Skov eller Hav.

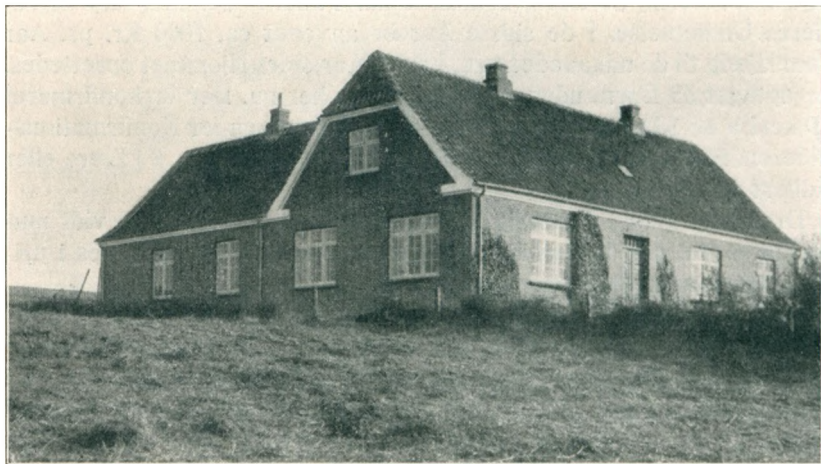
Sommeraften og Søndag spilles paa Legepladsen Fodbold, Langbold, Krocet og andet, og heri deltager med stor Iver vor konfirmerede Ungdom.

Men, har Sommeren sine Glæder, har Vinteren ikke mindre. Det hyggelige Samvær med Højtlesning, Sang og Smaaspil glæder Drengene meget, og en Aften om Ugen har vi Sanglege og Dans, skiftevis her og paa Pigeheimmet i Ladegaardsgade, hvori deltager de 8 største Piger og de 8 største Dreng, og hertil skal kun anføres, at vi i disse fælles Sanglege sporer en gavnlig Indflydelse i Børnenes Opdragelse. Det er vel en given Sag, at den Aften møder de konfirmerede særlig talrigt op, og at Aftenen slutter med nogle kønne Sange. Alvor og Gammen gaar her smukt sammen, og i den Tak for Aftenen, som vore store Dreng ved Afskeden giver os, føler vi os overbeviste om, at de er glade for deres Barndomshjem.

K. Madsen og Hustru.

LUNDERSKOV BØRNEHJEM

er oprettet af Eline Andersen, der fra sin tidligste Ungdom havde Lyst til Børnehjemsgerningen. Hendes Ungdomsdrøm blev virkelig-

Lunderskov Børnehjem.

gjort Sommeren 1914. Børnehjemmet blev statsanerkendt som egnet til at optage Værgeraadsbørn 14. August 1914. Hjemmet har Plads til 12 Børn, Dreng og Piger. Optagelsesalderen er fra 2—7 Aar. Børnene bliver paa Hjemmet til 14—15 Aars Alderen. Derefter søges der fra Børnehjemmet at finde gode Tjenester eller Lærepladser til Børnene.

Der er intet Landbrug til Hjemmet, kun en Have paa en halv Td. Land.

Uden for Skoletiden (Børnene søger Kommuneskolen) hjælpes alle ad, Dreng og Piger, at holde rent og pænt i Huset og passe Have og Høns. Vinteraftener, især naar det fryser, og Sneen fyger ude, føler man det hyggeligt at sidde inde og sy eller strikke, mens Moster læser højt.

De Børn, som har Anlæg derfor, lærer at spille Orgel eller Violin. Det har de megen Fornøjelse af.

Børnene føler sig knyttede til Hjemmet. De store søger stadig hjem paa deres Frisøndage og længere Ferier.

Her er ikke stort at fortælle om et lille og forholdsvis nyt Børnehjem, som endnu ingen »Historie har«.

Fra Lunderskov Børnehjem : 5 Søkende.

Som Dagene i et Aar er omskiftelige, med Uvejr, graa Taage, mild Regn, Fuglesang og Guds varme Solskin ude og inde, saadan er Livet paa et lille Børnehjem.

Børnehjemmet i Lunderskov, 24. Februar 1926.

Eline Andersen.

BØRNEHJEMMET „SOLGLIMT“

FAAREVEJLE

Børnehjemmet »Solglimt« ligger ca. 3 Minutters Gang fra Faarevejle St. midt mellem Holbæk og Nykøbing Sj.

»Solglimt« ligger i en ejendommelig og frugtbar Egn; det er omgivet af en smuk Have, og i dets umiddelbare Nærhed ligger Faarevejle Privatskole og Faarevejle Højskole.

For ca. 50 Aar siden beskyllede Lammefjordens Vande den Ø, paa hvis Spids Hjemmet er opført. Her, hvor Fuglene gennem Aarhundreder fandt et Fristed og byggede deres lune Reder, har nu en Skare af ulykkeligt stillede Drengene og Piger fundet et Hjem, en lun og god Rede, hvor de ikke alene kan trives, men ogsaa oplæres og opdrages, til de bliver »flyvefærdige«, og hvortil de senere kan ty og altid finde en tryk Havn.

Seminarieelev Carl Marius Julin havde i sin Seminarietid haft en rig og velsignet Virksomhed ved Afholdelse af Børnegudstjeneste i forskellige Vesterhavssogne, herigennem øgedes hans Kærlighed til Børnene Aar for Aar, og det var derfor naturligt, at han med Glæde sagde ja til, efter endt Læsning, at overtage Lærerpladsen ved Børnehjemmet »Godthaab«s Skole paa Frederiksberg. Under hans Virksomhed her voksede hans Interesse for Børnehjemsgerningen, og da han i 1912 blev Forstander for Faarevejle Højskole, fik han den Tanke at oprette et Børnehjem i sin nyopførte Villa i umiddelbar Nærhed af Højskole og Station. For ikke at staa ene med Ansvar henvendte han sig til forskellige af Menighedens Mænd der paa Stedet og førte Tanken frem for disse. Resultatet heraf blev, at der blev nedsat et Udvalg til at arbejde for Tankens Realisation. Efter at Sagen havde været forelagt for Indre Missions Samfund i Odsherred ved et Møde i Vallekilde 15. Maj 1914, og efter at der havde været afholdt en Række Møder af det nedsatte Udvalg, besluttedes det at oprette Hjemmet.

Statanerkendelse af Hjemmet blev givet den 15. Juli 1915.

Til Forstander for Hjemmet antoges Leder af Indre Missions Privatskole i Faarevejle, J. P. Petersen og dennes Hustru.

Den 21. December 1915 modtoges de første Børn.

I Efteraaret 1919 søgte Hjemmets Forstander ind i Folkeskolen, hvorefter Frk. Agnes Larsen fra København antoges som Forstanderinde. Sommeren 1923 ønskede Frk. Larsen, grundet paa svigtende Helbred, at fratræde Forstanderindestillingen, og Hjemmets Ledelse overtoges da af Hjemmets mangeaarige Kasserer, Gaardejer Chr. Knudsen og dennes Hustru.

Under Forstander Knudsen og Hustrus Ledelse har Hjemmet haft

Fra Børnehjemmet „Solglimt“, Faarevejle.

en god Tid. Hjemmet er fuldt belagt, Børnene er friske og sunde, Hjemmet er vel vedligeholdt og alt er rent og propert. De skolepligtige Børn søger regelmæssigt den til Hjemmet knyttede Skole. Uden for Skoletiden har Pigerne travlt med Haandarbejde og Husførelse. Drengene har om Sommeren en god Beskæftigelse i den ret store Have, ligesom de baade Sommer og Vinter undervises i Husflid af Hjemmets Forstander. Om Aftenen samles Børnene med Plejeforældrene i Dagligstuen til Oplæsning, Sang m. m. og Dagen afsluttes med Aftenandagt. Om Søndagen sidder de Smaa Side om Side paa Søndagsskolebænken, medens de voksne Børn, af hvilke de fleste er anbragt i Pladser eller i Lære i den nærmeste Omegn, flokkes i Hjemmet i tryk Følelse af, at de altid er velkomne. »Solglimt«, der bragte saa mange Solstrejf ind i deres Barndomsliv, er for dem bleven den trygge Havn, hvor de tyer ind og henter Raad og Hjælp til Livets Strid.

C. M. Julin.

BØRNEHJEMMET „HØBJERGHUS“

Den 12. Juli 1916 blev mit Børnehjem »Højbjerghus« indviet, og selv om der den Dag kun var optaget et Barn, var det dog med en Følelse af Glæde og Forventning jeg om Aftenen, da Gæsterne var gaaet, gik rundt i mit lille Kongerige, det der for Fremtiden skulde være min Virkeplads.

Børnehjemmets egentlige Stifter er min Morbroder, Grosserer Emil

Børnehjemmet „Højbjerghus“.

Warthoe, der ikke alene som Bestyrelses-Formand, men som Hjemmets bedste Ven, vier det sin Interesse og Kærlighed og følger hvert enkelt Barn saadan, at han netop er dets »Onkel Emil«, hvorfor de ogsaa alle elsker ham og ser op til ham, som deres bedste Ven og ikke kender nogen større Fest end hans Besøg paa Hjemmet.

Faa Dage efter Indvielsen kom de første fire Søskende til Hjemmet. Det var en underlig dejlig Følelse for Alvor at begynde Arbejdet og om Aftenen se de smaa ligge saa lunt og godt i deres nye rene Senge. De fire blev snart efterfulgt af flere og inden Aarets Udgang var alle 20 Pladser belagt og har været det siden.

Endnu er der ikke sendt saa mange Børn ud fra Hjemmet at Resultaterne kan bedømmes, men dejligt er det at se, hvordan de smaa, forsømte og tit forskræmte Børn, der kom hertil, retter sig og trives og bliver tillidsfulde og glade Børn, og dejligt er det, naar de større Børn, som er gaaet ud fra Hjemmet, vender hjem, saa ofte de har fri, og fortæller om deres Liv og Arbejde; ofte tænker jeg, hvor længe mon

jeg maa faa Lov at have deres Tillid og Kærlighed; der er saa meget i Verden der gerne vil drage de unge ud i det som ikke er godt.

10 Aar er nu gaaet; 10 Aar fulde af Vanskeligheder, Kampe og Sejre, af Glæder og Sorger, 10 lærerige, dejlige Aar, som jeg tænker tilbage paa med Glæde og Taknemmelighed, de Aar i hvilke Grundvolden lægges, hvorpaa Arbejdet kan bygge videre i Tiden som kommer.

N. Emborg.

KLINTEBJERG BØRNEHJEM

PR. OTTERUP STATION

Klintebjerg Børnehjem pr. Otterup St. oprettedes i 1916 af Søstrene Thyra og Anna Larsen, men da Thyra Larsen Aaret efter blev gift, overgik Hjemmet til en selvejende Institution med Anna Larsen som Forstanderinde.

Bygningen, en stor Villa, der i sin Tid blev bygget af et Handelsfirma, blev købt for en ret rimelig Pris ved nogle Venners Hjælp. Beliggenheden er god, lige ud til Odense Fjord med Facade mod Øst og Syd.

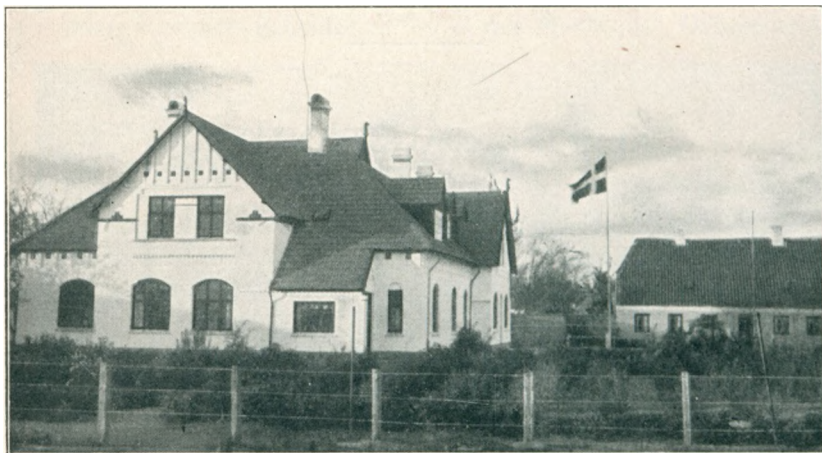
Stuerne er store og rummelige og lyse, og ved at foretage nogle Forandringer og Ombygninger af Soveværelserne blev det et rigtigt hyggeligt Hjem.

Der blev ogsaa snart Liv i de tomme Stuer, idet der allerede det første Aar blev anbragt 26 Børn, Piger og Drengene, for en stor Del Søkende, som saa fik Lov til at blive sammen. Det var en Flok kvikke og raske Børn, der her blev samlet, og de kom hurtig til at føle sig hjemme i Omgivelserne, ogsaa blandt Egnens Befolkning, der med Velvilje kom Børnene i Møde, hvad der ogsaa gavnede Børnehjemmet meget.

Det er et glad og virksomt Liv, der leves indenfor Hjemmets Rammer. Børnene gaar med Lyst og Interesse op i Arbejde og Leg. I Sløjdværkstedet saves, høvles, klampes Træsko, forsaales Støvler m. m.

Der var dog en Ting, Børnehjemmet manglede. Haven var ikke stor, særlig da en Del maatte benyttes som Legeplads for Børnene, og de store Børn vilde gerne hver have sin lille Have. Det traf sig ogsaa saa heldig, at en lille Ejendom paa 5 Tdr. Ld., der ligger lige op til Børnehjemmet, blev til Salg. Der blev søgt om et Statslaan til at erhverve nævnte Ejendom for, og da det beredvilligt blev tilstaaet, overtog Børnehjemmet Landejendommen med Besætning o. s. v. i April 1921.

Der var stor Glæde paa Hjemmet den Dag, Landbruget kom til at høre Børnehjemmet til. Det var med Liv og Lyst, Børnene gik i Gang med Arbejdet. Og de lærte snart under en Bestyrers Ledelse de forskellige Arbejder, og Arbejdet gavnede dem baade sjæleligt og legemligt og gjorde, at det var lettere at faa Plads til dem efterhaanden som de skulde ud fra Hjemmet.

Klintebjerg Børnehjem pr. Otterup Station.

I Aarenes Løb blev det en stor Flok, der drog ud fra Hjemmet, andre kom i Stedet og fik et Hjem, et Fristed her.

I 1924 blev Anna Larsen gift med en Gaardmand i Jylland, og den nuværende Forstanderinde Amdine Madsen, der tidligere har været Plejemoder paa Bredballe Børnehjem ved Vejle Fjord, blev antaget i hendes Sted.

BØRNEHJEMMET „SUNDSHØJ“

STENSTRUP STATION, FYN

Hjemmet oprettedes 1916 og begyndte i en lille Villa »Lundebakken«, men der var kun daarlig Plads til otte Børn, derfor købte jeg 1918 et større Hus »Sundshøj« i samme Sogn, hvor der efter nogen Ombygning blev Plads til 16 Piger. Hjemmet har optaget ialt 28 Børn, hvoraf der er anbragt 1 paa Fredeshjem, 1 i privat Pleje, 1 bortadopteret, 4 kommen tilbage til Forældrene og 4 i Plads og de øvrige her paa Hjemmet.

— Da jeg i 1916 begyndte mit lille Børnehjem, var det med stor Tak til Gud, som herved opfyldte et Ønske, jeg havde næret, saa

længe jeg kan huske. Det var ikke meget, jeg vidste om Børnehjem, og hvordan saadanne blev ledet, Asyl- og Vuggestuegerning havde jeg prøvet og var skuffet over kun at have Børnene den halve Tid, saa forsøgte jeg lagttagelseshjem, men det forekom mig endnu mere skuffende, senere faldt min Vej ad Opdragergerningen, idet jeg i nogle Aar fik Lejlighed til paa Lindevangs-Hjemmet at kende lidt til den

Børnehjemmet „Sundshøj“.

Del af Gerningen, og naar jeg saa valgte det forebyggende Arbejde, da var det ikke, fordi jeg troede mig bedst egnet dertil, eller var mest interesseret i smaa Børn, nej jeg elskede de store Piger og følte mig nær knyttet til Lindevangs-Hjemmet, hvor den daglige Omgang og Orden tiltalte mig; men da jeg engang fik Lejlighed til at se en af de københavnske Baggaarde og den Nød, hvorunder saadanne smaa Sjæle ofte maa vokse op, da vaagnede den samme Længsel frem igen, som jeg kendte fra jeg var Barn, Ønsket om selv at have et Hjem for Børn.

1915 døde min Fader, og da jeg Aaret efter rejste hjem for at være noget for Mor, vidste jeg, at jeg trygt kunde indbyde nogle Børn til at dele vort Hjem med os, for Mor var en stor Børneven. Selv om jeg ofte tænker, at det kun er som en Draabe i Havet med saa faa Børn, da er der stor Glæde og Stolthed i mit Hjerte over min lille Flok.

Alle vore Hverdage gaar med Arbejde og Leg, Haand i Haand, saa alle Kræfter tages i Brug, og ingen er for smaa til at hjælpe til. Da vi har Undervisningen med de mindre Børn, bliver Dagene aldrig for lange, og Søndagene er rene Lyspunkter, hvor de helt kan give sig hen i Leg. For de større Piger har vi et Spejderhold, som har gjort stor Lykke paa Hjemmet og givet Børnene Lejlighed til at komme i Berøring med andre jævnaldrende, der har haft god Indflydelse paa dem.

At tale og skrive store Ord om Børneforsorg er jeg den urette til, da mit Maal kun er at være noget for den lille Flok, som kalder »Sundshøj« deres Hjem, ikke at konkurrere med andre Hjem eller gøre mig bemærket udadtil, men kun i al Stilhed at sætte et Hjems Værn, saa »mine« kan faa Lov at leve upaaagtet og dog træde ind i de Rækker i Samfundet, som deres Evner og Opførsel giver dem Ret til.

Elna Mortensen.

Forstanderinde.

HOLT BJERG DRENGEHJEM

Holt Bjerg Drengeshjem skylder en Kvinde, Lærerinde Mette Marie Simonsen, sin Tilblivelse. Mette Marie Simonsen fødtes i Agersted i Vendsyssel den 11. December 1856. Hendes Moder døde, da Mette var 4 Aar gammel, og snart efter opløstes Hjemmet, og hun kom ud at tjene som Vogterpige, mens hun i sin Fritid maatte passe Børnene. Og hun udførte det Arbejde, der blev paalagt hende, med Glæde, gjorde endda mere, end der blev forlangt, saa at en af hendes Husbonder siger, at han var bange for, at det skulde overstige hendes Kræfter, og hun skulde blive vanfør. Og saaledes gik det da ogsaa, hun blev vanfør. For at tjene sit Brød maatte hun nu tage fat paa et Arbejde, som hendes Hu egentlig aldeles ikke stod til, nemlig Syning, men hun tog Arbejdet op rundt i forskellige Hjem og gjorde det godt, og naar Arbejdet henad Aften var forbi, samlede hun Hjemmets Børn om sig og fortalte dem Historier og Eventyr, og hun forstod at fortælle, saa Børnene lyttede.

Efter 20 Aars Gerning som Syerske og efter et Ophold paa Stenum Højskole var det gaaet op for Mette, at hendes Livsgerning skulde være at tage sig af Børn, hun vilde oprette et Børnehjem. For at dygtiggøre sig til dette Arbejde tog hun et Kursus paa Askov Højskole, men det viste sig, at hendes Kræfter alligevel var for smaa, saa at hun maatte opgive sin første Tanke, om end med Sorg, og i Stedet oprettede hun en Skole, først i Agersted og senere i Præstbro. Den Skole tales der om endnu. For Mette viste sig at være en endog ualmindelig dygtig Lærerinde. I omtrent 14 Aar virkede hun paa denne

Maade, indtil Sygdommen tog hende, og hun forstod, at hendes Livs Gerning nu var Slut. Men inden hun døde, lod hun opsætte et Testamente, hvori hun bestemte, at alt, hvad hun efterlod, skulde anvendes til Oprettelse af et Børnehjem. Den 18. Juni 1906 døde Mette Marie Simonsen og blev begravet paa Albæk Kirkegaard.

Hendes efterladte Formue var ca. 5000 Kr., og for dem kunde der jo ikke oprettes noget Børnehjem. Tanken blev foreløbig lagt til Side.

Holt Bjerg Drengeshjem.

men atter taget frem, og 10 Aar efter Mette Marie Simonsens Død, i 1916, blev det ved Støtte af Egnens Befolkning til Virkelighed.

Nu ligger Holt Bjerg Drengeshjem højt paa Bakken og kan ses langt borte fra. De hvide Mure i den grønne Plantage liver op i Landskabet. Fra Drengenes Opholdsstue, der vender mod Syd, er der en pragtfuld Udsigt ud over Kattégat, og mod Øst og Vest giver Plantagerne Læ for de barske Vinde. Bygningen er hverken pragtfuld eller højmoderne, men jævn og folkelig, saaledes som Mette Marie Simonsen selv var det, og den giver Ly og Læ for ca. 25 Drengene. Der har i den Tid, Hjemmet har bestaaet, ialt været ca. 50 Drengene her.

Til at begynde med hørte der kun en Have til Børnehjemmet, senere er der kommet mere til. I 1924 blev vi ved Hjælp af en større Gave sat i Stand til at erhverve Naboejendommen, saa at der nu er knyttet et Landbrug paa godt 28 Tdr. Land til Hjemmet. Her lærer Drengene at bruge et Stykke Værktøj og at passe Dyrene, Heste, Køer, Grise og Fjerkræ. Og i Tørvemosen fabrikkerer vi selv vore Tørv, og selv om de ogsaa sommetider bliver trekantede i Stedet for firkantede, saa

er det dog Tørv, der kan brænde, og som vi — og det er ikke det mindste — selv har lavet.

Hver Dag skal vi i Skole, de større om Formiddagen og de mindre om Eftermiddagen, men i Vintertiden er der ogsaa Tid til at passe Sløjd og Husflid, og vi har faaet indrettet et rigtig godt Sløjdlokale i det tidligere Husmandssted, der hører til den nyerhvervede Ejendom. Og til Adspredelse og Underholdning om Aftenen har vi Grammofo-
nen, Radioen, Lysbilledapparatet med Billeder fra fremmede Lande, og sidst men ikke mindst Kinografen, et Apparat, som vi for nylig er slumpet til paa en særdeles heldig Maade.

Men Sommeren er maaske alligevel den bedste, naar vi kan være ude og arbejde i Have og Mark eller i Tørvemosen. Og i Fritiden er der altid noget at gøre for Drengene i deres egne smaa Haver, eller paa Fodboldpladsen, som meget sjælden staar tom. I Reglen en Gang om Ugen har vi en Tur til Stranden, som desværre ligger for langt borte til, at vi kan komme der hver Dag.

Og saa har vi jo Søndagene, hvor vi har Tid baade til Fodbold og anden Sport og til sommetider at tage Ture ud i Omegnen. Drengene er gode Fodgængere, de større, der er Spejdere, naturligvis ikke mindst; og det kommer os tilgode, naar vi en Gang eller to om Sommeren tager os en rigtig Ferie, pakker noget Tøj og Tæpper sammen og drager af Sted paa Langfart.

Mange Steder har vi været og langt omkring, og meget har vi set og oplevet. Vi har været ved Vesterhavet, hvor vore Telte stod godt gemt for Vinden inde mellem Klitterne, og hvor Maden, som vi kogte paa et Komfur, lavet i det fri af Sten og Sand, tit kunde knase noget vel meget paa Grund af sit temmelig store Indhold af Sand. Og Vesterhavets friske Bølger var herlige, selv om de mindre til at begynde med maaske var lidt bange for dem, fordi de var større end dem, vi plejede at se ved den hjemlige Strand ved Voersaa. — Vi har været paa Læsø, sejlet med den lille morsomme Damper derover, og der er ingen mere, der husker, at han var saa rædsomt søsyg paa Vejen. Der saa vi de gamle Huse, tækket med alentyk Tang, og vandrede gennem Lyng, saa høj som intetsteds før. Vi har været i Viborg og set de pragtfulde Malerier i Domkirken, dengang gik vi i øsende Regnvej-
r fra Aalborg til Viborg (paa godt 2 Dage), og vi har været i Skagen, hvor vi mødte Kongen og tog et Billede af ham sammen med Drengene. Vi har været ude paa Grenen, Danmarks nordligste Spids, hvor Vesterhav og Skagerak mødes i Bølgernes Brydning, og vi saa oppe fra Fyrtaarnets Top milevidt ud over Hav og Land. — Jo, vi har baa-
de set og oplevet noget paa vore Ture, og dem glæder vi os til om Foraaret og glæder os over, naar de er forbi.

Og naar vi saa vender hjem fra en saadan Tur, saa tager vi fat

for Alvor; Ferierne er til for at give os Kræfter og Lyst til det daglige Arbejde.

Holt Bjerg Drengehjem hører jo endnu til de nyere Hjem, og dets Historie er derfor ikke lang, selv om vi selv synes, at den nok er indholdsrig. Det egentligste og bedste Indhold er det daglige Samliv med Børnene, og naar det daglige Arbejde har en festlig Glans, da er der den rette Gang i Arbejdet. Vi haaber, at det altid maa være saaledes.

D. Wolffhechel.

Optagelseshjemmet i Aas pr. Vilsund.

THISTED AMTS PLEJEHJEMSFORENING'S OPTAGELSESHJEM I AAS

Den 16. November 1898 stiftedes Plejehjemsforeningen for Thisted Amt, hvis første Formand var Pastor Tollestrup, Galtrup. Han forlod i 1904 Mors og Pastor Rasmussen, Snedsted, valgtes til Formand.

1907 blev Pastor Rasmussen forflyttet, og Pastor Dahl fra Sennels, senere Visby, og nu Provst i Hurup, valgtes til Formand, og har siden været det; han og Købmand N. C. Rasmussen, Ø. Assels, Mors, har i mange Aar baaret Dagens Byrder og Hede.

Mange hjemløse Børn i Thisted Amt har meget at takke disse to gode Mænd for.

Som Aarene gik, blev Arbejdet for tungt, og ved Befolkningens Hjælp — gennem Børnehjælpsdage — blev Foreningen i Stand til at kunne købe en Husmandslod i Aas ved Vilsund.

Det gamle Hus reves ned og paa Jorden ud mod Fjorden opførtes i Sommeren 1916 et Optagelseshjem til foreløbig Anbringelse af Børnene. Til at lede dette Hjem antoges daværende Friskolelærer Kr. Sandal og Hustru, Rødding i Salling.

Det var paa et afsidesliggende Sted paa en spergelgrøn Toft, men

med den herligste Udsigt over Bakker, Skov og Fjord, at Hjemmet blev lagt.

Der, hvor den gamle Husmand ensom jokkede af bag sin radmagre Hest, der blev nu Ungdom, Liv og glade Dage; dog har det ikke været Solstraale-Tilværelse altsammen.

Det var en graatung Novemberdag 1916, at vi flyttede ind i det ikke helt færdige, men grundsolide og i arkitektonisk Henseende stilfulde Hjem. Kold blev Vinteren med Is paa Fjorden i 3 Maaneder. Smaat var det med Hjælp, og Børnene strømmede ind, baade smaa arme forsømte Stakler og store stærke vanskelige Dreng; men til vor Glæde mærkede vi, at vi snart smeltede sammen og følte os hørende til een Familie.

Vi fik snart mere Hjælp, og Foraaret kom, den velsignede Tid, med Lærkesang og Bølgeslag mod Stranden. Nu begyndte ogsaa Arbejdet ude omkring Huset og paa Marken. Der skulde planeres; der skulde ryddes op efter Byggeriet, der skulde kæmpes mod det overhaandtagende Senegræs.

Som Aarene gik, blev Børneflokket større; Træerne groede til, og det begyndte at knibe med at faa de 12—15 store Dreng beskæftiget. Det har især sin Vanskelighed derved, at jeg selv skulde med Hesten, enten saa det gjaldt Pløjning paa Bakkesiderne eller jeg skulde af Sted med Børn, der skulde ud i Pleje, eller afhente dem, der kom.

Vi begynder vor Dag med Morgenandagt. Det er en Hjælp for Samarbejdet at kunne samles og synge: »Godmorgen! og ile til Arbejdet hen.«

Over Arbejdet maa der for vore Børn være noget af det samme som over Legen.

Arbejde og Leg er et betydeligt Led i Opdragelsen og Undervisningen af vore Børn. Gennem dette maa det gaa op for Barnet, at Skolen er et nødvendigt Arbejde for det.

Vi holder Skole paa Hjemmet, hvilket er af stor Betydning; thi Hjemmet er Livets bedste Skole. Mangt et fornøjeligt Arbejde sammen med Børnene, har vi at se tilbage paa.

Aarets festligste Tid for Børnene er den velsignede Juletid, og vi »Voksne« rives med; det er jo noget af det herligste, ved Arbejdet med Børn, at der saa tit er Lejlighed til selv at blive Børn.

Om Sommeren er vor aarlige Udflugt jo den festligste Dag; men ellers er hver en Dag, med Solblink i Bølgeslaget, Festdag.

Det koster Sved saadan at begynde paa bar Bund; men de Resultater, som vi har naaet, er Børnene og vi jo fælles om, og det er til umaadelig Hjælp i Arbejdet for at fremme den Enhedsfølelse, som maa til for at kunne bygge et Hjem.

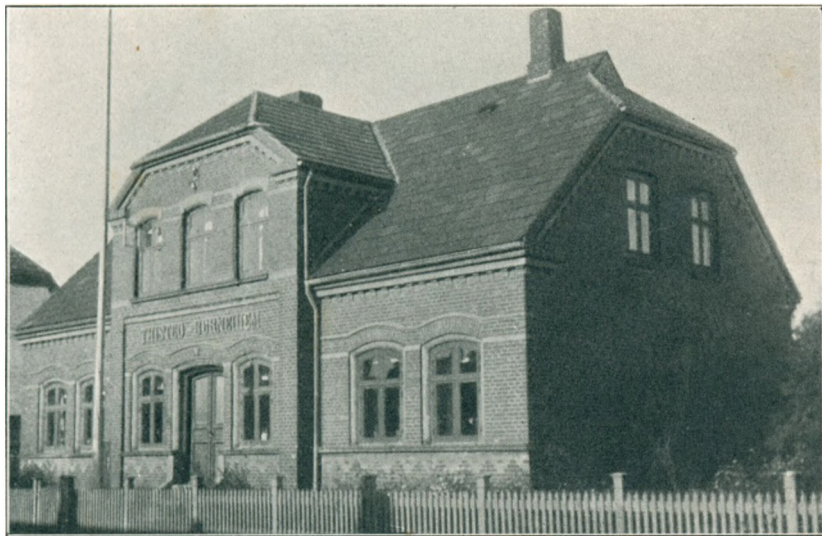
Naar nu Børneantallet er stærkt dalende, maa vi ogsaa betragte

det som et Lyspunkt i Tilværelsen, da det jo maa være Tegn paa sundere og lysere Tider for Land og Folk.

Vi lader Zakarias Niensens lille Vers staa som Motto for vor Virksomhed her paa Hjemmet:

»Læg din Gerning frem i Dagen,
røgt med Tro den Aaret rundt,
virke stort er ikke Sagen, —
men kun det at virke sundt!«

Kr. Sandal.

Thisted Optagelseshjem.

THISTED OPTAGELSESHJEM

Optagelseshjemmet i Thisted tilhører, ligesom Optagelseshjemmet i Aas, Thisted Amts Plejehjemsforening. Det har tidligere været Børnehjem, men da Plejehjemsforeningen i 1919 overtog det, blev det Optagelseshjem med Plads til 12 spæde Børn. Hjemmet modtager Børn fra Værgeraad, Foreninger til Børneforsorg og Private. Det ledes af Forstanderinde, Fru Hedvig Paulsen. Henvendelse om Optagelse til Thisted Amts Plejehjemsforening under Adresse: Lærer A. P. Pedersen, Ginnerup Skole pr. Hurup.

„BØRNENES VEL“'S OPTAGELSESHJEM

RANDERS

Selskabet »Børnenes Vel« blev stiftet i Helligaandshuset den 20. Januar 1903 med det Formaal for Øje at hjælpe alle de Børn, der maatte trænge til Hjælp i eller udenfor Hjemmet.

„Børnenes Vel“'s Optagelseshjem i Randers.

Selskabet erhvervede 1906 en Bygning, som skulde anvendes til Børne- og Optagelseshjem, men Tidens Krav blev større, og det viste sig efter nogle Aars Forløb, at et særskilt Optagelseshjem var paa-trængende nødvendigt, dette blev indrettet i en lille lejet Villa i Nærheden af Børnehjemmet i Aaret 1916.

Optagelseshjemmet har i de Aar utvivlsomt virket til overordentlig stor Velsignelse og løst en Opgave, som var højst paakrævet.

Som Tiden gik, var det øjensynligt, at Hjemmet var alt for lille og for lidt tidssvarende til i Længden at kunne magte Opgaven. Ved Hjælp fra Byens Borgere, samt Amt og Kommune, erhvervede Sel-

skabet derfor i Aaret 1924 en ny større Villa, beliggende paa Udbyhøjvej 50.

Ved forskellige Tilbygninger og Forandringer er Hjemmet kommet i sin nuværende Skikkelse, beregnet til at optage 30 Børn i Alderen fra 2 til 14 Aar og med en særskilt Spædbørnsafdeling til 11 Børn.

Selskabet opnaaede ministeriel Anerkendelse d. 5. September 1925.

De skolepligtige Børn gaar i Randers Kommuneskoler.

Hjemmet modtager Børn fra Byen og Randers Amt, samt fra Værgeraad, Sogneraad og Private.

Axel Kildehave,
Forstander.

SØNDBJERG BØRNEHJEM

I en af Danmarks nordligste Egne, paa den anden Side af Limfjorden, ligger Søndbjerg Børnehjem. Den nærmeste Station til Hjemmet er Uglev.

Det er en smuk Spadseretur fra Uglev til Søndbjerg. Oppe paa en Bakke hæver der sig en imponerende, men alligevel hyggelig og smuk Bygning. Man standser uvilkaarligt og spørger: »Hvad er det dog? Hvem bor der?« Til Svar faar man saa: »Det er Søndbjerg Børnehjem.«

Vi træder indenfor og bliver venligt modtaget af Forstander Kr. Borre og Hustru, der gerne viser os rundt i det hyggelige Hjem og fortæller os lidt af Hjemmets Historie.

Paa samme Plads, hvor Hjemmet nu ligger, virkede i 51 Aar en Skolelærer Aggerholm. Han arbejdede trofast iblandt Børnene og i hans egen Børneflokk var der een, der som voksent Menneske viste, at ogsaa han havde Kærlighed til Børnene og det Arbejde, der bliver gjort for dem. Thi Sønnen, Etatsraad I. P. Aggerholm, København, forhenværende Sagfører og Bankdirektør i Holstebro, oprettede i 1917 dette Hjem og skænkede Midler til dets Drift, dels til Minde om sin Faders Gerning her og dels fordi han selv havde Kærlighed til Børnesagen. Hjemmet er en selvejende Stiftelse med en lokal Bestyrelse paa 5 Medlemmer. Det blev anerkendt den 25. Januar 1918.

Etatsraad Aggerholm ønskede, at det skulde være et »Hjem« med et Hjemms Hygge og Kærlighed, og Forstanderinden, der har ledet Hjemmet fra dets Oprettelse, har forstaaet at opfylde dette Ønske, thi man føler straks, naar man træder indenfor, at det er et Hjem, i Ordets dybeste og bedste Betydning, baade for store og smaa.

Børnene har her, som i ethvert andet privat Hjem, Tid til Leg, Læsning o. s. v., og om Aftenen efter Aftenandagt kommer de mindste Børn i Seng, medens de store samles med de voksne i Dagligstuen, hvor der saa bliver læst højt, medens Pigerne sidder med deres

Haandarbejde og Drengene med deres Husflidsarbejde. Hos os er Søndag en Helligdag og vi forsøger, saa langt som det nu kan lade sig gøre, at vise Børnene, at Søndagen skal helligholdes, — saa lidt Arbejde som muligt o. s. v., alt hvad der kan bidrage til at gøre Søndagen til en Festdag for Børnene.

Af Begivenheder i Hjemmets Historie har vi ikke mange. Den ene Dag glider jævnt og stille hen efter den anden. Dog skete der det, at der den 1. November 1925 blev Skole paa Hjemmet, saaledes at

Sønderbjerg Børnehjem.

Børnene undervises af en fuldt ud eksamineret Lærerinde, da vi mente, det var en Fordel for Børnene, idet der nu kan tages Hensyn til Børnenes Individualitet.

Maalet for vor Gerning her paa Hjemmet er jo at opdrage det enkelte Barn saaledes, at det kan drage fra Hjemmet med »en sund Sjæl i et sundt Legeme« og udfylde dets Plads i Livet.

MELLERUP BØRNEHJEM

Verdenskrigen, der øvede saa mangen uheldig Indflydelse herhjemme, blev i flere Aar en trykkende Byrde for Landets Højskoler ikke mindst paa Grund af Indkaldelserne under Sikringsstyrken, og de Unges let forstaaelige Ulyst til under de urolige Forhold at forlade Hjemmene, hvortil ogsaa kom Dyrtiden. Stillingen følte i høj

Grad vanskelig for de store Skoler, og for de mindre blev den skæbnesvanger. Da Landets Ungdoms- og Børneforsorg samtidig overbebyrdedes i alt for knebne Pladsforhold, vaktet Overledelsens Opmærksomhed snart for de hensygnende Højskoler, og det lykkedes den i flere Tilfælde at købe sig udmærkede og hensigtsmæssige Skolebygninger paa Vilkaar, der maa siges rimelige i Henseende til Tidens uhyre høje Ejendoms- og Byggepriser.

Mellerup Højskole, der oprettedes i Aaret 1880 til Forstander

Mellerup Børnehjem.

Jens Bæk af Egnens Befolkning, afhændedes 1894 til J. Mickelsen, som ved Skøde af 12. Oktober 1917 overdrog den til Staten, repræsenteret ved Overinspektøren for Opdragelsesanstalterne, Overretsassessor E. Brun, for en Salgssum af 63.500 Kr., dækkende over Ejendommen med tilhørende 7 Tdr. Land Agerjord, Avl og Besætning, samt noget Inventar.

Heldigere Valg af Opholdssted for Samfundets Stedbørn kunde vel næppe tænkes. En sund og rolig Egn, 13 km Nordøst for Randers, i naturskønne Omgivelser ved Skov og Fjord; dertil en rummelig, stærk og velholdt Hovedbygning med et Landbrug til tre Køer. Som en selvejende Stiftelse under Overværgeraadet overdroges Ejendommen til en stedlig Bestyrelse paa tre Medlemmer — en Skolemand, Lærer J. P. Jensen, Støvring, som Formand, en Husmoder og en Landmand. Forstander blev hidtilværende Lærer ved Mellerup Friskole, K. S. Vestergaard, medens Læge L. J. Madsen, Harridslev, knyttedes til som Børnehjemslæge. Han er senere grundet paa Dødsfald afløst af Læge Jeppe Jensen.

Tid efter anden har Bestyrelsen søgt at bedre paa Ejendommen ved Køb af Agerjord og en Eng, dels ved en meget tiltrængt Ombygning og Udvidelse af Stald og Lade. De vundne Fordele er flere; her skal blot peges paa, at Hjemmet skaanedes for alt for nære Naboer, og at Børnene fik Adgang til Fjorden fra egen Grund. Det maa siges, at Bestyrelsen i slige Tilfælde altid har funden Velvilje fra Overinspektionens som fra de skiftende Ministres Side. Hjemmet danner nu en tilstrækkelig og velafrundet Ejendom paa 16 Tdr. Land med en Besætning paa 2 Heste, 5 Køer, 3 Kvier, 2 Kalve samt nogle Svin og Høns. Hjemmet har egen Skole.

Hjemmet drives som en Forening af Skole og Hjem, nærmest mulig i Overensstemmelse med de Vilkaar, under hvilke Børn almindeligvis opvokser paa Landet.

Før og efter Undervisningen deltager Børnene i passende Arbejder ved Hjemmets Drift, alt efter Alder, Evner og Kræfter.

Efter endt Dagværk samles alle i Fa'rs og Mo'rs Stue. »Mo'r« — den altid omsorgsfulde Mo'r, spiller Orgelet. Smukt og kraftigt lyder de klare Barnestemmer, andagtsfuldt følger de Fa'r gennem Aftenbønnen; endnu en Sang og de smaa bringes til Sengs, de større Børn sysler et Par Timer med Husflid eller læser en god Bog. Det var denne Side af Hjemmet, Egnens Folk først fik Øje for, og ved hvilken det blev klart, som det ofte er sagt, at var det end med Sorg, man saa Højskolen forsvinde, kunde den ikke afløses af noget værdigere end Mellerup Børnehjem.

En Mand, der har haft Arbejde paa Hjemmet siden dets Oprettelse skriver:

»Det er en stor Glæde at være sammen med Børnene, naar de hjælper til med Arbejdet i Mark eller Have. Paa ganske faa Undtagelser nær mærker man ingen Ulyst til Arbejdet, og Sjuskeri er udelukket eller vil i hvert Fald straks blive paatalt af dem selv indbyrdes. Naar et Arbejde af en eller anden Art skal udføres af en voksen, lyder det gerne i Kor: »Maa jeg hjælpe til!« Eller: »Vil du ikke spørge Fa'r, om vi maa hjælpe dig!« Faar de saa Lov, kan man være sikker paa et Glædesudbrud, og har da i samme Øjeblik hele Flokken hængende om sig. Ud over den Støj, som er naturlig for Børn, mærkes intet generende. Selv de nærmeste Naboer skænker det vistnok aldrig en Tanke, at der er samlet ca. 30 Børn paa een Plads. I Børnenes Fritid er det en ren Lyst at lægge Mærke til deres Opfindsomhed. Der er altid en eller anden, som har en Plan at gaa efter. I mange Tilfælde er det et eller andet, som har fæstnet sig hos dem i Skolen, og som nu skal virkeliggøres, tit og ofte med flere Dages Slid; men at opgive paabegyndt Arbejde kendes ikke.«

Mellerup Børnehjem arbejder nu paa niende Aar; en Stab af gode

Medarbejdere har i den forløbne Tid bidraget enhver sit i Retning af en lykkelig Udvikling. Der er ialt modtaget 78 Børn, nemlig 54 fra Værgeraadsinstitutionen, 18 fra Forsørgelsesvæsenet og 6 fra forsk. Foreninger, deriblandt mange Søskende. For Tiden huser Hjemmet 19 Drengene og 12 Piger, og af de udskrevne Børn, ialt 47, er 10 tilbagegivne Hjemmene, medens 31 er anbragt i Tjeneste og 6 i Lære. 5 Børn, — 2 Drengene og 3 Piger, er senere overflyttet til Ungdomshjem.

Gaardejer Aage Sørensen.

Holbæk Amts Plejehjemsforenings Optagelseshjem, Tølløse Stationsby.

HOLBÆK AMTS PLEJEHJEMSFORENINGENS OPTAGELSESHJEM

TØLLØSE STATIONSBY

Oprettet i 1917 af Holbæk Amts Plejehjemsforening. Foreningen købte dengang et Hus, som blev indrettet til Optagelseshjem for ca. 8 Børn. I 1923 blev Hjemmet forbedret og udvidet ved en større Tilbygning saaledes, at der nu haves Plads til ca. 28 Børn i Alder fra 0—14 Aar.

Anerkendt den 30. Januar 1923 som Optagelseshjem.

Forstanderinde: Frk. Carla Carstensen.

Foreningens Formand: Forsørgelsesinspektør Lavdal, Holbæk.

BØRNEHJEMMET „KILDEBJERGET“

STOUBY VED VEJLE FJORD

Privat statsanerkendt Børnehjem med Plads til 20 Drengene under Konfirmationsalderen.

Egentlig er Hjemmet en Udvidelse eller Efterfølger af Vorbasse Børnehjem, som oprettedes til 14 Drengene i 1918, og som »for Indholdets Vedkommende« flyttedes hertil d. 18. Maj 1926. Vorbasse Børnehjem var forhen Lægebolig, som efter Lægens Flytning erhvervedes

Børnehjemmet „Kildebjerget“.

i 1917, og i 1918 indrettedes til Brugen. Vi, ca. 40 Børn og Voksne, som gennem de Aar har levet der med hinanden, har mange gode Minder derfra! Fra Skole og Kirke, Missions- og Forsamlingshus, »Krigshavn«, »Knoldsø«, lange og korte Ture i vor F. D. F., sammen med Kammerater fra By og Omegn — og fra andre Byers F. D. F., fra »Kampe« i de store Plantager og (dog snart forsvundne) Hede-strækninger, fra enkelte Venners Kærlighed og Bistand, og fremfor alt fra Arbejde og Leg, Alvor og Gammen i Hjemmet, i Mark og Have, Mose eller Husflidsværkstedet. Der var dog flere Ting, som gjorde Flytning ønskelig; særlig at vort Hjem laa »noget indeklemmt« mellem Huse, vor lille Mark ikke lige ved Hjemmet, og Bygningerne i det hele lovlige smaa. Disse Ting sammen med Ønsket om saa ideelle Forhold, som muligt —; det bedste er ej for godt til v o r e Børn, de har mistet nok endda; var Aarsagen til Flytningen. Vi synes nu alle, at her har

vi alt ønskeligt og, saa vidt jeg formaar at se, ideelle ydre Forhold. Et stort, dejligt, lyst Hjem med Plads til »det ønskelige« højest 20 Børn, liggende midt i en stor Have med tilhørende stor Legeplads og god Plads til »Smaahaver« ialt ca. 1½ ha, foruden Jord, ca. 4 ha, til et passende Husmandsbrug, den bedste — og for Børn, mener jeg — til lige sundeste, lærerigeste Form for Landbrug. Alt liggende helt for sig selv, saa alt kan have Ro over sig, dog lige ved Skov, Strand, Landsby og Kommuneskole. Vi glæder os som Børn over det. Jeg ved, alt det er kun Ramme, og faa Ting er mig mere imod end et mere eller mindre daarligt Billede i forgyldt Ramme, hvad enten det saa regnes bogstaveligt eller billedligt. De, som kender os, faar dømmen om Indholdet baade før og nu, til dem, som ikke kender os, vil vi sige: Vi vil her være Forældre og Børn i et almindeligt dansk kristent Hjem, og vi vil stile og stræbe efter at være rigtige Forældre og rigtige Børn! Vi vil lege, lære, arbejde »af Livsens Kræfter« og derigennem opdrage og dygtiggøre hinanden til Livets Krav; og saa vil vi prøve at praktisere, hvad en Ven af mig engang fortalte om en gammel Lærers Svar, da man spurgte ham, om der ikke behøvedes en Masse Taalmodighed til hans Gerning: »Nej —! Men megen, megen Kærlighed!«

»Gud Herren er Sol og Skjold« har været og er vort Hjems Valgsprog; det vil vi søge ogsaa her at leve i og under, fordi vi føler, det er de Ting — Solskin — Varme — Værn —, vi alle trænger saa haardt til, hvis vor Gerning skal fremmes og have virkelig Værd.

Endnu bør tilføjes, at der arbejdes henimod, at Hjemmet gøres til og bevares som selvejende Institution.

S. Magelund.

OPTAGELSESHJEMMET I TOMMERUP

nogle faa Minutters Vej fra Tommerup Station, blev købt af »Plejhjemsforeningen for Odense Amt« i denne Forenings Jubilæumsaar 1916, men begyndte først sin Virksomhed under Navn af »Hjemmet« i Foraaret 1917.

Det var en rummelig Villa paa otte Værelser, fire i hver Etage, og oprindelig indrettet til at optage indtil 12 Børn, hvoraf de fleste spæde, men ogsaa enkelte større Drengene indtil 10 Aars Alderen. Til de spæde Børn var der to rummelige Værelser nedenunder, og til de større Drengene et Soveværelse ovenpaa, samt Lege- og Spisestue nedenunder.

Hjemmets første Bestyrerinde var Frk. A n d e r s e n, der nu be-

Optagelseshjemmet i Tommerup.

styrer Optagelseshjemmet i Gelsted for større Børn. Men da det snart viste sig, at hendes Helbred ikke slog til i det opslidende Arbejde med at passe de spæde Børn, afløstes hun som Bestyrerinde af Frk. M. J e n s e n, som siden trofast har holdt ud indtil nu.

I Aarenes Løb er Hjemmet undergaaet flere Forandringer og Udvidelser. Saaledes er der bleven bygget en rummelig, lukket Veranda til Børnene; og de to Stuer til Spædbørnene nedenunder er slaaet sammen til een, saaledes at der nu er Plads til indtil 16 Børn, hvoraf 10 à 12 kan være spæde. Betalingen for Børnenes Ophold paa Hjemmet er nu 50 Kr. om Maaneden, samt 1 Kr. til Huslægehjælp, ligesom Medicin eventuelt betales af Forsørgeren.

For Tiden er Optagelseshjemmet ikke fuldt optaget; men det har ellers i Aarenes Løb været stærkt benyttet og som oftest overfyldt.

OPTAGELSESHJEMMET „FJORDLYST“

HORSENS

Optagelseshjemmet »Fjordlyst« er oprettet i 1917 af Horsens Kommune. Hjemmet er indrettet i en dejlig stor Villa beliggende i Søvang, og til Hjemmet hører en stor Have. Der er Plads til 18 Børn i Alderen fra 1—14 Aar — Drengene dog kun til 12 Aar. Børn optages saavel fra Forsørgelsesvæsenet som fra Værgeraadet i Horsens, og hvis Pladsen tillader det ogsaa fra Private.

Optagelsehjemmet „Fjordlyst“, Horsens.

Der er ikke Skole paa Hjemmet, men de skolepligtige Børn undervises i Kommunens Skoler.

Hjemmet ledes af Frk. A. Hansen.

ONDLØSE DRENGEHJEM

der begyndte sin Virksomhed 15. September 1918 er det første Hjem her i Landet for forsinkede og svagt begavede Drengene.

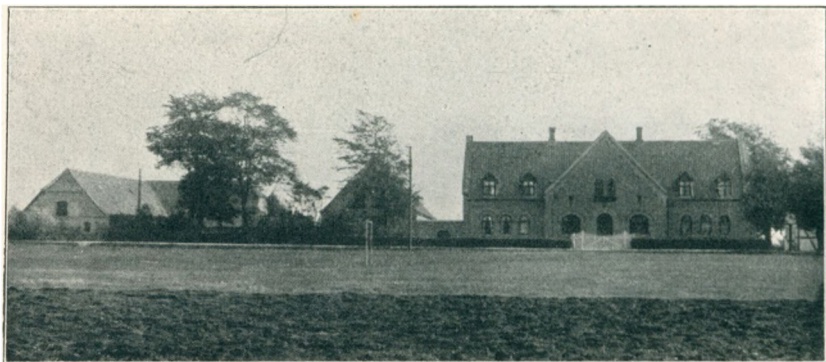
Tanken om et saadant Hjem Oprettelse ligger over 20 Aar tilbage i Tiden, og den er blevet tolket baade i Tale og Skrift bl. a. af afdøde Inspektør Jensen-Knudstrup og Børnehjemsforstander Carl Christensen-Ordrup.

Tanken har, al den Tid jeg har arbejdet med Samfundets Børn, haft min levende Interesse, og gennem de Forsøg, jeg i min Praksis som Lærer paa Flakkebjerg Institut fik Lov til at udføre med dette Hjem forsinkede Elever, blev det mig efterhaanden klart, at den eneste rette Udvej til den offentlige Børneforsorgs forsinkede og svagt begavede Børns Selvstændiggørelse maatte være den, at udskille dem fra de normalbegavede og give dem særlige Hjem, hvor det daglige Liv og Skoleundervisningen anlagdes efter netop disse Børns Tarv.

Efter at Spørgsmaalet, Hjem for forsinkede Børn, i 1914—15 behandlede paa »Nyborg Strand«, groede Tanken beriget videre, indtil den blev til Virkelighed, da Staten i 1917 købte Ondløse Højskole og indrettede og omdannede den, saa der kunde begyndes et Hjem. Jeg siger

udtrykkelig begyndes. Thi Manglerne føltes, saa snart vi fik begyndt. Der var baade Bygnings- og Jordmangel. Tid efter anden er dog de fleste af disse Mangler blevet afhjulpne — takket være vore overordnede og Bevillingsmyndighedernes Forstaaelse og Velvilje.

Naar jeg nu 8 Aar efter vort Hjemms Aabning ser tilbage paa Udviklingen, maa jeg sige, at Udviklingsmulighederne for vore Børn er adskillig bedre nu end da. Vi begyndte med 3. Tdr. Land Ager og $\frac{1}{4}$ Td. Land Have. 2 Bygninger (Hovedbygningen og en meget gammel Gymnastiksal). Nu har vi 30 Tdr. Land — heraf er 11 Tdr. Land frugtbar Eng med 6—7 Alen 1. Kl. Tørvejord under — og 2 Tdr. Land Have. Og Bygningerne er forøgede med en Skolebygning, indeholdende

Ondløse Drengeskole set fra Vest.

Skole-, Sløjd- og Husflidslokale, samt Baderum og Vaskehus, et Tørvehus med Vognport, et Hønseshus, samt en Stald- og Ladebygning.

Men vi har ingenlunde for meget. Det gælder jo om, at der er Plads til Udviklingen for hver enkelt, saa at ingen stagnerer. Naturen og Kulturen skal saaledes omløje Barnet, at det gribes af noget, der tvinger Fantasien til Bevægelse og sætter sin Frugt i Handling.

Det, som har givet min Tro paa det forsinkede Barns Selvstændiggørelse Bærekraft, er de lagttagelser, jeg har gjort af Barnet i dets Fritid, og ud fra disse lagttagelser er vort Hjemms Rammer og Indhold Stykke for Stykke bygget op: De haveinteresserede arbejder i Haven, de landbrugsinteresserede i Marken, Dyrevennerne i Staldene, de haandsnilde ved forskellige Reparationer, de i Madens Tilberedning interesserede i Køkkenet og den heldigvis kun lille »ligeglade« Flok, sysselsættes med forskelligt.

Til Oplysning om Resultatet af Arbejdet, drevet paa denne Maade tjener, at saa godt som alle, der er udsendte i Plads eller Lære herfra, er blevet ved det Fag, de, medens de var her paa Hjemmet, bestemte sig for. Jeg er ikke i Tvivl om, at det er rigtigt at fortsætte videre ad

den hidtil fulgte Bane, om der skal komme noget værdifuldt ud af Arbejdet.

Det daglige Liv paa vort Hjem former sig under 3 Hovedgrupper: Virksomhed ude og inde, Skole, Leg og Sport. Vi har gentagne Gange oplevet, at gennem Virksomhed og Leg gror Længsel efter at lære noget frem. Og er Længslen der, bliver der ogsaa Udbytte. Vi underviser i samme Fag som Normalskolen, og vor Undervisning er, tror jeg, præget ret stærkt af de ny Skoletanker. Det gælder om — i Skole som i den praktiske Virksomhed — i videst muligt Omfang at undgaa utidig Indblanding, thi en saadan gør kun Skade. Derfor er Reglen her, dersom en voksen er hos Børnene under Arbejdet, at han eller hun altid selv tager Haand i med, hvad der skal udrettes.

Husflid, Sløjd og Gymnastik drives parallelt med Vinterskolen. Virksomheden i Mark, Have og Mose parallelt med Sommerskolen. Hver af vore Drengene tjener hvert Aar lidt eller meget — alt efter Alder og Flid — som saa sættes i en Sparekasse, og det har vist sig, at saa at sige alle vore udgaaede Elever ved at eje en Sparekassebog, har faaet Lyst til at fortsætte med at øge dennes Indhold.

Naar Roerne er lugede første Gang, og de 6 à 700 Tdr. Tørv, vi aarlig fabrikterer, er lavede, rejser vi hjemme fra 4—5 Dage for at nyde Gæstfrihed hos en af vort Hjemms gode Venner, hvis Ejendom ligger nær Stranden. Vi bader og spiser, ligger i Hø om Natten — leger og spiller Bold.

Paa Sommersøndage gaar vi ofte med vort Musikkorps og vor smukke Fane i Spidsen til Stævner eller paa Besøg, efter Indbydelse, til vort Hjemms Venner, hvor vi bliver trakteret med Chokolade, Kaffe eller andet godt. Der spilles, synges og leges og der ses noget, og Visheden om, at vi der havde Venner, fylder alle dem, der tænker lidt længer end som saa, med Glæde.

Ondløse gamle Kirkeklokke kalder Søndag efter Søndag, og saa godt som alle vore Børn føler sig glade og hjemme under Kirkens Tag. Det er en Lykke for et Hjem, naar det erfarer, at Præsten har Tag i Børnene og de unge.

Boldbanen lokker med sit bløde Grønsværstæppe, og Sølvpladerne paa vor Fane er et haandgribeligt Vidnesbyrd om, at Anstregelserne her ikke har været helt forgæves, men det uhaandgribelige vejer dog langt tungere; thi mangt et surt og sært Sind har her faaet sit Grundskud. Fordragelighed, Erkendelse af egne Mangler, Respekt for andres Dygtighed og Snarraadighed kan en saadan Bane lære Børn og unge, naar alle gode Kræfter er i Arbejde.

Dersom jeg skulde sige kortest muligt, hvad vi egentlig vil med vor Gerning, da bliver Svaret: Vække Børnenes Interesse for Liv og Virksomhed. Thi lykkes det os først, da er Vejen mod Maalet aaben.

Men er det vor Opgave, da maa ogsaa alle gode Midler, der kan tjene dette Formaal, selv om der skal ofres Tid, Arbejde og Penge, tages i Brug.

Gennem Frihed for Barnets Tankeliv og Fantasiliv gror Livs- og Virkelysten hos den unge frem. Denne Lyst slog mig i saa høj Grad i Møde for et Aar siden, at jeg fik Mod til at lade 16 af vore mest udviklede Drengene forpagte et ca. 4 Td. Ld. stort Husmandsbrug, beliggende op til Hjemmets Have. Hvor megen Interesse der hos den enkelte af de 16 Forpagtere — Andelsjordbrugere, er groet frem i det snart forløbne Aar, en vanskeligt at maale. Men noget er der i al Fald groet. Og Følelsen: Retten til at eje noget, at have noget at værne om, er blevet styrket. Uden at ville stille Horoskop vil jeg dog udtale som min Mening, at skal vi anvende megen Tvang overfor vore forsinkede Børn og unge for at dygtiggøre dem, vil Resultatet af Opdragelsen vist nærmest blive negativ. Men kan vi faa Lykke til i Frihed at føre dem fremad til Dygtighed og Ansvarsfølelse, har jeg det bedste Haab om, at langt de fleste kan blive selvstændige og trofaste Mennesker.

Jeppe Hansen.

RONÆS BØRNEHJEM

Ronæs Børnehjem ved Nørre Aaby St., Fyn, er en Fortsættelse af Hejninge Børnehjem ved Slagelse, som blev oprettet 1918 af Frk. Kathrine Kristensen. Ved hendes Død 1923 overtog jeg Hjemmet; men da Beliggenheden midt i Byen ikke var god, lejede jeg sammen med min Søster, Signe Knudsen, Ronæs gamle Præstegaard, der ved Sammenlægning af Udby og Gamborg Præstekald var blevet ledig. Her er Plads til 18 Børn fra 2—15 Aar. Hertil flyttede vi saa ved Novembertid 1925; og mere ideelt Sted til Børnehjem kunde vi vanskeligt finde, da Omgivelserne er vidunderlig smukke. Fredeligt og noget afsides ligger Gaarden her ved Gamborg Fjord. Den græsbevoksede Gaardsplads, der er en udmærket Legeplads, er meget stor, Stuehuset saa langt, at de 6 Skorstene mageligt faar Plads derpaa. Her er en Masse Værelser, saa det varede længe, før de mindre Børn kunde finde omkring. Dog er her ingen mørke, kolde Rum, da Vinduerne vender mod Øst og Vest. Soveværelserne er ikke store, i de største er der Plads til 4, i de mindste til 2 Børn. Præstens Studereværelse er omdannet til en stor, lys Skolestue, hvor min Søster underviser Børnene. »Safen« er blevet til Legestue, den har hele Husets Vidde, saa der er god Plads. Den store gamle Have paa knapt 2 Td. Land, som Præsterne, Slægt efter Slægt, i henved 300 Aar har beplantet og for-

Fra Ronæs Børnehjem.

skønnet, er dejlig og højt elsket af Børnene, baade Blomster og Fuglelivet, der optager dem meget.

Deres bedste Legeplads er dog alligevel Fjorden og Anlægget paa Skrænten der ned til. Bedst af alt er dog den Forandring, som vi synes at kunne spore hos Børnene; her i disse rolige Omgivelser, hvor de er fri for den daglige, daarlige Indblanding fra Gaden, som de var udsat for i Hejninge, her gaar Legen langt bedre med mere Liv og Lyst, deres Fantasi bliver rigere og vi synes renere, selv om der bestandig er mange Skygger.

Karen Knudsen.

FASTRUP BØRNEHJEM

PR. VIBORG

Naar jeg skal fortælle lidt af Fastrup Børnehjems Historie, vil jeg helst begynde med at fortælle hvor det ligger, og hvor dejligt det ligger.

Det ligger paa Nordsiden af Tjele Langsø, ca. 3 km. fra den vestlige Ende, nede i en dyb lun Dal, som jævnt skraaner nedad mod Søen, hvor Blæst og Kulde vanskeligt kan finde til, men hvor Solen saa til Gengæld samler al Lys og Varme.

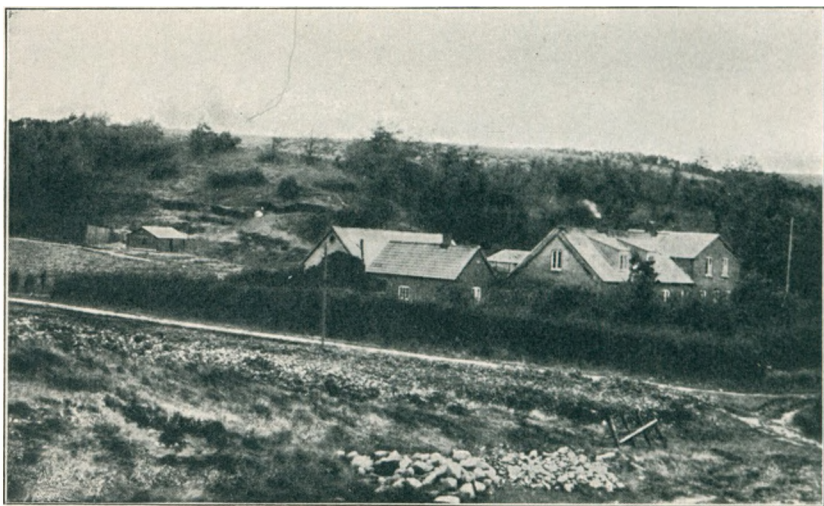
Ejendommen, hvori Hjemmet er oprettet, er bygget af tidligere Sognepræst til Vammen-Lindum-Bigum, som beboede den en Del Aar efter at have taget sin Afsked fra Embedet.

Dette lille lune Sted blev min Hustru og jeg, efter at Præsten, tvunget af Sygdom var flyttet til Viborg, enige om at købe og indrette

til et Hjem for Drengene, som af en eller anden Grund savnede deres rette Hjem.

Begyndelsen var kun lille og under beskedne Kaar, men det lykkedes trods alle Vanskeligheder at faa Hjemmet sat saa nogenlunde i Stand til at modtage de første Børn, samt at faa Hjemmet statsanerkendt. I December 1918 holdt den første Dreng, en rigtig lille Krøltop sit Indtog i Hjemmet, og snart fulgte der flere efter, til Hjemmet var belagt med 15 Drengene.

I de syv Aar, Hjemmet nu har bestaaet, har vi ialt modtaget 32

Fastrup Børnehjem pr. Viborg.

Drengene, af disse er allerede en Del voksne, og af disse er de fleste beskæftiget ved Landbruget, andre anbragt i forskellig Haandværkerlære.

Om Sommeren beskæftiges Drengene efter Skoletiden dels i Haven, dels i Mark og Eng, og ikke mindst er de lange Køreture til Engen, der ligger et Stykke herfra, en eftertragtet Ting.; Pladserne paa Vognen dertil er derfor gerne bestilt flere Dage forud. I Engen har vi vort Tørveskær, og det giver jo Arbejde, bag efter kommer saa Høslet to Gange.

Om Vinteren beskæftiges Drengene mest inden Døre ved forskellige Husflidsarbejder, specielt ved Børstenbinderi, af hvilket vi bl. a. i 1924 solgte for 2000 Kr. færdige Varer, her arbejdes der paa Akkord, og det giver jo Lyst og Mod, og flere af Drengene har derfor ogsaa tjent sig en ret pæn Skilling derved.

Søndagen gaar gerne med at spille Fodbold, Krocket eller lignende, eller der laanes Bøger fra Hjemmets Bibliotek, hvis Vejret ikke tillader at være ude.

Dagen begynder og slutter med Andagt for Voksne og Børn.

Ser vi tilbage paa de syv Aar, som er gaaet, har vi kun Grund til at takke og være glade, Gud har ladet det lykkes trods Modgang og Vanskeligheder.

Just Christensen.

SAUSTRUP DRENGEHJEM

Saustrup Drengenheim, beliggende 10 km. Øst for Holstebro er oprettet 1918 og er statsanerkendt til 24 Dreng, 6—14 Aar.

Nu er det ingen Sag at bo i Saustrup. Det var ikke altid saa behageligt, da vi begyndte i 1918. Der var bar, sort Hede rundt om, ingen ordentlig Vej til Hjemmet, og ingen Naboer inden for en Afstand af 10 Minutters Gang.

Men der var Vidsyn og Fred, og det var let at købe Jord. Det var ogsaa forholdsvis let at laane Penge i 1918 — lettere end det nu er at betale dem tilbage. Der var Brug for nye Hjem i de Aar. Og vi havde en vældig Lyst til at faa begyndt og mægtig Tro paa, at det skulde gaa. Min Svoger, Rasmus Jørgensen, der var Landmand, lagde sine Kræfter og Penge til vore, og saa begyndte vi.

Ad 3 Gange købte vi ialt 125 Td. Land. Efter at have indhentet Sundhedsstyrelsens og Ministeriets Anerkendelse af Tegninger og Planer byggede vi Hus.

Vi fik ret hurtigt Huset fyldt med Børn, og dem havde vi ingen Vanskeligheder med. Vi har overhovedet næsten kun haft økonomiske Vanskeligheder. Og naar vi nu ser paa, hvad der er lavet af Fremskridt i og om Hjemmet, saa er det saamænd let at forstaa, at det ikke er gaaet af uden Vanskeligheder.

Der er dyrket og merglet ca. 40 Td. Land; der er anlagt en Have paa 2 Td. Land med mange Læplantninger, Lysthuse, Grotte, Stenhøj, Fiskedam og Springvand; der er plantet 40,000 Gran og lavet en Sø paa ca. 1 Td. Land; der er anlagt et Hønseri med Huse og Løbe-gaarde til 400 Høns, med Rugemaskiner, Kyllingemødre og Kontrol-reder; der er en Bigaard med 3 Stader; Landbruget har haft en Besætning paa 2 jydsk Heste, 10 Kreaturer og ca. 20 Svin, der er 18 Drenghever, hver paa ca. 25 m², omgivet af Læplantning og Hegn, hver med sin Flagstang; der er en stor Legeplads med Karrusel, Vip-per og Luftgyng; der er en Boldplads; der er indlagt elektrisk Lys, først fra eget Værk, og siden fra Højspændingsanlæg; der er Vandværk med automatisk Pumpe og Haner baade inde og i Haven. Det kneb noget med Overvejelserne, da vi skulde have en Bil, fra flere Sider blev det jo kaldt Luksus; men det er ikke Luksus i Saustrup,

hvor vi har 10 km til nærmeste Station og 3,8 km til Købmand. Nu forstaar vi slet ikke, at vi kunde undvære den saa længe.

Det kostede altsammen Penge og meget Arbejde. Vi har slidt mange Skovle og Spader op; hver Vinter har vi hentet mange Læs Træ fra Statsplantagen og brugt Masser af Søm til Stakit, Hegn og Skure. Mange Fingre er slaet til Blods, og mange Træskobunde er slidt op ved Gravning. Men altid har der været godt Humør og Arbejdslyst. Drengene vil jo saa gerne, saa gerne arbejde, og de glemmer alle daar-

Saustrup Drengeshjem : Ud paa Langfart.

lige Vaner derunder, og de vokser og trives under meget Arbejde i frisk Luft under Glæde og Sang. Der var altid god Appetit og grumme lidt Brug for Læge og Spanskrør.

I Begyndelsen fik vi hovedsagelig mindre Drengene og saadanne, som der ikke var noget i Vejen med, moralsk eller sædelig; men da vi selv havde Skole og aldrig sagde nej til en vanskelig Dreng, er det nu blevet saaledes, at vi mest faar større Drengene — der er i Øjeblikket af 28 Børn kun 2 under 10 Aar — og mest er det Drengene med lidt vanskelig Karakter eller tilbage i Udvikling. Og vi har i nogen Grad maattet rette Arbejdsmaaden efter Materialet.

Alle Børnene er i Skole 4 Timer daglig, og desuden undervises en Del af dem i Musik — Sognets Beboere har foræret Hjemmet et Sæt Blæseinstrumenter — og om Vinteren undervises i Husflid: Løvsavarbejde, Børstebinding, Maattevævning, Kurvefletning og Pettyrørsarbejde m. m. Om Sommeren og ellers, naar Vejret tillader det, er der

altid Arbejde i Mark og Have. Vi har arbejdet en Del med Frøavl af forskellig Slags — uden dog nogensinde at have haft noget videre Udbytte deraf.

I Efteraaret 1924 foretog vi en Forandring, idet Rasmus Jørgensen for sin Part i Hjemmet fik 100 Td. Land, hvorpaa han byggede sig en Gaard og giftede sig med en af vore trofaste Medhjælpere paa Hjemmet.

Fra 1. Januar 1926 overdrog jeg Hjemmet til Forstander O. Olsen, tidligere Lærer paa Raagelund Børnehjem, og jeg søger tilbage til Folkeskolen.

Gid Guds Velsignelse fremdeles maa hvile over Arbejdet paa Saustrup Drengehjem.

Mathilde og Martin Iversen.

SJØLUND STATSSKOLEHJEM FOR PIGER

Omtrent 20 Minutters Gang Syd for Skamlingsbanken ligger Sjølund Statsskolehjem. Den ret store Hovedbygning med tilhørende Vaskeri- og Gymnastikbygning, længere tilbage Begynderafdeling og Avlsbygning, alt omgivet af Have, tager sig kønt og hyggeligt ud.

I Hjemmet er der Plads til 36 Børn og unge Piger (Optagelsesalderen 12—15 Aar), deraf de 10 i Begynderafdelingen, alle anbragte af Værgeraadet. Her skal de lære, at Livet stiller Krav ogsaa til unge, for at de engang kan blive nyttige og lykkelige Mennesker.

Denne Lærdom faar de mest gennem regelmæssigt Arbejde, der aldrig er uoverkommeligt, de kan med lidt god Vilje naa til at udføre det tilfredsstillende.

Arbejdet ledes af Lærerinder, der hver har sit Omraade: Madlavning, Vask, Syning, Rengøring, Skoleundervisning o. s. v.

For de Mennesker, som vejleder dem, er det et større Arbejde end udenforstaaende, der ikke kender disse Børn, kan sætte sig ind i. De tager ikke i Betragtning, at de fleste af Børnene kommer fra forhulede Hjem og fra deres Fortid mest kender til Lediggang, Nydelser af mere eller mindre uren Art, Upaalidelighed i stort og smaat. Men er det et stort, til Tider nedslaaende Arbejde hos Børnene at kalde paa Arbejdslyst og Paalidelighed, saa er det tillige en stor, stor Glæde at se, hvad godt er, sejre over det lave.

Et saadant Barn kan naturligvis gaa med Længsel efter Fortidens ubundne Frihed, og hvad den gav Adgang til. Naar denne Længsel giver sig Udslag, kan det daarligste hos Barnet træde frem paa en Maade, saa man kan komme til i Øjeblikket at se haabløst paa ens Arbejdes Resultat. Men man faar tillige et Indblik i, hvad en saadan

Fra Sjulunds Statsskolehjem for Piger: Havearbejde

ung Sjæl har at skulle overvinde, og man kan maaske derved faa Lejlighed til at hjælpe hende til at bestaa i Kampen.

Opmuntrende er det at se deres Fremgang af enhver Art, se dem i deres Fritid anvende deres Flid paa at lave noget til dem derhjemme eller Lykkefølelsen hos dem, naar de ved Ekstraarbejde kan give deres Bidrag til Køb af egen Komode, eller for deres Vedkommende, der opnaar eget Værelse, Glæden ved at holde det pynteligt og blomstersmykket. Deres Kærlighed til deres Barndomshjem, som mange af dem har bragt Sorg over, vaagner, det gaar op for dem, hvor meget de hænger ved det. Breve og Portrætter hjemmefra, Smaagaver ved Festligheder, for ikke at tale om Besøg af Far og Mor eller en Bedstemor eller en af deres Søskende, bringer Sol over deres Ansigter.

Sjulund Statsskolehjem for Piger.

Jeg maa dog her føje til, at det er ikke en forsagt Flok, her færdes, alt andet! Man se dem f. Eks. paa deres Legeplads eller i Gymnastiksalen eller naar der fortælles for dem!

Naar de kommer ud i Plads, hvad de gør, naar vi mener, at det er forsvarligt, gaar det forskelligt. Med nogle viser det sig, at de endnu ikke kan undvære Hjemmets vaagne Øje, og de maa en Tid tilbage hertil, men der er andre, som bliver i deres Pladser, faar et godt Vidnesbyrd og gerne vil frem.

Der er dem, der, naar de helt forlader os — er over Umyndighedsalderen — bliver tavse, ikke lader høre fra sig, det er ikke gode Tegn. Der er ogsaa adskillige, der kommer lige saa glade hjem til os, som det er naturligt for et godt Barn at komme til Barndomshjemmets sikre Havn. Breve til og fra os bygger videre paa, hvad der med Guds Hjælp er godt begyndt.

E. Garmann-Maxen.

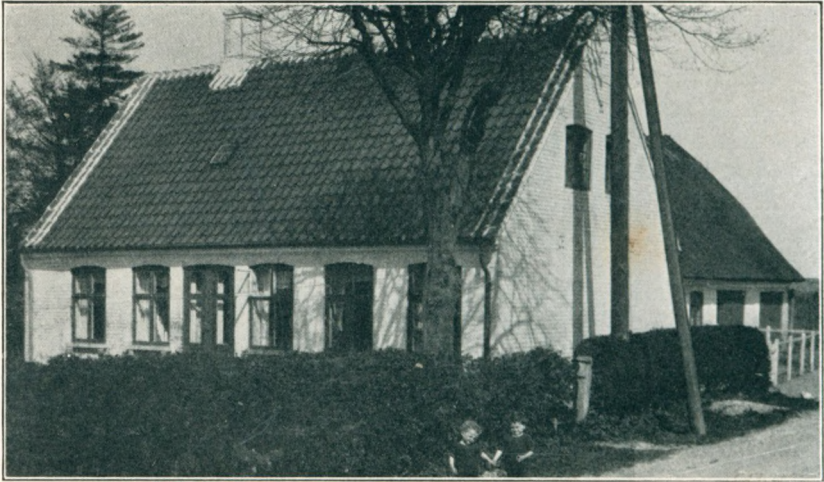
SVENDBORG AMTS PLEJEHJEMSFORENINGES OPTAGELSESHJEM

I OLLERUP

Hjemmet blev oprettet 1918, da den i Krigstiden herskende Mangel paa Tilbud om gode Plejehjem gjorde det nødvendigt for Foreningen at skaffe sig et Sted til midlertidig Anbringelse af de Børn, som blev den betroet. Da der savnedes Midler til selv at bygge eller købe Hus, maatte Foreningen nøjes med at leje et Hus i Ollerup By, men da Husets Ejer 1½ Aar efter, i 1919, vilde have Huset solgt, blev det alligevel, da intet andet Sted kunde faas til Leje, nødvendigt at købe det, endog det ikke særlig var bygget til Børnehjem, og den ene Fløj tilmed var gammel og trængende til Reparation. Købesummen var 8,200 Kr., hvortil kom, dels straks, dels i Aarenes Løb, 2,300 Kr. til Hovedreparation og Indretning af Huset til dets fremtidige Brug, saaledes af Hjemmet staar Foreningen i ca 10,500 Kr., som dog efterhaanden er afbetalt, særlig ved Hjælp af Statstilskud, paa nær et Prioritetslaan paa oprindelig 3,500 Kr.

Ejendommen bestaar af et grundmuret Hus med Facade mod Øst og Vest og en ældre Sidefløj af Bindingsværk med Straatag, samt en lille Have, som afgiver god Tumbleplads for Børnene samt Plads til Kartofler og Urter til Hjemmets Brug. Det hele afgiver nu en særdeles brugbar Ramme for et saadant Hjem, beregnet paa 9 Børn. Til de fleste Tider er Hjemmet fuldt belagt.

Hjemmets første Leder var Frk. H. Mouritsen fra Ollerup. Da hun allerede efter 1½ Aars Forløb trak sig tilbage af private Grunde, blev hun afløst af Frk. K. M. Andersen, som er uddannet paa Jægerspris,

Svendborg Amts Plejehjemsforenings Optagelseshjem i Ollerup.

og som med Dygtighed leder Hjemmet som en kærlig og omhyggelig Plejemoder for de Smaabørn, som en lille Tid af deres første Barndom — undertiden dog under særlige Forhold i et Par Aar — er betroet til hendes Omsorg.

KVINDEHJEMMET, LÆSSØESGADE 8

Til »Dag hjemmet for Smaabørn«, der daglig modtager ca. 70 Børn, Alder 14 Dage til 7 Aar, til Forplejning fra 6 Morgen til

Fra Kvindehjemmet, Læssoesgade 8.

6 Aften, føjedes 1 Juni 1918 et nyt Led til Virksomheden, idet der aabnedes en Afdeling til Optagelse af Børn, som paa Grund af Moderens Sygdom eller andre vanskelige Forhold, for en kort Tid søges anbragt udenfor deres Hjem.

Da der kun er Plads til 12 Børn, Alder: 0—7 Aar, modtages fortrinsvis Børn af gifte Forældre, dog i enkelte Tilfælde, naar Plads have, kan en ugift Moder faa sit Barn foreløbig anbragt.

Betalingen er pr. Døgn for Børn under 2 Aar 2 Kr., over 2 Aar Kr. 1,50. Særlig vanskeligt stillede Hjem er ydet Moderation, og i enkelte Tilfælde Friplads.

SKIBBY STATSOPTAGELSESHJEM

I Foraaret 1918 købte Staten Horns Herreds Kost- og Realskole for at indrette denne til Optagelsehjem for 14—18-aarige Mandspersoner under Værgeraadets Forsorg.

Efter en Del Forandringer og et Par mindre Udvidelser i 1919 og 1920 er Hjemmet nu godt og hensigtsmæssigt indrettet. Der er navnlig sørget for sund og god Beskæftigelse til Eleverne hele Aaret rundt, om Vinteren hovedsagelig ved Skoleundervisning (Efterskole), derunder 1 Times daglig Gymnastik, Sløjd, Brændehugning, Staldtjeneste, Husgerning og, naar Vejret tillader det, ved Friluftsarbejde. Men naturligvis er Sommeren vor bedste Tid. Da har vi en bredere og solidere Basis for vore Iagttagelser, da lærer vi først rigtig at kende, hvad Eleverne duer til, og i hvilken Retning deres Ønsker gaar med Hensyn til social Levevej. En Del faar Lyst til Landbruget, og vi har da her de bedste Betingelser for at yde god Beskæftigelse og Vejledning i Landbrugets forskellige Erhvervsgrene. Andre faar Forkærlighed for Gartneriet, og vort ca. 3 Tdr. Land store Gartneri, der ledes af en eksamineret Gartner, er Eleverne en god Forskole, og det er ikke faa Elever, der i Tidens Løb er udgaaet herfra som Forbundtere, og som er godt i Gang i Gartnerier omkring i Landet; enkelte hører vi fra i fremmede Lande.

Vælger Eleven sig et Haandværk, og vi mener, han egner sig dertil, er det endnu lykkedes at fremskaffe de fornødne Læresteder i Byen eller paa Landet. De, der anbringes i Byerne, kniber det af og til at faa betryggende Logis til, og dette Forhold bedres næppe, inden Lærlingehjemstanken har fundet sin Løsning.

Ikke faa vælger at blive Sømænd. Vi sørger da oftest for at give dem et Kursus — enten paa Sømmandshøjskolen i Svendborg eller paa en Kogeskole — for at de kan sejle ud saa velfunderede, som vel muligt. Som Regel foretrækker vi — saafremt der er Mulighed derfor, at sende dem paa Langfart.

Vor hjemlige Sommersport er naturligvis Fodbold. Dette Spil dyrkes med lige stor Interesse, saa snart Lejlighed gives, og det er morsomt at lægge Mærke til den Færdighed, de enkelte Elever kan opnaa i Løbet af en Sommer. Af og til inviteres vi ud til »Kamp« med Omegnens Ungdom.

Hjemmets ideelle Beliggenhed — indrammet af de omliggende Herregaardsskove og kun faa Minutters Gang fra Roskilde Fjord, i hvis sølvklare Vand Domkirkens prægtige Taarne saa smukt spejler sig — giver os selvsagt Aaret rundt mange Fordele. Om Sommeren har vi den hvide Strand og det friske Vand, og Sommer som Vinter har vi Krabbesholms henrivende Park, der med sit kuperede Terræn

Skibby Statsoptagelseshjem.

giver os en fortrinlig Tumbleplads og yder os ikke mindst Adspredelse ved Kælkning, naar Sneen lægger sit hvide Tæppe over Bakke og Dal.

Det regelbundne Liv og de sunde Forhold, hvorunder Eleverne færdes, tiltaler dem, og de rettes — i al Fald legemligt — ret hurtigt, men vor største Glæde er det at lægge Mærke til, at deres Tankegang og Sjæleliv samtidig føres ind paa lysere og sundere Baner. Jeg tror, at det for mange af dem er ærligt og i Forbindelse med gode Tanker og Forsæt, naar de under deres Gymnastikmarch synger:

»— — — Viljen øves, Kraften spændes,
saa det kendes,
vi vil frem til noget godt.«

Hjemmet har til Dato haft 218 Elever, og langt den største Del opnaar at komme i fri Plads, og vi er saa lykkelige, at langt den overvejende Del vedligeholder Forbindelsen med os, saa vi kan støtte dem med Raad og Daad.

Da Hjemmet drives for Statens Regning, kræves det i Henhold til Værgeraadsloven, at de anbringende Myndigheder forud for Anbringelsen indhenter Overinspektørens Samtykke.

Skibby Statsoptagelseshjem, den 1. Maj 1926.

Julius Petersen.

GJENTOFTE KOMMUNES OPTAGELSESHJEM FOR BØRN

ejes af Gjentofte Kommune og er udelukkende beregnet paa midlertidig Anbringelse af de Børn, som Fattigvæsenet maa tage sig af,

Fra Gjentofte Kommunes Optagelseshjem.

men ogsaa undtagelsesvis, naar Pladsforholdene tillader det optager det Børn mod Betaling fra Hjem, hvor f. Eks. Sygdom gør Børnenes Fjernelse fra Hjemmet paakrævet; det blev oprettet i November 1917 under meget beskedne og primitive Forhold i en Villa i Gjentofte, hvor det havde tilluse, indtil dets nuværende Bygning, der er en 2-Etages Sidefløj til Ordrup Alderdomshjem, i September 1919 blev færdig.

Bygningen, der er opført af Professor Thomsen, er beregnet paa Optagelse af indtil 24 Børn af begge Køn og i alle Aldre. Opført, som den er, til det specielle Brug, er den absolut udmærket indrettet med alle moderne Bekvemmeligheder (Centralvarme, varmt Vand i alle Sovestuer og Toiletrum, Badeanstalt, eget Vaskeri, Legestue, Issolationsstue o. s. v.). Ved Bygningen, hvis samtlige Værelser vender mod Syd, er en Legeplads med Sandkasse. Hjemmet forestaas af en Sct. Lukas Søster, der til Hjælp har en Assistent, som ligeledes er Sct. Lucas Søster, og en Tjenestepige. Det har kun tildels egen Økonomi,

idet al varm Mad (med Undtagelse af Spædbørnsmad) kommer fra det ved Siden af beliggende Alderdomshjem, fra hvilket Optagelseshjemmet er fuldstændig adskilt. Betalingen er for Tiden 3 Kr. pr. Dag for Børn under 1 Aar og 2,40 Kr. pr. Dag for Børn over denne Alder.

Undervisning finder ikke Sted paa Hjemmet, idet de af Børnene, der er i skolepligtig Alder, søger Ordrup Kommuneskole.

En Læge, Kommunelægen i Ordrup, har et stadigt Tilsyn med Børnene og Hjemmet, der kan rose sig af en endog særdeles god Sundhedstilstand.

Siden Oprettelsen har 215 Børn været optaget paa Hjemmet.

Frelsens Hærs Mødrehjem Catherine Booth-Kolonien.

FRELSENS HÆRS MØDREHJEM CATHERINE BOOTH-KOLONIEN

»Svendbjerggaard« er beliggende i Hvidovre Sogn, en Kvart Mil fra København. Hjemmet modtager unge, ugifte Kvinder ca. 3—4 Maaneder før Fødselen. Efter at denne er overstaaet paa Rigshospitalet, vender Moderen tilbage med Barnet. Hjemmet har Plads for 35 unge Kvinder og 25 Børn. Det gennemsnitlige Ophold paa Hjemmet er ca. 1 Aar. Hjemmet er stadig fuldt og kan ikke imødekomme alle de Anmodninger om Optagelse, der stilles.

I Forbindelse med Mødrehjemmet er der samme Sted oprettet et Børnehjem med Plads for 25 Børn. Hensigten med dette Hjem er, at Børnene kan lades tilbage for en rimelig Betaling, dersom det viser sig umuligt for Moderen at have Barnet hos sig, naar hun forlader Hjemmet.

Hjemmets Forstanderinde er Frøken Augusta Olsen, som gennem mange Aar har været ansat ved Børnepleje, Frøken Olsen er Officer i Frelsens Hær.

FRELSENS HÆRS OPTAGELSESHJEM „REDE“

er beliggende i Nordsjælland ved Kregome St. i de mest idylliske Omgivelser ved Skov og Strand.

»Reden« optager Børn mellem 3—7 Aar, specielt fra Hjem hvor Moderens Sygdom eller andre fortvivlede Forhold gør det nødvendigt at fjerne Barnet fra dette. Betalingen er 40 Kr. pr. Barn pr. Maa-
ned, men i de fleste Tilfælde maa denne nedsættes paa Grund af For-
sørgerens økonomiske Forhold, i mange Tilfælde maa Bidraget helt

Fra Frelsens Hærs Optagelseshjem „Reden“. — En Sommerdag ved Stranden.

eftergives. »Reden« raader over 20 Pladser, som paa det nærmeste er optagne.

Forstanderinden er Frk. Edele Jørgensen, Officer i Frelsens Hær, Frk. Jørgensen har 2 Aars Uddannelse som Sygeplejerske.

FRELSENS HÆRS HJEM FOR SPÆDE BØRN

Violvej 10 i Gjentofte, har Plads for 20 Børn i Alderen fra 10 Dage til 2—2½ Aar. Hjemmet er stadig fuldt optaget og kan ikke paa langt nær opfylde de mange Henvendelser, der stilles angaaende Plads.

Paa enkelte Undtagelser nær er det udelukkende Børn af ugifte Mødre, som er optagne paa Hjemmet.

Frelsens Hær. Fra Spædbørnshjemmet i Gjentofte.

Prisen er 50 Kroner pr. Barn pr. Maaned, men under særlige vanskelige Forhold maa denne ofte reduceres.

Hjemmets Forstanderinde er Sygeplejerske, Frøken Agnes Jensen, Officer i Frelsens Hær.

BØRNEHJEMMET „SKOVBRYNET“, BIRKERØD

10 DRENGE OG PIGER, 2—14 AAR

Paa Vallekilde Højskole lærte jeg Sønderjyden Jørgen Jacobsen at kende, og vi blev Venner. Da jeg senere blev Forstander for Børnehjemmet »Frihedslyst«, blev han Avlsbestyrer der og lærte Drengene Landbrug. Her blev han forlovet med min Kones Søster, Ellen Søb, som var Medhjælper i Børnehjemmet.

De var nogle Aar Gaardmandsfolk i Vestjylland, men de havde faaet Lyst til Børnehjemsgerningen, og da Nabogaarden til Frihedslyst, »Ubberødgaard«, i 1904 blev købt og indrettet til Børnehjem, flyttede de der til som Ledere af dette Hjem.

De fik 10 smaa Børn at opdrage, og de voksede op som Børn i en almindelig Bondegaard, de blev der alle til efter Konfirmationsalderen. Senere fik de et lille Plejebarn til. Flere end 10—12 Børn samtidig vilde de ikke have.

Ubberødgaard var en meget gammel Bondegaard, som ikke i Længden kunde bruges til Børnehjem uden meget store Bekostninger paa Stuehuset, og da den Forening, som ejede Børnehjemmet,

Børnehjemmet „Skovbrynet“ i Birkerød.

ikke havde Raad til saadanne Bekostninger, blev Hjemmet nedlagt 1920.

Min Hustru og jeg havde dengang vort eget Børnehjem, »Hvidegaard«; men i 1919 havde jeg overtaget Stillingen som Statens Tilsynsførende med Børnehjemmene, og jeg kunde derfor ikke godt selv være Børnehjemsforstander. Vi bad da Jørgen Jacobsen og Hustru om at fortsætte vor Gerning. De købte da Villaen »Skovbrynet« i Birkerød, som var velegnet til et lille Børnehjem, og 10 af vore Plejebørn flyttede ind hos dem den 1. April 1920, to Smaapiger beholdt vi sammen med vore egne Børn. Børnene var vant til at kalde dem Moster og Mo'rbro'r, og det fik de Lov til fremdeles, og vi beholdt Navnene Mo'r og Fa'r, skønt Jørgen Jacobsen og Hustru var det af Gavn. Nu er »vore Børn« konfirmerede, et nyt Hold Smaabørn er rykket ind, nu er det os, som er Moster og Mo'rbro'r for Børnene paa Skovbrynet, og saaledes er igen »alt paa rette Plads.«

Dette er det nu ikke blot i den Henseende. Jørgen Jacobsen og hans Hustru, som selv ingen Børn har, har altid været »paa rette Plads« som Mo'r og Fa'r for de Børn, de har i deres Hjem, og for dem, som er udgaaet der fra. Og et yndigt Hjem har deres lille Børneflokk, en stor Have til Arbejdsplads, en lille Skov til Tumbleplads og en Dagligstue, der er fælles for Børn og Forældre. Tilmed er det saa lykkeligt, at en god og trofast Medhjælper, Frk. Anine Andersen, har været knyttet til Hjemmet omtrent hele Tiden, medens dette har været paa Skovbrynet.

Eske M. Eskesen.

„BØRNEHJEMMET „VESTERBRO“

RYSLINGE

oprettedes Sommeren 1920. Det er en stor køn Villa, bygget 1916, hvortil hører 1 Td. Land Have; den ligger tæt ved Ryslinge Valgmenighedskirke og ikke langt fra Stationen. Villaen blev bygget til privat Brug; men skiftede Ejer flere Gange, indtil den i 1920 blev købt til Børnehjem.

Jeg begyndte som Menighedssygeplejerske i Ringe 1907, virkede der til 1914 — rejste saa til Nykøbing Børnehjem paa Falster og var der

Børnehjemmet „Vesterbro“, Ryslinge.

i 4 Aar, men jeg syntes, jeg maatte i Gang med noget paa Fyn. Et lille privat Børnehjem var bestandig min inderste Tanke, skønt jeg syntes, det saa helt umuligt ud, da det vigtigste manglede — nemlig Kapitalen; der var dog dem, der af Erfaring vidste, det kunde lade sig gøre, omend Pengene var smaa; og det gav Mod. Jeg begyndte da igen mit Arbejde, som privat Sygeplejerske og boede i Ryslinge, og der var nok der kaldte; men en skønne Dag kom en Mand og bad mig om at tage hans 2 smaa Tvillinger, da hans Kone var meget syg af Tuberkulose, og der var mange Børn i Hjemmet. Det gjorde jeg med Glæde, og jeg havde da mine to smaa dejlige Drengene og en lille Pige, som jeg havde haft med fra Falster, i min Lejlighed, som var sollys og rummelig. Aah, hvor var det herligt at faa begyndt. Hvordan det rygtedes, ved jeg ikke, men der kom snart flere smaa, og Pladsen blev for lille. Da kom gode Mennesker mig til Hjælp, nogle faa samledes, lagde Plan o. s. v., fik andre interesseret for Sagen, og man blev enige om at indskyde hver en Pengesum som Laan i Huset, der skulde staa rente-

frit de første 4 Aar. Villaen var bleven til Salg og der maatte hurtig smedes; men det blev der ogsaa; thi i Løbet af nogle faa Dage blev Villaen købt. Ja, de skal have Tak alle, der hjalp; især dem, der tog fat i Tillid til, at det kunde gaa, og dér gjorde et stort Arbejde.

Vi begyndte med 7—8 Børn og fik Hjemmet anerkendt til 10 i Alderen fra 0—14 Aar. I 1923 har vi faaet lavet et Soveværelse mere, samtidig med, at vi fik indrettet Badeværelse, og nu er Hjemmet anerkendt til 12.

Forunderlig er det gaaet, ja, saa langt over al Forventning; Guds Naade og Kærlighed har været uendelig stor imod os.

Jeg har en Søskendeflok, 6 Piger, og ellers Dreng og Piger i forskellige Alder. At det er Idealet med smaa Hjem er sikkert, og bedst om man faar Børnene ind som smaa, saa de ret kan faa Hjemfølelse. Vi har det hjemligt og godt og som een stor Familie.

Marie Hansen,
Forstanderinde.

SDR. HØJRUP BØRNEHJEM

PEDERSTRUP STATION

Samtlige Plejehjemsforeninger i Fyns Stift — 7 ialt — havde længe følt Savnet af et Hjem, hvor de sent udviklede Børn kunde blive anbragt.

Et Udvalg, der skulde gøre det forberedende Arbejde for omtalte Hjems Rejsning, blev af Foreningerne nedsat, og i Foraaret 1920 blev et Opraab udsendt til alle ca. 150 fynske Kommuner, som blev anmodet om at bevilge et Bidrag en Gang for alle til et saadant Hjem. 14 Kommuner honorerede Opraabet med fra 10 Kr. og op til en enkelt Kommune, der gav 1000 Kr. — ialt indkom der ad denne Vej ca. 2500 Kr. 5 à 6 Kommuner svarede, at man i Øjeblikket desværre, eller man ansaa Tanken for god; men ikke var i Stand til at bidrage noget i dette Øjemed. 130 Kommuner svarede ikke paa Opraabet. Det saa slet ikke saa hyggeligt ud; men der blev dog Vej ud af dette mørke og triste, og vi skylder mangen en Tak for god Hjælp fra denne vor første Tid, og Tiden der siden da er gaaet.

Udvalget købte i April Maaned 1920 Ejendommen her i Sdr. Højrup — ca. 16 km Syd for Odense. Denne Ejendom — der var Stuehuset til en forhenværende Bondegaard — havde et Jordtilliggende paa ca. 1½ Td. Land.

Nu skulde Haandværkerne saa i Sommermaanederne foretage de nødvendige Forandringer og Reparationer.

Naar min Kone og jeg mente at turde melde os til den Opgave, som her var Tale om, da var en vægtig Grund den, at vi begge i en

Aarrække havde staaet i Aandssvageanstaltnernes Tjeneste—min Kone endog i mange Aar; thi vi var klare over, at Arbejdet blandt Sinkerne maatte blive noget henimod det, som vi lærte at kende blandt de aandssvage.

Tiden har nu bekræftet for os, at vi havde Ret i den Tankegang.

Det saa ikke lovende ud, da min Kone, vor dengang lille Dreng paa 2 Maaneder og jeg omkring 1. August 1920 holdt vort Indtog paa Hjemmet. Der fandtes ingen Dører og Vinduer i Huset, da vi ankom — ej heller Skorstene paa Huset, kort sagt, det saa ud til at kunne

Sdr. Højrup Børnehjem, Pederstrup Station.

blive alt andet end et tidssvarende Børnehjem. Dog godt, at vi tog hertil paa den Tid; vi søgte nu at faa lidt Fart i Byggeriet; men det var en stor Opgave.

20. August 1920 modtager vi de to første Dreng, 1. Oktober de næste to og endelig ved November otte Dreng; nu havde vi tolv ialt, det var, hvad Hjemmet havde Plads til.

Anerkendelsen af Hjemmet fik vi 2. December 1920. Saa er vi efter meget Besvær i Gang og fejrer vor første Jul sammen med vort første Hold Dreng. Pladsen var lille, saa vi maatte flytte Sengene sammen paa Drengenes Sovestue og her stille Juletræet op; det gik saaledes til i to Aar.

Efterspørgslen efter Pladser hos os var imidlertid saa stor, at vi ikke mente at kunne forsvare vedblivende at sige nej til Henvendelser om Optagelse.

I Sommeren 1922 udvidedes Hjemmet til 18 Pladser, og vi har saa hvert Aar siden forbedret baade ude og inde.

Nu kan vi i Vinteren 1926, da disse Linier skrives, kun sige til denne Bogs Læsere: »Kom selv og se, hvad der er blevet ud af det gamle Stuehus.« Andre Bygninger er staaet frem paa Jorden, der hører til her, og Haven har vi anlagt og plantet til efter bedste Evne.

Vi har vor egen Bestyrelse — hvis Formand er vor Sognepræst, Winther.

Dagene fra August 1920 og frem til Februar 1926 er saa gaaet deres jævne, rolige Gang. Vi har altid haft fuldt af Drengene og endog tit endnu nogle paa en Venteliste; det beviser vel nok bedst, at Hjemmet var tiltrængt.

Vore Dage gaar sagtens som Dagene paa alle vore andre Hjem. Vi har Arbejde ude og inde, og vi har selvfølgelig vor egen lille Skole. Vi har til Fritiden forskellige Underholdningsmidler, lige fra Grammo- fonen og til Radioen.

Vor egen Spejdetrop har vi, der særlig om Sommeren nyder Livet i Naturen. — De to sidste Aar har vi i Sommertiden lukket Hjemmet i Sdr. Højrup og forlagt vor Residens til Stranden mellem Svendborg og Faaborg; det Liv kan vi alle lide og glæder os Aar for Aar til denne Tur.

At Undervisningen, og i det hele Livet blandt en Flok Drengene, der alle mere eller mindre er tilbage i Udvikling, maa blive noget andet, end hvor der er Tale om normalt begavede Børn, det siger sig selv. Det er aldrig hændt os, at vi har faaet Drengene ind, der var for gode for os, og saaledes følte sig som mere i den Flok, de blev satte iblandt. Derimod har vi nu og da faaet Drengene, som vi straks ved første Øjekast har kunnet se, at de hørte Aandssvagevæsenet til. Vi gør — førend vi siger ja til at modtage en Dreng — alt, hvad der staar i vor Magt for at faa oplyst, hvordan Drengens Udvikling er; men vi indrømmer, at de, der anbringer, ofte ikke er kritiske nok. Vi maa saa — saa hurtigt det lader sig gøre — se at faa slige Drengene anbragt der, hvor de hører hjemme. Her vilde maaske nogle mene, at det maa være svært saaledes at skulle sende sine Drengene til Aandssvageanstalten; men der kommer igen den Fordel, vi mener at have i vort Arbejde, at vi kender disse Anstalter ud og ind, og ved, at Drengene der faar det saa godt og netop den Pleje og Undervisning, som de trænger til.

Kaj V. Olsen.

BØRNEHJEMMET „TOFTEGAARD“

VANTINGE PR. RINGE

Børnehjemmet »Toftegaard«s Historie begynder paa Palleshave Børnehjem, da det i Aaret 1920 blev en Fortsættelse af Arbejdet der.

Palleshave Børnehjem blev bygget med Pengehjælp fra Ryslinge Valgmenighed, og i mange Aar blev Hjemmet støttet ved en aarlig Offerdag i Ryslinge Valgmenighedskirke. Palleshave Friskoles Medlemmer udførte et stort Arbejde ved Opførelsen af Hjemmet. Alene Forarbejderne, Bygning og Indvielse af Hjemmet var et velsignelsesrigt Arbejde, der gav godt Mod til Arbejdet med Børnene.

Den 29. Oktober 1907 blev Palleshave Børnehjem indviet. Valgmenighedspræst Karl Paulsen, Ryslinge, og Højskoleforstander Frederiksen, Støvring, talte. Pastor Karl Paulsen var en af de bedste

Børnehjemmet „Toftegaard“, Vantinge pr. Ringe.

Støtter for Hjemmets Oprettelse, tillige maa nævnes Gaardejer Kr. Petersen, Heden, og hans Søster, Frk. Katrine Petersen. Undertegnede havde paa dette Tidspunkt været i Friskolens Tjeneste i 14 Aar; men Arbejdet i Børnesagens Tjeneste havde fra min Ungdomstid været Maalet.

Min Svigerinde, Frk. Mosbæk, min Hustru og jeg tog da fat paa Arbejdet i Palleshave Børnehjem, saa godt vi kunde. Vi havde ingen Forberedelse ved Ophold paa andre Børnehjem eller Kendskab til disse.

I 13 Aar arbejdede vi paa Palleshave Børnehjem. Vinteren 1918—19 blev min Hustrus Helbred meget medtaget af spansk Syge. Vi kunde derefter se, at vi ikke kunde arbejde paa samme Maade som før; men vi vilde nødig opgive de Børn, vi engang havde modtaget. 1918 havde vi købt en gammel forfalden Gaard, »Toftegaard«, i Vantinge Sogn, to Minutters Gang fra Palleshave Børnehjem. Toftegaards Stuehus blev da udvidet, saa der blev Plads til 14 Børn, og 1920 flyttede vi fra Palleshave Børnehjem til Toftegaard med 19 Børn, hvoraf de tre udgik samme Efteraar. Palleshave Børnehjem blev købt af Staten og overgik til Selveje.

Vor Moders Helbred blev stadig daarligere, og den 13. April 1924 gik hun bort fra os. 1924 maatte min Svigerinde, Frk. Mosbæk, rejse bort for at søge Hvile for sine svage Nerver. Børneantallet var nu sidste Efteraar gaaet ned til seks. Jeg har nu ordnet det saaledes, at min Svigersøn og Datter fra 1. April i Aar har forpagtet Landbruget her, og jeg har aabnet Hjemmet for flere Børn; for Tiden er her 12 Børn. Min Svigerinde er vendt tilbage for at styre Husvæsenet, og Frk. A. Lindstrøm er Medhjælperke ved Børnene.

Jørgen Johannesen.

Børnehjemmet „Guds Gave“ paa Ærø.

BØRNEHJEMMET „GUDS GAVE“ PAA ÆRØ

er oprettet i Aaret 1919 af Frk. Ellen Marie Eriksen.

Det blev imidlertid ikke mange Aar, Frk Eriksen fik Lov at blive i det Hjem og ved det Arbejde, hun havde begyndt paa i Glæde. I Foraaet 1921 blev hun syg og døde i Juli samme Aar.

Efter Frk. Eriksens Død samledes en lille Kreds af Hjemmets Venner med Statens Tilsynsførende med Børnehjem, Forstander Eskesen, og der blev dannet en midlertidig Bestyrelse til Støtte for Hjemmet. Bestyrelsen anmodede Frk. Nanny Busck, som under Frk. Eriksens Sygdom havde bestyret Hjemmet, om at arbejde videre, til der kunde træffes en Afgørelse af Hjemmets Forhold. Det ordnede sig saadan, at Frk. Busck af Frk. E.s Arvinger købte Børnehjemmet, overtog det Nytaar 1922 og har ledet det siden.

Gudsgave Børnehjem ligger højt og frit, to km udenfor Marstal, med en meget smuk Udsigt over Land og Hav.

Det er jo de smaa Børnehjems store Berettigelse og Styrke, at der kan Livet leves, og Børnene vokse op saa naturligt og frit som i ethvert andet Hjem. Og naar man selv har levet et rigt Barndomsliv og erfaret Værdien af et lykkeligt Samliv med Fa'r og Mo'r og Søskende i Arbejde og Leg, om Sommeren i Have og Skov, om Vinteren med indendørs Arbejder, og Mørkningsstunden med Tale og Sang, og naar Lampen blev tændt, Højtlesning af vore gode historiske Bøger — bl. a. Ja, saa kan man ikke andet end prøve paa at leve det Liv videre med »ens egne Børn« og haabe og tro, at derigennem kan der tilføres dem Værdier, som ikke alene kan faa Betydning for dem her-nede, men hjælpe til, at der holdes Vej aaben opad.

»I hver Barnesjæl paa Jord
er der lagt en Kærne,
til en Blomst med himmelsk Flor —«

siger Ingemann i en af sine Aftensange. Det maa saa blive vort Arbejde at prøve paa, saa godt vi kan, at »berede Jordbunden« for den, og jeg tror, at et jævnt naturligt Hjemliv, levet sammen med Børnene i Arbejde og Fest, kan bruges til det. Der er i os alle Ukrudt, der skal luges bort, og det kan være nødvendigt at tage paa det med fast Haand, men — siger en gammel erfaren Mand: »Den bedste Maade at udrydde Ukrudtet paa, er at faa den gode Sæd til at gro, saa den kan kvæle det.«

Nanny Busck.

GJERN-SKANNERUP BØRNEHJEM

Højt oppe paa Skannerup Kirkebakke ligger vort lille Børnehjem. Nede i Daldybet ved Gjern Aa, en Fjerdingsvej borte ligger Gjern By med sine røde Tage. Fra Børnehjemmet er der Udsigt mod Nord og Øst milevidt ud, og langt borte fra ses Børnehjemmets hvide Mure og røde Tegltag. Det Hjem har en ualmindelig smuk Beliggenhed, og det ikke blot naturmæssigt set, men ogsaa i aandelig Henseende, det ligger midt i mange troende Menneskers Kærlighed og Forbønner.

Saaledes blev det til, ved en Mængde troende Menneskers Gaver. Paa Frontespicen mod Nord staar med store Bogstaver: »Guds Gave«, og nedenunder Matth. 18.5. Fra Gud gennem hans Venner fik vi dette Hjem, der er indrettet til 12 smaa Piger.

Den første Tanke om et saadant Hjem fødtes i Pastor Asschenfeldt Hansens Hjerter omkring ved 1. Søndag efter Hellig tre Kongers Dag 1919. Vi havde haft Evangelieteksten »Lad de smaa Børn komme til mig«. Da var der et andet Ord fra vor Frelser, ogsaa talt med de

smaa for Øje, der blev saa levende i Præstens Hjærte, Ordet, der som nævnt, nu staar paa selve Bygningen: »Den, som modtager et eneste saadant Barn for mit Navns Skyld, modtager mig« (Matth. 18.5.). Dette Ord lyser med en herlig Forjættelse ud over hver den, som modtager blot et eneste Barn for Jesu Navns Skyld, det betragter Herren som gjort mod ham selv. Vi kan trøstigt sige, at dette Ord, Matth. 18.5., er Hjemmets Grundvold. Ud fra dette Ord gik der ved

Fra Gjern-Skannerup Børnehjem.

Pastor A.-H. et Opraab ud i Indre Missionstidende og i det lille af Præsten i over 30 Aar udgivne Børneskrift: »For mine smaa Venner«. Og mange Gaver, smaa og større, strømmede ind. Ofte rørende Gaver fra Børn, der tømte deres Sparebøsse; eller som fra den gamle fattige Enke, der ved sin Død testamenterede al sin Ejendom til Børnehjemmets Opførelse. Det blev 50 Kr., men Manden, der sendte Gaven til os, havde nok Ret i at skrive: »Større Gave end denne faar De næppe, thi hun gav som den i Skriften omtalte Enke alt, hvad hun ejede.«

Det var i den dyre Tid, da Krigsperioden raadede, at vi byggede, men Herren stod bag ved med sin Velsignelse. En lille Prædiken: »Er de kommen over Grænsen«, som Pastor A.-H. udgav, blev solgt i henved 20.000 Eksemplarer og ofte betalt langt over den fastsatte Pris.

Saa endelig stod Børnehjemmet der, færdigt og monteret. Og Bør-

nene kom med korte Mellemrum fra nær og fjern. En god Bestyrerinde fik vi i en troende Kvinde fra Gjern Sogn, Frøken Karen Olesen, og ved hendes Side staar nu en prøvet og erfaren Medhjælperinde, Frk. Magda Johansen.

Smaa Storme har der til Tider været, men Herren hjalp igennem alt, hans Velsignelse har været med fra Dag til Dag. Helbredstilstanden har været god. Guds Ord hører med til det daglige Brød, og Børnene er glade og godt tilpas. Der holdes Børnegudstjeneste paa Hjemmet hveranden Søndag, ogsaa for Sognets Børn.

Børnene gaar til daglig i Kommuneskolen, der ligger ganske nær ved Hjemmet, Kirken ligger endnu nærmere. Gode Naboer har Hjemmet, og megen Støtte ydes der paa mange Maader. Smaa fornøjelige Udflugter gøres der om Sommeren til Gjern Bakker og andre Steder.

Der er en Bestyrelse paa 13 Medlemmer, hvoraf de 8 er fra Gjern-Skannerup, de øvrige fra Omegnens Sogne.

Børnehjemmet staar i Tilknytning til »Kirkelig Forening for Indre Mission i Danmark.«

Har vi end mærket vor egen Skrøbelighed, saa har vi ogsaa mærket Kristi Kraft. Han har velsignet og hjulpet hidindtil, han hjælper og herefter.

A. H.

SIR BØRNEHJEM

Efteraaret 1919 købte vi Gaarden Gundersborg i Sir med 50 Td. Land god Jord til, den ligger midt imellem Holstebro og Struer. Vi fik Hjemmet anerkendt som Børnehjem, med Plads til 12 Børn 1920. Hjemmet modtager kun Dreng, saavel fra Værgeraadene som Fattigvæsenet og private. Vi modtog den første Dreng 1. August 1920,

Sir Børnehjem.

en stor Dreng paa 13 Aar, og har saa siden gaaet stille fremad, saa vi ialt har haft 10 Børn.

Vi er glade ved, at det gaar stille fremad. Vi vil helst modtage Børn fra 2 til 6 Aar, og saa forældrelose Børn, for dem er vort Hjem særlig anlagt paa.

Anne og Bertel Overlund.

„BARNETS HUS“

OPTAGELSESHJEM FOR NØDSTEDTE BØRN

Afdøde Folketingsmand P. Sabroe var den første, hos hvem Tanken om en Institution som Barnets Hus opstod. Under sit Arbejde for Børnenes Vel blev han klar over, at der i Storbyen København savnedes et »Hjem«, hvor man uden besværlige Formaliteter og uden økonomiske Betænkeligheder kunde anbringe Børn, som pludselig er kommen i Nødtilstand. Tanken optoges senere af »De samv. Forældreforeninger«, og i 1919 traadte en Kreds af Mænd og Kvinder fra alle Samfundsklasser sammen for at bringe den til Udførelse.

En Komité blev dannet, og denne valgte et Forretningsudvalg med Folketingsmand Vilhelm Rasmussen som Formand, Fru Margrethe Nielsen som Næstformand, Sekretær i Overværgeraadet Valdemar Ørsted som Sekretær og Grosserer Harald Prior som Kasserer.

I Efteraaret 1919 købtes en Ejendom paa Annexgaardsvej i Rødovre. Denne blev ombygget og restaureret i Sommeren 1920 med velvillig Assistance af Hr. Arkitekt Beenfeldt. Der blev indrettet et hyggeligt og brugbart Optagelseshjem, og 1. November 1920 aabnedes Hjemmet — som fik Navnet »Barnets Hus« — sine Døre for nødstedte Børn.

Hjemmet ledes af Forstander Adolf Sørensen og Hustru, der med stor Interesse og Kærlighed varetager det ofte vanskelige Hverv, at lede et Hjem med en stadig vekslende Børneskare og samle gode og samvittighedsfulde Medarbejdere, som med Kærlighed vil tage sig af de dem betroede Børn.

Til Hjemmet er knyttet den ansete og dygtige Børnelæge Dr. Aage Bojesen.

Betalingen er efter Evne — ofte slet ingen — og aftales med Skoleinspektør Arnvig, som er Hjemmets Tilsynsførende og til hvem alle Henvendelser om Optagelse rettes.

Hjemmet er desværre altfor lille til at kunne modtage alle de Børn, som søger Optagelse. — Siden »Barnets Hus« lukkede op den 1. November 1920, har ialt 831 Børn været dets Gæster. Opholdets Værdighed er stærkt varieret. Det retter sig naturligvis ganske efter Forholdene i Barnets Hjem. Størsteparten af Børnene kommer atter tilbage til dette, naar Forholdene har trukket sig i Lave, medens Resten anbringes i Pleje, gennem Adoption eller i Børnehjem.

»Barnets Hus«, Rødovre.

Hjemmet har været til stor Nytte, og mangen Moder har faaet et haardt tiltrængt Hospitalsophold og genvundet sit Helbred, med Bevidstheden om, at hendes Børn var i gode Hænder paa »Barnets Hus«.

De skolepligtige Børn gaar i Kommuneskolen i Vanløse.

»Barnets Hus« faar Statstilskud efter en særlig Bevilling paa Finansloven.

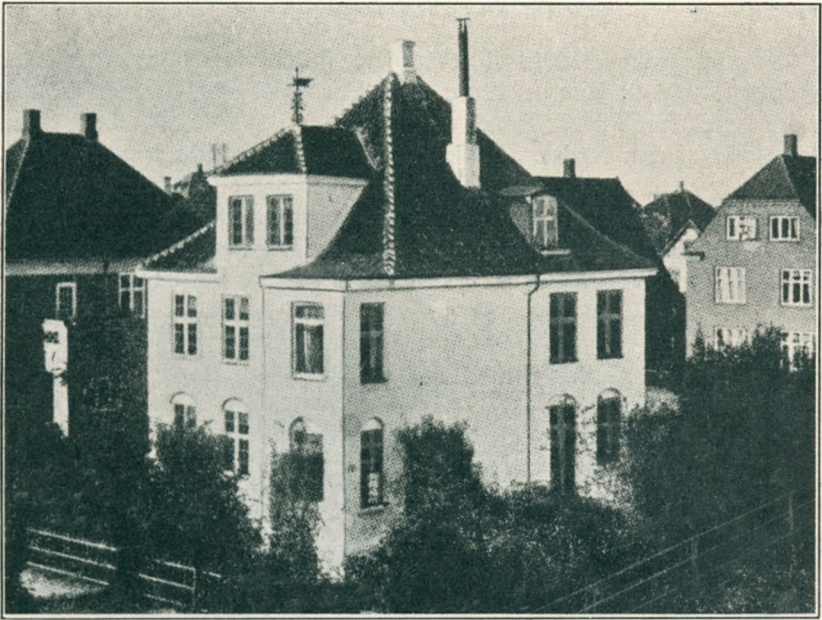
»Barnets Hus« er anerkendt efter den nye Børnelov og modtager Værgeraadsbørn.

»Barnets Hus« har sin egen Indsamlingsdag »Barnets Dag«.

Medlemmer af Forretningsudvalget for »Barnets Hus« er for Tiden: Forhv. Guvernør L. C. Helweg-Larsen (Formand), Fru Margrethe Nielsen (Næstformand), Lektor, Ingeniør N. P. Andersen (Kasserer), Skoleinspektør N. Arnvig (Sekretær), Arkitekt N. P. P. Gundstrup, Grosserer Harald Prior samt Skolekøkkeninspektør Frøken Sofie Rasmussen.

FRK. VALERIUS BØRNEHJEM, INGOLFS ALLÉ 8

I 1912 begyndte jeg herude i Sundby mit lille Spædbørnshjem, de første Maaneder havde jeg kun 3 Børn, i Løbet af et Aarstid udvidede jeg til 10.

Frk. Valerius Børnehjem. Ingolfs Allé 8, København.

De første Aar var svære, og ligesom jeg var kommen lidt i Gang, kom Dyrtiden, og det viste sig meget snart, at det under en saadan Periode blev altfor kostbart at drive et saa lille Hjem.

Efter at jeg i 4 Aar havde haft Hjemmet for egen Regning, saa nogle af mine Venner, at det i Længden blev for svært for mig at bestride de stadigt voksende Udgifter, hvorfor der i 1916 dannedes en Forening, som købte Villaen og overtog Børnehjemmet, som da blev indrettet til at rumme 16 Børn.

Siden Hjemmet i 1920 blev statsanerkendt, har vi heldigvis været fri for større økonomiske Sorger, og alt er gaaet sin rolige Gang. — Ja, for Børnehjemmene er Statstilskuddet jo en meget stor Hjælp, for er man fri for økonomiske Vanskeligheder, saa er Børnearbejdet jo en Glæde og nok Tak værd.

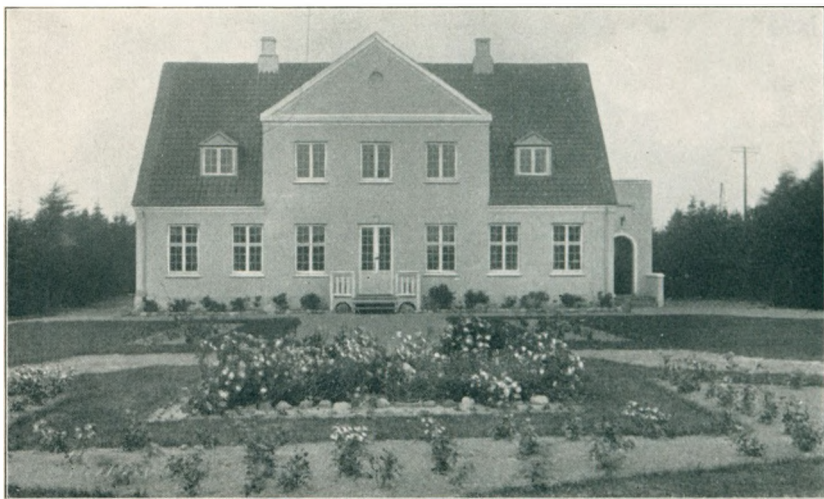
Som Sygeplejerske følte jeg altid, man burde takke for hver Dag, man fik Lov til at være det, og Arbejdet blandt Børn — selv om det er de allermindste — er jo ingenlunde mindre taknemligt.

I de 14 Aar, Hjemmet har bestaaet, har her været optaget 287 Børn, heraf de allerfleste fra ganske nyfødte.

Johanne Valerius.

SKJERN BØRNEHJEM

»Rosengaarden« kaldte vi vort Hjem, da der for 3 Aar siden blev ryddet Grund til Hus og Have. Paa Forhaand var Navnet dristigt valgt. »Her faar I ingen Roser til at gro« lød det fra stedkendte Folk, og Synet af den fattige Sandjord gav de advarende Røster Vægt. Men selv over den fattigste Jord hvælver sig en Himmel, hvorfra Sol og Dug og Regn velsigner Væksten, og rundt om Hjemmets Grund, til Værn mod alle Verdens Vinde, gror Hvidgranen, Hedens nøjsomste Træ, trods Vestenstorm og Havgus, sin ranke Vækst, plantet alle-

Skjern Børnehjem.

rede i forrige Aarhundrede af flittige, fremsynte Folk, der dog næppe anede, at de her skabte Ly og Læ for en lille Skare af Samfundets hjemløse Børn i dette Slægtled. Saa fastholdt vi da trøstigt Navnet, plantede Roser i Hjemmets Have og flyttede i Sommeren 1923 ind i Hjemmets Stuer med alle vore Børn, 20 i Tallet.

Vort Hjems Historie fra dengang til nu kan skrives i een Sætning: »Gud har været god imod os!« Han lod øde Vange blomstre som en Rosengaard. I Somren, der sidst svandt, var Hjemmet til Fryd for smaa og store omgivet af et tusindtalligt Rosenflor fra først i Juni til de sidste Blomster skjultes under Decembersne. Og hvad langt mere er: I saadanne Omgivelser blomstrer Roser frem paa Barnekinder, og alt godt i Barnesjæle folder sig ud gennem »Trangen til Skønhed, til Daad, til det rene!«

Barnet og Børnehjemmet trænger til Ly og Læ, til Sol og Sang og Sommer. Men langt mere værd end al Naturens Herlighed er det Ly og Værn, der skabes af levende Mennesker, som slaar Vennekreds

om Hjemmets Gerning og Hjemmets Børn. Det blev vort Hjemms særlige Rigdom fra første Færd at være omgivet ikke blot af en saadan Vennekreds, der paa Menneskevis støtter vort Arbejde, men ogsaa af en Menighedskreds, i hvis Midte det kan opleves, der er vort Hjemms Historie i een Sætning: »Gud har været god imod os!« Maatte »Rosenngaarden«s Historie alle Dag kunne rummes i den Linje.

L. P. Larsen.

SMIDSTRUP BØRNEHJEM

PR. FREDERICIA

Smidstrup Børnehjem er oprettet af Laurits Pedersen og Hustru, der selv ejer og leder Hjemmet.

Dette Børnehjem er blevet til ud fra Forstanderparrets Trang til at være noget for hjemløse Børn.

Selv uden Børn har de ønsket sig Hjemmet fyldt af den Livets Herlighed, der aabenbarer sig i Barnets Verden. Og det er i særlig Grad lykkedes dem — under kærlig Forsorg for hver enkelt, og saa nær op ad det virkelige Hjemms Vilkaar, som det er muligt — at skabe et trygt og godt og aandeligt sundt Hjem for den lille Flok, de fik betroet.

Hjemmets Dagligliv former sig helt ud som Livet i et godt og kærligt Privathjem. Børnene kommer til Far og Mor med alle deres smaa Sorger og Glæder; og det er de mindstes stærkt eftertragtede Glæde ved Sengetid at faa Lov til at blive puttet til Ro i Fars eller Mors egen Seng. De større Børn passer deres Skolegang og hjælper ellers til i Hus og Have, ved Pasning af de mindre Børn, ved Kreaturernes Røgt og ved Arbejde i Mark og Stald.

Om Søndagen — og naar de ellers har fri — kommer der ofte nogle af de konfirmerede udeværende Børn hjem paa Besøg til Glæde og Opmuntring for alle i Hjemmet.

I det hele er det Laurits Pedersen og Hustrus Glæde at følge Børnene paa deres Vej ud i Livet og at hjælpe dem til Rette efter bedste Evne, saa en kan komme i Lære, en anden paa Højskole og saaledes, at de alle har Følelsen af, at de stadig følges af deres vaagne Interesse og varme Kærlighed.

Det var i 1912 at Laurits Pedersen og Hustru besluttede at lukke deres Hjem op for nogle hjemløse smaa. To Søkende — en Dreng og en Pige, var de første, der kom. Siden kom der flere til. Og da Børnehjemmet i 1921 blev anerkendt med Plads til 8 Børn, var allerede de 7 Pladser optaget.

Smidstrup Børnehjem

Ialt har der til nu været 16 Børn paa Hjemmet, og Forbindelsen holdes stadig vedlige mellem disse og Hjemmet.

Ud fra varme offervillige Sind, og ud fra særlige Evner til denne vanskelige Gerning øves der fra Dag til Dag en betydningsfuld og velsignelsesrig Gerning paa Smidstrup Børnehjem.

Haastrup Skole, i Novbr. 1925.

N. P. Johansen.

FRU ROSENDAHLS BØRNEHJEM VED RØNSHOVED

ligger umiddelbart ved Flensborg Fjord, Stranden, hvor Børnene tumler frit, danner en Forlængelse af selve Haven. Huset byggedes af Fru Charlotte Rosendahl, f. Plum, hvis Hjem var en dansk Præstegaard i det gamle Land; tidlig fattede hun Kærlighed til Sønderjylland, og efter Udvisning og mange Genvordigheder lykkedes det hende, som gift Kvinde, at faa Lov til at bygge og bo imellem os. I sit Testamente bestemte hun, at Ejendommen skulde tilfalde den Nord-slesvigske Kvindeforening, og bruges til Hjem for Børn.

Efter Fru Rosendahls Død overtog Foreningen Ejendommen, og 1919 modtog vi de første svage Børn, som havde lidt under Krigsforholdene. 1921 gik vi ind i Rækkerne med Anerkendelse som Børnehjem med Plads til 12 Børn.

Fru Rosendahls Børnehjem ved Rønshoved.

Som Forstanderinde virker Sofie Andresen, Datter af Gdr. Andresen, Stelle Mark; hun var i mange Aar privat Sygeplejerske paa vore Egne, og vi har i dette stille, trofaste Menneske fundet en god og betydelig Plejemoder for Hjemmet, som altid er fuldt optaget.

Som Ejendommen ligger paa en naturskøn Plet med Okseøerne ganske nær, lige overfor, medens Flensborgs Kirketaarne øjnes i det fjerne, synes vi, der hviler en god harmonisk Tone over dette Hjemms Tilblivelse og Udvikling, den dybe Kærlighed til Landet og Folket hernede, næret og holdt vedlige i trange Tider, i en alvorlig og troende Kvindes Sjæl, skabtes dette Fristed for hjemløse Børn.

Med Virksomheden ved Rønshoved gled D. N. Kv. naturlig ind i Børnearbejdet, jo mer vi arbejder med det, des mere faar vi Øje paa, hvor vid Arbejdsmarken er, og hvor meget der trænges til Oplysning, Forstaaelse og Trofasthed mod denne Opgave, om vi maa faa Forstand og Hjerte til at røgte den vel.

Magdalene Moos.

SPÆDBØRNSHJEMMET „LYSHØJ“

ved Sønderborg begyndte sin Virksomhed efter Genforeningen i 1920. I den tyske Tid havde der været et Børnehjem i Sønderborg, der lededes af en tysk Kvindeforening, men dette Hjemms Virksomhed var standset i Foraaret 1920, og Huset, hvor Virksomheden foregik, var solgt, ligesom ogsaa Inventaret var afhændet. Man stod da paa bar

Bund, da Byen og Landet var blevet dansk, men Trangen til et Hjem, særlig for smaa Børn, var større end nogensinde. Ikke blot vil der altid i en By af Sønderborgs Størrelse findes en hel Del Børn, som er hjemløse, og som særlig i den spæde Alder trænger til kyndig Ernæring og Pleje, men Forholdene var efter Verdenskrigen meget daarlige ogsaa omkring i Landsognene, og mange Smaaabørn led Savn og Nød. De kommunale Myndigheder var nok villige til at yde Hjælp i den Henseende, hvor det tiltrængtes, men man manglede et Sted, som man kunde henvise til, og hvor man med Tryghed kunde sætte Børnene i

Børnehjemmet „Lyshøj“.

Pleje. Det var med disse Tanker for Øje, at en Kreds af Mænd og Kvinder, nemlig Amtsassessor, Dr. jur., Landstingsmand A. Karberg og Frue, Elle Karberg, Amtsskolekonsulent N. J. Nielsen og Fru Sara Bossen, alle af Sønderborg, tilligemed Fru Magdalene Moos af Nybøl, Formand for den nordslesvigske Kvindeforening, og Undertegnede traadte sammen i Efteraaret 1920, for at søge oprettet et Hjem for spæde Børn.

Efter at man havde set sig om forskellige Steder for at finde et passende Sted til en saadan Virksomhed, besluttede man sig til at købe et Hus i Udkanten af Sønderborg, Arnkildsgade 38. Dette Hus er stort og rummeligt, særdeles solrigt og godt bygget, saa det foreløbig giver Plads til 20 smaa Børn, men der er god Plads til Udvidelse, saa Bygningen passer udmærket til sit Formaal.

Bestyrelsen fik dog at mærke, at dette Børnehjem blev stiftet i den allerdyreste Tid lge efter Krigen, ikke blot kostede Bygningen 70.000 Kr., hvad endda paa den Tid ikke var saa stor en Sum i Sammenlig-

ning med Prisen paa lignende Bygninger, men den nødvendige Om-dannelse, der var vurderet til 15—16.000 Kr. og som blev udført i Vin-teren 1920—21, beløb sig, da Regnskabet blev opgjort, til 36.000 Kr. Naar dertil kommer 2000 Kr. til Indkøb af det nødvendigste Inventar, saa vil det skønnes, at Anlægsudgifterne paa Grund af Tidernes Ugunst er blevet større, end det ellers er almindeligt ved den Slags Foretagender. Imidlertid er Sagen dog bleven hjulpen frem ved Gaver fra »den sønderjydske Fond«, en Gang 25.000 og en anden Gang 20.000 Kr., dernæst har Sønderborg Amtsraad vist Sagen den Velvilje at

Fra Børnehjemmet „Lyshøj“s Have.

ydte et aarligt Tilskud paa 5000 Kr., men trods dette, vil det let skønnes, at der endnu hviler en stor Gæld paa Børnehjemmet, og at en saadan Gæld i høj Grad maa trykke Virksomheden. Bestyrelsen har dog det Haab nu, da Gældsforholdene er blevne nogenlunde ordnede, at Gælden kan bæres, og at Virksomheden maa kunne gennemføres til Gavn for alle de mange smaa hjemløse Børn, som trænger til Hjælp.

Det synes imidlertid som Folk i de sønderjydske Landsdele endnu mangler Forstaaelse af, hvad et godt Børnehjem betyder. Der er Børn nok, som trænger til god Omsorg og Pleje, og Børnehjemmet Lyshøj er saa stort, og kan med Lethed gøres endnu større, saa det vil være i Stand til at modtage Børn ikke alene fra den nærmeste Omegn, men fra hele Nordslesvig. Det synes dog som mange Forsørgere, ikke alene private Forsørgere, men ogsaa Sogneraad, foretrækker at tinge et hjemløst Barn i Kost og Pleje hos en eller anden Enke eller Familie, hvor man maaske kan faa Barnet underholdt for en noget mindre Betaling end den, Børnehjemmet er nødt til at kræve, men hvor man ikke i mindste Maade har Garanti for, at Barnet faar det Underhold og den Pleje, som dog ogsaa et hjemløst Barn har Krav paa. Børn, der ikke har noget Hjem, hører til de mest uskyldigt lidende.

Hvad kan et Barn gøre for, at dets Forældre er gaaet bort, eller at de Mennesker, som bragte det til Verden, aldrig har tænkt paa det Ansvar, de derved paatog sig, men paa den mest letsindige Maade overlod Barnet til hvem, der tilfældig kunde tage sig af det. Derfor har vi oprettet dette Børnehjem, for at de smaa Børn der kan faa god Ernæring og kyndig Pleje, indtil de bliver ca. 4 Aar gamle, for saa senere at blive anbragt i et godt Plejehjem, hvor de kan faa den bedste Erstatning, som Mennesker kan give dem for det Hjem, de aldrig har ejet.

Børnehjemmet Lyshøj blev købt 1. November 1920, og efter at de nødvendige Forandringer ved Bygningen var foretaget, begyndte Virksomheden den 25. Februar 1921. Der har i de forløbne 5 Aar været ialt 84 Børn, og i de sidste Aar har Gennemsnittallet været 18. Disse Tal viser, at Børnene har skiftet temmelig hyppigt, idet Forsørgerne har stræbt efter selv at finde en Plads til Børnene saa hurtigt som muligt og kun har brugt Børnehjemmet som en Nødhjælp. Det er derfor Bestyrelsens Haab, at Hjemmets Virksomhed maa vinde Indgang hos Befolkningen, og at særlig Kommunalbestyrelserne maa anse det for en nødvendig Institution, hvor de kan anbringe alle de smaa Børn, de faar til Forsørgelse med Sikkerhed for, at Børnene der faar Underhold og Pleje paa den mest forsvarlige Maade. Der bliver da ogsaa fra den Side virket for, at Børneforsorgen i Sønderjylland bliver i Samklang med, hvad der for længst er gennemført i det øvrige Land.

Ulkebøl Præstegaard, Maj 1926.

E. K. Thyssen.

SPÆDBØRNSHJEMMET „TANDESELLE“

Ved Genforeningen efter Krigen, var det opbyggende Arbejde her i Sønderjylland særlig paakrævet. Den Nordslesvigske Kvindeforening rettede straks sin Opmærksomhed paa Arbejdet for Børnene. Man manglede Hjem til at kunne modtage spæde Børn, som opholdt sig paa Fattiggaarde og andre vanskelige Steder, og Kravet herom blev snart saa stærkt, at man ikke kunde sidde det overhørig.

Derfor tog vi med Glæde og Tak mod et Tilbud fra Sygeplejerske Søster Else Krielke, som under Krigen havde købt og indrettet et gammelt Bondehus til Optagelse af underernærede Børn sydfra, og som nu ved Genforeningen stillede sit Hjem til Raadighed for D. N. Kv. til Udnyttelse som Spædbørnshjem.

Søster Else har af det gamle Hus skabt et hyggeligt og praktisk Hjem til 12 Smaabørn. Kvindeforeningen fik ved Sønderjydsk Fonds

Hjælp lagt den sidste Haand paa Værket, der byggedes Liggehal i Haven og de nødvendige Udenomsbestemmelser skete Fyldest.

Hjemmet fik Anerkendelse og modtog i Februar 1921 sine første spæde Børn. Børnene bliver, til de er 3 à 4 Aar; der har været optaget 33 Børn i en Alder fra 1 Dag til 6 Uger, og der er altid fuldt optaget. Maaden, hvorpaa de lave Stuer med de smaa Vinduer er indrettet og taget i Brug, virker tit overraskende, Sammensætningen af Farver

Fra Spædbørnshjemmet „Tandselle“.

frisk og livlig. Ved en gennemført Properhed, en aldrig svigtende Punktlighed, og en fin og betænksom Forstaaelse for Børnenes Velvære, har Søster Else forstaaet at sætte sit Præg paa dette Fristed for hjemløse Spæde.

Ved forstandig Levemaade, Sol og frisk Luft, Sandkasse og Lege-materiale, saa Børnene fra ganske smaa altid er optaget, fremmes paa naturlig Maade Børnenes legemlige og aandelige Udvikling, under de gode Voksekaar der i Hjemmet i de dejlige Naturomgivelser paa Als' Østkyst.

Magdalene Moos.

„VOIGTSMINDE“, ADSERBALLESKOV

Ved »Den Nordslesvigske Kvindeforening«s Arbejde med hjemløse Børn, som optoges 1919 og omfatter Børnehjem, Hjem for Spæde og

„Voigtsminde“, Adserballekov.

Plejhjemsafdeling, kom man til at føle Nødvendigheden af at have et eget Opholdssted for svagtbegavede Børn.

I 1924 lykkedes det at finde et saadant Hjem hos Fru Marie Voigt, Adserballekov pr. Fynshav paa Østkysten af Als ved Skov og Strand

Fru Voigt er uddannet Lærerinde, og hendes Hus »Voigtsminde« er nu antaget og indrettet som Børnehjem med Skole for svagtbegavede Pigebørn, under Forstanderindens Opdragelse og Undervisning.

Hun har i et Aars Tid huset nogle svagtbegavede Børn, som er betroet D. N. Kv.s Omsorg, og det er os en Glæde at se, hvor de trives, deres Evner udvikles og deres Horisont bliver videre. Vi modtog Anerkendelse til Jul, og vi vil gerne anbefale dette Hjem, saa ogsaa det kan blive fyldt og udføre sin reddende Gerning.

Magdalene Moos.

GEVNØ PLEJEHJEM

Der var en lille Pige, som saa ofte sagde: »Jeg vil være hos dig, Moster«, saa ofte sagde hun det, at jeg forstod, hun ikke blot vilde, men ogsaa skulde. Den lille Pige havde en Bror, han fulgte sin Søster, og saa flyttede vi tre ind i det lille Hus, som stod og ventede paa os. Siden kom der flere Smaa, som »vilde være hos os«, og saa, uden vi ret vidste det, saa var vort Hjem: »Det lille Børnehjem i Gevnø«.

Autoriteterne spørger: »Hvordan klares det økonomiske«. Jeg la-

Fra Gevnø Plejehjem.

der min store Dreng svare, han siger nemlig saa ofte: »Moster, der er vist ikke mange, der har det saa godt som vi«, det understreger jeg.

Hvis nogen tvivler, eller undres derpaa, saa vil jeg gjerne til Forstaaelse have Lov at skrive Vilh. Gregersens Sang af, den staar nemlig — uskrevet — som Motto over vort Hjem.

»Gør dig ikke Plager
med Alverdens Sager,
stol kun frit paa Naaden fra din Gud!
Lev som Fugl i Lunden,
glad fra Haand i Munden,
gaa med Sang til Dagens Gerning ud. —

Blev maaske ej meget
her paa Jord dit eget,
er din Stue lille, lavt dit Tag,
kære, husk hvor ofte
under Højelofte
det, som kaldes Lykke, er Bedrag.

Kan for Gud du synge,
lad saa Byrden tynges,
du faar Kræfter til at tage fat,
og i al din Møje
faar du Barnets Øje
for hver lille Glædes gyldne Skat.

Ikke Glans og Smykke
giver Hjemmet Hygge,
Hjemmets Hygge er Vorherres Fred.
Naar i Tro vi vandre, kærligt med hverandre,
gaar den kære Herre Jesus med.« —

Dette er jævn, enfoldig Visdom, værd at mindes, god at leve efter.
Dorthea Madsen.

NYSTED OPTAGELSESHJEM

er en selvejende Institution, der nyder Støtte af Maribo Amtsråd, Amtets Land- og Bykommuner. Hovedfløjen er opført i Aaret 1921 og blev taget i Brug den 12. November samme Aar. Det viste sig hurtigt, at Hjemmet var for lille, saa at det ikke var i Stand til at opfylde de Krav, der fra Kommuners Side blev stillet til det, og i Aaret 1925 gik man til en større Udvidelse, idet man opførte Sidefløjen, saa at Hjemmet nu kan modtage indtil 70 Børn. Hjemmet er nu delt i tre Afdelinger: Spædbørnsafdelingen, der kan tælle indtil 32, er anbragt i Sidefløjen, hvor der mod Syd ud til Verandaen findes to Værelser, der tilsammen rummer 320 m³. Afdelingen har sit særlige Opsyn, der bestaar af to uddannede Barneplejersker og to Elever. Smaabørnsafdelingen, populært kaldet »Rotterne«, omfatter Børn i Alderen fra 2—6 (7) Aar. Den er anbragt i den gamle Fløj i Stueetagen, hvor der findes to Soveværelser, samt en Opholdsstue. Afdelingen er normeret til 17 Børn. Afdelingen for større Børn har 3 Soveværelser i Loftsetagen paa den gamle Bygning, samt en stor Arbejdsstue i Kælderetagen. Den er normeret til 21 Børn. Ogsaa disse to Afdelinger har hver sit

Nysted Optagelseshjem.

særlige Opsyn. De skolepligtige Børn faar deres Undervisning paa selve Hjemmet, hvor der i den gamle Fløj findes en stor, smuk Skolestue. Undervisningen gives af Forstanderinden og en Lærerinde. Enkelte velbegavede Børn er indmeldt i Byens kommunale Skole, og Byraadet har bevilget Friplads i den kommunale Mellem- og Realskole for de Børn fra Hjemmet, der har Evner til at følge en højere Undervisning.

Største Parten af Børnene er anbragt af Kommuner eller Vægeraad; dog optages ogsaa Børn, der indlægges af private Personer, ligesom Maribo Amts Plejhjemsforening anbringer en Del Børn her. Med denne Forening finder der et vist Samarbejde Sted, idet alle de Børn, som efter et kortere Ophold paa Hjemmet findes egnet til Anbringelse i Familiepleje, overtages af Foreningen, der fremskaffer gode Plejhjem.

Optagelseshjemmet ledes af en Bestyrelse, der bestaar af 7 Medlemmer, og som vælges af Maribo Amtsraad, Maribo Amts Sogneraadforening, Plejhjemsforeningen og Byraadene i Amtets Byer.

Hele denne Ordning, der formentlig er noget særligt for dette Hjem, har virket overordentlig tilfredsstillende for alle Parter.

P. SABROES BØRNEHJEM

SKIVE

Efter Folketingsmand P. Sabroes Død enedes en Kreds af hans Venner om at rejse et Børnehjem, der skulde bære hans Navn, og der indsamledes ca. 40,000 Kr. til dette Formaal. Dette Beløb var dog ikke tilstrækkeligt til derfor at oprette et Børnehjem, men Skive Byraad

P. Sabroes Børnehjem, Skive.

tilbød en lignende Sum og skænkede en Byggegrund til Hjemmet, som i Slutningen af Aaret 1919 stod færdigt og den 17. Marts 1920 anerkendtes som Børnehjem for Dreng og Piger i Alderen 2 til 14 Aar. Der kan optages indtil 30 Børn.

Hjemmet ligger smukt og frit i Byens Udkant paa en Bakkeskraaning ned mod Engen ved Skive Aa.

Hjemmet ledes af Forstanderinde Frk. Laura Petersen. Bestyrelsens Formand er Direktør V. Johansen, Frederiksdal, Skive.

PRINSESSE HELENAS BØRNEHJEM „DANMARK“

Den 1. Juni 1922 blev Grundstenen til Spædbørnshjemmet Danmark nedlagt af Prinsesse Helena, Prins Harald og af deres 3-aarige Søn, Prins Gorm, i Overværelse af den øvrige Bestyrelse for Børnehjemmet med flere andre.

Det var en stor Dag for Prinsesse Helena, fordi hun da stod ved et Maal, som havde hendes fulde Hjerter, — gennem adskillige Aar, helt siden 1913, begyndte Prinsessen at samle ind til dette Formaal, og mange kærlige og gode Mennesker har hjulpet og hjælper bestandig at opretholde Hjemmet. Fra hele Danmark er og bliver der ydet Bidrag hertil, og nu staar og gaar det, som en hel lille Verden for sig, hvor smaa Børn bliver opfødt, hvor Mødre med deres spæde Børn

Prinsesse Helenas Børnehjem „Danmark“.

har et Fristed for en Tid, og hvor unge Piger bliver uddannet til at pleje og passe smaa Børn, samt lærer at sy Børnetøj.

I de tre Aar, Hjemmet har virket, har 125 Børn fundet Optagelse, 36 Mødre har opholdt sig her kortere eller længere Tid, alt som de trængte til det, inden de atter maatte tage fat ude i Livet.

Af Barneplejeelever er 57 udgaaet herfra, og flere af dem har faaet Pladser i Hjem, hvor de, efter den halvaarlige Uddannelse her, staar med større Overlegenhed og Erfaring overfor smaa Væseners Gøren og Laden.

Som Forstanderinde for Spædbørnshjemmet Danmark maa jeg have Lov at sige om Hjemmets kongelige Stifterinde, at sjældent træffer man et Menneske med saa varmt et Hjerter for Smaabørns Ve og Vel. Ved de saa godt som daglige Runder ved Børnesengene er Prinsessen den første til at opdage, hvor der er noget i Vejen med et af de smaa Mennesker, hendes medfødte moderlige Instinkt, som er saa udpræget, ser det øjeblikkelig, hendes bestandige Ønske er Børnehjemmets fortsatte Trivsel.

Skovshoved, April 1926.

Marie Heramb,
Forstanderinde.

SPÆDBØRNSHJEMMET „HØJTOFTE“

Hjemmet oprettedes 6. Januar 1923 af Sygeplejerskerne Sigrid Søgaard og Ida Bisgaard. Hjemmet fik samme Aar Anerkendelse til 23

Fra Højtofte Børnehjem.

Børn, senere udvidedes det til 26 Børn. Belægning samt Sundhedstilstanden har under de forløbne Aar været god. Hjemmet har hidindtil været drevet i et lejet Hus, men flytter til Efteraaret ind i sit eget Hus, antagelig ved Damhussøen. Den 24. Juli 1925 havde Hjemmet den store Sorg at miste Frk. Sigrid Søegaard. Hjemmet fortsættes af undertegnede.

Ida Bisgaard.

BØRNEHJEMMET „OLUFHØJ“

ESPERGÆRDE

Efter at jeg havde været paa Lykkensgave, først som Elev, senere som Assistent, baade i Frk. Rosens og i Frk. Nielsens Tid, og derefter prøvet flere andre Hjem, besluttede jeg, sammen med en Kammerat, Frk. Augusta Paulsen, at danne et mindre Børnehjem for smaa Børn i mit Hjem i Espergærde. Hjemmet begyndte den 1. September 1923 med Plads til 11 Børn, men da der stadig kom Forespørgsel om Plads til Børn, udvidede vi Hjemmet i Foraaret 1925 med 3 Pladser, og senere har der været fuldt belagt med 14 Børn.

Hjemmet optager helst Børnene straks efter Fødslen (det yngste Barn, der er tilgaaet Hjemmet, var kun 2 T i m e r.) Børnene forbliver paa Hjemmet til 6 Aars Alderen, eller til Forældrene har faaet dannet deres eget Hjem.

Pladsen i Hjemmet er beregnet til 5 Børn mellem 3—6 Aar og 9 Børn under 3 Aar.

I de forløbne 2½ Aar har Hjemmet været fri for Sygdomme eller Dødsfald. Vi har haft megen Glæde af Børnene og mødt megen Venlighed fra Forældrene, der stadig kommer og ser til deres Børn. Det er med stor Sorg, at vi ser Børnene rejse fra os; men heldigvis er af 10 Børn de 9 kommet til deres Forældre, og 1 Barn er bortadopteret. Vi staar stadig i Forbindelse med de bortrejste Børn, enten ved Korrespondance eller gensidige Besøg.

Det er en stor Fornøjelse for os at se, naar Børnene kommer i Besøg hos os, at de kender Vejen til Villaen og straks gaar ind og er hjemme med det samme, kan endog kende de andre Børn ved Navn og finde tidligere Sengepladser m. m. Mine Forældre, der bebor en Del af Villaen, hedder jo altid Bedstefa'r og Bedstemo'r, og fra begge Sider er der megen Fornøjelse og Glæde.

Livet blandt saa smaa Børn leves jo nærmest ens Hverdag som Søndag; ofte er her jo Barnedaab, det er en Højtidsdag for os alle. Sidste Jul var en Del af Børnene saa store, at de havde Forstand paa et Juletræ, de var meget optaget af Juletræet, da alle Lysene var tændte, og udbrød: »Aah, Moster, sikken en stor Blomst!«

Børnehjemmet „Olufhøj“, Espergærde.

Om Sommeren, og forresten ogsaa om Vinteren, naar Vejrforholdene tillader det, kører vi i Skoven med en Del af Børnene, 4 mindre i Vognene og de større ved Haanden.

Ingeborg Petersen.

BØRNEHJEMMET „MARGRETEHØJ“

HELSINGØR

Spædbørnshjemmet Margrethøj er beliggende udenfor Helsingør, ved Kongevejen. Forstanderinden, Fru Thomsen, driver Hjemmet for egen Regning. Det blev aabnet i Januar 1923, og statsanerkendt 1. April 1924, med Plads til 18 Spædbørn. I den forløbne Tid har 90 Børn været i Pleje paa Hjemmet.

Børnene bliver som Regel optaget i en Alder af ca. 10 Dage. Ofte møder de med kun lidt Livskraft; et Par Tvillinger, som for Tiden i bedste Velgaaende, ca. 1 Aar gamle, bebor Hjemmet, vejede saaledes ved Fødslen 2½ kg tilsammen. Naar Etaarsalderen naaes, er Børnene som Regel enten bortadopterede, i privat Pleje, eller Forældrene har giftet sig og selv taget Barnet hjem til sig.

Til den daglige Pasning af Børnene er der foruden Forstanderinden fire Plejersker, disse sidste skiftes til, med 14 Dages Mellemrum, at vaage om Natten. Om Vinteren kan Børnene ikke komme meget ud, og det gælder da om, at deres Stue er saa lys og luftig som mulig. Om Sommeren derimod er de ude i Haven fra tidlig Morgen, naar de har faaet deres Bad Kl. 6, til Kl. 4 om Eftermiddagen. Da sker der ligesom

Børnehjemmet „Margretehøj“, Helsingør.

Undere med dem, den dejligste brune Farve lægger sig paa deres Ansigter. Og det Barn, hvis Vægt har været vanskelig at forøge tilstrækkeligt, begynder nu pludselig at tage paa i store Spring.

Til Børnehjemmet hører et lille Landbrug, saa Mælken, Børnene faar, produceres paa Stedet, og faas saaledes »frisk fra Fad« 2 Gange daglig. Besøgende stiller næsten altid det Spørgsmaal: »Er der da ikke et forfærdeligt Skrigeri?« Man ved jo, hvorledes een eller to »Smaa« i et privat Hjem kan forkynde deres Nærværelse. Nej, i et Børnehjem er der Orden i Skrigeriet, lige saa vel som i alt andet! Lidt før Maaltiderne og Skiftetiderne røres Lungerne, og disse for Spædbørn saa nødvendige og livsvækkende »Gymnastiktimer«, er det en Fryd for enhver Børneven at overvære. Naar Maaltidet er serveret, bliver der stille, som om en Engel gaar gennem Stuen, og naar Flasken er tom har Ole Lukøje udført sit Værk. Barnet sover og samler Sundhed til Livet.

E. Thomsen og Th. Thomsen.

KIRKE-HELSINGE BØRNEHJEM

I Efteraaret, den 26. Oktober 1925, efter Magdalene Andersens Død, rejste jeg fra Høng Børnehjem tillige med seks Børn til Kirke-

Kirke-Helsingø Børnehjem.

Helsingø, hvor jeg havde købt et Hus, som nu er indrettet til et lille Børnehjem med Plads til otte Børn (Drenge og Piger).

Hjemmet, der er saa nyoprettet, er dog udgaet fra et af de ældre Børnehjem her i Landet, og vi vilde gerne søge at opretholde de gode Traditioner fra Høng.

En Flok af store og smaa staar knyttet til begge Hjem og har fælles Minder og Ønsker om dets Bevarelse i Fremtiden.

Thora Pedersen.

BØRNEHJEMMET „HASSELHUS“

HOLTE

I Efteraaret 1925 begyndte jeg min Børnehjemsvirksomhed i min Villa paa Rudersdalsvej 12, Holte, ved at modtage 4, og senere 2 Spædbørn fra Københavns Amts Plejehjemsforening. Sammen med en Kone, der hjalp mig med Vasken, passede jeg de 6 Børn, indtil jeg til Maj 1926 fik antaget en uddannet Barneplejerske og fik Statens Tilladelse til at oprette et Børnehjem med 10 Børn. Samtidig ydede Søllerød Kommune mig den store Hjælp at bevilge mig et Tilskud paa 100Kr. aarlig for hvert udensogns Barn, og 190Kr. for hvert indensogns Barn, og dette Tilskud lettede Starten af Hjemmet betydeligt. Børnehjemmet har hidtil været fuldt belagt, og jeg har til Hjælp en Barneplejerske, en Pige og en Elev. Vi har i det forløbne Aar kunnet glæde os over en udmærket Sundhedstilstand mellem Børnene.

Børnehjemmet „Hasselhus“, Holte.

Det er mit Haab og Ønske, at mit Hjem maa være med til at hjælpe hjemløse Smaabørn.

Kristine Christensen,
Plejemoder.

BØRNEHJEMMET „URNEGAARD“

LOLLANDS BØRNE-REKREATIONSHJEM

er en selvejende Institution, der tager sig af svagelige, underernærede og blodfattige Børn samt Børn, der har Dispositioner for smitsomme Sygdomme (Tuberkulose etc.), der før eller senere maa befrygtes at ville bryde frem, hvis Barnet ikke i Tide kommer under passende og regelmæssig Pleje.

Hjemmet, der er beliggende i Nord-Lolland (vis-a-vis Raagø) med fri Udsigt over Smaalandsøhavet og paa tre Sider omgivet af Skove, er indrettet i Bygningerne fra en tidligere Bondegaard, »Urnegaard«, der tillige med en Skov og ca. 42 Tdr. Land Ager og Have i 1919 blev erhvervet af et filantropisk Aktieselskab.

Oprindeligt blev Hjemmet indrettet til Opholdssted for ca. 70 Børn i Skolens Sommerferie; men man gik hurtig over til at indrette det til Helaars-Benyttelse for de førstnævnte Børn, der anbringes i Hold paa indtil 20 Børn — i Reglen lige mange Drengene og Piger.

Børnene udpeges af Skolelægen i Nakskov, der ogsaa er Tilsynsførende med Hjemmet, hvor han regelmæssig aflægger Besøg. Man

Børnehjemmet „Urnegaard“.

modtager dog ogsaa Børn fra fremmede Kommuner for en Pris af 2 à 2½ Kr. pr. Dag.

En Sygeplejerske og en Lærer er Dagen igennem sammen med Børnene og beskæftiger dem paa passende Maade efter en forud af Skolelægen og Skoleinspektøren i Nakskov udarbejdet Plan, hvis Indhold veksler med Spise- og Hviletider, Leg og Spadsereture samt Undervisning og Havearbejde i Børnenes egne smaa Haver. Om Sommeren bades der daglig i SmaalandsHAVET.

At Institutionen har meget stor Betydning for den opvoksende Slægt er uomtvisteligt, idet mange af Børnene efter Skolelægens Mening ved periodiske Ophold paa 2 à 3 Maaneder vil undgaa, at den Tuberkulose, som Børnene har Spiren til, kommer til Udbrud, og Barnet kommer derved i Fremtiden ikke til at ligge Samfundet til Byrde i Form af kostbare Ophold paa Hospitaler og Sanatorier.

Staten yder et aarligt Tilskud til Driften, og Nakskov Kommune dækker Driftsunderskuddet — ca. 13.000 Kr. aarligt. Det er for en By som Nakskov et stort Offer at bringe alene; men man regner med, at de øvrige lollandske Kommuner Tid efter anden vil træde hjælpende til i større Udtrækning end hidtil, idet Hjemmet jo har Betydning for langt flere end for Nakskov By og dens Borgere.

„DANSKE KVINDERS VELFÆRD“

har Maj 1926 bestaaet i 5 Aar. Det begyndte som et beskedent Værnarbejde under K. F. U. K. og blev fra Marts 1925 en selvstændig Institution med Biskop Ostfeld som Formand i Bestyrelsen og under Ledelse af Undertegnede, der har haft den Glæde at indarbejde Ar-

bejdet i København. 1. December 1925 flyttede vi fra de smaa Lokaler til vort eget store venlige Hjem, Kronprinsessegade 4, lige over for Kongens Have. Vi har her som et Led af Arbejdet, Optagelseshjem for Værgeraadets unge. Vi kan ialt paa vort Hjem have Plads til 30. D. K. V.s Opgave er hovedsagelig at hjælpe enligstillede Kvinder, der paa Grund af Sygdom eller andre ulykkelige Forhold er bleven trængende, til personlig Velfærd, hjælpe enligstillede Kvinder under Indlæggelse og Ophold paa Hospital, Stiftelse eller lignende, give Ophold for den ugifte Moder før Fødslen, samt bistaa og ledsage enlig-

Fra „Danske Kvinders Velfærd“: De unges Opholdsstue.

stillede Kvinder under vanskelige Politi- og Retssager, samt være behjælpelig med paa en diskret Maade at finde og bistaa saadanne unge Kvinder, som Forældre eller andre paarørende har mistet Forbindelsen med, eller som de gerne vil hjælpe ud af daarlige Forhold. 1. November 1925 paa et stort Møde for indbudte Repræsentanter for alt Forsorgsarbejde i Hovedstaden bekendte vi Organisationen af D. K. V.s Banegaardsværn. Ud fra Erfaringer ved vor stadige Værnetjeneste paa Banegaarden, blev det os magtpaaliggende at organisere dette haardt tiltrængte Arbejde for Hovedstadens store Banegaard. Arbejdet blev tilrettelagt baade lokalt og internationalt, vi har vort eget Kontor paa Københavns Banegaard, en stor Henvisningstavle, som, af Karakter saa dansk som vel mulig (lysegrønt Bøgeløv, Dannebrog, Bølgen blaa og straalende, opgaende Sol) giver fuld Besked om Arbejdets Virkemaade. Vi afhenter enhver ung Kvinde fra By og Land, der, ukendt med Forholdene i Hovedstaden, staar overfor Fri-

stelser og Farer. Dette Arbejde har vist sig at være af stor samfundsnyttig Betydning.

I Arbejdet er ansat en Forretningsfører, Frk. Edele Poulsen, Assistent, Frk. Fanny Manon Lüttichau, Assistent, Frk. Ebba Müller og Sekretær, cand. jur., Frk. Minna Hintze, i Hjemmet en Bestyrerinde, Frk. Mary Hansen, der er sygeplejeuddannet, samt to Medhjælperinder. Arbejdet har hidtil været drevet hovedsagelig ved Gaver og Lægater, men har det sidste Aars Tid undertiden været støttet fra paa-gældende hjælpsøgendes Kommune. Hjemmet er statsanerkendt i Med-

Fra „Danske Kvinders Velfærd“.

før af Værgeraadslovens § 40, men nyder hverken Kommune- eller Statstilskud. Til vort Hjem hører der en smuk Foredragssal, der tillige tjener til Hjælp for Arbejdets Drift ved Udlejning til Møder; der er Plads til 125.

Ellen Nørregaard.

WELANDERHJEMMENE

Bevægelsen for at fremskaffe Hjem for Børn med medfødt Syfilis er opstaaet i Dansk Forening til Kønssygdommenes Bekæmpelse, der i 1905 aabnede et saadant Hjem, »Lillehjem«, i Taastrup, med Plads for 10 Spædbørn. Det viste sig hurtigt, at dette Hjem var for lille, og paa Initiativ af Professor E. Ehlers dannedes der 1914 en Landskomité, bestaaende af 75 Lokalkomitéer Landet over. Med Hds. Majestæt Enkedronning Louise som Protektrice blev der af denne Landskomité, der overvejende bestod af Kvin-

der, startet en Landsindsamling med et saa udmærket Resultat, at Opførelsen af et nyt og større Hjem var sikret. I 1914 nedlagdes Grundstenen til dette nye Hjem paa en af Københavns Kommune skænket Grund ved Bispebjerg Hospital, og den 15. August 1916 indviedes det nye Hjem, der fik Navnet:

»Welanderhjemmet Bispebjerg«

efter den svenske Professor Welander, der var den første, der optog

Welanderhjemmet „Bispebjerg“.

Tanken om systematisk Behandling i særlige Hjem af Børn med medfødt Syfilis.

Welanderhjemmet Bispebjerg, der har kostet 122.000 Kr. at opføre, har Plads for 50 Børn. Hjemmet er opført i Kælder, Stue, 1. Sal og Tagetage. I Kælderen er installeret de tekniske Anlæg, Mælkekøkken, Inventarrum samt Spisestue for Funktionærer. Stue og 1. Sal anvendes som Sove- og Opholdsstuer for Børnene og Tagetagen til Beboelse for Funktionærer. Hjemmet er omgivet af en stor Have.

Welanderhjemmet Bispebjerg, hvortil Børnene fra »Lillehjem« blev overført, medens denne Ejendom blev afhændet, viste sig hurtigt ikke at kunne tilfredsstille Trangen til saadanne Pladser, og allerede i 1918 indviedes et nyt Hjem i Helsingør for 30 Drengene. Hjemmet, hvortil der ved privat Offervilje erhvervedes en Ejendom i Udkanten af Helsingør, fik Navnet:

»Prinsesse Ingeborgs Welanderhjem«.

Bygningen er opført i Kælder, Stue, 1. Sal og Tagetage. I Kælderen findes Køkken, Inventar- og Brændselsrum m. m., Stuen og 1. Sal anvendes til Børnenes Sove- og Opholdsstuer og til Bolig for den ledende Sygeplejerske, i Tagetagen bor de øvrige Funktionærer. Til Huset hører en ret stor Grund, der benyttes dels som Have, dels som Legeplads for Børnene.

Børnene paa Verandatrappen paa »Prinsesse Ingeborgs Welanderhjem«.

Kort efter Genforeningen af de sønderjydske Landsdele med Kongeriget besluttede Den sønderjydske Fond at lade opføre et Hjem, beliggende i Sønderjylland, for Børn med medfødt Syfilis. Hjemmet blev opført ved Sdr. Vilstrup Strand og afgiver Plads for ialt 30 Børn, nemlig 10 Spædbørn og 20 større Pigebørn. Bygningen er senere overdraget til Direktionen for Welanderhjemmene (jfr. ndfr.), der for at hædre den danske Bevægelses Fader har kaldt Hjemmet:

»Ehlers-Hjemmet«.

Bygningen er opført i Kælder, Stue og Tagetage; i Kælderen findes tekniske Anlæg, Køkken m. m., Stuen optages af Børnenes Sove- og Opholdsstuer, i Tagetagen bor Funktionærer. Hjemmet har eget Vandværk, der ogsaa forsyner det i Nærheden liggende »Helsehjem«

Havetrappen, „Ehlershjemmet“.

med Vand. — Hjemmet er taget i Brug i Maj 1925.

Som Overlæge ved de 3 Welanderhjem fungerer Professor Ehlers; det daglige Lægetilsyn foretages af de til Hjemmet knyttede Huslæger.

Welanderhjemmene er en selvejende Institution, der ledes af en Direktion, som bestaar af Professor E. Ehlers (Formand), Professor S.

Monrad (Næst-

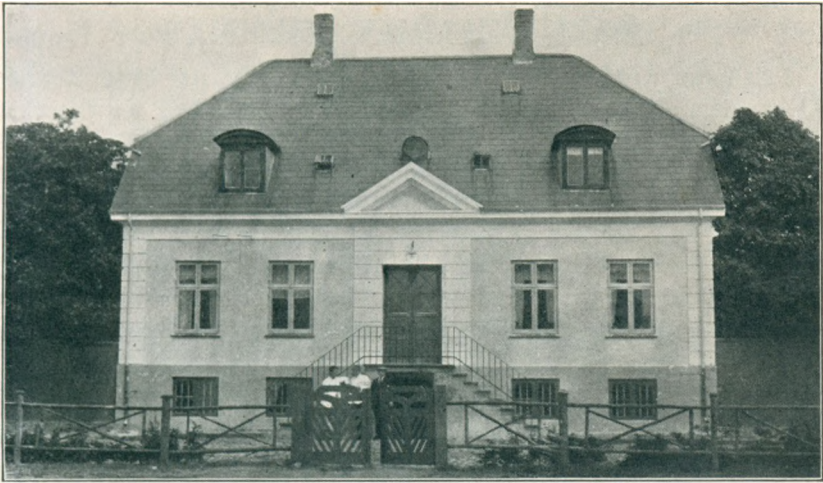
formand), Konsul A. Marcus (Kasserer), Fru Thora Knudsen, Borgmester C. Lehmann, Veksellerer Johan Levin og Hospitalsdirektør K. M. Nielsen. Som Direktionens Sekretær og Hjemmenes Forretningsfører er ansat Kontorchef Otto Falster.

Welanderhjemmene er at betragte som Helbredelsesanstalter i den Forstand, at Opholdet paa Hjemmene for offentlig Regning ikke har Fattighjælps Virkning. Anmodning om Indlæggelse sendes til Hjemmenes Forretningsfører under Adresse: Hospitalsdirektoratet, Kommunehospitalet, København.

LÆRLINGEHJEMMET „GRØNNEMOSEGAARD“

Den 1. Februar 1926 aabnede »Foreningen for Skole- og Ungdomshjem« et Lærlingehjem paa Grønnemosegaard i Søborg ved København.

Tider og Forhold har stadig gjort det vanskeligere at faa en Lærling anbragt i Kost og Logi hos Læremesteren, og de andre Udveje, man saa maatte ty til, viste sig oftest uegnede, saa de Elever, der i Virke-

Læringshjemmet „Grønnemosegaard“.

ligheden var de flinkeste og mest solide, ikke fik gennemført deres Læretid, ja, maaske ogsaa kom ud i Daarligheder igen.

Med det ny Læringshjem haaber vi at kunne hjælpe vore unge herfra i de vanskelige Læreaar, og iøvrigt er Pladserne paa Hjemmet ikke udelukkende forbeholdt Skole- og Ungdomshjemmenes Elever.

Virksomheden er selvfølgelig for ny til, at vi endnu kan udtale os videre om den; den har mødt Velvilje fra Autoriteterne og fra Børnesagens Fællesraad.

Hjemmet har foreløbig 12 Pladser og ledes af Forstander C. R. Bjerg og Hustru.

A. Bonnevie.

AALBORG KOMMUNES OPTAGELSESHJEM „HARALDSLUND“

AALBORG

Leder Frk. A. D. Thorup. 64 Børn, hvoraf 24 spæde. Oprettet 1916 af Aalborg Kommune i den af Direktør Harald Jensen og Hustru ved Testamente skænkede Ejendom Haraldslund; anvendes som midlertidig Optagelseshjem under Forældrenes Sygdom og for Børn født udenfor Ægteskab, indtil Plejehjem kan findes.

Efter „Institutioner til Værn for Børn og Unge“ ved Oluf J. Skjerbæk.

BØRNEHJEMMET „NENNA“

I Hellerup, Kragevej 6, i det forholdsvis nye Kvarter ligger det lille Børnehjem »Nenna«, det har til Huse i en Stueejlighed, tre Værelser med Veranda i en Villa med tilhørende lille solrig Have. Hjemmet oprettedes 1. Juni 1922 med Plads til kun 11 Børn i Alderen fra spæde og til 4 Aar, det lille Antal giver jo rig Lejlighed til, at hvert enkelt Barn saa nøje knyttes til Hjemmet, og tillige de smaa hjemlige Forhold, hvorunder de smaa vokser op. Hjemmets Formaal er at søge at erstatte Manglen paa Hjem, som Forældrene i Øjeblikket ikke ser

Fra Børnehjemmet „Nenna“.

sig i Stand til at opfylde. Størst er Glæden, naar en af de smaa drager frisk og glad ud fra Hjemmet til sine egne, og i allerbedste Tilfælde tilbage til sin Mo'r. Hjemmet havde den Glæde at blive statsanerkendt i Maj 1924.

Hosstaaende lille Billede vil gerne fortælle lidt om, hvor dejligt Solen skinner her, og hvor herligt vi tilbringer Solskinsdagen.

Marie Jensen,
Forstanderinde.

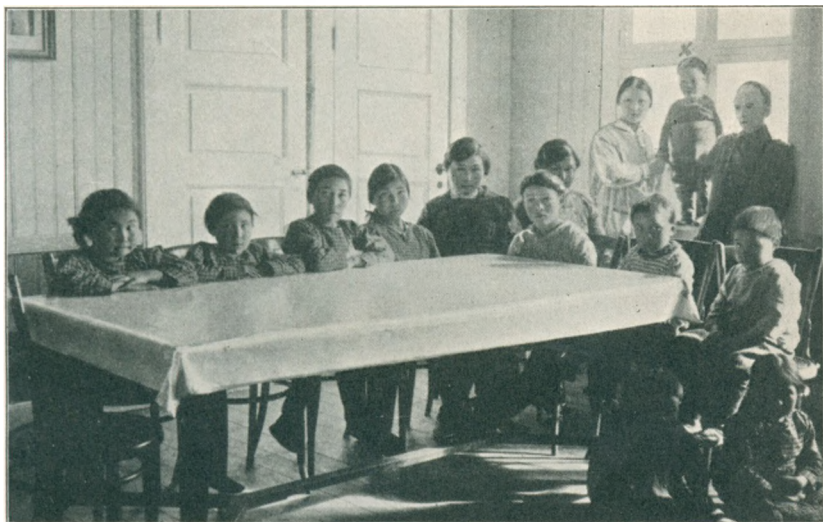
BØRNEHJEMMET „SUKKERTOPPEN“

GRØNLANDS FØRSTE BØRNESANATORIUM

I 1924 rejste et Rigsdagsudvalg til Grønland for at undersøge, hvad der kan gøres for at hjælpe Grønlænderne. Blandt meget andet, som Rigsdagsmændene paa denne Rejse fik at se, var ogsaa det, at Børnene mange Steder levede under meget uheldige Forhold. Dette var navnlig Tilfældet, hvor Forældrene var døde, og Slægtringene saa fattige, at de havde svært nok ved at forsørge deres egne Børn. I andre Tilfælde var det Sygdom, navnlig Tuberkulose, der voldte, at

Børnene trængte til Hjælp. Tuberkulosen er frygtelig udbredt paa Grønland, og der fandtes ikke noget Sanatorium til dens Bekæmpelse.

Rigsdagsmænd af alle Partier enedes da om at søge dannet en Komité og stifte en »Forening til Hjælp for grønlandske Børn«, og under Ledelse af Komitéens energiske Formand, Grosserer Lemvigh-Müller lykkedes det hurtigt at faa Foreningen dannet og faa indsamlet saa mange Penge og Varer, at man med første Skib, som gik til Grønland i Foraaret 1925 kunde sende et Træhus op til Kolonien Sukkertoppen, og 2 Tømrere fulgte med for at opføre Huset.

Fra Børnehjemmet „Sukkertoppen“.

Den 12. Oktober 1925 sejlede Grønlandske Handels Skib »Hans Egede« fra København med Hjemmets Forstanderinde om Bord. Det er Sygeplejerske i »Røde Kors« Frk. Ingeborg Mühldorff. Hun har lovet at blive der oppe i 4 Aar, hendes Moder, som er Enke, fulgte med, hun har lovet at blive og hjælpe Datteren i 2 Aar.

Søndag den 15. Novbr. indviedes Hjemmet. Det var en stor Højtidelighed for Koloniens Befolkning, som næsten alle havde hjulpet til med Planerings- og Byggearbejdet. Mange Hilsener og megen Tak sendtes til Folk i Danmark, som havde skænket Grønland dette Børnehjem.

Hjemmet er beregnet for Børn, som lider af Kirtelsyge eller lettere Former (smittefri) Tuberkulose. Der er til alle Pladser i Grønland sendt Meddelelse om, at Hjemmet er oprettet og kan modtage Børn fra hele Grønland.

Nu skulde det altsaa vise sig, om Grønlænderne vilde bruge Hjem-

met. I Almindelighed skilles de meget nødtigt fra deres Børn, selv for kortere Tid. Sammenholdet i Familierne er meget stærkt. Naar et Familiemedlem skal indlægges paa et Sygehus, sker det ikke sjældent, at alle Familiens Medlemmer følger med og kræver at blive »indlagt« sammen, da de ikke vil skilles. Saa megen Gæstfrihed kan Børnehjemmet jo ikke byde paa.

Det viste sig dog, at Hjemmet nok kan samle Børn. Den 17. Novbr. ankom de 3 første, en 12-aarig Pige, Bodil, og 2 Søskende, Salome,

Fra Børnehjemmet „Sukkertoppen“.

9 Aar og Lars 4 Aar. Bodil var meget forsømt, fyldt med Utøj og Bylder, og havde kun nogle snavsede Laser paa. De 2 Søskende var ligeledes forsømte og havde næsten intet Tøj paa. Den 22. Novbr. optoges en 4-aarig Dreng, Pavia. Trods meget fattige Forhold i Hjemmet — hele Hytten er kun 2—3 Meter lang og bred, og man kryber paa alle fire derind gennem en smal Gang, og saa kan man ikke staa oprejst derinde —, var Drengen ren, og det meget fattige Tøj syet sammen efter bedste Evne. Den 28. Novbr. optoges Magdalene, 8 Aar gl., og Charlotte, 7 Aar gl.

Med de 6 Børn holdtes Jul, og det en Jul, som de smaa Grøn­lænderbørn aldrig havde drømt om. Et Grantræ var sendt fra Danmark, og Lys og Flag og Julestads, Godter ikke at forglemme. Bør­nes Paarørende var indbudt, der var ca. 40 Mennesker. Julefesten begyndte Kl. 1½ —, Præsten læste Juleevangeliet og Julesalmerne blev sunget, Gaver og Godter uddelt, men Lysene fik ikke Lov at brænde ud. Efter at der Kl. 4 havde været Gudstjeneste i Kirken, blev de tændt igen, og Børnene dansede om Træet.

Om Juletiden fortæller Forstanderinden: »Meget tidligt Julemorgen kunde vi høre Grønlænderne synge Julesalmer, de gaar fra Sted til Sted og staar saa udenfor og synger, det lød kønt og festligt. Kl. 1 Middag samledes Sangforeningen ved Sanatoriets Flag og sang for os. Dagen igennem kom Koloniens Beboere paa Visit og ønskede glædelig Jul, alt i alt flere Hundrede Voksne og Børn. Vejret var straalende med Sol og Frost.

Nytaarsaften blev det Snestorm, hvilket dog ikke forhindrede Grønlænderne i at skyde det ny Aar ind Natten igennem. Nytaarsdag var det atter fint Vejr. Kl. 12 mødte Sangforeningen igen op foran Sanatoriet, sang deres Nytaarssange og affyrede 3 Gange deres Geværer ud over Fjorden. Ogsaa den Dag havde vi mange Besøg af Grønlænderne. — Hellig tre Kongers Morgen Kl. 6 sang de igen udenfor, og dermed sluttede Julens Festligheder.«

Man kan af denne Skildring se, at Børnehjemmet og Forstanderinden er blevet vel modtaget der oppe.

I Januar optoges Ludvig, 10 Aar, Maren, 7 Aar, og Lazarus, 2 Aar gl., han er Broder til Charlotte og Ludvig. Moderen er for kort Tid siden død af Tuberkulose. I Februar optoges Lars Bertelsen, 4 Aar gl. Det er de 10 Børn, man ser paa Billedet fra Dagligstuen. De 2 unge Piger i Nationaldragt paa det andet Billede er Medhjælperinder. Forstanderinden er i »Tjenestedragt«; det er hendes Moder, som sidder i det aabne Vindue.

Af Lægens Beretning fremgaar, at alle Børnene har haft godt Udbytte af Opholdet paa Hjemmet.

Den 11. April afslutter Forstanderinden sin Beretning saaledes: »I Dag, Søndag Morgen Kl. 6, ankom »Hans Egede« her til Sukkertoppen. Jeg slutter nu Dagbogen med Hilsen fra 10 glade Grønlænderbørn.«

Hjemmet har Plads til 20 Børn, saa der er endnu 10 ledige Pladser, men de bliver nok optaget i Løbet af Sommeren, og der er ikke Tvivl om, at der i høj Grad trænges til et lignende Hjem i det nordlige Grønland. Det er da at haabe, at den Offervillighed, som gjorde det muligt saa hurtigt at faa det første Hjem rejst, ikke vil svigte, naar der bedes om Hjælp til at bygge det andet og til at holde dem begge i Gang. Grønlænderne selv hjælper efter Evne med Gaver fra deres Erhverv og med Arbejde for Hjemmet. Andet kan de ikke yde.

Foreningen betaler ogsaa for hjemløse Børn, der er anbragt i Pleje hos Fangere paa forskellige Pladser i Grønland.

Bestyrelsens Formand er Grosserer Lemvigh-Müller, Kontoret er Løvstræde 5, København K.

Juni 1925.

Eske M. Eskesen,
Medlem af Foreningens Forretningsudvalg.

BØRNEHJEMMET „SØFRYD“

SILKEBORG

Indre Missions Spædbørns- og Mødrehjem »Søfryd« blev oprettet den 4. September 1924 og har Plads til 16 Børn og 2 Mødre. Hjemmet ligger smukt med Have lige ned til Almind Sø. Hjemmet har været fuldt besat af Børn, siden det begyndte, saa det viser, at der er Trang for Spædbørnshjem. Gerningen her er begyndt med det som Motto:

Fra Børnehjemmet „Søfryd“, Silkeborg.

»Og den som modtager et eneste saadant Barn, for mit Navns Skyld, modtager mig,« Math. 18—5, og vi har faaet Lov at mærke Herrens Velsignelse over Hjemmet og Gerningen.

E. Larsen.

IAGTTAGELSESHJEMMET „BAKKEBO“

PR. NR. SNEDE

ligger paa den jyske Aas, omgivet af Naaleskov og Lyngbakker, og har en herlig Udsigt over Heden.

Hjemmet rummer 30 svagt begavede Piger fra 15 Aars Alderen. De oplæres i Husgerning, Have- og Landbrug, ligesom de faar Skoleundervisning 2 Timer daglig — Sløjd og Bogbinding.

Til Hjemmet hører en Avlsgaard paa 90 Tdr. Land, delvis under Plov, Have og Plantage.

Haven, ca. 3 Tdr. Land, giver et godt Bidrag til Hjemmets Gryder og er tillige et udmærket Virkefelt for vore Elever, der næsten alle har særlig Lyst til udendørs Arbejde, hvilket ogsaa viser sig i Glæden over deres egne Haver, hvis Frugter naturligvis smager bedst.

Eleverne anbringes i Tjeneste, naar de viser sig egnede for en saadan, i Reglen her i Omegnen, og vi er Hjemmene megen Tak skyldige for den Forstaaelse og Venlighed, hvormed de kommer vore Unge i Møde.

Fridage tilbringer de herhjemme, og fornøjeligt er det at se dem deltage i Kammeraternes Sang og Leg, ligesom de tyer til »Hjemmet« i Ferie, og naar de trænger til Hjælp paa forskellig Maade.

C. Nielsen.

SPÆDBØRNSHJEMMET „TORPHØJ“

PR. HUMLEBÆK

har Plads til 7 Børn, og blev oprettet den 1. Oktober 1921 af nuværende Forstanderinde, Sygeplejerske Faster Dolriis og Ægtefælle. Til Hjemmet hører ca. 3½ Tdr. Land Jord, der væsentlig anvendes til Frugtavl og lidt almindeligt Landbrug.

Peder Dolriis.

ALFABETISK FORTEGNELSE OVER OPDRAGELSESHJEMMENE

	Side
Aalækkegaard Børnehjem, Odense	292
Aalborg Børnehjælp, Børnehjem	288
Aalborg Drengehjem, Børnehjem	196
Aalborg Pige hjem, Børnehjem	195
Aarhus Kommunes Optagelseshjem, Christiansgade	256
Aarhus Kommunes Optagelseshjem Højvang	257
Aas Optagelses- og lagttagelseshjem	409
A. B. C. Optagelses- og lagttagelseshjem, Fanø	340
Allégaarden, Børnehjem, København	335
Arnum Børnehjem	375
Bakkebo, Hjem for svagtbegavede Piger	482
Barnets Hus, Optagelseshjem, København	449
Baunhus, Børnehjem, Vejen	382
Bethania, Børnehjem, Holte	242
Bethesda, Rednings- og Fødehjem	188
Bethlehem, Børnehjem pr. Hørsholm	211
Bjerre Børnehjem	282
Bornholms Optagelseshjem, Rønne	366
Braaskovgaard, Statsungdomshjem	341
Bramminge Optagelseshjem	386
Brede Plejehjem, Lyngby	144
Breidablik, Optagelses- og lagttagelseshjem, Aarhus	308
Bøgely, Mødre- og Børnehjem pr. Klampenborg	384
Bøgildgaard, Statsungdomshjem	129
Børnehjemmet af 1870	151
Børnehjemmet, Peter Bangsvej 66, København	336
Børnehjemmet ved Skelskør	370
Børnehusly, Optagelseshjem, Odense	316
Børnely, Børnehjem, Lyngby	142
Børnely, Børnehjem, Skaade ved Aarhus	272
Børnenes Plejes Optagelseshjem, Odense	316
Catherine Booths Koloni, Mødre- og Børnehjem, København	436
Christian IX's Børnehjem, Aarhus	360
Christiansgade, Aarhus, Optagelseshjem	256
Corselitze Børnehjem	147
Danmark, Mødre- og Børnehjem, Charlottenlund	464
Danske Kvinders Velfærds Optagelseshjem, København	471
Dear Home, Optagelseshjem for Mødre med Børn	296
Diakonissestiftelsens Optagelseshjem, København	213

	Side
Dohns Minde, Børnehjem, Hellerup	218
Drejens Optagelses- og lagttagelseshjem pr. Kolding	304
Ebenezer, Børnehjem pr. Rødvig	380
Elbæk Børnehjem	284
Elev Optagelseshjem for Mødre med Børn	305
Engelsborg, Optagelses- og lagttagelseshjem, Lyngby	313
Erlev Børnehjem, Haderslev	372
Esbjerg Børnehjem	228
Esbjerg Optagelseshjem	296
Faarevejle Børnehjem	400
Fastrup Børnehjem pr. Viborg	425
Firgaarde Børnehjem pr. Ry	215
Fjordlyst, Optagelseshjem, Horsens	420
Flakkebjerg Institut, Ungdomshjem	138
Foraarsblomsten, Børnehjem, Hellerup	295
Fredensborg Optagelses- og lagttagelseshjem for Drengene	315
Fredensborg Optagelses- og lagttagelseshjem for Piger	314
Frederik VII's Stiftelse, Jægerspris	156
Frederiksberg Kommunes Optagelseshjem, København F.	275
Frederiksholm, Optagelseshjem, København	350
Frederikshøj, Optagelses- og lagttagelseshjem, København	333
Frelsens Hærs Børnehjem, Gentofte	437
Fremtidshaab, Børnehjem, Frederikshavn	291
Frihedslyst, Børnehjem, pr. Hørsholm	236
Gamle Minder, Børnehjem, Hammerum	225
Gelsted Ungdomshjem	276
Genner Ungdomshjem	311
Gentofte Kommunes Optagelseshjem	435
Gern—Skannerup Børnehjem	446
Gevnø Plejehjem pr. St. Hedinge	460
Godhavn, Skolehjem, pr. Tisvildeleje	230
Godthaab I. II. III. IV., Børnehjem, København	182
Grønnemosegaard, Lærlingehjem, København	476
Guds Gave, Børnehjem, Marstal	445
Gunslev Pige-hjem, Ungdomshjem, pr. Nr. Alslev	233
Haabet, Børnehjem, Fredensborg	320
Hages Børnehjem, Stege	153
Hammerum Herreds Børnehjem, Herning	216
Haraldslund, Optagelseshjem, Aalborg	477
Hasselhus, Børnehjem, Holte	469
Hasseris Optagelses-, lagttagelses- og Lærlingehjem, Aalborg	267
Hejbergs Gave, Børnehjem, pr. Lem	237
Hesselager Skolehjem for Piger	271
Herløv Pige-hjem, Optagelses- og lagttagelseshjem	261
Himmelbjerggaarden, Skolehjem, pr. Ry	245
Hjortebjerg Skole, Børnehjem	146
Hohlenbergs Minde, Børnehjem, Hellerup	197
Holsteins Minde, Skolehjem, pr. Fuglebjerg	132
Holt Bjerg Børnehjem pr. Præstbro	406
Horsens Plejehjemsforenings Optagelseshjem for spæde Børn	340

	Side
Højbjergus, Børnehjem, Birkerød	402
Højtofte Børnehjem, Snekkersten	465
Højvang, Optagelseshjem, Aarhus	257
Høng Børnehjem	178
Ilias Minde, Børnehjem, København	154
Indre Missions Børnehjem ved Vejle Fjord og Aarhus	253
Jydske Fødselsanstalts Mødre- og Børnehjem, Aarhus	366
Jægerspris Stiftelse, Børnehjem	156
Jødisk Børnehjem, København	391
Kana, Børnehjem, Hjørlande	207
Kana, Børnehjem, København	208
Kathrinebjerg Ungdomshjem, Aarhus	306
Kathrinebjergs Hjem for svagtbegavede Piger	308
Kerteminde Børnehjem	251
Kildebjerget, Børnehjem, pr. Stouby	418
Kildevang, Optagelseshjem, København	350
Kirke-Helsing Børnehjem pr. Gørlev	468
Kistrup Børnehjem pr. Korinth	299
Klintebjerg Børnehjem pr. Otterup	403
Knaps Minde, Børnehjem, Silkeborg	224
Kolding Børnehjem	220
Krigerbørnshjemmet, Haderslev	379
Kvindehjemmets Optagelseshjem, København	432
Kvindely, Optagelses- og Iagttagelseshjem, Aalborg	368
Københavns Kommunes Optagelseshjem og Børnehjem	350
Landerupgaard, Skolehjem, pr. Alminde	148
Lemvig Børnehjem	240
Lindevangshjemmet, Ungdomshjem, København	192
Louisestiftelsen, Børnehjem, Sorø	144
Lunderskov Børnehjem	398
Lykkens Gave, Optagelseshjem, København	332
Lyngby Spædbørnshjem, Thorsvej 12	384
Lyshøj, Børnehjem, Sønderborg	455
Løvstrupgaard, Børnehjem, pr. Lem	237
Maarslet Børnehjem	222
Magdalenehjemmet Skovtofte, Lyngby	186
Margrethehøj, Børnehjem, Helsingør	467
Maribo Børnehjem	249
Marielund Børnehjem, Vejle	289
Marthahjemmets Optagelseshjem, København	298
Mellerup Børnehjem pr. Randers	414
Michaelsens, Jacob, Minde, Børnehjem, Skodsborg	355
Mosevang, Optagelses- og Iagttagelseshjem, Holte	191
Mødrehjælpens Børnehjem	384
Naskov Børnehjem	279
Nathanael, Børnehjem, Birkerød	298
Nazareth, Børnehjem, Aarhus	253
Nesbager Børnehjem pr. Hornsyld	280
Nenna, Børnehjem, Hellerup	478

	Side
Nitihus, Optagelses- og lagttagelseshjem, Roskilde	273
Norges Minde, Optagelseshjem, København	350
Nyborg Børnehjem	155
Nykøbing F. Børnehjem	286
Nysted Optagelses- og lagttagelseshjem	462
Nærumgaard Børnehjem, Nærum	353
Nørre Aaby Børnehjem	394
Nørre Allé Optagelseshjem, København	350
Nørresundby Børnehjem	390
Odder Mødre- og Børnehjem	284
Odense Kommunes Børnehjem	194
Ollerup Børnehjem	180
Ollerup Optagelseshjem	431
Olufhøj, Børnehjem, Espergærde	466
Ondløse Drengehjem pr. Mørkøv	421
Opfostringshuset, Det kgl., København	126
Optagelseshjemmet, Peter Bangsvej 64, København	337
Ormslev Børnehjem pr. Hasselager	202
Ourø Ungdomshjem pr. Holbæk	257
Palleshave Børnehjem pr. Ringe	331
Peters Minde, Børnehjem, pr. Skaarup	223
Prøven, Statsungdomshjem, Rødovre	345
Raagelund Børnehjem pr. Marslev	209
Randers Børnehjem	301
Randers Optagelseshjem	412
Rebekkasøstrenes Børnehjem, Hørsholm	389
Rebekkasøstrenes Optagelseshjem, Roskilde	388
Reden, Optagelseshjem, Kregome	437
Ronæs Børnehjem pr. Nr. Aaby	424
Rosendahls, Fru, Børnehjem, Rønshoved	454
Roskilde Børnehjem	200
Roskilde Hvile, Optagelses- og lagttagelseshjem, Roskilde	273
Rønne Optagelseshjem	366
Sabroes Børnehjem, Skive	463
Saustrup Drengehjem pr. Holstebro	427
Schneiders, Josephine, Børnehjem I—V, København	174
Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem, Haderslev	328
Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem, Odense	327
Sct. Hedvigs Søstrenes Børnehjem, Slagelse	329
Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Maribo	325
Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nakskov	324
Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Nykøbing F.	325
Sct. Josephs Søstrenes Børnehjem, Randers	323
Sct. Lukasstiftelsens Optagelseshjem, Hellerup	244
Seden Enggaard, Optagelses- og lagttagelseshjem	338
Seden Lærlingehjem	339
Sir Børnehjem pr. Holstebro	448
Sjølund Statsskolehjem	429
Skern Børnehjem	452
Skibby Statsoptagelseshjem	433

	Side
Skovbakken, Optagelseshjem, Vejle	290
Skovbrynet, Børnehjem, Birkerød	438
Skovgaarden, Skolehjem, pr. Fuglebjerg	136
Skovly, Ungdomshjem, pr. Vedbæk	189
Slagelse Optagelses- og lagttagelseshjem	363
Smidstrup Børnehjem pr. Fredericia	453
Snekkersten Optagelseshjem	350
Solhjem, Børnehjem, Vejle	365
Solhjem, Optagelses- og lagttagelseshjem, Haslev	263
Spanager Børnehjem pr. Lille Skensved	356
Stefansforeningens Børnehjem, Horsens	249
Stengaarden, Optagelses- og lagttagelseshjem, Lyngby	312
Struer Optagelses- og lagttagelseshjem	302
Sukkertoppen, Børnesanatorium, Grønland	478
Sundshøj Børnehjem pr. Stenstrup St.	404
Sunem, Sct. Lucas Stiftelsens Optagelseshjem, Gentofte	243
Sydsjælland, Optagelses- og lagttagelseshjem, Næstved	364
Sæby Børnehjem	221
Søfryd Børnehjem, Silkeborg	482
Sølager Optagelses- og lagttagelseshjem pr. Lynæs	266
Søndbjerg Børnehjem pr. Uglev	413
Sønderby Børnehjem pr. Skibby	392
Sønder Højrup Børnehjem pr. Pederstrup	441
Sønderjydske Fonds Børnehjem, Haderslev	379
Tandselle Børnehjem pr. Tandslet	458
Theodorsminde, Børnehjem, Aalborg	396
Thisted Optagelseshjem	411
Thorslunde Frødehjem	264
Toftegaard, Børnehjem, pr. Ringe	443
Toftlund Børnehjem	374
Tommerup Optagelseshjem	419
Torphøj Børnehjem, Humlebæk	483
Tølløse Børnehjem	214
Tølløse Optagelses- og lagttagelseshjem	417
Tønder Vajsenhus	125
Udby Ungdomshjem pr. Nr. Aaby St.	199
Ungdommens Vels Optagelseshjem, Nordby	340
Unnerupgaard Ungdomshjem pr. Vejby	267
Urnegaard, Børne-Rekreatiøns-hjem, pr. Svinsbjerg	470
Uvelse Børnehjem pr. Lindholm	370
Valbygaardsvej Optagelseshjem, København	269
Valby Mødre- og Børnehjem	317
Valerius, Frk., Børnehjem, København	450
Vallø Strand I, Børnehjem, pr. Køge	274
Vallø Strand II, Børnehjem, pr. Køge	275
Vejlby Munkgaard, Optagelses- og lagttagelseshjem, pr. Røile	270
Vejle Fjord, Børnehjemmet ved, pr. Vejle	253
Vejstrup Statsungdomshjem	347
Welanderhjemmet, Bispebjerg, København	473
Welanderhjemmet, Prinsesse Ingeborgs, Helsingør	475
Welanderhjemmet, Ehlershjemmet, Vilstrups Strand	475

Vesterbo, Børnehjem, Ryslinge	440
Viborg Optagelses- og Iagttagelseshjem	368
Viby Optagelses- og Iagttagelseshjem	309
Voigtsminde, Børnehjem, pr. Fynshav	459
Vordingborg Børnehjem	386
Værgeraadsinstitutionens Børnehjem, Allégaarden, Husum	335
Ærø Optagelses- og Iagttagelseshjem, Ærøskøbing	258
Østervang, Børnehjem, Udby pr. Holbæk	358

DIS-Danmark

1 2 7 4 7 0